Márk Lajos

U. 434

Márk Lajos

ünd

Műcsarnok, ~~1900~~ 1899. 102. l
(Történelmi festmény a
királynéról.)

..... *műhely.*

yfőnökség!

év ..... hó ..... n történő kifiz

..... indokából személyesen meg nem

..... számu .....

ztam.

évi ..... hó .....

.....

sajátkezü aláirás és munkásszám.

Márk-tagos

lásd

vas. rep

1907. 898 l

Márk Lajos

Csevegés, adat

Budapest székesfőv.
Tulajd.

~~Browz Nijnejch VII. 243~~

~~Csont Korcsolya V. 34~~

Mark Lajos

lásd

Díszm 562 l

Márk Lajos

Női kamelnágfej
olaszt

Budapest székesfőv.
tulajd.

~~Browszeg, nejpvándorláskori III. 110.~~

~~Browszeg V. 34~~

Mark Lazos

Ivod

M. Gomez 1897. 354e

Mark Lajos

Laid

2

Rimp. 207 l.

Márk Lajos

Uj Idők 1899. V. 21. 2.

474.

Lehullott a rezgő nyárfa . . . Egy kép, amelynek ez a címe, olyan, mint az ujsághir, amelynek ravasz, ügyes címet komponált az ujságiró. Érdeklődést kelt, az ember kiváncsi rá. *Márk* Lajos ezzel a nótacímmel fest most egy nagyobb képet, amely bizonyára már témájánál fogva is csiklandozza a közönség kiváncsiságát. A legszomorubb magyar nótát a legszomorúbb magyar asszony emlékével hozta össze a festő, olyan képet komponálván, amely Erzsébet királyasszonyt mutatja, amikor legutolsó budapesti időzése alkalmával a városligeti Pavillon Royal-ban este elhuzatta magának ezt a kesergő dalt. A művész ezt a képet az őszi tárlatra szánta, addig azonban derekas munkán kell magát átvágnia. Temérdek tanulmány kell hozzá, amiket nagyrészt Bécsben fog elkésziteni, ahol a királyasszony felolvasónője, *Ferenczy* Ida adja meg a szükséges adatokat.

Tekintetes

Szo

Mark Lajos

U. 484/a

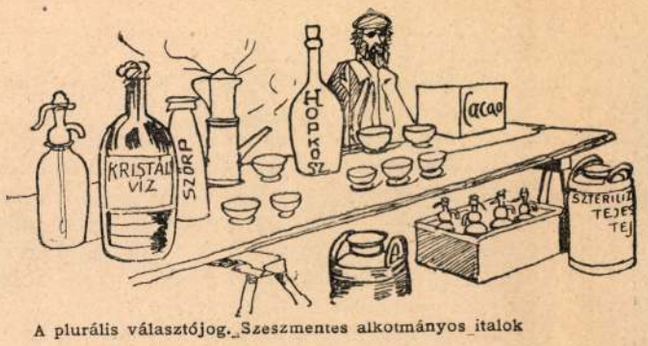

A plurális választójog. Szeszmentes alkoholmányos italok

Mühlbeck Károly rajza

maga embere. S Németországban nem egyhamar találjuk méltó párját.

Van egy belga gyűjtemény is, amely szobraiban a legerősebb. De a szobrokról ezúttal nem szólunk. Festményeik rávallanak a művelt nyugatra, de ebben az összeállításban nem tesznek tanúságot egyébről, mint egy bizonyos emelkedett színvonalról. Néhány mester oroszlánkörmére itt is ráösmer majd a figyelmes szemlélő.

A magyar rész nem mond sokat. Oly művek, mint Mednyánszky mesteri nagy képei, Magyar-Mannheimer igen finom szín-ötletei, Perlmutter igazán festői alkotásai, Ujváry, Góth s még néhány művész érdekesebb darabjai megmentik a színvonalat. Nem is sejtjük, mily művészi elvek vezethették a zsürit ez osztály műveinek elbírálásánál. A magyar szobrászok mindenesetre lefőzték ezúttal festő-kollégáik legnagyobb részét. Róluk legközelebb emlékezünk meg.

Lyka Károly

Guszti bácsi a hálókocsiban

Irta Farkas Pál

Az abosi állomáson sokáig kellett várnunk, amíg az éjjeli személyvonat beérkezett. Mindössze hárman vártunk, a másik két utas láthatólag összetartozott. Egy öreg volt és egy fiatal. A fiatal vadászzekét viselt, sárga kamáslit és monoklit. A monoklija hosszu zsinóron lógott és ezzel a zsinórral néha olyan lendületes mozdulatokat csinált, hogy attól féltem elrepül. De mindig ügyesen elkapta. Ilyenkor rezignáltan zsebredugta az üvegdarabot, hogy a következő pillanatban ismét elővegye. A fiatal úr határozottan ideges volt.

Az öregebb nem volt ideges. Amint a váróterem rossz petroleumlámpája reávilágított a fejére, ez a fő nagyon emlékeztetett valamire. Valamire, amit egy illusztrált világtörténelemben láttam. Később eszembe jutott, hogy ez a valami Szokratesznek egy megkésett arcképe. Az öreg úr csöndesen ült a helyén és hallgatta társának halk, izgatott beszédét. Néha, mintha megcsóválta volna a fejét, néha pedig könnyü maliciózus mosoly futott az ajkai körül. Kedvem szerint figyelhettem meg őket, mert a vonat még mindig késett.

Odakünn most prüszkölés és sistergés hallatszott, egy álmos őr azután bekiáltott a terembe, hogy itt a vonat. Beszálltam a hálókocsiba, a másik kettő is oda iparkodott. Amikor becsuktam a fülkém ajtaját, még láttam, hogy éppen a szomszéd szakaszban helyezkedtek el.

Arra ébredtem föl, hogy a vonat áll, a szomszédban pedig hangosan beszélgetnek. Egy idő mulva kinéztem az ablakon. Állomás nem volt a közelben sehol, csak a távolban pislogott egy őrház lámpája. A töltésnek lehetett valami baja, azért nem tudtunk továbbhaladni.

— Akármit mondasz is, az a leány egy bestia, — szólalt meg most ismét az egyik szomszédom. — Igenis, bestia. Tisztességes úrileány nem viselkedik így. De nem ám.

— No, no, — vetette közbe csillapítólag a másik. Alighanem az öreg.

— Semmi no-no. Hiszen elmondtam neked az egészet. Más leány is kacérkodott már velem, de ez nem kacérság. Ez már rosszaság. Az ember nem hinné el. Mosolyog reád, megszoritja a kezedet, szerelemről beszél, csókolózik, igenis csókolózik... és amikor megkéred a kezét, azt mondja, hogy mindez nem gilt. Ő csak játszott. Hát így játszik egy úrileány. A csókolózás nem gilt. Pfuj.

— Te, Bandi, — szólt most ismét az öreg. — Először is ne kiabálj úgy, mert nem vagyok süket. Másodszor ne ismételd el huszonötször ezt a históriát, mert már meguntam. Harmadszor pedig nincsen igazad.

— Már hogy nekem ne volna igazam?

— Egyáltalában nincsen. Ha jól értettem, azt veted Nusi kisasszony szemére, hogy flirtel veled, sőt csókolózott is, azután pedig mégsem akart hozzád jönni. Hát most mondd meg nekem, édes Bandim, igaz lelkedre, hány leánnyal flirteltél és csókolóztál már világéletedben, akit eszedágában sem volt feleségül kérni?

A fiatal úr olyan hangot hallatott, mint egy sebzett jaguár.

— Guszti bácsi szofizmákat mond, — kiáltotta megsértve. — Guszti bácsi nagyon jól tudja, hogy a két dolog nagyon különböző. Ha én csókolok meg egy leányt, és nem akarom elvenni, az egészen más, mintha egy leány megcsókoltatja magát tőlem és azután nem akar hozzám jönni.

— Már ugyan miért a kék csodába volna a két dolog különböző? Azért, mert nektek kényelmes volna így? Ez még nem ok, édes öcsém. Lassankint hozzá kell majd szoknotok ahhoz, hogy a világ változik. A leányok is változnak. Az ám. Eddig csak őket csábították el és hagyták azután a faképnél. Ezután másképpen lesz. Ezután titeket fognak elcsábítani, édes fiam, és azután majd szépen a faképnél hagynak. Akkor majd egyik sem vethet valamit a másiknak a szemére.

— Guszti bácsi valami vad feminista-könyvet olvasott.

— Olvassa őket a hóhér. Nem kell nekem ehhez feminista-könyv, elég, ha nyitva tartom a szememet. Azt a te Nusidat például egészen értem. Gazdag leány és hozzá nem is valami nagyon csinos. De esze van. Jól tudja, hogy a nagy udvarlás elsősorban a pénzének szól. Azelőtt talán elkeseredett volna. Ma vállat von. Udvarolni akartok nekem? Nagyon helyes. Flirtelni akartok? Én is szeretek flirtelni. Megszoritjátok a kezemet, átkaroljátok a termetemet, szerelmes szavakat súgtok, az ajkamat keresitek? Mindez nagyon jól esik nekem is. Elvégre fiatal vagyok és nekem is pezseg a vérem. De a házasság — az egészen más kérdés. A szerelem érzés és a házasság intézmény. Érezni én is érzek, de a házasságból nem kérek . . . Ugyan hányszor gondolkoztál már te is így, amikor szegény leányról volt szó?

A Műcsarnok téli tárlata — Márk Lajos: Arckép

— Hát én csak azt mondom, hogy Guszti bácsinak ez a fölfogása rettenetesen immorális.

Az öreg nagyot krákogott.

— Tudod mit, édes fiam, a morálról ne beszéljünk. Mindenkinek az a morálja, ami éppen jól esik. Nusi kisasszony bizonyára téged tart erkölcstelennek, aki a pénzéért kezdtél udvarolni neki. És valószínüleg elégtételt érez, amiért ilyen szépen megbüntetett. A panaszodat pedig nagyon igazságtalannak tartaná. Mit akarsz? Jó szobád volt, jól étkeztél és jó szivarokat kaptál. Többet csak nem kívánhatsz az udvarlásodért?

— Guszti bácsi anarchista. Azt mondja, hogy a házasság és a szerelem nem tartoznak össze. Pfuj.

— Ó te naiv kis ideálista! Te fiatal troubadur, aki a szerelemért lángolsz. Bocsásd meg, hogy legszentebb érzéseidet megsértettem. De nem segíthetek rajtad, azért mégis úgy van, amint mondottam. Szerelem és házasság nem tartoznak össze. A szerelem az szenvedély. Két szervezetnek egymáshoz való vonzódása. Csupa komplikált idegfolyamat. Egyszóval biológia. A házasság pedig egy sereg vagyonjogi következmény, állandó berendezkedés az egész életre, lakás- és cselédkérdések tömkelege. Egyszóval technika. A két dolgot néha összevegyítik. Biológia és technika összefolyik és az eredményt úgy hívják hogy szerelmi házasság. Rettenetes találmány. Mert vagy szerelmes az ember, vagy házasodni akar. De a két fogalom üti egymást. A szenvedélynek, tudniillik, legsajátságosabb jellemvonása, hogy nem tartós. Néha két hónapig tart, néha két évig, de egy napon föltétlenül megszünik. Egy viszonyban ilyenkor következik el a hidegség, a megunás és végül az elválás. Rendben van. A házasságban azonban nem lehet ilyen hamarosan szétmenni, hidegség és unalom pedig rettenetesek. Néha egyenesen gyülölet válik belőlük. No látod. Két nyugodt és józan emberrel, aki házasság alapján kellemesebb életet akar folytatni, mindez nem történhetik meg. De ha két fiatal szervezet másképpen nem kaphatja meg egymást, csak házasság árán, a házasságban is jelentkezni fognak a szenvedély lefolyásának törvényei. És ezért hallod annyiszor, hogy a szerelmi házasságok a legszerencsétlenebb házasságok. Ha szeretted Nusit, akkor örülhetsz csak igazán, hogy nem ment hozzád.

A fiatal úr nem válaszolt azonnal. Úgy sejtem, nem értette meg egészen ezt az okoskodást. Vagy észrevette, hogy a jókedvü Guszti bácsi tulajdonképpen nem veszi komolyan az ő nagy baját. Nagysokára azután mégis megszólalt:

— Azért a Nusi mégis csak bestia.

Nem hallgathattam tovább Nusi védelmét és Guszti bácsi merész fejtegetéseit a házasságról és a szerelemről. A vonatunk ugyanis, minden várakozás ellenére, megindult és a kerekek kattogásába elveszett a szomszéd fülke polémiája.

Reggel kíváncsian kerestem Guszti bácsit és Bandit. De már nem voltak a vonaton. A hálókocsi-kalauz úgy emlékezett, hogy Miskolcon szálltak ki és nem adtak borravalót.

A modern viheder

A hami nagy szénbánya-szerencsétlenség alkalmából.

Tisza Kálmánnak, a politikai vagdalkozás atyamesterének, szálló ige-szerü mondása merül föl emlékezetemben, valahányszor Davy finom dróthálóval leborított bányamécsesével gázvizsgálatra indulok a földalatti vakondtúrások szövevényes útvesztőiben. Hát bizony, szó ami szó, ez is „vihar egy pohárnyi levegőben", csakhogy a tüzes nyelvöltögetésnek legveszedelmesebb fajtájából való. Gyujt, mint a forradalom tűzcsóvája, ha a ráborított drótketrec alaposan le nem hütené berzenkedő kedvét és belé nem fojtaná a szuszt. A Davyhez hasonló tudósok mindenha a legnagyobb jótevői maradnak a küzdő emberiségnek. El sem is képzelhetjük a visszamaradást a modern Babilontornyot építő kultura sürgésében, forgásában, ha ez a drótszövetes mécses nem valósítaná meg oly kézzelfogható módon a védekezés megváltó gondolatát.

Mert hogy időnkint a viheder rémséges dörgése rázza meg a szénbányák sötét rejtekeit, ezt ma már nem lehet teljesen a Davy találmányának terhére róni. Amíg tanulatlan, nyers emberek fogják kezelni a bányákban az effajta zseniális mentőkészüléket, addig teljesen megnyugtató óvszer nem is lesz.

Tény az, hogy a hőelvonásnak minden iskolásgyermek előtt ismeretes természettudományi igazságán fölépült principium fényesen beváltotta a hozzá fűzött várakozást. A szénbányász, bárha tudatában van annak, hogy élete továbbra is még ismeretlen veszedelmek eshetőségének van kiszolgáltatva, a mentőmécsessel a kezében a biztosságnak azzal az érzésével száll le a föld mélyébe, hogy kezében van a hétköznapi védelem, egy elmésen szerkesztett burok, amelyben egy parázs fölfortyanás figyelmezteti őt az alattomos ellenség jelenlétére.

A biztosító mécses kezelésének megvan a maga elmélete. Gondos kutatások és a legaprólékosabb gya-

Uj Idők 1908. XIV. 48 sz.

Mark Lajos

Éppen vége volt a nagy mazurnak és a zenészek keresztbe tették vonóikat.

— Ugyan mit akar itt ez a *kucséber*-forma ember — kérdé Lónyay Jancsi Lossonczy Károlytól, az akkori borsodmegyei adminisztrátor egyik nyalka patvaristájától, a ki éppen helyére vezette táncosnőjét, a *Borsod rózsájának* nevezett Kún Jucit.

Ekkor már a kopott kabátos ember odament a cigányokhoz, valamit súgott a primás fülébe és elvette a hegedűjét.

Halk, édes hangok áradtak most szét a terembe, kesergő, szívettépő, majd fölujongó akkordok, a szellő suttogása egyesülve a vihar kitörésével, köny, mosoly, öröm, bánat, minden, minden együtt volt ezekben a csodás melodiákban.

A bál közönsége mintegy bűvölet hatása alatt, néma csöndben hallgatta a halvány arczu embert, a kinek szemei csodásan égtek és mintha homlokára glóriát lehelt volna a múzsa ihlett csókja.

Mikor elhangzott a dal, a fiatalság odarohant a hegedűshöz, ölelték, csókolták, az öreg urak könyezve szorongatták kezét, és a *vármegye pennája*, Palóczy László is odament hozzá és megveregetve vállát, belémordult bozontos bajszába:

— Briliánt vagy öcsém, áldom a tanítómesteredet!

De akárhogy fakgatták is, honnan jön, hogy hívják, nem árulta el, és éppen olyan észrevétlenül mint jött, surrant ki a teremből.

Egy fiatal ember azonban észrevette hogy mielőtt elment, karcolt valamit egyik tükörbe. Többen odamentek és olvasták az odakarcolt betüket: *Atovalazaze*...

Micsoda pogány név ez!

— Tessék csak visszafelé olvasni. Bátorkodott megjegyezni, egyet sunyítva, a cigányprimás. És most valóban elolvasták megfordítva;

— Ez az a Lavota.

Korának leggeniálisabb zeneszerzője, a hírneves hegedüs, Lavota János volt a kucséberforma ember.

Természetesen báli referádák sem voltak a régi időkben és a század elején megjelenő lap, a *Magyar Kurir* egy 1801-ben megjelent februári száma, mindössze egy hosszabb, meglehetősen gyarló versezetben emlékszik a farsangról, Hymen igájába nógatván a férfivilágot ilyenformán:

A házasság legjobb része az emberi életnek
Megösmérik ezt, kik erről itéletet tehetnek —
Kik tudniillik próbáltak árva magánosságban
Élni, s azután részt venni a boldog házasságban —

És így tovább rettenetes hosszadalmasan és unalmasan vagy négyszáz sorban.

Arisztokraciánk, a mely a negyvenes évek előtt alig tartózkodott hosszabb időre *Pesten*, természetesen bálokat, estélyeket se rendezett itt és valóságos eseménynyszámba ment, mikor a század elején fényes mulatságot adott egyik gróf Nádasdy abból az alkalomból, hogy leányát eljegyezte kapsivári Kapy János, egy dúsgazdag és előkelő felsővidéki gavallér.

Főuraink már egészen a harmincas évek végén, a negyvenes évek elején kezdtek bálokat, estélyeket rendezni, és a legfényesebbek azok voltak, a melyeket gróf Károlyi György rendezett egyetem-utcai palotájában. Egy ilyen bálon halt meg, éppen a háziúrral táncolva, a szó szoros értelmében ennek a karjai közt az akkori arisztokracia egy csodálatosan szép asszonya: Gyürky Pálné; a ki erős fűzködés következtében szívszélhüdést kapott.

A nemzeti gyász, az 50-es évek idején, eleinte senki sem ment bálba s akik táncoltak osztrák katonatisztek sászári hivatalnokok nejei, leányai voltak.

Később, a tized vége felé, legkedveltebbek voltak az ugynevezett *Európa* bálok, nyáron pedig a császárfürdői mulatságok, amelyeket Szekrényessy József, az akkori bérlő, egy rendkívül kedves, elegáns ember hozott divatba.

A *Platánok* alatt táncolni volt akkor fő vágya minden leánynak, és elhalt szellemes irónk Bulyovszky Gyula, a született causeur azt állította, hogy a házasságok immár nem az égben, de a platánok alatt köttetnek. Bulyovszky Gyula, Reviczky Szevér, Beöthy Laci, Dobsa Lajos, Beniczky Emil, Lisznyay Kálmán, Milassin Vilmos voltak fő-fő matadorjai ezeknek a báloknak, és a császárfürdői bálok idejéből datálódik a báli referádák divatja is, a melyet az akkori idők dagályos stilusában a szivárvány hét színébe mártott tollal írtak meg ábrándos fiatal poéták.

A *Platánok* ma már meglehetősen túlélték magukat és suttogó lombjaik alatt májbeteg penzionátus hivatalnokok sétálnak, a hajó pedig gúnyosat, hosszat füttyent a kikötő előtt és viszi a tarka, cifra, kacagó, dévaj bálnépséget át a Margitszigetre.

Sic transit . . . így megy ki minden divatból, maholnap az elitbálok is, és a jövő század krónikása majd olyan álarcos bálokról fog emlékezni, a melyeken a saját öregapja fejével jelent meg az ember. Nizzában már megkezdték a bal á la teteket és csak a mult héten rendezett egy ilyen fényes bált Türr tábornok neje — Bonaparte-Wyse Adeline hercegnő.

CAGLIOSTRO.

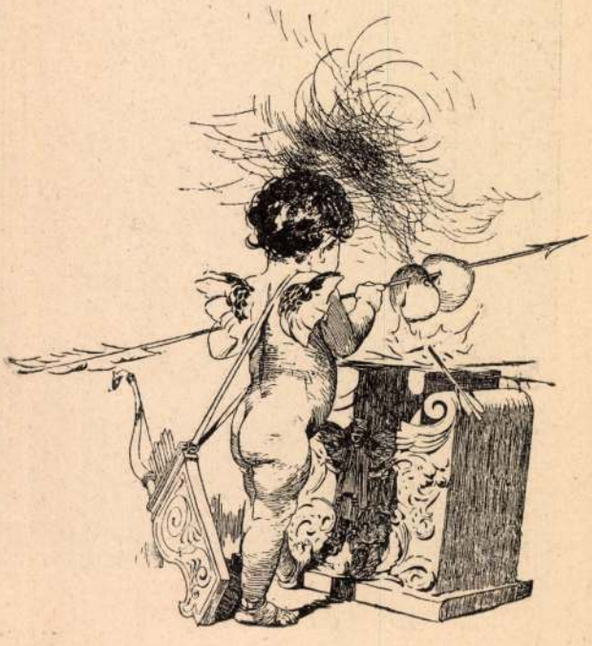

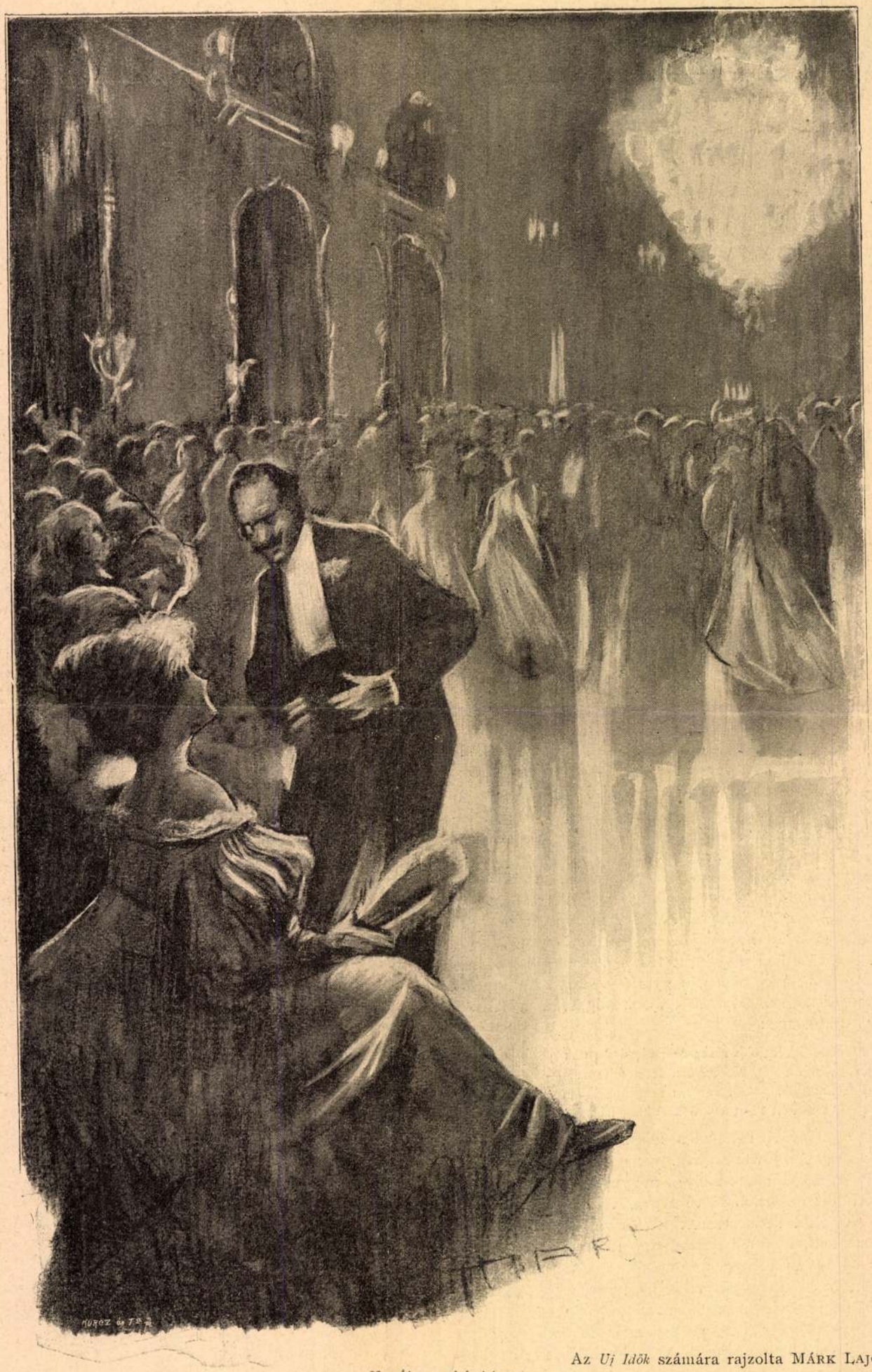

Az *Uj Idők* számára rajzolta MÁRK LAJOS.

Estély a klubban.

1896. II. 8. n.

Márk Lajos

u. 1841

Márk Lajos

archeje

Vasnyi 1898. 615

Mark Lajos

wod

M. Genius. 1896

II. 793. l.

arczkéjzel

Mark L

1) Bródi: Sándor. rajz.
2) Kriesch Aladár. rajz

Ernst

Márk Lajos

130. *Erzsébet királyné Gizella bajor kir. herczegnével és közvetlen környezetével*

69

1896-ban a városligeti Gerbaud-pavillonból, hol reggelizett, eltávozik. Színnyomat, Márk Lajos festménye után.

Sz. Erzs. Múzeum

69. ~~70.~~ l.

Márk Lajos

Gerő Ödön, London Elek

Modern magyar festő-
művészek. Budapest, é. n.
98. l.

Doszkár János és Ferenc

Háztatarozási, építési és átalakitási

vállalata

Budapest.

Iroda:
IX. Veres Pálné-u. 40.
Telefon 117-04

Telep:
IX. Márton-u. 3/B.
Telefon József 8-53.

mdk

Márk Lajos festőművész.

festményeinek reprodukciói Kunyos Hálmán működő 1913-ban kiadott katalogusában

Horváth Zoltán: Magyar századforduló 1961.

471. 2

MDK

Márk Lajos

Parkban, of.

M.N. Reneszánsz Társ. V. aukc. 1923.
25. o.

MDK

Márk Lajos

Választmányi ülés 1907. ... Műcsarnok 1907.
dec. 15. 3.sz. 13-14. l.

Márk Lajos

vod
z
Pogány György. A magyar
karrikaturáról. Pesti Hir-
lap 1908. okt. 11.
u. 126

emlitve

Ha egyszer vásár

DEZSŐFI M

„RECOR

cipőáruházai

Budapest

I. Mészáros ucca

Krisztina térnél

MDK

Márk Lajos

Választmányi ülés 1907. ... Mücsarnok, 1907, dec. 15. 3.sz. 13-14. l.

MDK

Márk Lajos

Zola György: Művészek lakomája. Műcsarnok, 1898, nov. 20. 16. sz. 145. l.

Márk Lajos MDK

Miss Claudine Morris. repr.

Képzőművészet 1928. 14.sz.

Márk Lajos

festő

l.

Rimp. 243, 244. l.

Márk Lajos.

l.

Lykafest 1896 - 1914

62, 63. f.

Márk Lajos festő

MDK

Képzőművészet, ~~1954~~ 1952. VI. 48.a. 67. l.

MDK

A párisi kiállitás juryje.

Márk Lajos

Mücsarnok, 1899.29.sz.451.o.

MDK

Márk Lajos

Művé Krónika 1904. 3.sz. 1o.o.

MDK

Budavára visszavétele, pályázat

Márk Lajos

Müvészeti Krónika 1904. okt. 15.

MÁRK LAJOS

KÖNYVES KÁLMÁN BUDAPEST

Márk Lajos

Márk Lajós

COMte Robert Peary
arcképe
Newyork, Brooklyn
Museum

Répt-

MAGYAR MŰVÉSZET

1928.640.l.

Mark Lajos

1889. Budapest.

1. Gróf Teleki Samuel, afrikai utazó arckepe
Olajf.

Téli kiállítás 1889/90.

1891. Budapest.

(129) Kerti részlet. Olajf 150 f.

(226) Huszár. Olajf. 100 f.

Téli kiállítás 1891/92

1892 Budapest.

(247) Mükritika Olajf. 1200 fr
(327) Idyll. " 400 f

Téli kiállítás 1892/93

Mark Lajos

Ernst Museum aukció
38. sz. Nyert, 1928.

Mark Lajos (Ludwig), szül. (geb.) 1867.

346. A HÁROM GRÁCIA (Die drei Grazien). Jelezve lent jobbra (Bezeichnet rech
Vászon (Leinwand). 180×128 cm.

s unten): Mark.

Márk Lajos

84. Márk Lajos: B. Magda arcképe.

Műcsarnok 1905.
tavaszi nemzeti. kiáll.

20. La Touche Gaston: Kacérkodás.

Mark Lajos

Vígszínház, Mici hercegnő
plakátja, 1930.

Nemzeti Színház

5-6. sz.

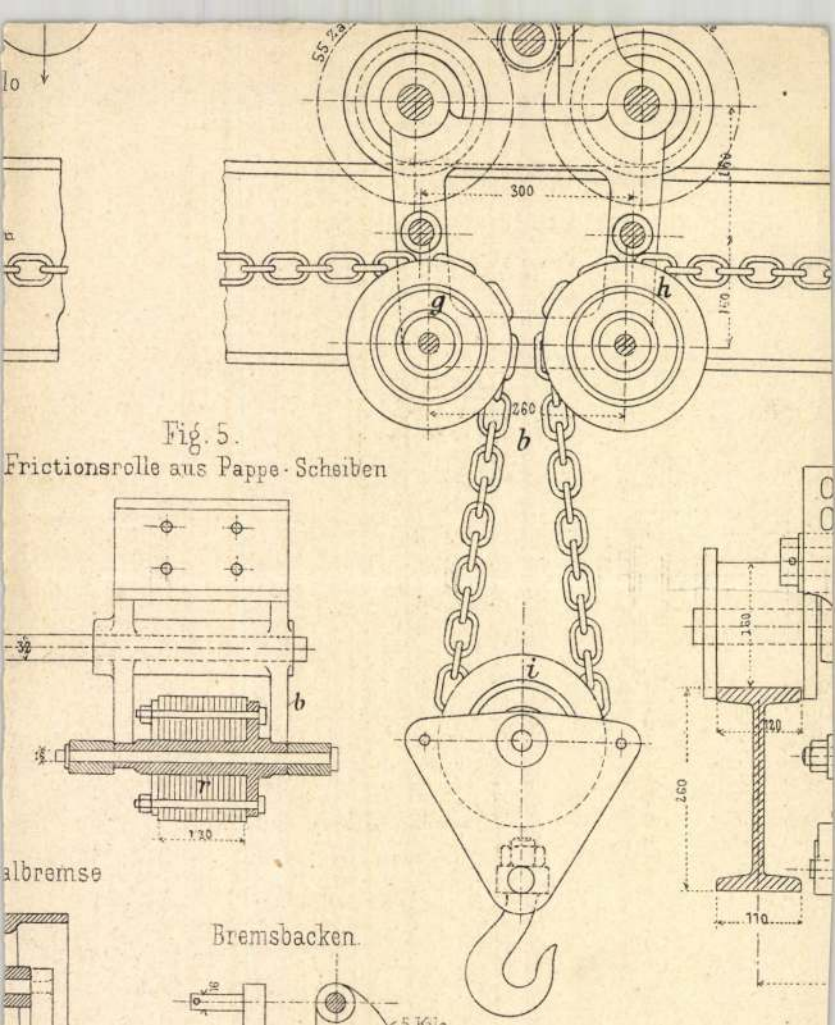

Fig. 5.

Frictionsrolle aus Pappe-Scheiben

albremse

Márk Lajos

festő

1.) Kalopigi.

2.) Önarchép

3.) Archép

4.) Gyermekarchép

5.) Anno 1840

ezen festmények reproduk-
tióit, mégek a művészet-
ben jelentek meg, lásd

Faragó József

szobrász

csomagjában.

Márk Sajós

Crod

⇒

Tábori Kornél. Magyar humor. Pesti Napló 1913 márc. 23 (Köppel.)

U. 540, 545

VÖRÖSKŐ

Vár

Kénc VV 1873, 465 l

Márk Lajos

MAGYAR MŰVÉSZET

1927. 8, 113
1928. 399, 559, 640, 660
1931. 536
1929. 644.
1933. 199

LEVELEZŐLAP

Feladó:

II. MAGYAR FILATELISTA NAP
BUDAPEST 1925 DECEMBER 12–14
HARANGHY.

Márk Lajos

Pesti Napló Képes Mell. 1936. máj 10.

A

vő kultúrestje

sárnap este fél 6 órakor
a nagytermében

Dr. Patai József
a Szentföldi építőmunka 50 éves
jubileumáról beszél

Hollán Lili
szavalóművésznő
héber költőkből ad elő

Gömöri Vali
koloraturénekesnő

Márk Lajos

— *Márk Lajosnak* Perry-ről az északi sark fölfedezőjéről festett arcképét a sarkutazó szülővárosa Boston megvásárolta múzeumának történelmi arcképsorozata részére.

Képzőművészet

1927. 3. f.

(Műterem kiad.)

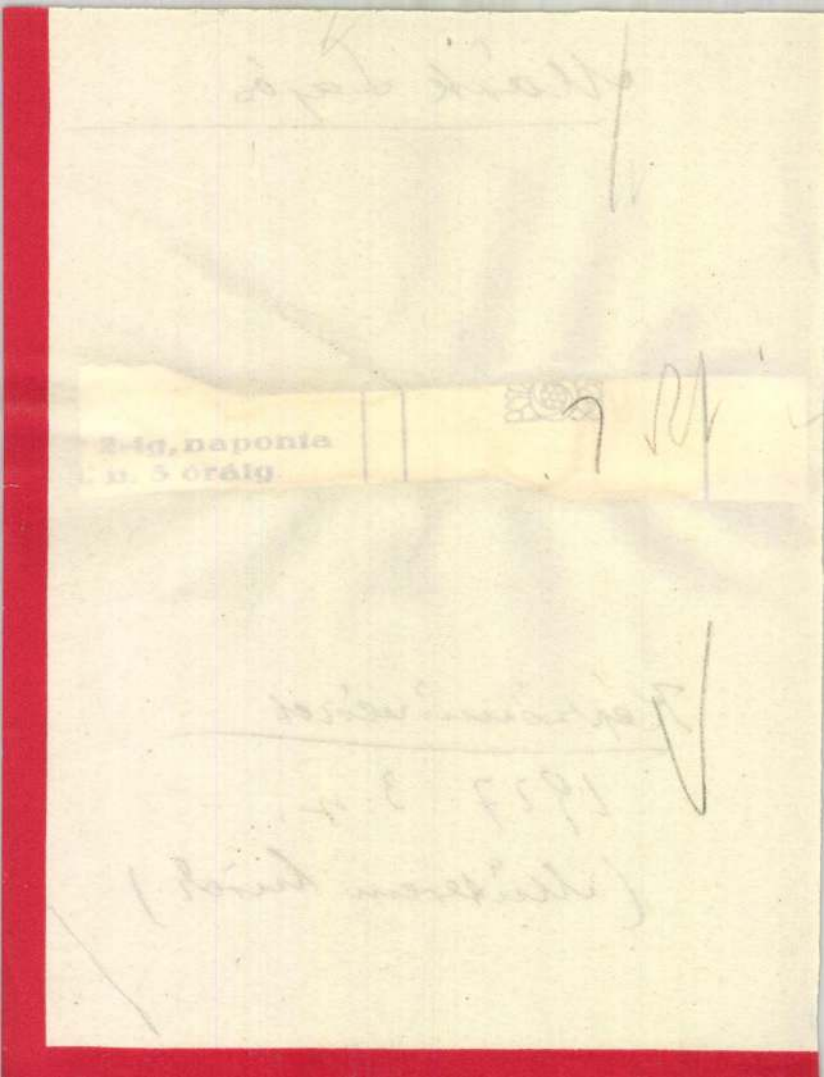

Márk Lajos

— Debizony, — serdülnek fölfelé ujból a szemek.

— A „*Szépasszony*“ is kihuzta magát, — véleményezi öreg István s ebben megint igaza van. Mert a „*Szépasszony*“ (akit amúgy a tudományos könyvekben „*Antares*“ csillagnak szokás tisztelni), valójában egész káprázatosan tündököl a „*Nyilas*“ négy szekércsillaga előtt.

Mihály se állja fejcsóválás nélkül, aztán meggondolja a dolgot és azt mondja Istvánnak:

— Kend is mind a mönnyek országát firtatja! Bár inkább a tarhonyával törődnék, legalább öhetnénk!

Való szent igazság ugyanis, hogy a bokor-gazdának, Böröcz István kintvalósi magyarnak tarhonyája nincsen. Egy csöpp sincsen. Napról napra krumpli, meg krumpli. A ládában — igaz — szalonna lődörög, meg kolbász és gömböc, ám hellyel-közzel jó volna egy kis krumplis-tarhonya! Ellenben olyan nem létezik. Jeléül, hogy Böröcz István „*öreg-legény*“ és a házasság szentségéből nem részesült. Ilyenformán nincs aki tarhonyát csináljon és ezért Vékes Mihály joggal mondta, amit mondott.

Viszont Istvántól sem veheti el senki a szólás jogát, mert nem kivánható a hetumogerek egyetlen késő utódjától se, hogy szavazati jog nélkül témferegjen a földön. István tehát felel, kellő méltóság gal és a tarhonyabeli panasz mérlegelésével.

— Csak nem vásom miatta asszony jármában a nyakam, ha eddig kiálltam?

— Oztán mért ne? Épp embörnek való az asszony.

— Úgen. Öregje patikának, fiatalja másnak, mindönképpen az ördögnek! Eltaláltad.

— Jó is volna! — hökken föl Mihály. — Lássa kend apám, az uraság, az okosabb. Friss mönyecske deresedő fejjel... Vigasság. Így köll azt! Vén csont mellé fiatalt, tüzeset, melegítőnek... Majd akkor kend se a csillagokat firtatná!

Mit vélne, mit se erre István, az nem tudható, mert a töltés tetején most szalad el a bolond-kocsi, igen csunya szaggal. A sok port, kavicsot, miegymást mind a padkán komótizálók szeme közé szórja. Ez okból gyökeresen megváltozik az egész helyzet. Aki eddig hanyatt volt, az hasmánt hengeredik és viszont. Igy keresvén jobbulást. Mátyás se kivétel a mozgalomban, mivel ő a jobbik oldalról a balikra irányodik s amint eddig elébe nézett a kocsinak, ezuttal utána bámul.

Egyedül István nem cihelődik. Tudja a bölcs ember, hogy egész hiába forgolódunk a világban: amint esik, mégis csak úgy koppan. Marad hát, ahogy volt és visszaüt a szóra:

— Öszi fene üket, — véli. — Mögmondtam én, mikor először erre gyütt az ujasszonnyal!...

— Mit mondott kend?

István ellegyint fektében a füle mellett.

— Az asszony ült a bakon. Az tekergette a kereköt. Az embör mög hátul!... Mondok: közepütt az ördög, aki elviszi.

— Tán plánétás csiz kend, vagy táltos, hogy így mindönt tud?

— Mindönt az Uristen tud, én mög leolvasom, ami irva van, — feddi István az oktalant és az égre mutogat.

Való igaz! Felirt oda a Teremtő mindent, ha van, aki érti! Azért Mihály mégse nyugszik bele. Tovább okvetetlenkedik.

— Tán a baraboncos diák volt a kend mestöre?

— Az, — hagyja helybe István nyugodtan. — Öregapám, mög az üköm üke. Mög vagy ölégödve?

Dehogy is van, dehogy! Mihály csak üzi-hajtja.

— Oztán ezt is odairták?

— Oda ám, fiam!

Akadnak, akik ezt igen szeretnék hallani.

— No, — sürgetődik Toppantó Vesztör. — Mondja mán kend, hogy s mind!...

István neki köszörüli a torkát.

— ... mert a Sánta Kúdús se volt mindég kúdús, se sánta nem vót az. Hanem valóságos gyönyörűszép tündérkirájfi vót az. El is szerette a „*Boldogasszony*“ legszöbbik lányát, a Szépasszonyt. No. Kimóringolták üket röndösen. A kirájfi csináltatott az uj mönyecskének egy olyan borzasztó szép szekeret, hogy öröm! Aranybul vót a fája, csillag a kereke, tiszta szin kárbunkulusból mindön szöge.

— Úgy lám!... — Szippant Toppantó a pipacsutorán.

— Úgy, — bólint komolyan István. — A szekerbe aztán belerakták a sok ékös mindönt. Tündérhajbul pendelt, islógos kendőket, himös dikta-héjjat, ami mán így dukál ilyen nagyrangú helyekön. Azt mondja akkor a Boldogasszony: „Mind a tiétök, ha hazaviszitök. Dógozzatok meg érte, hogy rajt' lögyék az Isten áldása.“ Utóbb mögindultak. Húzták ketten a fényös szekeret, akiben a fényös kincsök voltak. Nem hibádzott abbul sömmi, ami kettejüknek köllött.

— Hát a tarhonya?

— Az se. Csak te ebbe ne szólj bele Mihály! Mert mit értessz te ahun Mihály, hogy a tarhonya borostyánkübül volt mind egy szömig!? No. Akkor ne zavarkodj, mert majd még elvétöm. Ketten is készségeskednek:

— Abba maradt kend, hogy indulnak!

— Persze...! Möntek is. Mikor azt' egyszer arra gyün az ördög.

— Arra gyütt?

— Arra, hogy törte vóna ki a lába szárát! Nem nyughat az attól, aki asszony! Odaragasztott melléje. Seppög neki. Amaz vissza.

— Hejnye...! — Botránkozik Kis-Katona Pétör. De István leinti.

— Aszondja akkor az ördög: no te Szépasszony, ezör esztendeig se értök tik haza Nagy Tündérországba, ha ilyen lassacskán haladtok. Mit ér akkor neköd ez a sok szép mindön, ha senki se csudálja? Csak vonyod az igát, amég belevénülsz. Éljed világodat, míg fiatal vagy!

— Aszondta?

— Azt a kutyahitű! Mög még ögyebeket is. Hogy húzzon, aki arra való. Addig-addig inderködött a beste, hogy a Szépasszony végül is rávötte az urát: vásáljanak egy lovat, ük mög föl a szekérre, urasan...! Az ördög kommendált csikót, azt mögvötték, hét rubinton mög három kárbunkuluson. Akkor az ördög belebújt a csikó bűribe.

— Hogy a szúvak esnének bele! — indítványoz Kis-Katona Pétör és erősen csóválja a fejét. A többiek nemkülönben. Egyedül István marad meg az ő méltóságos nyugodalmában és folytatja a históriát tovább:

— Szaladna oztán a lú, csak az embör nem ereszti. (Mert az ű kezében volt a gyeplű.) Ölég, ha kocogunk, azt mondja. Mer itt rázós az út!

— Hát mért rázós, mikor mönyország...? — Csöppen bele a Kakuszi gyerek, aki még igazán gyerek, hiszen sor alatt se volt és így joggal érttetlenkedik.

A többiek felokosítják.

— Hát az a sok csillag?! Ugyanannyi göringy.

— Úgy no!

István is helybenhagyja.

Jeritza Mária arcképe. Márk Lajos festménye a Műcsarnok kiállításán.

Szépasszony szekerén

— Elbeszélés —

Irta: **P. Gulácsy Irén.**

Enyhe, derült este. A hold lassan megy fölfelé és világít szépen. Beragyogja a Tisza surranó vizét. Felcsapódik a játékos hal, mintha be akarna kapni egy darabot a hold sarlójából. Mikor visszaloccsan, ezüst karikák maradnak utána fodrosan.

Az ég teli van csillaggal, a viz is teli van csillaggal. Annak is igaza lehet, aki hanyattfekve a mennyboltozatot nézi, meg annak is, aki hasmánt a vizbe bámul. Mind a két ágazat ugyanazt látja s mindkettő szépet lát.

Csak Vékes Miskának nincs igaza. Izgága ember, akinek sose jó, ami másnak jó. Mindig extra kell neki. S ezért ő oldalra fordul. Így kubikban — ejtődzvén munka végeztével — ez nem szokásos. Afféle divatozás.

Nem is csodálható, ha Mihálynak ebben a helyzetben hivságos dolgokon jár az elméje. Ott túl a pagonyon: kastély!... Miska tápai ember, a többivel együtt s arrafelé nincs ilyesmi. A két sor kivilágított ablakával mintha piros selyemre csipkézték volna.

— A ménkű vágna beléd!...

Morog, nézelődik magának a heverésző tovább. Ahol e!... Az ég fekete bársonya alatt, a pirosra csipkézett palotából most gurul ki egy ragyogó csillag. Mozog sebesen. Haladozik, pillog, mint ez csillagoknál lenni szokott. Nini! Párja is akadt neki. Közelednek futva a töltés tetején. No, tiszta sor, hogy kocsi ez. Bolondos masina. Ha!... Máris dudál, berreg!

— A szépasszony szekere! Pukkadnál mög!

Alig mondja ki Mihály ezt a gondolatát, inkább csak úgy szép lassacskán elgondolgatja. Nincs itt beszéd. Nem szól senki. A csönd és békesség, az töméntelen a mély vizparti éjszakában. Öreg Böröcz István bokor-gazda idők multán mégis megfelel, felbök az égre.

— Ahun a!

No, kiváló jelességnek kell ott lennie, hogy így hangra gerjedt a vén legény. Miért is a magyarok megfészkelődnek és a szemek lassan arra usznak, ahol István öreg-ujja bütykösen álldogál.

— Nétek a „*Sánta Kúdust*", hogy kipucolta a szekerét! Még ilyen röttentő fényösnek nem egyhamar láttam a négy kerekit!

— Abizisten.

— Úgylöhet vendégöt vár.

— Löhet.

Bele is nyugodnának ebbe mindenek. Mert szörnyen szép, az tagadhatatlan. Hát: ragyogjon tovább! Nem akadályoztatik.

István azonban némely pislogások és figyelemkeltő torok-köszörülések után megint csak felbök az égre, ezuttal a másik bütykével.

— Ahun a!

Uj Idők 1926.

Márk Lajos

Márk Lajos: dr. Sipőcz Jenőné.

Színházi Élet 1935. 48. sz.

Márk Lajos

MÁRK LAJOS:
Huszár Aladárné

Nemzeti Szalon 1930

Arcképfestők okl.

Márk Lajos

Téli tárlat.
Belond Istok Képes
kalauza az 1892-
93 iki képzőművészeti
kiállításról -

Szamos és kaustalan
keppel illusztrálta
Márk.

Művészek karikatu-
rái sa kiállitott
Tépek és szobrok torzképei

Lásd
Gutenberg - Fok

GULÁCSY LAJOS KÁLMÁN

ÉS

LIEBL ERVIN

FESTŐMŰVÉSZEK

HAGYATÉKI KIÁLLITÁSÁNAK

KATALOGUSA

TANUMÁNY
MÁRK LAJOS RAJZA

Művészet 1904. 128. l.

Néhányat közülük már mint régi ismerőst üdvözölhetünk az Akadémia tárlatairól; de ilyen kevés van, túlnyomó számban először voltak nálunk láthatók.

Whistler metszeteit (6 ilyet mutatott fel a kiállítás) ma szinte aranynyal mérik fel. „Be little mast" és „The Balcony", főleg az utóbbi különösen értékesek. A művész fénykorából valók s csodás vonalaikkal minden idők legszebb metszetei közé tartoznak. Megismerjük itt Whistler technikáját és kifejezésmódját, mely a megtört s mégis oly lágy és kifejező vonalakkal mutatja be, de szinte meg is szólaltatja tárgyát. Érdekesek voltak Nicholson színes fametszetei [Sarah Bernhardt és Mr. Müller, néhai Viktoria angol királynő kocsisa], melyek folthatása erősen emlékeztet a művész talán legszebb metszetére, a „Le femme aux bijouxra. Az angolok közé sorozható még a Londonban élő francia Legros, kinek spanyolországi benyomása: „Körmenet egy spanyol templomban" páratlan hangulatkeltésével és sok kifejező fejével a tárlat legérdekesebb metszetei közé tartozott.

Franciaország volt a legtöbb színes rézkarccal képviselve. De még ezek között is feltűnt Gychenne „Fekete pillangója igen élénk és még sem bántó színeivel, úgyszintén Chachme. [Kocsi-korzó]. Igazi finom impressionista Paul Helleu és Richard Rauft. Boutet de Monvel egyetlenegy kiállított színes rézkarca [Vásár], méltó képviselője mesterének. De itt volt Millet csodás „Gyapjúfésülő nője" is, Meryonnak legjobb alkotásai és Gaillard „don Prosper Guèranger, abbé de Solesmes arcképe", melynél kitűnőbb technikájú metszetet alig ismerünk.

A német Grethet már ismerjük hajós képeivel. Kiállított színes kőnyomata a legjobbakból való. Stuckot fel sem ismerné az ember, az itt látható, sötét és világos foltokból álló tájképéből. Klinger fantasztikus ötletei itt is igen érdekesek. „Az Idő és a Dicsőség" „A Szépséghez" a „Vom Tode„ című ciklus II. sorozatából valók s míg az elsőben az erő szinte már brutálisan hat, addig a második poézise kell, hogy mélyen hasson és elragadjon.

Baertson, Meunier, Bauer, úgyszintén az olasz Luigini és Müller sem tévesztették el hatásukat.

De valóban meglepő a skandináv államok grafikája. Osterlind, Thaulow és Zorn a legméltóbban képviselik. Különösen az első „A páholyban" s ez utóbbi „Ir nője" mindenkit lekötött.

E rövid áttekintés is tanusítja, mily változatos és minden szépsége mellett mily kevéssé fárasztó volt a kiállítás. Méltón válik nemcsak művészeinek, de gyűjtőinek is diszére és büszkeségére. F. S.

KIÁLLÍTÁSOK. Újév óta kilenc műtárlat nyílt meg Budapesten, köztük több kollektiv tárlat is, amelyek iránt újabban különös rokonszenvvel viseltetik közönségünk. Alig hogy a Műcsarnokban berekesztették a nagy téli kiállítást, megnyílt ugyanott január 23-án Tornai Gyula festményeinek, tanulmányainak s keleti és afrikai műtárgyainak kiállítása. Ugyanaz nap nyitotta meg Istvánffy Gyula tempera- és vízfestményekből álló tárlatát. A Nemzeti Szalón modern műtörténeti kiállítása január 17-én nyílt meg s a mult század eleji nagy angol festők, továbbá a barbizoni mesterek műveiből összeválogatott képtárlatot mutatott be: új anyagot, amelyet közönségünk eddig nem ismert. Február 16-án nyílt meg az Orsz. Mintarajziskola és Rajztanárképző ifjusága szünidei munkáiból összeállított kiállítás, február 19-én a Műbarátok Köre mutatta be Bäcker Béla és dr. Majovszky Pál gyűjtők legszebb grafikai lapjait, február 23-án megnyílt a Műcsarnokban Jantyik Mátyás hátrahagyott festményeinek, tanulmányainak, rajzainak tárlata, február 28-án a Nemzeti Szalón második vízfestmény-, rajz- és metszet-kiállítása. A Műbarátok Köre Edvi Illés Aladár és Veress Zoltán festményeiből kiállítást rendezett, amelyet március 8-án nyitott meg, ugyanakkor nyílt meg a Könyves Kálmán műkereskedésében a modern magyar festők kiállítása is.

ERNSZT LAJOS, az ismert magyar műgyűjtő és a Nemzeti Szalon művészeti egyesület ezidei ügyvezető igazgatója, az egyesületnek tíz éves jubileumát a maga részéről is emlékezetessé óhajtván tenni, a Nemzeti Szalon számára 10,000 koronás alapítványt tett, a melynek kamataiból évenkint az a legjobb festmény jutalmazandó, amely először a Nemzeti Szalonban kerül kiállításra. Kétségtelen, hogy a nobilis alapítvány, a mely önmagát dicséri, hozzá fog járulni az ügyvezető igazgató ama tervének megvalósításához, hogy a Szalon művészi színvonala hazai viszonyainkhoz képest, mentül gyorsabban és racionálisabban emelkedjék. Ernszt Lajosnak e részben már is jelentékeny érdemei vannak, amelyeket szépen tetéz ez a legújabb cselekedete.

EX-LIBRIS-GYŰJTŐK. Alig van néhány hónapja, hogy a művészi könyvtárjegyek, az ex-librisek, ismét divatba kerültek nálunk. De amióta művészeink közt többen szeretettel foglalkoznak a nemes grafikával s az Iparművészeti Múzeum megnyitotta az első magyar ex-libris-kiállítást, e grafikai műfaj kedvelőinek száma is nőttön nő. Azóta igen sok új ex-libris keletkezett, annál is inkább, mert ez a passzió csekély pénzbe kerül s mégis elmés és artisztikus díszt ad. Legújabban ex-libris-gyűjtők is támadtak az amatőrök körében és sokan szívesen lépnek csereviszonyba más ex-libris-tulajdonosokkal. Ez is szép és éppen nem költséges szórakozás: a cserélők és gyűjtők rövid idő alatt a legszebb és igazán művészi albumra tehetnek szert, sőt ma már a nagy külföldi gyűjtők is örömest lépnek a magyar gyűjtőkkel csereviszonyba. Szerkesztőségünk az ex-libris barátainak e részben szivesen áll rendelkezésére s az artisztikus cél érdekében örömest közvetíti a cserét is.

Márk Lajos

Márk Lajos: Arckép

Pesti Napló Képes melléklet 1936. okt. 25.

Márk Lajos

Lyka München

68, 70, 73,
74. l.

A most oly divatos

FÜGGÖNYTARTÓK

(f a k a r n i s o k)

Márk Lajos

k, terem rajta.

A HÉT LEGÉRDEKESEBB KÉT PORTRÉJA
Márk Lajos még Amerikában lefestette Mrs. Leonard C. Hillt. Most Budapestre érkezett Mrs. Hill unokahúga és férje, hogy lefestessék magukat Márk Lajossal. 1. Commander (U. S. Navy) Raymond E. Mc. Clung. 2. Mrs. Marguerite Mc. Clung.

Budapesti Hírlap 1936. 38. sz.

örnök
örnőnek

Márk Lajos

MÁRK LAJOS : T. A. ARCKÉPE

Képzm. Tan. 1927/28.
Déli kiáll. Eat

NYILASSY SÁNDOR: LEGÉNYEK, LÁNYOK

Márk Lajos

cod

Bevpesti Kávé

822. l.

A MÜEMLÉKEK ORSZÁGO BIZOTTSÁGA

TEKINTETES ELNÖKSÉGÉNEK.

B U D A P E S T.

IX. Rákos-u. 10.

Márk Lajos

vod

Révai XX. 638.1.

M. KIR. KÖZPONTI ILLETMÉNYHIVATAL
BUDAPEST, I., VÁR

..... szám.

Müemlékek orsz.biz.
Budapest.
~~VI. Állatkerti út 1.~~
IX, Ráday u.

Hivatalból.
Díj átalányozva.

1029/1935.

..... ker., ... utca ..... sz.

Márk Lajos

életrajz

rövid.

Csókássy 112. l.

10134

s keretbe helyezett tojásdad medaillon-
értje felett a rendjel szalagja lát-
élfüzér és czimerpaizs koronával. Feli-

ohan de Austria

.5 cm.

Márk Lajos

Tanulmány c. Legend
szines repr.

A Pesti Hirlap Vasár-
napja 1930. 40 sz.

A m. kir. vallás- és köz

11.754 szám.

A Műemlék
Bizottsá

Hivatalból.
Közszolgálati ügyben.
Dij átalányozva.

ismeretlen kézirata

értette, hogy mit mondok, de ezt nem is sajnálta. Engem sajnált. Nem vetett meg sem engem, sem a tömeget, sem lelkesedésünket: csupa szeretet és boldogság volt. Nem volt szüksége senkire és ezért éreztem, hogy nem tudnék nélküle élni. De nem maradt velem. Valami örvénylő sötétség könyörtelenül eltakarta, sírni kezdtem álmomban, tudtam, hogy elvész a holnap boldogsága. De már ezekben a könnyekben benne volt egy nagyobb boldogság: a máé.«

Felébredt, sokáig sírta a szégyen könnyeit, mert megbánta bukását, ami örökre elszakította Szonjától. De a napi teendők hívsága eloszlatta ezt az érzését és végül már soha többé nem emlékezett erre az álomra, mert erőszakkal elfelejtette, elkergette magától. De addig meg több ször felmerült emlékezetében. És most, amikor egyre gyakrabban és fokozódó erővel merült fel benne, elindult Boriszhoz, mert hallotta, hogy levelek érkeztek számára.

Napoleon az austerlitzi csata előtt

Napoleon óvintézkedései helyesnek bizonyultak. Az orosz csapatok egy része leereszkedett a szakadékba és a tavak felé nyomult előre. Egy másik rész elhagyta a pratzeni magaslatokat, melyeket Napoleon meg akart támadni és melyeket a helyzet kulcsainak tartott. A Pratzent közrefogó két hegy szigetként emelkedett ki a ködből. Ezen a szigeten, a falu két szélén, sőt a falu előtt is orosz szuronyok csillogását látta Napoleon. Szüntelenül nyomultak a szakadék felé, aztán belevesztek a ködtengerbe.

Az éjszaka érkezett jelentések, a kerékdübörgés és a lábdobogás, amit az előörsök a sötétben hallottak, az orosz hadoszlopok rendetlen felvonulása és végül a hipotézisek, melyeket Napoleon szakadatlanul felvetett: mind világosan arra utaltak, hogy a szövetségesek azt hiszik, hogy ő még nagyon messze van, hogy a Pratzennél felvonuló csapatok tulajdonképpen az orosz sereg derékhada, mely elég gyenge ahhoz, hogy sikerrel meg lehessen támadni. De azért még mindig nem adott jelt a támadásra. Lannes, Murat és Soult tábornagyok hadsegédeikkel a császár mögött állottak. Abba az irányba tekintettek, amelybe ő és nem titkolták, hogy türelmetlenek.

Murat különös öltözetben volt, mely csak úgy csillogott az aranytól és a drágakövektől. Arannyal átszőtt fehér köpenyt viselt, struccotollas kalapot, aranydíszes vörös csizmát. Néhány szót szólt Lanneshoz, azután előrelépett és a császárhoz fordult. Az volt a szándéka, hogy közli vele, hogy az ellenséges hadoszlopok már valószínűleg átkeltek a folyón. De amikor közelből megpillantotta Napoleon arcát, nem merte kifejezni a maga és a többi tábornagy gondolatát, akik attól féltek, hogy el találják mulasztani a támadás kedvező pillanatát.

Napoleon arcán egyetlen izom rándulása sem tette hihetővé, hogy Muratnak vagy bárkinek a szavai e pillanatban a legkisebb mértékben is befolyásolhatják elhatározását vagy akár csak arra tarthatnának számot, hogy figyelembe vegye őket. Napoleon hol a két hegy közötti mélyedésre nézett, ahol a falu van, hol pedig az égnek arra a részére, ahol egyre magasabbra emelkedett csökkenő kiterjedéssel és növekvő ragyogással Austerlitz napja. Arca e pillanatban szép volt, gondolatok gazdagságát árulta el, biztonságot és nyugodt megelégedést fejezett ki. Napoleon jól érezte magát, friss és fiatal volt és már tíz év dicsőségének és diadalainak legendája állt mögötte. Ma volt koronázásának évfodulója.

Murat közelről tanulmányozta Napoleon arcát és belátta, hogy nem szabad megzavarnia gondolatait. Belátta, hogy mindazt, amit ő vagy a többi tábornagy gondolhatna, sőt sok olyasmit is, ami senkinek sem jutna az eszébe, a császár éppen abban a pillanatban méri és ítéli meg. Mit is mondhatna ennek az embernek, aki tíz évvel ezelőtt még tüzérhadnagy volt, aki elfojtott egy szörnyű forradalmat, összezúzott már két ellenséges szövetséget, császárrá és olasz királlyá koronáztatta magát, ötszázezer főnyi hadsereget tart a kezében és két hónappal ezelőtt, mint valami varázsló, Európa egyik végéről a másikon termett hadseregével, hogy Ulmnál megsemmisítse az orosz hadsereget és most, miután kesztyűt dobott a két legnagyobb hatalomnak, máris úgy hajol föléjük, mint a vadász az elejtett zsákmány fölé.

Hogyan adhatna tanácsot ennek az embernek? (Kérdés, nem több-e, mint ember.) Hogyan fejthetné ki előtte véleményét? Tízévi dicsőség és példátlan teljesítmények sorozata máris legendás dicsfényt vontak köréje. Most, ebben a pillanatban, koronázása évfordulóján valami különösen nyugodt, fenséges, derüs és diadalmas kifejezés ül az arcán.

Még két hónapja sincs, hogy egyetlen mozdulattal, mintegy varázsütéssel a világ egyik legnagyobb hadseregét az óceán partjáról Németország közepébe röpítette. Alig egy hónapja, hogy Ulmnál egy hatalmas és büszke hadsereg tette le előtte a fegyvert és vonult el előtte hódolattal. Alig két hete, hogy a cézárok palotájából, Bécsből diktálta törvényeit. Alig három napja, hogy az orosz cár, aki most megfélemlítve húzódik meg a ködből kivehető magaslatokon, meg akarta bántani és szemtelen követet küldött hozzá, csak azért, hogy közölje: nem akar vele személyesen találkozni. Tegnap már kitalálta a szövetségesek támadási tervét. Igen, a sors úgy döntött, hogy ő legyen ostora, sorscsapása és megalázója egy letünt kor büszke, dinasztikus hatalmasságainak. Most az orosz és az osztrák császárok csapatait nézi, melyek előtte fejlődnek fel és gondolataiba merül.

Ünnepi nap volt ez Napoleon számára: koronázásának évfordulója. Hajnaltájban aludt el, könnyű álma volt. Jókedvűen, erőteljesen ébredt, bízott csillagában és biztosra vette a sikert. Lóra ült és megvizsgálta a terepet. Azután mozdulatlanul nézett a ködből kibontakozó magaslatok felé. Huszonnyolcéves szép arca *(Tolsztoj itt téved, mert Napoleon ekkor harminchatéves volt. A tévedés a végleges szövegben már nem tér vissza. A fordító.)* öntudatos és megérdemelt boldogságot árult el, valami olyan érzést, ami néha egy tizenhatéves szerelmes ember arcát fényesíti meg. Ez a boldog kifejezés olyan volt, mintha belevésték volna márványarcába.

A tábornagyok mögötte álltak és nem merték megzavarni. Még mindig a pratzeni magaslatokat nézte és a ködből kibontakozó napot. Miért siessen? Tudta, hogy a sors új diadalt tartogat számára ezen a napon, koronázása évfordulóján, de tudta azt is, hogy legutóbbi ütközete, melyet Schönbraden és Gollabrunn előtt vívott az oroszokkal, csak napiparancsában szerepel győzelemként, valójában nem volt az. Ismét eszébejutottak az orosz foglyok, akik vad ordítozással vetették magukat az őket kísérő katonákra és harapdálni kezdték őket. Nem voltak osztrákok, miféle emberek lehettek? Nem értette őket, félt tőlük. »Meg kell tenni minden lehetőt. A sors mellettem van.« Szép, szigorú huszonnyolcéves arca e pillanatban jogos önbizalmat és büszkeséget árult el, mint néha egy-egy híres szép nő arca, amikor belép a bálba és körülötte felhangzik a csodálat moraja, vagy mint egy nagy művész arca abban a pillanatban, amikor utolsó simításait végzi a befejezett művön.

Lelke mélyén nem mert ugyan kételkedni a nap sikerében, de tudta, hogy vakmerően hívja ki a sorsot. Amikor elindult, ezt gondolta: »Ha a köd eloszlik és szép idő lesz évfordulóm tiszteletére, akkor enyém a győzelem.« Erre gondolt, amikor most, a ragyogón felemelkedő napot nézte, amint kibontakozott a ködből. A nap, mintha csak parancsának engedelmeskedne, végre felszabadultan jelent meg az áttetsző horizonton. Már csak néhány tejfehér ködfoszlány homályosította el a csillogó golyót.

— Ha a nap tökéletesen kiemelkedik a ködből, abban a pillanatban, amikor az az orosz hadoszlop átmegy azon az erdőn, akkor biztos lehetek a döntő győzelemben, — mondta most magában és még vakmerőbben hívta ki a sorsot. A nap tökéletesen kiemelkedett és a szemközti magaslatok teljes fényben állottak, rajtuk a menetelő orosz csapatokkal.

És amikor a nap teljesen kiszabadult a ködből és a vakító fénykévék elöntötték a síkot, Napoleon tudta, hogy most már eljött a támadás pillanata.

Gondolatban mégegyszer felidézte a letünt korból ittmaradt uralkodókat, akiknek ő az ostora. Eszébe jutott a fiatal orosz cár, aki most ott áll valamelyik szemközti magaslaton, aki tegnap, hogy megsértse, szemtelen követet küldött hozzá és aki most már a hatalmában van. Alig észrevehető mosoly jelent meg az arcán. »Igen, — gondolta — ő nem ismeri a sorsomat, nem tudja, hogy a sors szemelt ki arra, hogy ostora legyek a letünt kor dinasztikus hatalmasságainak.«

Napoleon levette kesztyűjét és szép fehér kezét arcához emelte. Azután boldogan, büszkén, sugárzón, de még mindig hidegen és tekintélyt-parancsolóan megfordult, rövid, tiszta, szabatos mondatokban közölte rendelkezéseit a tábornagyokkal és előrelépett. Intett nekik, közelebb léptek hozzá.

Elrendelte, hogy kezdjék meg a támadást. A tábornagyok hadsegédeik kíséretében különböző irányokba vágtattak el és néhány perccel később a francia hadsereg zöme gyors ütemben megindult a pratzeni fensík felé, melytől az oroszok még mindig eltávolodtak, hogy balfelé menjenek, a szakadék irányába, ahol már teljesen eloszlott a köd és ahonnét percről-percre erősebben hangzott a céltalan puskaropogás.

Márk Lajos rajza
a Pesti Napló számára

A rák ellen Nagy-Britannia felvonult

„Azt a határozott célt tűztük magunk elé, hogy mi angolok győzzük le a rákot" — Az utolsó ismeretlen tényező e őtt...

London, december.

(A Pesti Napló londoni szerkesztőségétől.)

»Egyre több a rákos halál«, állapítja meg a budapesti tisztifőorvos decemberi jelentése. »Egyre több a rákos halál« — jelentik a világ minden részéből az orvosok. A vérbaj és tüdőbaj pusztításai ellen megtalálta az emberiség a védekezést, a rákkal szemben látszólag tehetetlennek bizonyul.

Mert amilyen igazak a rák terjedéséről szóló döbbenetes jelentések, annyira hamisaknak bizonyulnak a csodaszerekről minduntalan felröppenő hírek. A gyógyulás lehetősége még mindig csak a korán felismert esetekre terjed ki. Az orvosi segítség két, egyenrangúnak bizonyult eszköze: az operatőr kése és a rádium meg az X-sugár, csak hatalmas haladást, de nem végleges megol-

Reading márki, az elnök

Lord Dawson of Penn

dást jelent. Annyi azonban cáfolhatatlan tény, hogy a rákos megbetegedések reménytelenségét már megszüntette a modern orvostudomány.

A rengeteg erre vonatkozó statisztikai adat közül csak egy álljon itt. Orvosi kezelés nélkül a rák átlagban huszonegy hónap alatt pusztítja el áldozatait. Az idejekorán alkalmazott sugárkezelés vagy — ha ez célszerűbbnek látszik — sebészi beavatkozás mellett a betegek negyven százaléka öt év mulva még életben volt. »Idejekorán« és »40%« aránylag szűkre szabják az orvos lehetőségeit. Az orvostudomány egy-egy csatát már megnyert a rákkal szemben, de a döntő győzelemre még hiába vár. Viszont a rák terjedéséről szóló jelentések, bár a statisztika cáfolhatatlan adatait sorakoztatják fel, nem fejezik ki a tiszta valóságot. A rákhalál szörnyű arányszáma — Magyarországon minden tizedik, Angliában minden nyolcadik természetes haláleset a rák következmény — elsősorban *az emberiség átlagos életkorának meghosszabbodásából ered.* A rák a középkorúak és az öregek betegsége. Egy angol statisztika szerint az egy esztendő alatt elpusztult hatvanezer rákbeteg közül csak ötszáztizenkettő volt huszonöt évnél fiatalabb. *A harmincöt esztendőn felüliek közül szedi a rák tömegesen áldozatait.* Így előáll az a zordan groteszk helyzet, hogy minél jobban érezteti kedvező hatását az emberiség átlagos életkorára a modern higiénia, korszerű testnevelés, sikeres harc a járványok ellen, annál nagyobb területen arathat a legyőzhetetlen ellenség, — a rák...

Vajjon valóban legyőzhetetlen-e? Az orvostudomány úttörői határozott optimizmussal tekintenek a jövőbe. A rákellenes hadjárat oly széles fronton indult meg, hogy a siker nem maradhat el. Anglia egyik legkiválóbb orvosa, a királyi orvostársulat elnöke, a Windsor család orvosi tanácsadója, *Lord Dawson of Penn* a következőket mondja: *»A rák problémáját még mindig sötétség borítja, de büszkén állíthatjuk, a sötétség már oszladozóban van. Ha tovább folytatjuk a munkát úgy, mint eddig, holnap vagy holnapután a rák már nem lesz probléma többé, mint ahogy néhány esztendővel ezelőtt megoldódott a másik szörnyű kór — a tuberkulózis problémája is«.*

A Németországból kiüldözött tudósok

A tudományos kutatás fáradhatatlan szelleme, az orvos önfeláldozó segíteniakarása Angliában — mondhatnám — sportszerű rekordtörekvéssel párosul. A világ leghatalmasabb »rák-ellenes« szervezetének főhadiszállásán, a British Empire Cancer Campaigne pompás irodájában nyiltan kijelentik nekem: *»Természetesen mellőzhetetlen a rák-kutatás terén a nemzetközi együttműködés, de nem tagadjuk, hogy azt a határozott célt tűztük ki magunk elé, hogy mi britek győzzük le a rákot. Minden erőt mozgósítottunk, hogy Nagy-Britanniának szerezzük meg ezt a dicsőséget«.* És valóban a rák-ellenes küzdelem a brit szigeteken és a dominiumokban is *nemzeti üggyé lett.* Németország, ahol a politika aláásta a tudomány erejét, a háttérbe szorult. Nagy-Britannia már *magához ragadta a vezetést. Tárt karokkal fogadta a Németországból kiüldözött tudósokat és bevonta őket az angol kutatás munkájába.* Tíz esztendő előtt alakult meg aránylag szerény keretek között a British Empire Cancer Campaigne és ma ott tart, hogy a most lezáruló esztendő folyamán *két és félmillió pengőt* fordíthatott a felvilágosító propagandára, a rák-kutatással foglalkozó intézetek és tudósok támogatására. Öt év alatt pedig közel *nyolcmilliót* áldoztak erre a célra. Most még csak azt kell hozzáfűznöm, hogy ebből a hatalmas összegből *egyetlen pennit sem adott az állam. Magánemberek nagyobb adományai mellett a nép maga adja össze a rák-hadjárat roppant költségeit.* A szervezet élén a király egyik fia, *a yorki herceg* áll. *Reading márki,* India volt alkirálya, akit valamikor egyszerűen *Rufus Isaacnak* hívtak és az árja-paragrafus értelmében Németországban még az egyetemet sem látogathatná, vezeti a mozgalmat. A szervezetnek Anglia legkiválóbb tudósai minden ellenszolgáltatás nélkül állnak rendelkezésére. Így lehetséges csak, hogy *az adminisztráció csak elenyészően csekély összeget vesz igénybe* és az évi gyüjtések egész eredményét a kutatás és propaganda céljaira fordíthatják.

A Cancer Campaigne szoros egységbe fogta össze a rák-kutatással foglalkozó összes tudományos intézményeket. Új kutató-központokat teremtett. *Közel húsz kórház számára* előteremtette az eredményes munkához nélkülözhetetlen rádium készletet. Most építik a londoni St. Bartholomew-kórház számára a világ legerősebb sugár-fejlesztő készülékét, melynek egymillió voltos energiája felülmúlja minden eddig használt vagy tervezett rádium-bomba« hatását.

Film a rákról és a cytotoxinról

Évről-évre, hónapról-hónapra újabb eredményeket jelenthetnek a szervezet által fenntartott és támogatott intézetek. Íme, a legújabbak közül egy-két, a nagyközönség számára is érdekes kísérlet. A London Hospital laboratóriumában egy csodálatos filmet készítettek el. Felvétele tovább tartott akár egy háromezerméteres szerelmi dráma felvételeinél. Pedig ez a rövidke film-szalag csak néhány rák-ellenes szérummal beoltott egér szervezetének elváltozásait mutatja be. Öt hónapig dolgoztak rajta a London Hospital orvosai. Nagyobb drámai élmény nem is képzelhető el a tudósok számára, mint a filmen feltáruló processzus, amikor a »cytotoxin« egy órán belül először megállítja a rákos sejt növekedését, megbénítja mozgását és — azután megöli... A rákkal beoltott egerek tíz százalékánál teljes eredményt ért el a szérum, de sohasem sikerült előre megállapítani, hogy milyen esetekben hatásos és mikor nem az. Van még *valami ismeretlen tényező,* mely néha elősegíti a szérum hatását, néha hátráltatja. Erre »az ismeretlen tényező«-re vadásznak Prof. Lumdsen és társai és ha megtalálják, már egész közel jutottunk a rák titkának megfejtéséhez.

A kobra mérge

Sheffieldben kígyóméreggel kísérleteznek és meglepő felfedezések új útakat tártak fel a kutatás előtt. A kobra mérgére a rákos sejt egészen másképp reagált, mint a normális cella. De ez már a részletekhez vezet. Ilyen részletmunka folyik a nagy egészért a British Cancer Campaigne irányítása mellett Anglia húsz kórházában és klinikájában, de Kanadában, Ausztriáliában és Új-Zeelandban is.

„A valóság a rákról"

Ép ilyen fontos azonban a propaganda-hadjárat is. Egy pompás százhuszonötoldalas könyv *»A valóság a rákról«* száz és százezer példányban ingyen jutott el Nagy-Britannia polgáraihoz. Röpcédulák milliói a rák korai felismerését szolgálják. Népszerűen, de a legújabb tudományos eredmények felhasználásával válaszolnak ezek a nyomtatványok a rákkal összefüggő kérdésekre. *»Örökölhető-e a rák?«* — Nem, mondja a válasz, de miután a rák az öreg kor betegsége és egyikmásik család hajlamosabb a hosszú életre, lehet, hogy több generációnál fellép. Megmagyarázza az egyik röpirat, hogy a rák nemcsak a mi korunk betegsége és *a civilizációval nincs semmi összefüggésben.* Primitív fajoknál épúgy előfordul, mint a legkulturáltabb nemzeteknél. Őskori leletek bizonyítják, hogy *mióta csak állati élet van a földön, mindig pusztított a rák.* Ma is állatok között épúgy szedi a rák áldozatait, mint az em-

LÁSZLÓ hölgyfodrász szalónja
most IV., Bécsi utca 5. félemelet alatt van.
Telefon 822—11
A Hölgyközönség szíves pártfogását kéri
Olcsó árak. — Higiénikus kiszolgálás.

Ilyen plakátok vezetik be a gyüjtést minden városban és községben

bereknél. Egyedül erre a felvilágosító munkára 1935-ben egy negyedmillió pengőt fordíthatott a Cancer Campaigne. A röplapok azonban egyúttal a gyüjtés szolgálatában is állnak.

»A British Empire Cancer Campaigne minden gyógymódot, melynek megbizható tudományos alapja van, megvizsgál és ellenőriz. Munkája következtében már hatalmas lépéssel közelebb jutottunk a rák problémájának megoldásához. Azonban még sok tennivaló van hátra. Ehhez pénz szükséges. Segítsetek.«

„Anglia győzni akar"

Ezt a felszólítást a király, a yorki hercegérsek és más személyiségek üzenetei támogatják. Az eredmény nem marad el. Évről-évre nagyobb összegek állnak rendelkezésre. A szervezet Headquarter-ján a Grossvenor Crecenten egyre újabb hadmozdulatokat eszelnek ki a rák-ellenes hadjárat vezérei.

»Az angol nép oly nagylelkűen és oly megértően támogatja harcunkat, — mondják a központban — megérdemli, hogy még a mi korunkban mi angolok oldjuk meg a rák problémáját. *Igen — Anglia győzni akar«.*

Ez is az angol imperializmus egyik formája... Az emberiség azonban igazán nem haragudhat érte.

Telefónközpont mint titkárnő

Párizsból írja tudósítónk: *Georges Mandel,* Clemenceau egykori titkára, aki Laval kormányában a posta- és távirati miniszteri tisztet tölti be, kinevezése óta egész sereg újítással lepte meg a nagyközönséget. A postaügyi minisztériumban egy külön reklamációs osztályt létesített, hová a közönség mindennemű panaszával közvetlenül fordulhat s az ügy elintézéséről minden esetben, záros határidőn belül, értesítést kap. De különös figyelmet szentelt Mandel a telefonelőfizetőknek. Eltekintve az úgynevezett »part contributive« megszüntetésétől, amelyet eddig minden telefonelőfizetőnek az állomás felszerelése alkalmából meg kellett fizetni, a napokban a már fentálló úgynevezett »felvilágosító« osztály segítségével (renseignements) egy olyan új szervet állított fel, amely majdnem feleslegessé teszi a telefonelőfizetők számára a titkár vagy titkárnő tartását. Az új intézkedés értelmében minden francianországi telefonelőfizetőnek van joga, mikor lakását elhagyja, felhívni az illetékes »renseignements« központi osztályt, s ennek jelzi, hogy a nap ebben és ebben az órájában itt és itt fog tartózkodni s ezen és ezen a számon lesz hívható. Hasonló az eset utazások előfordulásánál is. Ilyenkor a számot hívónak a központ mindig automatikusan bemondja, hogy az előfizető úton van, ennyi és ennyi ideig lesz távol, ilyen és ilyen címen található ebben és ebben az időpontban. Mindezen kívül a telefonközpont jelzett osztálya arra is vállalkozik, az új miniszteri rendelkezés értelmében, hogy az előfizető távollétében helyette telefonüzeneteket intéz el, megbízásokat teljesít, a válaszokat feljegyzi s amikor az előfizető hazaér — a nap vagy éjjel bármelyik órájában — ezeket vele közli. Az új szolgálat igénybevétele naponta csak 2 frankba (körülbelül 60 fillér) kerül, csupán telefonmegbízások esetén kell e beszélgetéseket az előfizetőknek külön megtéríteni.

M Ű V É S Z E T
IV.évf. 1905.
25.l.

Péczely
Béla

M á r k L a j o s :

"És részegedjetek meg szerelmeseim..."

Olajfestmény.

A Mücsarnok téli tárlatán a Lipótvárosi Kaszinó dijának nyertese.

Egész oldalas reprodukció.
A Könyves Kálmán r.t. jogositásával.

M Ű V É S Z E T Péczely Béla
VI.évf.1907.
288.l.

M á r k L a j o s

vázlatkönyvéből/Frakkos,felöltős
férfi/

Szénrajz.

M Ű V É S Z E T
X.évf.1911. Péczely
147.

M á r k L a j o s :

Női arckép

Társulati dij,1902.

Olajfestmény.

M Ű V É S Z E T .
II.évf. 1903.
373.1.

Péczely
Béla

M á r k L a j o s :

Tanulmány/Szakállas férfi/

Szénrajz.

Egész oldalas kép.

M Ű V É S Z E T .
III.évf. 1904.
128.l.

Péczely
Béla

M á r k L a j o s :

Tanulmány/Ülő nő/

Szénrajz.

Egész oldalas reprodukció.

M Ú V É S Z E T
XII.évf.1913.
4.

Péczely

M á r k L a j o s :

Toilette.

Olajfestmény

Az állami kis aranyérem nyertese

M Ű V É S Z E T
VI.évf.1907.
287.l.

Péczely Béla

M á r k L a j o s :

Illusztráció Herczeg F.Andor és
András c.regényéhez

Szénrajz

M Ű V É S Z E T
VI.évf.1907.
285.1.

Péczely Béla

M á r k L a j o s :

Tükör előtt.

Olajfestmény.

M Ű V É S Z E T
VI.évf. 1907.
304.l.

Péczely
Béla

M á r k L a j o s :

Illusztráció Herceg F.Andor és
András c.regényéhez

Szénrajz.

M Ü V É S Z E T Péczely Béla
VI.évf.1907.
284.l.

M á r k L a j o s :

Képes lapok.

Olajfestmény.

M Ü V É S Z E T
VI.évf.1907.
283.l.

Péczely Béla

M á r k L a j o s :

Illusztráció Herczeg F.Andor és
András c.regényéhez

Szénrajz.

M Ű V É S Z E T
VI.évf.1907.
282.l.

Péczely Béla

M á r k L a j o s :

Arckép./Karosszékben ülő nő/

Olajfestmény.

M Ű V É S Z E T Péczely Béla
VI.évf.1907.
282.l.

M á r k L a j o s :

Arckép/Alló leány/

Olajfestmény.

M Ű V É S Z E T
VI.évf.1907.
282.l.

Péczely Béla

M á r k L a j o s :

Arckép/Karszékben ülő nő/

Olajfestmény.

M Ű V É S Z E T Péczely Béla
VI.évf.1907.
281.l.előtt

M á r k L a j o s :

Nyári délután .

Olajfestmény.

Szines melléklet.

A Könyves Kálmán r.t.engedélyével.

M Ű V É S Z E T
VI.évf. 1907.
304.l.

Péczely
Béla

M á r k L a j o s :

Anno 1840.

Olajfestmény.

M Ú V É S Z E T
VI.évf. 1907.
303.l.

Péczely
Béla

M á r k L a j o s :

Gyermekarckép.

Olajfestmény.

M Ű V É S Z E T
VI.évf. 1907.
302.l.

Péczely
Béla

M á r k L a j o s :

Arckép/Ülő kalapos nő/

Olajfestmény.

M Ű V É S Z E T
VI.évf. 1907.
301.l.

Péczely
Béla

M á r k L a j o s :

Önarckép /fehér kabátban,pipával/

Olajfestmény.

M Ű V É S Z E T
VI.évf. 1907.
299.l.

Péczely
Béla

M á r k L a j o s :

Kalopigé

Olajfestmény

M Ű V É S Z E T
VI.évf. 1907.
298.l.

Péczely
Béla

M á r k L a j o s :

Női képmás/Nő gitárral, fás tájkép előtt/

Olajfestmény.

M Ű V É S Z E T
VI.évf. 1907.
297.l.

Péczely
Béla

M á r k L a j o s :

Érdekes história

Olajfestmény.

M Ű V É S Z E T
VI. évf. 1907.
297. l.

Péczely
Béla

M á r k L a j o s :

Vörös biedermayer

Olajfestmény.

M Ű V É S Z E T
VI.évf. 1907.
296.1.

Péczely
Béla

M á r k L a j o s :

Női képmás/Diványon ülő, sötétruhás nő/

Olajfestmény.

M Ű V É S Z E T
VI.évf.1907.
294.l.

Péczely Béla

M á r k L a j o s :

Illusztráció Herczeg F.Andor és
András c.regényéhez

Szénrajz.

M Ű V É S Z E T PéczelyBéla
VI.évf.1907.
293.1.

M á r k L a j o s :

Barátnők.

Olajfestmény.

M Ű V É S Z E T Péczely Béla
VI.évf.1907.
293.1.

M á r k L a j o s :

Parkban.

Olajfestmény.

M Ű V É S Z E T
VI.évf.1907.
292.l.

Péczely Béla

M á r k L a j o s :

Szervirozás uzsonnához.

Olajfestmény.

M Ű V É S Z E T
VI.évf.1907.
292.1.

Péczely Béla

M á r k L a j o s :

La Cuenca.

Olajfestmény.

M Ű V É S Z E T
VI.évf.1907.
291.l.

Péczely Béla

M á r k L a j o s :

Női arckép/Csipkegalléros nő/

Olajfestmény.

MŰVÉSZET Péczely Béla
VI.évf.1907.
291.l.

Márk Lajos:

Női arckép/Kalapos nő/

Olajfestmény.

M Ű V É S Z E T Péczely Béla
VI.évf.1907.
291.l.

M á r k L a j o s :

Női arckép/Csipkegalléros nő/

Olajfestmény.

M Ü V É S Z E T Péczely Béla
VI.évf.1907.
289.l.

M á r k L a j o s :

Női képmás

Olajfestmény.

Önálló táblakép - Életkép

Mark Lajos:
Toilette

MŰVÉSZET
XII.évf.1913.
26.
Illusztráció: 4.

M á r k Lajos festő

M Ű V É S Z E T
I.évf. 1902.
365-366.
"L'arte e la critica"

Márk Lajos festőművész.

Népszava XXXV.évf.1907 okt.31.
258 sz. 8 lap.

Márk Lajos kiállitása.

M á r k L a j o s festő

"Toilette"

M Ű V É S Z E T
XII.évf.1913.
26.
Illusztráció: 4.

Márk Lajos, festőművész, 1867 –

Pásztortűr, 1931. 25-26 sz.

565. l.

Gulyás Károly: Marosvásárhely képtára

Márk Lajos festőművész.

Népszava XXXV.évf.1907 nov.3.
261 sz. 6 lap.

Márk Lajos.

Márk Lajos, festő

Revue de Hongrie

1908. I. ann. 611–615. l.

Téli Tájkat a Műcsarnokban.

MÁRK LAJOS festő, XIX szd.

Religio 1908. 28 sz.
-l-: Az iparmüvészeti etc.
467-468 old.

Márk Lajos f e s t ő XIX szd.

Religio 1908 28.sz.
-l-: Az iparművészeti
etc. 467-468 old.

Márk Lajos, grafikus

Müvészet, III., 19o4. 54.

Hazai kórnika.

Márk Lajos.

8 órai Ujság.

1929. X. 13., 4.

(:Kritika.:)

Márk Lajos, festő

Művészet, IV., 1905. 339.

Hazai krónika

Márk Lajos festőművész.

8 órai Ujság.

1927. x. 30., 6.

(: Gen. :)

Márk Lajos festö.

Mübarát.1923.III.22.1.

Márk Lajos festőművén.

8 órai Ujság.
1929. V. 30., 7.
(:Hír.:)

Márt Lajos
Lestő
8 órai tiszteg
1925 máj. 16.

Márk Lajos festö.

Művészet. 1907. 281-294. l. 413. l.

Márk Lajos festö.

Művészet.1907.266-67.l.

Márk Lajos fest.

Pesti Hirlap. 1923. jan. 6. 8

K. k. l. Márk Lajos ő Felsége

Márk Lajos - festő

Magyar Művészet, 1927

113.0.
kiállítások.

Festészet – XX. sz. Önálló Táblakép

Márk Lajos „Ajánlás" c. képe

Revue de Hongrie, 1908.

I. ann. 367–373. l.

Tavaszi Tárlat a Műcsarnokban.

Festészet, – XX. sz. – Gnálló táblakép

Márk Lajos „K. S.-né portréja"

Revue de Hongrie, 1908.

I. ann. 367 - 373. l.

Tavassi Tárlat a Műcsarnokban.

Festészet XX. sz. — Önálló Táblakép
(1900 - 1919)

Márk Lajos Képei

Revue de Hongrie

1908. I. ann. 611 - 615 l.

Tsk. Tárlat a Műcsarnokban.

Táblakép — „Női akt" — Márk

Revue de Hongrie

1911. IV. a. VII. f. 466-468. l.

Magyarország a római nemzetközi művészeti kiállításon.

Képviselőházi adomány, Márk Gyula

Pesti Hírlap. 1922. május 3. 6

apró hírek

Márk Lajos festőmüvész.

Népszava XXXV.évf.1907 okt.20.
249 sz. 4 lap.

Két képkiállitás.

Márk (Lajos ?)
festő

Revue de Hongrie

1911. IV. a. VII. I. 466–468. l.

Magyarország a párisi nemzetközi művészeti kiállításon.

Márk Lajos, festő

Művészet, 1938. III. évf. 15. sz. 39. l.

Kende Béla: Téli tárlat a Műcsarnok-
ban.

Márk Lajos, festő

Revue de Hongrie, 1908.

I. ann. 367-373. l.

Tavassi tárlat a Műcsarnokban.

Márk Lajos

A variete foyerjában
c. rajza repr.

Pérely 158. l.

311/1942

A Nm. Minisztérium
1942.III.1.sz. rendeletére jelente
iskolai célrjaira való átalakitásá
indokoltnak tart

tgggzhjhfufzhgjghuzhrurzhfuzhfji
nnnnnmnvjvhnfjfhngjghnfjfhnv

A magyarítástól

Plakát

„Kristály" – Márk Lajos

Magyar Iparművészet, 1901

Y.Sz. 164.0.
különfélék./Plakátművészet Ma-
gyarországon./

Márk Lajos festő

Pesti Hírlap. 1932. okt. 10. 13

A Munkácsy-Céh kiállításának

utolsó napja

Márk Lajos festő

Pesti Hírlap. 1932. ápr. 14. 6

a Munkácsy Céh tagjainál

Márk Lajos festő

Pesti Hírlap. 1932. ápr. 21. 10-11

Képzőművészeti sajtóra

Márk Lajos festő

Pesti Hirlap. 1932. jun. 22. 7

A Munkácsy-Téh Közgyűlése

Uj Idők. 1898.
18. f. 389. l.

Márk Lajos: Egy kis baleset.

Péczely Béla

M á r k L a j o s :

Tanulmány/Ülő kalapos nő/

Szénrajz.

Egész oldalas kép.

M Ű V É S Z E T .
II.évf. 1903.
4.old.

Péczely Béla

M á r k L a j o s :

Női arckép. Olajfestmény.

A tavaszi tárlat társulati dijának nyertese.

M Ű V É S Z E T .
I.évf. 1902.
3.sz. 201.old.

Müvészet 1936.I.évf.1.sz.7.l.

Márk Lajos: Báro Perényi Péterné
Portrée

M Ű V É S Z E T
IV.évf.1905.
332.l.

Péczely
Béla

M á r k L a j o s :

Várkisasszony és a két lovag.

Olajfestmény

Illusztráció Nagy Endre
"Gyönyörü lovagkor"c.szatirikus muvéhez.

Egész oldalas kép

M Ü V É S Z E T
IV.évf.1905.
333.l.

Péczely
Béla

M á r k L a j o s :

A jámbor király és a hitetlen pogány.

Olajfestmény

Illusztráció Nagy Endre "Gyönyörü lovagkor"c. szatirikus müvéhez

Egész oldalas kép

M Ű V É S Z E T
IV.évf.1905.
337.l.

Péczely
Béla

M á r k L a j o s :

A chansonette és a trubadur

Olajfestmény.

Illusztráció Nagy Endre
"Gyönyörü lovagkor" c.
szatirikus müvéhez

Egész oldalas kép

M Ü V É S Z E T Péczely
IV.évf.1905. Béla
336.l.

M á r k L a j o s :

Fonográf a lovagkorban

Illusztráció Nagy Endre
"Gyönyörü lovagkor"c.
szatirikus müvéhez

Olajfestmény

Egész oldalas kép

Művészet. 1937. II. évf. 6. sz. 77. l.

Márk Lajos, : Perényi Istvánné Arcképe.

Uj Idők. 1897.

III. é 20. sz. 437 l.

Márt Lajos: Teázás Közben.

Nüvépet. 1938.
III. évf. 15 sz. 31. l.

Virág.

Márk Lajos: Márkus Lilly
(portré.)

Ujvidék. 1895.
I. 372 l.

Mán Lajos: Lóa.

Uj Idők. 1897.
III. c. 12. sz. 251. l.

Márk Lajos: Hogy született meg az eszme.

(Részlet a művészek készülő; elmaz estéféről)

Uj Szöv. 1897.
III é. 8. sz. 164. l.

Márk Lajos: A kis hamis.

TÉLI KALAP.

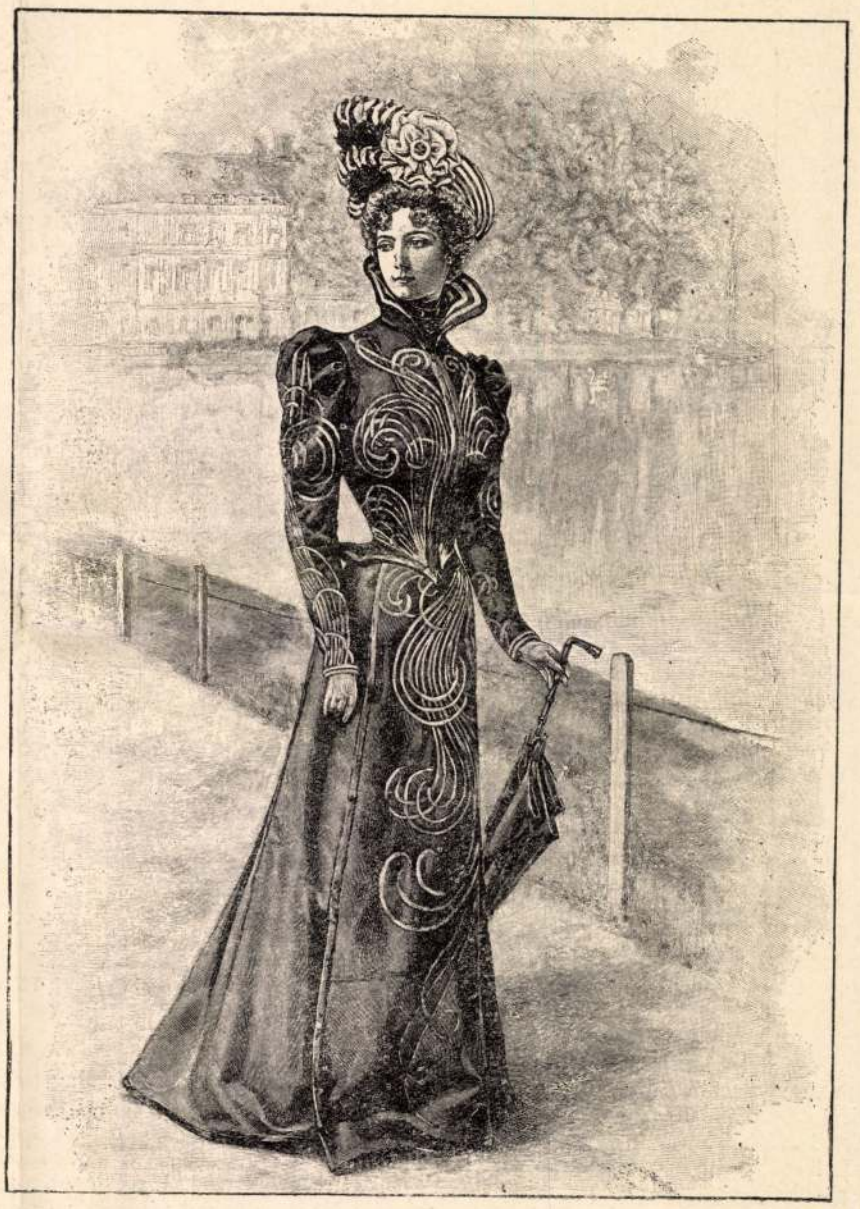

TAVASZI SÉTA-RUHA.

üres hely volt, de csak hatot akartak betölteni, be is töltöttek ötöt.

Gyulai Pál az ülést megnyitván, elrendelte a választást. Az ajánlott tagokat, két csoportba osztották: írókra és költőkre. Először *az írók* csoportjában ajánlottakra szavaztak. Ajánlva voltak: Ambrus Zoltán, mint kritikus, Alexander Bernát bölcsészeti író és kritikus, Berzeviczy Albert, kinek ép most jelent meg «Itália» című könyve, az olasz művészetek iránti lelkesedéstől áthatva; Benedek Elek a magyar népmesék gyűjtője, Bánóczy József irodalomtörténeti író és Haraszti Gyula, ki Molière életrajzát írta meg. Beadtak 31 szavazatot, tehát 16 szó kellett a többséghez. Megválasztották az első szavazásra *Alexander* Bernátot (25 szavazattal), *Berzeviczy* Albertet (24) és *Ambrus* Zoltánt (16) szavazattal. Ezenkivül Haraszti 11, Bánóczi 6 és Benedek 2 szavazatot kapott. A költők csoportjából a választás már egyszeri szavazással nem történhetett meg. Ajánlva volt itt is Benedek Elek, Bródy Sándor novellista és regényíró, Jánosi Gusztáv kanonok műfordító, Szabolcska Mihály és Szabó Endre lyrikus költők. Közbe három új szavazó tag érkezett, s ekkép 33 szavazatot adtak be, melynek többsége 17. Megválasztattak: *Jánosi* Gusztáv (18 szavazattal), *Szabolcska* Mihály (20 szavazattal). A többi jelölt: Szabó Endre 16, Benedek 15, Bródy 13 szavazattal nem jutottak többséghez. De egy hely még betöltendő lévén, újra szavaztak a három utolsóra, azonban egy sem kapott többséget. Most már 34 tag szavazott. Ebből Szabó Endrére 11 igennel, 23 nemmel. (Megfogyott a pártja 5 szavazattal.) Benedekre szavazott 16 igen és 18 nem; Bródyra most is 13 szavazat esett, tehát őt sem választották meg. Levelező tagúl (külső tag) megválasztották *Brabek* Ferencz prágai egyetemi tanárt és műfordítót. A választó-ülés végén elhatározták, hogy a vasárnapi közgyülést követő lakomán *Beőthy* Zsolt mondja az ünnepi beszédet a Gyulai-serleg kiürítésekor.

A Magyar Tud. Akadémia január 30-iki ülésén báró *Eötvös* Loránd elnökölt, s azzal kezdődött, hogy *Mágócsy Dietz* Sándor meleg méltatásban részesítette Hazslinszky Frigyes hirneves botanikusunk emlékét. Aztán *Szily* Kálmán főtitkár tett jelentéseket az akadémiához deczember 31-ikéig beérkezett *pályaművekről*.

Petrovoszello község jutalmára (magyar nyelvkönyv népiskolák számára) 1000 korona. Oláh nyelvü iskolák részére kivánja a díj a magyar nyelvkönyvet. Négy munka érkezett Koós Ferencztől és Goldis Lászlótól; Marosán Viktortól, Bugnariu Gyulától, és Kalmár Elektől. — *Deák Ferencz életrajzára* (gróf *Andrássy* Gyula jutalma 4000 forint) csak egyetlen munka érkezett. Szintén egy munkát küldtek az *1200 forintos Bézsán-jutalomra (az épitészet története az Árpádok korában)*. Az *Erdély történelméből* vett tárgyra, a Bükk-féle nyilt pályázatra, egy munkát sem küldtek. — Ezek után jelentette a főtitkár, hogy a II-dik osztály *Thallóczy* Lajos rendes tagot bizta meg Magyarország történetének 1301—1490-ig megirásával. Báró *Wodiáner* Albert végrendeletében 25,000 forintot hagyott az Akadémiának, hogy évi kamataiból két jeles néptanitót, a kik tanításukkal aránylag a legnagyobb eredményt érik el, megjutalmazzon. Az alapítványt elfogadja az Akadémia és a jutalmat 1901-től kezdve adja ki. Következett az ülés legérdekesebb tárgya: Az *egyesült budapest-fővárosi takarékpénztár 1000 forintos alapítványa* egy szakmunkára. A takarékpénztár azt kivánja, hogy ha nem lesz pályamunka, a díj a következő pályázathoz csatoltassék és ez igy történjék tizennyolcz évig, a mikor már ezrekre szaporodik az összeg és a mikor ugyanazt a pályamunkát, a melyet most 1000 forinttal jutalmaznának, tizszeresen fogják jutalmazni. Ez nem méltó az Akadémiához, mondotta *Szily* főtitkár és javasolta, hogy az *alapitvány el ne fogadtassék*. Nagy vita támadt erre. *Pauer* Gyula a Szily álláspontján volt és nevetségesnek mondotta a takarékpénztár föltételeit. *Hampel* ellenben az alapitvány elfogadását ajánlotta. Eötvös Lóránd is elfogadását ajánlotta, mire elrendelte a szavazást. A szavazás azzal végződött, hogy az Akadémia elfogadta az alapítványt.

Két kaszinó közgyülése. Az ország két legnagyobb kaszinója, a *nemzeti kaszinó* és *országos kaszinó* január 29-ikén tartotta közgyülését.

A *nemzeti kaszinó* ülésén *Szlávy* József koronaőr vitte az elnöki tisztet. *Ilk* Mihály titkár adta elő az évi jelentést. A kaszinónak a mult évben 2 tiszteleti, 708 rendes és 5 rendkívüli, összesen 715 tagja volt. A jelentés a fájdalom hangján emlékezik meg Erzsébet királyné haláláról. Az ország egy részében föllépett éhinség enyhítésére 1500 frtot szavazott meg a kaszinó s az három egyenlő részben Torontál-, Szilágy- és Beregmegyék inségesei között osztatott föl; a Segesvárott fölállított Petőfi-szobor költségeihez 500 forinttal járult. A királyné szobrára megszavazott 5000 forinttal együtt összesen 7700 forintot fordított az elmúlt évben hazafias és jótékony czélokra. A könyvtár berendezése és a könyvvásárlások 4970 forintot vettek igénybe. A könyvtár 19,962 kötetből áll most. Bevétel volt 156,816 frt és 150,374 frt kiadás. Az 1899. évre összeállított költségelőirányzat a bevételeket 112,109 forint, a kiadásokat pedig 112,031 forinttal tünteti föl. A költségvetésben 8000 frt van fölvéve Erzsébet királyné életnagyságú képének megfestésére. A különböző bizottságok megalakítása után elhatározták, hogy a Széchenyi-lakomát február 5-ikén tartják meg, mely alkalommal ifj. Zichy János gróf mond emlékbeszédet.

Az *országos kaszinó* közgyülésén b. *Fiáth* Miklós elnökölt. A számadásokat, a költségvetést minden vita nélkül helyben hagyták. A gyülés főtárgya a kaszinó igazgatóinak és választmányának újra alakítása volt. Megmaradtak az eddigiek. Megválasztattak igazgatókká: báró *Atzél* Béla 253 szavazattal, dr. *Wekerle* Sándor 267 szavazattal, gróf *Teleki* Géza 265 szavazattal. Választmányi rendes tagokká: Dessewffy Arisztid, Vértesy Sándor, Forinyák Gyula, Ghyczy Béla, Gullner Gyula, Kazy József, Kiss Aladár, Lipthay István, Vajda Ottó, gróf Zichy Jenő, Bánó József, Ugron Gábor, Szentiványi Gyula, Halászy Jenő, Szalay Imre, Reviczky Ambrus. Választmányi póttaggá: Brezovay László. A közgyülés után, melyen dr. *Wekerle* Sándor heted izben választatott meg a kaszinó igazgatójává, lakoma volt, melyen *Wekerle* érdekes pohárköszöntőben adott kifejezést heted izben történt megválasztásáért. Azután igy folytatá beszédét: «Nemzeti összetartozandóságunk és magyarságunk soha nem szunnyadó tudata mellett a lovagiasság, az ezzel járó őszinteség, egyenesség, nyiltság és határozottság, a jogok és vélemények tisztelete, de egyúttal jogainknak föltétlen megóvása, azok a nagy nemzeti sajátságok, a melyek álladalmunk fönnállásának a multban védbástyái voltak s jövőben is biztosítékai lesznek. Ezek azok a magasabb szempontok, a melyeket a társadalom terén s ebben a körben is hamisítatlanúl és tisztan meg kell óvnunk, mert a közélet tisztaságára csak ugy számíthatunk, ha tiszta annak forrása, a társadalom, ha már a társadalom körében előkíszíttetik, edzett és tiszta azoknak az érzülete, a kik a közélet bajnokaivá szegődnek. De azért egy más tanulság is int felénk arról az útról, melyen eddig is haladtunk, s ez a nagy tanulság az, hogy tartsuk meg kaszinónkat annak, a mi eddig is volt: *kizárólag társadalmi tényezőnek*». «Csak igy érhetjük el — mondá — azt a czélt, hogy a társadalmi téren is megvaló-

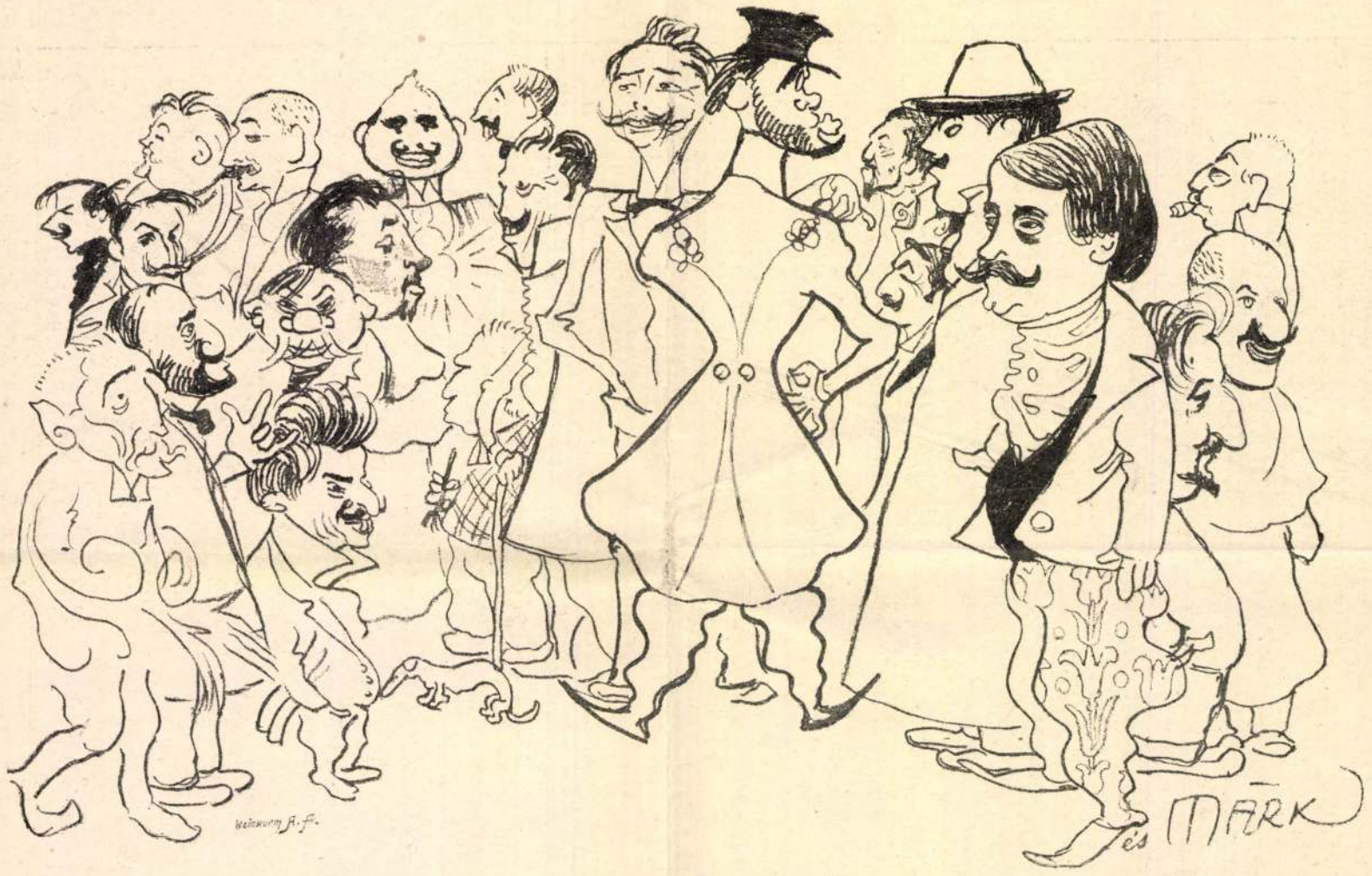

A «ROYALISTA PIKTOROK» TÁRSASÁGA. Márk Lajos rajza

sítsuk a magasabb társadalmi szempontokat, s tisztán és hamisítatlanul, de maradandóan óvjuk meg a közérzületet».

Lelkes tapssal és éljenzéssel kisérték a jelenvoltak e szavakat.

A «ROYALISTA PIKTOROK» TÁRSASÁGA.

Márk Lajos rajza.

Hogy én ezt a fenti czímet az olvasónak megmagyarázzam, a politikai élethez kell fordulnom hasonlat végett, mert valamiképen a mi országházunk képviselői sem lehetnek mindnyájan egy és ugyanazon politikai nézeten: azonképen a magyar piktorok sem lehetnek egy és ugyanazon müvészi iránynak a hivei. Ha nagyon őszinte akarnék lenni, még hozzá toldhatnám Vágó Palinak azt az állitását is, hogy két piktor nem volt még soha egy véleményen. És ez igaz is, mert ne higyje senki, ha valamely kávéházi asztalnál együtt lát egy nagy piktor sereget, hogy azokat a megegyező hitvallás vonzotta együvé.

Mikor a nyolczvanas évek elején a fejlődő irodalmi és művészi élet haza szólította az addig idegen országokban időzött magyar piktorokat, haza kerültek a magyar művészet úttörői, a mai javakorban lévő művészek, hosszas kóborgás után. Az ilyen vándor művész-seregnek állandó otthona bizony nem igen volt, de a mennyire lehetett, megpróbáltak alapítni maguknak egy olyan fészket, a hol esténként találkozhassanak közös ügyeik meghányásavetése végett. Igy karolták föl a régi *Wampetics*-féle «*Tyúkketrecz*» czimű vendéglőt a Bajza-utczában. A külföldi idegen izű konyhák marhafaggyúit ki is ostromolta Wampetics egy rövid esztendő alatt, de a jó magyaros vacsorák után rájöttek a piktorok, hogy fekete kávé nélkül nem vacsora a vacsora és nem ebéd az ebéd. E miatt kaszinót kellett tehát keresni. Ezt is megtalálták az Andrássy-úti «*Nikoletti-kávéház*»-ban. Sokkal nagyobb tisztelettel viseltetem e kis fészek iránt, semhogy leleplezzem belső titkait, csak az időrendi fokozatos fejlődés feltüntetésére említettem föl mint első bölcsőjét a «bohém otthon»-oknak.

Alig telepedtek meg a «*Nikoletti*»-ben az öregek, az alapítók, a szemben levő «*Abbazia*» kávéházban azonnal tanyát ütött a «secessio», a «szelid ellenzék». Ennek a hirére a «Nikoletti»-ben lement az ára a kávénak egy krajczárral. Ugyanez történt másnap az «Abbaziá»-ban is. Ezzel elkezdődött az örökös versengés a két kávéház között. Évek multán végre is az lett a vége a dolognak, hogy a forrongóbb kedélyü Abbazia-asztal személyes ügyet kerített szőnyegre a kávés és művészek között, s e miatt bekövetkezett a szakadás. A fiatal nemzedék kivonult az ellenséges várkastélyból és egyesült az öregekkel. Ez volt a legnagyobb hihetetlenség az egész megtörtént dologban, mert alig pár heti tanyázás után elfogyott a levegő a *Nikoletti*-kávéházban a fiatalok számára és sűrűn lehetett hallani a panaszt, hogy nincs elég márványasztal a «kompozicziók» számára s nem lehet elég szabadon szidni az öregeket, no meg a kormányt, a mely nem vásárol eleget. E miatt a legfiatalabbak kiküldtek kebelükből egy nagy bizottságot, a mely ismét egy kisebb bizottságot választott és ennek külön megválasztott három küldöttje elindult végigkóstolni a környékbeli kávéházak főzteit. Igy akadtak a «*Royal*» kávéházra, a melyben végleg meg is telepedtek egy ideig. Sietek is őket átadni a nyilvánosságnak addig, a mig máshova nem mennek.

Ebben a «royalista» társaságban külön asztaltörvények vannak. Tagjainak nyugdijra képeseknek és fizetésre képteleneknek kell lenniök. A vendég csak áldozatok árán ülhet az asztalukhoz, megváltván helyét tetszés szerinti adománynyal egyszer s mindenkorra; ez adományokból kerülnek elő azok a jótékony pillanatnyi segélyek, melyek a hosszas kormányvásárlási alkudozások miatt pillanatnyi tartós zavarba szokták hozni a művészeket, háziurakat, festék- és rámakereskedőket. Most, hogy ez az alap már teljesen elfogyott, elárulhatom ezt a titkot is, továbbá azt is, hogy kettőnél több piktor hangos vitába soha sem keveredhetik, a közönség felé pedig mindenki köteles arczczal fordúlni, hogy szabadon csodálhassák őket.

Az ilyen «bohém törvények»-en kivül van az asztaltársaságnak egy elismerni való összetartó ereje, a kollegialitás, a melyet már több izben be is bizonyított, különösen az utóbbi hetek háborús napjai alatt. A házirendjük egészséges szabályai közül különösen kiválik az, hogy nem lévén márványasztaluk, az érdekes karikaturák és kompozicziók nem adatnak át többé a mulandóság vandál hóhérjának, a spongyának, hanem albumba gyűjtve megmaradnak. Egy ilyen albumlapot mutatunk be mi is itt.

A kép közepén az asztaltársaság örökös elnöke, a zseniális párisi magyar piktor *Karlovszky* Berczi áll háttal a néző felé. Merészen szabott redingotkabátján érvényesülvén a franczia ízlés, nem is említve nyolczvan frankos Léon-féle párisi czilinderét és szobrász stylben szabott trombita-nadrágját. Mellette balra *Eisenhut* Ferencz, a jeles orientalista piktor mosolyog, mint legboldogabb családapa. Az ő válla magasságában bújik ki egy rettentő magas gallérból a *Tolnay* Ákos gigerli feje, ennek búbján túl pedig *Ligeti* Miklós szobrász tátja a száját. A Tolnay árnyékában majdnem elvész *Szlányi* Lajos, a szép tehetségű tájképpiktor belső titkos tanácsosával, az asztaltársasági daxli kutyával, a mely «Mitvisz» névre hallgat; ez is bejegyzett asztaltársasági tag. Szlányi felett *Kann* Gyula épitész retek alakú feje mosolyog, alatta *Tornai* Gyula, a jeles afrikai piktor szorosan hozzásimulva a korhelyképűnek rajzolt *Kallós* Ede szobrászhoz. Az a borzas kicsi alak pedig, a ki szebre dugott kézzel áll a szagláló daxli előtt, *Karvaly* József, az asztali pénztáros, a ki így őrzi a kifosztott pénztárt. A Tornai feje fölött legfelül *Innocent* Ferencz s mellette *Basch* Árpád ábrándoznak mélabús multjukról, mig Basch alatt a *Grünwald* Imre faragott orrát látjuk; elbújva mellette végezte ki a rettentő torzrajzoló a csókafejű *Hegedüs* Lászlót. A Grünwald alatt álló, képviselő módra magyarázó körszakállas alak *Both* Menyhért festő, a ki egy elveszett ügyvédi talentum; ő mellette a sarokban áll *Ipoly* Sándor, a kit agyon stylizált a gonosz rajzoló.

Karlovszkytól jobbra *Kacziány* Ödön savanyú ábrázata bujdosik a háttérben, vállánál *Dudits* Andor feje és ez alatt *Szenes* Fülöp kandikál. Majd *Vaszary* János puha kalapban lévő feje előtt látjuk a nagy magyar stylizátor, *Rippl Rónai* József alakját saját stylusában himezett nadrágjában. Mögé jutott hely *Mannheimer* Gusztávnak, a ki felett *Poll* Hugó szivarozik szipkából és *Olgyay* Ferencz szipka nélkül.

Ilyen leleplezések után az igazság azt követeli, hogy kiadjuk annak a kegyetlen karikatura rajzoló művésznek az arczképét is, a ki ennyi művészi nagyságot rántott le zseniális vonásaival a művészi piedesztálról. Az asztaltársaság félelmetes rajzónja miatt Kozareknek keresztelte; s ezt meg is érdemli, mert mindenkit a legérzékenyebb oldalán találva végzett ki. A *Márk* Lajos sokoldalú művészi tehetségének egyik fő ereje a torzrajzolás, a melyben ma nálunk úgyszólván egyedül áll. Átadjuk tehát Őt is a nyilvános igazságszolgáltatásnak.

Paur Géza.

MI UJSÁG?

Rudolf trónörökös halálának 10-dik évfordulója. Január 30-án tizedik évfordulója múlt Rudolf trónörökös halálának. Minden évben megüli emlékezetét a kegyelet, de most, egy évtized múlva, még fájdalmasabban töltötte be az érzéseket a veszteség tudata, melyre tíz év elmúlása enyhülést nyujtani nem birt. *Budapesten* a királyi palota kápolnájában Kanter Károly, a palota plebánosa tartott reggel 9 órakor gyászmisét. Megjelent *Apponyi* Lajos gróf magyarországi udvarnagy, *Ybl* Lajos lovag várkapitány, az udvari tisztviselői kar, valamint teljes díszben az udvari szolgaszemélyzet. Reggel kilencz órakor a budavári koronázó Mátyás-templomban is volt gyászmise, a melyet *Nemes* Antal budavári plébános mondott.

Bécsben azoknak az ezredeknek a küldöttségei, a melyek az elhunyt trónörökös nevét viselik, megkoszorúzták a királyfi koporsóját. Délelőtt kilencz órakor a *király Mária Valéria* főherczegnővel a kapuczinusok templomához hajtatott és a sirboltban előbb a trónörökös, azután a királyné koporsójánál csöndes imát mondott. *Stefánia* özvegy trónörökösné és leánya Miramaréból pompás koszorúkat küldtek, a melyeket korán reggel tettek le a koporsóra, ugyszintén az uralkodó család tagjainak a koszorúját. *Lajos Viktor* főherczeg maga vitte el koszorúját és imádkozott a koporsónál. Délelőtt gyászmiséket mondtak a sirboltban, a melyeket nagy közönség hallgatott. A *német császár* meg-

bizásából délelőtt Rudolf trónörökös koporsójára az elhunyt királyfi legkedvesebb virágaiból font koszorút tettek, melynek szalagján ez a fölirás: «*II. Vilmos császár — hű barátjának*». Reggel gyászmise volt Rudolf trónörökös emlékére, a melyen megjelent a király is. Gyászmisét mondtak még a *mayerlingi* karmelita-kolostorban is. *Berlinben* Vilmos császár Rudolf trónörökös halálának évfordulója alkalmából meglátogatta *Szögyény-Marich* László nagykövetet és másfél óráig időzött ott.

Az Erdélyi Kárpát-Egyesület zászlaja. Az Erdélyi Kárpát-Egyesület kolozsvári központja a régi magyar Mária-lobogók mintájára Erzsébet királyné arczképével diszített, magyaros motivumu lobogót akar készíttetni. Az egyesület a lobogó elkészítésére az iparművészeti muzeumot kérte fel, a mely szivesen tesz eleget az egyesület kérésének.

Házasság. *Dalmady* Győzőnek, irodalmunk szeretetreméltó költőjének, Pestmegye nagyérdemű árvaszéki elnökének és nejének, Hajós Róza urhölgynek családi ünnepe volt február első napján. Fiuk, *Dalmady* Ödön mérnök tartotta esküvőjét *Guoth* Mariskával, dr. Guoth Sándor fővárosi ügyvéd és neje, Ostffi Mária kedves leányával.

A megyeháza volt a nászünnep központja, a hol az öröm-szülők atyafisága és bizalmas köre nagy számmal jött össze, hogy szivből örvendjen a frigynek. A polgári házasságkötésre a megyeháza földiszített nagytermébe gyűlt az előkelő násznép, a hol *Beniczky* Lajos alispán adta össze az ifju párt, a ki az új törvény életbeléptetése óta először végezte ezt a tisztet. A díszmagyarba öltözött alispán a formaságok bevégzése után szép beszédet intézett az ifjú párhoz. Felvirágozott kocsikon vonult innen a násznép a deáktéri ev. templomba, a melyet a jóbarátok és ismerősök teljesen megtöltöttek. A fiatalokat *Horváth* Sándor lelkész megható beszéd kiséretében eskette össze. A tanui tisztet gróf *Batthyány* Lajos v. b. t. tanácsos és *Tolnay* Lajos miniszteri tanácsos, orsz. képviselők viselték. Esküvő után a násznép vidám lakomára gyült a Royal-szálló nagytermébe.

A magyarság veszedelme. A Magyar földrajzi társaság legutóbbi ülésén dr. *Havass* Rezső, a társaság alelnöke dr. *Kőrösy* Józsefnek «A felvidék eltótosodása» czimű tanulmányát ismertette.

Reánk magyarokra nézve, — mondja dr. *Havass*, — kik a kisebb nemzetek közé tartozunk, bizonyára egyik legfontosabb kérdésnek tekintendő, vajjon a magyar nemzet, a mely egyedül áll idegen népektől környezve, miképen küzdi le a létét fenyegető veszedelmet. Fogyóban van-e, avagy gyarapodik? Elismert szivósságunk a jövőben is erős próbának lesz kitéve, mert éjszak felől a tótság, kelet felől az oláhság nyomul be mind jobban a magyarok lakta területekre. Tagadhatatlan, hogy sokfelé találkozunk a magyarosodás jeleivel; de számba vehető eredményt úgy szólván csak a városokban tudunk felmutatni, míg a nemzetiségek lakta községekben a nyelvek küzdelmében sok helyütt a magyar a vesztes.

Dr. *Kőrösy* József, a fővárosi statisztikai hivatal érdemes igazgatója hazafias munkát végez tehát, a midőn «A felvidék eltótosodása» czimű alapos munkájában őszintén feltárja a helyzetet s így alkalmat ad, hogy a baj orvoslásáról gondoskodjunk. Eddig két füzet jelent meg Kőrösy munkájából, melyekben *Pozsony, Nyitra, Bars* és *Hont* megyékkel foglalkozik. Valóban elszomorító, hogy az adatoknak mily tömege igazolja a felvidék eltótosodását. A sok példa közül csak a következőket emeli ki nyomatékosabban az értekező. *Nagy-Szombat* három évszázaddal ezelőtt sokkal magyarabb volt, mint ma. 1683-ban a városi tanács magyarúl levelezett Tököly Imrével; de még Kielmansegg gróf császári tábornok is magyarúl irta a városhoz 1683 augusztus 28-ikán intézett levelét. Ma e város csak $^1/_7$ részében magyar. *Pozsony-megyében* egyetlen egy ős tót falut sem találunk, mely 150 év alatt csak némileg is magyarosodott volna. Megdöbbentő a Barsmegyében fekvő *Ohaj* község gyors eltótosodása. 1779-ben teljesen magyar volt; az 1880-iki népszámlálás alkalmával a magyarság a lakosságnak még mindig $^2/_3$-ad részét tette; az utolsó tíz év alatt ellenben annyira eltótosodott a falu, hogy 912 lakosa között csak 189 magyar van. *Selmeczbánya* város hajdan teljesen német volt. 1544-ben a tanács megkeresi a czipészczéhet, hogy *egy* szegény tót ember czéhükben megtüressék, megigérvén, hogy ezentúl tót embernek felvételét kivánni nem fogja, 150 évre rá Selmecz városa már teljesen eltótosodott. A legutóbbi időben azonban a magyarság ébredését érezhetni. Örvendetesen magyarosodnak *Szob* és *Kóspallag* községek, stb.

Kőrösynek *Pozsony, Nyitra, Bars* és *Hont* megyékről szóló tanulmánya végeredményül azt mutatja, *hogy e négy megyében magyarosodott 37, de eltótosodott 133 község s a magyarság vesztesége a négy megyében több mint 100,000 lélek.* Dr. Havass szükségesnek tartja, hogy a magyar geografusok

A művész saját torzrajza.

MÁRK LAJOS.

Kőrösyt törekvésében támogassák, s reméli, hogy az irányadó körök az egész magyar társadalommal karöltve mindent el fognak követni a magyar nemzet érdekeinek megóvására, fejlődésének előmozdítására.

A farsang. Az idei rövid farsangnak a végére jutottak azok a mulatságok, melyek a budapesti farsang legfényesebb és legsikerültebb mulatságai szoktak lenni. Igy a január 21-én tartott *jurista bál* után január 30-án a «*Protestáns bál*» gyűjtötte az előkelőségeket a Vigadó termeibe, s a fényes mulatság reggelig tartotta együtt a mulatókat. A január 28-iki *jogászbálon* nem ily nagy, de szintén előkelő közönség vett részt. Február 1-én folyt le a jó hírű *athléta bál,* hagyományaihoz híven szép sikerrel. 7-én a tekhnikusok, 10-én a *medikusok* tartják tánczestélyüket a Royal-szálló dísztermében. Közben kisebb mulatságokat, estélyeket nagy számmal rendeznek, s így a farsangon, ha rövid is, kimulathatja magát a fiatalság. A farsangot *az álarczos bálok* zárják be: 5-én a magyar gazdasszonyok országos egyesületéé, s 12-én az izraelita nőegyleté, mindkettő a Vigadóban.

HALÁLOZÁSOK.

Mária Luiza bolgár fejedelemasszony temetését február 8-ikára tűzték ki. Egész Bulgáriában nagy a gyász. A külföldi udvarok részvétnyilatkozatokat küldtek a mélyen sujtott fejedelemnek. Szófiában minden mulatság szünetel és a szinház is zárva. A fejedelem félévi gyászt rendelt el. Mária Luiza fejedelemasszony halálát gyermekágyi láz okozta. Körülbelől tiz napig folytonos erős lázakban szenvedett, s tüdőgyuladást is kapott. A nagy beteg január 30-án egy kis leányt szült. Az orvosok még csak hetek mulva várták a szülést. A kis leány születését tudató táviratok hozzá tették, hogy a fejedelemasszony, valamint az újszülött egészen jól van, de a további tudósításokból csakhamar kitünt, hogy a fejedelemasszony nagy beteg, s január 31-én délelőtt nehány perczczel 11 óra után bekövetkezett a halál. A fejedelmet nagyon megtörte a csapás, s gyermekeivel mindig a halott közelében van. *Fülöp* koburgi herczeg, ki a szász-koburg-gothai uralkodó herczeg ezüstmenyegzőjére Koburgba utazott, onnan egyenesen Szófiába megy, hogy jelen legyen sógornőjének temetésén. Klementina herczegnő, a fejedelem édesanyja, ki a telet Mentoneban tölti, gyöngélkedése miatt nem utazik Szófiába. A halottat egyelőre a filippopoliszi katholikus templomban temetik el, de díszes mauzoleumot építenek Szófiában hamvainak, s véglegesen ott helyezik el. Királyunk táviratban fejezte ki részvétét és február 4-ikétől nyolcz napra terjedő udvari gyászt rendelt el. Ő Felségét a temetésen valószinüleg Salvátor Lipót főherczeg képviseli.

Vásárhelyi Wodianer Fülöp, a magyar nyomdászok és lapkiadók érdemes nesztora, meghalt 79 éves korában. Halálát két fia, Wodiáner Artur és Hugó, négy leánya, több unoka és a kiterjedt rokonság gyászolja. Wodiáner Fülöp 1820-ban született Hódmező-Vásárhelyen, a hol édesatyja földbirtokos volt. Ifjú korában a gazdasági pályára szánta magát és azon foglalkozott. Ezelőtt ötvenhét évvel lépett a nyomdász pályára és igy ennek a szaknak legöregebb mívelője volt Magyarországon. A szabadságharczban honvédnek állott be. Kossuth Lajosnak csakhamar kedvelt embere lett, a ki az akkori hivatalos «Pesti Hirlap» nyomdai igazgatójának tette meg. Debreczenben a városi nyomdában félévig csinálta a lapot. Később Kossuthtal Pestre, majd Aradra ment, a hol a világosi fegyverletétel után a nyomdát a Marosba sülyesztette. A maga nyomdáját 1856-ban alapította a fővárosban. 1861-ben a Pompéry által szerkesztett s akkor nagy népszerűségnek örvendő «Magyarország» czimű napi lapot alapította, 1871-ben pedig átvette a Lampel Róbert-féle könyvkiadóüzletet. Mindkét vállalatának vezetésében rendkívüli tevékenységet fejtett ki. Egymásután alapította az ujságokat, a többi közt a «Budapest» napilapot, a «Kis Ujság»-ot, a «Mátyás Diák»-ot és a tanügyi lapok egész sorát. Igazgatója volt a «Magyar iskolaegyesület»-nek és tagja a főváros törvényhatósági bizottságának. A király 1897-ben a *Vásárhelyi* előnevet és a magyar nemességet adományozta neki érdemeiért.

Elhunytak még a közelebbi napokban: Fábián János, Abauj-Tornamegyének 1893 óta alispánja, tisztelt férfiú, 57 éves korában Kassán. — Erdély Endre, nagyváradi kir. itélőtáblai biró, Erdély Sándor igazságügyiminiszter öcscse, 49 éves korában meghalt. Ozvegye a halottat Buziásra vitette örök nyugalomra. — Várbogyai Bogyay Kálmán, kir. itélőtáblai biró, 55 éves korában, Kaposvárott. — Bornemisza Albert báró, 67 éves korában, Kolozsvártt. Holttestét Szent-Benedeken temették el a családi sirboltban. Az elhunytat kiterjedt rokonság gyászolja, a többi közt a Bornemisza bárói és Kornis grófi családok; báró Bornemisza Károly főrendiházi tag, Szolnok-Dobokamegye főispánja testvérét gyászolja az elhunytban. — Tiroch József dr., első osztályu fő-törzsorvos, a pozsonyi 5. hadtest egészségügyi főnöke, szivszélhüdés következtében, Pozsonyban. A hadsereg orvosi karának egyik legképzettebb tagját ragadta el benne a halál. Sokáig volt Budapesten, a hol nemcsak a katonaság vette igénybe tudását és jó tanácsait. Sok előkelő családnak volt Tiroch itt rendes háziorvosa.

Trausch Karola, néhai Klapka György tábornok unokahuga, 78 éves korában, Budapesten. — Özv. Uhink Edéné, szül. Doppler Erzsébet, 83 éves korában, Budapesten. Doppler Ferencz és Károly ismert zeneszerzők testvére és Doppler József, a Máriássy-ezred karmesterének és zeneszerzőnek leánya volt. Ő maga is énekesnő volt, Kreutzer Konrádinnak tanítványa, a ki számára a «Granadai éji szállás» operájában szerepet is irt, melyben mint 15 éves leány először lépett fel Bécsben. Egész Európát beutazta és mindenütt kedvencze volt a közönségnek. Az elhunytban Lechner Gyula tanár anyósát gyászolja.—Kupcsek Edéné, szül. Keviczky Ilona, 38 éves korában, Ikladon (Pestm.); ugyanott özv. Kupcsek Mátyásné, szül. Vrana Juliánna, egykori ikladi jegyző özvegye, 85 éves korában. — Lavner Teréz, özv. Lavner Jánosné, szül. Ézer Anna leánya, Budapesten.

SAKKJÁTÉK.

2099. számu feladvány. Fritsch K.-tól.

Világos indúl s a harmadik lépésre matot mond.

A 2083. sz. feladvány megfejtése. Shinkmann W. A.-tól.

Világos.	*Sötét.*	*Világos.*	*Sötét.*
	a.		
1. Vb4—a4	f6—f5 (a)	1. — —	f6—g5 : (b)
2. Va4—d7	t. sz.	2. Va4—d7 †	stb.
3. V mat.			
	b.		*c.*
1. — —	f4—f3 (c)	1. — —	e5—e4
2. c2—c4 †	stb.	2. Va4—a5	stb.

Helyesen fejtették meg: *Budapesten:* K. J. és F. H. — Andorfi S. — Kovács J. — *Berhidán:* Scheiber Adolf. — *Lipótvártt:* Müller Ferencz — *A pesti sakk-kör.*

Tévedések kikerülése végett a multheti 2098. sz. feladványban h1-en világos vezér áll.

Szerkesztői mondanivalók.

Ha felnézek este. Van benne melegség, mely elárulja, hogy igaz érzésből fakadt, de a magasabb irodalmi színvonalat nem éri el.

Késő éjjel. Nem tudja elég világosan s elég költészettel kifejezni, a mit érez és gondol.

Egy irgalmas nővérhez. A tárgyban van költészet, de az előadásból teljesen hiányzik; szerző még a verselésben is teljesen gyakorlatlan.

Kivétel. Közölhető.

Nem közölhetők: Egy költő szelleméhez. Gödöllői sirok. Hangulat. Azt álmodtam. Le is járok. Régóta várok már.

KÉPTALÁNY.

A «Vasárnapi Ujság» 2-dik számában közölt képtalány megfejtése: *A hizelgés hamis pénz, rosz csengéssel.*

Felelős szerkesztő: **Nagy Miklós.**
Szerkesztőségi iroda: Budapest, IV., Kaplony-utcza 9.

Gummiáruk, betegápolási czikkek *sérvkötők (óvszerek* F. Bergueránd párisi gyárostól) legelőnyösebben beszerezhetők *Polgár Sándor* egyetemi kötszerésznél, Bpest, Erzsébet-körut 50. 6734

Mint kiváló gyógyvizet és óvszert rheuma, köszvény és hurutos betegségeknél, valamint hólyag- és vesebántalmaknál, orvosi tekintélyek a Salvator-Lithion-forrást ajánlják.

500 koronát fizetek annak, ki **a KOTHE-féle fogviz** 7940 használata után, üvegje 35 kr., valaha még fogfájást kap, vagy a kinek szája kellemetlen szagu. **Kothe-féle fogszépitő,** egy kitünő fogtisztitó szer, a fogakat hófehérré teszi, **dobozonkint 30 kr.**
Budapesti főraktár: gyógyszertár **a nádorhoz**
Dr. Egger L. és J. VI., Váczi-körut 17.
J. G. Kothe utóda, Gritters H. Berlin.

7712 **KESSLER-féle**
MAGDA-HAJKENŐCS

dermatologiai-terapeutikus alapon nyugvó összetételénél fogva az elismert legjobb szer **korpa ellen, ugyszintén hajkihullás ellen.**
Magda-hajkenőcs több év óta kipróbálva, teljesen ártalmatlan, a **hajnövést** előmozditja és mint **kitünő óvszer** a gyakran előforduló hajbetegségek ellen, még gyermekeknél is használatra legjobban ajánlható. **1 tégely ára 3 korona.** 7587
Főszétküldési raktár: KESSLER REZSŐ-nél gyógyszerész Gyertyámos, (Torontál vármegye).
Raktárak a következő gyógyszertárakban: *Budapesten:* Török József, Király-utcza 12., Dr. Budai Emil, Városház-tér 7., Raditz Róbert, József-körut 64. *Pozsony:* Czollner Vincze, Lőrinczkapu-út. *Miskolcz:* Baurch Gyula. *Székes-Fehérvár:* Say Kudolf, *Szeged:* Barcsay Károly. *Debreczen:* Mihálovits Jenő. *Arad:* Földes Kelemen. *Temesvár:* Theodor Albert, *Versecz:* Küchler Béla. *Karánsebes:* Müller F. Jakab. *Nagy-Szeben:* Molnár örököse. *Brassó:* Jekelius Nándor, Kelemen Ferencz. *Szász-Régen:* Wermescher Emil.

Vérszegények és lábbadozók
Serravallo Chinabort
vassal igyanak
½ liter ára 1 frt 20 kr.
1/1 liter ára 2 frt 20 kr.
Készitő Serravallo gyógyszerész Triesztben
Pompás izü, a miért a gyermekek is igen szivesen iszszák. Sokszor kitüntették, Minden gyógyszertárban kapni.

Legtökéletesebb areztisztitó és szépitő szer:
Akáczia arcz-créme 1 frt.
Akáczia szappan 50 kr.
Évtizedek óta nagy sikerrel használtatik **csúz és köszvény ellen a**
REPARATOR
A Szt.-Rókus kórházban 136 eset közül 129 esetben **teljes gyógyulást** idézett elő.
Nagy üveg **1 frt,** kis üveg **50 kr.**

Köhögés és rekedtség ellen
páratlan szer a rendkivül kellemes izü és teljesen ártalmatlan szerekből, u. m. hársfavirág, hársfaméz és czukorból készült
Hársfaméz-czukorkák,
melyeknek doboza 25 kr. 8028
Ezen szerek utánzatok ellen törvényesen védve vannak.
Főraktár: **KRIEGNER GYÖRGY**
Korona-gyógyszertára, Budapest, VIII., Kalvin-tér.
Kaphatók a gyógyszertárakban.

Fagybalzsam
kezeken, lábakon a legrövidebb idő alatt megszünteti az égetést, viszketést és daganatokat.
Egy üveg 1 frt.
Csemiczky gyógysz.
Budapest, VI. kerület, Szabolcs-utcza 4.

Arbenz-féle svájczi beretvák kicserelhető pengékkel, fölülmulhatatlan jóságuk-, finomságuk és megbizhatóságuknál fogva világhirüek. **Teljes jótállás** mellett kapható a gyárosnál és egész Ausztria-Magyarország jobb üzleteiben. — Tessék a védjegyre figyelni. **A. ARBENZ,** Jougne **(Lausanne).** 7752

Zenés Levelezőlapok.
A legszebb magyar népdalok teljes zongora átirata énekhanggal: levelezőlapokon. Legkedvesebb meglepetés zenekedvelő hölgyeknek. 10 drb 55 kr, 20 drb 1 forint. 8936
Gerő Imre könyvkiadónál, **Budapest,** Erzsébet-körut 52. szám.

A ki Epilepsiában (eskór-, görcsök- és más ideges állapotokban) szenved, kérjen arról szóló füzeteket. Kivánatra ingyen és bérmentve megküldi a *Schwanen-Apotheke, Frankfurt a. M.*

Legjobb és leghirnevesebb pipere hölgypor: a La VELOUTINE 6959
Különleges Rizspor
BISMUTTAL VEGYITVE
CH. FAY, ILLATSZERÉSZ,
PARIS — 9, rue de la Paix, 9 — PARIS.

Menyasszonyi kelengyék
legszebb kiállitásban
Kollarits Józs. és Fiainál
Budapest, IV., Városház-tér 8. sz.
ugyanott most jelent meg 8037
a legujabb képes árjegyzék,
mely **vászon- és fehérnemü-kelengyék beszerzésénél tájékozásul szolgál.** ☞ **Árjegyzéket kivánatra ingyen és bérmentve küldünk.**

Friss lövetü fáczánokat, foglyokat, őz-czombokat és gerinczet, pörkölt vadsertést kimérve, idei hizott pulykát, kappant és egyéb ünnepélyekre szükséges czikkeket ajánl
GÉCZY FERENCZ
Budapest, IV., Városház-tér 2.
Veszek uradalmi hajtóvadászatokon elejtett mindennemü **vadakat,** továbbá **hizott baromfit** és **friss tojást.** 7946

50 év óta
közkedveltségnek örvendenek **köhöges, rekedtség, torok és lélegzési szervek müködési zavarainál a kitünőnek bizonyult**
EGGER-féle MELLPASZTILLÁK
(1 doboz 50 kr. és 1 frt. Próbadoboz 25 kr.) Bérmentesités 20 kr. — A gyomor rendetlen müködésénél radikalis hatásunak bizonyultak
EGGER szódapasztillái
(1 doboz 30 kr). Bérmentesités 20 kr. Mindkét szer kapható minden gyógytárban. — Fő- és szétküldési raktár Magyarországon. **Nádor gyógysz. Budapest, Váczi-körut 17.**

EPILEPSZIA.
(Nyavalyatörés, nehézkór.)
Biztos gyógyulás az »**Antiepileptique de Liege**« által az idegbántalmak minden neméből, kivált pedig a napjainkig gyógyithatlannak tartott epilepsziából. A röpirat bő felvilágositást és a gyógyulási esetek nagy számát igazoló bizonyitványokat tartalmaz. Ezt mindenki ingyen megkaphatja, ki bérmentes levélben kéri. Czimezendő:
M. FANYAU gyógyszerész
LILLE (Nord) 7786
vagy Török József gyógyszertára Budapest, Király-u. 12.

SIEMENS és HALSKE
Budapest, VIII. kerület, Kerepesi-ut 21. szám.
Készit:
villamos világitási és erőátviteli központi telepeket és berendezéseket
városok, bányák, gyárosok és magánosok részére.
Elektrolytikus berendezéseket. Villamos vasutakat. Bánya-vasutakat.
Egyenáramu-, forgó áramu- és váltakozó áramu generatorokat és motorokat, vezetékanyagokat, kábeleket, iv- és izzó-lámpákat.
Táviró- és távbeszélő-készülékeket. — Mérő-készülékeket.
Vasuti váltó-biztositó berendezéseket. Jelző-berendezéseket. Mérő-készülékeket.
Vezeték-berendezéseket központi telepekhez való bekapcsolásra.
Világitó testeket. 8015 **Világitó testeket.**

Selyem-damasztok
75 krtól 14 frt 65 krig
méterenként és selyem-brocatok — saját gyáraimból
valamint **fekete, fehér és szines Henneberg-selyem 45 krtól 14 frt 65 krig** méterenként — sima, csikos, koczkázott, mintázott és damaszt stb. (mintegy 240 különböző fajta és 2000 különböző szin és árnyalatban stb).
Ruhák s blousokra a gyárból! Privát fogyasztóknak postabér-, vámmentesen és házhoz szállitva.
Minták póstafordultával.
Magyar levelezés. — Svájczba kétszeres levélybélyeg ragasztandó.
HENNEBERG G. selyemgyárai, Zürichben
(cs. és kir. udvari szállitó).

Madonna.

Cg. Giovanni Antonio Sogliani. sz. 1492-ben, † 1544-ben.

Márk Lajos

~~1907 grüpp. kiáll.~~

~~Nemzeti Szalon~~

A Munkácsy-cch

kiáll. katalogu-

sai

Nemzeti Szalon

kiáll. katalogusai

Márk Lajos

NYOMTATVÁNY.

Ernst-Múzeumaukcióia

II

211. l.

30.122. — K. M. E. Ny.

MEGHÍVÓ

AZ ORSZ. M. RÉGÉSZETI ÉS MŰVÉSZETTÖRTÉNETI TÁRSULAT

1939. FEBRUÁR 1-ÉN SZERDÁN DÉLUTÁN 6 ÓRAKOR A MAGYAR NEMZETI MÚZEUM ELŐADÓTERMÉBEN (VIII. BAROSS-UTCA 13. SZ. FDSZ.) TARTANDÓ

ÜLÉSÉRE

TÁRGYSOROZAT:

1. Nyírségi műemlékek. (Lux Géza, Genthon István és Szentiványi Gyula beszámolója. Vetített képekkel.)
2. Csányi Károly másodelnök záróbeszéde.

GEREVICH TIBOR
elnök

Vendégeket szívesen lát a Társulat.

Márk Sajós

Nagy Endre: Gyönyörű

Lovagkor - Bpest, 1905

Fenti rajzával

XVI. Gergely arcképe. Vásznon, olaj,
41 × 36 cm.

Most XIII. Benedek.

Mazzlaghy II. 406. szám

1831

Mark Lajos

l.

Ernst-Muzeumaukcioja II

162.-

Mark Lajos

festő

Műcs. kiáll, 1889 tól

Pipics 117 l.

1359. Tony Szirmai.
Sz. Pesten 1871

1359. I. Ferencz József és

Sima peremű és kari
balrafordultan és arczélben
Bécs látképe, ~~továbbá~~ ~~[illegible]~~
országnak egyesitett, valam
lélhető, a melyeket tölgy-
az előlapon: - ALBERT
alól jobbra: SZIRMAI
a hátlapon ~~pedig~~: WIE
191
-OCT

L Belgiumnak

Ezüstérem, átmérői 5.
K.-- A művész ajándéka 1911
az 1911 november 26-iki 6742
147546-911 közokt. min. sz. le
(1803-912).

Sz.
Át.
180

Toyohiro rajza (1780.) (S. Bing.)

Mérk. Sajó
Mütterenben c. Lepé
repr.
Képzőművészet
1929. 208. l.

Hokusai rajza. (S. Bing.)

tény, hogy az európai dekorativ művészet elemei és formulái a sok használattól elkop és skematikusakká váltak, tehát e művés nek fölfrissitésre, új elemekre és formula van szüksége, a nélkül azonban, hogy fe dozza azt, a mi természetének lényegét kép Hogy e fölfrissítésre szükség van, azt ha n is mindenki, de nagyon sokan érzik. En a folyománya, hogy Kelet-Ázsia, névsze Japán művészete iránt az érdeklődés az utó tíz év alatt igen nagy mértékben fokozód

Márk Lajos

61. Márk Lajos: Bűbáj.

Képrőm. Tars. 1899-
tav. nemzetk. Kiáll

1. Róna József: Savoyai Jenő herczeg zentai lovas szobra.

Márk Lajos

516. MÁRK LAJOS: R. Ö.-né arcképe.

Képröm. Tars. 1901–2
Sebi Kiall

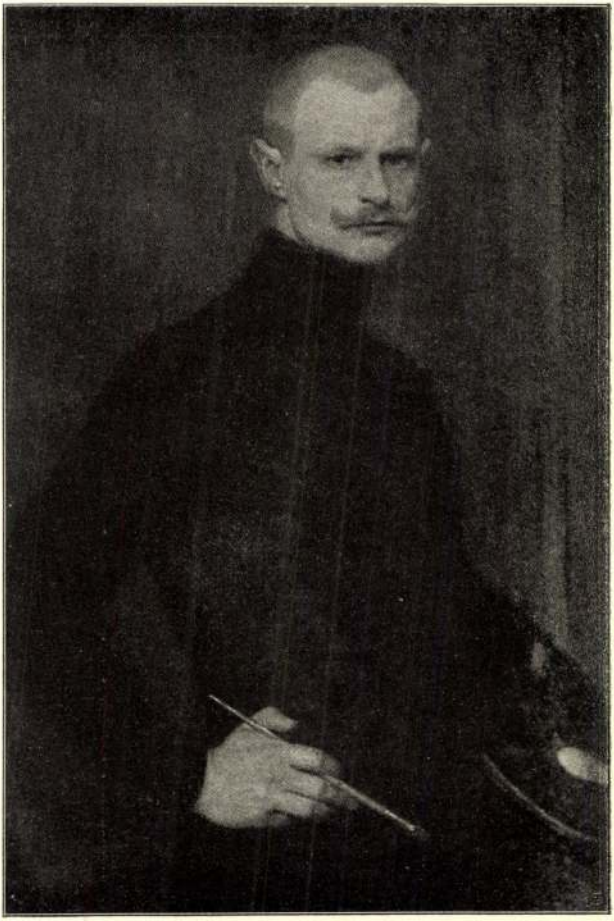

14. Ziegler Károly: A művész saját arcképe.

Márk Lajos : Nevető leány.

Márk Lajos
Vas. Szó. 1909. 483. 1.

elkövetésével henc
valami dicséretest
a gyenge vállacskáj
a szerénység.

— Sok még a ki

— Kész katonák
kell bizony már ez
zonykodott Esze
áldása és egy cs
másszor lekaszabo
nem adok neki hos

Összenevettek tit

Az alvó oroszlán
már Bibókban s a
feküdni. Végig ke
hogyan bánik a n
néhány páros via

Uzsonna előtt. Dekoratív panneau ebédlő számára. Márk Lajos festménye az Ernst-Múzeum kiállításán

Az álmok városa

— Regény —

7. folytatás

Irta: **Ernest Temple-Thurston**

Egyedül jogosított magyar fordítás.

XVIII.

Együgyűségek

John páholyt vett az Operába.

Nem mindennapi dolog, hogy olyasvalaki vesz páholyt az Operába, aki évi harminc font lakásbérének kétharmad részével tartozik.

Páholyt bérelni az Operában és egész éven keresztül ottlátni névjegyünket a páholy ajtaján: szükségtelen és megbocsáthatatlan pazarlás, mert ebben az esetben a páholy nem a tied, hanem a barátaidé.

John számára a páholy egészen mást jelentett.

Amikor megváltotta a harmadik emeleti páholyt, akkor sok, sok szendvicsről, ebédről és teáról mondott le annak a kis papirszeletnek a kedvéért.

A pénztárnál, közvetlenül John mögött, a sorban egy öreg hölgy állott. Az öreg hölgy meleg alsó ruhát és egy szép, himzett csipkefőkötőt, amely pedig nagyon jól illett volna az ő fehér hajára az eljövendő nyári estéken, áldozott fel azért, hogy az Operába mehessen.

— Egy zártszéket kérek keddre, — mondta az öreg hölgy.

A pénztáros a legkisebb zavar nélkül söpörte be a meleg alsóruhát és a kis csipkefőkötőt és szó nélkül nyujtotta át értök cserébe a jegyet. Mélyen meg lett volna sértve, ha valaki azt mondta volna neki, hogy ő közvetítő kereskedelmet folytat. Még az sem nyugtatta volna meg, ha megmagyarázzák neki, hogy a fehérneműt, amelyet az öreg néni cserébe adott az operajegyért, a fehérneműt még egyáltalán nem is viselték, sőt mi több, még meg sem vásárolták.

Így történt Johnnal is. A teákért és az ebédekért cserébe kapott egy páholyt a harmadik emeleten.

A *Bohémeket* játszották.

Aznap este Jillnek valami estélyre kellett volna elmennie. Úgy volt, hogy egy régi iskolatársa gardirozza, aki már férjhezment. Mrs. Crossthwaite. A mulatság azonban csak ürügy volt. Jill tudta, hogy ezen az estén az édesanyja nem kisérheti el, mert valami nagy ebédre volt meghíva. Jill tehát azt mondta, hogy majd Mrs. Crossthwaite-tel megy el az estélyre és miután délelőtt találkozott Johnnal, délután felkereste a barátnőjét.

Jill Mrs. Crossthwaite-nek először az esti mulatságról beszélt.

Mrs. Crossthwaite nagyon örült annak, hogy elmennek. Amióta férjhez ment, Mrs. Crossthwaite csak a szívében táncolt. És az nem jó. Mert aki csak a szívében táncol, annak nem a lába fárad el, hanem a szíve.

Miután Mrs. Crossthwaite beleegyezett abba, hogy elkiséri Jillt az estélyre — ebbe Mrs. Crossthwaite öt perc alatt beleegyezett, — Jill szeliden és szerényen egy John Grey nevű íróról kezdett beszélni.

Mrs. Crossthwaite olvasta John Grey egyik könyvét és az volt a véleménye róla, hogy magasan felül áll az átlagon, de nagyon szomorú könyv. Már pedig az élet úgyis elég szomorú stb. stb. Ami kétségkívül igaz, bár az emberek inkább csak beszélnek róla, de nem ébrednek ennek az igazságnak a tudatára.

Ezután, azzal az egyenességgel, amelyre csak tapintatos nők képesek, Jill a Johnnal való ismeretségére terelte a szót.

Ez nem volt valami könnyű, mert egy iskolatársnő, ha férjhez ment, egészen másvalakivé lesz,

Uj Idők 1927. XXXIII. 7.

mint volt leánykorában, amikor még képes arra is, hogy lecsússzék a csatornán azért, hogy találkozzék egy fiúval, aki hátracsapva viseli a sapkáját és aki a leány imakönyvébe szerelmes levelet csempész.

A házasság elveszi a nők bátorságát.

Az asszony bár sohasem csúszott le az esőcsatornán, leánykorában mégis el tudta hitetni az emberekkel, hogy megtette, vagy megtenné.

Ez a bátorság azonban eltünik, mihelyt férjhez megy valaki.

Jillnek tehát óvatosnak kellett lennie.

Egyelőre csak John műveiről beszéltek. A művei nagyon érdekesek — vélte Mrs. Crossthwaite, az ötletei különösek. Persze nagy kár volt, hogy nem akarta megmondani, hol lakik. Mrs. Crossthwaite azonban ennek nem tulajdonított olyan nagy jelentőséget. John utóvégre tagja volt a *Martirok klubjának* és Mr. Crossthwaite legjobb barátja is annak a klubnak volt a tagja. Már pedig Mr. Crossthwaite legjobb barátja csaknem olyan tökéletes férfiú volt, mint Mr. Crossthwaite maga. Mindezekből érthető, hogy Mrs. Crossthwaite számára nem volt fontos, hogy hol lakott John. Egy férfi társadalmi helyzetére mindig a klubjáról lehet következtetni. Mrs. Crossthwaite odáig ment, hogy kijelentette, nem is kívánesi rá, hogy hol lakik John.

E kedvező kezdet után Jill elpanaszolta, hogy ő még sohasem látta a *Bohémeket*. A családja nem zeneértő. Gyűlölik a zenét. Jill szereti. Most végre lenne alkalma az Operába menni, mondotta Mrs. Crossthwaitenek. Johnnal menne. John visszakisérné a mulatságra és senki sem venné észre, hogy nem volt ott állandóan. És az Operában, szünet alatt, Johnnal a könyveiről beszélgetne. Hiszen másról úgysem beszélnek sohasem. Jill már ismerte John minden tervét, minden reményét. Egyszer, másszor a fiú már követte is az ő tanácsát. Bár Jill mindig azt mondhatta csak, amit érzett. John mégis azt állította, hogy Jill segít neki. Ez volt minden közöttük. Most azonban az a legfontosabb, hogy Jill még sohasem látta a *Bohémeket* és hogy — ha ezt az alkalmat elszalasztja — nem is fogja megláthatni soha. Jill mindezt ügyesen, szépen, csábítóan, egyszerűen és becsületesen adta elő.

A legfőbb ok arra, hogy Mrs. Crossthwaite belement az összeesküvésbe, az volt, hogy egyetlenegy szót sem hitt el abból, amit Jill néki mondott.

A romantika finoman szőtt csipke, amelyet minden nő azonnal meglát. És egyik sem engedi el, hogy egy-egy öltést ne varrjon rajta.

A dolog tehát el volt intézve. A táncterem elő-csarnokában John annak rendje és módja szerint bemutatkozott a gardedámnak, mielőtt Jillt elvitte magával.

Konflisba ültek.

— Az Operába, — mondta John a kocsisnak, olyan közömbös hangon és olyan gondtalanul, mintha életének legtöbb estéjét az Operában töltötte volna. Ha az ember odaadja a vajaskenyerét, meg a teáját egy páholyért, akkor az éhség ilyen szavakat s ilyen hangot csal az ajkára. S ez is hozzátartozik ahhoz az örömhöz, ahhoz az élvezethez, amelytől elesik az ember, ha egész évre bérel páholyt.

Amikor már belekeveredtek a kocsik forgatagába és amikor Jillnek már nem verdesett a szíve úgy, mint a pacsirta szárnya az arasznyi kalitkában, akkor a leány megtörte a csendet.

— Mit mondott magának Mrs. Crossthwaite, mialatt én a ruhatárban voltam? — kérdezte.

— Nagyon kedves volt. Azt mondta, reméli, hogy meg fogom látogatni.

— Igazán? Ennek nagyon örülök. Egyebet nem mondott?

— Azt kérdezte, hogy egész éven át Londonban lakom-e? Mondtam, hogy igen, kivéve azt az egy hónapot, amit Velencében szoktam tölteni. És akkor azt kérdezte, hogy Londonnak melyik részében lakom?

— Azt kérdezte?

— Azt.

Jill pár pillanatig hallgatott.

Mindig érdekes pillanat a nő életében az, amikor megtud valamit asszonytársairól.

— És maga mit felelt rá?

John nevetett.

— Azt mondtam, hogy a Szent Pál-templom és a Strand között lakom, — felelte. — Ami a Belvárost is jelentheti.

Jill mosolygott.

— És maga igazán a Szent Pál-templom és a Strand között lakik? — kérdezte.

— Ha felületesen vesszük, akkor igen. De csak akkor.

Jill megint hallgatott.

Lehetséges, hogy olyan szegény, hogy nem mondhatja meg a lakása címét?

Lehetséges, hogy azért imádkozott Szent Józsefhez március 18-án?

De hát a *Mártirok Klubjának* volt a tagja és most meg a Covent Gardenbe vitte őt!

Jill lopva, gyorsan a fiú arcába nézett. Ez a titokzatosság több volt, mint amennyit ő el tudott képzelni.

— Emlékszik, hogy mit mondott egyszer nekem — kezdte, — arról a nőről, akit a megértés tudományával áldott meg az Isten?

— Hogyne. Az első napon, amikor a Kensington Gardenben találkoztunk.

— És gondolja, hogy nekem nincs tehetségem a megértéshez?

John mélyen belenézett a leány szemébe. Vajjon mindenre emlékezett-e, amit akkor ő, Isten csodálatos adományáról: a megértés képességéről mondott? Vajjon megértené-e Jill vallomásának jelentőségét, ha ő most elismerné, hogy igen, Jillt, John véleménye szerint megértőnek teremtette az Isten?

Hiszen Jill nagyon fiatal. Kisleány. Valóságos gyermek még. Legföljebb huszonegy éves!

De a megértés, amely Isten adománya, független a tapasztalatoktól. Olyan, mint a lángész! Forrása: a lélek tökéletes egyszerűsége. És magában hordozza az ifjúság jutalmát: fiatalon tartja a szívet, tekintet nélkül az évekre.

A tapasztalat úgyis csak azt mutatja meg az embernek, hogy a világ tele van rosszal, hogy a világ csupa rossz szándék és rossz cselekedet. A tapasztalat csak arra tanít, hogy mindenkiről, még a legjobbról is rosszat beszélnek. De a megértés adományával: gyermeki szív jár együtt, amely nem tud semmit és mindenben jót talál.

Egy ilyen lélek nem ismer titkot és minden hazugságnak a mélyére lát. Egyetlen ember sem azért követi el a rosszat, mert akarja, hanem azért, mert erősebb benne a rosszra, mint a jóra való hajlandóság.

Olyan kevesen vannak, akiket Isten a megértés adományával áldott meg, hogy vallomásra nagyon ritkán kerülhet sor.

Ha John megmondta volna Jillnek, hogy benne megvan az az isteni adomány, akkor mindent el kellett volna mondania néki, amire őt husvétvasárnapja tanította. Lehetséges, hogy éppen *azt* kívánta tudni a leány? Hogy azért kérdezte?

Márk Lajos

U 819

Mark La[illegible]

Stefelklet
195. l.
196. l.

Elektr. arch.
a. o. 831. l.

gyarok lelkes érdeklődését nemzeti mu-
juk ~~ut~~ iránt s nekifeküdt a magyar tö-
ténelem és a magyar viselet tanulmányo-
sának." ~~Három sorozatban~~ Magyar és Erdé-
ország történetét ~~vel „valósággal~~ ben-
tató 17 körajza nagy sikert aratot
~~A korbeli lapok lelkesedéssel írtak-~~
~~ta, hiszen hazafias tárgyat dolgozott-~~
~~tel~~ pedig ezek a rajzok nem egy tel-
jes magyar művén szinvonala alatt
állnak. A bécsi akadémia körepes
modorosságát azonban ügyesen rejte-
el a díszes ruhák, pompás fegyverek
s patetikus pozók alá. ~~amiben járu~~

Márk Lajos

Gyűjteményes Kiállítása.

1907. november

(Nemzeti Szalon)

---

lása könyvtárában.

A művén életrajzával
egyidejűleg közlendő

Jel.

Jelentem, hogy .....

távolmaradását.

Tudomásul vette:

.....

az osztályfőnök aláírása.

Engedé

.....

a mühelyfőnök v
aláí

8. sorsz. Mühelyi minta. –

Márk Lajos

„FIGYELŐ"
UJSÁGSZELVÉNY VÁLLALAT
Budapest, XIV., Nürnberg-u. 42.
Telefon: 296—534

Lap: VILÁG
Megjelent: 1948 DEC 12

93

Annakidején albérlői minőségben néhai Márk Lajos festőművész házában laktam, a Benczur-utcában. Kitűnő házigazdámmal gyakran találkoztam éjszaka a Fészekből hazamenet a kapu előtt. Ilyenkor elbeszélgettünk egy-két percig és Márk sohasem mulasztotta el megkérdezni tőlem, milyenek harmadikemeleti szobámban a festési lehetőségek? Ebből rövidesen megállapítottam, hogy tartósan összetévesztett Dines-Dénes Rudolf festőművész barátommal. Ezt megerősíteni látszott, hogy egy karácsonykor festéket, ecsetet és vásznat küldött fel hozzám. Egy darabig szórakoztatott a személycsere, de aztán megunta és leleplezte magamat.

A szórakozott Márk nevetve csapta össze a kezeit.

— Csodálatos! — mondta. — Hát hogy lehet, hogy én így összetévesztettem magukat?

— A dolog nagyon egyszerű — feleltem. — Dienes-Dénes Rudi ugyanis hátulról ugyanolyan ősz, mint én. En viszont elölről ugyanolyan rosszul festek, mint Dienes-Dénes Rudi. (Kálmán Jenő)

Szeszt, 1922. [illegible]

1-4 t. alatti bényleges
alkalmazását igazolom

Ő pest, 1922. május 6

Kord[illegible]

VALLÁS és KÖZOKT. M. KIR. MINISZT. SZÁMVEVŐSÉG III. K. OSZTÁLYA.

Nemzeti Újság, 1928. Nov. 13.

Márk Lajos.

— **A Munkácsy Céh kiállitásának megnyitása.** A Munkácsy Céh első kiállitása, amelyet müvészi és társadalmi körökben nagy érdeklődéssel vártak, vasárnap délelőtt ünnepies keretek közt nyilt meg a Nemzeti Szalonban. A kiállitást *Ripka* Ferenc dr. főpolgármester nyitotta meg. A kultuszminiszter képviseletében: *Kertész K.* Róbert államtitkár, *Mariay* Ödön dr. és *Tihamér* Lajos miniszteri osztálytanácsosok jelentek meg, a székesfőváros képviseletében pedig: *Buzáth* János alpolgármester, *Liber* Endre dr. tanácsnok és *Petrovácz* Gyula törvényhatósági bizottsági tag vettek részt a megnyitón. Az előkelőségeket *Márk* Lajos, a Munkácsy Céh elnöke, *Lázár* Béla dr., a Céh igazgatója és *Sz. Gyenes* Lajos, a Céh főtitkára fogadta és kalauzolta végig a termeken. A műgyüjtők és a különböző vásárlóbizottságok mindjárt a megnyitás első órájában ellepték a kiállitás termeit és megkezdették vásárlásaikat. A rendezőség a déli órákig már több mint huszezer pengő bevételt számolt el. A kiállitással kapcsolatban egyébként a Munkácsy Céh előadássorozatot is rendez. Kedden *Lázár* Béla tárlatvezetést rendez, csütörtökön *Lyka* Károly tart előadást: „Művészet és esztétika" cimmel, pénteken pedig *Ybl* Ervin olvas fel: „Művészet és közszellem" cimmel. Az előadások naponta pontban déli 12 órakor kezdődnek. Az első előadást hétfőn este már meg is tartotta *Náday* Pál a képgyüjtésről. Bemutatta a régi világ gyüjtőtipusát az ókori Verrestől a renaissance nagy mecénásain át a polgári korszak kialakulásáig. A régi idők gyüjtői, még a nagy pártfogók is alig tudtak a festők lelkivilágába hatolni. De az uj idők gyüjtője a kép mögött az alkotót, az embert is értékelni tudja. A Munkácsy Céh uj életet vihet a magyar müvészetgazdaságba, ha a képgyüjtést és a műpártolást megszervezi.

Az első és a második a Szinházi Élet motorosán

vetve-sírva bo[illegible] nyakába egy fiatal asszonynak — az édesanyjának...

★

Kis interju a Duna partján:

— Tizennyolcéves vagyok, *édesapám járásbiró Kiskunfélegyházán,* ahol két hét előtt a strand tündérének választottak. Boldog vagyok, örülök mindennek, örülök a Szinházi Élet gyönyörü arany karperecének és örülök annak, hogy anyukám örül. Terveim? Egyelőre csak egy van: Sokat szeretnék táncolni ma Siófokon!

Délután 6 óra 25 perckor a Déli-pályaudvaron egy kupé ablakából fiatal leány lengeti keszkenőjét. A siófoki gyors viszi Zayzon Gabit fiatal élete első nagy báljára. Ő nyitja meg vasárnap este a siófoki Tennisz-bált.

HEUMAN KÁROLY dr.

Akik a döntőbe jutottak:
Zayzon Gabriella, Havas Juci, Katscher Judit és Márkus Irén

(Paál felv.)

Szinházi Élet 1932. aug.
a cikkt eleje Halmi Artunál

Itt már szinte veszélyes a tolongás. Hangszórók, hangtölcsérek hirdetik szerte a Dunán és a partokon, hogy a nagy verseny döntője a *Fodor*-féle csónakház előtt felállított hatalmas emelvényen fog lefolyni.

Déli két órára jár az idő, amikor a selejtezésnél négy kisasszony marad meg a döntőben: Két barna és két szőke hölgy, akiket most már egyszerre szólít a dobogóra Márk Lajos. Ugy látszik, ezuttal a barnáknak kedvez a szerencse. A közönség legalább is igy vallja. Hátul egy éles hang kiáltja:

— Barnák előnyben!

Tényleg igy is van. A két barna leány egymás között intézi el a harcot. A zsüri szavaz, még öt nehéz perc és már kihirdetik az eredményt:

— Kék Duna Tündére az 1932. évre *Kuzoni Zayzon Gabriella*, második *Katscher Judit*, harmadik *Havas Juci*, negyedik *Márkus Irén*.

A közönség éljenez, a fotografus csettent és az uj Kék Duna Tündére ne-

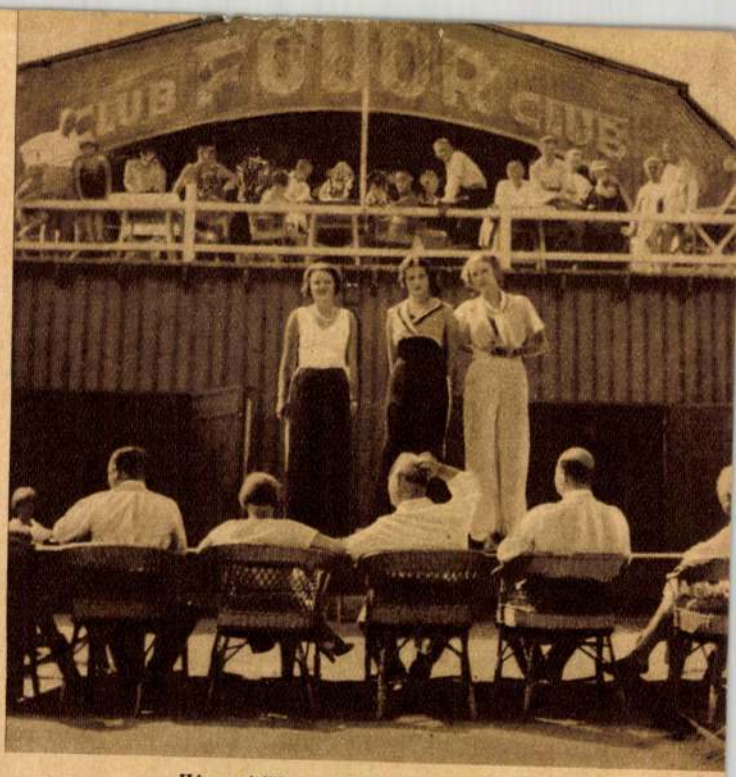

Három jelölt a zsüri előtt

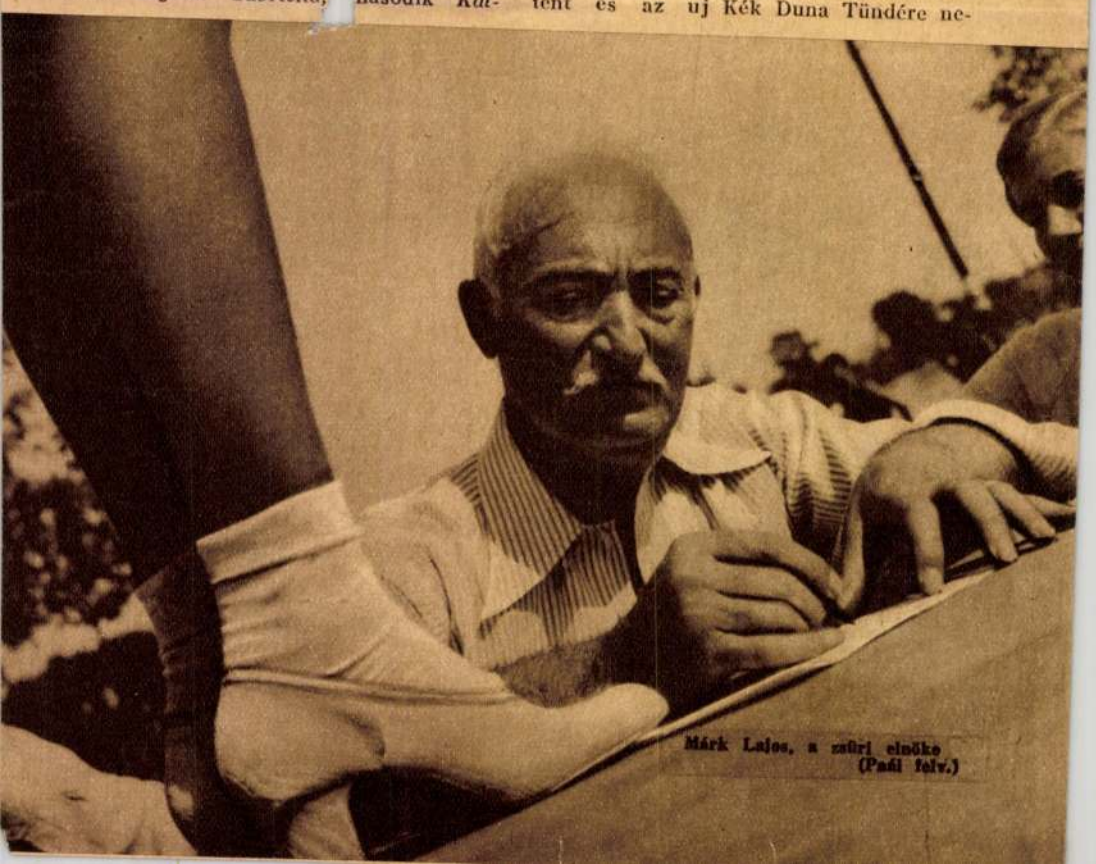

Márk Lajos, a zsüri elnöke (Pathé felv.)

Csabay Gábor nem állhatta tovább szó nélkül.

— Tudja százados úr most már, hogy miért kérek szabadságot. Igazságot kell tennem. Odahaza a legnagyobb gyalázat, a mi a lányon csak megeshet, ha husvétkor, mikor sorra locsolják a faluban a lányokat a legények, valamelyiket meg nem öntik. Ez a gyalázat a mátkámon megesett, — igazságot kell tennem, ereszszen haza százados úr!

— Milyen igazságot akarsz tenni?

— Ha úr volnék, párbajra hívnám Bándyt s lelőném, mint a százados úr tenné, ha baj esnék a becsületén . . .

— De te paraszt vagy!

— Az vagyok hát . . . belemártanám a bicskám a szívébe s megforgatnám benne. — Összeszorította a fogait, erőt vett magán. Látszott rajta, hogy szeretné megölni Bándyt.

— Nem ölöm meg, bántani se fogom, csak ereszszen haza százados úr! Nem ölöm meg.

A századosnak megesett a szíve őrmesterének keservén s jólelkűleg szólott hozzá.

— Fiam, *huszár vagy!* Megbántották a szeretődet, haza bocsátlak, de vigyázz magadra!

*

Husvét után való első vasarnap délután volt. A morvai nagy korcsma duhaj legények szavától hangos. A közelmult eseményeit tárgyalják széles, szilaj kedvvel, vihogó kacagással Bándy Pista körül csoportosulva. Most éppen Tuba Bözsit nevetik, a kit csúffá tettek.

— Láttátok ma Tuba Bözsit a templomban? kérdi az egyik.

— Lehervadt a rózsa az arcáról, — mondta a másik.

— Le ám, mert nem járta meg a husvéti víz, — nevetett a harmadik.

— Sorvad tőle a lelke is!

— A tisztessége is utána ment.

— El bizony! Elhúzódott tőle a fehérnép a templomban.

— De el ám. Se lány, se asszony meg nem állt mellette.

— Jöhet most már Csabay Gábor! — kacagott bele Bándy Pista.

— El is jöttem, te bitang! — vágott közbe Csabay.

Megkapta a szabadságát, lóhalálában sietett haza. Délután érkezett meg, egyenesen a korcsmába ment, tudta, hogy ott találja meg régi ellenfelét, most meg már arája megsértőjét is. Nem vették észre, mikor bejött a korcsmába, végighallgatta, hogy mit beszéltek Bözsijéről. A Bándy gúnyos kacagására már nem türtőzhette magát tovább.

A meglepetés hallgatása volt a felelet szavára. A hetvenkedő legények egyszerre félrehúzódtak, helyet engedve a huszárnak, a ki mint az istennyila csapása jelent meg közöttük. Csabay Bándyhoz lépett; ez merészen elébe állott. Rémítő volt látni ezt a két embert, így szemtől-szembe. Eleinte csak a szemök villogása beszélt. Csabay, mintha arra készült volna, hogy így, puszta ököllel sujtsa agyon Bándyt, ez pedig visszafelelte: nem félek tőled. Megis mondta neki szóval.

— Nem vártalak ma, de ha eljöttél, hát jól van! Egyikünknek ma harangozni fognak, vagy neked, vagy nekem.

— Azt akarom, hogy Tuba Bözsit megöntsétek ma — én előttem. Mind a hányan vagytok. Te kezded Bándy, ti meg folytatjátok. Ezt akarom én, Bándy!

Csabay végignézett ellenfelén s a legényeken. Tekintete szúró s parancsoló volt. A legények szótlanul, kérdőleg néztek Bándy Pistára, tőle várták a feleletet. Érezték, hogy nem szállhatnak bele abba nagy küzdelembe, a melyet most fog megvívni a falu két első legénye. Bándy is gondolkodott. Ha birokra megy Csabayval, valószínü, hogy ő marad a földön halva, — ha pedig megönti a leányt, a Tuba Bözsi gyalázata visszaszáll az ő fejére. Nem tudta, hogy mit tegyen. De mégis határozott.

Részlet a művészek készülő jelmezestélyéről. **Hogy született meg az eszme . . .** *Márk Lajos* festménye.

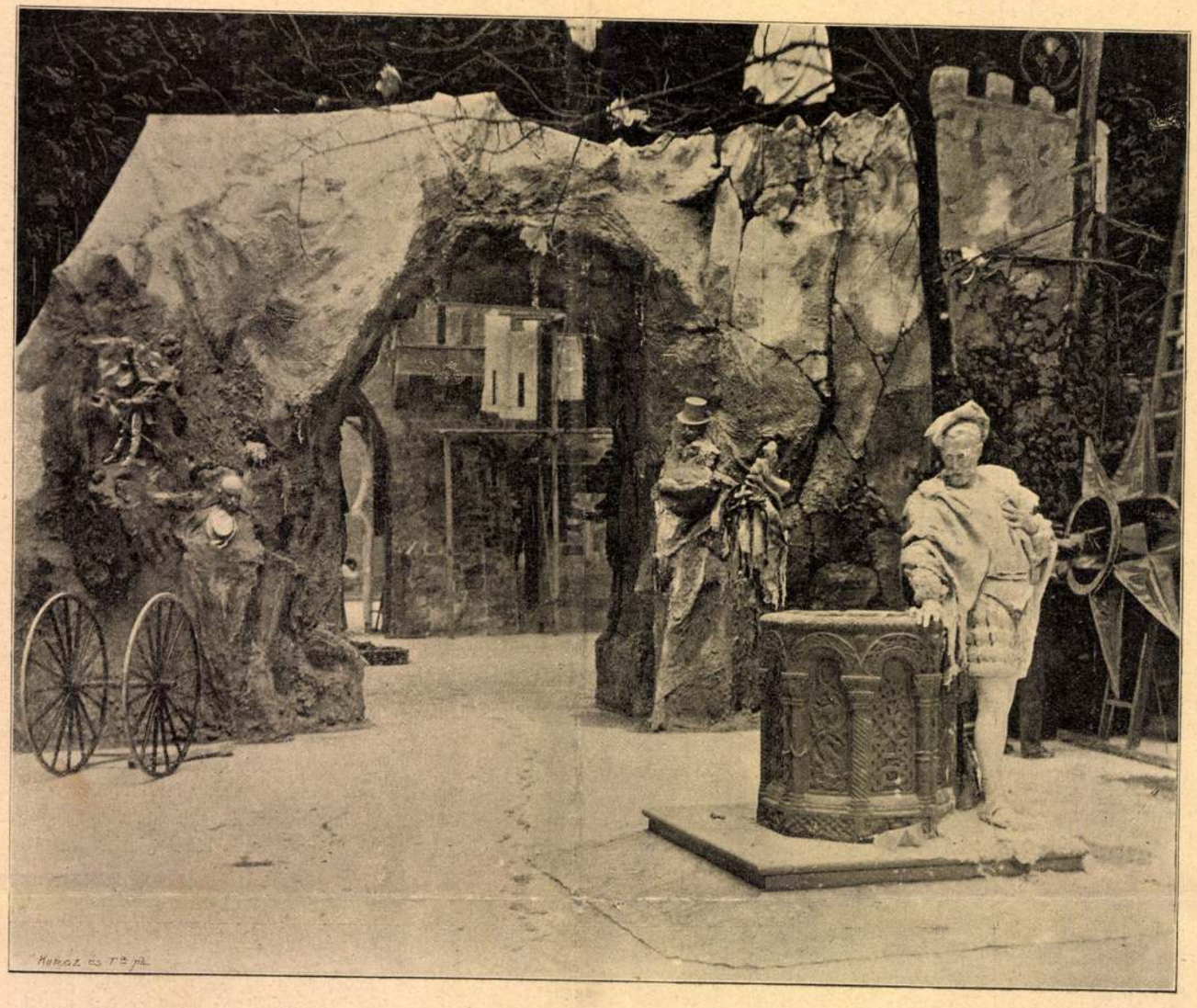

Részlet a művészek készülő jelmezestélyéről. **Mesebeli várudvar.** *Kurcz és társa* fényképfölvétele.

— Jó, megöntöm. Fiuk, gyertek ti is!

Elindultak. A falu népe csudára sereglett össze. Elől ment Csabay és Bándy szótlanul, utánuk a legények, azután az asszonyok, leányok, a kíváncsi népség súgva-búgva. Megérkeztek a Tubáék portájára. A falu másik fele már ott várta őket. Csabay bement a házba Bözsiért, a legények meg kint maradtak az udvaron. Egyik-másik húzta a vizet a kútból a locsolásra.

— Nem látott még ilyet a világ! — mondta egy kapatos vénasszony.

— De nem ám! — vágta vissza dacosan Bándy.

— No Pista, inkább meghalnék, mintsem ilyen gyalázatot — korholta egy öreg paraszt.

— Hozzák-e szagos vizet, Pista? — évődött vele egy kackiás mennyecske.

— Hi-hi-hi-hi . . . nevetett egy anyóka. Mondtam én azt, hogy te csak ilyen legény vagy!

— A bizony, gyáva vagy!

Bándy hallgatott. Csak az ajka rándult meg néha-néha, mintha csak mosolyogta volna a gúnyt, boszantást. A legények meg, mint a rossz kóristák, bámészkodva álldogáltak mögötte.

Csabay Gábor kivezette Tuba Bözsit a házból, odavitte Bándy elé. Egy kis bögrében vizet hozott, szótlanul átadta Bándynak és félre állt. Bözsi meg úgy állott ott, mint a ki nincs eszénél. Lesütötte a szemét a földre, arcából elszállt a vér, a kezeivel meg a köténye csücskét morzsolta. Bándy megszólalt.

— Tuba Bözsi! A szeretőd azt követeli, hogy ma öntsünk meg téged, mert husvétkor kihagytunk a sorból. Hát én nem veszek magamra másodszor is gyalázatot te miattad, hanem . . . eldobta a bögrét, hozzáugrott s megölelte, megcsókolta Csabay Gábor s az egész falu előtt. Másodszor is meggyalázta.

Egy kard suhant ki a hüvelyéből, s villant meg a levegőben. Csabay Gábor egy halálos sujtással szelte ketté Bándy Pista fejét. Tuba Bözsit pedig, a ki meggyalázója karjai között volt, meg se karcolta.

*

A haditörvényszék oszt igazságot. Csabay Gábor pörét tárgyalják. A hadbíró rendre elmondta az eset minden részletét, a törvényszék tagjai figyelve hallgatták. Aztán megkérdezte Csabayt, hogy van-e valami mondanivalója?

— A mátkámat kétszer gyalázta meg: másodszor *az én szemem előtt*, hát megöltem.

A haditörvényszék fölmentette Csabay Gábort.

Balogh Miklós.

Ver sacrum.

Volt egyszer egy március tizenötödike, tele történeti levegővel, hazajáró emlékekkel. Nemrég volt, de messze innen: Turinban.

Az a nap silány, esős nap volt. Hideg szél fujt a nagy, fehér havasok felől, az utcákon csak úgy véletlenül lézengett valaki. Tíz-tizenöt magyar ujságírónak

Odaültünk hát az asztal köré, halálra kimerülten, kétheti virrasztás után. Két hét alatt óráról-órára haza kellett táviratoznunk, hogy a haldokló Kossuth Lajos miképpen hagyja el óráról-órára az élet. És ugyanannyiszor olvastuk az olasz ujságokban, hogy otthon, Magyarországban, micsoda lázban ég az aggodalom, az emberek mint gyötrik magukat a katasztrófa lassan közelgő képével. Hogy ostromolják az ujságokat, hogy

Részlet a művészek készülő jelmezestélyéről. **A halhatatlanság felé.** *Kurcz és társa* fényképfölvétele.

a kocsija gyors egymásutánban elégördült a *Dilley*-szálló kapuja alá. Ott fogják megülni március tizenötödikének ünnepét, úgy határozták.

Az első emelet magán-szalonjában terítettek. Minden tányér mellé kis csokor jött, piros meg fehér szegfűből, hozzávettek még egy csipetnyi zöld levelet. Nemzetiszín szalag kötötte át a leveleket: könnyü volt megszerezni, csak épp meg kellett fordítani az olasz trikolórt.

sodródnak bele síró gyászba, hogyan ingadozik, hogyan düledez minden . . . Csuda-e, hogy a legedzettebb ujságírót is elfogja ilyenkor a láz és fölzaklatja idegeit, fölcsigázza fantáziáját, elveszi szemétől a látás élét, ítéletétől a nyugodt biztosságot?

Gyilkos föladat volt az, ki nem törölhető az emlékezetből.

Elcsigázva, félig lázban, ült ott március tizenötödikén ez a maréknyi, miniatür Magyarország. Mert

ezt a napot nem szabad volt ünnepeletlenül hagyni. Öt utcával arrébb, a via dei mille házában haldokolt az, a ki ennek a napnak a viharjaiból kinőtt, kidagadt, magához ragadott egy egész országot. Ez a haldoklónak is ünnepnapja volt, ez volt az a fundamentum, a melyre ő épített. Vajjon megéri-e ennek a napnak a lepörgését?

Föltálalták a szerény vacsorát. Nem igen kellett senkinek. Nyomott volt a hangulat. Negyedóráról-negyedórára meg-megürült egy-egy teríték. *Egy* ember mindig hiányzott. Felváltva, hol az egyik, hol a másik. Az az egy belevetette magát a kocsijába, elhajtatott a via dei millébe s aztán sietett vissza a hírrel, hogy miképpen van ebben a percben Kossuth Lajos.

Míg szótlanul folyt a vacsora, fölhozattak egy üveg jó pezsgőt. Csak egyet: szép szerényen. Azzal föl kellett köszönteni valakit vagy valamit. Kit? Mit? Senki sem próbálta. Csak nézték, hogyan gyöngyözik az ital a kristályos pohárban.

Aztán fölállt az egyik.

— Igyuk ezt ki — szólt. Igyuk az . . . az ő egészségére.

A poharak összeértek, egészen halkan. Szót se ejtett senki: kiitták. A némaságban volt valami zaklató, gyötrő dolog. Valami, a mi mód felett izgatott mindenkit. A nesztelenségből talán kivált a revolució géniuszának halkan hallatszó szárnycsattogása. Talán régi legendák keltek életre, gyermekkori mesék, a miket öreg apáink mondottak el. Egy darab történelem szállt vissza s leült ebbe a szobába.

— Aztán gyorsan le a kocsikhoz és el a via dei millébe. Táviratozni kellett, sebesen, otthon vártak . . .

*

Itt van az ibolyanyitó március, és ezeken a napokon megint hallani egész Magyarország piacain a *Talpra magyar* szavalását. Kokárdákat kötnek nemzeti színü szalagokból, misére jönnek az emberek és március idusáról szónokol a pap. Hallani fényes beszédeket és áldomásokat, a miket nem zavar meg ama forradalmi szárnycsattogás. Itt békesség vagyon, hogy hant alá került az az élő emlékeztető jel. Itt az idegek lecsillapultak már, itt remek szabatosan gondolkodik immár az ész és ki van kúrálva a delirium.

— Szőjjünk fátyolt, sűrűt, nagyot, egy egész történelmet elborítót — mondják most. — Szőjjük, szőjjük, nagy reá a szükség. Függeszszük azt közénk és a mult közé, hogy amabból csak átcsillanjon valami, valami rejtélyes, misztikus dolog, mint a délibáb reszkető képei. Szőjjük a fátyolt és nézzünk csak előre.

Nagyon okos emberek mondják ezt és az okosság előtt meghátrál a délibábos képzelet. A legendák maradjanak meg legendáknak. Ne jöjjön az vissza, a kit eltemettek. Ne járjanak haza a mindennapi világba azok az emlékek, a mik nagyságuknál fogva csak az epikába valók. Itt szorgos munka kell. Most, — így mondatik, — meg kell próbálni azt a másik móduszt, most másformáju fegyverekkel kell kivágni a régi hatvágást . . .

Az erjesztő tavasz ellenben újra megnyitja a tél havától megdermesztett tavalyi virágot. Minden, a mit eltemetve tudtunk, lassu, erőteljes munkával belekap a csirázásba, a rügyezésbe. Az emberekben is kikelnek elfelejtett, elfonnyadt hangulatok. Ez a *ver sacrum*, az ősi rómaiak *szent tavasza*, a mikor Rómában új haza szerzésére bocsátották ki a legifjabb generációt. A *ver sacrum* visszatér március ibolyáival, az első halovány fűszállal. Ebben az időben föltámad mibennünk is valamely holtnak mondott reminiszcencia. Föltámad és legalább egy napra kér életet. Adjuk meg neki. Hisz' a mit kér, oly csöppség s a mi kéri, az olyan óriásian nagy!

LYKA KÁROLY.

Huszárbecsület.

Elbeszélés.

Az őrmezői huszárszázad porosan, tikkadtan jött haza a délelőtti gyakorlatról. A lovakra, huszárokra rászállott por, elkeveredett az izzadtsággal, szinte sárrá vált, lovat, huszárt belepett. Egyik-másik huszár olyan volt, hogy alig lehetett ráösmerni.

Mikor a század a kaszárnyába bevonult, a százados magához intette *Csabay* Gábor őrmestert, kiadta neki a délutáni foglalkozásra való parancsot, azután a köréje gyűlt tisztekhez fordult.

— Na, estére Gazsihoz vagyunk hivatalosak, — nagy csata lesz, menjetek hát haza aludni. Kadét, te is eljösz!

Köszönt és hazalovagolt. A tisztek is hazaszéledtek, a huszárszázad egyedül maradt Csabay őrmesterrel. Csöndes volt a kaszárnya. A huszárok fáradtan, meggémberedett lábakkal tisztogatták, csutakolták lovaikat; a ki elvégezte a dolgát, maga mosdott meg s végighevert az udvar árnyékos fái alatt. Az ebéd se kellett a nagy melegben másnak, mint a duplásoknak.

Csabay őrmester, az egyetlen úr ilyenkor a kaszárnyában, fölment a szobájába, lehuzatta magáról a csizmáját, nadrágját, zubbonyát maga lökte le és ilyen huszárpongyolában elvágta magát kemény, tiszta ágyán. Fáradt volt ő is, ledőlt pihenni. Ágya mellett állott az asztala, lustán kihúzta a fiókját, kivett belőle egy arcképet, megnézte s visszatette az asztalra. Annyira fáradt volt, hogy kezét már le se vette az asztalról. Úgy hevert az ágyon mozdulatlanul, mint a jóllakott kígyó, gondolat nélkül való lustaságban.

Az ügyeletes nyitott a szobába. Látva, hogy az őrmester úr pihen, halkkal jött feléje s lassu hangon jelentette:

— Őrmester úr alásan jelentem, levele jött, — s egy levelet tett az asztalra.

Csabay hallotta a jelentést, de meg se mozdult, pihent tovább. Az ügyeletes huszár pedig tanácstalanul állott előtte. Szerette volna neki megmondani, hogy honnan jött a levél, de nem merte háborgatni, félt a haragjától.

— No ne kócsorogj itt, te rongyos! — rivallt rá Csabay, a kit pihenésében ennek az embernek a puszta jelenléte is zavart.

— Jelentem alásan, Morváról jött a levél, — jelentette bátortalanul az ügyeletes.

Csabay elfeledte fáradságát, felugrott az ágyról s olvasni kezdte a levelet. Olvasás közben elfutotta a vér az arcát, keze ökölbe szorult s dühösen kiáltott a megrémült ügyeletesre.

— A parádés ruhámat, meg a csizmámat!

Ész nélkül szedte le a polcról az ügyeletes a parádés ruhát, csizmát, csákót. Behívott még vagy két huszárt s úgy öltöztették az őrmester urat. Mikor felöltözött, szinte rohant a századoshoz.

— Százados úr, alásan jelentem, szabadságot jöttem kérni, haza kell mennem, tessék elolvasni ezt a levelet.

A százados, mint mindig, most is hangosan olvasott:

— Szerelmetes Gáborom! Nagy az én gyalázatom, keserű az én szomorúságom. Megcsúfoltak, meggyaláztak. Tegnapelőtt, husvét másodnapján, nem öntöttek meg a legények, csúffá tettek. Bándy Pista mondta, hogy a ki csak egy csepp vizet locsol rám, annak ő akószámra ontja vérét. Ő mondta, a legények nem mertek ellene tenni, mert hogy te oda vagy a katonáéknál, most ő az első legény a faluban. És azért tette, mert búcsukor nem mentem vele táncra. Minden leányt megöntöttek, csak engem nem, az utolsó lánynak is megvan a tisztessége, én vagyok a falu rongya, nevetsége . . .

KÉPEINK.

Vasárnap délután. Együtt van az egész helybeli intelligencia a fiatal ispán házában: ez a ház a mai egyházpolitikai háborúban a semleges terület, a hol érintkezhetik az egyház és az állam, a főtisztelendő úr és az anyakönyvvezető jegyző úr. Igaz, hogy ezen a kis területen is fentartották az elvi differenciát, a mennyiben a jegyző a kvaterkázó urakkal tart, a plébános pedig a kávézó asszonyokkal. Hála az ispán úr pompás borának és az ispánné kitünő, illatos kávéjának, a hangulat a lehető legbékésebb. Az egyik asztalnál előkerül a kártya, a másiknál pedig egy kis szelid kötődés folyik, a mivel az asszonyok megrohanják a plébános urat.

— Ej, főtisztelendő úr, bizony tőlünk már egészen elpártol . . . persze, Csanáloson ájtatosabbak az emberek!

Csanálos a fiókegyház, a hol a plébános ma délelőtt misézett.

— Azokra is csaknem úgy ráfér az imádság, mint a helybeliekre, vágja vissza a főtisztelendő.

A parázsszemü főerdészné dévajan kacsint a szemével:

— Kivált az új tiszttartóné lelki üdvössége okoz sok gondot, ugy-e főtisztelendő úr?

A plébános úr szívére teszi kezét:

— Oh, hölgyeim, én, az Isten ájtatosságában megőszült szolgája? Oh, oh!

Vidám tiltakozó kórus támad a kávéscsészék körül.

— Ohó! No, no! Hol vannak az ősz hajszálak?

A másik asztalról diadalmas szózat harsog föl:

— Négy filkó!

Ez a fölkiáltás a vihart az egyház fejéről az államéra viszi. A jegyzőné feddő arccal fordul férje felé:

— No Bence, te már megint benne vagy!

— Már hogy ne lennék, mikor mindjárt megeszem szőröstül-bőröstül az én kedves Pista öcsémet!

— Óh, ezek a férfiak!

— Igaz, főtisztelendő úr, hogy is volt az a dolog az alispánéknál?

Csörögnek a kávésibrikek, a kártyázó állam egyszerre el van felejtve és a figyelem lázas módon fordul a főtisztelendő úr felé, a ki a megyei történeteket oly érdekesen tudja az ő jólelkü, kedves iróniájával előadni, hogy szinte dobog az örömtől a hallgató szive.

A másik asztalnál fordulhatott kissé a világ sorsa, mert az ispán kerekedett felül:

— No, Bence bácsi, — kiáltja — volt-e sok esküvő a farsangon? Mert én mindjárt elviszem tőled az összes állami stólát!

— Attól kopnék csak föl az állad! morog a jegyző.

A főerdész és az orvos kibickednek, kivált a doktor, a ki egész lelkével a kártyán tapad, de nem játszik, mert azt a könnyelmü ígéretet tette a feleségének, hogy egy hónapig nem veszi az ördög bibliáját a kezébe. És ő szótartó ember — kivált mikor az asszony is jelen van. (Hiszen, ha nem lenne itt!) A főerdész azt sajnálja, hogy nincs itt a patikárius, majd hallanánk attól olyan nagyszerü vadászkalandokat, hogy a Stüsszi elsárgulna irigységében a kártyán. A mint csöndesen pipázgatva a kártyázókat nézi, azt forgatja a fejében, hogy holnap kimegy szalonkalesre és gondolatban már előre élvezi ennek a mulatságnak az édes izgalmait.

Ezt a kedves vasárnap délutánt hozta el a falu életéből *Bihari Sándor* kitünő festőművész azon a pompás képen, melyet ma reprodukálunk az *Uj Idők*-ben. *K—e.*

—

A halhatatlanság felé. Bár a farsang kis téli csokrai rég hervadoznak már a különböző chatouillekben, mégis most jön még csak a java, a farsang legszínesebb szenzációja: az egyesült szobrász- és piktornép saját külön nagy dáridója. A maguk új fényes palotájában, a városligeti műcsarnokban csinálják meg ezt az országraszóló farsang-ünnepet, a mely tele lesz soha nem látott ötlettel, a bohém-nép rakoncátlan jókedvének, művészemberek finom ízlésének mindenféle virágos, színes fantazmájával. Senki sem ösmerne most ezekre a világos nagy termekre, átformálták azokat, ötletes szeszélyeik szerint: nagy misztikus barlangok szádái nyílnak itt meg, csobogó vízzel, hatalmas egyiptomi oszlopsorok közt óriási szfinkszek leskelődnek, keleti színes panorámák nyílnak jobbrabalra, játszadozó verőfénynyel, titokzatos épületek homlokzatai hívogatják a nézőt, asszíriai, babiloniai ékitményekkel, szárnyas oroszlán-emberekkel, arabeszkekkel és a modern életbe általültetett furcsa és pajzán hieroglifekkel. Mindenféle ezer apró meglepetés várja a népet, egy-egy kuckó tele van váratlan csodákkal, a miket kacagás nélkül meg se áll az ember. Hanem a nagy félkörformájú terem, az rejti magában a legművészibb elementomot: látni ott hatalmas méretü pegazust, széjjelterjesztett fehér szárnyakkal, a mint a halhatatlanság útján magával viszi a mi művészetünk nagy jeleseit, Munkácsyt, Benczurt és másokat, és látni e mögött a jelenség mögött egy zsibongó, összegabajodott tömeget, a mely buzgón hempereg elé, hogy utólérje a halhatatlanság felé tartó mestereket. Harminc-negyven festő, szobrász törekszik itt sebbel-lobbal elé, csupa kitünően talált arckép, gipszből mintázva, de az összetévesztésig hü másolatban. A mi ravasz pajzánság csak benne lakozik a mi szobrászmeg festő-gárdánkban, az tarka össze-vissza-ságban mind egybehalmozódott ezekben a termekben, de hozzávették még a meglepetés emelésére a villanyos fény és a csalfa optika minden fogását, hogy olyan képet adjanak a jövő vasárnap estéjének, a mely egészen elfeledteti velünk a külső világot.

A műcsarnok nagy lépcsőzetén *Ströbl* tanár farsangi bohóca hivogatja a közönséget, az előcsarnokban *Zala* hatalmas Hungáriája várja a belépőket. A tánceremben lóg *Márk* Lajos rengeteg történeti vászna, a mely azt a jelenetet mutatja, hogy miképpen született meg ennek a mulatságnak az eszméje. A teremből pompás mór-íven át jutni a mesebeli várudvarra, a melyet *Nádler* tervezett, innen aztán *Kriesch, Faragó, Ujváry, Papp, Koszkol, Vastagh* mindenféle csodahistóriája közt eljutni a halhatatlansághoz vezető pegazus óriási csoportjához, melynek pompás lovát *Senyei* Károly mintázta. *Roskovics, Grünwald, Paur* Géza, *Nagy* Lázár, *Linek* Lajos, *Dudits* sok pompás ötletes dolga tölti tele a többi termet, a melyekről immár nem árulunk el semmit, hanem utalunk arra, a mit irásban és képben a jövő számunkban hozunk az egyesült művészseregnek erről a ritka pazar mulatságáról.

MŰVÉSZET.

A gyímesi vadvirág.

Huszonöt esztendeje nemsokára, hogy egy népszínműpályázaton *Tóth* Ede neve először bukkant fel az ismeretlenség homályából. Vidéki színész volt, a mi annyit jelent, hogy nyomorban élt és lelkének vágya soha sem talált kielégitést abban a művészetben, a melynek testestől-lelkestől odaadta magát. Lehet, hogy a szegénység nyomta először kezébe a tollat, az is lehet, hogy első művén meglátszott még a dilettantizmus — a *Kerekes András* és *Schneider Fáni*

Géczy István.

című darabokat ki ismeri ma már? — de aztán megtermékenyitette tehetségét a tapasztalás. Faluról-falura járván, megismerkedett a nép lelkével, szokásaival és nyelvével és azokból merítette későbbi műveit, a melyek megszerezték neki a halhatatlanságot.

Az *Uj Idők* mult heti számában vázlatosan elmondottuk *Géczy* István, *A gyímesi vadvirág* szerzőjének eddigi életét. Feltünő a hasonlatosság Tóth Ede pályafutásával. De nemcsak a külső körülmények azonosak, hanem tehetség dolgában is úgy áll előttünk Géczy, mintha a *Falu rossza* szerzőjének örököse volna. S a mint őt és darabját kedden este fogadta a közönség, valami szokatlan rokonszenv sugárzott a nézőtérről a színpad felé, a hol egy sápadt, beteges alak félszegen hajlongott. Volt abban biztatás, elismerés, tán egy kis szánalom is amaz ember iránt, a ki olyan nehéz küzdelmek árán jutott el odáig, hogy megizlelje az elismerés édes, bódító gyümölcsét.

Reméljük, hogy a küzdelemnek vége, mert azok után, a mit tőle láttunk, Géczy István megérdemli, hogy ne a mindennapi száraz kenyér gondjai között folytassa pályafutását. A sinecuráknak nem vagyunk ugyan barátjai,

Uj Idők 1897. III. 12.

de talán akad majd az ő számára is egy kis hely valamely fővárosi színháznál, a hol becsületes, de a testet ki nem merítő és a lelket meg nem ölő munkával megszerzi a legszükségesebbet és még marad annyi ideje, hogy folytassa azt, a mit olyan nagy sikerrel megkezdett.

A gyimesi vadvirág nem remekmű, korántsem áll még azon a magaslaton, mint a *Falu rossza*, de sokkal jobb Tóth Ede minden ezt megelőző művénél. A nyelvezete tőről metszetten magyaros, az alakjai kitünően vannak megrajzolva, úgy színpadi, mint irodalmi tekintetben és a cselekmény is új. Ha a dologhoz értő dramaturg simított volna rajta, még sokkal nagyobb a hatása.

Csángóföldön játszik és a Fábián- meg a Balánka-családok régi gyűlölködését, régi szerelmét tárgyalja; Fábián Gyurka édesapját megölte Prezsmer Pál, mivel a feleségét el akarta csábítani és sok évig raboskodott e tette miatt. A leánya, a szép *Magda*, isten oltalma alatt nevelkedett fel azalatt, mint afféle havasi vadvirág. Gyurka beleszeret, Magda is viszonozza érzését, de mikor látja, hogy a legény csak játszik vele, elfordul tőle és Balánka Imrének adja oda a szivét. Ez nőül is veszi és az első felvonás második felében csupán csak csángó lakodalmi szokásokat látunk, a melyek néprajzi tekintetben nagyon érdekesek.

Imrének van egy huga, a ki szereti Gyurkát. Az elkapatott legény, a kit hiuságában halálosan sért az a gondolat, hogy Magda máshoz hajlott, boszút akar állni vetélytársán és elcsábítja Máriát. Magdolna megtudja ezt és Gyurka lelkére beszél, a ki magába száll és megigéri, hogy elveszi Máriát. E fölött való örömében Magdolna nyakába borul és megcsókolja leendő sógorát, nem is sejti, hogy a padlásnyílásból nézik őket a részeges harangozó, meg a fia. Mikor aztán Imre vonakodik hugát odaadni az elzüllésnek induló Fábián Gyurkának, az abban a hitben, hogy játékot űztek belőle, nyilvánosan megcsókolja Magdolnát.

A férji becsületében meggyalázott Imre, a kit az is megzavar, hogy a harangozó elmondja a padlásnyílásból végignézett jelenetet, elkergeti a feleségét és késpárbajra szólítja ellenfelét. Viadal közben leteperi a földre, de mikor szivébe akarja már szúrni a kést, megjelen a lelkész a búcsujárók élén és odatartja neki a szent keresztet. — Elbocsátja hát ellenfelét és azzal áll rajta nemes boszút, hogy kifizeti helyette adósságait, mikor már a feje fölött el akarják licitálni az ősi házat.

A harmadik felvonásban természetesen kitudódik, hogy miért csókolta meg Magdolna Gyurkát. A házasfelek kibékülnek, Gyurka eljegyzi Máriát és a régi gyűlölség, a mely szerelemből fakadt, felolvad az új és tartós szerelemben.

Ennyi az egész, de a mi a kissé novelisztikusan kigondolt cselekménynek drámai erőt ad és színpadi hatását biztosítja, az a szerző abban való tehetsége, hogy először is a végjeleneteket csattanósan tudja kidomborítani, aztán pedig, hogy mindenütt és minden ízében poéta. Vannak a kifejezéseiben fordulatok a melyek úgy hatnak, mint a hegység üde levegője, vannak képletei és hasonlatai, a melyek meglepnek, mint a váratlanul szétáradó virágillat és mindenek fölött jellemezni is tud. Az alakjai az életből vannak merítve, soha sem hozakodik velök elő pusztán azért, hogy az időt kihúzza, hanem mert oda valók a cselekmény közepébe.

. . . S most még néhány szót a úgynevezett jóbarátokról. Géczy István szerencsés ember lehet, mert mikor darabja színre került, nem voltak még jó barátai — majd akadnak később! Ifjabb *Bokor* József, a kinek *Mária bátyja* című népszínműve versenyez a Géczy darabjával, sajnos, de nincs ugyanabban a szerencsés helyzetben. Az ő jóbarátai azzal akarják emelni értékét, hogy csökkentik egy ujabb talentumnak jelentőségét. Pedig Bokor elég erős tehetség, hogy megélhessen a saját emberségéből és nem is lesz azzal nagyobb, ha más valakit kisebbítenek az ő kedveért. Ebben a furcsa iparkodásban van valami, a mi emlékeztet a németek sok évtizeden át tartó fejtörésére, hogy ki sajátképpen nagyobb, Göthe-e avagy Schiller? Köteteket irtak erről a kérdésről a két lángész jóbarátai, míg végre Göthe megsokalván a dolgot, a következő kijelentéssel rekesztette be a vitát: — Furcsa nemzet vagyunk mi. Tengernyi téntát ontanak, hogy tisztázzák a kérdést, ki a nagyobbik: én-e, vagy Schiller. Holott hálát kellene adniok az istennek, hogy két ilyen derék fickót kaptak.

—

A szomszédban van egy öreg eperfa. Ily című népdalt közlünk jelen számunkban. Szerzője *Kéry* Gyula és *Blaha* Lujza asszony énekelte el nagy tetszés mellett *A gyimesi vadvirág* premiérjén. Legközelebb meg fog jelenni *Rózsavölgyi és társa* kiadásában és a szerző szivességéből közöljük.

—

Várszinház. Ha a színházak jó hirneve attól függne, a mitől az igazi asszonyé, hogy minél kevesebbet beszéljenek róla, akkor a Várszinház volna kétségtelenül Magyarországon az első műintézet. Így azonban csak arról nevezetes, hogy ott a leghosszabb dráma is féltízkor ér véget és miatta nem terheli kapupénz kiadása a színházlátogatók költségvetését. A jövő héten mégis fényes estéje lesz és Hamupipőke királyi fénybe öltözik. Előkelő urak és hölgyek rendeznek ott március 12-én és 13-án műkedvelői előadást, élőképekkel és magyar táncokkal vegyest. Szinre kerül *Scribe* két darabja: *A diplomata* és *Az attasé*. Az élőképeket *Vágó* Pál, *Nemes*, *Jendrassik* és *Kémendy* Jenő festők állitják össze. A két est nagyon érdekesnek igérkezik, csupán az kár, hogy ilyen alkalommal nem valami magyar darabot adnak elő.

—

Kirándulás a holdba. Hétfő este a tudomány vendégszerepelt a dalszínházban. Elektromos világitás mellett mutattak be egy nagy dioráma keretében és a Poliklinika javára egy tudományos látványosságot, utazást a holdba. A szöveget egy berlini tudós irta, meglehetősen száraz stilusban, magyarra fordította *Csáky* Albin grófné és elszavalta *Mihályfi*, a Nemzeti Színház tagja. Afféle kisérlet volt az, hogy lehetséges-e nálunk is egy tudományos színház alapitása, minő a berlini *Uránia*. A közönség érdeklődéssel nézte végig az előadást, a mely a szomszéd égi test alakulásait, változásait és tájképeit bemutatta.

—

Hangversenyek.

A *filharmonikusok* szerdai hangversenyén bemutatásra került *Erkel* Sándornak egy fiatalkori műve, a melyet vagy húsz esztendő óta nem adtak elő. Pedig ez az *ouverture* igazán szép és formás kompozició, egyszerü, keresetlen és melegen átérzett muzsika. Nem lehet ugyanezt mondani a következő piéce-ről, a *Strausz* Rikárd *Till Eulenspiegel* című rondójáról. Itt a melódia semmi, az instrumentálás minden. Így például, mikor a végén a hőst felakasztják, Strausz az ő utolsó nyögéseit mesteri szimfónikus utánzásban mutatja be, a mi nagy routinra mutat ugyan az instrumentálásban, de a jó izléssel nem egyezik meg tökéletesen. Az est műsorát befejezte *Bürger* gordonkajátéka, a ki Csajkovszky variációit és *Brahms* C-moll szimfóniáját játszotta.

A *Grünfeld-Bürger* vonós négyes társaság IX. hangversenye, kiváló vendége és érdekes műsoránál fogva már előre foglalkoztatta a főváros zenészköreit. Olyan zenei egyéniséget láttunk a vendégben, a ki mint zongorajátékos sem ismeretlen, de mint a lipcsei *Gewandhaus-Concertek* volt dirigense, nemzetközi hírnevet és dicsőséget szerzett.

Az ősz *Reinecke* dr. jött közénk és gyönyörködtetett kiváló művészetével, jobban mondva, a Mozart- és Beethoven-alkotások kitünő interpretálásával. Modern zongoraművészeink egész más irányban keresik a hatást mint ő, nem a ragyogó tehnika, avagy a brilláns művészet Reinecke fegyvere, hanem a témának a legapróbb részletekig menő feldolgozása, a finom nüanszirozás s a mi játékát a legértékesebbé teszi, a műnek igazi reprodukálása: nem vesz ő abból el, — de nem is tesz hozzá; a mint a szerző irta, úgy játszsza el.

Beethoven hatalmas trióját fiatalos erővel adta elő, Grünfeld és Bürger közreműködése mellett. Mozart Larghettoját és Rondoját nemes egyszerűséggel játszotta, mert Mozartot így kell jellemezni. Bevezetésül Hayden négyesét nyujtotta kitünő összjátékban a négyes társulat és a közönség úgy velük szemben, mint a vendég játéka után bőségesen fejezte ki elismerését. *v. f.*

IRODALOM.

Székelyföld. Irta: Hankó Vilmos dr. Egy nagyon érdekes és minden tekintetben tanulságos munka jelent meg nemrég az Erdélyrészi Kárpát-Egyesület kiadásában. Egy népszerü természettudományos munka, a tudományos munkák száraz, csak a szakembereknek való előadása nélkül.

A Székelyföldet ismerteti Hankó Vilmos dr, az erdélyi részeknek ezt az érdekes darab földjét. A keleti Kárpátok

Mark Lajos

Úvod

Vas. Ujs. 1897 186. l.
(A képzőművészek
jelmezünnepélye.)

48

- bimbós fejezet 138, 139, XX
- embarfejes oszlopfő 91-94, 144 178, CVII-CVIII
- ember és állatalakos oszlopfő (psychomachia) 91, 93, 96, 138, 141, 246, CIX
- festészeti díszítés 79, 95, 219-221, 224, XX
- oroszlános festett korongól 95, 251, 220
- kaputimpanon freskó 86, 229
- oszloplábazatok 154, CXLI

Márk Lajos

A művészek gyülése
a Műcsarnokban pro-
klamálja a művész-
estélyt c. festménye
repr.

Vas. Ujs. 1897. 188. l.

Márk Lajos

Női archép c.
mivel
repr.
Vas. Ujs. 1899,
273. l.

Békesség az olvasónak!

A mi Urunk Jézus Krisztus halálának emlékére üljük meg gyászünnepként a *Nagypéntek*-et, amikor is mi, református keresztyének, áhítattal gondolunk a miérettünk megfeszítettett Megváltóra. Szinte elképzelhetetlen az olyan református, aki ezen a napon ne borulna le bűnbánattal a gyülekezeti közösségben, a templomban az Isten előtt.

Tisztelettel arra kérem a gondjaira bízott tanulóját, hogy ezen a napon méltóztassék felmenteni mindenféle munka, dolog, megbízás alól, hogy vallási kötelességének eleget tehessen.

Atyafiságos köszöntéssel:

Incze Gábor dr.
református vallásoktatási
igazgató.

Bethlen-nyomda rt.

Márk Lajos

Lehullott a rezgő nyárfa c. kézi repr.

Vas. Lyc. 1900. 849. l.

KIRÁLYI MAGYAR EGYETEMI NYOMDA

MÁJUS

31 nap — 20. hét

14 Vasárnap	
15 Hétfő	
16 Kedd	
17 Szerda	
18 Csütörtök	Áldozócsütörtök
19 Péntek	
20 Szombat	

Uj Idők

Szépirodalmi, művészeti és társadalmi képes hetilap

Előfizetési ára
Félévre 8 korona.

Szerkeszti Herczeg Ferenc

Előfizetési ára:
Negyedévre 4 korona.

VII. évfolyam 1900 december 16. 12. szám.

Két halott regénye

Elbeszéli az egyik

Írta KABOS EDE Folytatás.

De azt maga megölte. Talán a segédei, akik ismerték s ott voltak, mikor meghalt? Az igazat megvallva, nem tudtam elképzelni, hogyan lehetnének ők is segítségemre, de aki menekülni akar — és én akartam menekülni, Arday! — az a szalmaszál után is kap s amikor a mama meghalt (most már megmondom, ő jobban búsult nálam), azt gondoltam magamban, valahogy magamhoz láncolom a Sztropkay segédeit. Óh jaj, de könnyü a hadsereget meghódítani! Azok a nagy hódítók hódolnak leghamarább s meg is hódoltak. Az a másik se volt olyan medve, csak hazudtam. Lebukott a lováról s úgy halt meg. Hittig pedig megmaradt mellettem és szeret. Azt szoktam neki mondani, ha megkéri a kezemet: tudni akarom előbb, hogy tisztességes asszony vagyok-e? Bizonyitsa be. Olyankor dühöng, szidja Sztropkayt és szidja magát, de hogy tisztességes asszony vagyok, azt nem tudja bizonyítani.

Megfogta most a kezemet. Különös melegség reszketett a Vera hangjában.

— És nekem csak azért kellett volna a bizonyíték, hogy elhozzam magának. Mert csak magát szerettem, Arday. Még tegnap, ah nem, ma éjjel is azt hittem, hogy csak magát szeretem. Mindent tudtam én. Ha maga így eltemetkezett az erdőbe és nem keresett más asszonynál vigasztalást, óh akkor még szeret, csak nem tudja lerázni lelkéről a kétséget. Türelem! — biztattam a szívemet és akkor gondoltam először rá, hogy amire Hittig nem volt képes, talán visszaszerzi becsületemet maga. Az én uram, aki elhagyott, az én drága jó uram, aki szenved, mint ahogy én szenvedek. Mért tagadnám, voltak éjszakáim, amikor azt mondtam magamnak, hogy gőgös és gonosz vagyok, hiszen Arday már nem is hitetlen, csak szégyelli magát. Nem tudja magát elszánni, hogy ő tegye az első lépést. S akkor haragosan parancsolt rám a lelkem: siess hozzá, neki igaza van, mit is tehetett volna mást, hiszen el kellett hagynia! Keresd föl! Csak a te bolond büszkeséged mutatta olyan természetellenesnek, hogy Arday el tudott téged hagyni. Pedig természetes, hogy elhagyott. Nevetséges figura lett volna, ha hisz és nálad marad.

Valami fájdalmas vonás, csodálatosan szenvedő mosolygás rajzolódott ki az arcán.

— Mondok magának valamit, Arday. Holnap talán maga fogja természetellenesnek találni, hogy én hagyom el. Pedig ez is természetes. És el fogom hagyni. Olyan nevetséges, olyan megalázott teremtés volnék, ha ezek után maradnék. Már nekem bele kell nyugodnom, hogy minden kisérletezés hiábavaló. Nem tudom meggyőzni, hogy ártatlan vagyok s azon csodálkozom, hogy még hiszek magamban, mikor senki sem hisz bennem. Úgy kell lenni, hogy semmi sem vész el nyomtalanul a természetben, csak az asszony becsülete. Sőt annak nyoma veszhet, ha el se veszett. Ismeri a mesét a király ruhájáról, melyet mindenki látott, pedig nem is volt? Óh ez a megfordított mese: a mi becsületünket senki se akarja meglátni, pedig megvan. Hát nincs — nincs! Hittig jó ember, azt mondja, hogy megtalálta, pedig nem is kereste — de maga azt mondja, hogy kereste, mégsem találta. Mit csináljak?

Mosolyogva súgta:

— Most már mehetek!

Az én arcomon kigyúltak a tüzek sorra. Talán örömtüzek voltak, de talán csak

A Műcsarnok téli tárlata Márk Lajos festménye
Női arckép

az érzékeim gyújtották föl. Olyan szép volt ebben. a pillanatban Vera!

— Szeretem és hiszek.

Hirtelen ijedtség szökött a mozdulatába. A kezeivel hárította el magától a szavaimat, mintha kellemetlen bogarak volnának. Aztán fölugrott és kisietett a kertbe. Úgy fürdött a friss hajnali levegőben, mohón, szenvedélyesen. S néhány másodpercig hallgatott, mintha azt várná, hogy a levegő hűtse le a vérét.

Megindult a kavicsos úton. Nem nézett hátra és tudva, hogy ott vagyok a nyomában, most lassan tovább beszélt:

— Mennyire vártam, szomjaztam a percet, hogy így beszél hozzám! Hogy a rülembe súgja: álom volt, lidércnyomás, hogy én nem hittem benned. És most fáj minden szava.

Szomoru mosolylyal fordult hozzám.

— Mondja, Lőrinc, mit fog rólam gondolni, ha most elhagyom örökre?

Azt hiszem, perzselte a tűz, mely arcomból kisugárzott. Egy pillanatra lehunyta a szemét s nekem olyan érzésem volt, hogy csak befordul a tekintetével, a saját lelkébe akar nézni. Mintha onnan olvasná ki, amit még mondania kell.

— Azt fogja mondani: a lábaihoz kényszerített, hogy ellökhessen. A többi asszony, ah minden asszony példája tanította így ki. Meg kell törni a férfit, aki egyszer megalázott és ha megtört, ha már teli van megbánással és szerelemmel, akkor kacagva kell neki megfizetni minden gyötrelmet és megalázást. Ah Lőrinc, érzem, hogy így fog itélni rólam s még se tehetek másképpen. Amire vágytam: fáj nekem most, hogy hisz bennem. Vagy talán az fáj, ahogy ezt a hitét arcáról olvasom. Ahogy emlegeti. Sohasem fájt ennyire a szívem, — sóhajtotta mélységes szomorúsággal.

Szaggatott, idegesen ostromló szavak fakadtak föl lelkem mélyéből.

— Szeretem! Ha azt fogja kívánni, hogy meneküljek magával idegenbe, ahol senki sem ismer és rejtsük el a boldogságot, melyet olyan nehezen tudtunk megtalálni: elmegyek magával, ahová vinni fog. Ha visszakivánkozik a világba, amelyből egykor ijedten szöktem el és azt fogja mondani, hogy a karomon vezessem mindenhová, valahol csak szégyelnie kellett magát a megalázás miatt: odaviszem. Nézze, behunyom a szememet és azt teszem, amit parancsol. Óh Vera...

Ebben a pillanatban ajkamra tette a kezét. Úgy tetszett, mintha valami neszre figyelne.

— Azt hiszem, jön Hittig kapitány! — súgta halkan.

— Mért kínoz? — fakadtam ki szenvedélyesen.

S akkor rámnézett szomorúan, fájdalommal.

— Nem jön a kapitány, itt van. Mindig is itt lesz, a maga gondolatában. S én hiába kergetném el, mert mindennek és mindenkinek biztos hajléka van a maga féltékeny gondolatában, akivel engem bánthat, megsérthet. Ez a maga hite, most, amikor már tíz esztendő óta gyógyítgatta! Sztropkayt megölte és mégsem hagyta meghalni a lelkében, Hittig él és magának ő is csak Sztropkay volna. Óh mint sajnálnám magát, Arday, ha a szívem úgy nem fájna.

— Rejtőzzünk el! — suttogtam lázasan és megragadtam a kezét, szégyenkezve, magam ellen való haraggal.

— Nem lehet. A maga rossz gondolatai elől nem lehet elrejtőzni. És most megmondhatom magának, miért hagyom el örökre. Mert érzem, hogy lesznek pillanatai, mint az imént is, amikor hinni akar nekem. Óh, ezek az átkozott pillanatok! A két szeme rámtapad és éget a szenvedélyes tüzével, a két karja átfog és megragad, mintha ki akarna emelni ebből a világból. Lőrinc, a maga szíve sohasem hisz bennem, csak az érzékei némítják el hitetlenségét. Csak az érzékei! Ha csunya volnék!

— Nem, nem! Vera!

Szinte sikoltva tiltakoztam. És Vera szeme kigyúlt, szenvedélyes lángolással.

— Csak az érzékei. És én megőrülnék abban a gondolatban, hogy csak szenvedélyeinek kegyelméből vagyok tisztességes. Nem! Türelem ez, amivel megajándékoz, nem szerelem, mely hisz még akkor is, ha nem ért. Azt hiszem, Lőrinc, maga megvetne engem és megvetné önmagát, mihelyt a szenvedélye le nem nyűgözi a szivét, a hitetlenségét. Maga nem szeret, csak kiván engem. S ha kívánsága elmult, hite is elmult. Óh...

Reszketve indult vissza a szobájába. Még elébe kerülhettem.

— Vera!

— Úgy szégyellem magam — tördelte és megremegett a láztól.

— Rejtőzzünk el! — ismételtem fuldokolva, mintha mást se tudnék már szólani. És leborultam eléje, átkulcsoltam a térdeit, dadogtam őrült, szenvedélyes bolondságokat, hogy annyi szenvedés után ne rontsuk meg okoskodásokkal azt a percet, mely valamicske boldogsággal köszönt ránk. Óh Vera, Vera! Ha tudná, micsoda szenvedésekben telt az én tíz esztendőm! És mindig futottam, mert akkor is, mindig is szerettem.

Megnedvesedett a két szeme, úgy nézett rám. S én szomjan lestem a szivárványt: az egész viharból csak ez a szivárvány érdekelt, hogy lássam valahára a békét fölragyogni szemeiben. De csak fájdalmasan, csodálatos szomorúsággal szólt hozzám:

— Úgy szégyellem magam.

— Jöjjön velem!

— Minek? Tíz esztendővel ezelőtt úgy váltunk el, hogy teli maradt a szivünk el nem mondott szavakkal, ki nem sírt fájdalmakkal. Ők csaltak meg minket. Elhitették velünk, hogy csak ők az okai mindennek. Ha azokat a szavakat akkor el nem hallgatjuk, ha azokat a fájdalmakat akkor gőgösen el nem fojtjuk: talán minden másképpen történik. Azért kerestük egymást öntudatlanul is. Kellett nekünk egy óra, egy perc, hogy könnyítsünk a szivünkön és beszéljünk a mi nagy katasztrófánkról, amire tíz esztendővel ezelőtt nem voltunk képesek. Hát most megjött az az óra. Ami a szivünket nyomta, kiöntöttük — és hiába, Lőrinc! Türelmetlenül, lázzal, reszketve lestem, hogy mi van hát odalenn az el nem mondott szavak, a ki nem sírt fájdalmak alatt, a szíve legmélyén. Szerelem? Azt reméltem. De csak bocsánatot látok, ah nem is bocsánatot, csak kegyelmet. És nekem nem kell kegyelem, Lőrinc! Nem kell! Nem kell!

Föl akart ugrani, de átfogtam a térdeit. Minden szava olyan volt, mintha kalapácsütés volna, elkábultam tőle. És már lemondtam róla, hogy csak egy becsületes szót is kipréseljek a torkomon. Nem beszélek! De őrült mohósággal kivántam a nőt, aki ezen a forró éjszakán, ezen a szenvedélyes hajnalon megjelent nekem és mutogatott valamit a régi álmokból, a régi gyönyörökből. Azt hiszem, erőszakkal szorítottam le és csókoltam a lábait, a ruháját.

Sikoltott.

— Arday!

A nyakamon éreztem a kezét. Talán fojtogatni próbált, de nekem az is jól esett, mintha ölelne. A ruhájának színe lobogni, lángolni kezdett égő szemeim előtt s az egész szoba mintha megtelt volna lánggal, fényességgel. A tűz elborított, vad mámor fogott el.

S ekkor ujjongva töltötte meg a levegőt Vera kiáltása:

— Hittig! Hittig!

Semmit sem láttam még, de elbocsátottam kezeim közül Verát. Úgy rémlett, mintha az ajtóban csakugyan sötétlenék valami. Talán a kapitány alakja. Aztán zúgni kezdett a fülem, azt a mámort, mely elvakított, szenvedélyes harag hullámai mosták el s mikor most már ott láttam Verát Hittig oldalán, rekedten kiáltottam a kapitányra, azt hittem, jogom van rá. Ki akartam parancsolni.

— Takarodjék!

Vera elém állott, fenyegetve, egész fönségében.

— Megőrült?

— Takarodjék! — ordítottam és Hittigre akartam vetni magamat.

De Vera karomba fűzte a magáét és ennyivel is meg tudott állítani. Ma is csodálom, hogy olyan indulatban egy asszonyi kar le tudott fogni. Mintha a vadállatot ugrásában föltartóztatná egy rózsalánc. De talán nem is a karja volt, ami megállított, hanem a hangja. Mint a harangszó, keményen és fönségesen csengett a Vera szava.

— Hittig kapitány, ne merjen felelni. Egy szót sem. Mindent elmondok magának.

Megálltunk mindaketten, reszketve, ugrásra készen. S a pillanatnyi csöndben Vera odalépett a kapitány elé. Ránézett, mintha a lelkébe furná tekintetét. És kezét a szívére szorítván, szinte az eskü hangján szólott:

— Én tegnap este nyitva hagytam minden ajtót és bizonyos voltam benne, hogy Arday eljön hozzám. Vártam. Akartam, hogy eljőjjön, értsen meg, én akartam s eljött. Az egész éjszakát itt töltötte nálam és amikor maga belépett, Arday a lábaimnál térdelt. S most azt kérdem magától Hittig, hiszi-e, hogy Ardaynak joga van az én hajlékomban így beszélni? Feleljen, hiszi-e rólam? Feleljen, kapitány úr!

Zengett, lángolt minden szava. Lelkendezve kiáltotta még egyszer:

— Hiszi-e?

Hittig kapitány egy szót sem felelt, csak lehajolt és megcsókolta a Vera kezét. Nekem úgy tetszett, mintha több is lett volna tiszteletnél, amivel meghajolt. Áhítat volt az, amivel a szentség lábaihoz borul az ember. Valami különös, fájdalmas önkivület fogott el és tűrtem, karom egyetlen mozdulása nélkül éreztem, hogy Hittig végigcsap rajtam a lovagló ostorával.

És nem is tudtam róla, mi történik. Kitántorogtam a szobából . . .

24.

Az erdőben találkozásom volt Sztropkay Bálinttal. A levelek sűrűjén keresztül sárga foltokat rajzolt a nap az avarra. Az egyik sárga foltból kiemelkedett Sztropkay.

Nem örültem neki és nem féltem tőle. Mintha magam se volnék már élő ember.

De ő is megváltozott. Beszélt hozzám:

— Te megöltél engem, Hittig megöl téged. Várlak, Arday. Így kellett annak jönnie, mert soha rendbe nem jön a mi számadásunk, ha te meg nem látogatsz engem ideát, ahol tíz esztendeje várlak. És Hittig biztosan megöl, mert nincs tebenned annyi energia, hogy engem elkergess, hát hogy is tudnád megállítani az ő karját, mely lecsap reád halálosan? Megöl, Arday! Várlak. És lesz is valami mondani valóm, amit régen szeretnél tudni, de nem mondhattam meg eddig.

*

Sármány sikoltozott a fejem fölött, az ág hegyén. Valami ösztökélt, hogy nevessek a Sztropkay beszédén és nevetve feleljek neki:

— Elárulom neked, hogy mit akarsz mondani. Hiszen már régen tudom. Nem te vagy az én betegségem, nem is Vera: magam vagyok a betegségem. Amit te hazudtál, azt elhittem és úgy kell vezekelnem, hogy ami igazságot hallok, sohsem szabad elhinnem. És hogy megmondjam neked, azt se hiszem, hogy Hittig megöljön. Nem lehet igaz, mert szeretném elhinni és mert te mondod. Hiszen ha nem hinném, ha félnék tőle . . .

Vége következik

Rövid hir

Rövidke hir, apró betükkel
Tarkítja, tölti a lapot:
»Az elmult éjjel egy csavargó
Ott künn, az utcán megfagyott ..«

S e két sorban végeztek véle,
Nevét sem kérdi senkise,
Pedig tudom, megdobban mégis
Nem egy embernek a szive.

Aki tegnap koldust üzött el
És alamizsnát nem adott,
Ha percre is, mind reád gondol,
Te névtelen halott...

Bodnár József

Madárdal téli éjszakán

Ragyog a téli hold sugára,
Hideg fényt vetve szét;
Dalol egy árva kis madárka,
Kiönti bús szivét.
Volt fészke is, puha, meleg;
Volt fészke valahol;
Most szél süvölt feje felett,
S ő csak dalol, dalol.

Fejünkre is leszáll a hó majd,
Nekünk is lesz telünk;
Szivünk tavaszt, verőfényt óhajt
S egy rózsát sem lelünk.
Hozzád képest, te kis madárka,
Mi szegények vagyunk,
Mely tisztán a magasba szállna,
Nekünk nem lesz dalunk.

KATONA ERNŐ

Uj Idők 1900. VII. évf. 12 sz.

Kalandos élet

Írta: BÁRSONY ISTVÁN

Reggel van, ködös, homályos reggel; csípős szél surran el a galy közt; érintésétől dideregve rázkódik meg a pacallá ázott lomb.

Vörös úr ott áll a nyilás szélén, amely a fiatalos erdőt a sűrű vágástól elválasztja. Kedvetlenül néz föl az égre, ahol most is szürke fellegek úsznak. Minden percben újra megeredhet belőlük az eső, pedig már elég is lehetne, hisz' egész éjjel szakadt.

— Kutyának való idő! — mordul egyet magában Vörös úr, miközben úgy tesz, mint aki hallgatózik. — Ej ni, — folytatja magánbeszédét, — azt hittem volna, az anyósom hangját hallom, pedig csak a gyomrom kezd korogni. Hogy az ördögbe ne, mikor tegnap este óta még egy egeret se nyeltem.

Megint föltartja fekete orrát s abban a percben tüsszent. — Ihol vagyok ni! hát nem belecsöppen az orromba az eső?! Még utóljára megnáthásodom, pedig csak a szaglásom van még, ami valamit ér. Romlik a szemem, amióta öregedni kezdek. S mintha nagyot hallanék olykorolykor.

Hirtelen megindul s óvatosan halad a vágás szélén; nesztelenül ugorja át az útjába eső alacsony bokrot, nehogy még jobban benedvesítse amúgy is csatakos bundáját. — Kutyának való idő, — zsörtölődik magában folyvást s azalatt egyre kutat és szaglálódik. — Egész éjjel a vackomban koplaltam; majd megevett a méreg. Iszen szakadó esőben csak nem lehet vadászni. Legalább menekültem hát a bőrigázás mulatsága elől.

Kissé meggörbíti a derekát, hogy a nedves fűszálak minél kevésbbé érjék a hasát. Vöröses bundáját kimélgeti; lompos farkát emelgeti, hogy a sáros földet minél ritkábban érje.

A fordulónál ijedten dobban meg. Valaki éppen szemközt jön vele. — Fickó, mit rémítgetsz? — pöröl, amint megismeri Hegyesorrt, a fiatal leventét.

Hegyesorr az egész rókanemzetség büszkesége. Karcsúbb, gyorsabb, szívósabb minden pajtásánál. Gyönyörü vörös bundája van s a mellénye szinte hófehér. Egyik társának sem áll úgy keresztbe a szeme, mint őneki; farka végén a fehér folt úgy világít, akár a csillag. Minden róka kisasszony ő érte bolondul.

— Ne gorombáskodjál bácsikám, mert földhöz teremtelek. Emlékszel-e még Szenesre, hogy járt? — hencegett Hegyesorr.

Szenes, a rókák cigányprimása volt. Kékeskormos mellényt viselt s a februáriusi nászéjszakák idején senkisem tudta úgy megvakogni a holdat, mint ő. Egyszer Hegyesorr arájának adott éjjeli zenét, de csúful megjárta. A féltékeny vőlegény úgy eldángálta, hogy a vizum repertum szerint egy teljes hétig volt Szenes munkaképtelen.

Vörös úr elképedt. Hatalmas vén róka volt s ámbár a fogai kezdtek már rozsdásodni, kopni, még jól birta az inát. — Ejnye te szemtelen! ide gyere hát, — ümmögte. — Majd megtanítalak!... S mindjárt gyürkőzni kezdett.

— Nono, öregem, 'iszen csak tréfáltam, — békítette Vöröst a megszeppent Hegyesorr. — Nem gondolnád, hogy inkább talán együtt vadásznánk? Többre mennénk. Tudok egy süldőcskét a vágás bokrai között; láttam az este, hol moszatolt, de olyan bolondul megeredt az eső, hogy abban hagytam a vadászatot. Te neked öreg, híres, jó orrod van, kiszimatolhatnád.

Vörös urat kibékítette ez a dicséret. Szerénykedve dünnyögte: — no, ami azt illeti, nem volnánk éppen a legutolsók... Hegyesorr elfordult kissé, hogy Vörös észre ne vegye mosolygását. — Vén tökfilkó, — gondolta, de persze nem mondta, — ugyan mi a te orrod az enyémhez képest.

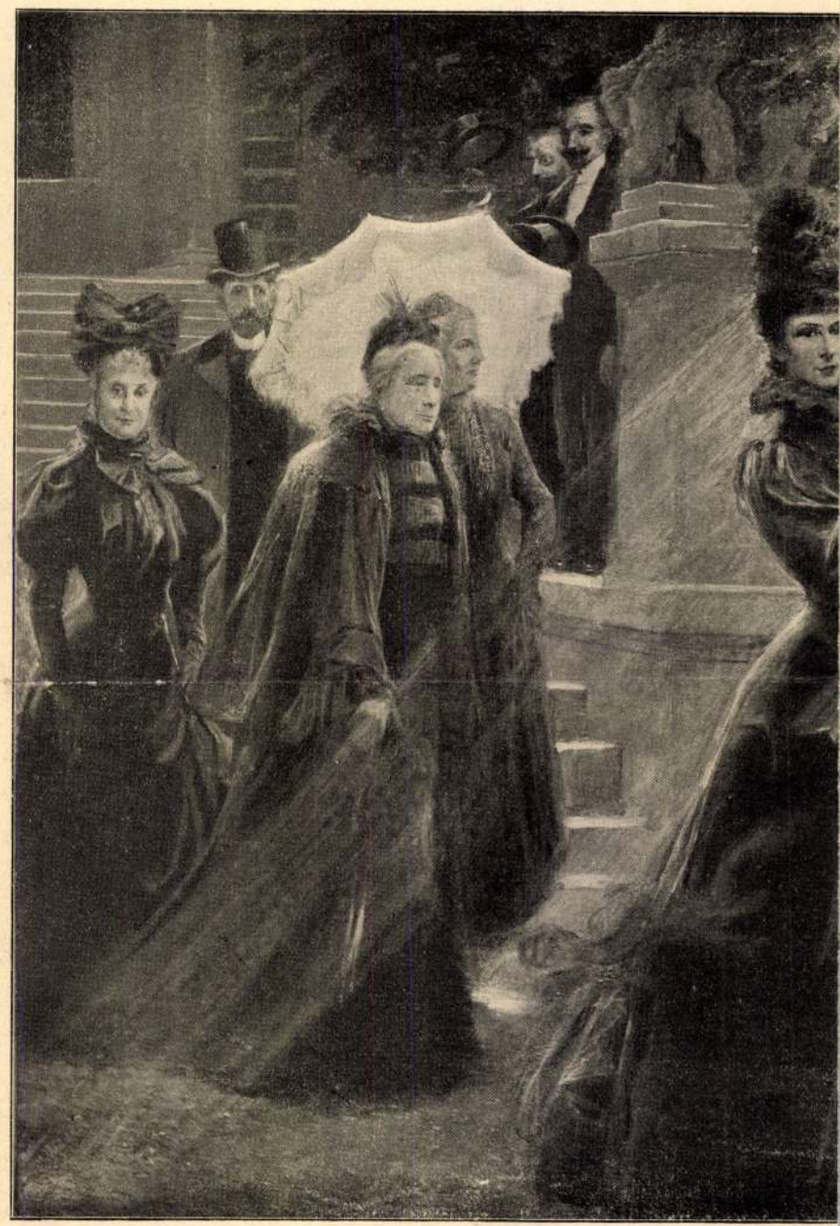

A Műcsarnok téli tárlata

Lehullott a rezgő nyá

Erzsébet királyné és Gizella királyi hercegnő udvarhölgyek kíséretében

A Könyves Ká

Csakugyan együtt indultak el.

Az erdő fölött párázat terült s nehéz szárnyon vonszolta magát arrább a ködgomoly. Milyen bús bolyongás ez, eltévedve a hajlatos völgyek közt s kínosan próbálkozva a dombtető felé, ahonnan még lehetne tán egyet lendülni, egy szép légi utat tenni. A fehér ködalakok fáradtan nyujtóznak egymás felé; bágyadt terjengéssel simulnak össze; olvadnak egyre s úgy lendülnek tovább. Aztán a búcsuzó ködök nyomán lassan kisöté-

tednek megint a fák, bontakoznak a fehér homályból. Vörös a fiatalosban lépdelt, mialatt Hegyesorr a vágásban csúszott előre, mint a kígyó. Vörös, a vén, így okoskodott: — Bolond vagyok tán, hogy magamra rázzam a bokorról az essőcsöppeket! Ha talál valamit az úrfi, kiveszem a részemet belőle, azzal punktum. Tartsa szerencséjének, ha énvelem osztozhat. — Hegyesorr ellenben ezt forgatta a fejében: — Az öreg agyalágyultnak

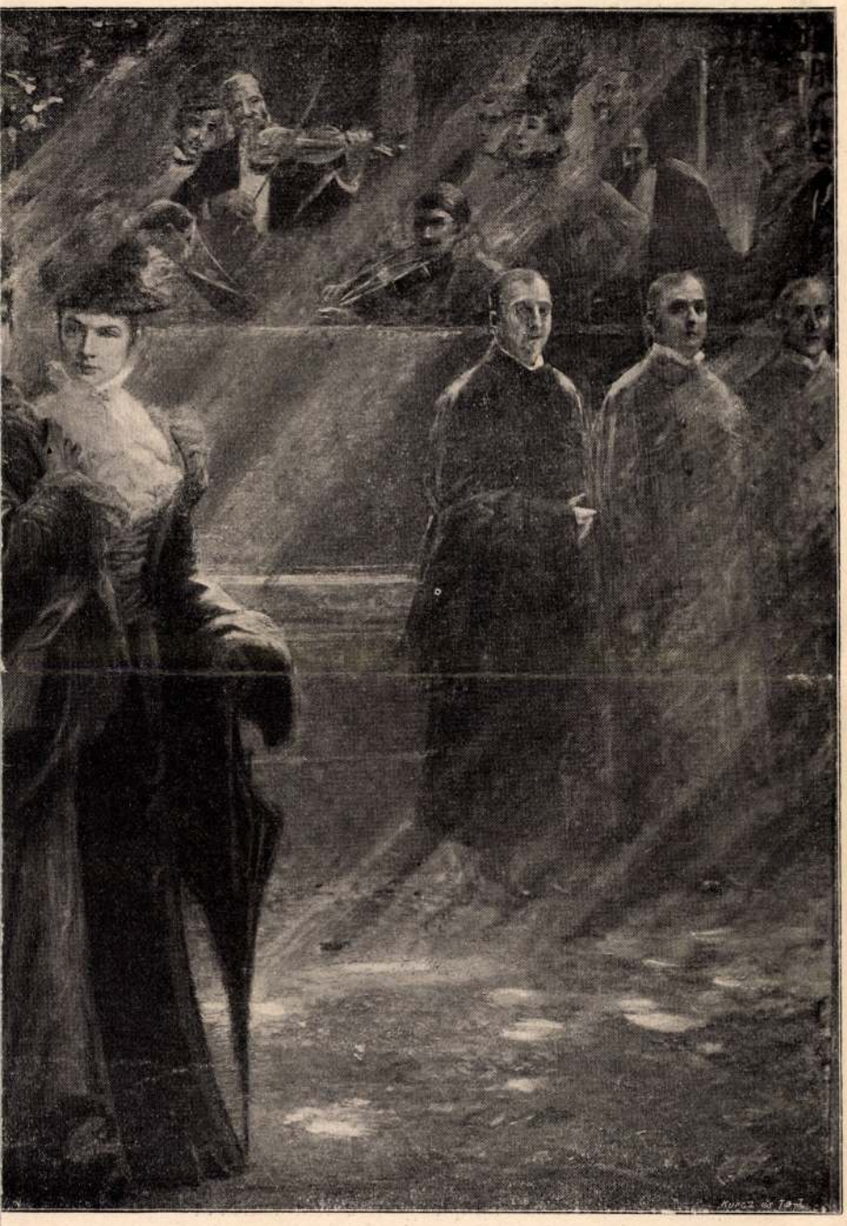

úrfa ezüstszínü levele Festette Márk Lajos

i cigányzenét hallgatnak a városligeti Royal-pavillonban, 1897 őszén
mán tulajdona

eszébe sem jut, hogy a fácánok ilyenkor kint vannak a ritkásabb helyeken s ott őt jól láthatják; mind befut előle ide, elibém, a sűrű bokrok közé. Ha elcsípek egyet, megfojtom s nem mukkanok, amíg Vörös jó messze nem lesz tőlem.

Erős, riadó, böffenő hangra lettek a rókák figyelmessé. A következő percben nagy robajjal rugtatott el mellettök Karcsu, a deli őzbak. Vörös lelapult s nem törődve vele, hogy átnedvesedik a kabátja: gyorsan becsúszott a gazba, Hegyesorr mellé. — Csitt, — súgta lelkendezve, — Menydörgőt láttam; már ráfogta a puskáját Karcsúra, de csütörtököt mondott; úgylátszik tölténye beázott.

— Mire nem jó az eső, látod komé! — örvendezett Hegyesorr. Elnyújtóztak s még beljebb loholtak a vágásba, odáig, ahol a bükkcsemeték alatt megint könnyebben mozoghattak, mert nyirkos volt ugyan az avar, de nem csatakos.

Vörös mestere volt a nesztelen járásnak s kivált most, a megpuhult hullott levelen úgy lépdelt, mint az árnyék. Lidércfényü szeméből titkolt gonoszság csillogott, zöldesen. Most hirtelen megáll s egy pontra mereszti a szemét. Az előtte levő bükkcsemetére ropogós, halkan berregő szárnyalással csap le egy kis madár. Különös, éles hangon, amelyről nehéz kitalálni, hogy merről jön, mondogatja: cin-cin! Erre a berregő röpülés nesze újból hallik s egy második, harmadik, negyedik cincin is jön. Valahonnan hátulról kiabál egy lármásabb pajtásuk: cin-cincincserere!

Cinkék raja kalandoz itt. Hegyesorr mohón fülel s leselkedve sunyít. Szinte csurog a nyála. Vörös megcsóválja a fejét. — Éretlen tacskó, — bosszankodik, — mit emészted magadat az elérhetetlenért?

A bohó had odafönt bizony nem sokat törődik az éhes rókákkal. Pördülve pattognak a cinkék egyik galyról a másikra s folytatják csudálatosan fürge tornajátékukat. Végigtapogatják, megkopogtatják a legvékonyabb galyacskát is, aztán a galy végén lefelé fordulnak, háttal a földnek, úgy vizsgálódnak, úgy keresik a rejtett rovarálcát. Szökellnek ide, szökellnek oda, előrepattannak, meg újra megfordulnak, lepkekönnyüséggel mutogatják bohó, pojácás fordulataikat, pákosztoskodnak s egyre diskurálnak: cin-cin!...

De íme, egy éles, rémületet hirdető cin hallik s a cinkeraj elnémul, rettegve lapul meg ott, ahol éppen van. Egy sötét kis villám suhan keresztül az alacsony vágáson s pár másodperc mulva eltűnik, mintha kisértet lett volna. Vörös irigykedve vicsorgatja a fogát s odaszól Hegyesorrnak: láttad?

— Meghiszem azt! Tudom is, mit gondoltál. Ha mi úgy röpülhetnénk, he?!

— Ühüm! — felel Vörös és magában így egészíti ki: — Mi közöm nekem hozzád?

A cinkék azalatt elhuzódtak.

— Ördög látott ilyet, hogy nappal vadászunk, — kelletlenkedett Vörös. — Milyen más az, ha homály föd bennünket. A minap a tarlón, alig másfél óra alatt két pacsirtát meg egy foglyot fogtam. Vándorúton voltak a pacsirták s a barázdában éjszakáztak. A fogoly pedig szárnyazva lapult meg, aznap lőtt rá az az átkozott Menydörgő.

— Vagy úgy? — szólt Hegyesorr s fitymálás érzett ki hangjából. — Én a levegőben kaptam el tegnapelőtt hajnalban egy fácánt, amit az az otromba Csikosfejü vert föl hazamenet.

— Éppen itt van a lyuka, — suttogott Vörös, — ne tennénk nála egy kis látogatást? Borzék ilyenkor mindig otthon vannak.

— Nem ajánlom, — felelt Hegyesorr aggodalmasan. — Csikosfejü nagyon goromba fráter. Önző bitang. Egész lakását maga lakja s egy csöppet sem vendégszerető. Milyen förtelmes talpa van, ni!

A borzlyuk előtt a homokos földön látni lehetett a friss nyomokat. Vörös beszaglászott a lyukba. — Phüh!

— finyáskodott s orrát fintorgatva húzódott el. — Nagyon bundaszag van odabent!

Hegyesorr megint félrefordult, úgy nevetett. — Ó, ó, a vén bűzfi, még neki áll feljebb! — gondolta s a horpuszát döfködte orrával.

Vörös észrevett valamit s gyanakodva sandított fiatal társa felé. Hegyesorr hamarosan úgy tett, mintha a földön szaglálódnék.

— Mi van ott? — kérdezteVörös, halkan.

— Azt hiszem, . . . úgy gondolom . . . mintha itt ment volna végig az a süldő.

Vörös odasietett s maga is szaglászott. — Az ám, — szólt kisvártatva, ámbár semmit sem érzett. De csak nem hagyhatta, hogy híres szaglása csúfot valljon a Hegyesorré mellett?

Hegyesorr kahintott. Alig birta visszafojtani kacagását. E percben, csudák csudája, csaknem az orruk elől ugrott ki a bokor tulsó oldalán egy nagy nyúl.

Hegyesorr vakon szökött utána, de már nem látta, merre szaladt a nyúlka. Visszafordult s rábámult Vörösre, aki egy tapodtat sem mozdult. A vén róka bosszusan nyujtotta ki a nyelvét a kölyökre, — bá! mamlasz! hát mért nem fogtad nyakon? — Különben ismerem ezt a nyulat, tette — hozzá kissé szelidebben, — nagyon is gyors; már egyszer kergettem.

Ha nem volna olyan nagy a borulat, világos nappal volna. De így folyvást tart a szürkeség, amit a köd növel. A nagy erdő felől varjukárogás hallik; fekete gyászmadarak húznak arra s megülnek a vén fák tetején. A szél lóbálja a galyat s hintázza vele a mogorva madarakat, amelyek szárnyokat emelgetve igyekeznek, hogy az egyensúlyt megtartsák. Egyik-másik fölemelkedik s lassan ismét leszáll; amint elhelyezkedik, megemelgeti még egypárszor a szárnyát, előre nyujtja a nyakát s hangtalanul, magábafojtva mutatja, mintha károgni akarna. Az egy szürke varju. Körülötte a feketék szomoruan gubbaszkodnak, tünődnek, nézelődnek.

Ujjé, de nagyot durrant! A varjak közt páni riadás, keveredés támad. Kettő is kalimpál lefelé a magasból.

— Menydörgő jár ott! — rémüldözik Hegyesorr. Uccu bátya, inaljunk! . . .

— Ne fuss, oktondi, vakkantja Vörös, nem minket keres az most. Inkább lopózzunk csöndesecskén oda, megkapjuk a lelőtt varjakat; ez oszt legalább biztos pecsenye. Megtanulhattad volna már Fecskefogótól, a nagy Sólyom öccsétől, hogy ahol lövöldöznek, ott nekünk is akadhat zsákmányunk. Én mindig átkeresem este azt a helyet, ahol napközben Menydörgő vadászik.

— Igazad van bátya! . . . Ezzel is többet tudok. Menjünk! . . . Siessünk! Bátran! Előre!

— No csak, menj hát előre. Én a nyomodban leszek, ne félj. (Legalább, ha Menydörgő még itt ácsorogna, a te ködmönödet porolja ki.)

Hegyesorr be akarta bizonyítani, hogy milyen szemfüles és nagy sebbel-lobbal inalt végig a patakon, abban az irányban, ahol a lelőtt varjaknak kellett lenniök. De minél közelebb jutott a nagy fákhoz, amelyek a vágás szélén voltak, annál inkább inába szállott a bátorsága. Végre megállott s visszafordult. Vörös jó távolságban kullogott utána.

— Azt hiszem, bátya, legjobban tennők, ha megvárnók, amíg Menydörgő valahol máshol lő. Akkor tudhatjuk, hogy már elment innen.

— Hm! hát az orrod mire való, hires! Az erdészt egy félórányira is érezned kellene.

— Meg is érzem máskor, de most tele vagyok a puskapor szagával.

Addig tanakodtak, hogy egyszer csak nagy moszatolást, zörgést hallottak magok mögött. Nyomban rá erős, csengő, rettentő csaholás hangzott fel. A két róka megismerte a Rikkancs hangját. Rikkancs az erdész kopója volt. A legkellemetlenebb lármás dög széles e világon. Ha nyomot talált, azon végighajszolta az erdőt s csaholt hozzá torkaszakadtából. A Mátyásmadarak károgva követték, szidták, hogy mit veri föl a berek nyugodalmát. A rigók ijedten csacsogva rebbentek föl a magasabb ágakra. A kitanult rókák minél hamarább bebújtak földalatt levő rejtett otthonukba, mert tudták, hogy Rikkancs elől nincsen menekülés, addig hajtja az eléje került vadat, amig puska elé nem fut.

Olyan volt a hangja, mint a halálharang. Végigcsendül az erdőn, visszhangzik tőle völgy s domb.

Az őz megriadt hallatára s elrobogott a harmadik völgykatlanig mindaddig, amíg a darázsdongást is jobban hallhatta, mint azt a pokoli hangversenyt. A nyúl kétségbeesve szökött, bujkált előle, hol nekieredt és nyílegyenesen futott végig valami csapáson, hol minden erejét összeszedve ugrott ki oldalt, aztán megint oldalt, hogy megtévessze a nyomán közelgő hóhért.

— Gyerünk! — szólt Vörös úr gyorsan, amint a kürthanghoz hasonló csengő csaholásból megértette a kritikus helyzetet. — Menydörgő alkalmasint közelebb van, semmint hittük volna. Valahol les ránk, a patak mentén. Vigyázz Hegyesorr, én majd egy ponton félreszököm balra, te ugyanakkor ugorjál egyet jobbra, úgy menekűljünk tovább, külön-külön. Legalább egyikünk maradhasson békén: a hóhérpribék csak nem tépheti magát kétfelé utánunk?!...

Alig, hogy ezt mondta, oly helyre értek, ahol a patak iránya balra fordult. — No most! — vezényelt Vörös és kiugrott balra, éppen bele a patak közepébe; ott, a csörgedező vízben, vágtatott tovább gyorsan, nem sokat bánva, hogy teleföcscsenti a ködmönét. Hegyesorr akkor már a megállapodás szerint jobboldalt sunyított át a nyirkos avaron be a vágásba. — Bolond öreg, — szuszogta bujkálása közben, — hogy elvesztette a fejét; lám! . . . egyenest belecuppant a vízbe, pedig mennyire fél tőle. Biztos, hogy a pribék meghallja a nagy csapkodást s ő utána rugtat.

De Vörös alig futott a patakban tíz ölet, partra ugrott megint s egy galagonyabokor alatt meglapulva figyelte, hogyan éri el Rikkancs azt a helyet, ahol az imént elváltak ketten, s hogyan indul tovább a Hegyesorr nyomán. Az övén bizony nem is jöhetett volna a patakban. Azt elmosta rögtön a csörgedező víz.

A vén ravasz hallgatta egy ideig a távolodó kopócsaholást s végre vigyorogva ásított egy nagyot. — Azt hiszem, — gondolta, — most már nyugodtan elmehetek a varjaimért. Mindakettőjüket sikerült leráznom.

Amint óvatosan szedegette a lábát: megint nagyot dörrent az erdőben, ott, amerről a Rikkancs hangja idáig hallatszott. Vörös a lélekzetét visszafojtva fülelt. Félperc mulva megszünt a csaholás.

— Tudtam, hogy ez lesz a vége, — sóhajtotta. — Szegény Hegyesorr nyilván beleszaladt a Menydörgő puskája csövébe. Ha baja nem esett volna, akkor tovább is hajtaná a pribék. De lám, milyen csönd van!...

Megcsóválta a fejét. Nem szánakozásból tette, hanem mert egy dongólégy erővel rá akart szállni a fülére.

Aztán lassan szaglálódva kullogott oda, ahol a lelőtt varjak már dermedten feküdtek.

Mark Lajos

vód

Mücsarnok, 1898. 96

..... nevü munkás igazolta

.....

a müvezető aláírása.

yezem:

.....

gy helyettesének
ása.

Endrényi Imre, Szeged.

Márk Lajos

1
1901

Die Kunst Unserer Zeit

1901. Okt.

..... nevü munkás igazolta

a müvezető aláírása.

lyezem:

agy helyettesének
rása.

– Endrényi Imre, Szeged.

Mark Lyons

Wed

Vas Typ 1899. 279.

Mark Lajos

iród

Paur Géza

A „Royalista piktorok"

sorsusiga. Vas. Lys

1899. 96. l. a muvéz

zajat konszkaturgyával

a 97 lapon.

Mark Lajos

---

wed
z

Müssarnok, 1900 209

Jelentem, hogy .....

távolmaradását.

Tudomásul vette:

.....

az osztályfőnök aláírása.

Engedé

.....

a mühelyfőnök v
aláí

Márk Lajós

festő, mül. 1867 aug. 25
Rettig

vrod

Krück II. 210. l.

Vasvármegyei Múzeumegyesület

III. 169.

Márk Lajos

U. 4272/131/a

Alliate h. n. I. 98

Erkezett 1905 márc. 8.

182/1905 sz. (Kassa, 1905 márc. 6 71. sz. a.)

A Kassai Muzeum igazgatója kéri a „Magy. Minerva" I. évf. megküldését.

Márk Lajos

Törülgetés

1932 főv új szorzem.kiáll Mücsarnok

A m. kir. vallás- és közoktatásügyi miniszterből

75.007/1942. szám.

III/1.

1942 MAR. -4 N 3

A MŰEMLÉKEK ORSZÁGOS BIZOTTSÁGA TEK. ELNÖKSÉGÉNEK,

BUDAPEST,

IX., Hógyes Endre-utca 10

Hivatalból.

Szolgálati ügyben.

Díj átalányozva

Mark Sajós

dekoratív naturalista

~~[illegible]~~

Pipics 46 l.

BUDAPESTI ÉPITŐMESTEREK IPARTESTÜLETE

IV. IRÁNYI-UTCA 17 * TELEFON AUT. 832-09.

MEGHIVÓ.

ALPÁR IGNÁC a nagy építő mester, a történelmi emlékcsoport és más klasszikus építészeti remekművek alkotója emlékét és alakját a Budapesti Építőmesterek Ipartestülete az utókor számára megörökítendő,

a székesfőváros közönségének áldozatkészségével közadakozásból szobrot emelt, melyet a Városligetben a törté-

Márk Sajós

Gergely Vilmosné archépe

Repr.

Képzőművészet

1935. 83-84. sz.

t papiros.

— Bordázott papiros.

Mark Lajos

vjr. szül. 1867. Retteg

1892/93 – 1896/97 a
Benczúr mesterskola tagja
Munkacsi

1923. tav. kiáll. 311, 312, 313, 314,
315, 316.

1924. tav. kiáll. 17, 23, 33, 69

1925. tav. kiáll 70.

1926. angol. magy. kiáll.
106, 130, 132, 134

1926. téli kiáll. 20, 22, 24, 26, 28

1927. tav. kiáll. 37

1927. őszi kiáll. 35, 39, 43, 45, 47

1927/28. téli kiáll. 42, 44, 303

Hahn Janos

...ickey utca 75.

Mark Lajos Bpest I

Mücsarnok

1893/94. téli kiáll.

1894. tavaszi kiáll.

1894/95. téli kiáll.

1895/96. téli kiáll.

1896. mill. kiáll.

1897. tav. kiáll.

1898. tav. kiáll.

1899. tav. kiáll.

1899/1900. téli kiáll.

1900. tav. kiáll.

1900-1. téli kiáll.

1901. tav. kiáll.

1901-2. téli kiáll. 504, 513-522

1902. tav. kiáll. 153-155

1902-3. téli kiáll. 142-149, 519
525

1903. tav. kiáll.

1903-4. téli kiáll. 120, 207-215,
470

1904. tav. kiáll. 133-138, 182

Albis h. n. IV. 131.

Márk Lajos

II

Műcsarnok
1904-5. téli tárl. - 5, 379
1905. tav. tárl. - 84, 88, 92
1905-6. téli tárl. 233-238
1906. tav. tárl. 222-228

Gyula:

lmány.

zsidó ~~kissé~~ balra fordul, de szembe tekint.
contos haja, bajusza és hosszú szakálla ősz-
dőke barna. Ruhája fekete. Jelzése fölül
: „Kardos."

45: 36·7 cm.

0-án a 4924. sz. leiratal 1500 Kán. –
: IX. 3-án (29/900. 457/900), a el-
a 1900: XII. 17-én a 14683 szos.

Vid. Mur.

Márk Lajos

Műbarát
1908. tav. füzet. 14, 16, 173–177, 299, 306.
1908–9. téli füzet. 16, 228–233, 766
1909. tav. füzet. 17, 22
1909–10. téli füzet. 15
1912–13. téli füzet. New York 30.

zélben és kerek medail-
arókája egyszer fodorí-
rna, arcza és bajusza
zia- és a Szent István-
k szalagjait jobb vállra
ekete, inge mellfodros,
ros. Balról, a félrevont
zelt vidékre nyerünk

— Lelt. sz. 69. — Értéke
384 május 15-én.
tok. 1884 : IV. 68. *Isme-*
1894 : VII. 243. *Ismeretlen*

Márk Lajos

1.

Rettegen született 1867-ben. Korai ifjúságában került a mintarajziskolába középiskolai tanulmányainak benégzése és önkéntesi évének kiszolgálása után. Már ekkor igen jó rajzoló volt s amikor néhány ér mulva Münchenbe ment Hollósyhoz és Herterichhez, tanárai nagy jövőt jósoltak neki. Két évfolyamot töltött a műnésznövendékek híres városában s ezután Párisba ment. Ottlogyta Münchenben egyik feltűnést keltett életnagyságú aktját; a festőakadémia vásárolta ezt meg tőle. Párisban a Julien-akadémiának volt a növendéke. Egész sereg karikatúrája maradt az akadémián, amelyeket kollégáiról rajzolt. Nagy feltűnést keltett ütkor festett képei körül gróf Teleki 5/-

Kolozsvár.

Fölül a keresztes hadak f
a Szent János lovagrend-czimer
czában, a Jerusalemi ispotály-
a Dózsa-lázadás korából való v
Jelzése fölül balra: VIII. Táb

Kny., alányomással, melynek
Jakab E:Kolozsvár történet

Szn. 28
647-99-

Márk Lajos (2.

1. Samu portréjával. Hasonló-an becses képe a „Kisértés". „Lár" c. hatásos képét az állam vette meg, valamint a „Műte-remben" c. is. Leghatásosabb kom-poziciói közül való a Párisban kétszer – 1890-ben aranyérem-mel kitüntetett „Küzdelem a férfi búrásáért. Hevesi Angela képével megnyerte a Képző-művészeti Társulat hova koro-nás nagydíját. Párisban ki-állított „Volupté"-jéről nagy elismeréssel nyilatkozott a műkritika, ezzel a képé-vel megnyerte itthon a Li-pótvárosi Kaszinó nagy-díját.

Gerő Ödön, Londen elek

Modern magyar festő-művészek. Budapest. é. n.

132. l.

Kolozsvár.

Fölül V. László király c
a Kolozsvári pénzverőház homlo
király czimere az egykori mono
sület gyümölcsös kertjében tal
fölül balra: IX. Tábla .

Kny., alányomással, m
Jakab E: Kolozsvár tö

Szn. 281-99
647-99-14.

Márk Lajos

Somogyi Miklós: Magyarok a münchemi képzőművészeti akadémiain. Művészet. 1912. 187. l.

Mark Lajos

IROD.

Sta. 427 l.

arcvk.

Márk Lajos

Hervadás. répr.

Ta 41 l. (iród s)

Mark Lajis

wód

The Studio 1901. febr.

..... nevü munkás igazolta

a müvezető aláírása.

élyezem:

vagy helyettesének
írása.

— Endrényi Imre, Szeged.

Mesterek a „Japán törzsasztalnál"

A téli kiállítási évadban kétségtelenül *Márk Lajos* gyűjteményes kiállításának volt a legnagyobb sikere. Barátai és tisztelői ebből az alkalomból nagy ünnepséget terveztek a tiszteletére, de a nagymester, általánosan ösmert szerénységével, minden ünneplést elhárított magától. Igy barátai és közeli ösmerősei is csak levélben vagy egy meleg kézszorítással üdvözölhették a nem mindennapi siker alkalmából. Mi sem szalaszthatjuk el az alkalmat, hogy a magyar képzőművészetet szerető közönség nevében ne üdvözöljük őt és ne szorítsuk meg a kezét.

Azok az értékes művészi munkák általánosan ismeretesek, melyeket Márk végzett. Nagy nemzetközi sikerei nemcsak önmagának, hanem a magyar művészetnek is dícséretére váltak.

Nagy sikere alkalmából, az asztal törzstagjai közül: Márk Lajost interjuvoltuk meg Kemény Nándor után.

Arra a kérdésre, hogy közel negyed évszázados külföldi tartózkodása alatt, milyen érdekes művészi epizódra emlékszik vissza legszívesebben, ezt mondja:

— Most, amikor az egész világon nyomott a hangulat és a művészeket is nagyon sujtják a sötét viszonyok, a létért való nagy küzdelem elnyomja az emberekben, a művészekben, az etikai dolgokat. Ha valakinek eltörött a lába, nem szívesen emlékszik vissza arra, hogy harminc év előtt, hogy ropta a csárdást. Igy vagyok én a régi kedves epizódokkal.

Megkérdeztük, helyesnek tartja-e, hogy a közönség a közvetítő kereskedelem kikapcsolásával egyenesen a művészhez menjen, ha képet akar venni?

— A művésznek el kell követnie mindent, hogy a művészete diadalra jusson. Amíg jóviszonyok voltak, addig a kereskedelem is segítette előbbre jutni a művészt és így nem is volt sohasem szükség arra, hogy a kereskedőt teljesen mellőzzék. Ezek a dolgok a viszonyok szülte megoldások, — talán kapkodások, — de föltétlenül jogosultak. Ha a művész anyaga megmarad, valamiképen meg kell kísérelni az értékesítését, mert: élni kell. Ha nem megy másképen: be kell engedni a közönséget a műterembe, még akkor is, ha nem vásárol. Az ilyen műtermi látogatásnak mindig van egy bizonyos fokig propagáló eredménye. Valamikor úgy volt és talán mégis az volt a helyes, hogy az egyik gyártotta a cipőt, a másik eladta, a harmadik meg viselte.

Baj származhatik-e, a művészetre, ha a művészek olcsóbban adják a műveiket?

— Baj nem származhatik belőle. A közönség részére hozzáférhetővé kell tenni a művészetet. Mindegy az, hogy a művész hogy és hogyan ad el. Lényeg, hogy eladjon, mert nem járhat senki lyukas cipőben, télikabát nélkül. Ha a művészek olcsóbban is adják esetleg a képeiket, ez, ösmerve a magyar művész etikai alapját, meggyőződésem szerint sohasem megy majd a művészet rovására. Másként lehetne minden, ha a közgazdaság korifeusai meg tudnák javítani a nyomasztó viszonyokat. Akkor ezek a problémák, megközelitően sem lennének annyira fontosak, mint mostan.

Arra a kérdésre, melyik műve tetszett leginkább a közönségnek az Ernst múzeum kiállításán, — nem akar nyilatkozni. Végül azért megjegyzi, mintha önmagának mondaná:

— Ugy tudom másoktól, hogy a nagyobb dolgok mellett a virágcsendéletek is sokáig maguk előtt tartották a szemlélőket.

Füleky József.

Márk Lajos: „Önarckép"

SZERELEM

Találkozóm van a szerelemmel:
álmomban kaptam a randevut,
borús őszi éjjel,
tépett lélekkel,
találkozom a szerelemmel.
Hulló levél?
Csipős szél?
Hervadó nyár?
Vagy talán ember?
Vágy, vér, bánat,
mi tán siromig kísér
vagy öröm, amit
könnypatak követ? . . .
Borus őszi éjjel
találkozom a szerelemmel
s nem tudom mi az?

Pór Irén.

Nem kértem soha

Nem kértem soha, mindig adtam,
Fájó szíveket simogattam,
És nem gyűlöltem, csak szerettem,
Ha megbántottak — elfeledtem . . .

A bűnök mellett elhaladtam,
A hazug érzést megtagadtam,
A napsugárt, a fényt kerestem,
A vágyaimat eltemettem . . .

A nagy harcban alul maradtam:
Én mást akartam . . . mást akartam . . .

Szentmiklóssy Gézáné.

Művész-Élet
1933. II. 2.

jövőt akarjuk élni! Ezért nem nyújt a színház már nekünk maradéknélküli élvezetet, mert csak a jelent adja. Embert ad. Emberi sorsokat ad! De hol vagyunk mi már ettől. Gépemberek életét éljük. Phalanster, ez az ideálunk!

roljuk őket azért, hogy ma ennek van még bizonyos sexuális háttere. Hogy több ezekben a kirándulásokban a szerelmeskedés lehetősége, mint a természet szeretete ... A természet olyan hatalmas, hogy egy napon meghódítja őket. És hívei lesznek. És aki a természetet

J. Cermák (Prága): „Asszonyrablás"

Ezt nem adhatja a színház!

És örüljünk rajta, hogy nem adja!

És bármilyen szomorú is, mint jelenség, hogy a színházak üresen állanak, hogy a színház elvesztette hitelét, azért ne aggódjunk! Ez csak a tisztulási folyamat egy periódusa.

Ha megfigyeljük, — ma még csak modernkedés és divat, de ez nem baj!, — hét végén tódulnak az emberek a szabadba. Levegőre vágynak a kormos falak közül. Eget akarnak látni. Sportolni akarnak. Ne ócsászereti, az már természetesen is él. Aki természetesen él, az erkölcseiben tiszta. Aki erkölcsös, az egészséges... És egy napon egész ember lesz ismét!

Ez az egész ember pedig ismét elmegy az istenházába, hogy elmondjon egy szívből jövő imát és elmegy a színházba, hogy felfrissítse a lelkét.

Addig, míg ez az idő eljön, játszanak a színházak, játszanak, de ne a jelennek, hanem annak a jövőnek, amelyben az egészséges ifjúság megtalálja a maga helyét az életben! *Roche d'or.*

A színek ragyogásában való örömnek és a finom tónusadás művészetének értékes összeegyeztetése az ő „Báthory Erzsébet" című képe, amely a remekül megfestett női aktoktól, a tárgyiasságnak festői kifejezésétől, a dekoráció nemes szépségétől, az őszinteség nagy pátoszától, a hangulat nagystílűségétől rászolgált arra, hogy az új grand art körébe besorozzák. És a kontrasztok festőiségében való gyönyörködésnek, a verőfényfestésnek, a reálisztikus jellemzésnek érdekes alkotása az a képe is, amelyet színes másolatban közlünk.

A ZÁSZLÓTARTÓ FESTETTE HOLLÓSSY SIMON

Márk Lajos képeiben pszichofiziológiai fölfogás nyilvánul. Az ő emberei a körülményeknek médiumai. Nem az akarat hősei, hanem az idegélet rabjai. Kivált az asszonyok. A nőmegvetés hirdetői se vehetik kevesebbe a nőt, mint ez a művész, aki nem lát bennük egyebet, csak a szórakozás és a szórakoztatás médiumait. Talán nem számolt be magának erről a fölfogásáról, talán akaratlanul szólaltatja meg képein ezt az emberfölfogást. Nincs mit elmélyedni az emberben, mert az ember neki nem individuum, hanem csak médium, akivel játszik és minden pillanatban másképen játszik a milieu. Arcképein, nagy figurális képein is ez az érdekes fölfogás szólal meg. A médiumember talán pózolhatja az akaratembert, de Márk művészete nem hisz a póznak. Ez a kételkedése modorossá tette a festését. A mindig, egyre egyformán változó ember egyformaságot erőszakolt a képeire. Hanem ettől a modorosságtól megijedt. Úgy lehet, hogy megijedt az emberfölfogásától is. Szabadulni akart a filozófiájától, amelyről addig talán nem is tudott, amíg az az ijedelme nem figyelmeztette rá. És néha-néha sikerült neki ez a szabadulás. Vannak olyan képei, amelyek egyenesen úgy hatnak, mint valami leküzdésnek eredményei. A művész szabadult önmagától, azért hogy megtalálja — önmagát. Hogy olyan legyen, aki már érdeklődik az ember iránt és hisz is benne; aki az idegemberben már az akarat urát keresi. De modorosságát nem tudja, talán nem is akarja leküzdeni. Talán még nem is konstatálta magáról. Rajzának és festésének modorát. Rajzának sajátságos szerpentinszerű ritmusa van, festése pedig néha elsietett, az értékekkel dobálózik. Hanem modornál több: a látása nyilvánul meg benne. A mindent ritmusba föloldás, a mindennek ornamentális voltát fölfedezés szólal meg benne. Azt a szerpentinszerű ritmust, mint emberről való fölfogásnak kifejezését, egyszer tréfásan úgy jellemeztem, hogy Márk Lajos az embert nem tartja Ádám és Éva leszármazottjának, hanem az első házasságtörés, Éva és a kígyó viszonya gyümölcsének. Ezért uralkodik minden emberében a kígyózó ritmus. Ez a tréfa talán izléstelen, de beszédesen jellemzőnek tartom. Az olyan művész, akinek ember-fölfogása van, értékes művész, s az ő felfogásának jobb jellemzésére még a tréfás jelképezés se megvetendő eszköz.

Gerlon Mod fest.

A nagy hullám tovább hömpölyög. Egyre növekszik, egyre szélesedik. Hegygyé tornyosítja a vizeket. A sokféléket, a sokfelől eredteket. Hozza magával az ellentéteseket és az együttjárókat. A hegy tetején látom Perlmutter Izsákot, a tetőre törekvők közt Poll Hugót, Boruth Andort, Mendlik Oszkárt, Pállya Celesztint.

Mindegyik máshonnan hozta a művészetét. Az egyik Hollandiából, a másik Párisból, a harmadik a Pradóból, a negyedik Böcklintől s az ötödik Pettenkofentől. És mindegyik a maga, sajátos művészetét hozza a messzeségből. Perlmutter Izsákot inkább a témái, mint a festése folytán sorozzák a hollandiak osztályába. Amiért a németalföldi partokon, a halászfalvakban, a vizek mentén, az ottani nép otthonában keresi a festőiséget. Az ő hollandi festése kezdetben inkább párisi volt, hiszen régibb képeit nagy kedvvel a francia Jules Adler képeihez szokták hasonlítgatni azok, akik vagy gyanakszanak vagy féltékenyek, mihelyt olyannal találkoznak, aki az egyénisége jogát a tudása alapján követeli. Ilyenkor kutatóra indulnak, hogy arról a tudásról kisüssék, hogy csak mások tudásának reflexe Perlmutter az ő művészi pályájának mindjárt elején találkozott a gyanakvókkal és féltékenyekkel, mert már ott is imponált. Azóta a „hollandi" epiteton pusztán csak topografiai jelzője az ő festésének. Azóta a gyanakvók megbecsülik s a féltékenyek félrevonultak. Még csak a nagy közönséget kell meghódítania. Meglesz ez is, mert a híressége olyan úton jár, amely okvetetlenül elvisz a hazai megbecsüléshez. Neki is a külföldi sikerei fogják a hazai rangját megállapítani. Egyelőre azzal kell beérnie, hogy fönt van a nagy hullám legtetején. A legkiválóbbak közt, a komolyak, a nagystílűek közt. Az ő képei a fanatikus festőiség alkotásai és mégis mélységesen elegikus hangulat árad belőlük. Csak színfoltot lát, csak foltot fest, és mégis irodalmibb azoknál, akik csak irodalmi matériát látnak a tájékban, az emberekben, a helyzetekben. A szintézis az ő festésének módja: a színfoltokból, a foltharmoniákból összerakás. És mégis úgy belekap az érzületünkbe, mint a nagy hangulatokat, nagy sejtelmeket analizálva festők. Foltjai nyugtalanok, izgalmasan vibrálók, de szélesek, nem pontokra vagy vonalkákra osztottak. S ezen a nyugtalanságon impozánsan uralkodik a rajza. Nagyvonalú, határozott,

A JÖVŐ KRIESCH ALADÁR RAJZA

mindent a helyére utaló, minden fölöslegességet kiselejtező rajza. Árnyékai és fényreflexei: kígyózó, mozgalmas, szinte szemünk láttára növekvő sávok. Megformálják a távlatot, megelevenítik a mély tónusokat, kidomborítják a színértékeket. Azok a kígyózón növekvő reflexek a raffinementnek ugyanolyan eszközei, mint a japán képekbe a felületekbe szegő geometrikus távlatszerkesztések. Beléjük kapaszkodik a tekintet s a távlatba szalad velük.

Az Erzsébet királyné múzeumból

MÁRK LAJOS: LEHULLOTT A REZGŐ NYÁRFA . . .

A Könyves Kálmán jogosításával

Az ujszövetségi rész a legfelső helyről leszállt lélekraj története.

Az a halász, az a vámszedő, az a sátorgyártó, az mind egytársaság volt a lelkek országában. Különböző családokban öltöttek testet, s mikor a *Legnagyobb* is megjelent közöttük, megismerték őt, és köréje csoportosultak.

Az Ég magvetői voltak ők e Földön.

*

Az én ekszlibriszem egy égő gyertya, amelynél egy kéz másik gyertyát gyújt meg.

*

Melyik az a száz író, akit holtig való társaságunknak választszunk?

Erre csak az ország-járó könyv-vigécek készek a felelettel.

Más emberfia azt véli, hogy nem lehet száz olyan írót összeírnia.

Más író kell az alacsony embernek, más a magasnak, más a nőnek, más a férfinak, más a fiatalnak, más a vénnek.

A testnek minden időben, minden rangon elég egy könyv, — a szakácskönyv. De a lélek késő vénségig fejlődik és sok lépcsőn fölfelé.

Épp az olvasmányaiból ítélheti meg kiki a fejlődését.

Micsoda távolság választja el a tündérmeséket a reális történetektől! a testi küzdelmek iránt való érdeklődést a lelki küzdelmek iránt való érdeklődéstől! az állati korunkat a szellemi korunktól!

Az emberi lélek könyvekben vedlik.

Az Almanach

Mindnyájunk régi, kedves ismerőse, *Mikszáth* Kálmán *Almanachja* megjelent 1908-ra is.

Milyen különös, hogy erről az Almanachról, mint *régi* ismerősről írunk. Hiszen oly friss, vonzó és ujdonságszerü most is a megjelenése, mint az első esztendőben. Ki hinné, hogy akadhat már nagymama is, (igaz, hogy még bájos és fiatalos nagymama lehet!) aki leánykorában olvasta az első Almanachot? Ez a könyv maga is az elpusztíthatatlan ifjúság hatását teszi az emberre, azzal a különbséggel, hogy a tartalma épp oly érett, elmés, poétikus és változatos, mint első megjelenésekor.

Most is Mikszáth Kálmán előszava kezdi meg a közlemények sorát, amely kezdettől fogva kivívta az „irodalmi csemege" díszjelzőt s amely minden év irodalmi mozgalmának a szívesen látott és becses jellemzése. Vaskos kötetet tenne ki Mikszáthnak az Almanach-hoz irt előszava; olyan irodalomtörténet lenne az, amelyben ragyogó elmésség világítja meg húsz év irodalmi félszegségeit. Ez a mostani előszó is édes testvére a pompás csevegéseknek.

Az Almanach új kötete is egyesíti a kiváló, népszerü novellisták fantáziájának termését a tehetséges ifjuság legjobb munkájával. Az elbeszélés mestereinek biztos meseszövése, élettel teljes alakjai és finom szinezése mellett megtaláljuk az irodalomban már polgárjogot nyert ifjabb talentumok hangulatos, bájos művét. Tizenhat novella van az Almanachban. Kezdi a sort Lengyel Laura, aki költőien rajzolja egy el-

Az Erzsébet királyné múzeumból

A KIRÁLY ÉS KIRÁLYNÉ LEGUTOLSÓ BUDAPESTI TARTÓZKODÁSA

hirdetésnek mögötte elterül; milyen szépnek gondolta ő azt (pedig milyen rút volt, milyen közönséges volt — mi már láttuk).

— Szeret, szeret, — suttogta, aztán felugrott, végig keringőzött a szobán, majd megállt a tükör előtt, nézegette magát s egy-két szertartásos pirouettet vágott ki tükörbeli énje felé.

Egész nap víg volt, mint a csicsergő madár, de ez se tűnt fel, mert a Palojtayné-féle születésnap óta nem olyan ványadt, búskomor többé, mint azelőtt. Nemcsak a régi kedve jött meg, hanem az arcza is kezdte fölvenni a hajdani almavirág-szinét.

Az udvarlók iránt se volt oly érdes többé, nem bújt el előlük, nem szeszélyeskedett, ha jöttek, nyájasan beszélgetett, tréfálkozott, vagy kártyázott velök. Pedig ugyancsak jöttek. Néha tele volt az udvar kocsival, az istálló pedig idegen lovakkal. Az a baj, hogy a kocsisok is ott voltak, a kik sok minden tarkaságot elmondtak az uraikról a Tóthék cselédei előtt, kikből ismét Tóthné szedte ki a hasznos tudnivalókat, melyek meglehetősen meghalványították azt a jóleső pompát és fényt, melyet a szép kocsik, czifra szerszámok és lovak mutattak a szemnek. Kisült, hogy a Vitnyédy Pali négy szürkéje le van foglalva s ha meg nem kapja Mari kisasszonyt husvétig, mindene dobra kerül. (No hát nem kapja meg, — dohogott Krisztina asszony.) A Gyengő Józsi is csak olyan könnyű gavallér, két orosz trapperje is bizony csak arra való, hogy sebesebben elérje rajtuk a «Budapesti Közlöny» valamelyik hátulsó kolumnáját. A legnagyobb «flancz»-ot Palásthy György fejtette ki, mert az minden alkalommal más-más lovakon jött, folytonosan csereberélvén őket. Csinos, elkényeztetett úrfi volt, szertelen gőgjében azt szokta mondogatni: «Csak egy Isten és egy Palásthy van, csakhogy az Isten három személyre oszlik.» Szóval az Isten föl van már Krisztus születése óta darabolva, de Palásthy egyben van. Erősen számot tartott a Mari kezére s úgy tekintette, hogy egy szavától függ, hanem ezzel a döntő szóval még gazdálkodott, egyelőre a «flirt»-nél maradt, csak

BARÁTNŐK.

KÉPES LAPOK.

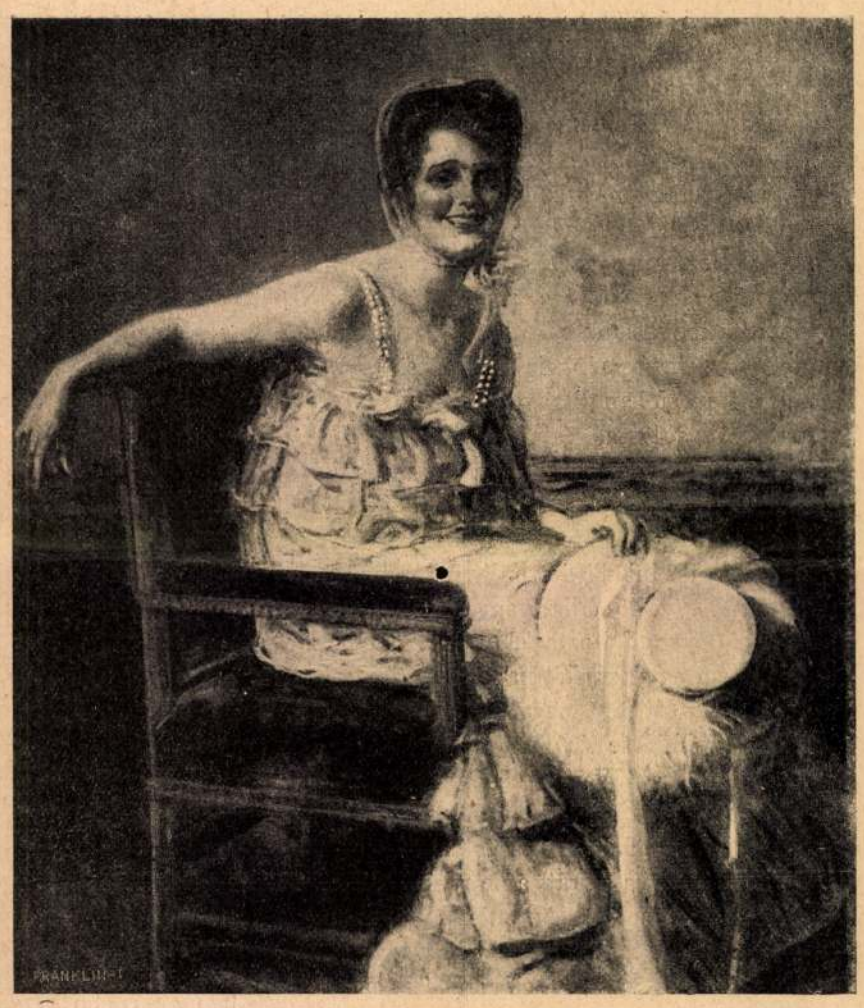

NŐI ARCZKÉP.

MÁRK LAJOS FESTMÉNYEINEK KIÁLLÍTÁSÁBÓL. (A sokszorosítási jog a Könyves Kálmán társaságé.)

A sokszorosítási jog a Könyves Kálmán társaságé.

La cuenca.

MÁRK LAJOS FESTMÉNYEINEK KIÁLLÍTÁSÁBÓL.

ez a szép, ezt kell nyújtani, — a többi egyszerű forma.

Valóban a származás volt itt piaczra állítva a jámbor Tóthék elé, hogy mint portéka óriási áron keljen el. És Tóthné tényleg a származás felé hajlott titkos terveivel, Palásthy és Klackner báró közt habozva, mert Palásthy ugyan csinosabb fiú, de Klackner báró. Igaz viszont, hogy Klackner csak német báró, holott Palásthy előkelő magyar familia. Tóth úr semmi nézetet nem nyilvánított, de ha szabad némi jelekről következtetni, legszivesebben beszélgetett vendégei közül Sipos törvényszéki elnökkel, pedig az csak fiakkeren járt ki Bontóvárról és már nem is volt elég fiatal, azonfelül, azt mondják, nem nemes ember, holmi polgári Siposokból való. A széptevők néha «elefántokat» is hoztak magukkal, ezek nélkül nem megy az ilyen falusi udvarlás. A széptevőkből nem egy esetben udvarlók támadtak s így szaporodott a Mari udvara. Új alakokkal új benyomások keletkeztek s Tóthné a szerint módosította terveit, reményeit, a folytonosan változó szituáczióban nagyobb szórakozást és mulatságot találva, mint a leánya. A Palásthy György előkelő származása elhomályosult a köpczös Vente László egyik elejtett büszke szavával. Vente, a kit lófeő székelynek mondanak, de inkább hasonlít feje a békáéhoz, csak elefánt volt eddig, vagy legalább úgy tekintették (Gyengő hozta el magával néhanapján), hanem egyszer, két nappal azután, a hogy a szolgabiró ott járt, nagyban feléje fordult a Tóthné érdeklődése és figyelme. Orronverősdit játszott Marival, Vente úr bukti lett, Mari pajkos volt, mint egy kis ördög, nem lehetett vele birni, olyan komolyan és lendülettel ütögette nagy uborka orrát a kártyákkal, hogy a vér eredt meg belőle. Az Istenért, hamar egy lavoirt és vizet! Kifolyt abból vagy másfél messzely vér, úgy, hogy mindnyájan meg voltak már ijedve s ő maga is megrettent, hogy azt mondja, ez igen veszedelmes dolog a Venteknél. Hogy miért, kiváncsiskodott Tóthné, ki szenvedélyes gyűjtője a különös családi vonásoknak.

— Mert családi betegség, még pedig halálos betegség, — felelte Vente. — Már Attila, egyik nevezetesebb ősapám is orrvérzésben halt meg, épen a lakodalma éjszakáján. (Olyan hangon mondta, mintha még nevezetesebb Venték is lettek volna.) Azóta meg épen sok Vente pusztult el így, — kivált a megyei restaurácziókon.

Az orrvérzés elállott és a Vente Laczi értéke nagyban megnőtt, mert már mindjárt a vacsoránál feljebb ültette Tóthné vagy négy terítékkel, mint azelőtt.

E hivalkodó, léha társaságot találta Noszty Rekettyésen, mikor a következő héten látogatást tett. Nem volt panaszra oka, mert szivesen fogadták, nemcsak az öregek, de Mari is. Úgyszólván vele foglalkozott, neki beszélt, ő rá figyelt és kurtán bánt el a többiekkel, ha hozzája igyekeztek férkőzni. Ez különösen a Palásthy gőgjét sértette s ürügyet keresett, hogy belekössön az új vetélytársba. A vacsoránál szóba került a pozsonyi Kempelennek, a kit Tóthné még ismert kis leányka korából, a világhírű sakkozó gépe, mely I. Napoleont is megverte a sakkban. Kempelen anyai nagybátyja volt Palásthynak, de a család se tudja a világ e legcsodálatosabb találmányának a titkát, az akkori fejedelmek is eleget firtatták a nagybácsit, de nem mondta meg.

— Ejh, hát ember volt benne elrejtve, punktum, — mondá Noszty. — Nem lehet máskép.

— Vagyis ez azt jelentené, hogy a nagybátyám csaló volt?

— Én csak azt állítom, hogy élő ember volt a gépben, — felelt kitérőleg és gunyorosan, — se többet, se kevesebbet. Az ön bácsikájához semmi közöm.

Felugrott erre Palásthy, mint a hörcsög.

— Én pedig nem tűröm ezt a szemtelenséget, hallja az úr.

Nyugodtan ráemelte a szemeit Noszty:

— Én pedig megtanítom önt türelemre.

Mindössze ennyi feleselés történt, néma csönd lett utána, s vontatottan ment azután a társalgás, hamar szétoszlottak.

Reggel aztán párbaj volt a bontóvári Nyirjésben, Noszty Ferencz átlőtte a Palásthy jobb kezét, úgy, hogy harmadnapra amputálni kellett. (Most már hát Palásthy is több darabban volt.) De semmi az, hiszen a balkézzel is lehet hajtani négy lovat.

(Folytatása következik.)

MÁRK LAJOS FESTMÉNYEINEK KIÁLLÍTÁSA A NEMZETI SZALONBAN.

Mikor Köves mesterhez, a tanárhoz egy fürge kis ifjút bevitt az édesapja, hogy a művészet elemeiben oktassa, a derék mester aligha sejtette, hogy minő fényes pálya áll e fiatal művész-csemete előtt. Még alig egy negyedszázad pereghetett le azóta, küzdelemmel, vágygyal, ambiczióval s lázas munkával teljesen — és az egykori gyerek-ember ma fejlődése tetőpontján áll. Egyéniségét megtartva, eredeti tehetségét megőrizve, a külbehatásokat egészséges és okos módon feldolgozva, mint kiforrott művész áll előttünk ma Márk Lajos.

A szines és finom árnyalatokban gazdag magyar föld s az eredetiségében oly változatos honi élet, önkénytelenül nyújtotta mindazt, mire egy ily ötletes, temperamentumos, izmos tehetségnek szüksége volt. Páris aztán megérlelte azt, a mi benne itthon forrott.

Márk törekvésében sokban hasonlít némely legmodernebb zeneköltőhöz, ki disszonancziákat dob elénk, hogy aztán játszva nagy «verve»-vel a könnyen gördülő melódia hullámain, szines harmóniába olvaszszon minden alkatrészt, mely átsiklik gazdag érzelem-világán. A szinszimfóniák s a gördülékeny, ritmusban gazdag dallamok, a sokféle hangszerre komponált orchestrális művek könnyű kezű, ötletes mestere ő.

Szinei melegek, mélyek s a mellett a könnyen alkotó mester játszi ügyességével rögzítve, a friss érzés himporától csillogók. Érzése, gondolatvilága a körötte zajló életet gyorsan fogja fel s egyéni szinezéssel tárja elénk.

A világ központja nála a nő, a szinesen ragyogó, virágról-virágra szálló. Belebben a műterembe s mint forró vérű múzsa, tele marokkal szórja a játszi, sziporkázó ötletet. S a gyors járású ecset bizton siklik a vásznon s a paletta gazdag skálája egymásba olvadó árnyalatokban dúsan adja mindazt, a mit a művész érez, s a mi szavakban ki nem fejezhető.

Némely nagyobbszabású kompozicziójában modern allegóriát látunk, a mely változatosan variálja az örök igazságot: «férfi sorsa a nő». Az ifjú, ki lejön palotája lépcsőin s eléje tárúl a gyönyörök kimeríthetlen tárháza csábító, játszi szirének képében, vagy a Hesperidák kertje, hol minden férfi párjára akad s betelhet a gyönyörrel.

Színgazdag, jól átérzett, teljes technikai készültséggel s a stilusnak megfelelő könnyed rajzzal megoldott érdekes művészi problémák.

Mint arczképfestő egyike a legkedveltebbeknek, alakjait mindig érdekessé s vonzóvá tudja tenni s a légkör, melyet szineivel von körülöttük, érdekli, lebilincseli a nézőt. Az érdekes női szépségek könnyűkezű, ügyes interpretátora. Egy hanyag «pose»-val, ötletesen rendezett redőzettel a kevésbbé érdekes arczoknak is érdekességet tud adni.

A festői mellett Márk egyéniségében nagyon értékes rajzolói tehetség is van; legfrappánsabban mint torzkép-rajzoló jelentkezik.

K—ny Ö—n.

A HALOTT KÖLTŐ KRITIKÁJA.

(Egy új, érdekes franczia könyv.)

Paul Verlaine neve nem vad-idegen már a magyar publikumnak sem. Kissé megkésve eljön lassanként hozzánk is a szegény Lelian. Ez volt az ő furcsa, gyermekes, bús, beczéző neve: szegény Lelian. Koporsójánál versei miatt még egymás fejét verték be a franczia kritikusok. Ma már (boldog ember a halott költő) elismeri mindenki, hogy nagy, különös poéta volt. Épen most virágzik javában Párisban a Verlaine-irodalom és Verlaine-kultusz. Lehet, hogy az Idő már is túllépett a Verlaine-verseken. Lehet, hogy a Verlaine-verseket a versolvasók nem falják már olyan mohón, mint tizenöthúsz évvel ezelőtt. Annál jobban érdekli azonban a kiváncsi franczíákat minden adatocska e hajszolt, szennyes életű, szerencsétlen nagy ember életéből. Csak a minap jelent meg egy vaskos életrajzi adattár. Verlaine egy intimusa írta az intimus Verlaineről. Sok újat nem találunk e könyvben. Katonatiszti családból származott Verlaine, töretlen bozótban tört útat az ő egyéni költészetének. Kishivatalnok is volt, ujságíró is, franczia nyelvmester Angliában. Fölszállott a dicsőség olyan csúcsára, hogy egyszer majdnem beválasztották az Akadémiába. De fékezhetetlen, beteg vére űzte, kergette, csavargóvá tette. Börtönben is ült, mint Wilde Oszkár s elaljasította az alkohol, mint egykoron Poe Edgart s egy kicsit Musset-t.

Minderről most nem szándékozunk részletesebben írni. De mostanában jelenik meg vagy azóta meg is jelent már Párisban, Verlaine-nek egy kiadatlan műve. Ez a mű és e mű története olyan *emberi és irodalmi dokumentum*, hogy minden ország litteratura-kedvelői elmélkedhetnek rajta. Ezt a posthumus könyvet akkor írta Verlaine, a mikor már *megtért*. Verlaine is, miként annyi viharos életű íróművész, kivált a franczíáknál, a valláshoz menekült. Gyönyörű, a hittől mámoros, misztikus, forró, szívekbe síró versek az örök tanúi a megtérésnek. Ez időben már szállása, sőt hétre kibérelt ágya se volt Verlaine-nek. Valamelyik szigorúbb szállásadója zálogot kért tőle s ő átnyújtott egy nyaláb kéziratot. Ez a kézirat fog most Párisban könyvalakban megjelenni. A szigorú szállásadó huszonhét esztendő óta hiába keresett

Márk Lajos

Az Est 1937. ápr. 3.

70 ÉVES LETT az idén öt híres magyar festőművész

— *Az Est tudósítójától* —

— Mester! Ön *ebben az esztendőben 70 éves lett!*

Ezzel a mondattal jelentkeztünk

öt híres magyar festőművésznél:

Fényes Adolfnál, *Iványi Grünwald* Bélánál, *Knopp* Imrénél, *Márk* Lajosnál és *Vaszary* Jánosnál.

1867-ben, a kiegyezés évében született az öt magyar mester, amikor az ország konszolidációja megindult, a lakosság jólétbe lendült. Békés, nyugodt gazdasági atmoszférában nőttek fel, az országhatárok nem jelentettek számukra gazdasági határokat. Európa nagy festőtanárainál tanultak, talentumuk a színes, nyugodt élet és a tanulási lehetőség közben a teljességig kifejlődött.

Sikerekben gazdag életről számolhatnak be mind az öten az ujságírónak, aki 70. életévük alkalmával látogatást tett náluk.

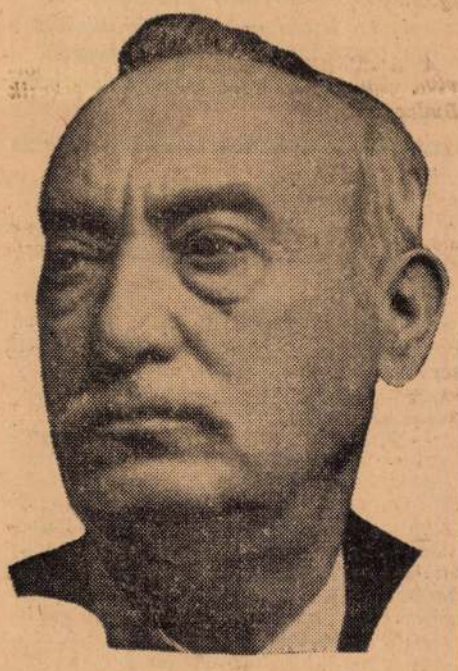

MÁRK LAJOS

A Benczur ucca 7-ben, gyönyörű villája műtermében, 19 éves fiával beszélgetve találtuk

Márk Lajost.

A hatalmas műterem tele kész és félkész vásznakkal, mindenünnen *csodálatosan szép dámák. Márk Lajos híres portréi tekintenek a látogatóra.* Pesti szépasszonyok életnagyságú portréi között ül a mindig tréfáló Márk Lajos és ötük közül először ő az, aki *ifjúságával* — legalább húsz évvel látszik fiatalabbnak koránál — *elcsodálkoztatja az ujságírót.* Kiegyensúlyozott a nézése, síma, ráncatlan az arca, a beszélgetést mindig tréfára fordítja:

— Hetven évig vártam magára. Úgy vagyok ezzel a hetven esztendővel, mint a rántottával. Az ember alapjában véve

nem a jó, hanem a rossz tojásokra emlékezik.

A nyomasztó körülmények ize maradt a számban. Mindenféle kitüntetésben volt részem, de maradandó benyomást csak sikertelenségek hagytak bennem. Egyszer nagyon régen, a müncheni világkiállításra jelentkeztem a magyar zsüri előtt gróf *Teleki* Sámuelről szultánkosztümben készült portréval. Pesten a magyar zsüri visszautasított. Kaptam magam, bepakoltam a képet és a nemzetközi zsüri elé küldtem, amely megnyugtatott, mert elfogadta a képemet. Akkor az idősebbek, akik a fiatalok törtetését nézték, nem tudták, hogy *a fiatal festő nagy bolond-e vagy zseni.* Ha bolond, akkor jó, ha zseni — azt nem koncedálták. Hogy most mi *megértők vagyunk-e?*

— Azt hiszem, igen. Mindig előfordult, hogy a *Ce inne-okat visszautasították.* A művészetben minden korban megvoltak a küzdelmek és voltak olyanok, akik éheztek és voltak olyanok is, akiknek irígyelt volt a soruk. Most már abban a korban vagyok, amikor *megdicsérnek, hogy milyen fiatal vagyok és hogy jól nézek ki.* Ha az én fiam valami számomra nem kedves dolgot csinál, levénszamarazom. Hát *inkább az a vénség, mint ez a fiatalság.* Igy jó lesz? — néz a mellette ülő fiára, tanácsot kérve.

— Jó, — bólintja a fiú.

i. Ezeknek az a lényege, hogy minden fogalmat más és más jellel jelölnek meg. A teljes szótár körülbelül tizenezer ilyen írásjelet gyüjtött össze. Ha tehát valaki minden fogalomra meg akarja tanulni a megfelelő írásjelet, akkor ötvenezer jelt kell begyakorolnia. Ez elmondhatatlanul nehéz munka. Csak itt-ott akad olyan »őrült«, aki ráveti magát erre s még ezek közül is nem mindenkinek sikerül keresztülennie magát a kásahegyen.

A művelt japán fogalmazásához körülbelül *ötezer* írásjelre van szükség. De még ennek a megtanulása is rendkívül nehéz. Az elemi iskolát tizennegyedik évükben fejezik be a gyermekek. *Nyolc esztendő alatt mindössze ezerötszáz írásjelet kellene megtanulniok.* Noha heti tizenegy órán keresztül tanítják a japán nyelvet, a túlnyomó többség nem képes keresztülvergődni az eléje tűzött feladaton. *A tizenötéves japán gyermek szókincse és olvasási képessége körülbelül egy hét-nyolc éves magyar gyermek szókincsével és olvasási képességével vethető össze.*

El lehet tehát gondolni, milyen akadályt jelentenek ezek az írásjelek az is-

Igaz, ha megmaradnak a kínai írásjelek mellett, akkor *a nép nagy tömegei sohasem tehetnek szert nagyobb tudásra és műveltségre s nem szerezhetik meg ennek segítségével a nagyobb jólétet.* De ez a kisebbik baj — ha ugyan egyáltalán bajnak lehet nevezni — amellett a nagy-nagy szerencsétlenség mellett, amelyet *a mostani rendszer esetleges megváltoztatása jelentene.*

c) Igaz az is, hogy évente többezer gyermek öngyilkosságot követ el, mert *nem képes megállani a rendkívül nehéz vizsgát.* De ezt is csak a kisebb bajok közé lehet sorolni. Helyettük majd más gyermekek jönnek a világra, de mi lenne, *ha a nép kételkedne a császár istenvoltában s esetleg a mostani társadalmi és gazdasági rend megváltoztatását követelné.* A hagyomány szentebb, mint az ember.

A könnyítő bizottság úgylátszik elfogadta ezeket az érveket. A japán gyermekeknek tehát továbbra is a kínai írásjelekkel kell küzdeniök s a nagy tömegek továbbra is elesnek a nagyobb tudás megszerzésének lehetőségétől.)

Elutazásuk előtt a Protestáns Diákszövetség elnöke így nyilatkozott:

— Nem tudok elképzelni szebb gondolatot, mint hogy az ifjúság *politikamentesen*, tisztán művészeti téren keresi a nemzetek közötti békés együttműködés lehetőségeit. Az ifjúság szomorú szívvel szemléli, hogy amíg egyfelől jószándékkal igyekszik megvalósítani nemes törekvéseit, *a másik oldalon uszítás folyik féktelenül.*

— Hiszem, hogy végül mégis azok győznek, akik az emberi összetartozásért s a művészi felemelkedésért szállnak síkra. A kiállítást április 3-án nyitja meg ünnepélyesen az olasz kormány megbízottja. A magyar kiállítási anyagból kiemelkedik *a Turul egészségkiállítással kapcsolatos áttekinthető rajztömege és ifjú művészeink faszobor-gyüjteménye.* A Cie szép programjában látom azt a célt is, amelyért a magyar protestáns ifjúság küzd régóta, hogy a materializmus hétköznapi lelkületét a *szellemi értékek uralma* váltsa fel.

ND HOTEL BELVEDERE

tengerparti fekvés, minden tekintetben elsőrangu. Gondos ssal és a tradiciók megőrzésével. Kaphatók szobák erkéllyel jával, csodaszép tengeri kilátással. Luxusapartementok Saját tengeri és napfürdőzők kabinokkal. A szálloda vendélyák. Melegvíz fürdők és garázsok. Ár 40.— lírától kezdve.

. 50–70% vasúti kedvezmények

Váci ucca 4. szám és az összes utazási és idegenforgalmi irodák által

Márk Lajos

irodalmából.

Lyka Károly: Márk Lajos bemutatója. Új Idők 1907. nov. 10.

Márk Lajos

1907-ben kollektiv kiállítása
a Nemzeti Salonban.
150 műve volt kiállítva.

Irod.
Márk Lajos gyűjteményes
kiállítása. Bpest 1907. (Nem-
zeti Salon)
Rövid életrajza a katalogus-
ban Ernst Lajostól.

Nagyváradi Szigligeti - Társaság

III. 178.

Márk Lajos

10. Márk Lajos: Női arckép.

Művészek 1900. tav. kiáll.

7. Csók István: Magdolna.

Márk Lajos

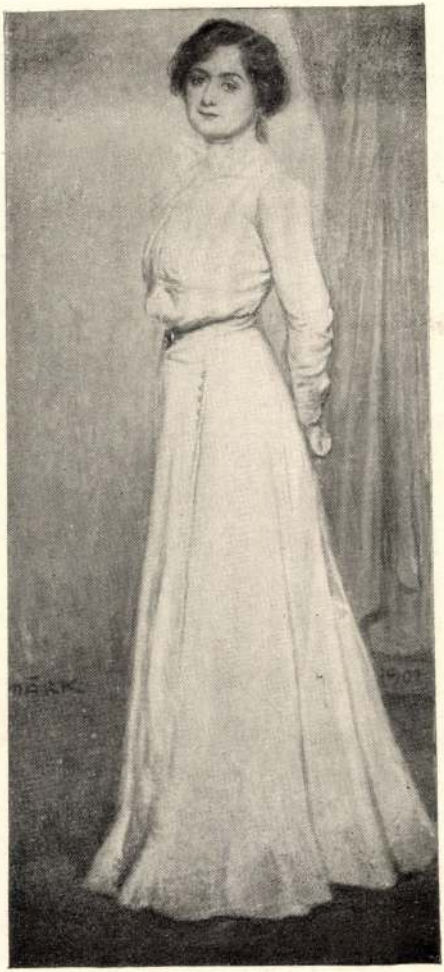

153. Márk Lajos: Női arckép.

Műcsarnok 1902 – tav. ncmzetk. kiáll.

468. Pottner Emil: Névnapi köszöntő.

Márk Lajos

331. Márk Lajos: Női arckép.

Műcsarnok 1900/1. téli tárl

484. Tahi Antal: Alkony.

Márk Lajos

17. Márk Lajos: Dr. L. J.-né arcképe.

Képrőm. Társ. 1909.
dav. Kiáll. Sat.

60. Jendrassik Jenő: Rózsi.

Márk Lajos

Gerő Ödön, London Elek

Modern magyar festőmű-
vészek. Budapest, é. n.

82. l, 83. l,

A mámor c. képe repr.
103. l.

Doszkár János és Ferenc

Háztatarozási, építési és átalakitási
vállalata

Budapest.

Iroda:
IV. Veres Pálné-u. 40.
Telefon 117-04

Telep:
IX. Márton-u. 3/B.
Telefon József 8-53.

Márk Lajos

Cikk

Pogány: Márk Lajos kollektív kiállítása Berlinben.

Pesti Hírlap

1909. okt. 13.

U. 434.

Sz. Firenzében 1420-ban

-1096 (Benozzo di Lese)

1095. Gozzoli modora:

1095 Remete szent Antal.

szemte néz

Egész alak, áll, bal kez
~~jét~~ szorit magához, melyre cs
szakálla ősz, fejét dicsfény ö
~~caputiummal és fehér~~ csuha feke
draperia. Alól balra disznó t

Li

89 : 36

Fresco, méretei ~~85: 32.2~~
Vétetett 1893: XI. 21-én
Elszámoltatott 1894: XII.
Az elszámolásra nézve l.
1894: VII. 5-én Szalay I
járultak.

904: IV. 26.

1893

Mark Lajos

l. Lá Biró Hgyűst

11, 12, 22, 68. l.

Repr.

Pihenő.

Márk Lajos

IX. TEREM.

124 **Paczka Ferenc**. Távozó ujoncok (Tolna Szántó). Olajfesmény. Eladó.
125 **Paczka Ferenc**. A falu előtt (Szántó). Olajf. Eladó.
126 **Czigány Dezső**. A veréb. Olajfestmény. Eladó.
127 **Borúth Andor**. Cigányok. Olajfestmény. Eladó.
128 **Borúth Andor**. Utcai énekes. Olajfestmény. Eladó.
*129 **Borúth Andor**. Arckép. Olajfestmény. Magánt.
130 **Both Menyhért**. Dr. Székely Ferenc koronaügyész arcképe. A budapesti kir. főügyészség tulajdona.
131 **Papp Sándor**. Nyugalom. Olajfestmény. Eladó.
132 **Papp Sándor**. Késő est. Olajfestmény. Eladó.
133 **Márk Lajos**. Sch. L.-né úrnő arcképe. Olajfestmény. Magántulajdon.
134 **Márk Lajos**. K. úr arcképe. Olajf. Magántulajdon.
135 **Márk Lajos**. T. H. úr arcképe. Olf. Magántulajdon.
136 **Márk Lajos**. P. M. Dr. orsz.-gy. képviselő arcképe. Olajfestmény. Magántulajdon.
137 **Márk Lajos**. Dr. p. H. M.-né úrnő arcképe. Olajfestmény. Magántulajdon.
138 **Papp Sándor**. Beszélő baba. Olajfestmény. Eladó.
139 **Tölgyessy Arthur**. Homokbuckák. Olajf. Eladó.
140 **Tölgyessy Arthur**. A tó partján. Olajf. Eladó.
141 **Tölgyessy Arthur**. Nyár. Olajfesmény. Eladó.
142 **Tölgyessy Arthur**. Kél a Hold. Olajfestm. Eladó.
*143 **Tölgyessy Arthur**. Zivatar után. Olajfestm. Eladó.
144 **Tölgyessy Arthur**. Őszi eső. Olajfestmény. Eladó.
145 **Paczka Ferenc**. Magyar tájkép. (Somogymegye határa). Olajfestmény. Eladó.
146 **Paczka Cornelia**. Varróleány (Szántó). Olf. Eladó.

Képröm. Társ. 1904.
sav. Eiáll. Sat.

X. TEREM.

147 **Kacziány Ödön.** Pityókásan. Olajf. Eladó.
148 **Paczka Ferenc.** Magdolna. Olajf. Eladó.
149 **Paczka Ferenc.** Szőgyény-Marich Manyó arcképe. Olajf. Magántulajdon.
*150 **Paczka Ferenc.** Terefere. (Szántói leányok.) Olajf. Eladó.
151 **Paczka Ferenc.** Dr. Fabriczy Kornél arcképe. Olajfestmény. Eladó.
152 **Kacziány Ödön.** Holdkelte. Olajfestm. Eladó.
153 **Baditz Ottó.** Játszó gyermek. Olajf. Eladó.
154 **Knopp Imre.** Női arckép. Olajf. Magántulajdon.
*155 **Hegedüs László.** Emmaus felé. Olajf. Eladó.
156 **Knopp Imre.** Mimi. Gyermekarckép. Olajf. Magánt.
157 **Lotz Károly.** Arckép. Olajf. Heinz Hugó tulajdona.
158 **Balló Ede.** Báró Fejérváry Géza arcképe. Olajf. A magy. honvéd. miniszterium tulajdona.
159 **Balló Ede.** Tanulmány egy leányarcképhez. Olajf. Bezerédj Viktor tulajdona.
*160 **Zemplényi Tivadar.** Nagypénteken. Olajf. Eladó.
*161 **Balló Ede.** Bittó István arcképe. Olajfestm. Bekövetkezett halála miatt befejezetlen. Magántulajdon.
162 **Balló Ede.** Női arcképtanulmány. Olajf. Magánt.
163 **Balló Ede.** Lukács Antal arcképe. Olajf. Magánt.
*164 **K. Spányi Béla.** Alkony. Olajf. Eladó.
*165 **Spányik Cornél.** Arcképcsoport. Olajf. Magánt.
166 **K. Spányi Béla.** Árokpart-részlet. Olajf. Eladó.

Mark Lajos

Koll. Kiáll. az Ernstben
1932 dec.

KELET	SZÖVEG	TARTOZIK

Márk Lajos

koll. kiáll. az Ernstben
1927. január.

Elöl, a poharát kiürítő munkás mellett, egy leány, ki fejét vörös kendővel kötötte be, beszélget a legénnyel; kissé idább a sárga nadrágos szüretelőt, ki hátán puttont s jobb kezében kupát visz, bal hóna alatt pedig kampós botot szorongat, kis leány szólította meg, kinek bal karján kézikosár lóg szőlővel. Közelében, a lajtorján, szőlőt öntenek a kádba, a melynél szőke fiú ül s a melyen innen a szekér mellé saraglyát támasztottak. A falnál pedig hordó szélére telepedett gyermek pihen. A háttért szőlőhegyek foglalják el. Az égbolt felhőzött. Jelzése alól jobbra: »*A. Kappis, 1869. München.*«

Vászon, méretei 75·7 : 118·5 cm.

1873: III. 61. — 1876: IV. 17. — 1878: V. 15. — 1880: V. 15. — 1881: V. 15. — 1883: V. 163. — 1884: V. 188. — 1885: V. 188. — 1886: V. 188. — 1887: V. 188. — 1888: V. 188. — 1889: V. 211. — 1890: V. 211. — 1891: V. 229. — 1892: V. 229. — 1893: V. 307. — 1894: V. 24. — 1895: VI. 10. — 1896: VI. 10. — 1897: VI. 10. — 1898: VI. 10.

~~Vételett 1871-ben. — Magy. Képt. 269. — Ltsza. 185.~~

1900: VI. 10. — 1901: VI. 10. — 1903: VI. 10. --

MDK

Márk Lajos, festőm.

100.	B.J.-né urnő arcképe.	Mgt.
101.	K.D. urnő arcképe.	Mgt.
102.	Virágcsendélet.	
103.	R.D. urnő arcképe.	Mgt.

Ernst-Muzeum XXIII. csop. kiáll. Bp. 1923. jan. Kat. 8. l.

3/. Márk Lajos, festöm. MDK

104.	Mrs. A.C-D. urnö arcképe.	Mgt.
105.	K.J. urnö arcképe.	MMgt
106.	p.N.S. ur arcképe.	Mgt.
107.	Mrs. C.Z.W. arcképe.	Mgt.

Ernst-Muzeum XXIII. sep. kiáll. Bp. 1923. jan. Kat. 8.l

MDK

4/. Mârk Lajos, festöm.

108. Toilette.
109. Feleségem arcképe. Mgt
110. Tükör elött. Mgt.
111. Ninette.

Ernst-Museum XXIII. csop. kiáll. Bp. 1923. jan. Kat. 8.
l.

MDK

Márk Lajos, festőm.

112. Önarckép. Mgt.
113. Ülő nő.
114. B.D. urnő arcképe. Mgt.
115. West-post interieur.

Ernst-Muzeum XXIII.csop.kiáll. Bp.1923.jan.
Kat. 8.1.

.

MDK

Márk Lajos, festő

Mohai görög. Olf.

Mücs.-Az 1934.évi Magyar Kiáll. 1934.szept.27.-okt.28.
15.1.

247. Márk Lajos: V. M. kisasszony arcképe.

87. Kernstok Károly: Krisztus és az emausi ifjak.

15 Márk Lajos: Visit.

402 Gergely Imre: Velenczei vásár.

Márk Lajos MDK

Piroska, eredeti litografia

Műcsarnok 1903/4. téli kiállitás

Márk Lajos

Uj Idők 1899. V. 30.

MÁRK LAJOS: **Bűbáj**

Ellentétek

Írta: Cyprián

Szó volt az érzés hatalmas erejéről, fél[illegible] zsarnoki hatásáról, mely nem tűr a létekbe[illegible] mellett semmi mást, hanem féltékenyen, irigyk[illegible] követelően veszi birtokába azt a titokzatos[illegible] ahol egy élet szerencsétlensége vagy boldogs[illegible] szódik le. Mindenki meg volt győződve, hogy érzés, melynek önzése korlátlan. Szenvedely[illegible] vedelmezte annak a nézetnek igazságát, hogy [illegible] mélységének és őszinteségének mértékét éppe[illegible] sének ereje és nagysága határozza meg.

— Nem lehet ott igaz szerelem — mo[illegible] doktor, ki természetesen [illegible] volt, — [illegible] szívben más, a szerelemhez nem tartozó érzés [illegible] foglalhat. Épp azért tartom a leghatalmásabb[illegible] indulatnak a szerelmet, mert betölti egész [illegible] mert uralkodik egész gondolatalagunkon s [illegible] egész mindenség s az emberek sprobb-nagyobb[illegible] összelitközései csak annyiban [illegible] be [illegible] vonzó körébe, amennyiben magának az érzés[illegible] deset bemlyásolhatnak. [illegible] tudnátok, mind[illegible] [illegible] vilá[illegible] mind[illegible]

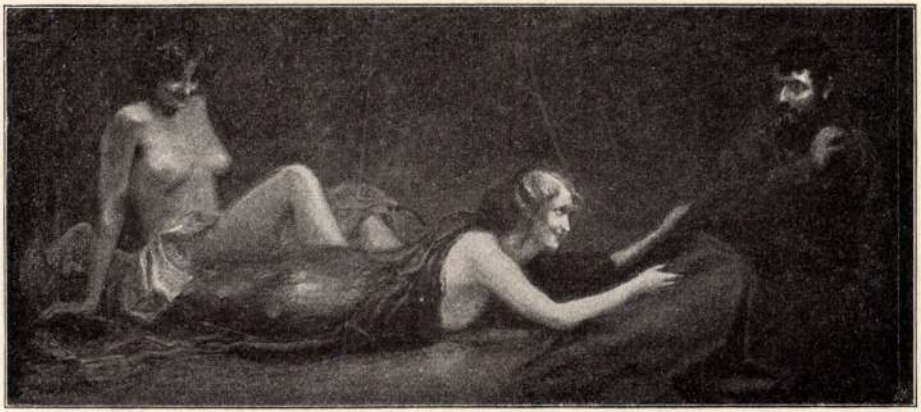

120. Márk Lajos: Kisértés.

371. Szenes Fülöp: Arckép.

Márk Lajos

Magyar művész sikere Párisban. A párisi szalónok, nagy versenyterei a nemzetközi művészetnek, kemény próbára teszik a művészek kvalitásait. A mi kitüntetés ott kijut festőembernek, kétszeres értékkel bir, mert szigoru zsüri válogatja, nagy tömeg versenytárs között. A *salon des Champs Elysées* ezidei tárlatán egy magyar festő is részesült szép kitüntetésben. *Márk* Lajos, a kinek *Küzdelem* című képeért *mention honorable*-t juttatott a pályabíróság. *Márk* Lajos meg lehet elégedve ezzel a nagy sikerrel, kevés magyar festőnek jutott az ki ez ideig.

Uj Idők 1897

III. 23 m.

506. l.

Márk Lajos

Lód

Pesti Hirlap 1909.
szept. 28. (Márk-kiállítás Berlinben.)

U. 180

A berlini Schulte-féle műkereskedésben okt. 1-én nyílik meg a katalógushoz dr. Bárdos Artur irt előszót Márk művészetéről.

Mark Lajos

vred

Mücsarnok, 1899. 325-326.
(A gróf Károlyi hiháf-féle
plakát pályázat eredménye)

I. Dij.

Jelentem, hogy .....

távolmaradását.

Tudomásul vette:

.....

az osztályfőnök aláírása.

Enge

.....

a mühelyfő

8. sorsz. Mühelyi m

Márk Lajos

509 **Baditz Ottó**. „Tavasz." Olajfestmény. Eladó.
510 **Ujváry Ignác**. Tanulmány. Olajfestmény. Eladó
511 **Telepy Károly** A jolsvai erdőből. Olajfestmény 190 korona.
512 **Telepy Károly**. A major hűsölője Olajfestmény 360 korona.
513 **Márk Lajos**. M. D. dr.-né arcképe. Olajfestmény. Magántulajdon.
514 **Márk Lajos**. Cs. A.-né arcképe. Olajfestmény. Magántulajdon.
515 **Márk Lajos**. P. D. dr.-né arcképe Olajfestmény. Magántulajdon.
*516 **Márk Lajos**. R. Ő.-né arcképe. Olajfestmény. Magántulajdon.
517 **Márk Lajos**. Dom. B. M.-né arcképe. Olajfestmény. Magántulajdon.
518 **Márk Lajos** Deutsch Antal arcképe Olajfestmény. Magántulajdon.
519 **Márk Lajos**. Sz. Margit arcképe. Olajfestmény. Magántulajdon.
520 **Márk Lajos** B. Z. építész arcképe. Olajfestmény. Magántulajdon.
521 **Márk Lajos**. Sz. P.-né arcképe. Olajfestmény. Magántulajdon.
522 **Márk Lajos** K. B. építész arcképe. Olajfestmény. Magántulajdon
523 **Bosznay István**. Tisza-Lúc. Olajfestmény. Eladó.
524 **Bosznay István**. Mezőn (T.-Dob). Olajfestmény. Eladó.
525 **Wolff Károly**. „Golyózás." Olajfestmény. 540 kor.
526 **Bosznay István**. Nyárfák a dobi mezőn. Olajfestmény. Eladó.
527 **Bosznay István**. Est a Dráva mellett. Olajfestmény Eladó
*528 **Bruck Lajos** A könyvmoly. Olajfestmény. 3000 kor.

Képzőm. Társ.
1901 – 2. tél. Kiáll

529 **Sándor Béla.** Álom. Olajfestmény. 500 korona.

530 **Keményffy Jenő.** Szántóföld. Olajfestm. 200 kor.

531 **Markó Ernő.** Tanulmány II. Olajfestmény. 150 kor.

532 **Nádler Róbert** Csendélet. Olajfestmény. Eladó.

533 **Nádler Róbert.** Kis-Oroszi részlet. Olajfestmény. Eladó.

534 **Nádler Róbert.** Sáros-utca. Olajfestmény. Eladó.

535 **Nádler Róbert.** Az Atlanti tenger partján. Olajfestmény. Eladó.

536 **Nádler Róbert** Tréporti plage. Olajfestmény. Eladó.

537 **Nádler Róbert.** „Patakrészlet St Ulrich mellett." Olajfestmény. Eladó.

538 **Nádler Róbert.** Kaliba. Olajfestmény. Eladó.

539 **Nádler Róbert.** Apály a tréporti kikötőben. Olajfestmény. Eladó.

540 **Nádler Róbert** Mezei ösvény Kenese mellett. Olajfestmény. Eladó.

541 **Nádler Bóbert.** Részlet a Sella-csoportból. Olajfestmény. Eladó.

542 **Nádler Róbert.** Kenese melletti részlet. Olajfestmény. Eladó.

543 **Nádler Róbert.** Bretonne paraszthász. Olajfestmény. Eladó.

544 **Nádler Róbert.** Hegyi patak részlet. Olajfestmény. Eladó.

545 **Nádler Róbert.** Tehenek a nyaraláson. Olajfestmény. Eladó.

546 **Nádler Róbert.** Buda. Olajfestmény. Eladó.

547 **Nádler Róbert.** Faraktár. Olajfestmény. Eladó.

548 **Nádler Róbert.** Kis-oroszi holt Dunaág. Olajfestmény. Eladó.

549 **Nádler Róbert.** Tiroli parasztházak. Olajfestmény. Eladó.

550 **Nádler Róbert.** Langkofel. Olajfestmény. Eladó.

551 **Nádler Róbert.** Pfeersch-völgy. Olajfestm. Eladó.

III. 326. Márk Lajos, 19 éves, izr., szül. Budapesten, Magyarországon, atyja bankigazgató, I. előkészítőosztály, 1886 okt. 18. Az Akadémia birtokában van; férfiakt rajztanulmánya 1888-ból, vételár 100 M.

Lom 187. l.

Márk Lajos

1923. koll. Eiäll.

az Ernstben.

Venus, Amor és a féltékenység

163. Angelo Di Cosimo Di Mari - ano il Bronzino.

Mark Lajos

ind

Bencsur Kiáll, 23. l.

1921, Bencsur Kiáll -

Kartyavetés, olaszf.

Sebestyén Richard

Anlagd.

Incselkedés, olaszf.

Római császárság kora

X. 52, [redacted].

* **55 Szenes Fülöp.** Kis hamis. Olajfestmény. 250 frt.
* **56 Knopp Imre.** Kontárkodó faun. Olajf. 3500 frt.
57 Knopp Imre. Gyermekarczkép. Pastell. Magántulajdon.
58 Pataky László. Életkép. Olajfestmény. Eladó.

III. TEREM.

59 Márk Lajos Női arczkép. Olajfestmény. Feszty Árpád úr tulajdona.
60 Márk Lajos. Tanulmányfej. Olajfestmény. Eladó.
* **61 Márk Lajos.** Bűbáj. Olajfestmény. Eladó.
62 Márk Lajos. Női arczkép. Olajfestmény. Magántulajdon.
63 Márk Lajos. Női arczkép. Olajfestmény. Frankl G. úr tulajdona.
64 Márk Lajos. Tanulmányfej. Olajfestmény. Eladó.
65 Papp Sándor. Esős táj. Olajfestmény. 100 frt.
66 Papp Sándor. Esthangulat. Olajfestmény. 300 frt.
67 Baertsoen Albert. Régi kikötő (holdkelte). Olajfestmény. 3500 frank.
68 Bunny, Rupert C. A tenger partján. Olajfestm. 3000 forint.
69 Bunny, Rupert C. Idyll. Olajfestmény. 2000 frt.
70 Bunny, Rupert C. Szénalerakodás a parton. Olajfestmény. 500 frt.
71 Baumgartl Boldizsár. Nyári hangulat. Olajfestmény. 350 frt.
72 Barison Giuseppe. Barcarola. Olajf. 1700 frt.
73 Telcs Ede. Arczképtanulmány. Gipsz-szobor. Dr. Tausz Béla úr tulajdona.
* **74 Telcs Ede** Enyelgés. Márványdombormű. 1200 frt. Gipszöntvényben 50 frt.
75 Ligeti Miklós. Ártatlanság. Márványdombormű. 1000 forint.

26 **Fényes Adolf.** Profil II. Olajfestmény. Eladó.
27 **Fényes Adolf.** Fiatalok. (A szegény emberek élete című ciklusból.) Olajfestmény. Eladó.
28 **Edvi Illés Aladár.** Béga-híd Nagy-Becskereken. Olajfestmény. 150 frt.
29 **Edvi Illés Aladár.** Verőfényben. Olajf. 400 frt.
30 **Edvi Illés Aladár** Felhők. Olajfestmény. 800 frt.
* 31 **Vaszary János.** A tavasz visszatérése. Olajfestm. 1600 forint.
32 **Kézdi Kovács László.** Sejtelmek. Olajf. Eladó.
33 **Kézdi Kovács László.** Éjjel. Olajfestm. Eladó.
34 **Normann A.** Jotunheimen. Olajfestm. 1500 frt.
* 35 **Mihálik Dániel.** Őszi borulás. Olajfestm. 550 frt.
36 **Mihálik Dániel.** Tiszapartján. Olajfestm. 1000 frt.
37 **Mihálik Dániel.** Őszi szél. Olajfestmény. 500 frt.
* 38 **Jenser Mihály.** Munkában. Olajfestmény. 800 frt.
* 39 **Tull Ödön.** Fárasztó menet. Olajfestm. 2000 frt.
40 **Poll Hugó.** Jótékonyság. Olajfestmény. 1000 frt.
41 **Poll Hugó** Uzsonna ideje. Olajfestmény. 250 frt.
42 **Nagy Vilmos.** Másodvirágzás. Olajfestm. 400 frt.
43 **Ujváry Ignácz.** Falurészlet alkonyatkor. Olajfestmény. 300 frt.
44 **Ujváry Ignácz** Vihar után Olajfestm. 300 frt.
45 **Ujváry Ignácz.** Duna mellől. Olajfestm. 300 frt.
46 **Ujváry Ignácz.** A Duna Kis-Marosnál. Olajfestmény. 500 frt.
* 47 **Ujváry Ignácz.** Friss hó. Olajfestmény. 1200 frt.
48 **Ujváry Ignácz.** Télen. Olajfestmény. 300 frt.
49 **Ujváry Ignácz** Kora reggel. Olajfestm. 300 frt.
50 **Ujváry Ignácz** Rossz idő. Olajfestm 300 frt.
51 **Szenes Fülöp.** Tájkép. Olajf. Magántulajdon.
52 **Szenes Fülöp.** Férfi arczképtanulmány. Olajf. 350 forint.
53 **Szenes Fülöp.** Miss Mary, arczképvázlat. Olajf. 200 forint.
54 **Szenes Fülöp.** Judith. Olajfestmény. 3000 frt.

Márk Lajos

Uj Idők 1899. V. 30

A rendezés egyik mesterét, *Márk* Lajost, aki a társulat hivatalos előadója, multkor bemutattuk ezen a helyen. Most egy kis leleplezéssel szolgálunk róla. *Márk* tömérdek jóízü karrikaturát rajzolt művésztársairól, amiket ki is adtunk. Csapongó jókedvvel figurázta ki őket, de most őt is utólérte a nemezis.

A művészek *visszakarikirozták* Márkot s e karikaturák legsikerültebbét ezennel kiszolgáltatjuk a közönségnek. Egy igen neves művészünk lopta le Márkról egy viharos Royalkávéházbeli konvivium alkalmával, amikor szóba került, hogy a ravasz *Márk* ideális szépre rajzolta a saját maga arcképét.

A vernissageval kapcsolatban meg kell emlékeznünk a gyönyörü kiállításu tárgymutatóról, amely hatvan és egynéhány tökéletes kivitelü képpel díszes. A tárgymutató művészi értékben ezúttal bizony lefőzi a párisi és müncheni kiállítások katalógusait, de lefőzi ár dolgában is, mert az ilyen díszes könyv odakünn 2—3 frankba kerül, holott ezt a katalógust, amelyet Singer és Wolfnerék adtak ki, harminc krajcáron vesztegetik a hazai könyvkereskedők.

1899. tavasz Erdős vernissagen

1936 NOV. 24, 12
62

Márk Lajos

223 **Márk Lajos.** S. M. urnő arcképe. Olajfestmény. Magántulajdon.
224 **Márk Lajos.** Prophetia. Olajfestmény. Eladó.
225 **Mérk Lajos.** Siesta. Olajfestmény. Eladó.
226 **Márk Lajos.** Duette. Olajfestmény. Eladó.
*227 **Márk Lajos.** Szentiványéji álom. Olajfestm. Eladó.
228 **Márk Lajos.** H. K. v. b. t. t. úr arcképe. Olajf. Magántulajdon.
229 **Ujváry Ignác.** Delelő. Olajfestmény. Eladó.
230 **Erdőssy Béla.** Garamparti rész. Olajfestm. Eladó.
*231 **Erdőssy Béla.** Utca Görgény-Szt.-Imrén. Olajfestm. Eladó.
232 **Uferbach Jenő.** Vitatkozó szocialisták. Olajfestm. Eladó.
233 **Id. Vastagh György.** Férfiarckép. Olajfestmény. Magántulajdon.

X. TEREM.

234 **Berkes Antal.** Park a falun naplementekor. Olajfestmény. Eladó.
235 **Jendrássik Jenő.** I. T. arcképe. Olajf. Magántulajd.
236 **Berkes Antal.** Nyári est. (Parkrészlet.) Olajfestm. Eladó.
237 **Frecskay Endre.** Reggeli köd. Olajf. Eladó.
238 **Berkes Antal.** Est a hegyek között. Olajf. Eladó.
239. **Miklósi-Mutsenbacher Ödön.** Szekszárdi tanyák. Olajfestmény. Eladó.
240 **Fanta Alkony István.** Holdvilágos est. Olajfestm. Eladó.
241 **Fanta Alkony István.** Szürkületkor. Olajfestm. Eladó.
242 **Fanta Alkony István.** Erdei út. Olajf. Eladó.
243 **Pechán József.** Utolsó napsugár. Olajf. Eladó.

KMTárs 1906. tav. kiáll.

244 **Szirmai Antal.** Birkák az árnyékban. Olajf. Eladó
245 **Augustin Mariska.** Bulldog. Olajfestm. Eladó.
246 **Klammer Mariska.** Arckép. Olajf. Magántulajdon
247 **Hadzsy Olga.** Arckép. Olajfestm. Magántulajdon.
248 **Mérő István.** A nagymamánál. Olajfestm. Eladó.
249 **Benkő Ilona.** M. J. úr arcképe. Olajf. Magántul.
250 **Tátray Lajos.** Őszi nap. Olajfestm. Eladó.
251 **Tátray Lajos.** Elhagyott udvar. Olajf. Eladó.
252 **Pentelei Molnár János.** Clivia. Olajfestmény. Eladó
253 **Pechán József.** Önarckép. Olajfestm. Eladó.
254 **Pentelei Molnár János.** Nagy idők tanuja. Olf. Eladó
255 **Pentelei Molnár János.** Csendélet. Olajf. Eladó
256 **Ziffer Sándor.** Bivalyok. Olajfestmény. Eladó.
257 **Pór Bertalan.** Dr. Goldzieher Vilmos úr arcképe Olajfestmény. Magántulajdon.
258 **Berkes Antal.** Téli reggel. Olajf. Eladó.
259 **Berkes Antal.** Kastély a hegyek közt. Olajfestm Eladó.
260 **Berkes Antal.** Olasz táj. Vázlat. Olajf. Eladó.
261 **Berkes Antal.** Tórészlet naplementekor. Olajf Eladó.
262 **Berkes Antal.** Őszi táj. Olajfestm. Eladó.
263 **Berkes Antal.** Park a tó mellett. Olajf. Eladó.
264. **Berkes Antal.** Hegyszakadék őszkor. Olajfestm Eladó.
265. **Berkes Antal.** Téli reggel, utcai élet. Olajpasztel Eladó.
266 **Berkes Antal.** Vásárra menőben, felvidéki táj Olajfestmény. Eladó.
267 **Berkes Antal.** Holdvilágos est a tó mellett. Olaj Eladó.
268 **Berkes Antal.** Felvidéki táj őszkor. Olajf. Eladó

Márk Lajos

1908. gyűjt Ziáll.

mennyeti halova

Madonna

55. Antonio Allegri - Corregio
sz. Correggiokan 1494 - ben, † u. o. 1534 ben

Márk Lajos

Mucsarnok

1908. egyházmin. Eiatt.

36. l.

obbra. Tülemél előrefésült s Ozbevegyült haja,
plágos barna
szeme ~~kék~~, arcza pedig leberetvált. ~~Ingének~~
ett sötétkék köpenyegét fogja. Ingének gallérja
mellénye fehér s kabátja sötét barna. Alól
n 836."

ei 72:59 c/m.

852. september 5.

Márk Lajos

216 **Samuel, Charles.** Búskomorság. Gipsz-szobor. Eladó. Márványban vagy bronzban megrendelhető.
217 **Endrey Sándor.** Arckép. Lónyay Sándor tulajdona. Olajf. Magántulajdon.
218 **Szentgyörgyi István.** Passion. Gipsz-szobormű.
219 **Endrey Sándor.** Paulay Erzsébet. Arcképtanulmány. Olajf. Eladó.
220 **Vesztróczy Manó.** „Lányok a réten". Olajf. Eladó
221 **Telkessy Valér.** Kertben. Olajf. Eladó.
222 **Kúnfy Lajos.** „Vasárnap". Olajf. Magántulajdon.
223 **Telkessy Valér.** Fürdés után. Olajf. Eladó.
224 **Uferbach Jenő.** Ingerkedés. Olajf. Eladó.
225 **Halász Hradil Elemér.** Biedermayer. Olajf. Eladó.
226 **Heyer Arthur.** Angora macskák. Olajf. Eladó.
227 **Dillens Julien.** A flamand művészet. Bronz-szobor. Eladó.
228 **Márk Lajos.** Intimitások. Olajf. Eladó.
229 **Márk Lajos.** S. Albertné arcképe. Olajf. Magántul.
230 **Márk Lajos.** Ninette. Olajf. Eladó.
*231 **Márk Lajos.** Nyár. Olajf. Eladó.
232 **Márk Lajos.** Mosolygó leány. Olajf. Eladó.
233 **Márk Lajos.** H. G.-né arcképe. Olajf. Magántulajdon.
*234 **Szentgyörgyi István.** A panasz. Gipsz-szobormű.
*235 **Szamovolszky Ödön.** Névtelenek. Gipsz-szobormű. Eladó.

VIII. TEREM.

236 **Liipola Yrjö.** Gyermekcsoport. Gróf Károlyi Lajosné tulajdona. Márvány-szobormű.
237 **Liipola Yrjö.** Női képmás. Gróf Károlyi Lajosné tulajdona. Márvány-szobormű.
238 **Ligeti Miklós.** «Bestia». Kút. Márvány. Eladó.

Képrom. Társ. 1908/9 - téli kiáll. Eat.

198 **Zemplényi Tivadar.** Kertben. Olajf. Eladó.

199 **Túry Gyula.** Dr. L. Z.-né úrnő arcképe. Olajfestm. Magántulajdon.

*200 **Mendlik Oszkár.** Oceán-hullám. Olajf. Eladó.

*201 **Borúth Andor.** Arckép. Kolossváry Dezsőné exc. tulajdona. Olajf.

202 **Zemplényi Tivadar.** Fürösztés a Balatonban. Olajf. Eladó.

*203 **Glatter Gyula.** Öreg asszony. Olajf. Eladó.

204 **Nagy Zsiga.** Madarász Viktor festőművész arcképe. Olajf. Eladó.

205 **Ligeti Miklós.** Gróf Szécsenyi Viktor. Bronzszobor. Magántulajdon.

206 **Ligeti Miklós.** Br. Dóczy Lajos arcképe. Szoborműv. Magántulajdon.

207 **Telkessy Valér.** Női arckép. Büttner Miklósné tulajdona. Olajf.

208 **Ligeti Miklós.** Tóth Béla síremléke. Szoborműv. Magántulajdon.

*209 **Ligeti Miklós.** Gróf Andrássy Aladárné. Márványszobor. Magántulajdon.

210 **Ligeti Miklós.** Gróf Apponyi Sándorné. Márványszobor. Magántulajdon.

211 **Ligeti Miklós.** Ney Imréné úrhölgy mellszobra. Magántulajdon.

212 **Telcs Ede.** Arckép. (Magyar márvány.) Szoborműv. Magántulajdon.

*213 **Telcs Ede.** Tanulmányfej. (Magyar márvány.) Szoborműv.

214 **Telcs Ede.** L. A. úrnő arcképe. Márvány mellszobor. Magántulajdon.

215 **Telcs Ede.** K. C. úrnő arcképe. Márvány mellszobor. Magántulajdon.

Márk Lajos

Művészet (Szabó-féle)
1900. okt. 15.

Márk Lajos királynéképe. Két évvel ezelőtt nagyszabású kompozicziő megfestéséhez fogott *Márk Lajos*. Azt a jelenetet örökiti meg, a mikor *Erzsébet* királyasszony a városliget egyik pavillonjában elmerengve, hallgatja az ő kedves magyar nótáját: »Lehullott a rezgő nyárfa . . .« A művész mindenkép arra törekedett, hogy lehetőleg történeti hűséggel adja vissza ezt a poétikus jelenetet, miért is beszerezte a jelenet szemtanuitól az összes idevonatkozó adatokat. A királyi udvar, *Ferenczy Ida* és mások szives készséggel adtak felvilágositást. A kép annyira előrehaladt, hogy még a téli kiállitásra elkészül. A napokban meglátogatta a művészt *Löwenstein* szertartásmester, a ki éveken át a királyasszony kiséretéhez tartozott s a ki elragadtatással nyilatkozott erről a műről.

Márk Lajos

Márk Lajos sokoldalú tehetségét ezúttal a női arczképfestészet terén foglalkoztatta. Mintegy öt női arczképet állított ki ezúttal, nem számítva egyik nagyobb szabású képét, a «Bűbájt.» Valamennyi egy iskolázott művész munkája. Lapunkban most bemutatott női arczképét, — melyen egy, az 1820-ik év festői viseletében feltüntetett fiatal leány bájos ábrázatát örökítette meg franczia mesterekre való realisztikus szinezéssel, — mostani művei közt legsikerültebb képének tarthatjuk.

P. L. Nemzetközi kiállítás a Műcsarnokban. Vas. Ujs 1899. 279. l.

Békesség az olvasónak!

A mi Urunk Jézus Krisztus halálának emlékére üljük meg gyászünnepként a *Nagypéntek*-et, amikor is mi, református keresztyének, áhítattal gondolunk a miérettünk megfeszítettett Megváltóra. Szinte elképzelhetetlen az olyan református, aki ezen a napon ne borulna le bűnbánattal a gyülekezeti közösségben, a templomban az Isten előtt.

Tisztelettel arra kérem a gondjaira bízott tanulóját, hogy ezen a napon méltóztassék felmenteni mindenféle munka, dolog, megbízás alól, hogy vallási kötelességének eleget tehessen.

Atyafiságos köszöntéssel:

Incze Gábor dr.
református vallásoktatási
igazgató.

Bethlen-nyomda rt.

Márk Lajos. Szerződésnélküliek.

Műcsarnok 1895/96. téli K.

Mark Sajós

MDK

Márk Lajos

Merengő, of.

Fővárosi Képtár jub. kiáll. 1944. jan.

MDK

Márk Lajos: Tükör előtt. repr.

Nemzeti. Képzőm. Kiáll. 1933.

Márk Lajos MDK

olajfestmények
Réten
Kertrészlet
Weiser Kálmán gyermeke
Nevető nő

Márk Lajos gyűjt. kiáll.
Nemzeti Szalon 1907. nov.

Márk Lajos MDK

Érdekes história, repr.

Márk Lajos gyüjt. kiáll.
Nemzeti Szalon 19o7. nov.

Márk Lajos

MDK

olajfestmények
Szterényi József
Atelierben
Szabolcs Bálint
Virágok kancsóban

Márk Lajos gyüjt. kiáll.
Nemzeti Szalon 1907. nov.

Márk Lajos MDK

Majláth Béla, olf.
Farádi Vörös László olf.
Illusztrációk a gyönyörü lovagkorból, 14 db. rajz
Barrikád, olf.

Márk Lajos gyüjt. kiáll.
Nemzeti Szalon 1907. nov.

Márk Lajos MDK

olajfestmények
Tarányi
Légrády Károly
Herceg Esterházy
Farkas László

Márk Lajos gyüjt. kiáll.
Nemzeti Szalon 19o7. nov.

Márk Lajos MDK

olajfestmények
Szász Domokos
Gróf Pejacsevics Tódor
Baghy Béla

Márk Lajos gyüjt. kiáll.
Nemzeti Szalon 1907. nov.

Márk Lajos

olajfestmények
Nikolics Fedor,
Barkassy
Gróf Széchényi Imre
Lyka Döme
Márk Lajos gyüjt. kiáll.
Nemzeti Szalon 1907. nov.

MDK

Márk Lajos: Wlassics Gyula portraitja. olf.

Nagy Magángyüjtemény Aukciója. 1921. Rákóczi ut 3o. I.e.7.

MDK

Márk Lajos festőm.

Műcsarnok, 1900. 13.sz. 167. o.

Magy. művészet Párisban.

MDK

Márk Lajos festőm.

Magyar Müvészet, 1927. 113. l.

MDK

Márk Lajos

Tájkép, of.

Tanulmányfej, of.

Önarckép, of.

Arv. Közl. 1929. jun. 4.sz. 26 l.

MDK

Márk Lajos

Képzőművészet. 1929. 2o.sz. 127-8. l.

Márk Lajos

Törülgetés, daft

Tm Bp 1932

MDK

Mark Lajos

Az uj körkép megteremtői. A Hét /szerkeszti és kiadja Kiss József/ 1898. IX.évf. 33.sz. arcképek a cimlapon.

MDK

Márk Lajos

I. dij

Pályanyertes plakátok. Uj Idők 1899. V. 26. sz.

Mařk Lajos

Beöthy László karikaturája (Az Est 1925.)

Repr.

Pérely 135. l.

tal nyújtandók be: „Ajánlat a Temesvár állomáson lé
mozdonyszín vasszerkezete részére.“

Csak az **összes** munkákra tett ajánlatok fognak fi
vételetni.

Az ajánlat benyújtását megelőző napon, vagyis
január hó 21-én déli 12 óráig 2400, azaz kettőezer
korona bánompénz teendő le a magyar királyi állam
központi főpénztárában (VI., Andrássy-út 75. szám,
akár készpénzben, akár állami letétre alkalmas értékpa

A bánompénzről szóló letétjegy az ajánlathoz ne
landó.

Az értékpapirok a legutóbb jegyzett árfolyam sze
mittatnak, de névértéken felül számításba nem vétet

Csak idejekorán beérkezett irásbeli ajánlatok sz
nak a tárgyalás alapjául.

Posta útján beküldött ajánlatok és a bánompén
vevénynyel adandók fel.

EN, > II. Handelsquai No. 130. 6.
Mintaraktár: I., Schwarzenbergstrasse <

CS-ANYAG olcsóbb a mésznél, fagymentes, szilárdtartó, kőkemény, plasztikus.
IST, IX., Dandár-utca 25.

vény-Társaság, Budapest.
t 45—47. szám.
etőfedések, gőzgépek és kazánok, útihengerek, teljes
k. Vasuti kocsik. Hengerelt és szögecselt vasgerendák.

és **Egy-családos házak,** nyaralók, templomok, iskolák, üzlet- és irodahelyiségek stb. számára. **Amerikai rendszerben. Egyszerű kezelés. Takarékos tüzelés.** Bármely régi házba könnyű szerrel beépíthető.
-96.

AK R.-TÁRSASÁG
Vígszinház mellett.) Telefon 46—28.
munkák vállalata.

Márk, festő

Pásztortűz, 1931. 25 sz.

565. l.

Gulyás Károly: Marosvásárhely kiptára

Építészet sociológia.

Tér és Forma. V. c. f. 1932. 132-139 l. 1 ábra.

dr. Bierbauer Virgil: Bp. lakásviszonyi a statisztika és az építési nebályzat tükrében.

Márk (Lajos) festő

Revue de Hongrie

1910. III. ann. V. k. 782 - 784. l.

Impressionista iskola.

Márk Lajos festő

Magyar Iparművészet, 1901

4. sz. 164. o.
különfélék. / Plakátművészet Ma-
gyarországon. /

Márle Lajos, festőművész

Pásztortűz, 1923. IV. évf. II. fele
87-89. l.
Szabó Imre: Tábor Jenő művészete

Márk Lajos, festő-művész, 1867 -

Pásztortűz, 1931. 25-26 sz.

565. l.

Gulyás Károly: Marosvásárhely képtára.

Márk Lajos festő

Népszava 1923. jan. 6. 7. o.
Kiállítások

Önálló táblakép - Arckép

M á r k L a j o s :
Női arckép
- illusztrációval -

M Ű V É S Z E T
I.évf. 1902.
225.
"Tavaszi kiállitás dijai"

Dijak

Társulati dij/1902/
- Márk Lajos -

M Ű V É S Z E T
I.évf. 1902.
225.
"Tavaszi kiállitás dijai"

Márk Lajos festő

Budapesti Szemle, 1901. (CVI.)

425. – 437. l. – Meller Simon: A Tavassi

Tárlat.

M á r k L a j o s festő

M Ü V É S Z E T
II.évf. 1903.
75-76.
"Müvásár"

Kiállitás.

Márk Lajos gyüjteményes kiállitása a

N.Szalonban.

Müvészet.1907.413.1.

M a r k L a j o s festő:

M Ű V É S Z E T
I.évf. 1902.
225.
"Tavaszi kiállitás dijai"
- illusztrációval -

Márk Lajos rajzoló.

Pesti Hirlap. 1882. máj. 27. 4. l.

Márk Lajos, festő

Budapesti Szemle, 1904. (CXX)

443. - 450. l. Meller Simon: A Tátrai Tárlat.

Márk Lajos festő

Budapesti Szemle, 1908. CXXXIII.

122. - 130. l. Gordey aladár: Őszi tár-

letok.

Márk Lajos festő

Budapesti Szemle, 1898.

XCV. 106.-120. l. Éber László: a

Képzőmův. Társ. Tavassi Tárlata.

Táblakép „Orgia"

Márk

Magyar Iparművészet 1900

1/2. sz. 32-40.o. Radisics Jenő: A magyar iparművészet Oroszországban.

Márk Lajos gyűjteményes kiállítása

Nemzeti Szalon, Bp. 1908.

Budapesti Szemle, 1908.

CXXXIII. 122.–130. l. Gordey Aladár:

Őszi tárlatok.

Márk festő

Magyar Iparművészet 1900

1/2. sz. 32-40. o. Radisics Jenő: A magyar iparművészet országában.

Művés:

Márk Lajos festő

Budapesti Szemle CLVII. 1914. 280-291. o. Berzeviczy Albert: Jelentés az 1913. évi Greguss-jutalom tárgyában

Mark Lajos

Női arckép, repr.

Művészet (Szabó-féle)

1900. 945–46 h.

POSTKARTE

SCHWEIZERISCHE BUNDESBAHNEN

SCHWEIZER REISEN

Fleidier A.-S. Le Chaux-de-Fonds

SCHWEIZER TRACHTEN VON P. GAUCHAT, ZÜRICH

Önálló táblakép - Arckép

M á r k L a j o s :
Női arckép
- illusztrációval -

M Ű V É S Z E T
I.évf. 1902.
225.
"Tavaszi kiállitás dijai"

Táblakép — „Harvadás"

Márk Lajos

Budapesti Szemle, 1901. (CVI.)

425. – 437. l. – Meller Simon: A Tavasi Fölső.

Márk Lajos

Márk Lajos

festő

Vig György: A 97.-i

Múcsarnok-bál.

Lantos Magazin, 1930

304. l. Néggel

Márk Lajos

Műv. Krónika

1905. 2. sz. 6. l

Budapest, 1933. április 8.
V., Mérleg-utca 13.

ntiványi Gyula urnak,

Budapest.

én kelt b. soraira, sajnálom, hogy szemé-
lt szerencsém Önt üdvözölni, de arra kérem,
elefonálni, hogy biztosan otthon tartoz-

illeti, tisztelettel közlöm, hogy az ér-
k arra, hogy Önnel közöljem, miszerint haj-
00.- azaz Kettőezerkettőszáz pengőre le-

Márk Lajos

l.

Műv. Krónika

1905. 9. sz.

	1	Strygowski; Die bilde
XII. 6	1	Diez, Die Kunst d. F
		Lief 2
XII. 9.	1	Horvath Aszent D
	1	Weise Zur Architekt
	1	Klassiker d. Kunst
XII. 31.	1	Die Kirchenbauten
	1	Dechio Kunstdenkm
	1	Kunstdenkmäler d.
1917. I. 19	1	Lencke, Bau u Kun
	1	"

Mark Lajos

Laird

Interieur

1913. 22-24.

9.1.

RÉGI RITKA KÖNYVEK ● EGÉSZ KÖNYVTÁRAK ● KÉZIRATOK

METSZETEK ● RAJZOK VÉTELE ÉS ELADÁSA

ÁLLANDÓ KIÁLLÍTÁS KÜLÖN TEREMBEN

CONSTANT EXPOSITION OF SECOND-HAND AND RARE

BOOKS, AUTOGRAPHS, ● ENGRAVINGS ● EARLY PRINTS

BUDAPEST IV, MÚZEUM-KÖRÚT 3, FÉLEMELET

Budapest, 1948. november hó 13.

ottsvgának.

Budapest.

megvételre felajánlani:

ténete. Bp 187o-76. ktve.....18o.--Ft

ságok története. Bp 1882.....12o.--"

Bp 1888..... 8o.--"

MDK

Márk Lajos

Választmányi ülés 1908 ápr. 13. Mücsarnok 1908. okt. 15. 2.1.

Márk Lajos

Meglepetés, of.

Szeged 1917

niszter helyett: Kertész K.Róbert
s.k. helyettes államtitkár.

A kiadvány hiteléül:

miniszteri s.hiv.igazgató.h.

TOLNAY ÁKOS. A BOUDOIRBAN.

Márk Lajos

Akt c. képe repr. –

Képrőművészet

1933. 112. l.

Műlapok c. képe

repr. u. o. 113. l.

Márk Lajos

MDK

Magyar Marika, olf.

Műcsarnok 1931 őszi kiállítás

Márk Lajos MDK

I.A. arcképe, olf.

Márk Lajosné, olf.

Mücsarnok 1931 őszi kiállitás

Márk Lajos MDK

Ugron Évike, olf.

Mücsarnok 1931 őszi kiállitás

Márk Lajos MDK

F.I.-né arcképe, olf.

Mücsarnok 1931 őszi kiállitás

Márk Lajos

84 **Tölgyessy Arthur**. Csöndes este. Olajf. 2200 kor.

85 **Márk Lajos**. «Lehullott a rezgő nyárfa . . .» Olajfestmény. Eladó.

A kép azt a jelenetet ábrázolja, mikor a megboldogult Erzsébet királynő 1897 őszén, legutolsó budapesti tartózkodása alkalmával, a Gerbaud-féle Royal pavillonból, a hol czigányzenét hallgatott, Gizella főherczegnő, Festetich Mária grófnő, Limpök bárónő, Ferenczy Ida és Perfall báró társaságában távozik.

86 **Bosznay István**. Esthangulat az erdőben. Olajfestmény. 1800 korona.

87 **Udvary Géza**. «Arcádiában». Olajfestmény. Decorativ kivitel. 2000 korona.

88 **Benes Pál**. Kavicshordó a Zazarban. Olajf. 1600 kor.

IV. TEREM.

*89 **Kalmár Elza**. Kainz József (vázlat). Gipsz szobormű. 240 korona.

90 **Vedres Márk**. Öreg asszony. Terracotta. 250 korona.

91 **Vedres Márk**. Apostolfej tanulmány. Gipsz szobor. 500 korona.

92 **Vedres Márk**. Éva. Gypsz szobor. 300 korona.

93 **Nagy Kálmán**. Munka után. Szobormű. 500 korona.

94 **Petrides János**. Titok. Szobormű (relief). 300 korona.

95 **Nagy Kálmán**. Munkácsy Mihály. (Síremlék-tervezet.) Szobormű. Eladó.

96 **Lukács Lajos**. Képmás. Szobormű.

97 **Vedres Márk**. Özv. Lederer Sándorné mellszobra. Gipsz szobor. Dr. Lederer Sándor tulajdona.

98 **Szárnovszky Ferencz**. Wesselényi arcképe. Bronz érem. 180 korona.

99 **Szirmay Tony**. Plaquettek az 1900. évi párisi világkiállításról. Bronzérmek.

100 **Beck Ö. Fülöp**. Tanulmány egy nagyobb sorozathoz. Dombormű. Eladó.

KM Társ. 1900/1. tel. k.

60 **Spányi Béla.** Őszi hangulat. Hazatérés az őszi szántásról. Olajfestmény. 7000 korona.

61 **Kúnfy Lajos.** K. H. úrnő arcképe. Olajfestm. Magántulajdon.

62 **Bosznay István.** Erdő szélén. Olajf. Magántulajdon.

63 **Ujváry Ignácz** Téli táj. Olajfestmény. Eladó.

64 **Szárnovszky Ferencz.** Az iparművészeti múzeum nagy aranyérme eredeti mintájának elő- és hátlapja. Bronz öntvény. Mind a kettő 700 korona.

*65 **Kallos Ede.** «Vásárfia» Szobormű. A «Könyves Kálmán» irodalmi r. t. tulajdona.

66 **Stróbl Alajos.** Thaly Kálmán mellszobra. Bronz szobor. Magántulajdon.

67 **Kalmár Elza.** Kétségbeesés. Bronz szobor. 70 korona.

68 **Kalmár Elza.** Mefisztó. Bronz szobor. 120 korona.

69 **Kalmár Elza.** Faun (pecsétnyomó). Bronz. 90 korona.

70 **Kalmár Elza.** Szerpentin táncosnő (hamutartó). Bronz. 50 korona.

71 **Kalmár Elza.** Rabszolganő (ékszertartó). Bronz. 240 kor.

*72 **Telcs Ede.** Enyelgés. Dombormű. Ára 3000 korona.

*73 **Stróbl Alajos.** Tanulmányfej. Márványszobor. Magántulajdon.

74 **Telcs Ede.** Öreg asszony. Eredeti teracottaszobor. 600 kor.

75 **Ligeti Miklós.** Dr. Makszianyi Dezső mellszobra. Gipsz szobormű. Magántulajdon.

76 **Kúnfy Lajos.** Tenger. Olajfestmény. 4000 kor.

77 **Nyilasy Sándor.** Cigányok. Olajfestmény. Eladó.

78 **Bruck Lajos.** Hazafelé. Olajfestmény. 2000 korona.

79 **Illés Antal.** Obsitos. Olajfestmény. 2400 korona.

80 **Fleischer Mihály.** Halottat őrző szász parasztok. Olajfestmény. 5000 korona.

81 **Bosznay István.** Katahalom (este). Olajf. 1800 kor.

82 **Skutezky Döme.** Nászreggelen. Olajfestm. 4000 kor.

83 **Ziegler Károly** Női arckép. Olajfestmény. Gans Adolf tulajdona.

Márk Lajos

84 **Tölgyessy Arthur**. Csöndes este. Olajf. 2200 kor.

85 **Márk Lajos**. «Lehullott a rezgő nyárfa . . .» Olajfestmény. Eladó.

A kép azt a jelenetet ábrázolja, mikor a megboldogult Erzsébet királynő 1897 őszén, legutolsó budapesti tartózkodása alkalmával, a Gerbaud-féle Royal pavillonból, a hol czigányzenét hallgatott, Gizella főherczegnő, Festetich Mária grófnő, Limpök bárónő, Ferenczy Ida és Perfall báró társaságában távozik.

86 **Bosznay István**. Esthangulat az erdőben. Olajfestmény. 1800 korona.

87 **Udvary Géza**. «Arcádiában». Olajfestmény. Decorativ kivitel. 2000 korona.

88 **Benes Pál**. Kavicshordó a Zazarban. Olajf. 1600 kor.

IV. TEREM.

*89 **Kalmár Elza**. Kainz József (vázlat). Gipsz szobormű. 240 korona.

90 **Vedres Márk**. Öreg asszony. Terracotta. 250 korona.

91 **Vedres Márk**. Apostolfej tanulmány. Gipsz szobor. 500 korona.

92 **Vedres Márk**. Éva. Gypsz szobor. 300 korona.

93 **Nagy Kálmán**. Munka után. Szobormű. 500 korona.

94 **Petrides János**. Titok. Szobormű (relief). 300 korona.

95 **Nagy Kálmán**. Munkácsy Mihály. (Síremlék-tervezet.) Szobormű. Eladó.

96 **Lukács Lajos**. Képmás. Szobormű.

97 **Vedres Márk**. Özv. Lederer Sándorné mellszobra. Gipsz szobor. Dr. Lederer Sándor tulajdona.

98 **Szárnovszky Ferencz**. Wesselényi arcképe. Bronz érem. 180 korona.

99 **Szirmay Tony**. Plaquettek az 1900. évi párisi világkiállításról. Bronzérmek.

100 **Beck Ö. Fülöp**. Tanulmány egy nagyobb sorozathoz. Dombormű. Eladó.

Műcsarnok 1900/1. téli kiáll.

60 **Spányi Béla.** Őszi hangulat. Hazatérés az őszi szántásról. Olajfestmény. 7000 korona.

61 **Kúnfy Lajos.** K. H. úrnő arcképe. Olajfestm. Magántulajdon.

62 **Bosznay István.** Erdő szélén. Olajf. Magántulajdon.

63 **Ujváry Ignácz.** Téli táj. Olajfestmény. Eladó.

64 **Szárnovszky Ferencz.** Az iparművészeti múzeum nagy aranyérme eredeti mintájának elő- és hátlapja. Bronz öntvény. Mind a kettő 700 korona.

*65 **Kallos Ede.** «Vásárfia» Szobormű. A «Könyves Kálmán» irodalmi r. t. tulajdona.

66 **Stróbl Alajos.** Thaly Kálmán mellszobra. Bronz szobor. Magántulajdon.

67 **Kalmár Elza.** Kétségbeesés. Bronz szobor. 70 korona.

68 **Kalmár Elza.** Mefisztó. Bronz szobor. 120 korona.

69 **Kalmár Elza.** Faun (pecsétnyomó). Bronz. 90 korona.

70 **Kalmár Elza.** Szerpentin táncosnő (hamutartó). Bronz. 50 korona.

71 **Kalmár Elza.** Rabszolganő (ékszertartó). Bronz. 240 kor.

*72 **Telcs Ede.** Enyelgés. Dombormű. Ára 3000 korona.

*73 **Stróbl Alajos.** Tanulmányfej. Márványszobor. Magántulajdon.

74 **Telcs Ede.** Öreg asszony. Eredeti teracottaszobor. 600 kor.

75 **Ligeti Miklós.** Dr. Maksziányi Dezső mellszobra. Gipsz szobormű. Magántulajdon.

76 **Kúnfy Lajos.** Tenger. Olajfestmény. 4000 kor.

77 **Nyilasy Sándor.** Cigányok. Olajfestmény. Eladó.

78 **Bruck Lajos.** Hazafelé. Olajfestmény. 2000 korona.

79 **Illés Antal.** Obsitos. Olajfestmény. 2400 korona.

80 **Fleischer Mihály.** Halottat őrző szász parasztok. Olajfestmény. 5000 korona.

81 **Bosznay István.** Katahalom (este). Olajf. 1800 kor.

82 **Skutezky Döme.** Nászreggelen. Olajfestm. 4000 kor.

83 **Ziegler Károly.** Női arckép. Olajfestmény. Gans Adolf tulajdona.

Márk Lajos

182. Márk Lajos: Pihenő a műteremben.

Képrőm. Tan 1904.
Tan. Kiáll. Sat.

102. Vágó Pál: Reggel.

Márk Lajos

30. Márk Lajos: Hervadás.

KMT 1901. tav. nemzetk

Kiáll

204. Magyar Mannheimer Gusztáv: Esti hangulat

MÁRK LAJOS: **Bűbáj**

NEMZETI MŰVÉSZET

LEHEL FERENC NAPLÓJEGYZETEI

Szerkesztőség és kiadóhivatal: Budapest, Dohány-utca 42
Continental-szálló — Telefon: 46-2-29. szám

A 3. füzet tartalma:

Oldal
Művelődésiszony 33
Funkciós építészet 35
Az őskor formarendje 37
A műtörténet szemléletei 41
Krónika. (Büdös paraszt, Györgyi Kálmán, Akasztócédula) 47

Képmellékletek jegyzéke:

Márk Lajos rajza a borítéklapon
Vidor Emil: Bérház a Honvéd uccában
Beck Ö. Fülöp: Plakettek
B. Mednyánszky László: Hadifoglyok
Kmetty János: Nagybányai részlet
Szőnyi István: Temetés
Bernáth Aurél: Nő ablak mellett
Tornyai János: Szivárvány
Aba-Novák Vilmos: Aratóbál
Dénes Rudolf: Fiatal leány karosszékben
Vörös Géza: Karácsonyfa alatt
Dési Huber István: Rajz

A NEMZETI MŰVÉSZET

megjelenik évenkint 10 füzetben
Egyes füzet ára . . . . . 2 pengő
Előfizetések:
3 füzet . . . . . 5 pengő
5 füzet (köztük egy kettős) . . . . . 10 pengő
10 füzet (köztük két kettős) . . . . . 20 pengő

NEMZETI MŰVÉSZET

LEHEL FERENC NAPLÓJEGYZETEI 3

Márk Alajos: Egy kis baleset.

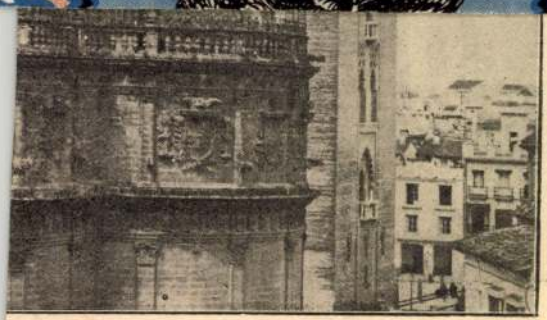

LLÁBAN.

Fénykép után.

Márk Lajos

Petrovics M. M.

113. l.

74

(Könyves Kálmán jogosításával)

MÁRK LAJOS: TÜKÖR ELŐTT
Szépművészeti Múzeum. Mint a művész legtöbb képének, ennek is a nő a tárgya, tartalma és sugalmazója. Ami a festőt ezúttal különösen érdekelte, az a tükör előtt haját igazgató nőnek kifejező mozdulata, egész tartásának, de különösen karjainak, kezeinek jellemző funkciója. Egy ilyen jól megfigyelt, el nem csépelt, intenzív mozdulat elég ahhoz, hogy formai tartalmat adjon egy képnek, ami ha nem is minden, de mindenesetre több és művészibb, mint valami vizenyős novellisztika. A ruha, a bútor, az interieur mind csak arra látszik rendeltnek, hogy keretet szolgáltassan ehhez a mozdulathoz.

Márk Lajos

Vas. Ujs. 1904. 881. l.

A «Remekirók képes könyvtára» című vállalatban két új kötet jelent meg. Az egyik *Csokonai Vitéz Mihály* válogatott költeményei, melyeket *Bánóczi* József rendezett sajtó alá s életrajzi bevezetést is irt hozzá. Benne vannak a kötetben a Lilla-dalok, anakreoni dalok, az ódák, elegyes költemények, a lélek halhatatlanságáról szóló nagy tanköltemény, a «Dorottya» s a prózai dolgozatok java. A kötet diszét s érdekességét fokozza *Márk* Lajos tiz rajza. — A vállalat második kötete *Reviczky* Gyula összes költeményeit adja *Tull* Ödön tizenkét csinos rajzával. E kötetet *Koroda* Pál rendezte sajtó alá. Minden kötet ára 6 korona, az egész vállalat megrendelőinek 5 korona.

Márk Lajos

Pesti Napló képes mell. 1935 márc. 24.

KÉPEK A NEMZETI KÉ

MÁRK LAJOS: BAJOR GIZI

Magna Curia, decai III. 173.

MÁRK LAJOS:

294. Arckép. Mgt.
295. Virágok.

296. Tükör előtt. Mgt.
297. Lábass Juci. Mgt.
298. Nyár.

KMTársv. A nő a művészetben. 1936.

277. Gyermekarckép. Réthi Zsigmond tulajdo
278. Balaton mellett. Fränkl József tulajdona.

VI. TEREM.

CSÓK ISTVÁN:

nő.
ségem. Mgt.
sanna.
ló.
ory Erzsébet (részlet).
gyűrűje.
si asszony. Viczián István tulajdona.
kép. Dr. Magyar Pálné tulajdona.
ácsi asszonyok. Özv. Baumgarten Nándorné
dona.
l leány arcképe. Dr. Jakobovits Jenőné tulajd.
nar. Budapest Székesfőváros tulajdona.
nar. Szuchy Lajosné tulajdona.
kép. Dr. Ungár Györgyné tulajdona.
zek Magyarország feltámadásában!" Mgt.
kép. Dr. Marek Lorándné tulajdona.
dolna. Szuchy Lajosné tulajdona.
al leány arcképe. Dr. Révész István tulajdona.
ben. Dr. Ungár Györgyné tulajdona.
pírok. Fränkl József tulajdona.
kép. Dr. Jakobovits Jenőné tulajdona.
ny soit qui mal y pense." Budapest Székesfő-
s tulajdona.

Magyarság, 1928. März. 7.

Márk Lajos.

* **Megalakult a Munkácsy Céh.** A Royalszálló nagytermében a magyar müvészek rendkivüli érdeklődése mellett uj egyesülés alakult, amely céljául tüzte ki a magyar *festőmüvészek és müvásárlók* kapcsolatának gazdasági alapon való megszervezését. Ez az egyesülés nem érinti a már meglévő müvészi egyesületeknek sem müködési körét, sem erkölcsi törekvéseit, hanem a gazdasági kapcsolatok megteremtése által a magyar müvészi élet intenzitását fogja fokozni. A *Munkácsy Céh* müvásárló tagokat gyüjt, akik kötelezik magukat évente (de legalább három éven át) egy általuk megajánlott összeg erejéig (vagy azon felül) a céh kiállitásán vásárolni. E cél elérésére ugy külföldön, mint belföldön nagyszabásu kiállitásokat rendez, melyen minden magyar festőmüvész részt vehet. Megteremti azokat a társadalmi megmozdulásokat, amelyek a magyar müvészet iránti élénkebb érdeklődést eredményezi. A közgyülés nagy lelkesedéssel magáévá tette az uj alakulás tendenciáját, megvitatta az alapszabályokat, megválasztotta a vezetőséget. A *Munkácsy Céh* elnökének egyhangulag *Márk Lajost*, alelnökévé *Iványi Grünwald* Bélát és *Kernstok* Károlyt, főtitkárává *Szentgyörgyváry Gyenes* Lajost, jegyzőjévé *Orbán* Dezsőt s tiszteletbeli igazgatójává *Lázár* Béla dr.-t választotta meg. A mütárosi és pénztárnoki állást később tölti be. Megválasztották az öregek tanácsát, melynek tagjai lettek: Csók István, Deák-Ébner Lajos, Fényes Adolf, Glatz Oszkár, Iványi Grünwald Béla, Karlovszky Bertalan, Kernstok Károly, Magyar Mannheimer Gusztáv, Márk Lajos, Perlmutter Izsák, Rudnay Gyula, Réty István, Torma János, Vágó Pál és Vaszary János. A zsüri tagjai lettek: Benkhardt Agoston, Csók István, Csánky Dénes, Iványi Grünwald Béla, Glatz Oszkár, Kosztolányi Dezső, Kemény Nándor, Aba Novák Vilmos, Márffy Ödön, Márton Ferenc, Magyar Mannheimer Gusztáv, Márk Lajos, Orbán Dezső, Réthy István és Vaszary János.

24

Maik Lajos

Művészet 1902 201, 225, 365
- 1903. 4, 373-
- 1904. 128
- 1905. 25, 56, 332, 333, 336, 337 339
- 1906. 71
- 1907. 70, 266, 281 m. 281–294 296–299, 301–304, 413, 424
- 1908. 70
- 1909. 264
- 1911. 121, 122, 127, 131, 147, 137 141, 143, 153, 395
- 1912. 187
- 1913. 4, 26

el-

Márk Lajos

Magyar Könyvszemle

1927. 8, 113.

1928. 399, 559, 640, 660

2061-909-205

838. Keretek.

1 darab oldalt és elől völgyelt diófa-keret keleléssel, belől aranyozott keskeny léczczel.
Becsértéke.....10 K
Méretei 45:57 cm.

Márk Lajos

Parkbeau

Budapest székesfőv. tulajd.

Szt. Nemezius és K. szt. János

36. Spinello di Luca d'Arezzo sz. Arezzóban 1333 körül, meghalt ugyanott 1410-ben.

Márk Lajos

Jeritza Mária. c. képe
repr.

Alluma. A nyolcvanéves
Pesti Napló ajándék.
1850–1930. 43. l.

1375.

1467 Román

~~Roxatta~~ Meda

A fogar
oroszlán van
dort környes ~~[illegible]~~
~~[illegible]~~

Mészkö

1897: VI
tett el. (480 9

Massa

Kívan fi
[illegible]

407.

Márk Lajos

146. Márk Lajos: Női arckép.

KMTárs. 1902/3. téli kiáll.

240. Hegedüs László: Munka közben.

Márk Lajos

146. Márk Lajos: Női arckép.

240. HEGEDÜS LÁSZLÓ: Munka közben.

227. Márk Lajos: Szentiványéji álom.

293. NÁDLER RÓBERT: Ragusai utca.

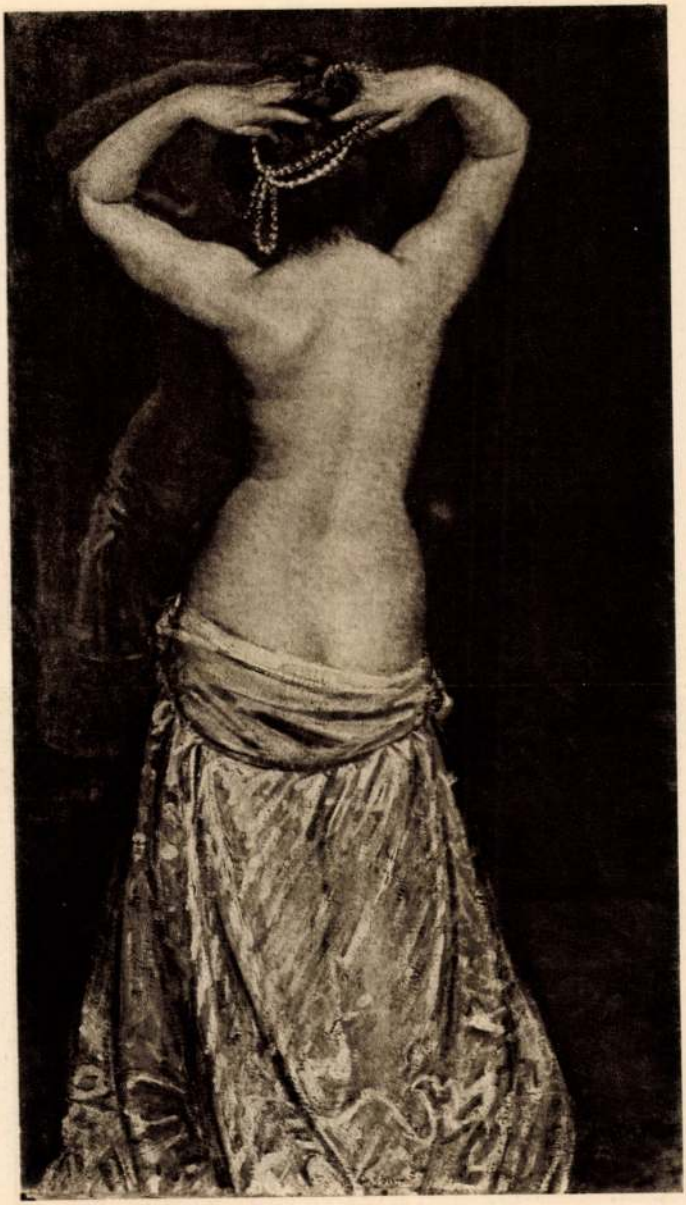

MÁRK LAJOS: TÜKÖR ELŐTT

Nemzeti képzőm. kiáll. 1933.

FÉNYES ADOLF : FELVIDÉKI TÁJ TAVASSZAL

MÁRK LAJOS: GERMÁNNÉ BAJOR GIZI

Nemzeti képzőm. kiáll. 1935.

Márk Lajos

SZLÁNYI LAJOS: KÁLVIN-TÉR

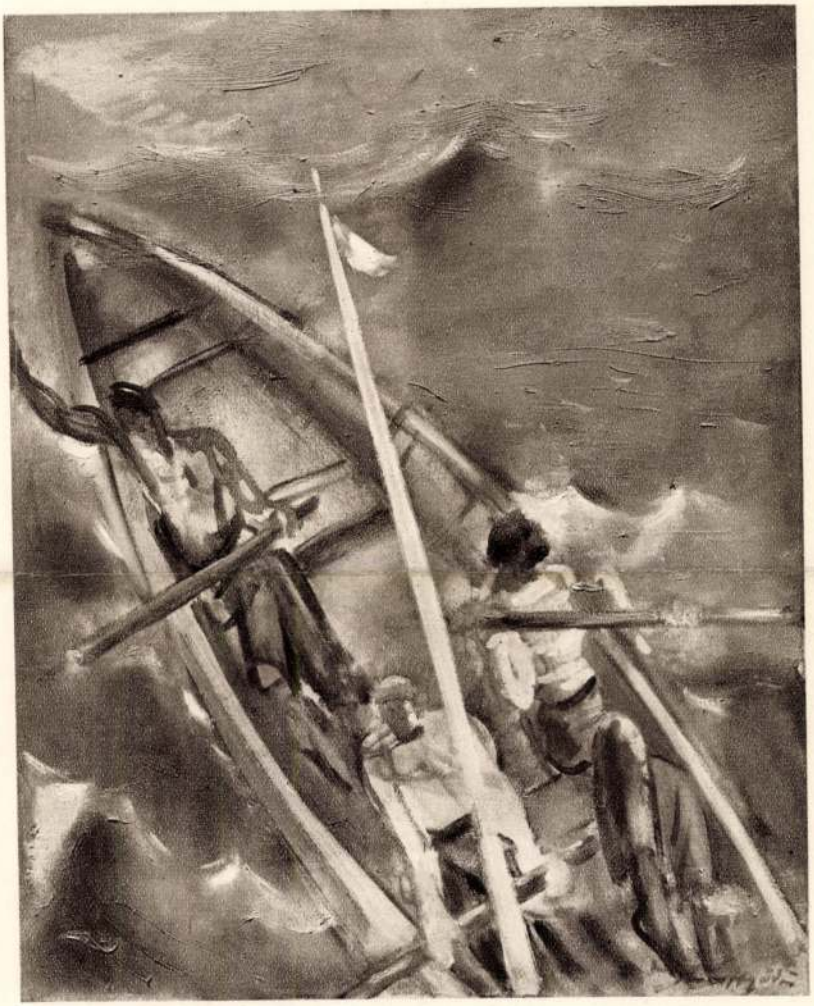

MÁRFFY ÖDÖN: EVEZŐSÖK

MÁRK LAJOS: PERÉNYI ISTVÁNNÉ

Nemzeti képtár. Kiáll. tárgya.

1937

Szánthó Mária: Tanulmány.

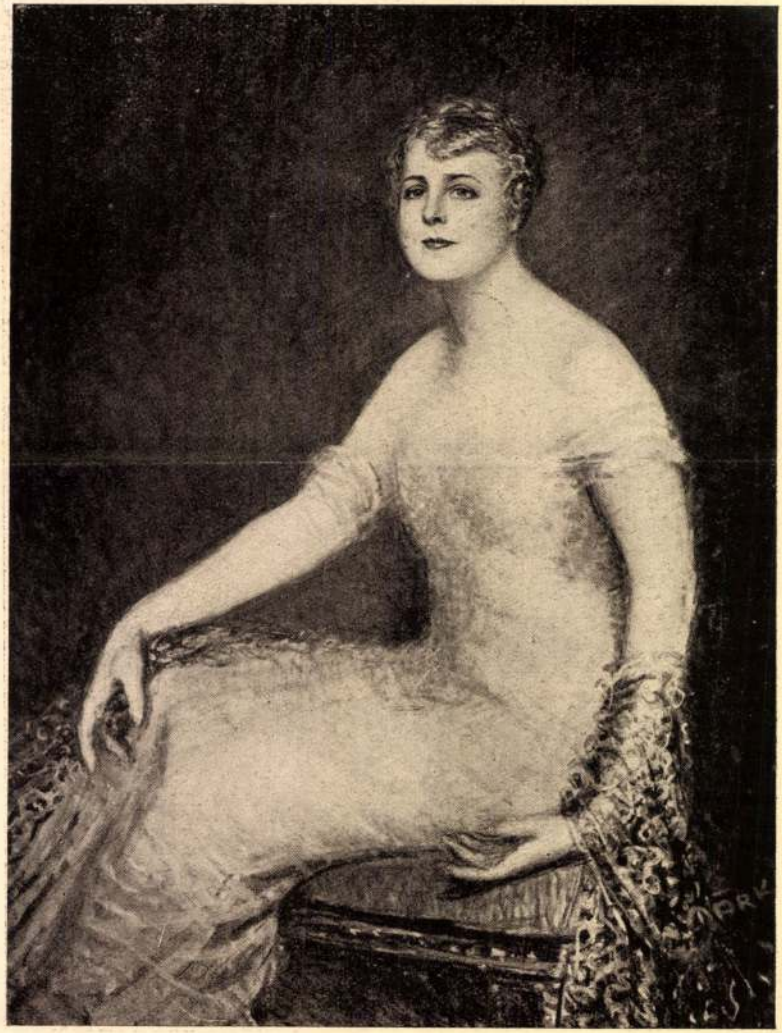

Márk Lajos: dr. Sipőcz Jenőné.

KMTárs. 1935. téli kiáll.

Művészet 1907-ből

MÁRK LAJOS ÚJABB FESTMÉNYEI

Akik Márk Lajos legújabb képeit nézegetik, amelyek egy része e füzetben kerül első ízben a nyilvánosság elé, elképzelhetik a környezetet is, amelyben e festmények megszülettek. Délutánonként e műteremben talán a Lipótváros vagy Belváros egy-egy szép asszonya pózol a tegnap érkezett párizsi öltözetben. Délelőtt ellenben egy aktmodell hever a kereveten, vagy a tükör előtt igazít magán egy lecsúszott nagy selymet, amelyen hirtelenül megvillan changeant játékában a lila és zöld szín. Képzeljük hozzá a hát, a nyak elefántcsont színét, amely gazdagon s melegen világít ki a háttérből s már meg is konstruáltuk Márk Lajos valamely képét, természetesen a távirat hézagosságával.

Egy fontos dolgot azonban egészen kifelejtettünk a képzeleti festményből: a szerzőt. Pedig az ő profilja élesen belerajzolódik mindezekbe a képekbe, nélküle csak egy jobbra vagy balra hajló élőképet kapnánk, tehát valamit, ami unalom dolgában semmi kívánni valót sem hagy hátra. Gondoljunk azokra az iskolai aktrajzokra, amelyeket egy-egy akadémia állványán láttunk: rajtuk van a modell mozdulatlan türelmetlensége és fáradtsága is, látszik mint várja már a lecsöngetést és a négy forintot. Márk művészete azonban nem a modell holt reprodukciója.

Mégis e szép női testek nélkül el sem tudnók képzelni e képek szerzőjét. Amióta munkálkodását figyelemmel kisérhettük, alig láttunk tőle oly festményt, amelyen az első szó a női test inkarnációjának, a gömbölyű karnak, érdekesen mintázott nyaknak, a könnyed mozdulatokba hajló testnek ne jutott volna. Igaz, vannak oly képei is, amelyeken színes selyem suhog, nehéz brokát ereszkedik bársony-pamlagokra, ahol nehány leány vagy asszony keresett öltözékben tesz-vesz. De ha jól megnézzük ezeket a műveket, egyszerre meglátjuk, hogy itt is az jellemzi az alakokat, amit különben aktokon szoktak a festők előadni: a pompás asszonyi állat mozdulatai, a derék könnyed hajlása, a két kar tunyán lenge mozdulatai. Nagyon érdekes megfigyelni, mint szuggerálja nekünk az asszonyi test egész mechanizmusát azzal, hogy a fej kissé előre hajlik, az egyik váll kissé lejjebb ereszkedik, a törzs kissé elfordul. Bármilyen szövetdísz borítja is a test többi részét, mégis az érvényesül ezeknek az alakoknak felfogásán leginkább, ami a szabad mozdulatú aktot jellemzi.

Aki visszaemlékszik Márk régibb akt-képeire, például a „Szirének fészkére", a mostaniakban jelentékeny fejlődést fog észrevenni. Nem csak azt, hogy ma jobban rajzol és fest, mint annakelőtte, a haladásnak ez a fajtája nála szinte csak idő kérdése. De látni fogja az immár nem tétovázó festői szándékot. A „Szirének fészke" még keresgélés. Egy halom akt, az Odisszea nehány verssorának para-

frázisa. Laza gyűjteménye a testeknek, amelyek így nem sokat mondanak nekünk a festő élményeiről, hangulatairól. Személytelen kép, melynek legnagyobb erénye a rája fordított szorgalom. Más dolgokat sugalmaznak azonban e régi munka legifjabb testvérei. Pedig ezek egy részének megint csak ama pompás asszonyi állat a főhőse. A modell nem változott meg. De átalakult az a két szem, amely ezeket nézte, átalakult a kéz, amely formáit a vásznon mimeli, főként pedig átalakult a fő, amelynek agyában e képek leszűrődtek, alakot öltöttek. A festőből művész lett, akinek egy-egy képe most már vallomás s nem pusztán munka.

Legközvetlenebbül nyilvánul Márk művészi felfogása ezeknek az alakoknak mozgásában. Ez meglep s nemcsak futólag foglalkoztat minket. Vannak a testnek funkciói, mozdulatai, amelyek szinte naponkint ismétlődnek, folyton szemünk előtt folynak le, tehát megszokottak és ennélfogva semmitmondók. A festő, aki képein csak ilyesmit ad, az semmit sem árul el abból, hogy mi kötötte le őt világszemléletében, mi ragadta meg, mi okozott lelkének egy szenvedélyes megrezdülést, vagy egy melancholikus órát. Pedig hányan adják csak éppen ezt, hányan járnak a nagy emberpiacokon, anélkül hogy bármit is látnának ott a sablón sült prózájánál. Sőt hányan rajzolják és festik ezredik aktjukat is oly száraz mathematikával, hogy a körvonalaikat szinte egyenletekkel lehetne kifejezni. E látleletfestőkkel szemben Márknak megvan a maga külön álláspontja. Amit ő a test gyönyörű megjelenéséből nekünk tolmácsol, éppen nem hagy bennünket közömbösen. Oly behatóan tanulmányozta a test váratlan, kifejező, egy-egy ritka, de meghatározott szituációból eredő mozdulatait, mintha egy aktvilágban élne s mintha reggeltől estig egyebet se látna, mint a test remekül ruganyos, mozdulataiban szinte mindenható, végtelenül gazdag funkcióit. Hogy mit jelent a mozdulatoknak ily szabad és gazdag sora a festőre nézve, azt nagyon is jól tudja mindenki, aki éltében valamikor modellt állított. Még műhely-adomák is vannak róla. A festő, aki egy meghatározott tárgyú képhez igazította be modelljét, nyugodtan várta, míg amaz leveti utolsó ruhadarabját. „Maradjon így!“ kiáltott hirtelenül, midőn a leány az öltözetet a széktámlára vetette. S egy egészen más kép lett belőle, mint amelyhez készülődött. Ha a modell-állítás ily véletlenei ismer-

ARCKÉPEK

MÁRK LAJOS FESTMÉNYEI

tetnék meg a festőt az érdekes és festőin értékes mozdulatokkal, akkor Márk képei egyebek se volnának a véletlen szakadatlan és rendszeres láncolatánál. De épp ezzel megszünik aztán a véletlen véletlennek lenni. Más valami játszik itt közre, inkább művészi természetű dolog. Ha a műhelyt aktvilágnak képzeljük, ahol a festő tanulmánya nem abban merül ki, hogy nyolctól tizenkettőig szakadatlanul azt az egy pózt festi, hanem ahol alkalom nyílik előre nem szándékolt mozdulatokat látni, ahol ruha nélkül végezheti a test az önkéntelen mozdulatok ama gazdag variációit, amelyeket az utcán s a társaságban csak ruhától elfedve látunk, — akkor talán némi kulcsot kapunk annak megértéséhez, hogy miként kerülhetett e képekre az új, el nem csépelt, intenzive jellemző, kiadatlan mozdulatoknak egész sora. A festő szempontjából elég baj, hogy a természet legpompásabb formáit, az emberi testet, ma már csak a műhely zárt falai közt tanulmányozhatja. Segít magán, ahogy tud: némely iskolában órahosszat sétáltatják az aktmodellt, hogy a növendékek ne csak pózba rögzítve, hanem végre mozdulatfunkcióban is megláthassák az embert.

Mindez azonban nem elég, mert a járó, szaladó, gesztikuláló aktot is meg lehet tanulni. Szorgalom és training révén hiánytalan felvételek készülhetnek így is. De ki fogadná el az ilyen fagyos pontosságú munkát művészi végcélnak? Ha Márk alakjai csupán efféle jelesre felmondott lecke volnának, még csak figyelemre se méltatnók őket. Nem puszta tanulmány és korrekt megfigyelés csapadékai azok, hanem különleges termék, amelynek eredete és jelleme nehezen foglalható szavakba. Szeretjük érzésnek, ösztönnek nevezni. Úgy is mondhatjuk, hogy vérré vált benne az akt, a test mozdulatának megértése. De ezek mind puszta szavak Csak hasonlatokkal közelithetjük meg. Gondolhatunk egy sebészre, aki a késével épp csak oly mélyre vág, amennyire egy hajszálig szabad. De az ujja nyomásán „érzi" ezt s nem számítja ki előre a millimétereket. Gondolhatunk a vérbeli vadászra, aki „kapásból" lő. Az atlétára, aki pontosan elvégzi a magasugrást, s e pontosságot annak köszöni, hogy comb-izmai épp a kellő energiával húzódnak össze s tágulnak ki Mi más ez az „eltalálás", mint a gépész pontossága, aki a manométer skálájáról olvassa le, hogy mennyire szabad még hevítenie a kazánt. A test gyönyörű mozdulatainak ily újjáteremtése szintén érzés dolga. S nincs hozzá segítő manométer. Nem is éri el igazában senki, aki nem érzi át egészen az aktot. Szinte színészi munkáról van itt szó, a festőnek karjai, törzse, lábai, nyaka mind vele mozog az akt mozdulataival, bár csak érzésben is. Erre születni kell. Azaz külön tehetség kell hozzá.

Már ebből a halvány képből láthatjuk, mily vonatkozások keletkeznek egy ily fesmény megszületésekor ember s ember — festő és modell közt. Tökéletes kompasszió, mélyen emberi jellemvonás. Ezzel a momentummal a munka hirtelenül értékessé válik. Mert aki itt

ILLUSZTRÁCIÓ HERCZEG F. ANDOR ÉS ANDRÁS CÍMŰ REGÉNYÉHEZ
MÁRK LAJOS RAJZA

tart, az nem puszta leírója egy másik embernek, hanem a kép a szerzőt is magában rejti éppen abban a lelkiállapotban, amelyben ő festés közben élt. Így csúszik bele a művész is az aranykeretbe, amelynek négy léce lát-

KÉPES LAPOK
MÁRK LAJOS FESTMÉNYE

NŐI ARCKÉPEK

MÁRK LAJOS FESTMÉNYEI

kal, azokkal az attitüdökkel, amelyek francia elegáncia álnéven kerültek Budapestre valamely párisi tucat-diseuse boudoirjából. Sokszor, igen sokszor kerül elénk Budapesten ez a sajátságos világ, de úgy látszik nem akadt még mesterére, aki a veséjébe lát és egész hangulatát ki is tudja fejezni. Márknak sikerült ez és néhol, ahol a cél megengedi, pompás szatirát is ad róla, így például azokban az apró illusztrációkban, amelyeket Herczeg Ferenc „Andor és András" című könyvébe rajzolt s amelyek közül mi is reprodukálunk néhányat. Ha egészen élesen akarjuk látni azt a budapesti miliőt, amelyet Márk sok képén oly közvetlenül tud bemutatni, vessük össze e festményeket egy kis falu egyszerű tipusaival vagy egy hegyi táj kristálytiszta levegőjével. Ez nem kritikája annak, vajjon melyik miliő, melyik tipus értékesebb: értéket csak a művész tud adni ennek is, annak is. Az Ezeregyéj langyos légköre és buja színjátéka hasonlíthatatlanul fenségesebb lehet egy ridegen és művészietlenül konstruált gótikus székesegyháznál.

Ily jellemzetes dolgokat látott meg Márk s adott elő képein. Kiemeltük már aktfestésének egyik bélyegét s utaltunk arra, hogy ez az asszonyvilág oly típust és miliőt mutat be, amely egészen budapesti. Harmóniában van e festői szándékkal a kiválóan temperamentumos előadás. A tétovázásnak alig akadunk itt nyomára. Épp oly kevéssé fél a színtől. Sőt az nagyon szervesen illeszkedik festő-szándékába. Néhol úgy látszik, hogy egy kosztüm, egy csillogó drapéria csak azért kerül a képre, hogy pompázatosan emelje ki egy nyak, egy kar színét. Lenge fátyol, színjátszó selymek, irizáló szövetek — olykor nem is organikus ruha — s lángvörös hajtömeg kerülnek együvé, érzékies játékba. Kiegészíti ezt a sajátságos, más festőnél nem látott hatást egy elem, amelyet pongyolaságnak neveznénk, ha ezt nem érthetné valaki magának a festésnek módjára. A fátyol kissé oldalt van kötve. A lángvörös hajtömeg kissé rendetlen, egy pár tincs kuszán s lustán lóg le. A selyem kissé lecsúszott a vállról. Nem elhatározó, fontos gesztusokra lendül a kar, hanem csak egy kissé mozdul meg. S ebbe a világba, amely ily keletiesen tunya, beleveti Márk a műterem összes színes szöveteit, selymeit, brokátjait, mulljait.

LA CUENCA
MÁRK LAJOS FESTMÉNYE

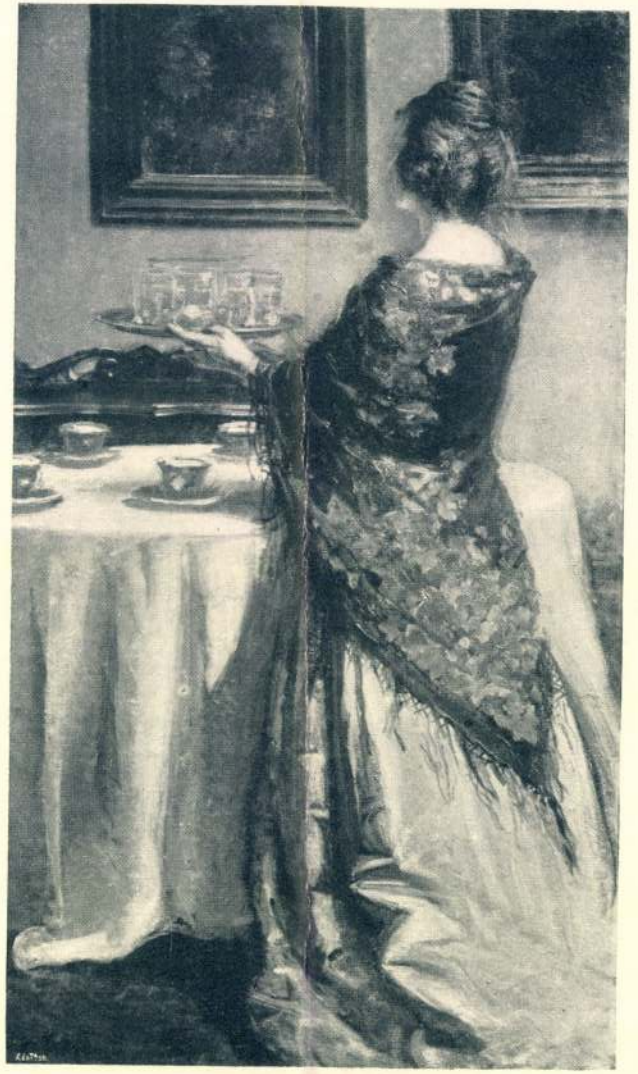

SZERVIROZÁS UZSONNÁHOZ
MÁRK LAJOS FESTMÉNYE

PARKBAN
MÁRK LAJOS FESTMÉNYE

BARÁTNŐK
MÁRK LAJOS FESTMÉNYE

Azokat a képeit, a melyeket a szabad természetben állított be, nem tartjuk oly jellemzeteseknek, mint ezeket, amelyekről épp az imént mondottunk el egyet-mást. Itt meglátott s kijezett olyasmit, amit eddig képen nem láttunk. Bár egyetlen oly festményét sem ösmerjük, amely egyszerű leírása volna a budapesti élet egy jelenetének, mégis rámondhatjuk művei jó részére: ez Budapest. Öltözzék bár directoir-szabásba, változzék bár egyszerű aktmodellé, sétáljon bár egy vidéki kertben: ez az alak minden mozdulatában, cselekvésében, színeiben, rest pongyolaságában mégis csak Budapest.

Azt mondhatjuk, hogy e jellemvonás első felfedezője éppen a mi festőnk s azt is mondhatjuk, hogy ezt a jellemvonást minden tépelődés nélkül elénk tudta adni azzal a meglepő művészi fejlettséggel, amely új képeit a még csak néhány évvel ezelőtt festettektől megkülönbözteti.

Márkról, mint arcképfestőről nem szólhattunk ezúttal. E helyett néhány idevágó művét reprodukcióban mutatjuk be.

LYKA KÁROLY

ILLUSZTRÁCIÓ HERCZEG F. ANDOR ÉS ANDRÁS CÍMŰ REGÉNYÉHEZ
MÁRK LAJOS RAJZA

szólag csak egy modell ábrázolatját fogja körül. A mi festőnk profilja is így van jelen ezekben a festményekben.

Vajjon miben ösmerjük fel?

Valaki már azzal is jellemezheti önmagát, hogy mit lát meg az életben, mi érdekli. Márknak ugyancsak bő választékot kínál képeinek főszereplője, az asszony. Mily variációkban okozott bút, örömöt, tragédiát boldogságot e világon! Az egész irodalom vele foglalkozik. Nagy géniuszok halhatatlan alakokba sűrítik egy-egy típusát. Gondoljunk Grizeldiszre vagy Kleopatrára, Nanára vagy Gretchenre, Szécsi Máriára, vagy lady Macbethre s a köréjük csoportosuló ezrekre. Ezeket az irodalom formálta ki a maga eszközeivel. A festő eszközei mások: ő nem adhat oly természetű jellemrajzot, mint a költő. Amit e réven veszít, azért dúsan kárpótolja, hogy közvetlenebb. Adja magát a jelenséget s ezen azt, ami neki rajta fontosnak, jellemzőnek látszott, ami őt, a művészt izgatta, ami arra hajtotta, hogy megfesse. Márk sok képe nagyon tanulságos e részben. Valamelyik képén heverő aktot láttunk: simulékony, könnyed mozdulatú, kissé lusta, de életteljes testet, amely a macska félig henye, félig leselkedő mozdulatát mutatja. A festő ilyes jellemvonást látott modelljén, valamit, ami csakugyan jellemez sok női testet. Néha a párduc energiája vagy az elkényeztetett házimacska finnyássága is megcsillan rajta. Sok művész fedezte fel ezt a jellemvonást, némelyik egyenest ennek és csakis ennek visszatükrözésére festette vagy rajzolta meg képét. Khnopff például úgy adja a maga megfigyelését, hogy párductestre illeszt női főt. Bármily hajszálfinom kaligrafiával készült ez az ábrázolás, alapjában mégis vaskos, mert útszéli együgyűség van abban: ezt a megfigyelést így szóról-szóra a rajz világába átültetni. Szinte már csak hieroglif, azaz puszta közlés. Márk képe azt, ami neki e modellen értékesnek látszott, szereti közvetlenebbül adni. Inkább a szemünk, mint az absztraháló értelmünk számára tette megfigyelését evidenssé. E hajlékonyság, ez a feminin vonás visszatér az ő kosztüm-képein is. Ott a nők a mult század elejéről való öltözetet viselnek, de negédes, néha graciózus, néha kokott-szerű, néha bájosan önfeledt mozdulataikat e bő kosztümök mesterkélt tömege sem nyomja el. Szó sincs róla, ezek az asszonyok nem abból a fajból valók, akik Gracchusokat nevelnek. De ez nem érinti magának a festésnek értékét.

ILLUSZTRÁCIÓ HERCZEG F. ANDOR ÉS ANDRÁS CÍMŰ REGÉNYÉHEZ
MÁRK LAJOS RAJZA

Más világ, mint amelyben mi élünk, de ez a más világ beszédesen tolmácsolódik e képeken.

Annyira, hogy szinte erezzük rajtuk a színes kosztümökben bővelkedő műhely kissé fülledt levegőjét. De még ebben is sok a jellemző vonás. Márk némelyik képén az arrangementban, az előadásban olyasmit mutat nekünk, amit sok helyen látunk éppen Budapesten a vernisságeok, operaházi és filharmonikus esték, a jótékonycélú drága előadások publikumán, amely épp ily fülledt légkört von maga köré gyémánt- és csipketerhével, a jólét tunya nonchalance-ával, a buja színeffektusok-

MÁRK LAJOS
VÁZLATKÖNYVÉBŐL

VÖRÖS BIEDERMAYER

ÉRDEKES HISTÓRIA

MÁRK LAJOS FESTMÉNYEI

lakni, kert közepén, levegős, tágas villanegyedben, de ha már a sors harmincad, negyvened magával szorította együvé, akkor nincs semmi oka arra, hogy kétségbeessen, vagy letagadja ezt az állapotot. Arra gondol inkább, hogy a szociális létet a maga hasznára fordítsa. Az építésznek, a művésznek is erre kell gondolnia. Az a feladata, hogy minél jobban kihasználja, feltüntesse, hangsúlyozza mindazt az előnyt, amit a tömeglakás kétségtelenül nyújt, hátrányai mellett is. A közös helyiségeket, lépcsőket, felvonókat, fűtést, az egyéb, egyre szaporodó közhasznú berendezéseket, amik egyelőre csak technikai előnyökként szerepelnek, de idővel feltétlenül anyagot adnak a művészi invenciónak is, mert a derék, a jó művészet mindig igazi szükségletekből, technikai kényszerűségekből táplálkozott.

Nincs előbbrevaló feladata a modern bérház építőjének, mint hogy minél jobb, minél célszerűbb, minél kellemesebb lakásokat rakjon egymás fölé és egymás mellé. Ezzel a jósággra való törekvéssel együtt jár az artisztikus hajlandóság. Az építő kezét, fantáziáját megköti a pénz, a befektetendő tőke korlátoltsága. De első sorban kifelé köti. Kifelé, külső hatás-eszközökre nem telik a tömeglakás jövedelméből, mert ennél az üzleti vállalatnál a költséges művészi megjelenésre, vagy épen cifraságokra költött pénz holt befektetés. Ezzel szemben a belülről jól megcsinált, a jó falakkal, jó anyaggal, jó ablakokkal, jó helyiségekkel, folyosókkal, fürdőszobákkal ellátott ház jól jövedelmez. Ennek a jó matériának artisztikus elrendezése pedig legfeljebb annak az építészgárdának kivihetetlen feladat, amelyik művészi nevelését kizárólag az emlékektől, az ásatag művészettől kapta.

Álljon bár még annyi pénz is valakinek rendelkezésére, nem érthet egy bérház jó és artisztikus megkomponálásához az a mester, akinek az ideáljai az elmúlt századokban éltek. A mi építőművészeti nevelésünk és gyakorlatunk csődje ott kezdődik és végződik, hogy a modern bérház, e teljesen új fejle-

Művészet 1907 évf.

mény megcsinálására semmiféle letűnt kor építőművészete meg nem taníthat. Az építészetnek nemcsak az anyagai változtak meg, nemcsak a kővel és téglával veszi fel a versenyt a vas és az üveg, hanem egészen új fogalmak, áruházak, tömeg-lakások, pályaudvarok vonultak a templomok és a nagyúri paloták mellé és helyébe, ahogyan a postakocsi helyett megjelent a gyorsvonat.

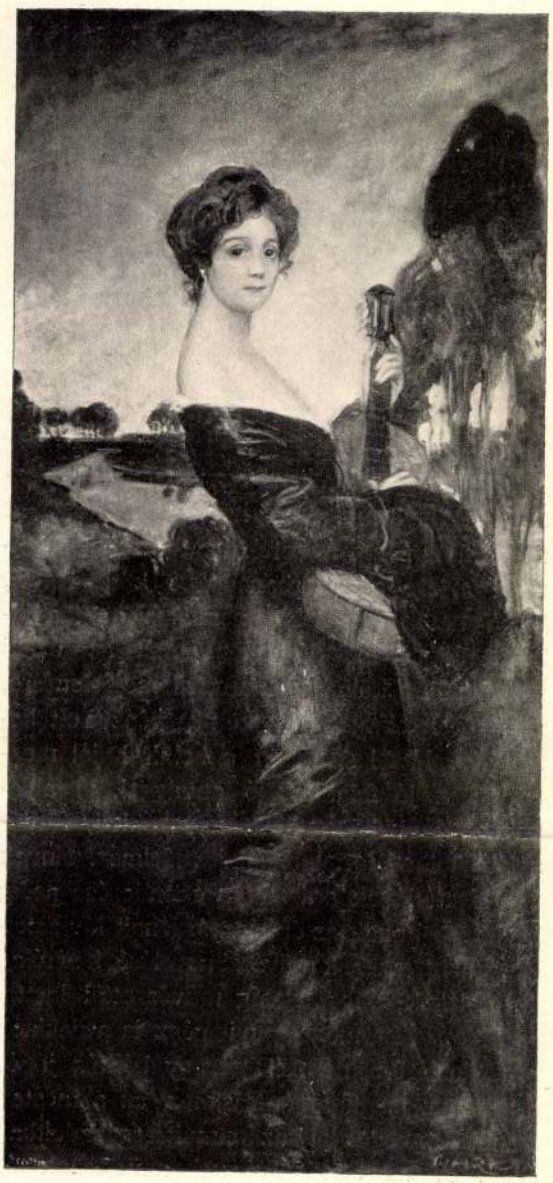

NŐI KÉPMÁS
MÁRK LAJOS FESTMÉNYE

Ez új építészeti fogalmakat lekicsinyel művészhez méltatlannak jelezni annál bá rább, mert lehetetlen is, lévén egyre kévese templomra és egyre több lakás-raktárra, üzle raktárra és egyéb raktárra szükség. Ami mondottuk, ezek az új fogalmak új követe ményekkel lépnek fel, reászorítják az épít művészt, hogy intim anyagi és ami ezze együtt jár, esztétikai kvalítások iránt érdek lődjék. A lakáskereső ember a legritkább esetben nézi a homlokzatot. A bérház belső életet él, ellentétben a középülettel, legalább a régi időkben gyökerező középülettel, amely nek legáltalánosabb típusa a templom. Ez a megállapítás felveti azt a kérdést, vajjon a cifra és értéktelen, az üres és hatásvadászó, a tipikusan budapesti homlokzatok nem rejtenek-e minden külső hibáik mellett is kifogástalan bensőt?

Nem következik-e az elmondottakból az, hogy a körút malter-architekturája nem lényeges hiba, épen, mert a modern tömeg-lakás benső életet él?

Budapesti ember nem sokat időzhet ez előtt a kérdés előtt. Csak az újabb keletű, a materiálisan megalapozott esztétika igazságát dokumentálja az a közismert tény, hogy elhibázott, rideg, kényelmetlen, drága és egészségtelen lakások húzódnak meg a gipszcifraságok mögött. A belülről jobban felszerelt, előnyösebben elhelyezett, becsületesebben ellátott építmények viszont általános tapasztalás szerint kivülről is kellemesebben hatnak.

Amaz egyhangúságon, amelyet kivülről az elmélet szerint szinte szükségszerűen mutatnia kell a tömeg-lakásnak, a gyakorlat sokat enyhít. Semmi optimizmus nem kell hozzá, hogy elhigyjük, hogy az a művész, aki érti, hogyan kell kedves és kényelmes lakásokat komponálni, érteni fogja az egyszerű külső artisztikussá tételének módját is. Nem akarunk utalni a modern angol építészek családi házaira, amiknek olykor csudálatos báját szinte érthetetlenül szimpla eszközökkel érik el. Nem akarunk rájuk utalni, mert hiszen arról beszélünk épen, hogy milyen lényegbevágó különbség van a magános villa és az utca-sorba szorított hombár között. A modern

Márk-kiállítás a Nemzeti Szalónban

MÁRK LAJOS: NŐI KÉPMÁS

ben mondanám el ugyan mindezt a Bibinek, de Bibi igen el van foglalva. A kellő körülményességgel nem mondhatok el neki mindent; nem érne rá meghallgatni, talán nem is értene meg. Bibi híjján tehát följegyzem mindazt a jövőnek . . . ha nem is remélhetem, hogy: az örökkévalóságnak.

Leírom lelki élményeimet másodszor azért: mert a tanár úrnak még igaza is lehet . . . Én ugyan ebben nem bízom. De: lelke rajta! Engem ne terheljen semmi mulasztás. Én szívesen megteszek a gyógyulásom érdekében mindent, ami tőlem telik.

De szót fogadok a tanár úrnak, harmadszor, azért is, hogy ha belepusztulok ebbe a szerelembe . . . ha megőrülök, megházasodom, vagy meghalok . . . hát maradjon utánam valami. Még a disznó után is marad valami: a sörtéjéből kefét készítenek. És az én szenvedéseimből ne maradjon semmi? Voltak, akik például a csontvázukkal óhajtottak szolgálatára lenni a tudománynak; én a lelki élményeimet hagyom ugyanerre a célra.

A mai napon tehát megkezdem a kúrát, vagyis gondolataimnak és érzéseimnek a följegyzését.

Ime a könyv. Maga a papirja tíz, a kötése ötven koronámba került. Remélem, elég csinos.

Kinek ajánlhatnám, tanár úr, ha nem önnek?! Hisz ön lesz az egyetlen olvasója!

— — — — — — — — — — — —

A Könyves Kálmán jogosításával

MÁRK LAJOS: SZERVIROZÁS UZSONNÁHOZ

XXX.

február 15.

Ó, Bibi, nem felejthetlek!

Ó, Bibi, mért vagy te kabaré-művésznő?! És ha már kabaré-művésznő vagy, mért vagy olyan szókimondó?! És ha már kimondod a szót, mért nem mondod ki több illendőséggel, több diszkrécióval, több — akármilyen sok elhallgatást sejtető finomsággal?!

Vagy ha már mindezt el kell nyelnem, mondd, Bibi, mért harsogod el azt is, amit már bizvást elhallgathatnál, és mért tálalod ki ezt annál élesebb hangon, minél több ember van körülötted?!

Végül, ha már ilyen vagy, miért nem hallgatsz meg engem is, csakúgy, mint a többieket?!

Tudom. Mert kitünően számítasz. Mert Gauss nem volt olyan jó matematikus, mint te. Mert csak így vezethetsz az orromnál fogva. Mert csak így remélheted, hogy megőrülök és feleségül veszlek.

De lásd, Bibi, ez lehetetlen!

Hiszen, ha csak rólam volna szó!

Csakhogy az ősrégi Mauriczius-családnak minden egyes tagját — nemcsak a nőket, a férfiakat is! — egyszerűen megütné a guta, ha én téged feleségül vennélek. Mindegyiket, aki közülök már fölserdült.

Beláthatod, hogy ezt nem tehetem.

Én meghalhatok, megőrülhetek, megházasodhatom, de ilyen tömeggyilkosságot nem követhetek el.

És mégse tudok lemondani rólad!

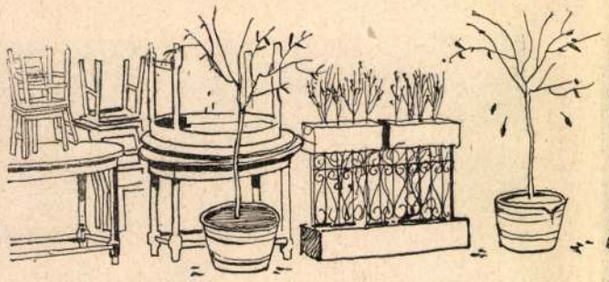

Az első fagy Budapesten. — Jancsi, vidd be a kertet!...

Mühlbeck Károly rajza.

Ó, Bibi, ha tudnád, milyen szép dolgokat írtam rólad naplóm második, tizenötödik és huszonkilencedik fejezetében!

Igaz, ha tudnád, akkor se méltatnád. Talán meg se értenéd.

Pedig Schiller nem énekelte meg szebben az orleansi szüzet, mint én téged, Bibi!

És el tudod-e képzelni, micsoda hőstett volt az, hogy én, a megtestesült idegesség, a szegény fiu, akinek soha se volt akarata, sok, sok órán át meg tudtam tagadni magamtól, hogy a hangodat halljam és a szavadra felelni alkalmam legyen, csak azért, hogy szorgalmasan, kitartóan dolgozhassam valamin, ami — meglehet — vonásaidat át fogja adni a jövő század érdeklődésének?!

Dehogy tudod elképzelni! Te csak számítani tudsz.

Fogalmad sincs róla, hogy a Herkules munkái között nem volt ilyen hőstett!

Pedig hát úgy van.

Bizony isten méltó volnék rád — ha ugyan te is méltó lehetnél rám.

— — — — — — — — — — — —

LII.

Március 8.

Nem, tanár úr, én nem gyógyulok!

A Bibi, a Bibi! . . . Sirva fakadok, ha rá gondolok!

Tegnap egész nap nem láttam. Reggeltől estig lázasan írtam a naplómat. Mire leírtam az utolsó strófát, és kocsim elvitt a kabaréba, a Bibi már eltünt!

És mégis hálával gondolok önre, tisztelt tanár úr, atyai pártfogóm!

Kiderült, hogy igenis, képes vagyok valami férfias erőfeszítésre is, és ezt önnek köszönhetem! Igazán, soha se hittem volna.

Büszke vagyok a munkámra, akármilyen keveset ér. Megtalálom benne magamat.

— — — — — — — — — — — —

LXXVIII.

Április 13.

A tanár elolvasta naplóm első ötven fejezetét és kijelentette, hogy jól sejtett, mert valóban kiváló írói tehetség vagyok.

Ez olyan gyönyörü siker, olyan erkölcsi elégtétel, hogy megrontanám, ha bármilyen elmélkedést fűznék hozzá.

Hogy is mondta Dante?

Ma nem olvasunk és nem írunk többet!

— — — — — — — — — — — —

CX.

Május 5.

Felolvastam nagy művem egy részét Sárikának, a trafik angyalának.

Mondhatom, nem könnyü dolog volt, ott, a trafikban! Százszor zavartak meg, akik két rövidszivart vagy öt darab británikát kértek.

De micsoda eredmény!

Ó, ez már megértett, ez a drága lény! Olyan mély megindulással hallgatta a Bibihez írt szerelmi siránkozásaimat, hogy, mialatt a két szivarskatulyát odalibbentette a vásárló elé, könnyek szivárogtak szép szeméből.

És én csak most tudom meg, hogy ilyen nők is vannak a világon!

— — — — — — — — — — — —

CXXVII.

Május 20.

Tanár úr! Tanár úr! Ön engem meggyógyított!

Tanár úr! Ön nem fogja elhinni, és mégis igaz: kiírtam, végképpen kiírtam szerelmi bánatomat!

— — — — — — — — — — — —

CXXX.

Május 25.

Igenis, feleségül veszem a Sárikát!

Az ősrégi Mauriczius-családnak ugyan nem egy tagját meg fogja ütni a guta, de nem tehetek róla, és tessék elhinni, azoknak, akik ebbe belehalnak, egy cseppet sincs igazuk!

Kit kérhetnék fel tanúnak, vagy násznagynak, kedves tanár úr, ha nem önt?!

Naplómat, amelyet most már nincs miért folytatnom, kegyes engedelmével, az egyetem orvostudományi karának fogom ajándékozni.

Tanulják meg belőle mások is, amit ön már régen tud, hogy a halálos szerelmet nem lehet legyőzni, de az irodalom segítségével ártalmatlanná lehet tenni: fel lehet dolgozni!

Ha valakit rettenetes szenvedésre kárhoztatott egy Bibi: énekelje meg őt! . . . írja meg őt! . . . írja meg szépen, minél szebben, minél több sorban, minél hosszabban, és mire tökéletesen megírja . . . olyan tökéletesen, hogy emlékét hiány nélkül adhatja át a jövő századoknak . . . akkorra már el is felejtette!

Seléne

Arany homályban úsznak az emlékek
Alkony-borított, arany láthatáron,
Arany homályban csak kereslek téged

Arany felhőkkel elszállt boldogságom — — — —
Zúgó zenéje élet ünnepének,
Hajnali harmat kinyiló virágon . . .

Ezüst homályba hűvösült az éjjel,
Kék köntösén ezüst sugarak szállnak,
Rezgő hálóként foszladoznak széjjel.

Hűvös ölén ezüst-kék éjszakának,
Rég elsugárzott, letünt arany álom
Halk viszfényedben újra megtalállak.

Czóbel Minka

A szerelem betege

(Egy ideges fiatalember naplójából.)

Irta AMBRUS ZOLTÁN

I.

Január 10.

Ezt a naplót önnek ajánlom, tisztelt tanár úr!

Önt érdekelni fogja mindaz, amit ebbe a naplóba foglalok. Ön, a nagy ideggyógyító, nemcsak a test orvosa, hanem a léleké is. És ha a test orvosát érdeklik . . . mit mondjak? . . . például egy holtraváló szívbajosnak az utolsó följegyzései . . . vagy, hogy mit érez és minő képeket lát az az ember, aki megmérgezte magát morfinnal s aztán ceruzát vesz a kezébe, hogy papirra tegye az öntudat végső perceinek a benyomásait, — akkor a lélek orvosát is érdekelni fogja, hogy minő gondolatokat s milyen érzéseket vált ki egy haldoklóból . . . igen, egy haldoklóból! . . . a lebirhatatlan, a végzetesnek, gyilkosnak tudott és mégis legyőzhetetlen, a halálos szerelem!

De önnek ajánlom ezt a naplót azért is, mert hisz ennek a naplónak ön az értelmi szerzője, szeretném azt mondani: az atyja vagy legalább a keresztatyja! . . . Ön bujtott föl rá, hogy leírjam mindazt, ami a lelkemben történik . . . ön volt, aki azt mondta: „jegyezzen fel minden kicsiséget! . . .“ Ha tehát csupa haszontalanság az, amire e helyütt felhasználom . . . meglehet, csak elfecsérelem . . . lelkierőmnek, mely soha se volt sok, utolsó csekély maradékát, — ez az ön bűne, az igazi tettes ön, én csak a végrehajtó kéz vagyok!

A Márk-kiállításból

MÁRK LAJOS: NŐI KÉPMÁS
A Könyves Kálmán jogositasával

Leszögezem naplóm bevezetéséül — és magyarázatául, ha könyvem valaha netalán idegen ember kezébe kerülne — a tényt, hogy kettőnk között ez a beszélgetés folyt le, szóról-szóra:

— Gyógyítson ki, tanár úr, ebből a szerelemből! — esdekeltem én, már nem tudom hányadszor, tizedszer, huszadszor. — Én tudom, hogy ez a szerelem nem egészséges érzés, csak nagyfoku ideggyöngeség következése. Mert ha nem igy volna, akkor hallgatnék az eszemre, kiirtanám az érzésvilágomból ezt a minden józanságot megcsúfoló hajlandóságot, s lemondanék erről a leányról, aki nem méltó hozzám . . . nem is gondolnék rá többet! De az idegeim rettenetesen gyöngék, az akaratom beteg, nem tudok, nem vagyok képes lemondani, és azért vagy megőrülök és elveszem ezt a leányt feleségül — mert ez a kettő egyet jelent — vagy belehalok az epedésbe . . . Gyógyítson ki! . . .

És ön, aki először kinevetett, másodszor idegbajom kicsinylésével akart megnyugtatni, harmadszor csillapító-szerekkel igyekezett lelki lázamból kiszabadítani, negyedszer végigkóstoltatta velem az idegbajok összes kúráit, ötödször hipnózis segítségével erőlködött belém diktálni, hogy: semmi bajom, csak szamár vagyok . . . ön, aki tizedszer már mindenáron le akart rázni a nyakáról és haragosan jelentette ki, hogy még messze van az az idő, amikor a tudomány majd akaratot is tud kölcsönözni, egyelőre még nem jutott el a fejlődésnek erre a fokára . . . ön, aki már rettegett tőlem — a huszadik, vagy nem tudom, hányadik könyörgésemre, miután egy kis ideig gondolkozott, hirtelen igy szólalt meg, annak az embernek a hangján, akinek váratlanul jó ötlete támadt:

— Tudja mit, tegyünk még egy kisérletet! Próbáljunk meg egy olyan kúrát, amelylyel még csak kevesen kisérleteztek, amelynek a hatását még nem próbálta ki eléggé a tapasztalás, de amely, ha nem használ, hát nem is árthat. Ön olyan jól tudja elemezni, hogy mi történik a lelkében, olyan szépen, és olyan sokat tud beszélni a bajáról, hogy azt kell hinnem: ön valójában irónak született! Tudja mit?! Próbálja meg leírni minden gondolatát, minden érzését! . . Jegyezzen fel minden kicsiséget! . . . Ennek csak jó hatása lehet. Ha a lelkierejéből még kifutja ezt megcselekedni, az az idő, amit érzéseinek a följegyzésére fordít, tisztára nyereség. És ki tudja?! . . . Minél több időt von el a szerelmesétől ennek a munkának, annál nagyobb a lehetőség, hogy tökéletesen kigyógyul — mert a lélekre semmi se veszedelmesebb, mint a tétlenség. A legrosszabb esetben nem veszít és nem nyer, de hasznára lesz a tudománynak. A lélekbúvárok, sőt az ideggyógyítók is úgy értékelik az ilyen följegyzéseket, mint okiratokat, amelyeknek egybevetéséből néha igen becses tapasztalatokhoz, ismeretekhez, fölfedezésekhez lehet eljutni. Próbálja meg!

Mialatt ezt mondta, folyton az ajtó felé nézett, mintha alattomban ilyesvalami járt volna a fejében:

— A várószobám tele van emberrel, beteg, sulyosan beteg emberekkel, és én ezt a kétségbeesett szerelmest, akinek voltaképpen kutya baja, nem tudom kituszkolni! . . .

Igen, akkor is csak le akart rázni a nyakáról.

Mindegy. Azért mégis megfogadom a tanácsot.

Leírom, teljes őszinteséggel, összes lelki élményeimet.

Először is, mert jól esik. Jól esik elmondani, pláne örökre följegyezni, ami bennem forrong . . . Szíveseb-

mester hangja. Hisz ez ternó! Húsz forint Jozefintől, húsz tőlem, az összesen negyven, egyazon munkáért! Nincs ennél jobb üzlet a világon. „Köszönöm, nagyságos asszony, köszönöm", hajlongott tehát szaporán a lakatos. „Kalapálunk mi! Hogyne kalapálnánk! Az ilyen szép asszony kedvéért körömszakadtáig kalapálunk." És kalapáltak.

— Nem értem, — szólt közbe őszintén a diák.

— Mindjárt meg fogja érteni, humillime, — hunyorított Bauernebel. — A dolog folytatása a következő. Augusztusban a lakatosok, két oldalról lévén megfizetve, olyan vadul dolgoztak, hogy Vulkán műhelye a süketnémák intézete volt hozzájok képest. Szeptemberben újra két oldalról kapva gázsit, szintén a legnagyobb erőfeszítéssel dolgoztak. Tegnap azonban, október elsején az történt, hogy mikor Jäger úr a lénungért jelentkezett, Jozefin őnagysága gúnyosan mosolygott és így szólt hozzá: „Kedves mester úr! Értésemre esett az a körülmény, hogy ön apámtól havi húsz forintot kap azért, hogy a lehető legnagyobb lármával kalapáljon. Igaz ez?" „Igaz", vallja be a mester egy kis habozás után. Erre Jozefin nevetni kezd. „Hisz akkor jól van! — jelenti ki. — Ez tiszta haszon a pénztárcámra. Miért fizessek havi húsz forintot a kalapálásért, mikor apám ezt már megcselekedte? Ez tiszta őrültség volna. Igaz ugyan, hogy én roppant szeretem a pörölyök zenéjét hallani, de ha ez nem kerül pénzembe, a mulatság kétszeres élvezet. Ezennel tehát beszüntetem a lénungot."

— Óriási! — tört ki a kacagás a diákból, aki kezdte érteni a dolgot.

Bauernebel mérgesen folytatta.

— Jäger úr mit tehetett, megfordult és távozott. Lent már vártak rá a borravalóra éhes segédek. „Fuccs!" szól rájuk a mester. „Fuccs!" „Mi a fuccs?" kérdik a segédek. „Az, — jelenti ki a lakatos, — hogy őnagysága azt mondja, hogy ingyen is élvezheti az erő, a munka, a férfiasság zenéjét, tehát nem bolondult meg érte fizetni." A segédeknek erre természetesen szintén leesett az állúk, de a következő percben már megjött az eszük és így szóltak: „Ingyen fogja élvezni? Hehehe! Majd, ha fagy! Olyan nincs! A jövőben olyan csöndesen fogunk dolgozni, hogy még a légy zümmögését is meg lehet hallani." És azóta tényleg olyan óvatosan simogatják a plléheket, olyan finoman csapkodják a pörölyöket, hogy az ember úri szalónban képzeli magát!

Petőből elemi erővel tört ki a nevetés.

— No, ő nagysága alaposan kifogott magukon! — harsogta. — Micsoda eszme! És a lakatosok csakugyan elhitték a munka zenéjéről szóló mesét?

— Azt már nem tudom, — szólt dühösen Bauernebel, — de annyi bizonyos, hogy azóta Jäger úr és legényei nem hajlandók húsz forintért csörömpölni, kalapálni, pléheket döngetni, hanem rajban követelik a Jozefin további húsz forintját, mert ők bizony ingyen nem szórakoztatnak egy gazdag urihölgyet! És így a jövőben nekem ez a mulatság havi negyven osztrák értékü forintomba kerül. Nohát, mit szól ehhez, humillime?

A diák a szemét törölgette.

— Azt mondom, hogy ez nagyszerü, fenomenális, párját ritkító. Azt mondom, ő nagysága okos asszony, olyan okos, hogy vele szemben ön mindig a rövidebbet fogja huzni.

Bauernebel szippantott egyet a burnótból.

— No, no, — jegyezte meg csöndesen, — láttam én már karón varjut. Lesz az még másképpen is. Tempora mutantur. Aminthogy a galambokkal szintén rendet fogunk csinálni.

Petőnek egyszerre elmult a jókedve. Visszaröpültek a galambok! El! gyorsan el!

— Mennem kell, Bauernebel úr, — mondta az ifju sürgősen kalapján után nyulva.

De az arany polgáron nem lehetett kifogni. Elállta a diák útját, megfogta a kabátja gombját, azzal szépen visszatuszkolta székébe az ifjut.

— Méltóztasson csak maradni, fiatal barátom, — szólt, és legnagyobb jóindulata jeléül harmadszor is elővette a tubákos szelencét, harmadszor is a fedelére ütött és harmadszor is megkínálta vele vendégét. — Szíveskedjék egy kissé még itt időzni, mert egy fontos ügyben óhajtok önhöz egy-két kérdést intézni.

Pető sóhajtva adta meg magát és elkeseredve szippantott a burnótból.

Bauernebel egy ideig rejtélves mosolylyal ajkán járt föl s alá, aztán megállt Pető előtt.

— Ösmer ön, igen tisztelt uram, — szólt titokzatosan, — egy Quastl nevü fiatal pesti urat?

— Nem, — felelte Pető határozottan, mert Q-vel kezdődő nevet ő is csak egyet ösmert: Quentzert.

Az arany polgár még egyszer körüljárta a szobát, aztán így folytatta:

— Kár, hogy nem ösmeri. Mert Quastl úr igen jóravaló és fölötte tehetséges ember.

— Az szép dolog, — felelt Pető egyre az ajtót nézegetve. — És mi ez a Quastl úr?

Bauernebel ujabb séta után válaszolt neki.

Folytatjuk

Levél öcsémhez

Készülsz-e az útra? Indulsz nemsokára,
Valami nyugtalan, falusi határra,
Hol a törött ugar s az ős föld mozog már.
Válladra övezik papi palástodat,
Álmodó, tétova magyar falu fogad,
Hol ritkúl a zengő, szívbe szálló zsoltár.

Új idők sejtése száll a falu felett.
Új idők harcában ütközik meg veled.
S a régi jámbor nép, mint ellenség vár rád,
Ha nem száll előtte vezérül az elméd,
Ha a bibliával csak szárnyát tördelnéd,
Ha nem fogod bátran, hősi szívvel pártját.

Csírázzék lelkedben az új idők magva,
Igaz apostolként állj a forgatagba,
S hirdesd örökhitü, győzedelmes szóval,
Hogy templomban s utcán csak igazat szóljunk,
Sok régi hazugság foszladozzék rólunk,
Vesszen örökre az álmos, tétlen sóhaj!

Hirdesd, hogy az eke mélyebbre hasítson,
Lomha perc árnya se reszkessen az izmon.
Lankadatlan munka diadalmat lásson!
Óh, mert hirdesd azt is, hogy a nehéz gondnak
Fekete fellege már úgy nem boronghat
A göröngyöt törő, izzadó munkáson!

Óh, ha ez új idők lelkét megértenéd,
Néped mennyi hittel özönlene feléd,
Csak igaz orvosként szívére hajolnál.
A sok alvó erő életre indúlna
S a régi templomban fölcsendűlne újra
A már, már felejtett, szívbe szálló zsoltár!

Gyökössy Endre

Gorombasága csupa őszinteség, okossága csupa ravaszság. Ön még sokra fogja vinni, mert tudja a módját, mikor kell gorombának és mikor okosnak lenni. Ez a dolgok rendje és veleje. Én azonban nem tudok mértéket tartani s ha az egyikbe, vagy a másikba belekeveredem, a végletekig viszem. Ha például elkezdek haragudni, meg nem állanék másnap délig és úgy pörlök, veszekszem, hogy a végén beleszédülök és akkor, mint most is, órák hosszat meleg sót kell a gyomromra rakni.

— És használ valamit a meleg só? — tudakolta Pető jámborul.

— Csíp. Atkozottul csíp, — szítta a fogát az arany polgár. — Úgy csíp, hogy a lélekzetem eláll. Egyébként tessék helyet foglalni, kedves baratom, rögtön visszatérek, csak lerakom a sóskendőt, mert már épp elég volt belőle.

Bauernebel átment a hálószobájába, a földhöz vágta a sóskendőt, aztán valamivel vidámabb ábrázattal tért vissza.

— Hálistennek, — szólt nagyot fújva, — most egy időre megint jobban vagyok.

— És mi ingerelte föl ennyire, tisztelt Bauernebel úr? — bátorkodott a jogász megkérdezni.

A háziúr homlokerei kidőltek.

— Hogy mi? hogy mi? — ütött az asztalra. — Jobb róla nem is beszélni. Förtelmes dolog. Egyébként . . . Eh, ha benne vagyok, hát nem csinálok belőle tikot. Kedves Jozefin leányomról van szó.

— Ugyan? — álmélkodott Pető, mintha most hallana először őnagyságáról.

Az arany polgár gúnyosan bólintgatott fejével.

— Bájos gyermek ez az én Jozefinem, annyi szent. Páratlan leány. És elmés, akár Heine. Kitalálja-e, hogy mit csinált már megint?

— Nem én.

— Nem is találná ki soha, humillime. Inkább magam mondom el.

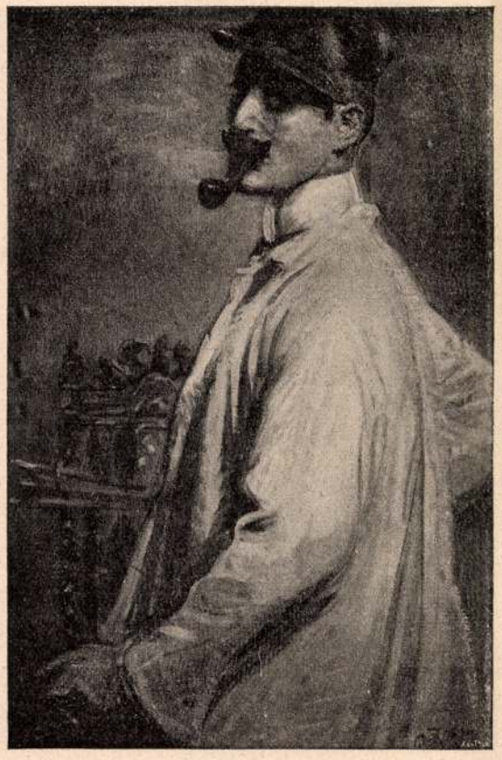

A Márk-kiállításból

MÁRK LAJOS ÖNARCKÉPE

— Ön valóban kiváncsivá tesz, — jegyezte meg a jogász, boldogan lélekezve fel, hogy ezuttal nem kerül a galambokra a sor.

Bauernebel elővette a tubákos szelencéjét, a tetejére ütött, aztán megkínálta vendégét, majd maga is jókorát szippantott.

— Tehát figyeljen reám, — kezdte el mérgesen, — és mondjon ítéletet a gyermeki tiszteletről. Azt ön, ugyebár, jól tudja, hogy Jozefinnel hadilábban állunk. Arról is van tudomása, hogy Jozefin abban a két szobában, amelynek haszonélvezeti joga az épületben rá van ruházva, harangműhelyt nyitott. Azt se kell elmondanom, nemde, hogy ezzel szemben jómagam az átellenes épületben havi húsz pengő forintért kibéreltem a lakatosmestert, hogy egész nap, egész éjjel a legzajosabb pléheken kalapáljon.

— Mind e felől tájékozva vagyok, — bólintott Pető.

— Nos tehát, ezek a lakatosok igen derék emberek voltak, akiknek maguknak is örömük telt benne, hogy valakit úgy istenigazában megbosszantsanak, minek folytán úgy dolgoztak a pörölyeikkel, mintha minden kalapácsutésért egy-egy körmöci aranyat kapnának. Gyakran magam ültem be a boltba őket ellenőrizni, — épp egy ily alkalommal ösmerkedtem meg önnel is, — de arra utóbb nem igen volt szükség, hiszen a dörömbözés idáig fölhallatszott. Nos tehát, ez a história, a lakatosok és harangozók harca jó ideig vígan folyt s meg vagyok róla győződve, hogy Jozefin közben majd kibujt a bőréből. Ez a háboru. Fogat fogért, szemet szemért. Helyes. De mi történik ma? Már a reggelinél föltünt nekem, hogy a lakatosi pörölyök meglepő szelíden működnek, sőt a csukott ablaknál egyáltalán hallani se lehetett őket. „Hopp, mi ez?" mondok nyomban és átmegyek a műhelybe. Hát mit látok ott? Azt, hogy a lakatos meg a legényei kalapálnak ugyan, de oly óvatosan, mintha tojásokat ütögetnének porölyeikkel.

— Jozefin őnagysága nyilván megvesztegette őket, — állapította meg Pető.

— Kérem, ne szakítson félbe, — mordult emberére az arany polgár, — mert nevetségessé teszi magát. Jozefin nem vesztegette meg a lakatosokat. Ez tévedés. Jozefin épp az ellenkezőjét cselekedte.

A jogász megcsóválta a fejét.

— Az ellenkezőjét?

— Igenis, az ellenkezőjét. Mikor megindítottam a nyomozást a nem eléggé erélyes kalapálás miatt, a következő épületes dolgok derültek ki. Tessék jól idefigyelni. Két hónappal ezelőtt a lányom megfogta volt az utcán a lakatost és így szólt hozzá: „De alaposan tud ön a pörölylyel bánni, kedves mester." „Meghiszem azt", hencegett a lakatos, nagyot mulatva magában. „És a legényei is derekasan működnek, Jäger úr", szól újra a lányom. „Oh! azok is!" feleli a lakatos sunyítva. Ekkor Jozefin mosolyog s a pénztárcájából húsz forintot vesz ki. „Tudja, kedves Jäger úr", jelenti ki, „én borzasztón szeretem a pörölyök működését hallani." „Szereti?", kérdé a lakatos csodálkozva. Jozefin csak mosolyog. „Bizony szeretem, — feleli, — mert ez a lárma a munkát, az erőt, a férfiasságot jelenti, azokat a tényezőket, amelyek a világot föntartják. Nekem ez zene, olyan, mint a vadásznak a kopó csaholása." Jäger úr nem tud felelni, csak nagy ostobán, mint a partra húzott harcsa, bámul maga elé. Ekkor a lányom átadja neki a húsz forintot és így szól: „Nézze, kedves Jäger úr, itt van húsz pengő. Tíz a magáé, a másik tíz a legényeké. Ezentúl minden hónap elsején kijár maguknak ez a borravaló, s ha lehet, még jobban fognak érte kalapálni. Mert én nagyon szeretem a pörölyök zenéjét!" De már erre megjött Jäger

Uj Idők

Szépirodalmi, művészeti és társadalmi képes hetilap

Előfizetési ára
Félévre 8 korona

Szerkeszti Herczeg Ferenc

Előfizetési ára
Negyedévre 4 korona

XIV évfolyam, 1907—1908 | 1907 november 10 | 7. szám

AZ ARANY POLGAR

Regény

Irta Lovik Károly — Folytatás

XI.

— Nos? nos? — kérdezte Petőtől Bulcsu mester, aki, úgy látszik, azt hitte, hogy a világot egy nap alatt teremtették. — Van-e eredmény? Széna-e vagy szalma?

Pető mosolygott.

— Az eddigi eredmény az, hogy megösmerkedtem Fabriczius úrral és tájékozást nyertem a galamb-pört illetőleg.

— Ki az a Fabriczius úr? — tudakolta a zenész kissé lehangoltan.

— Bauernebel Jeromos ügyvédje.

— És mi a galamb-pör?

— Az a modern Odyssea. Penelope kézimunkája. Danaidák hordója. Egy pör, amely arról tárgyal, köteles-e a háziúr a más galambjait a saját telkén megtűrni?

Bulcsu orra hosszúra nyúlt.

— Ez minden?

— Minden.

— Én vagyok a világ legszerencsétlenebb embere, — horgasztotta le fejét a muzsikus. — Mi közöm nekem a galamb-pörhöz?

Pető nyugodt maradt.

— Minden kezdet nehéz, kedves barátom, — szólt a rozoga szalmazsákra ereszkedve. — Ajtóstul nem lehet a házba rohanni; az ember ott fogja meg a dolgot, ahol lehet. Türelem nélkül nincs szerelem . . . és mondhatnék még több hasonló bölcseséget, ha ilyesmivel okos embert meg lehetne győzni. Miután azonban erre nincs kilátás, így csak annyit jelentek ki, bízd magad reám és higyjél. Érzem, hogy nem fogsz csalódni. Az én sejtelmeim helyesek szoktak lenni. Mindig tudom, kell-e tizennyolcra bevágnom.

A fagott-művész szemében fölcsillant a reménység.

— Én föltétlenül hiszek benned, — mondotta meggyőződéssel, mert ő is tudott huszonegyezni.

Bulcsu igazat beszélt, ő nemcsak bízott barátjában, de Petőt, aki oly nyugodt és körültekintő tudott lenni, mint egy öreg hadvezér, egész különleges, akadályt nem ismerő férfinak tartotta, akinek barátságát nagyrabecsülte. Viszont pedig a diák is megkedvelte ezt a szegény ördögöt, aki a kivert kutyák félénkségével és bizalmával csatlakozott az első emberhez, akiben könyörületes szivet vélt föltalálni.

— Elhiheted, — dörmögte Pető és valami ellágyulásfélét érzett, amikor Bulcsu megalázkodó, szerény tekintetével találkozott, — elhiheted, hogy amit tehetek, azt megteszem érted. A jóakarat megvan hozzá.

Úgy is volt, ezen nem múlt a dolog. Pető, aki nehezen fogott valamihez, de ha kezébe vette a dolgot, olyan erősen ragadta meg, mint a sas a süldőnyulat, másnap újra elment az öreg Bauernebelhez, abban a reményben, hogy talán összetalálkozik Tildával és megindíthatja az előcsatározásokat. Törekvésének azonban ezúttal se kedvezett a szerencse. Az arany polgár agyát az utolsó időkben kizárólag a galamb-pör foglalkoztatta, másról nem is akart tudni s most is, alig hogy az ifju helyet foglalt a horgolt csipkével betakart díványon, az öreg úr már kedvenc tárgyára terelte a beszédet.

— Nos, fiatal barátom, hát mit szól most a galamb-pörhöz, minekutána aludt egyet rája?

Pető tőle telhetőleg iparkodott, hogy ne legyen ez ügyben véleménye. Kész veszedelem lett volna friss anyagot adni a vitára. Éppen azért az ifju, látva, hogy a galamboktól nem bír megszabadulni, rövidre fogta a látogatást és sietve menekült a gerlicék, Maurer csizmadia, annak ismeretlen örökösei, valamint a fiscus, a polgármester és a felső bíróság árnyai elől.

— A dolog nehezen megy, — állapította meg magában a folyosón, de azért harmadnap újra fölkereste Bauernebelt azon ürügy alatt, hogy szabad-e a szobáját zöldre festetnie? Erre a szépészeti újításra ugyan nem volt semmi szükség, de az ifjúnak úgy tetszett, hogy látogatását illik valamivel indokolnia.

A háziúr némi habozás után beleegyezett a zöld színbe, természetesen azon föltétel alatt, hogy az összes költségeket a bérlő viseli. Pető ezt magától értetődőnek jelentette ki, mire az arany polgár hirtelen szökéssel ismét a galambokra terelte a szót.

— Nos, és a pört illetőleg nem változott-e a véleménye, kedves jurátus uram? — kérdezte mohón.

Pető nem állt kötélnek, beszélt az időjárásról, a rossz omnibusz-közlekedésről, a Zampa című operáról, amely második föltámadását ünnepelte, földicsérte Bauernebel burnótját és lehordta az új stinka dóreszeket, de hiába, az arany polgárt nem lehetett kisodorni kerékvágásából; mereven megmaradt a maga pályáján és újra meg újra csak a nevezetes galambokra tért vissza.

Pető sürgősen elbúcsúzott.

— Ez a dolog sehogy se megy, — vakarta meg fejét a lépcsőházban, de azért nem csüggedett és két nap múlva ismét beállított a háziúrhoz.

Bauernebel éppen a kályha előtt állott és mérgesen szítta a fogát. A diák köszönését alig viszonozta, nyugtalanul tipegett egyik lábáról a másikra és ujjaival a falon dobolt.

— Úgy látszik, rosszkor jöttem, — szólt az ifju udvariasan és visszavonulni készült. — Majd inkább máskor, Bauernebel úr!

A háziúr türelmetlenül legyintett kezével.

— Önt mindig szívesen látom, — mondotta az ő furcsa logikájával, — mert ön okos és goromba ember.

Mark Lajos

Grod

Sz. E. Mark Lajos
(Kajekkel) Otthon
II. ef. I. k. 433 l.

.....*műhely.*

főnökség!

.....hó.....n történő kifize-

..... indokából személyesen meg nem

.....számu .....

ım.

évi ..... hó .....

.....

sajátkezü aláirás és munkásszám.

Mark Lajos

Laid

Ellik

Jelentem, hogy .....

távolmaradását.

Tudomásul vette:

.....

az osztályfőnök aláírása.

Engedé

.....

a műhelyfőnök v
alá

8. sorsz. Műhelyi minta.

Mark Lajos

wed

Byr 1895.

..... *műhely.*

yfőnökség!

év ..... hó ..... n történő kifize-

..... indokából személyesen meg nem

..... számu .....

tam

évi ..... hó .....

.....

sajátkezü aláirás és munkásszám.

Mark Lajos

Kisertés. Ady gyorat
A Képzőmű. Lárs.
1896 évi mutepja.

Magyar királyi államvasutak.

T. Műhely

Miután keresményemnek 191 .... é

tésénél .....

jelenhetek, keresményemnek átvételére ..

nevü munkástársamat szóbelileg megbizta

Kelt ....., 191....

.....

tanu.

.....

tanu.

BEÉRKEZETT

Kelet			Szám	Névérték
év	hó	nap		

KIADATOTT

nap	Átvevő	Jegyzet
15.	Barna István hb	Kifizetve.
27.	Magyar Nemzeti Bank	Forgatás Behajtás végett.
30.		Készlet

Váltókészlet — Rónai

Márk Lajós

lásd okv

Vas. Ujs. 1898-
613-617. l.
(Az ezredévi díszmenet körképe,
képekkel)

a cikket kölcsön adtam
Lázár Bélának
1946. jul. 21.

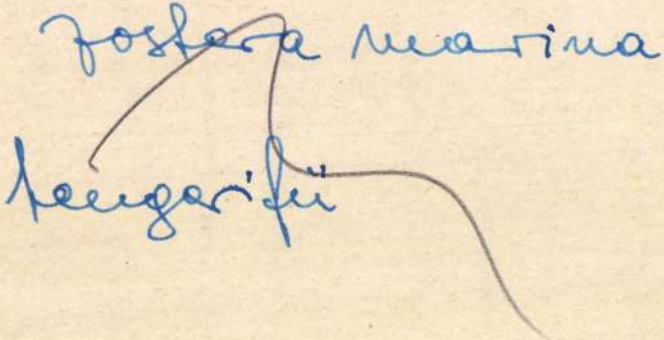

Márk Lajos

XXV. aukció

A Gyűjtő 1915, 212. l.

118. MÁRK LAJOS: Temetés, 37×32 400

Apostas, ref.

34

<Mark Lajos>

vód

z

Lyka Károly:

<> bennszátoja-

Uj Idők. 1907. II.

474. l.

T.

EUROPA

film-, könyv-, lapterjesztő és könyvkiadó rt.

Budapest, V.,

Visegrádi-utca 36.

Mórik Lajos

l.

Forum 1932. 224. l.

Márk Lajos

vród
1

Hlutdsó 48. l.

4239. V

A x

Káin és Ábel (Móz

Sík vidéken vanna
balról egy boltíves épület
áldozati oltárral, míg jobbr
balrafordultan látható és e
agyon Ábelt, a ki a há

balra fekszik a földön. A
lyognak, a melyek között
alakja bontakozik ki, a
épülethez csatlakozó hído
Káint kérdőre vonja. Az ép
emeleti kiugróján Káin fü
A háttért tenger foglalja

Fa, méretei 30·5 : 78·5
3000 K. — Néhai gróf Pálffy
14-én (1429–908). — Az át
vonatkozó adatokat lásd a
1913 márczius 16-án (453–

Kifüggesztésére vonatko
ban. 1913 : 114. *Velenczei*

Jegyzet. Az e festmény

a) a törzsleltárban (1
mälde: Ermordung eines Apo
Holzrahmen. 38 hoch, 80 b

b) a leltári kivonatb
Tintoretto: Landschaft. Geka
Vorzimmer;

c) a hagyományi jegy
Robusti il Tintoretto: Káin

d) az átvételi okmányba
il Tintoretto: Káin és Ábel.

Hagy. 1912.
Palffy

Márk Lajós

l.

M. Bibl. Szemle

1925. 63. l.

Márk Sajós

A parkban

Cinpe Cat

Környei (sírlelet VIII. 4.
római

Mark Lajos

l.

Csókeml

89.l.

Mark Sajts.

vrád
z
Lykanmivtört II.
316. p.

Léon Kamir : *In vacanza.*

Márk Lajos

Márk Lajos: Glosner Vera

Színházi Élet 1936. 20. sz. 27. l.

Mark Lajos

irod

Lyka Károly: Mark Lajos bemutatója. Uj Idők 1907. nov. 10.

(Művészet 1908. 70. 1.

A megrepedt zsilipek sorában felemlítend
felső-torontáli ármentesítő társulat pádéi zsili
nél a mentett oldali homlokfal alatt reped
betonalap mindkét nyílásban, mind az ellenfa
a középpilléren circa 2·30 *m* magasságra terje
A repedés fent hajszálnyi, alúl szélesebb
felőli oldalon a kaputól a boltozat felé
mindkét nyílásban hosszanti s keresztirányú
vannak. E zsilip betonalapja alatt 0·5 vastag
van. 1890-ben a zsilipet rekonstruálván, a b
mindkét oldalon meghosszabbították s kisz
úgy, hogy az eredetileg 16·35 *m* hosszú z
45·25 *m*. A szárny- és ellenfalakat is meghossz
illetőleg fölmagasították. A meghosszabbított b
cölöprácsra fektették. A kiszélesített ellenfal
cölöprácson s erre helyezett betonalapon n
mely azonban magasabban fekszik, mint a
úgy hogy annak alsó lapja, a régi felső lapjá
Ezek a munkálatok 94282 frtba kerültek. Ugy
társulatnak kétnyílású régi kerektói zsilipje, a bo
mindkét kamarában keresztirányban kettér
repedés felnyúlik a középpillére és közel a
kezdetvonaláig az ellenfalakra is. Ugymint
zsilipekben, itt is a betonalap fenekén cir
vastag kőréteg van. Ezt a zsilipet már nem re
ták, hanem igen helyesen sorsára hagyták
jobban mondva mögötte újat építettek, mely
54 ezer frtba került. Ugyancsak ennek a t
1872-ben 33,000 frt költséggel felépített
miklósi zsilipjét is 1890-ben meghosszabbítottá
magasították 30,000 frt költséggel.

Márk Sajos

irod

Rozsnyay V. H. Kálmán

Újabb magyar ex libri

sek. Magyar Iparmű-

vészet. 1904. 232. l.

szentségtörő kezekbe jusson. Az 1287-ben tartott lüttichi zsinat még azt is kimondja, hogy az oltáriszentséget jól elzárva az oltár felett vagy pedig armáriolumban tartsák. Az utóbbi alatt elzárható falifülkét értettek. A szóban forgó dolgot illetőleg még szabatosabban az 1311-ben tartott ravennai konzilium következő parancsa: Ezennel meghagyjuk, hogy az oltári szentség, a viatikum vagy Krisztus teste

Plátó, a házibarát.

Irta: TÁBORI RÓBERT.

I.

Az Elyseumba csak ebéd után érkeznek az ujságok, mivelhogy a közlekedés a földdel még mindig csak viciná-lis, ellentétben a pokollal, a hova már expreszszel is eljuthatni. Fekete kávéjukat szürcsölgetve ültek együtt a mult nyáron az Elyseum úgynevezett *görög* asztalánál: Heraklitos, a bús filozóf, az ő ellenlábasa, a mindig vígkedvü Demokritos és a kit az athéniek elneveztek isteni bölcsnek, a magasztos és mély érzésü Plátó.

A két első az erkölcsök hanyatlásáról értekezett, mialatt Plátó a lapokat böngészte. Titokban bevalljuk, hogy előszeretettel olvasta a kishirdetéseket, Zeuszra mondom, nem a pikantéria kedvéért, hanem bizonyos veleszületett és soha meg nem szünő naivságból.

Egyszerre csak elpirult és ragyogó szemekkel nézett föl, mintha nagyon kellemesen érintette volna valami. A bús filozóf sasszeme azonnal észrevette színeváltozását.

— Mi van abban az ujságban? — kérdezte.

— Szinte röstellem bevallani: az én rendszerem diadalát hirdeti, — válaszolt szerénykedve az athéni.

— Hogyan? . . . hát már odáig jutottak az emberek? — sajnálkozott tréfás mókával Demokritos — szegények!

Heraklitos az ujság után nyúlt és előbb a vezércikket nézte, aztán sorban a tárcát, a politikai entrefiléket, meg a napihíreket, sőt a közgazdasági rovatot is végigböngészte azzal a komor nézéssel, a mivel a világot és az embereket nézni szokta: Plátó dicsőségének sehol semmi nyoma. Végre az utolsó oldalon rátalált egy petit betűs kishirdetésre, a mely így hangzott:

Lehetséges-e tiszta és önzetlen barátság férfiu és nő között? Ezt a kérdést vitattuk a férjemmel. Ő tagadta, én meg azt állítottam, hogy igenis lehetséges. Szeretném úgy mellesleg biztosan megtudni azt is, ha vajjon az érzés, a mit *Plátói szerelemnek* neveznek, a földről való-e? Szép vagyok, fiatal és szellemes, most, hogy fürdőre megyek, szívesen érintkezném ott naponta egy olyan férfiúval, a ki beéri barátságommal és nem követel ennél többet. Vajjon található-e ilyen? Ha igen, jelentkezzék a kiadóhivatalnál *Plátó* jelige alatt.

A kis hamis. *Márk Lajos* festménye.

— Nos, mit szóltok hozzá? — kérdezte az athéni bölcs.

— Én azt hiszem, hogy valami kalandos és nem egészen fiatal hölgyecskét rejteget a szende álarc, — válaszolt Demokritos. — Az én időmben az emberek soha sem mentek lépre ilyesminek. Mert a mely asszony már veled kacérkodik, Plátó fiam, túl van a veszedelmes koron.

— S te Heraklitos, mi a te véleményed?

— Ugyanaz, a mi Demokritosé, azzal a különbséggel csupán, hogy én nem kalandornőt sejtek, hanem egy szerencsétlen és elhagyatott lényt, a ki nagyon rászorulna, hogy megvígasztalják.

— Valóban azt hiszed? — kérdezte magában elmerengve Plátó, de hisz' akkor . . .

Demokritos felkacagott.

Uj Idők 1897. III. 8.

Fényesen, tisztán pihent az ott, mint egy síma lazúrkő zöld bársonytokban. Meg se mozdult, meg se rezzent, csak fölnézett az égbe, a kék levegőbe és tükrözte annak a kékségét. Engem pedig, úgy éreztem, hivogatott ez a nagy nyugalom és ez a nagy mélység, hivogatott le magához valami szuggesztiv erővel, azzal a csábító erővel, a mivel a nagy meredekekről magafelé hívogatja az embert az örvény.

Vannak ilyen asszonyszemek: világoskék szemek, a melyek átlátszók, feneketlenek. A mélyükre sohase látni, bármilyen csábító erő vinne feléjük. Tűz nélkül való szemek azok, nincsenek anyagból formálva, hanem valami testetlen éterből, a mely átbocsát magán mindent, sugarat, fényt, pillantást. A kit az ilyen szemek felé vonzza a vágya, szinte kész öngyilkos: beletemetkezik azoknak feneketlen mélységébe. Északon látni ilyen szemeket, intelligens, okos szemek azok, lobogó szikra nélkül, csak a mélység varázsával, a végnélküliség vonzó erejével.

Idelenn ezek a déli szemek ellenben tűzben születtek. Nem szomjasak, nem epekedők, hanem lánggal égnek. Olyanok, mint a fekete gyémántjegec: fényesen ragyognak, ha világosság éri és tompán sötétek a boruláskor. A fekete szemben csak nagy szenvedély és nagy harag tud lobogni, csöndes, gyöngéd ringása a hangulatoknak, nem hagy nyomot a tükrén. Szép aricciai leányok, nem hiába, hogy itt születtetek ezen a belső tűzzel teljes talajon, láva- és bazalthegy derekán. A föld és nap perzselő tüze belegyülemlett a pillantástokba, a hogy a föld és nap ereje összegyűlik a szőlőszemben és tüzes zamatot ad neki.

Az öt leány abbahagyta a dalolást. Karonfogták egymást és úgy mentek a nagy kapun át be a városba. Embert se lehetett már látni. Lenn a tengerszem lassan zöld zománcot kapott. Nagy fekete árnyékot vetettek rá a meredek part olajfái. Azok sötétjében látni lehetett szentjánosbogarak szálló szikráit, egész kis tüzijátékot a Diana istenasszony berkében.

A tengerszem alkonyatfelé misztikus hangulatot lehel ki magából. Hajdan itt szerelmes orgiákat ültek a rómaiak. A hold istennője volt a lady patronesse. A mint felkelt a hegykúp mögött a hold sarlója, bolygó fáklyafényt lehetett látni az olajfaerdő sötétjében. Mámoros dalok hangzottak ki onnan, hosszan elcsöngve a tengerszem színe fölött. És a tengerszem tükrén egymásután úsztak elé a ragyogó rézzel kivert gályák. Csupa virág borította azokat, rózsák, azáleák és nelumbók. A virágok közül a citera gyönge hangja felelt az olajfaerdő énekeire. Nesztelenül csapkodtak az evezők, erős fekete karok hajtották azokat. Az úszó gályák hosszú fodrokban vonták maguk mellett a vízbe belógó bíboruszályt, a mit véresen tükrözött vissza a holdfénynél a tengerszem. Rejtelmes hivogató szókat lehetett hallani a part erdejéből. A tengerszem tükréről feleltek rájuk. Innen is, onnan is, mindenfelől, csupa misztikus hangok az éjben...

Ezt mind elfújta az idő, a *lago di Nemi* síma tükrén ma nem látni, csak néhány szegény halászt. Egy pár tudós csónakázik velük, kutatgatják a rég elsüllyedt dísz-gályák roncsait. Itt-ott fölhúzogatnak valamit a mélységből, kis, bronzból öntött Diana-szobrocskákat, a rejtélyes Viribiusz démón figuráját, réz-dombormüveket, hajógerendákat. Gondosan tisztogatják, fürkészik, tapogatják: az emberek kíváncsiak az ős-ükeik viselt dolgaira.

Most hiába bámul le az ember arról a kőkorlátról a lenn pihenő tengerszemre. Nincs azon semmi élet, nem hangzik felette mámoros dal, olyan, mint azok a világoskék asszonyszemek, a melyek meg se rezdülnek, föl se csillannak, csak hívogatnak a maguk puszta, feneketlen mélysége felé . . .

A *lago di Nemi* a legszebb tengerszem, a melyet láttam. És a föléje kinyúló kőkorlát mellett láttam a legszebb fekete asszonyszemeket. A tűz és víz két leghatalmasabb elementoma van ott együtt.

De ez a dícséret ne íródjék a többi tengerszem és a többi asszonyszem rovására. Van minálunk is bőven mind a kettőnek fajtájából. Odafönn a Tátrában és idelenn Budapesten. De a mi tengerszemeink zordonabbak, jegesebbek, fenyőfa helyettesíti az olajfát és téli zimankós kísértetek zúgnak körülöttük lengeruhás istenasszonyok helyett.

Az asszonyszemeket illetőleg pedig megjegyezhető, hogy ez a sok barnaszemü asszony több hajótörésnek az okozója, mint egykoron a *lago di Nemi*. Mert a barna szemről kitalálták kutató szakértők, hogy az ritkán áll benső korrespondenciában a szívvel. A barna szem inkább kacér, inkább diadalmaskodni akar, mint szeretni. A barna szem leggyakrabban azért villan meg, azért nevet, azért veszi magára a bánat megtört csillámát, hogy hódítson. Akaratos, kapricióz egy szem, — így mondják a szakértők. Lehet-e tudni, hogy igazat mondanak-e ezek az urak?

L. K.

Versek édes anyámról.

Mikor anyám itt járt.

Mikor anyám itt járt Budapesten,
Egész nap a gondolatát lestem.
Tudtam, szegény, hogy nagyon kiváncsi
S mindent akar látni.

Megnéztük a királyi palotát,
Véges-végig a sok fényes szobát.
Félve lépdelt, hogy majd valahonnan
A király betoppan.

Úgy vágyott a szép Margitszigetre!
Egy szép rózsát onnan úgy szeretne!
Félt a hajón, hogy víz alá merül
S haza soh'se kerül.

Kisétáltunk a Kossuth sírjához,
A szabadság örök oltárához,
Elrebegett ott egy imádságot,
Tudom, égbe szállott.

A sír mellől szedett egy kis földet,
Ráhullatott egy pár hulló könnyet,
Bekötötte kendője sarkába
S úgy ment falujába.

Őszi napfény.

Őszi napfény játszik a faágon,
Őszi harmat reszket a virágon.

Öreg anyám csöndes jó kedvébe
Ki-kiül a virágos kertjébe.

Le-leszakít egy-egy őszi rózsát,
El-eldúdol egy-egy régi nótát.

PÓSA LAJOS.

Hosszú szavak, szomorú szavak

Irta: **Szép Ernő**

Mióta olyan keservesen megrövidültünk minden javakban, gazdagok lettünk mi magyarok hosszúnál hosszabb szavakban.

Tegnap reggel egy szeretetre, féltésre méltó fiú járt nálam, egy néhai való kedves tanáromnak a fia. Sejthetik, könyörgöm, mi járatban volt. Szeretne elhelyezkedni...

Elhelyezkedés... édes jó Istenem, de sokat járja a fülem ezekben a krisztustalan esztendőkben ez az *elhelyezkedés*. Hogy vánszorog kifelé a magyar ajkak közül, hogy húzódnak a betűi egymásután tétován, előrefelé, semerre, a puszta levegőbe, a semmibe.

Elhelyezkedni az ember annakelőtte elhelyezkedett a kocsiülésen, kényelmesen, a pokrócot kétfelől maga alá kanyarítva vagy elhelyezkedett a kupéban, (lehetőleg az ablak mellett) miután a disznóbőrtáskát föltette a hálóba; aztán rágyujtott és hangulatosan kezdte nézni a másik sarokban olvasó hölgyet, vagy az őszi reggel fátyolos fáit a távolban.

Elhelyezkedni ma az életben kellene, a földön, a kenyérkeresők között. A nagy világon e kívül... óh, most már *e belül* sincsen számodra hely!

Azt mondja az elhagyott magyar fiú, (huszonhatesztendős) hogy ungot-berket összejárt, semerre nincs *lehetőség*. És hogy *végeredményben* élni kell...

Én nem tudom, ez mind magyarul mondódik, mégis olyan idegen a fülemnek, az ínyemnek, mint amilyen szomorú a lelkemnek.

Nem tudom megszokni ezeket a sorsadta szavakat, nem akarnék nékik öröklakást adni az én magyar szókincsemben.

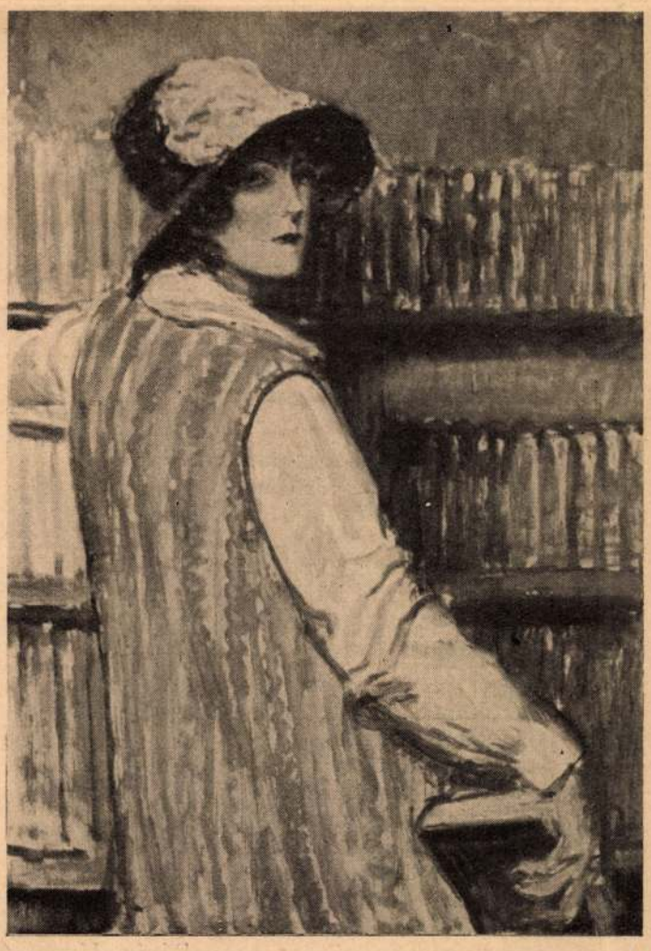

Könyvtárban. Márk Lajos festménye

Remélem, hogy minden dologravaló magyar el fog egyszer helyezkedni, s akkor az *elhelyezkedés* is elhelyezkedik a maga jó meleg vackába, nem fog annyit lábatlankodni.

És ha lesz *lehetőség*, akkor nem hallok többet a lehetőségről.

Addig is jó magyarok, ahelyett, hogy *végeredményben*, mondjátok csak azt, amit azelőtt mondtatok: végre is, a végin.

Az áldatlan gazdasági helyzetből *kifolyólag* nem muszáj a magyar beszédet így elnehezíteni. Elég nehéz az életünk. (Veszik észre, hogy ez a *kifolyólag* is hogy eláradt a nyelvünkön? Vajjon mit szeretnek úgy rajta?)

A *kifolyólag* helyett elég azt mondani: a g. helyzet *miatt;* vagy: egy összeszólalkozás *után*, egy pörös ügy *volt az oka, hogy* stb.

Igazán szép *teljesítmény* volna, ha meg tudnám tisztogatni a magyar szó szárnyait ezektől a rájok ragadt göröngyöktől. Mindezek a nehézkes igék lehullanának róluk, *teljesítmény*-estül.

A háborúból örököltük a teljesítményt.

Másik szó is volt a honvéd-nyelvben, sokat mosolyogtunk rajta kezdetben, az a szó: *öntevékenység*. (Initiativát akart mondani.) Ezt nem hozták át a civilbe, szerencsére.

A miniszteri, törvényszéki, rendőri nyelv is elárasztotta ajándékaival a természetes, ízes, magyar beszédet. Meg a háború utáni sajtó. *Leközölni, kiprovokálni, kiforszírozni, leegyszerűsíteni, leépíteni, lecsökkenteni* s más efféle képzeseket el nem türt volna a mi fiatalságunk harcias szemöldökű, magyar szerkesztője.

Nem ám, nem engedte volna követni a hivatalok zsargonját, s terjeszteni a *kiigénylést*, a *kisürgetést*, a *lenyomozást*, meg a *kivizsgálást*.

Van ezek mellett bank- és tőzsdenyelv is. Szörnyűség.

Takarékosságot, egyszerűsítést diktál állam és főváros.

És a taxik állomásán ezt írják a táblára, dombornyított, drága, nagy betűkkel: *Állomáshely Géperejű Bérkocsik Részére.* Zárójelben ott van alatta: (TAXI.) Hogy a magyarok is megértsék.

Az állami zálogház tölött pedig ezt a címtáblát olvasni:

A Magyar Királyi Póstatakarékpénztár Zálogkölcsön Közvetítője.

(A szegény nép ezt az egész szanszkrit hosszadalmat úgy hívja: zaci.)

Kellene több, mint ennyi, a táblára: Póstai Zálogos, vagy csak Póstai Zálog?

S ha nem vakmerőség belékottyantanom a minisztériumok hosszas neveibe: nem egyszerűsödhetne a Földmívelésügyi M. Kir. Minisztérium *Földminisztérium*-má? És a Pénzügyminisztérium Pénzminisztériummá? Meg a Vallás- és Közoktatási nem lehetne Hit- és Tanminisztérium, vagy összesen Kultuszminisztérium? Ugyis annak nevezik. Annak tanulná meg akármelyik tanyai magyar is, akinek ott dolga van.

Hallottam egyszer egy miniszteri tanácsos urat, az államtitkár úrnak telefonozott:

— Igenis, kérlek alázatosan, méltóságos uram, és alázatossággal könyörgöm, ha meg méltóztatnál engedni, méltóságos uram...

Eddig, tizenhárom szavakon keresztül, semmit se mondott a min. tanácsos úr őméltósága, semmit, de semmit, ezen az alázatos kerek világon.

Magam se mondok semmit, Isten őrizz; legfőbb ideje, hogy befogjam a számat.

Uj Idők 1932. máj. 8. (19.)

— Hát, várni kell. Csak tessék. Üljön addig.

Rendezgetni kezdett az állványok körül. Egy nyaláb szálas virágot betett a bádogvederbe.

— Mennyi pénze maradt?

— Húsz pengő.

— Húsz pengő? ... Még milyen jól jött ki anyagilag.

Egyszerre tanakodva állt meg:

— Várjon csak. Volna itt egy munkakönyv. Tizenhétbe maradt rám ... valakiről. Itt lesz a szerkamrába.

Kifordult hátul a deszkaajtón.

Orbán ült, szemlélődött. Sóhajtott egy nehezet.

A piac felől gömbölyű nőcske gurult be. Lenge és tuli színekben divatozott.

— Magához jövök, Katus ...

Orbán zavarodottan állt fel a pult mellől. A nőcske kellemesen meglepődve hadarta:

— Jé, a Katus segédet vett? Micsoda ujság, örvendek, özvegy Fuszikné! De milyen patent ember, nahát szerencséje van neki! Tudja, kedves, három órakor egy kis fivoklokkot adok odaát, a kifőzdémbe, disznótorral egybekötve; gondoltam, kell valami virágdísz, lehetőleg egyvelgesen ... ízlésére bízom, szép ember!

Orbán zavart mosollyal nézett a szerkamra felé. Aztán a stelázsi tarka cserepeire bámult nagy tanácstalanul.

A gömbölyű özvegyke tovább darált, szaporázott. Orbán vállat vont; mosoly bujkált az orra alatt. Levett vaktában egy cserepes zöldet, sárgapiros virágút. Habozva szólt:

— Talán ez a ... ez a ... izé.

Kereste a szót. Aztán elszántan nyögte ki:

— Gardénia. Illetve gledícsia.

A kis özvegy édeskésen nézett rá:

— Gondolja? Ez előnyös? ... Elitvirág? Fő hogy találjon hozzám és a terítékhez is! ... És még mit ad?

Orbán bátrabban kezdett működni. Összevett három-négy szálat, illesztgette, borzolta, gusztálva tartotta el magától. A kifőzdésnő olvadva nézte. Ette a szemével ... A végén sűrű „pá kedves"-ek közt hátrált és lebegett ki a bódéból. A pulton egy tízpengős maradt.

Katus figyelmesen állt a szerkamra ajtajában. Csendesen szólt:

— Maga ügyes ember. Van benne üzleti érzék.

Orbán vállat vont.

— Csak pénzem nincs hozzá.

Az aszony tett-vett, forgolódott. Levett egy pászma aranyfonalat. Aztán vizsgálódva fordult a férfi felé:

— Kedveli a zöld anyagot?

Orbán értelmetlenül nézett rá. Az asszony nyugodtan szólt:

— Itt ellakhatna jól. Ez a szerkamra nagyon rendes hely. Én odaát lakom a Lujza-utcába.

A férfi nézett:

Miért? Mire gondol?

Az asszony megállt előtte:

— Én felfogadnám magát. Akár ma munkába állhat.

— Engem? Minek?

— Ide. Segédnek.

Orbán tűnődve hallgatott.

— Kap ellátást; munkadíjat. Itt csak egy szabály van az eladásnál: jól elosztani, sok zöldet bele, hogy többnek lássék ...

Hirtelen felkapta a pultról a pászma aranyfonalat. Csapkodni kezdett vele a levegőbe:

— Csuda ezt a darazsat, hogy mindig beszemtelenkedik! ... Ehhez a Hedvig-szekfűhöz jár be, evvel van szerelembe! ... Hiss, hiss, kifelé!

*

... Negyedóra múlva egy szöszke kisasszony toppant be, manikűrös táskával. A pult mögött a *segéd* hajlongva fogadta:

— Kezeit csókolom, gyönyörű szőke angyal! ... Tetszene valamit, tessék, aranyos! ...

Balatoni emlék

Zöldből kékre vált a part már:
messze vitt a csónakom.
Mint szerelmes, álmodó szűz,
úgy piheg a Balaton.
Ringásától édesdeden
szendereg a kisfiam.
En is pihenni szeretnék,
de a lelkem nyugtalan.

Mintha sellők hangja szólna,
a kék mélység hivogat:
— Jöjj, hagyd ott a földi jármot
s az oktalan kínokat;
világváltó álmok hőse,
a világban nincs helyed,
célod balga: hús-vér ember
Krisztussá sohasem lehet.

Mit keressz ott? Holt a lélek
s gép ketyeg a szív helyén,
részvétet dekára mérnek
s mindenki magának él.
Itt-ott őrjöngő igények,
mást meg öl a napi gond ...
Templomban is úr az Érdek;
ki ott álmodik: bolond.

— Jőjj a mélybe. Gyémántfényű
kristálykastély vár reád,
homlokodra tündérlányok
tesznek ékes koronát.
Itt örök a fiatalság
és örök a szerelem,
kínnak, bűnnek, csalódásnak
itt lenn nincsen neve sem.

S mintha sok-sok habfehér kar
nyulna felém hirtelen,
húz a mélység. Kék titkába
megbűvölve néz szemem.
— Ha igaz a tündérszózat,
ha nem igaz, követem,
nem veszítek. A halál is
menekülés lesz nekem!

Indulnék ... de, mint az égből
lehullott rózsalevél,
valami édes puhaság
hirtelen kezemhez ér
S mintha szólna: — Itt a célod,
itt is van még szeretet
— és a lelkem fölnevet —
... Alvó fiam gyenge keze
megfogta a kezemet.

BÓDÁS JÁNOS

Mark Lajos

Önarchép, repr.
Művészet 1907 301. l.

Női archép, repr.
u. o. 302. l.

Gyermekarchép, repr.
u. o. 303. l.

Anno 1840
u. o. 304. l.

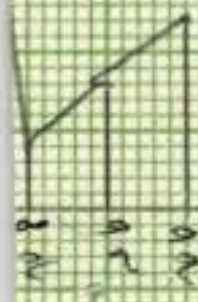

MDK

Márk Lajos

Yortin: Tav. sütárlat. A Hét 1899. 27o-71 l.

Márk Lajos

MDK

Milano 1906. 84.o.

Márk Lajos 145
(in: Déry Attila; Budapest eklektikus épületszobrászata
/Művészettörténet-Műemlékvédelem I. /OMF kiad. Bp. 1991.

Márk Sajós

U. 3933

Félak c. Képe repr

Pesti Napló Képes

mell. 1929. okt. 27.

MAGYAR GOB

A nagyszámú pályázati munkából szinte r

Nádler István
Nagy Lajos
Nagy Zoltán
Pirchala Imre
Schmidmann László
Szalay Béla
Terlaba Oszkár
Tima József
Vida László
Szabó István

irándulások.

alombiztosító Intézet szakférfiai tartottak
lhárításáról és a műhelyek egészségtanáról.
lataik és tudásuk alaposabbá tétele céljából
ogattak meg, ahol szakszerű vezetés mellett

gtekintették az Első Magyar Kerámiai és

zékesfővárosi Házinyomdát tekintették meg.
önböző textilipari üzemeket tekintettek meg.

MÁRK Lajos

Erdei 1991 87.

TTÖRTÉNETI INTÉZET

Márk Lajos MDK

F.B. urnő arcképe

Műcsarnok 1924 tavaszi kiállitás

Mérk lapos

MNK

P.H. vmnd eroképs

Mioszmok 1924 tavaszi kiállítás

MDK

Márk Lajos, festőm.

Összesen 29 festmény van a teremben kiállítva, közöttük fentnevezett művész műve is szerepel.

Különfélék. - ? - kiállitás cím a kompl.pl.-ban/
Magyar Iparművészet. 1905. 223.l.

MDK

Márk Lajos

Pesti Hirlap 1934. évi nagy naptára. 61.l.

MDK

Márk Lajos

Gergely Vilmosné, repr.

Képzőművészet 1935. 83-84. sz. 76.l.

MDK

Márk Lajos, festöm.

husz tagu müvészdeputációval képviseltette magát a Munkácsy Céh. A deputáció vezetöje volt.

A Szegedi Fészek Klub reprezentativ kiáll.-a .
III. Munkácsy Céh. / a harmadik tagozat a kiáll. -on.
Képzömüvészet. 1930.34.sz. 224.l.

Márk L. MDK

az anyag modern részében szerepel

Nemzetk. velencei kiáll. Képzőművészet, 1930.
31.sz. 145.l.

Márk Lajos

10. Márk Lajos: Női arckép.

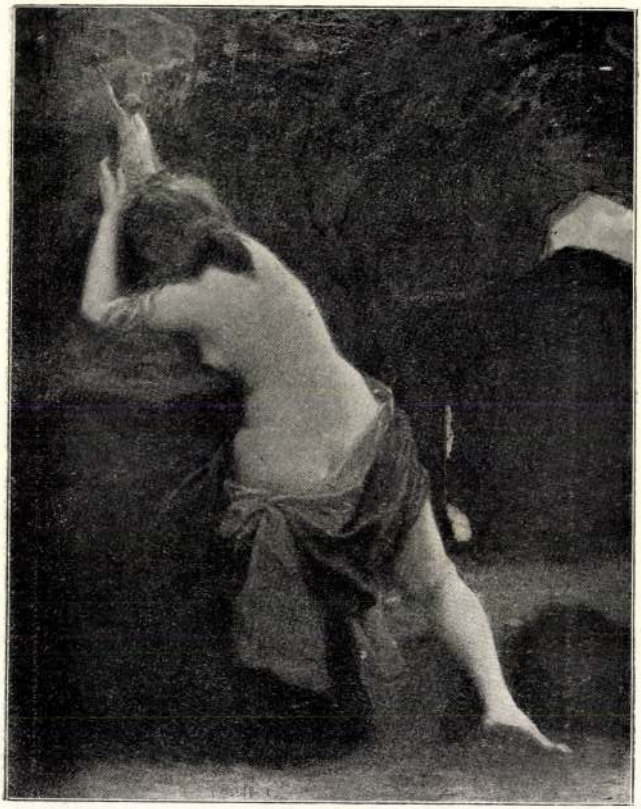

7. Csók István: Magdolna.

MDK

Márk Lajos

Ybl E.: A Műcsarnok téli kiállitása. B.H. 1935. nov. 17. 10.l.

Skárk Lajos

Független Kritika képzőművészeti kiállitása - a Lipótvárosi Társaskörben - munkájával vesz részt.

Nemzeti Ujság
1935.VII.20.

Márk Lajos

festőművész

Karácsonyi kiállitás - Független Kritikának rendezésében - s Lipótvárosi Társaskörben - képével szerepel.

Nemzeti Ujság
1935.XII.22.

Márk Lajos

Horojol a hűvsarnok tól

Tárcatán

Esti Kurir, 1938 II. 9

M.D.K.

Márk Lajos

"Dr oroszi Marton Györgyné" cimmel a lap bemutatja a müvész festményének repr.-ját, a Mücsarnokban rendezett Téli Tárlat-ról.

Szinházi Élet. Bp. 1938. febr. 6-12. XXVIII. évf. 7. sz. 29. lap

M.D.K.

MDK

Márk Lajos

/e.a./: Thorma János "Március idusa". A Mücsarnok téli tárlata. Ujság 1938. 7-8.l.

Márk Lajos

N. U. 938. VI. 28

atitkok

— *Az Amerikába utazó Márk Lajost ünnepelte a Munkácsi Céh, amely választmányi ülésén elhatározta, hogy tiz éves fennállását nagyvonalu őszi kiállitással teszi emlékezetessé.*

Nemzeti Ujság 1938 VI. 28

MDK

Márk Lajos, Dudics Andor és Rippl-Rónai József, festöm. -k.

1037. Bródy Sándor: Az asszonyi szépség. Bp.1897. melybe az eredeti boritéklapok bele vannak kötve.

1036. Téli Tárlat. Bolond Istók képes kalauza az 1892-93-ki képzömüvészeti kiállitásról.

Dr.Szemér Lörinc gyüjteményének aukciója. Bp.1936. Könyvdiszek. - Könyvillusztrációk.
Árv.Közl. 1936. 5.rk.sz. 8o.l.

MDK

Márk Lajos

Rosenákné Behr Blanka, Mark Lajos festm. Repr.

Mult és Jövő, 1924.febr. 47.lap

MDK

Márk

Mazzini Beduschi, Verona 1901-ben megjelent tárlatismertető könyvében Márkról is megemlékezik.

Művészet, 1902. 365.lap

MDK

Márk Lajos

Ekszerek, o.

Szépmüv. Muz. háborus veszteségeinek jegyzéke

Bp.1952.

Márk Lajos

festőművész

Képzőművészeti Kiállítás - Lipótvárosi Téreskörben-
képével szerepel.

Pesti Hirlap
1935.XII.24.

Márk Lajos

Művével nerepel a Munkácsy
Léh maj 30-án tartandó tárgy-
sosjáléran

N. U. 936 V./20

Márk Lajos

Karapal „A nő a művészetben"
c. kiállításon a műcsarnokban

Lyszág 1936 X. 24

Márk Lajos

Portrékkal szerepel „A nő a művészetben" c. kiállításon a Műcsarnokban

Nemzeti Ujság 1936 V. 25

MDK

Márk Lajos, festőm.

Fehérruhás hölgy. Olf. Jelz.

Dániel az oroszlánbarlangban. " "

Árv. Közl. 1936. márc. 76. sz. 2. rk. sz. 44. l.

MDK

Márk Lajos, festöm.

Dániel az oroszlán barlangban. Olf. Jelz.

Árv. Közl. 1937.4 rk.sz. 29.1.

M.D.K.

Márk Lajos

A Szinházi Élet Boltjában rendezett kiállitáson kerültek bemutatásra több más müvész alkotásával együtt müvei Kónyai Elemér magángyüjteményéből.

Müvészi magángyüjtemények c.
Szinházi Élet. Bp. 1926. május 2-8.
XVI. évf. 18. sz. 52-53. l.

MDK

Márk Lajos, festöm.

Nöi arckép. Reprodukció.

Mücs. -OMKT Tavaszi kiállitás. 1900. Kat. függelék.

M.D.K.

Márk Lajos

Rajz "Fiam" cimmel a "kis notesz" c. rovatban.
"Márk Lajos vázlatkönyvéből" megjegyzéssel.

Szinházi Élet. Bp. 1928. május 27.-juni. 2.
XVIII. évf. 22. sz. 53. lap.

M.D.K.

Márk Lajos

Rajza "Ime a jubiláns -avagy "mire jubilálunk"!!! cimmel.

Szinházi Élet. Bp. 1931. ápr. 5-11. XXI. évf. 15. sz. 70. lap.

M.D.K.

Márk Lajos

"Márk Lajos karrikaturája Magyar Mannheimer Gusztávról" cimmel rajz a "Kis notesz" c. rovatban.

Szinházi Élet. Bp. 1928. juni. 10-16. XVIII. évf. 24. sz. 31. lap.

MK

Márk Lajos festő

Műcsarnok, 1900/1901. téli kiáll. 59.l.

Márk Lajos MDK

Perényi Istvánné, repr.

Műcsarnok 1937 IV. Nemzeti Képzőm. Kiáll.

Márk Lajos

HDK

Törülgetés, olf.

Micsarnok 1932.Budapest közönségének képzőművészeti gyüjteményéből rendezett kiállitás

Márk Lajos MDK

Terefere

Mücsarnok 1934 Bp.Székesfőváros Képtárának katalógusai

Márk Lajos MDK

Merengés

Mücsarnok 1934 Bp.Székesfőváros Képtárának katalógusai

Művészetelmélet.

M á r k Lajos. irta Lyka Károly.

/Illusztrációkkal./

Művészet. 1907. 281-94. l.

MDK

Márk Lajos

A plakátmüvészet Magyarországon. M.Iparmüvészet 19o1. 164 l.

M.D.K.

Márk Lajos, festő

„eszmei és tartalmi igénytelensége... foglalkoztatja a közvízlést... a kilencvenes évek közepén."

Perneczky Géza: Tiz esztendő a magyar képzőművészeti kritika hőskorából

Művészettörténeti Értesitő, 1965.XIV.évf. 3.sz.

179.old.

MDK

Márk Lajos

Lyka K.: Téli tárlat 1900/1. 17.1.

Márk Lajos.

— **A Munkácsy-Céh hírei.** A Munkácsy-Céh előadássorozatában hétfőn *Farkas* Zoltán tartott előadást művészeti kérdésekről. Kifejtette, hogy egy budapesti művészeti kalauzra és egy új kiállítási helyiségre van szükség. Kedden *Orbán* Dezső tart előadást. A Munkácsy-céh különben nagysikerű bemutatkozó-kiállítása alkalmából e hó 23-án, pénteken este fél 9 órakor a *Fészek Körben* áldomást tart, amelyen a céh tagjai búcsút vesznek elnöküktől, *Márk* Lajostól, annak amerikai útja előtt.

Nemzeti Ujság. 1928. Nov. 20.

MDK

Márk Lajos

Illusztráció Csokonai M. müveihez, tusfestmény

Mücsarnok 1902/3. téli kiáll. kat. 50.l.

MDK

Márk Lajos

Márk Lajos portréi a Munkácsy-Céh kiállitásán.

Cikk: A Munkácsy-Céh kiállitása a Nemzeti Szalonban.

Képzőművészet, 1935. 83-84.sz. 92.l.

M.D.K.

Márk Lajos

Góth szinmüvész házaspár lakásáról készült /fényképes/ riport ir a müvész alkotásáról más müvészek alkotásai mellett, "Rudolf-tér 5. V. emelet" cimmel.

Szinházi Élet. Bp. 1930. febr. 2-8. XX. évf. 6. sz. 58-60. lap

MDK

Márk Lajos festőn.

Balló Ede és Márk Lajos fejei között észlelhető, hogy Ballónak egy fej anatómiai objektum, szerkezetét, élettani funkcióit mutatja, Márknak egy fej inkább színben és formában élő jelenség.

Lyka Károly:A téli mütárlat.
Uj Idők.1901. 1901 VII. 48.sz. 471.l.

MDK

Márk Lajos

"Műteremben" c.festm.repr.

Pesti Hirlap nagy naptára az 1930 évre.
/képpel./ 84.l.

MDK

Márk Lajos

Képzőművészet 1932. 55. sz. 224.1.

M.D.K.

Márk Lajos

"Műteremben" c. alkotását mutatták be a "Munkácsy-céh" kiállitásán, amely a művész "vezérlete alatt alakult egy évvel ezelőtt.

Repr.

"Munkácsy:céh kiállitása" c. beszámoló. Szinházi Élet. Bp. 1929. okt. 27- nov. 2. XIX. évf. 44. sz. 54-55. lap.

MDK

Márk Lajos

Az Orsz.Magy.Képzőm.Társ.1903/4.évi téli kiállításán Piroska, könyomat, vevője Rudnai Győző, Bp.

Művészet, 1904. 214.l.

MDK

Márk Lajos

Farkas I.:A halhatatlan törzsvendég. Lechner Ödön és művész asztaltársasága. Pesti Hirlap 1936. máj. 21. 11.l.

MDK

Márk Lajos

R.F.-né úrnő arcképe. Repr.

Vas.Ujs. 1903. 50.évf. 836.lap

MDK

1902. Márk Lajos, festöm.
szül. 1867.

4000 koronás társulati díjat kapta:

27. Nöi arckép. Olf.

Képzömüv. Társ. Szm. KT. 50-127.1

MDK

Márk Lajos

Arcképeket állitott ki a téli tárlaton.

Meller Simon: A téli tárlat.

Budapesti Szemle, 1904. jan. sz. 131-136. l.

MDK

Márk Lajos

"Szerződésnélküliek" Márk Lajos ezért a képéért kapta az első pént. Repr.

Szinházi Élet, 1934. Karácsonyi szám. 61. l.

MDK

Márk Lajos

Balás P. László: Székely Bertalan emlékkiállitása.
Nemzeti Ujság 1935. nov. 17. 16.l.

MDK

Márk

Eredeti rajza a Művészet 1903.évi 1.sz.-ban.

Cikk: Művészet.

Uj Idők, 1903. II. 12.sz. 274.l.

MDK

Márk Lajos

Siesta

Tükör előtt

Füben

Három téli kiáll. Ernst-muzeum. Művész-Élet 1933. II.2.sz. 4.l.

MDK

Márk Lajos

Rónay K.:"Derü a müvészetben" kiáll. a Mücsarnokban.
Képes Krónika 1939. ápr. 16. 63-64.l.

MDK

Márk Lajos

A velencei magyar kiállitás. Ország-Világ 1909. 237.l.

MDK

Márk Lajos

A Mücsarnok téli tárlata. Képzőművészet 1928. 6. sz. lo.l.

Márk Lajos

A tárlatra beküldött szebbnél szebb képekről irja Pukk: Téli tárlat c. kritikájában: nem lehet eldönteni, melyik a legszebb, "mind magán viseli Márk diszkrét elegáns egyéniségét, mely azonban már a stilizálás határán mozog, de egyéniség, s ez a fő"

A HÉT, Bp. 1903. nov. 15. XIV. évf. 46. sz. 752-753. lap.

MÁRK LAJOS, festő

Nemes Marcell a Kecskeméti Múz.Képtárának megalapitásra 1911-ben 79 képet adott a muzeumnak.A gyüjtemény egy része a Városi Múz.képtárának avató kiallitásan került elősször nagyobb közönség elé/1924.VI.6-X.28/.-A gyüjteményből kiallitották:
MÁRK LAJOS: PARKBAN ULO NŐ, cimü müvét is. 282.old 31.jegyz

SÜMEGI GYÖRGY: Nemes Marcell a mügyüjtő Adalékok a magyar mügyüjtés századeleji történetéhez 275.old

CUMANIA,III.HISTORIA, Bács-Kiskun Megyei Múzeumok Közleményei, Kecskemét, 1975

Máik Lajos

262. kép Ex libris

263. kép Ex libris

264. kép Plakátterv, Keposvár Rippl Rónai Múz.

Szabadi Judit: A magyar szecesszió művészete, Corvina Kp. 1979.

MÁRK LAJOS

Aukción:

Lajos Mark: Porträt einer Dame mit Hut.
Öl auf Leinwand, 43x36 cm. Sign.

Wien, Dorotheum,
455. Kunstversteigerung, Juni 1981.
Katalogus 367.sz., 61. old.

Márk Lajos

Márk Lajos. Írta Sebestyén Károly. Művészeti Krónika, dec. 15.

(1905

(Művészet 1906. 71. l.)

Tschudi IV. 169

Márk Lajos

Egy képszakértő emlékei

Magyar Nemzet 1985. 11. 23.

Márk Lajos

5 női arckép.

Nemzeti Szalon.

Munkácsy Céh VIII. repr-
kiáll. kat. 1935. márc.
30 – ápr. 14.

Márk Lajos

irod. Képzőművészet. 1931. 36. 7.

(Fórum.)

három évenként neveztetnek ki a tanácsba.

Ezt az eltérést az orvosi és műszaki foglalkozás természete közt és különösen a véleményezendő orvosi és műszaki ügyekben mutatkozó különbség teszi indokolttá.

Míg ugyanis a gyakorló orvos munkaköre és tanácsi működése közt nincsen más kapcsolat, mint, hogy mindegyiknek ugyanaz a tudomány képezi alapját, addig a gyakorlatban működő mérnök és építész, akár tervezésekkel, akár vállalkozásokkal foglalkozik, maga is *ugyanazon munkakörben működik*, amelyből a tanács elé kerülő ügyek származnak. Ezek a szakférfiak tehát a tanács munkakörével sokkal szorosabb viszonyban és érdekkapcsolatban állnak, semhogy véleményüknek elfogulatlanságáról mindenki és minden esetben teljesen meg lehetne győződve.

Attól az általános elfogulatlanságtól eltekintve, melynek *lehetősége* a magángyakorlatban működő műszaki egyének munkakörének természete következtében némileg csökkenthetné a tanács véleményeibe helyezett bizalmat, igen gyakran merülhetne fel *nyilvánvaló érdekeltség* esete is, és minthogy egy-egy szakra nem volna fölös számú tagja a tanácsnak, a helyettesítés is nehézségbe ütköznék.

Az itt említett szempontok legfeljebb azokkal a műegyetemi, illetőleg főiskolai tanárokkal szemben tárgytalanok, akik magángyakorlatot nem folytatnak. Tekintettel azonban arra, hogy e tanároknak bizottsági — szakértői — és egyéb közérdekű működés címén való igénybevétele már különben is túlzásba vitetik és szinte a tanári kar önfeláldozó munkásságával való visszaélésnek minősíthető, nem volna indokolt azzal a fárasztó és időtrabló munkával, melylyel a tanácstagok működése jár, a tanári karnak nagy részét tulajdonképeni magas és fontos hivatásától elvonni.

Mai Lajos
Ünnep 1935. 49. 7.

...en hat is által
...intóban, amely-
...ör aranyból van-
...yi pár. A hintó
...on kicsi. Széles
...ül jól látható a
...zalagrend nagy-
...ıye felett vilá-
...visel s mellette
...yné. A hintó há-
...ger istene, a há-
... a hintó után is
...ezekre már senki
...enekar az angol
...a, a tömeg pe-
...l éljenez s a
... meglengetik ci-
...en lassan megy
... mulva elnyeli a
...rony, ez a jól-
...ni sziluett és a

és yorki. Pár perccel tizenkettő előtt bejön a velszi herceg, meghajol a gyülekezet előtt, aztán gyorsan leül a trón melletti kis aranyszékre.

A korona tisztjei, a főlovászmester, az Aranybot őre, a lordkamarás és a királyné udvarhölgyei lassan jönnek be és elfoglalják helyüket a trón mögött.

A király megszólal:

— *Lordjaim, kérem, foglaljanak helyet.*

Ruhák suhognak, hirtelen mélységes csend borul a trón fölé, ahol most papirok zizegnek a király kezében. Aztán olvasni kezd az uralkodó:

— *A külföldi államokkal való vtszonyunk . . .*

Ragyogó negyedóra az egész.

Hegedüs Ádám

...amelyen az angol uralkodók 1761 óta ünnepi mene-
...angol parlament megnyitása ünnepén is résztvesz-
...nia összes hatalmi jelvénye szerepel a kocsidiszen.
...ép az idei parlamentnyitás ünnepén készült

SZÉCHENYI-TÉR 19 Ház, egyemeletes, négyablakos, átalakítva. Kapu felett 1802-es évszám, a kapu is egyszerű klasszicista.

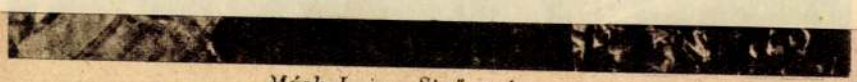

Márk Lajos: Sipőczné

Mark Sajós

kitért

Ujv MZsL.

575. l.

A Soproni Evang. Egyházk

330/935. sz.

A Műemlékek Országos Bizo

Márk Lajos

Rosenáknál Behr
Blanka arcképe
repr.

Mult és Jövő
1924. febr. 47. l

Mark Lajos

wód

z

Képzőművesek

1933. 215 l. (Pro

Arte Hungarica.)

99—

199. Soliména követője, XVIII. sz.: Krisztus lábmosása. Vászon, fára húzva, 32×56 cm.

Márk Lajos

Franciás könnyedségü, diszkrét rajzú arcképei annyira egyéniek, hogy messziről fölismerhetők. "Nő kaméliákkal" csupa előkelő müvészet" irja X.I "A téli tárlat" c. beszámolójában.

A müvész arcképét cimlapján bemutatja a lap. Repr.

A HÉT, Bp. 1902. dec. 7. XIII. évf.
49. sz. 783-784. lap.

MDK

Márk Lajos

Lyka K: Uj képek a N.Szal.ban. UI. 1903. II.

387-90. o.

MDK

Márk Lajos

Magyar Művészet, 1928. 7.sz. 599 l.

MDK

Márk Lajos

Mücsarnok, 1901. 345. o.

MDK

Márk Lajos

Yartin: Tav. mütárlat. A Hét, 1899. 27o-71 l.

132590	2974	Kecskemét, Pest m.	Kara
132591	2974	"	Kasz
132592	2974	Tatárszentgyörgy, Pest m.	Kere
132593	2974	Kecskemét, Pest m.	Oltó
132593			

Márk Lajos

l.

Rimp

207 – 211. l.

MDK

Márk Lajos, 1867--

Hölgy ölebbel

Ernst Muz. 43. aukc. 1929. dec. 51. l.

Mark Sajós

l.

Szent György Cel.

XII. anke. 46. sz.

MDK

Márk Lajos

Zala György: Művészek lakomája. Műcsarnok, 1898. nov. 20. 16. sz. 145. l.

MDK

Márk Lajos

A Tav. Nemzetk. Kiáll. pályázatai. Mücsarnok, 1899, 14.sz. 2o7 l.

MDK

Mücsarnok, 1899.

MDK

Márk Lajos

GerLonModfest 83-84 l. kép

Márk Lajos.

A Munkácsy Céh őszi kiállításán
műve szerepelni fog.

Magyarság, 1928. Nov. 7.

Márk Lajos.

A Munkácsy Lék őrzi kiállításán műalkotásával vesz részt.

Nemzeti Ujság, 1928. Nov. 8.

Márk.

A Munkácsy-téh első kiállításán alkotásával szerepel.

Pesti Napló, 1928. Nov. 11.

Márk Lajos

Kiállítás

M. H. 932. X. 30

zpont meginditotta rotaprintes for-
köteteként a
pzőművészeti Élete"
mely a Közoktatásügyi Népbiztosság
a Budapesti Kir. Ügyészség 1919-es
kozó részét tartalmazza. Ára: 15.- Ft.

iadványai közül kapható
k 1954-55."
zpont évkönyve. Ára: 75.- Ft.

k 1956-58."

k a Művészettörténeti Dokumentációs

Márk Lajos.

A Munkácsy-Téh első kiállításán „Virágcsendélet"-e szerepelt. (említve.)

Nemzeti Ujság, 1928. Nov. 11.

Márk Lajos.

A Munkácsy-Ék első kiállítá-
sán női portréja szerepelt. (említve.)

Pesti Hirlap, 1928. Nov. 11.

Márk Lajos

Kiállít

Művészet 932 X. 30.

Kárpáti Lajos

Kiállított

P. N. 932 XI. 27.

Márk Layos

Kiállít

N. U. 932. XI. 30.

Márk Lajos

Kiállítását ~~rendezik~~
elökészitik

P. H. 932- XII. 6.

Márk Lajos.

a Munkácsy Céh elnöke

a Munkácsy Céh harmadik kiállításán festményeivel szerepel.

Budapesti Hírlap, 1928. Nov. 11.

MDK

Márk Lajos

Müteremben, repr.

A képzőművészeti év története. P.H. 1930 évi naptára. 84.l.

MDK

Márk Lajos

Műcsarnok 1899. 13.sz. 191.l.

MDK

Márk Lajos

Beöthy László karikaturája (Az Est, 1925)
Repr.

Pérely, 135.lap

M.D.K.

Márk Lajos

Gergely Vilmosné portréjának repr.-ját bemutatja a lap.

Szinházi Élet. Bp. 1935. márc. 17-23. XXV. évf. 12. sz. 59. lap

M.D.F.

Màrk Lajos

Balatoni kiállításon a Mária Valéria utcában szerepelt.

PN.
Vasárnap. 934. II. 18.

Márk Lajos

Balaton kiállítóson a Mária
Valéria utóban szerepelt.

PN
Vasárnap. 224. II. 18.

mark

Mark Lajos festőm.

Bemzur mesteriskolajának növendéke.

Horváth Zoltán: Magyar századforduló 1961.

232. l

A Könyves Kálmán tulajdona.

Márk Lajos: Lehullott a rezgő nyárfa . . . .

Lyka K. Teli' talát
1900 – 1901.
Budapest 1901.

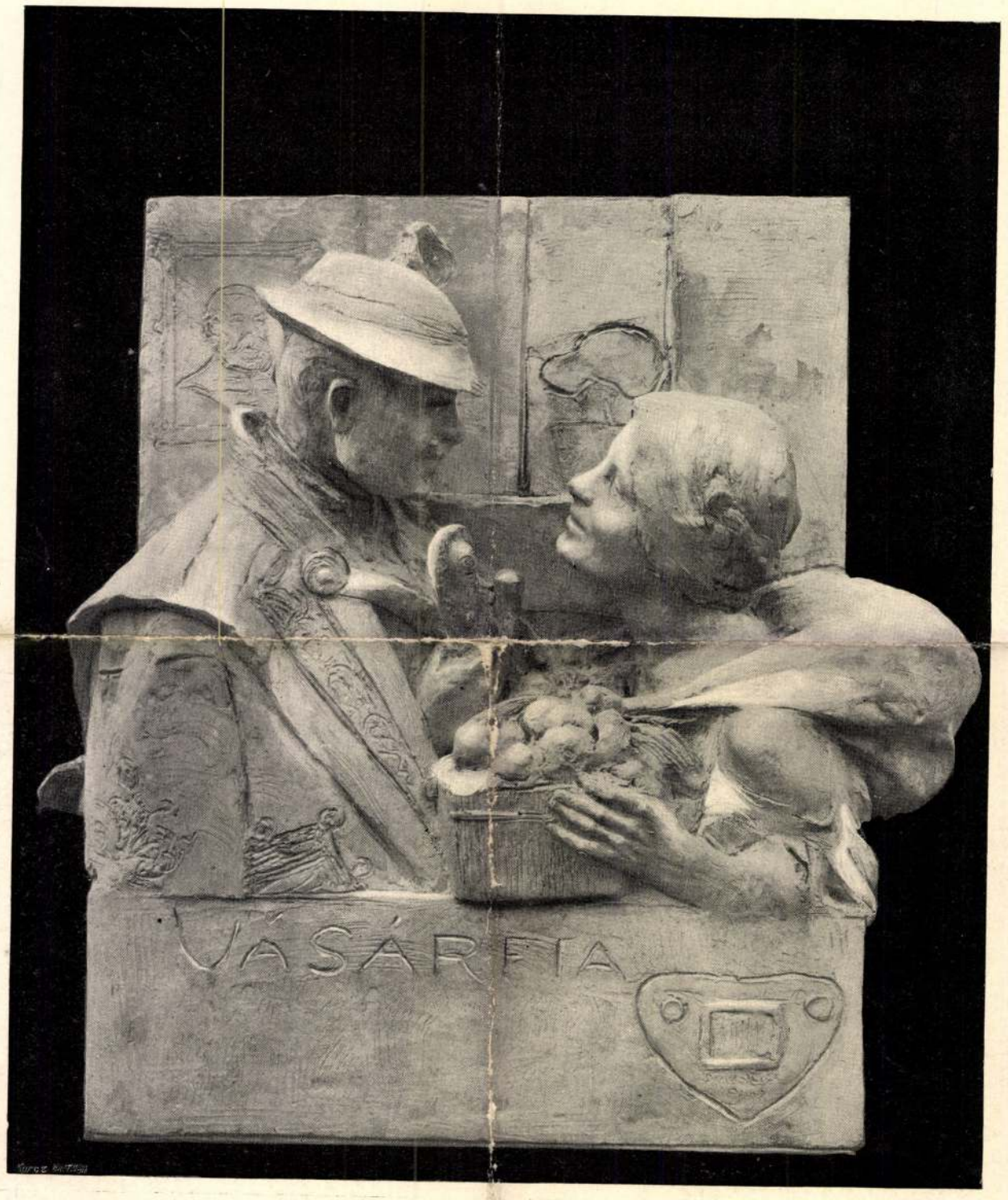

Kallós Ede: Vásárfia. *A Könyves Kálmán tulajdona.*

Csakugyan, Castor már ott várta őket a színház udvarán. A derék állat eszeveszett ugrándozással üdvözölte a gazdáját, de aztán udvariasan körültáncolta a lányokat is.

— Ezt ugyan hatalmába kerítette a szinházi szenvedély — szólt Vidovics. — Tartok tőle, az lesz a sorsa, ami az őrült angol lordnak: mindenüvé követni fogja a társulatot. De ez a könnyelmü kutya már teljesen eljátszotta az érdeklődésemet; beszéljünk inkább Cipriániról. Miért kapta az áristomot?

— Egy vendéglői jelenet miatt; azt mondják, hogy kötekedett s nem volt egészen igaza. Nem tudom tisztára a dolgot. Épp akkor este történt. mikor a *Remete csöngettyűjé*-t adtuk s ez ránk nézve olyan nagy esemény volt, — hogy nem igen törődtünk egyébbel.

— Cipriani különben se volt kedves emberük.

— Soha sem rajongtam érte, az igaz. S akkortájban a legkevésbbé. Amúgy is rossz kedvem volt a *Remete* után . . .

— A *Remete* után? Miért?

— Csak udvariasságból tesz úgy, mintha nem tudná, mi történt?

— Semmit sem tudok. Délután érkeztem meg; estig nem találkoztam ismerőssel. Legelőször is a színházba mentem, s ott . . .

— Az történt — szólt közbe Mira — hogy a *Remeté*-ben megbuktam.

— Ez túlzás. Bukásról szó sem lehet . . .

— Nem pisszegtek ki, de ennek is kevés volt a hijja.

— Nagy sikert vártunk és ez elmaradt. Ennyi az egész. De azért igen el voltunk keseredve.

— Azóta tűrhetően énekeltem el két kisebb szerepet. Lolát ez megvígasztalja. Engem nem.

— Tudja, a dologban a legrosszabb az, hogy attól fogva nem győzök eleget vitatkozni vele. Nem volt szorgalmas; sem a duettet, sem a nagy hármast nem tudta eléggé. S most azzal bosszant, hogy neki nincs tehetsége.

— Minden bizonynyal okosabb lett volna, ha tanitónőt nevelnek belőlem.

— Ilyen hanggal! . . .

— Hagyjuk el, kedves Lolám. Mindez egy csepet sem érdekli Vidovics urat.

Vidovics ur sietett tiltakozni. De Mira másra terelte a szót s Lola elhallgatott.

A szőke lánynak szeget ütött a fejébe a Vidovics úr föltünő tájékozatlansága.

— Te, Mira — szólalt meg, a mikor otthon magukra maradtak — ha a *Remete csöngettyűjé*-ről, meg a többi, egy szót se szóltál neki, miről beszélgettél vele egy fél fölvonáson át?

— Okos dolgokról — felelt Mira, s ezzel véget vetett a vitának.

Sietett levetkőzni, s bebújt az ágyába.

(Folyt. köv.)

A betörők

Elbeszélés I Irta: SZIKRA

— Csökmő, egy perc! kiált a kalauz és siet kinyitni a vicinális egyetlen első osztályu kocsiját, ráadásul még oda szól egy paraszt fiura:

— Hé, gyerek! m't bámulod ott azt a volt harangot mi? Gyere inkább ide és segíts, hogy a méltóságos úrék pakkját kiszedjem. Itt van mind, fogd meg . . . de el ne ejtsd. Oda vidd a nyárádi hintóra. Hogy melyik az? Szamár! Hát az a négylovas fogat ott ni . . . Szerencsés utat méltóságos uraim, teszi hozzá tisztelteljesen, aztán odébb áll, hogy egy harmadosztály utasát illemre tanitsa.

— Ne feszegesse kend azt az ajtót, azt mondom! Hát nem tud várni, mi? Így ni, most már leszállhat . . . Indulás!

Nagyot füttyent a kis kávéőrlő masina és sisteregve, lökdösve, mozgásba hozza a vonatot.

A nyárádi négy sárga neszelve hegyezi füleit, János kocsisnak ugyancsak össze kell szedni a gyeplőket, hogy el ne ragadjanak.

— Maga a nyárádi kocsis? — kérdezi báró Szecsőy Dénes s feleletet nem is várva, belé helyezkedik a kényelmes viktória ülésére.

A másik úr, gróf Disztel Tivadar, előbb szemlét tart a lovak fölött:

— Jó vér, de nincsenek formában. Nézd csak, hogy van ez a gyeplős befogva! Szégyen . . . No de ezen lehet segíteni.

S ezzel a kilátásba helyezett reformkijelentéssel ő is belé helyezkedik a kocsiba.

— Mehet!

— Instálom, én hoztam a pakkot, — szólal meg a mezítlábos hordár egy közvetítő mozdulatot téve a fejvakarás és a kalapemelés között.

— Igazad van fiam, — feleli Szecsőy.

— Mennyit adjak? — kérdi utitársa, egy marék aprópénz között válogatva.

— Sei spendabel! — tanácsolja a báró a kocsisra való tekintettel németül, aztán hozzá teszi: — mert vidéken mindent megtudnak az emberek. A többi beszéd már elvész a vágtatva nekiinduló kocsi zajába.

— Hő — ő! kiált most János a kocsis, visszarántva a gyeplőket; ideje volt, mert a két első ló mármár érintette egy az úton ballagó ember vállát.

— Nem tud vigyázni? — förmednek rá a kocsiban ülők.

A majdnem elgázolt ember szó nélkül áll félre s most már a gyalogúton kezd lépegetni.

— Mi járatban van? — kérdezi a báró.

— Munkát keresek, — feleli az, nehéz szerszámtáskáját a másik vállára helyezve át.

— Igen, lopni valót! — jegyzi meg Disztel gróf meggyőződéssel. — Nem értem a kormányt, miért nem záratja el az ilyen naplopókat. — Nem kellene megvárni, míg betörnek . . . Megelőzni, praeveniálni a bajt, ez a tő! De persze, arra nem gondolnak . . .

— Hej, de sok ember ülne akkor a dutyiban! — nevet a báró, — de aztán, mintha kellemetlen konkluziók jutottak volna eszébe, siet a beszédet más tárgyra terelni. — Nézd milyen gyönyörü vetés. Óriás egy tábla, alig látni végét.

Disztel gróf felelet helyett megbökögeti a kocsis derekát.

— Hé, barátom, kié ez a búza?

— A Spitz zsidóé, méltóságos uram.

— Vagy úgy! . . . és a fiatal ember közönyösen fordult el tőle.

Pedig nézhette volna; mert van-e szebb a világon egy rengő-ringó, hullámzó búzaföldnél? Hogy hajladoznak a félig érett, hamvas zöld kalászok, amint a

Uj Idők 1899. V. 14.

szél lágy susogással végig surran köztük. Néha egészen földig hajolnak, majd ismét fölegyenesednek, hogy a következő percben már örvényé váljék ide-oda kavargásuk.

Tengerhez hasonló áldott szép búzaföld, valóban tenger vagy te is, mert hisz' neked sincs határod s te is végtelen vagy, mint a tenger.

Mindenütt, ahol ember van, ott vagy te is. És az emberek azért szállnak szembe viharral, vészszel, hogy téged megleljenek. Te is kincscsel vagy tele, mint az óceán, csakhogy míg az féltékenyen őrzi őket, te garmadával öntöd az ember elé. Ama vihart, vészt hordó hullámoknak minden csöppje halált rejt magában, te neked minden apró szemed: élet.

De az a két úr abban a sebesen pergő kényelmes kocsiban nem ér rá erről gondolkozni, sietős az útjuk nagyon. Ott a jegenyesor végén már föl-fölcsillan a Nyárády Fanni erkélyes, tornyos, száz ablakos kastélya és félóra mulva a magyar vendéglátás minden bájával fogják őket ott üdvözölni. És Disztelnek most jut eszébe, hogy még sok fontos dolog felől nincsen tájékozva.

— Mondd csak Dini, — kérdezi utitársát — igazán nincs adósság ezen a nyárádi pusztán? Mert tudod barátom, ez nagyon kellemetlen meglepetés volna!

— Nevetséges! hányszor mondjam, hogy a vén Szabó tisztán hagyta a birtokot unokahugára. (Mert ebben az esetben mégis csak bevált az amerikai nagybácsi teoriája.) És azzal a kikötéssel hagyta, hogy a Fánnika teljes koruságáig tőkésíteni kell a jövedelmet.

— Hány éves most a Fánnika? — kérdi a gróf hirtelen támadó érdeklődéssel.

— Huszonegy és még alig vált meg a pólyától, mikor a nagybátyja meghalt.

— Hát Nyárády?

— Alias Navratil? Az nem tudta elviselni, hogy csak magyar nemességet kapott, nem pedig báróságot s ebbeli bánatában megütötte a guta.

— Ez bölcs cselekedet volt attól a gutától. Hát az anyja?

— Peppi-Rose?

— Hogy mondod? — és Disztel óriás hahotában tört ki. — Peppi-Rose? hát igazán úgy hívják?

— Úgy azt pajtás! Mint ahogy volt egy Mária Antoinette vagy Mária Terézia, úgy van Peppi-Rose is! És sohasem illett még jobban név a viselőjéhez. Azt mondhatnám, hogy ebben a Nyárádynéban két lélek lakik, de olyan lakótársak ezek, mint Cox és Box. Délelőtt Peppi van otthon. Kicsi köpcös alakja hol itt, hol ott tűnik föl a konyha vagy zöldséges közelében. Jár-kél a gazdaságban, pince, padlás csak úgy harsog parancsaitól, reszket az éleslátásától az uradalom apraja, nagyja. Amellett végtelen jó lélek. Akárhányszor láttam Peppit, amint köténye szélével hol a kamara-asztalt, hol szemeit törülgette, az utóbbit azért, mert megesett a szíve valamely béresasszony szomoru sorsán. Délután azonban, a suhogó selyemruhában már Rose fogad, aki a bárót is csak protekció folytán tekinti embernek. Aki el akarja veled hitetni, hogy az őse azért kapta a Szabó nevet, mert ő varrta Árpád apánknak az első nadrágot. Minden második szava francia lesz és az *r* betüt úgy ropogtatja, mint a mogyorót. És, ha sejtelmem nem csal, veled is alkalmasint ki fog sütni holmi rokonságot.

— Brávó! ennek örülök, nőnek chanceaim — nevet a gróf.

— Azért ne bízd el magad! Igaz ugyan, hogy Peppi-Rose előtt conditio sine qua non, hogy grófi veje legyen, igaz az is, amit az öreg Lexi mondott, hogy nincs az a név, amit egy *br.* vagy *gr.* meg ne szépítene, de mivel nincs magyar neved, ajánlok egy kis *őrült szerelmet.*

— A mama iránt?

— Bolond vagy! Különben még sem! Egy bizonyos fokig vele szemben sem fog ártani, ha udvarolsz neki, mert bár *Peppi* boldog lenne, ha már unokáival játszhatna, *Rose* soha sem nyugszik abba, hogy neki már felnőtt leánya van!

— Te Dini, — vág közbe Disztel, — mit gondolsz, kié ez a kukoricaföld?

— A mienk, méltóságos uram! — felel a kocsis. — Az meg ott a *Fanni-Major*, — teszi hozzá büszkén, ostora hegyével egy falunak látszó tanyára mutatva.

A Szépművészeti Múzeum tulajdona

— Nagyon szép, — felel Disztel elégedetten.

Még egy kis kanyarodás és a négy ló sebes trappban röpíti a hintót a kastély elé.

— Te Dini, — súgja a gróf homlokára ütve, — el is feledtem megkérdezni, milyen is a kis Fánni: szőke vagy barna?

— Ott áll ni! — felelt Szecsőy, könyökével adva irányt a Disztel tekintetének.

— Az a rózsaszínruhás karcsu teremtés?

— Az.

— Szebb, mint hittem. Ki az ott mellette?

— Úgy látom, Pásztóyné, a nénje. Baj van . . .

Márk Lajos festménye

I Ó

— Mi a baj?

— Hogy ez itt van . . . Jó estét! Kezüket csókolom! Minő nem várt szerencse önt is itt látni, kedves Lili nagysám! — És a báró meg sem várva, míg a kocsi megáll, máris leugrik, hogy a hölgyeket üdvözölje, különösen pedig Lili nagysámnak halmozza el mind a két kezét csókkal.

— Engedjék meg kérem, hogy barátomat, distelfeldi Disztel Tivadar grófot bemutassam . . .

Meg lehettek elégedve a fogadtatással. Peppi-Rose sugárzott az örömtől.

— Ismét egy grófi kérő, — gondolta magában, mialatt vendégeinek a nyárádi ház kincseit mutogatta.

— Biztos, hogy Disztel is egy a sok közül, aki az ő Fánnikájának a kezére aspirál. No, majd meglátjuk, hogyan boldogul . . . s az eddig kikosarazott kérők jutnak eszébe. Egy csöppet sem sajnálta őket, sőt az anyai hiúságának még tetszett is, hogy leánya válogathat, de azért örülne, ha végre ez a csinos fiu szerencsésebb lenne elődeinél.

Miért is ne? Hisz előkelő származásu. Mikor Szecsőy levele megjött, rögtön elővette a góthai almanachot s abból kitűnt, hogy a Disztel grófok közeli rokonságban vannak a Hohentrosz, úgyszinte a Wetterhalm hercegekkel. Remek összeköttetések! — Kamarás valamennyi s ennek a Tivadarnak az az előnye is meg van, hogy anyja magyar leány, még pedig Székhelyi grófné!

Fánnika azonban, bár kifogástalan szeretetreméltósággal fogadta a vendégeket, kevesebb örömet mutatott s gúnyos mosolya világosan azt fejezte ki, amit különben gondolt is, hogy:

— Vajjon hány jő még szerelmet vallani a nyárádi pusztának?

Disztel figyelmét nem kerülte el ez a mosoly, mert bár látszólag egyedül Peppi-Rose mulattatásának szentelte magát, mégis éber figyelemmel kisérte Fánnikának minden mondását, minden mozdulatát. Nincs az a vadász, aki jobban kilesné a vad madár szokásait, mint ahogy ez a tárt karokkal fogadott vendég kileste, kifürkészte a nyárádi ház szellőtől is őrzött, szeretettel ápolt egyetlen leányát. Félóra alatt készen volt a diagnózissal:

— Nem érzelgős, de el van kényeztetve, — gondolta magában, — bizalmatlan s mégis hiszékeny s ez onnan van, mert csalódott az emberekben, mielőtt a szive megszólalt volna. Tehát az egyetlen mód, amelylyel célt érhetek, az — ha éppen csak mint jó pajtás fogok föllépni.

Udvarlásról szó sem lehet, hanem olyan őszintének, gyöngédnek kell lennem, mint amilyennek álmodják a fiutestvért az olyan leányok, a kiknek sohasem volt fivérük . . . Legunalmasabb a dologban az, hogy muszáj lesz a jó Fánnikával is foglalkoznom. Pedig bizony mulatságosabb lenne a nénivel diskurálni . . . Mennyivel kényelmesebb is asszonnyal beszélgetni. Nem kell úgy megválogatni a kifejezéseket és a témákat. Disztel gróf legalább úgy emlékszik, hogy azok az asszonyok, akikkel eddig élete javát elmulatta, *ezt* sohasem kivánták tőle. Sőt! . . . De nagy dija lesz a győzelemnek: egy egész uradalom, tehát bele kell nyugodni az elkerülhetetlenbe.

Ezzel a hős elhatározással Disztel Fánnikához lépett és elkezdett vele azon a könnyed, játszi hangon diskurálni, amit évődésnek neveznek. Alig voltak egy óráig együtt, Nyárády Fánnika máris föllélegzett.

— Hála Istennek! — gondolta magában, — ebben az emberben csalódtam! Azt hittem, rögtön belém szeret, mint a többi, — hányan is voltak már? — s ime egészen más! . . . Talán mégis igaz a Szecsőy mondása, hogy lovakat vásárolni járnak a vidéken.

(Vége. köv.

APHRODITE

Irta MARTOS FERENC

I

Hol a Canal Grand zöldes tengerárja
Márvány palazzok lábánál suhan,
S mint gyermeket a dajka, úgy himbálja
A gondolákat édes lassudan,
Ott áll a Luna grófok palotája,
Egykor vidám, lármás, ma hangtalan.
Galambok fészkelnek az ablakokon,
S nincs, aki őket elkergesse onnan.

Hős nobiliknek tündöklő tanyája,
Kényelmes otthona volt egykor itt,
De jött a »frank brigante« bősz hordája
S barbárul elrabolta kincseit.
A Luna grófok is, kardélre hányva,
Ott hulltak el, a hol a többi mind,
A torlaszoknál — és a gyásznak árnya
Hosszan leszállott szép Veneziára.

Ma is, midőn a gyors gondoliérnek
A Grand Canal ringatja csónakát,
Rejtelmes csöndjét a bűbájos éjnek
Valami titkos bánat hatja át.
Úgy tetszik, hogy a zöld kövek beszélnek,
Megmozdulnak a márvány paloták,
S a holdsugáros, tündöklő vizekben
Régmúlt időknek fátyola meglebben.

Áll egy szobor a Lúna palotának
Mohos lépcsőjén, — bűvös hófehér.
Szemei mintha szépet álmodnának,
S karja kinyúlna egy valakiér'.
A vízre hajlik és a halk hullámnak
Szerelmes csókja térdéig felér,
De térdein alul, úgy látszik éppen,
A lába torz, esetlen szörnyüképpen.

És lassu hangon így szólt gondolásom:
»A szép Contessa Lara szobra ez.
Ő volt a legszebb asszony a világon
S még egy olyan szép tán sohase lesz.
Kegyetlen volt ő és a lagunákon
Sok jó lovag, kit most a föld fedez,
Csak érte élt s el is pusztult miatta.
És ezt a szobrát Mario faragta.«

S míg gondolánkon nesztelen suhantunk,
Csak néha locscsant halkan a lapát,
S a bűvös éj fölöttünk és alattunk
Elszórta fényes csillagtáborát,
S valahol a Giudeccán, túl mirajtunk,
Dalolgatták a Santa Luciát, —
Elmondta, hogy mi volt Contessa Lara
És Mario szobrász históriája ...

II

A haja napsugár,
A szeme éj
És csupa kéj,
A merre jár.

Csattog nyomába
Kard és gyilok,
Hősök, lovagok
Vérét tapossa lába.

Ki érte halhat,
Az üdvözül
S ő egyedül
Adhat diadalmat.

De vére jég
És szíve kő,
Vágyó, epedő
Nem volt soha még.

Nem akadt párra
— Bármily hihetetlen —
A szép, a kegyetlen
Contessa Lara.

III

. . . Míg egyszer, a Piazzán andalogva,
Valahol egy félreeső sarokba'
Meglátta Mariot. Talán a hold,
A bűvös est okozta, vagy a rózsa,
Mely keblén nyílt, ki tudja, hogy mi volt,
Múló szeszély, egy pillanat varázsa, —
Elég, hogy hosszan (ah! ez a tekintet
A párducé, ugrás előtt) szemét
Szemébe fúrta s Barbarának intett:
„Ki ez a férfi? Tudd meg a nevét
S mondd, hogy lakásomon elvárom még ma!"
— Földig görnyedt s eltünt a vén duéna.

IV

— Madonna, — szólt.
— Nos, Barbara?
— Hű szolgád
Ezúttal is megtette jól a dolgát.
De most az egyszer, drága úrnőm, hidd el,
Méltatlant árasztasz el kegyeiddel.
A neve Mario, művész, úgy mondják.
Ismeri minden gyerkőc a bolondját.
Reggeltől estig szobrokat farag
Sötét szobába', hol napsugarak
Sohase járnak, s bár csinos legény,
Szeretőt sohse tartott a szegény.
Számára nincsen se virág, se dal,
Elaggott szívü, bár oly fiatal.
Munkának él s az életnek halott.
Madonna, nincsen mit keresned ott.
Amikor szóltam hozzá, rám meredt,
S hogy elmondottam üzenetedet,
Úgy látszott, meg sem érté; nézett, nézett
S dadogott valamit, szobor, művészet
És más egyébről ... Nagy, szent fogadásrul,
Melyet Apollónak tett s el nem árul,
Egyszóval, hogy sajnálja végtelen,
De a találkozón — nem lesz jelen.
Ah! Kegyelem! ...
Mint sebzett fenevad,
Kit szégyen és düh marcangol s ragad,
Míg vére lávaként foly' az erekbe',
Ajkát harapva, testében remegve,
Fehéren, bősz sikolylyal, Donna Lara
Ráugrott a leroskadt Barbarára
S míg görcsös kézzel megragadta torkán,
Kiáltott: »Szót se többet, vén boszorkány,
Mert azt a férfit ... *akarom!*«

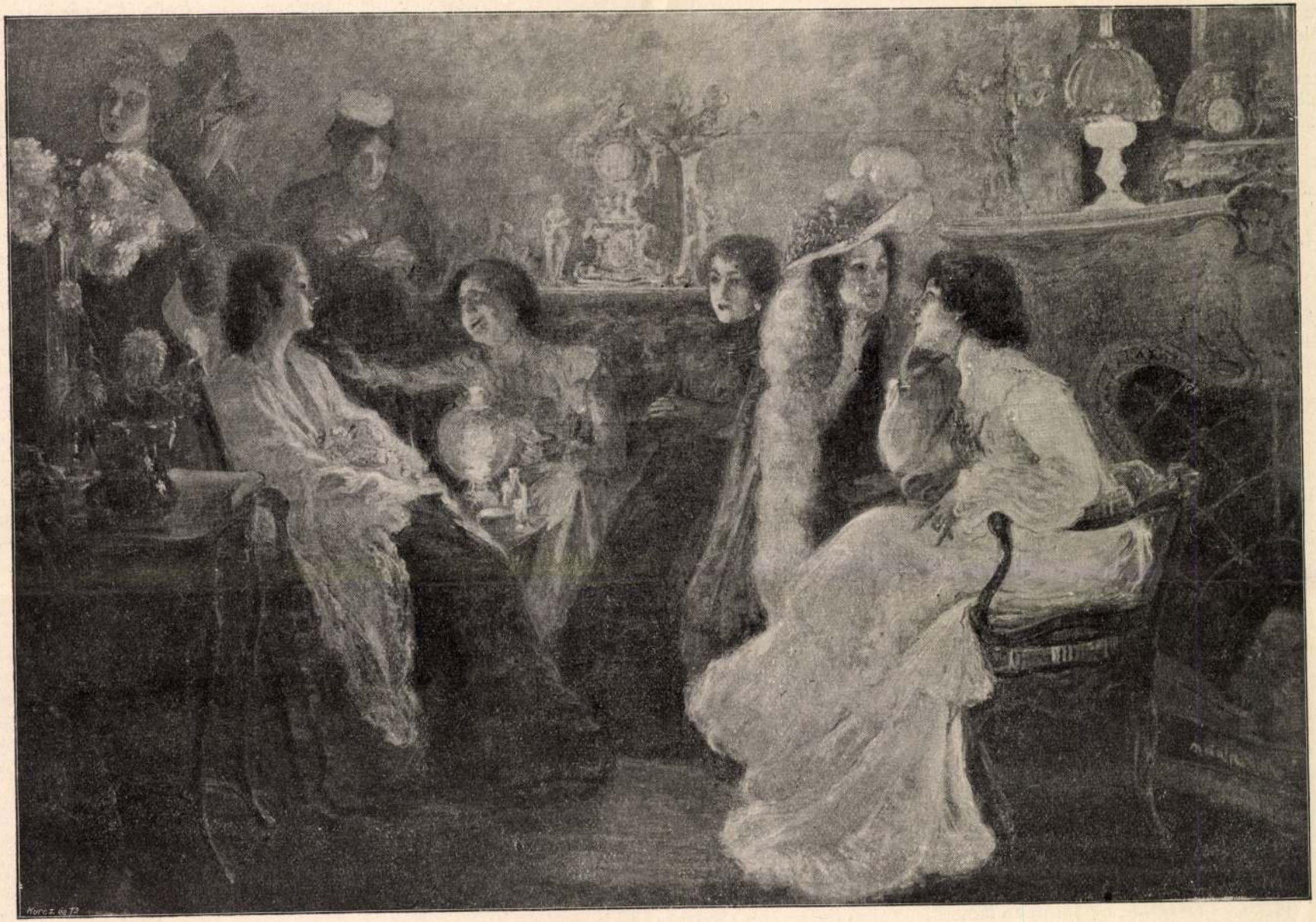

Márk Lajos: Hervadás.

A KÉPZŐMŰVÉSZETI TÁRSULAT TAVASZI KIÁLLÍTÁSÁBÓL.

Vas. Ujs. 1901. 257. l.

mi választmányi tagok felmentettünk alóla.

Melegedő szobáink nem voltak. A mamák meg a garde des damesok hát jól beburkolva üldögéltek a faszánokon s a korcsolyakötők gondoskodtak arról, hogy nagyon meg ne fázzanak, oly módon, hogy faszénparázszsal megrakott agyag-edényeket helyeztek el a talpas szánokon.

Majd felrándultunk Bécsbe, az ott tartott első nagy jelmezes jégünnepélyre, s ott tanulmányoztuk a Bach N. bécsi ügyvéd, egyleti elnök szíves kalauzolása mellett a jégpálya ápolását.

Ha elgondolom, hogy annak előtte, télviz idején, mennyire üres volt a városliget, hogy csak nagy ritkán, elvétve lehetett egy-egy magányos fogatot, vagy bérkocsit látni s látom, most hány ember hullámzik ott ünnepen, köznapon, s hogy százai a bérkocsiknak robognak fel s alá reggeltől késő éjjelig, — méltó büszkeséggel vélek visszatekinthetni akkori fáradozásaimra s fent említett osztályos társaim buzgólkodására. Az azóta lefolyt 31 év alatt a jégsport elsőrangu sporttá fejlődött, mely a mellett, hogy a legolcsóbb, az egészségre a legjobb hatással van, a test erősítése és edzése tekintetében pedig páratlan.»

Markó Miklós.

HÍRES ÍRÓK SZOKÁSAI.

Különösen munkaközben nyilvánúl a nagy írók tekintélyes részénél bizonyos különösség, mely részint szokásból ered, részint pedig a szellemi működés folytán áll elő.

George Elliot, a hírneves angol regényírónő nagyon érzékeny volt munka közben a környezetére. Mindig gondosan öltözve dolgozott s a dolgozó szobáját példás rendben tartotta, a mi inkább az asszonyra vallott benne, mint az íróra. Lassan és aprólékos gonddal dolgozott: ritkán írt többet hatvan sornál egy nap. Mire egy könyvével elkészült, oly annyira kimerültnek érezte magát, hogy csak egy olaszországi vagy dél-franciaországi kirándulás tudta helyrehozni.

éj a másik után múlik emésztő munkában, napra nap következik elmélkedésben, a kivitelt követi az új terv, a tervet kivitel! Ha nem hajlom papirom fölé a viasz-gyertyák világánál, vagy nem fekszem elfáradva a divánon, küzködöm a pénzgondokkal, keveset alszom, keveset eszem, nem látok senkit.»

Tennyson talán nem tudott volna egy sort sem írni dohányzás nélkül. A cseréppipái s a dohányos doboz mindig ott állottak kis dolgozó szobájában, a mely háza legfelső emeletén volt. Itt dolgozott reggelenkint, senkit be nem bocsátva magához, vastag pipafüst-felhőkbe burkolva. Ugyanabból a pipából sohase szitt kétszer. Megtöltötte, kiszítta, aztán összetörte s másikat vett elő. Mikor napi munkáját elvégezte, csöngetett s ez annak volt a jele, hogy most már föl lehet jönni hozzá. Ilyenkor különös színű és szabású ruhában volt s ha elfáradt, a divánon feküdt könyvvel a kezében.

Beethoven, mikor komponált, közben gyakran hideg vizet öntözött a kezére. Volt idő, a mikor csak a ház éjszaki részében tudott dolgozni, máskor meg csak a déliben.

Schillerről ismeretes, hogy munka közben rothadt almát tartott asztalán egy nyitott szekrénykében, mert szerette a szagát. *Goethe* sokat korholta ezért, mert ő meg utálta a rotbadt almát s ilyenkor Schiller bezárta a kis szekrényt, de ha Goethe eltávozott, megint kinyitotta.

Haydn-nek, a nagy zeneköltőnek volt egy gyűrűje, melyet Nagy Frigyes porosz királytól kapott. Ezt a gyűrűt annyira szerette, hogy nem tudott nélküle komponálni.

Kávéval igen sok író izgatta munkára agyvelejét. Sokan azonban a szeszes italokat se vetették meg. Így *Byron*, de még inkább Edgar *Poe*, a híres amerikai költő, a «Holló» szerzője, a ki valósággal iszákos volt. *De Quincey* és *Coleridge* angol írók ópiummal éltek.

Híres volt rosz kéziratáról *Carlyle*. Egyszer ezekkel a szavakkal adta át egy kéziratát türelmes titkárának. «Én nem tudok belőle értelmet kibetűzni, maga talán tud.»

Dickens nem szokta letisztázni kéziratait, hanem úgy küldte a nyomdába, tele törlésekkel

nak, mint jelenleg. Utoljára ezelőtt 250 évvel vonta magára a világ figyelmét, de azóta mostanáig alig emlegette valaki.

A XVI. század elején *Mandsuország* hegyes vidékein a *ju-csönn* nevezetü tunguz vadásznép kezdett hatalomra vergődni. A mai *O-moszó* mezőin volt ennek a népnek igazi hazája, azon a hatalmas vulkáni fensíkon, a mely az ország déli részének úgyszólván szívét foglalja el. Itt játszik *Aisin-Gioro* legendás története, a ki valami égi szűztől született. Az ő korában kezdték fölvenni a homályos eredetű «mandsu» nevet. A XVII. század elején délnek fordultak s egymás után foglalták el a *Liau-ho* sikságán fekvő városokat, a melyek már a khinai császár fenhatósága alá tartoztak. Fejedelmük, a nagy *Tai-csung*, 1634-ben 49 mongol fejedelmet, mint szövetségest magához csatolván, berontott éjszakról Khinába, ott magához ragadta a főhatalmat, s felvette a khinai császári czímet. Dinasztiájának a *Ta-czing* (a nagy tiszta) nevet adta, de ezt az üres czímet csak utóda, *Sun-csi* tette valósággá. Khinában ugyanis ekkor a *Ming* dinasztia utolsó császára nem birt a birodalom déli részeiben kitört lázadásokkal s a mandsukat hivta segítségül. Ezek a hivásnak engedtek, le is verték a lázadókat, de elfoglalták a fővárost s a fiatal *Sun-csit* tették meg császárnak 1644-ben. Ez volt a mai *mandsu-dinasztia* trónralépte.

A *mandsu* császárok aztán magukkal vonták úgyszólván az egész népüket. A katonaság megszállta az egész országot, a főbb hivatalnokok mind mandsuk lettek s a kis hegyes országából beözönlött maroknyi nép szétoszlott a rengeteg khinai birodalomban. Kiürült Mandsu ország s java részben még ma is üresen áll: őserdők borítják a kies bérczeket s rengeteg bozót verte fel *Omoszó* sikságát.

A mandsu nép pedig az azóta elmúlt harmadfél évszázad alatt elvesztette nemzeti jellegét, elfelejtette nyelvét, s ma már annyira elkeveredett a khinaiakkal, hogy az országban szerte alig lehet nyomukra találni. Egyedül a császári udvar őrizte meg a mandsu nyelvet és szokásokat, s ez az egyik oka, hogy a dinasztiát még ma is idegennek tartja az igazi őskhinai.

Márk Lajos

Baróti Zoltán: "A pénz rányomja bélyegét az egész amerikai müvészetre" cimmel ir arról, hogy a müvész visszajött Amerikából, ahol a hires emberek és hires asszonyok portréit festette meg. A beszélgetés során Márk Lajos beszél az amerikai müvész-életről. Az a terve, hogy megalakitják kint is a Munkácsi-Céhet, mely egyrészt megvédi a müvészérlók érdekeit, másrészt biztositja a müvészek gazdasági helyzetét.

Délibáb, Bp. 1929. szept. 21. III. évf. 38. sz. 17. lap.

Márk Lajos

"Márk Lajos kedvesebb témája" cimmel a lap egy női képet mutat be a müvész portréjával együtt. A szöveg további részében nem történik utalás a "kedvenc témá"-ra. Erdélyben, iskoláit / 1867-ben született/Marosvásárhelyen és később Pesten végezte, majd Münchenben a Festőakadémiá tanult. Párisba ment tanulmányai befejezése után, ahol igen sokat küzdött, s szerinte ugy élt, "mint Murger bohémjei". Tiz évet töltött kint Amerikában. Délibáb, Bp. 1930. nov. 8. IV. évf. 45. sz. 18-19. lap.

Márk Lajos

"Muló évek" cimmel karikatura önmagáról és Kiss Józsefről.
Repr-ók.

A HÉT. Bp. 1899. dec. 24. X. évf.
52. sz. 87o. lap.

Márk Lajos

Yartin: "A tavaszi mütárlat"-ról szóló kritikájában kifogásolja, hogy a müvész egészen a Lipótváros és Páris hatása alá került és ez teljesen enerválja."A magyar müvészet szent érdekéből jó lenne őt pár évre Szolnok vidékére számüzni, hogy az örök természet ölén lélkének idegei megerősödjenek."

A HÉT, Bp. 1899. ápr. 23. X. évf.
17. sz. 270-271. lap.

Márk Lajos

Lázár Béla a magyar arcképfestők elitjéhez sorolja

Fülep Lajos: A művészet forradalmától a nagy forradalomig
Bp. Magvető 1974

122. old.

Márk Lajos

„Compunction" /: Megbánás :/ című műve magán viseli az eklektikus stílus-sajátosságát.

Szabadi Judit: The Iconography of Hungarian Art Nouveau. The New Hungarian Quarterly, Budapest, 1973. 49 sz.

193 l

Márk Lajos MDK

Egy kis baleset, olf.

Műcsarnok 1897.tavaszi kiáll.

Márk L ajos festőm. MDK

Olajfestményei:

303. Pihenő.

Képzőm. Társ. 1927-28 téli kiáll. Kat. 18. l.

MDK

Márk Lajos

D,-né arcképe, of.

Műcsarnok 1903. tav. nemzetk. kiáll. kat.
35.l.

MDK

Márk Lajos

G. S. urnő arcképe, of.

Dr. M. K.-né urnő arcképe, of.

Mücsarnok 1903. tav. nemzetk. kiáll. kat. 35.l.

Máik Lajos

Kéjt játszó bűnbarlang-alakjai emlékére, képei szerepeltek az 1904-es Téli tárlaton

Fülep Lajos:A művészet forradalmától a nagy forradalomig
Bp.Magvető 1974

25.db

MDK

Márk Lajos

V. M. arcképe, of.

Profil, of.

H.-né arcképe, of.

Mücsarnok 1903. tav. nemzetk. kiáll. kat. 35.l.

MDK

Márk Lajos

Pihenő a müteremben, repr.

Mücsarnok 1904. tav. kiáll. kat.

Márk Lajos, festőm. MDK

331. Női arckép. Jelezve. Repr.

KMTárs. 1900/1 téli kiáll. Kat.

Márk Lajos

MDK

Küzdelem, olf.

Műcsarnok 1896. ezredéves kiáll.

Márk Lajos

MDK

Egy kis baleset, repr.

Műcsarnok 1897. tavaszi kiáll.

MDK

Márk Lajos

Terraszon.

III.Nemzeti Képzőművészeti Kiáll.1935.
Márc.24-Máj.15.Műcsarnok. Kat.5.1.

MDK

Márk Lajos

Germanné Bajor Gizi. Mgt.
Gergely Vilmosné. Mgt.

III.Nemzeti Képzőművészeti Kiáll.1935.
Márc.24-Máj.15.Műcsarnok. Kat. 7.1.

Márk Lajos

cród
z

Képzőművészet
1931. 42. sz. (Márk
Lajos elnöki megnyi-
tója a Munkácsy-
céh közgyűlésén.)

Márk Lajos, Festő

1970. óta a Petőfi Irodalmi Múzeum őrzi Heltai Jenő levelezését. a képzőművészek közül a külföldön élt Márk Lajos és Vértes Marcell s mások leveleit őrzi a Heltai-gyűjtemény.

Szilágyi János: Kiadatlan levelek Heltai Jenőhöz, Kritika, Budapest, 1976. 10. 15. old.

Mórk Lajos

Kiállít

M. 1930. XI. 16.

T. Cim!

A Művészettörténeti Dokumentációs K
ráskiadvány-sorozatát. A sorozat első

"Magyar Tanácsköztársaság Ké
cimü levéltári publikáció jelent meg,
Művészeti Osztályának iratanyagát és
iratanyagának a képzőművészetre vona

Értesitjük, hogy ezenkivül intézetünk k

"Művészettörténeti Tanulmányo
cimü kötete, mely a Dokumentációs Kö

Továbbá kapható

"Művészettörténeti Tanulmányo
cimü kötete. Ára: 45.- Ft.

A felsorolt kiadványok megvásárolhatól

Mórk Lajos

állandó művásárt rendez festményeiből

a TG. meghívója, NÚ. 1931. IV. 8.

T. Cim!

A Müvészettörténeti Dokumentációs I
ráskiadvány-sorozatát. A sorozat els

"Magyar Tanácsköztársaság K
cimü levéltári publikáció jelent meg,
Müvészeti Osztályának iratanyagát és
iratanyagának a képzőmüvészetre von

Értesitjük, hogy ezenkivül intézetünk

"Müvészettörténeti Tanulmány
cimü kötete, mely a Dokumentációs K

Továbbá kapható

"Müvészettörténeti Tanulmány
cimü kötete. Ára: 45.- Ft.

A felsorolt kiadványok megvásárolhat

Mórk Lajos

Kiállít

PH. 1931. IV. 11.

örgy ut 41.), készpénzfizetés ellenében.

49.650-51 Művészettörténeti Dokumentá-

). Ebben az esetben a kért könyvet pós-

"Acta Cassae Parochorum" egri anyaga,

örök utáni állapotát rögziti.

Művészettörténeti Dokumentációs

Központ

M.D.K.

Márk Lajos

Rajza "Az optimista és pesszimista, ahogyan a festő és rajzoló látja"c. felhivásra "Az optimisták" cimmel.

Szinházi Élet. Bp. 1931. május 31. -juni. 6. XXI. évf. 23. sz. 22. lap.

M.D.K.

Márk Lajos

A Milói Venus-ra hivatkozik,/melynek repr.-
ját közli a lap/ "Volt-e Vénusznak sex-appeal
je?" c. körkérdésre adott válaszában.

Szinházi Élet, Bp. 1931. szept. 13-19.
XXI. évf. 38. sz. 33-35. lap.

MDK

Márk Lajos

A Műcsarnok őszi tárlata. A Magyar Arcképfestők Társasága kiáll. Képzőművészet 1932. 227-228.l.

Mörk Lojes

Kiâlit

PH. 1932. IV. 3.

M.D.K.

Márk Lajos

Rajz. Női arckép. repr.
Illusztráció Bródy Lili: "Madame Zarathustra tanitásaiból" c. tréfás irásához.

Szinházi Élet. Bp. 1932. juli 1o-16. XXII. évf. 29. sz. 8. lap.

Márk Lajos

Szerepelt a Műcsarnok őni tárlatán.

PH. 1932. X. 29.

Márk Lajos

Szerepelt a Műcsarnok Őszi tárlatán.

EK 1932. X. 30.

Márk Lajos

csoportkiállításon szerepelt a Lipótvárosi

Társaságban.

M. Fl. 1932. XII. 21.

MDK

Márk Lajos

Képzőművészet 1932. 52. sz. 153.l.

MDK

Márk Lajos

A képzőművészeti év eseményei. P.H. 1933. évi nagy naptára. 54.l.

Márk Lajos
festőművész

— **Az Ernst-muzeum csoportkiállitásának bezárása.** Az Ernst-muzeum nagysikerü kiállitását, melyen *Márk Lajos, Barcsay Jenő, Förstner Dénes, Jakab Ödön, Simkovits Jenő* festőművészek és *Kisfaludi-Strobl Zsigmond* szobrászművész vesznek részt, vasárnap bezárják. Utána a muzeum azonnal megkezdi uj csoportkiállitásának rendezését.

Pest. Hirlap
1933 I. 6

~~A. Ech. ✓ 933.I.~~ is

~~U. N.~~ o .....

~~8 ó.u. ✓ 933.I.~~ is.

~~E. K. ✓ 933.I.~~

~~M. O. ✓ 933.I.~~ is

~~B. H. ✓ 933.I.~~ is

~~M. H. ✓ 933.I.~~ is

~~M. ✓ 933.I.~~ is

~~N. H. ✓ 933.I.~~ is

~~P. H. ✓ 933.I.~~ is

~~P. N. ✓ 933.I.~~ is

~~U.~~ o .....

Márk Lajos

Festőművész

Munkácsy-céh kiállítása - Ernst Múzeumban - képével szerepel.

Magyar Hirlap
1933.III.19.

Márk Lajos
festőművész

— **A Munkácsy-céh kiállítása.** A Munkácsy-céh tagjai: szinte az összes magyar művészek, ezúttal immár ötödször töltik meg műveikkel az Ernst-múzeum termeit. A bemutatón, amelynek az élő magyar művészet népszerűsítése, a közönséggel való kapcsolatok szorosabbá tétele a célja, főként a nagy naturalista nemzedék tagjai vesznek részt: a Munkácsy-céh elnökével, *Márk* Lajossal az élen *Csók* István, *Iványi-Grünwald* Béla, *Kernstok* Károly, *Hatvany* Ferenc, *Magyar-Mannheimer* Gusztáv, *Glatz* Oszkár, *Herman* Lipót, *Pólya* Iván állítják ki munkásságuk utolsó évének néhány kiváló darabját.

De nem maradnak mögöttük a fiatalok sem, akik közül *Szőnyi* István, *Aba-Kovács* Vilmos, *Medveczky* Jenő, *Patkó* Károly, *Istokovics* Kálmán, *Perlrott Csaba* Vilmos, *Pécsi Pilch* Dezső, *Pais Goebel* Jenő, *Fenyő* György, *Vörös* Géza, *Székely Kovács* Olga, *Zárai* Lucy emelkednek ki.

De a kiállítás friss, tavaszos értékeinek jellemzésére fel kellene sorolni szinte az egész résztvevő festőgárdát. Sajnos, szegényebb a szobóranyag, amelynek mesterei között *Petri* Lajos, *Mikus* Sándor és *Lányi* Dezső szerepelnek szép darabokkal.

Est
1933 III. 19.

207
32

Miskolc.

Hajdu Béla

Ruttkay György

Nyiry Lili

kiállítása.

1933. III. – 20.

Márk Lajos

....és részegedjetek meg szerelmeseim.

Az 1904-iki téli tárlat. 4 l.

Márk Lajos
Egyedül, olaj

A Nemzeti Szalon nyitrai kiállitása. XXX. vidéki kiáll. 19o7. 4 l.

vármegye. Bp.é.n. /1909/, 58 l.

l, erős tölgyfából, a ceredihez hason-
egyszerűbb. Széles alapon álló, felső
ás. Eredeti zsindelytetjét 1925-ben
Bent gerendába karcolt felirat:
MÁRTONY." A harangok közül kettő
töntötték.
gyar fatornyok. Bp.1935, 34 és 126 l.

MDK

Márk Lajos, festő

46. Merengő. Of.
50. Rhenő nő. " "

A. Szegedi Képszámův. Egy. műkiáll. - Szeged. 1907. III.

Kat. 10. l.

Mrs. Edgar Poe,

Fordham

Dear Madam,

I am sorry to inform you that my husband died on the 30th of January 1847.

Yours truly,

Maria Clemm

MDK

Márk Lajos festő

hagyott alkotásaival szerepel.

„Tamás Galéria" kiáll. – 1931 ápr. 9. – Bp. Thil.

MDK

Márk Lajos, festő.

Kerben, 0f.

Alk. - Műv. Lár. - XVI Kiáll. - 1943 aug. - havas. Masterek.

Jegyz.

MÁRK LAJOS,festő

Tornyai Jánosnak Baján 1928-ban kiállitása.Ez alkalomból a müvészhez levelet intézett több bpesti müvész, melyet a Bajai Ujság tett közzé./III.sz.melléklet./ Márk Lajos,Kernstok Károly,~~Kertkwimmr~~ Wertheimer,Toroczkai Wiegand Ede,Berán Gyula,Gábor Móricz,Hermann Lipót,Kallós Ede,stb./ 154.old .

DÖMÖTÖR JÁNOS: Tornyai Baján 145.old

A MÓRA FERENC Múzeum Évkönyve. 1. 1966-1967 Szeged.1968

MDK.

Márk Lajos, festő

Dr. Farkas Ignác arcképe		of.-
Gergely Vilmosné	"	"
Dr.B.E.né urnő	"	"
gr.Csáky Matkovits Marianne		"

Nemz. Szal.Müv. Egyes. - Magy. Arck.fest.Társ.repr. Arck.Kiáll. katal.- Bp. 1935 okt. 5-2o.ig

M.D.K.

Márk Lajos

Lázár Béla: "Téli tárlat" c. beszámolójában ir a müvészről. Dekorativ talentumnak tartja, akinek "csodás hangulat vonul végig képein" "Szirénfény" c. müve -mint irja- bizonyára muzeumba kerül, de inkább a festészeti akadémia disztermében volna helye, - ha már a festészeti akadémiát felépitették volna.

Magyar Salon, Bp. 1900. január
811-832. lap

M.D.K

Márk Lajos, festő.

A kertben. of. –

Alk. Művészkör, – XIX. Kiáll. – 1943 okt. – Magy. Nemzeti Szalon. – Jegyz.

MDK

Márk Lajos, festő
népséges női alakjai, interieurjei
révén nagy hirnévre tett mert.

Pécs. - M. mesterek kollekciói a Vigadóban. - „Dunántul"
1930 X. 24. - J. C.

Márk Lajos

a naturalizmus szecesszionizálódásának irányá-
hoz fordozott.

Bernáth Mária: A magyar szecessziós festészet helye az európai
áramlatokban. Filológiai közlöny XIII (1967) 1-2. sz. 220. l.

Márk Lajos

„Olvasó nő", „Műterem", „Gyöngysor", „Kacerkodás", „Alvó nő", „Lábass Juci portréje" c. képekkel szerepel az Ernst Museum csoportkiállításán

Pesti Napló 1927 I. 23

M.D.K.

Márk Lajos

ifj. Szikszay F.: "Egy párisi festőakadémia" cimmel ir a "Julian festő és szobrász akadémia" történetéről, alapitásáról és beszámolójának keretében felsorolja azokat a nagy magyar képzőművészeket, akik az akadémia növendékei voltak. Közöttük szerepel a müvész, akiről külön elmondja, hogy milyen érdekes karikaturát készitett Szenes arcképfestőről.

Magyar Salon, Bp. 1897.
27. kötet. 946-959. lap

Márk Lajos
festő

Műterme a Sendvay utcai
műterembárba volt.

Dományi József: Emlékem a Telcs műteremről
Műrészet, 1970 január - 15 lap.

Márk Lajos

11 több divatos portretista lett az Egyesült Államokban.

Lyka Károly: Vándorlásaim a művészet körül, Budapest, 1970. 363 l

339 l.

MDK

Márk Lajos

Magyar müvészek az anversi kiáll. Mücsarnok, 1898.
55 l.

Márk Lajos

Újság, 936. IV. 2.
B.H. 936. III. 18.
P.N. 936. III. 18.
M. 936. IV. 4.
Uj M. 936. IV. 5.

— **A Munkácsy-Céh kiállítása.** A Munkácsy-Céh május folyamán rendezi meg a Nemzeti Szalonban hagyományos tavaszi kiállítását, amelyet évről-évre művészi tárgysorsjátékkal köt össze. A mostani, nyolcadik kiállításon közel ötszáz nyereménytárgy kerül sorsolás alá, több, mint ötvenezer pengő értékben. Az egypengős sorsjegyekkel megnyerhető nyereménytárgyak között olyan művésznagyságok alkotásai szerepelnek, mint *László* Fülöp, *Márk* Lajos, *Kisfaludi-Strobl* Zsigmond, *Sidló* Ferenc, *Csók* István, *Csánky* Dénes, *Glatz* Oszkár, *Halmi* Artur, *Hatvany* Ferenc báró, *Iványi-Grünwald* Béla, *Kernstok* Károly, *Magyar-Mannheimer* Gusztáv, *Róna* József, *Rudnay* Gyula, *Vaszary* János és mások.

reher tejcsokoládéból

Ujság 936 IV 2

Mórk Lajos

(1867 - 1940) festő. Tanulmányait Hollósy Simonnál, majd Párizsban és Bencznél végezte. Életképeket, aktokat festett.

Lyka Károly: Vándorlásaim a művészet körül, Budapest, 1970. 363 l.

338 l.

Márk Lajos, festőm.

9.	Női arckép.	Olf.
1o.	Női arckép.	"

Mücs. - OMKT. Tavaszi kiállitás. 19oo/. Kat. 29.1.

Màrk Lajos

Balatoni Festők Társaságának kiállításain a Képzőművészeti Szalonban színes keretbe komponált figuráival szerepelt.

8 ó u. 934. II. 18.

K. D. K

MÁRK Lajos festő

Hallósy-tanítvány

1893. Paris Julian

Réti István: A nagybányai művésztelep

Bk. 1954. 235. l.

MDK

Márk Lajosm festőművész.

Siesta, festm.

Tea a parkban, festm.

Akt, festm.

Márk Lajos festőművész. . . . gyüjt.kiáll.
Ernst Muz. 135. kiáll. 1932. dec.
5-7 l.

MRK

MRK Lajoa festdmiv.

Siesta, festm.

Tea a parkban, festm.

AKt, festm.

MRK Lajoa festdmiv. . . . . Gyilt.Kiadll.
Ernst Mus. 135. Kiadl. 1932. dec.

5-7 l.

MDK

Márk Lajos, festö

Dombtetön.

Az Ernst-Múz. kiállitásai. CXLVII.-Munkácsy-cèh VI. sors. egybekötütt repr.kiáll. Bp.1934 május. Kat.6.

MDK

Márk Lajos, sz.1867.

Fehérruhás lány

Magy.remekmüvek. Ernst-Muz. 47.kiáll. 1921.máj.

23 l.

MDK

Márk Lajos

Női arckép

Chambre Separée

A M.művészet a párisi kiáll.-on. Műcsarnok, 1900. jun. 17. 315 l.

MDK

Márk Lajos, festő,

részt vett a Salon National (Grand Palais) kiállításán.

Ujság. - 1926 V. 20. - Magyar Művészek Párisban és Németországban.

Márk Lajos

Magyar Arcképfestők Társaságának kiállításain a Műcsarnokban neve szerepel.

PH. 934. III. 4.

MDK.

Márk Lajosm festőmüv.

Pihenő, festm.

Őszi virágosk, festm.

Mimóza, festm.

Márk Lajos festőmüv. . . . gyüjt. kiáll.
Ernst Múz. 135.kiáll. 1932. dec.
5-7

1.

MNK

Márk Lajosm festőmüv.

Kertben, festm.

Várakozó, "

Nyári virágok, festm.

Márk Lajos festőmüv. . . . gyüjt. kiáll.
Ernst Muz. 135.kiáll. 1932. dec.
5-7

1.

MD.

Márk Lajos

Lyka K: A m. impresszionista festészet. Müvészház, 1910. ápr. 14-16 l.

MDK

Márk Lajos
Tükör előtt

Magy. művészet a san-franciscoi kiállításon.
Az Ujság, 1916. okt. 27. IX 14 l.

MDK

Márk Lajos, festö

Mérengö.
Ebédlöben.
Tükör elött.

B-p.Kücs.-OMKT Nemz.Képzőmüv.kiáll./Rond.K.Kir.Vall.-
és Közokt.Min./ 1933 ápr.19.-máj.25. Kép.tm. 33.1.

MDK

Márk Lajos, festö

Cs.K. grófné
Napsütés.
L.J.-né arcképe

Az Ernst-Mus.kiállitásai. CXLVII. Kunkácsy-Gén VI.
sors.egybekötött repr.kiáll. Bp.1934.május. Nat. S.1

Márk Lajos

festőművész

Munkácsy-céh kiállítása - Ernst Múzeumban - képével szerepel.

8 órai Ujság
1933.III.19.

Márk Lajos

Szerepelt az I. nemzeti tárlaton.

MTL 1933. IV. 19.

Márk Lajos

Szerepelt az I. nemzeti tárlaton.

Mk. 1933. IV. 20

Márk Lajos

szerepelt az I. nemzeti tárlaton.

Sórai Újság 1933. IV. 20.

Márs Lajos
szerepelt az I. nemzeti találaton.

EK 1933. IV. 20.

Márk Lajos

Szerepelt az I. nemzeti tárlaton.

M. 1933. IV. 20.

Márk Lajos
festőművész

Munkácsy-cén kiállitása - Ernst Muzeumban - képével szerepel. csendélete vezető darab

Esti Kurir
1933.III.23.

Máir Lajos

Műve szerepelt Nemes Marcell gyűjteményes

aukciójáh.

M H 1933. XI. 28.

MDK

Márk Lajos

A képzőművészeti év eseményei. P.H.1934 évi naptára. 6o.l.

MDK

Márk Lajos

A Magyar Képzőm. Orsz. Szöv. Pentelei Molnár J. elhalt nagynevű festőművészünknek... Képzőművészet 1934. 77.l.

MDK

Márk, festöm.

a Magyar Arcképfestök Társasága testületileg vesz részt a kiállitáson. Közöttük fentnevezett müvész.

Pipics Zoltán dr.: A Mücsarnok gyüjteményes kiállitása. Magyarság. 1934. márc. 4.

Márk Lajos

Magyar arcképfestők kiállításain
a Műcsarnokban arcképe szerepelt

934.III.4.

Márk Lajos

Magyar Arcképfestők kiállításán a Műcsarnokban portréval szerepelt

NM.934.III.4.

Márk Lajos

— A Munkácsy Céh uj tervei. A *Munkácsy Céh* a Fészekben tartotta választmányi ülését, *Márk* Lajos elnöklete alatt. *Szentgyörgyvári Gyenes* Lajos főtitkár bejelentette, hogy a pénzügyminisztertől megérkezett a sorsolási engedély s fölkérte a művésztagokat, hogy lelkesedéssel foglalkozzanak a sorsjegyek terjesztésével. A sorsjegyek ára az idén is *1 pengő*, az egyuttal belépőjegyül is szolgál az Ernst Muzeumban május első hetében rendezendő kiállitásra. A kiállításon minden magyar képzőművész résztvehet. A választmány magáévá tette *Márk* Lajosnak azt az inditványát, hogy a kiállításokon a legkiemelkedőbb müvek alkotóit *arany-*, illetve *ezüstkoszorus mesteri cimmel* tüntetik ki. A választmány a zsüri elnökéül *Ugron* Gábort kéri föl. Elhatározta továbbá a választmány, hogy ezentul minden hónapban társas vacsorán gyüjti össze a tagokat és a társaság barátait. Legközelebbi vacsora márc. 16-án lesz.

N. Ü. 934. III. 2.

Márk Lajos

Műcsarnok Tavaszi Tárlatán képével szerepelt.

NU.930.III.15.

Márk Lajos

Nemes Marcell képgyűjteményének aukció-kiállításán az Ernst Múzeumban szere-pelt.

BH. 934. IV. 15.

Márk Lajos

Nemes Marcell képgyűjteményének aukcióján az Ernst múzeumban képeivel szerepelt.

PH.934.IV.15 -

Márk Lajos

A Kossuth Lajos-utca 12. szám alatti ház félemeletén új művészeti egyesület mutatkozik be. Az *Új Szalonban* nagyobbára azok a művészek állítanak ki, akik a Nemzeti Szalonból az új korszak következtében kiszorultak. *Kató* Kálmán és *Remsey* György gyüjtötte össze a festőket és szobrászokat. Most tani kiállításuk inkább seregszemle, az érdekesebb egyéni gyüjtemények majd ezután következnek. A bemutatott anyagból *Márk* Lajos képei, aki három alkotással tisztelte meg az új társaságot, *Fémes* B. Mária artisztikus szobrocskái, *Czene* János, *Farkasházy* Miklós, *Fried* Pál, *Hámor* Ilona, *Müller* Ágosta és Méla, továbbá *Szendy* Arisztid festményei és rajzai válnak ki.

YBL ERVIN

BH. 934. IV. 15.

Márk Lajos

"Új Szalon" első kiállításán a Kossuth L. utcában képével szerepelt.

Ujság 934.IV.15.

Márk Lajos

"Új Szalon" első kiállításán a Kossuth L. utcában szerepelt.

M. 934. IV. 17.

Márk Lajos

"Új Szalon" kiállításán a Kossuth L. utcában finom képeivel szerepelt.

PH. 934. IV. 17.

Márk Lajos

"Új Szalon" első kiállításán
a Kossuth L. utcában 3 képével
szerepelt.

MH. 934. IV. 18.

a sógornom, a
barátnőim mind
Ujság Ball-Band
= = = = = =
topánkát cipőt
934 viselünk... V. 13

IV., Kossuth Lajos-utca 11.

A török belügyminiszter Bukarestben

Bukarest, május 12. *(Orient Radio.) Tevfik Rüsdi* bey külügyminisztert a király délben kihallgatáson fogadta, majd ebédet adott tiszteletére.

Titulescu román és *Tevfik Rüsdi* bey török külügyminiszter kicserélték az 1933 május 17-én Ankarában aláirt török-román barátsági és békéltető szerződés megerősitő okmányait.

epen-
ncei **Strand Hotel Pensio**
Annie Villa. Stranddal szemben. Tel.84
d előjegyzések Budapest, V., Vécsey-u. 4. Telefon 19-3-7.

Márk Lajos

Ujság, 934. v. 13.

Márk Lajos

— **A Munkácsy Céh vacsorája.** A Munkácsy Céh a kiállitóművészek tiszteletére az Ernst Muzeumban rendezett kiállitással kapcsolatosan vacsorát rendezett, amelyen a társadalmi előkelőségek, mügyüjtők, képzőművészek nagy számban vettek részt. A Munkácsy Céh elnöke, *Márk* Lajos üdvözölte a vendégeket, akik a késő órákig voltak együtt. A vacsorán felszólalt *Ugron* Gábor, *Glatz* Oszkár, *Nagy* Endre és *Szász* Zoltán. Meleg ünneplésben részesitették *Balló* Edét abból az alkalomból, hogy élete nagy művét befejezve, közel száz festményét, amelyet európai muzeumokban lévő nagy mesterek képeiről készitett, a nemzetnek adományozta.

m. 934. V. 13.
N. Ú. 934. III. 2
M. H. 934. V. 13.
P. H. 934. V. 13.
E. K. 934. V. 15.
N. K. 934. V. 13.
M. O. 934. V. 13.
B. H. 934. V. 13.

Ujság, 934. V. 25.
Ujság, 934. V. 13.
Ujság, 934. V. 18.

MDK

Márk Lajos

Rajza, a miről álmodnak a pesti festők sorozatból. Repr.

Cikk: Álmodik a festő.

Szinházi Élet, 1934. Karácsonyi sz. 48-51. lap

M.D.K.

Márk Lajos

Bajor Gizi portréját festette meg. A müvész fényképét a müvel együtt bemutatja a lap.

Heltai Jenő: Bajor Gizi portréja c.
Szinházi Élet. Bp. 1935. febr. 24.- márc. 2.
XXV. évf. 9. sz. 22-23. lap

.

Márk Lajos

festőművész

Harmadik Nemzeti Képzőművészeti Kiállítás - Műcsarnokban - képével szerepel. Terraszon c. finom kis képe a mester ujabb alkotásainak egyik legsikerültebbje, amelyen előadásának vituozitása önmagának való feladaton találja meg kielégülését. Két női arcképe, a Gergely Vilmosnét ábrázoló, különösen megragadó alkotás.

U j s á g
1925. III. 23.

Márk Lajos

festőművész

Harmadik Nemzeti Képzőművészeti Kiállitás - Műcsarnokban - képével szerepel. Bajor Gizi képe igen cukros kislányosságot éreztet.

Magyarság
1935.III.24.

Márk Lajos MDK

Arckép, repr.

Márk Lajos gyüjt. kiáll.
Nemzeti Szalon 19o/. nov.

Márk Lajos MDK

Arckép, repr.

Márk Lajos gyüjt. kiáll.
Nemzeti Szalon 1907. nov.

MDK

bikfalvi Kóré graf.-Mark.Qu. metszö

gróf Hadik András arcképe. Rézkarc.

Repr.

~~XXXX

Márk Ödön, festőművész

Sanogy megjelen a legszebb magángyűjtemy a házban van, dr. Baumgartner Sándor és Orakár tulajdonában. Gyűjteményükben az ittdalgozó festőknek és más, korrásmüvészek alkotásai is található. Vásároltak egy József, Márk Ödön és más művészek képeiből.

Hímes kövek

1977. máj. 5. TV. 20.55 V Gné

Marc. Q.

MDK

repr:

Carl Wahr arcképe. Kézmetszet.
Q.Marc. sc.

79.1. 27. kép.

Horányi Mátyás: Esterházi vigasságok. Bp. 1959.

Márk Lajos

Szerepelt az Arcképfestők kiállításán.

PH 1935. X. 5.

Márk Lajos

Szerepel az Arcképfestők kiállításán.

Újsk. 1935. X. 6.

Kárász Lajos

szerepel az Arcképfestők kiállításán.

Újság 1935. X. 6.

Márk Lajos MDK

Merengő olf.

Műcsarnok 1944 Székesfőv. Képtár Jub. Kiáll.

Márk Lajos festő

Női képmásokkal szerepel a

Műcsarnok őszi tárlatán.

Pesti Hirlap 1927 okt 29

Márk Lajos

Szerepel az Ernst Museum 82. számú kiállításán

Magyarság 1927 I. 23

Márk Lajos

Szerepelt az Arcképfestők kiállításán.

PN 1935. X. 6.

Márk Lajos
Festőművész

Árverési Csarnok auticiő – kiállítása –
kiállítási helyiségében – képével szerepel.

Pesti Hirlap
1929 11.10

Márk Lajos MDK

Szurday Róbertné

Mücsarnok 1936. máj. jun. Jub.kiáll.

Márk Lajos MDK

Glasner Vera

Műcsarnok 1936. máj.-jun. Jub. kiáll.

Márk Lajos MDK

Gr. Teleki Samuel, olf.

Műcsarnok 1889/90. téli kiáll.

MÁRK LAJOS

O.Mária arcképe. Olajf.

Képzőm.Társ.1908/9.téli kiáll.kat. 35.oldal

MDK

Márk Lajos, festöm.

D.S. arcképe.
Dr.F.V.-né arcképe. 17.1.

Mücs.-OMKT. 1934. Emlék- és gyüjt.kiáll.
1934.márc.3.-ápr.2. Kat. 16.1. és 17.1.
Magyar Arcképfestök Társasága kiállitása.

Márk Lajos festőművész

Nyár

"A nő a művészetben"kiállitás katalógusa 1936.Műcsarnok

Márk Lajos festőművész

Arckép

Virágok

"A nő a művészetben"kiállitás katalógusa 1936.Műcsarnok

Márk Lajos festőművész

Dombtetőn

Jubileumi kiállitás tárgymutatója. Műcsarnok 1934.

MÁRK LAJOS

47. Egy kis baleset. Olajf.

Műcsarnok 1898.tav.kiáll./nemzetk/11.oldal

Márk Lajos fetőművész

D.S, arcképe

dr.F.V.-né arcképe

1934.évi emlék- és gyüjteményes kiállitás tárgymutatója. Műcsarnok.

Márk Lajos MDK

Férfiképmás, olf.
Női képmás, olf.
Teraszon, olf.

Munkácsy Céh IX. kiáll.
Nemzeti Szalon 1936. máj.

MÁRK LAJOS

84 B.Magda arcképe. Olajf. Magánt.
88 Dr.M.P.-né arcképe. Olajf. Magánt.
92 Dr.R.M.-né arcképe. Olajf. Magánt.

Mücsarnok 1905. tavaszi nemtetk.kiáll. 35.oldal

MDK

Márk Lajos

Darvas Sári, of.

P.Márkus Emma, of.

Landesmann Lászlóné, of.

Nő zöld ruhában, of.

" vörös " "

Munkácsy Céh 8. repr. kiáll. N.Szal. 1935. márc.

Márk Lajos festőművész

Tükör előtt

Lábas Juci

"A nő a művészetben"kiállitás katalógusa 1936.Műcsarnok

Márk Lajos festőművész

Virágok

Magyar kiállitás tárgymutatója.Műcsarnok.1934.

Márk Lajos

MDK

Dombtetőn

Műcsarnok 1934 dec. 1935. jan.
Jubileumi kiállitás

MDK

Márk Lajos, festöm.

146. Női arckép. Repr.

Mücsarnok, 1902-3. téli kiáll.

Márk Lajos MDK

L.J. urnő arcképe

Műcsarnok 1924. Tavaszi kiállitás

Márk Lajos MDK

G.R.-né arcképe

Műcsarnok 1924. tavaszi kiállitás

MDK

Márk Lajos

Láz

A mücsarnok tavaszi kiállitása. Vas.Ujs. 1895. 16. sz. 259.l.

Márk Lajos

MDK

T.A. arcképe, repr.

Műcsarnok 1927/28 téli kiállitás

Márk Lajos MDK

Pihenő, olf.

Műcsarnok 1927/28 téli kiállitás

MDK

Márk Lajos

Női arckép.Olajfm.(Frankl G.tul.)
Tanulmányfej. "

Képzőm.Társ.1899.tav.nemzetk.kiall. 40.l.

MDK

Márk Lajos

Női arckép.Olajfm. Feszty Árpád tul.
Tanulmányfej. "
Bűbáj. "
Női arckép. " Mgt.

Képzőm.Társ.1899.tav.nemzetk.kiáll. 40.l.

Márk Lajos MDK

F.B. urnő arcképe

Műcsarnok 1924. tavaszi kiállitás

Márk Lajos MDK

Olvasó nő

Mücsarnok 1924. tavaszi kiállitás

Márk Lajos MDK

Rouge, repr.

Műcsarnok 1927 őszi kiállitás

Márk Lajos MDK

K.E.-néarcképe, olf.

Műcsarnok 1927 őszi kiállitás

Márk Lajos MDK

"... és részegedjetek meg szerelmeseim!", repr.

Műcsarnok 1904/5. téli kiáll.

Márk Lajos MDK

B. Magda arcképe, olf.

Műcsarnok 1905. tavaszi nemzetközi kiáll.

Márk Lajos MDK

Kettős arckép, olf.

Incsslkedés, olf.

Női képmás, olf.

Ékszerek, olf.

Mücsarnok 19o5/6. téli kiáll.

Márk Lajos

B, Magda arcképe, repr.

Műcsarnok 1905. tavaszi nemzetközi kiáll.

Márk Lajos MDK

"..és részegedjetek meg szerelmeseim!", olf.

Műcsarnok 1904-5. téli kiáll.

Márk Lajos MDK

Incselkedés, repr.

Miesarnok 1905/6. téli kiáll.

MDK

Márk Lajos

Két palyaművét küldte be a Műcsarnokba, a Budavár 1849-iki elfoglalasanak képére hirdetett pályazatra.

Vas.Ujs.1904. 51.évf.38.sz.651.l.

Márk Lajos MDK

Kisértés, repr.

Műcsarnok 1903/4. téli kiáll.

Mark Lajos MDK

D.Gy.né arcképe, olf.

Műcsarnok 1904-5. téli kiáll.

Márk Lajos MDK

Dr. M.Pné arcképe, olf.

Műcsarnok 1905. tavaszi nemzetközi kiáll.

Márk Lajos MDK

Árnyékban, olf.

Profil, olf.

Műcsarnok 1905/6. téli kiáll.

Márk Lajos MDK

Dr. W.M-né, olf.

Pose, olf.

Műcsarnok 1903/4. téli kiáll.

Márk Lajos

MDK

Kisértés, olf.

Mücsarnok 1903/4. téli kiáll.

Márk Lajos MDK

Pihenő a müteremben, olf.

Műcsarnok 1904. tavaszi kiáll.

Márk Lajos MDK

H-né B.J. urnő arcképe, olf.

Műcsarnok 1903. tavaszi nemzetközi kiáll.

Márk Lajos MDK

Dr. p. H.M.né arcképe, olf.

Műcsarnok 1904. tavaszi kiáll.

Márk Lajos

MNK

Piroska, litografia

Műcsarnok 1903/4. téli kiáll.

Márk Lajos MDK

Déné, H.B. urnő arcképe, olf.

Mücsarnok 1903. tavaszi nemzetközi kiáll.

Márk Lajos MDK

Sch...ur arcképe, olf.

P.Jella arcképe, olf.

Dr.Sz.Zs.-né arcképe, olf.

B.U.Mariksa, olf.

Mücsarnok 1903/4. téli kiáll.

Márk Lajos MDK

Sch.L.-né arcképe, olf.

K. ur arcképe , olf.

T.H. ur arcképe, olf.

P.M.Dr. arcképe, olf.

Mücsarnok 19o4. tavaszi kiáll.

MDK

Márk Lajos

Piroska, litogr.

KMT 1903/4 téli kiáll. 50.l.

MDK

Márk Lajos

V.M.kisasszony arcképe, c. művének repr.

Műcsarnok, 1903.tav.nemzetk.kiáll.

Márk Lajos

MDK

Dr. T.D.E-né ,olf.

R.F.-né, olf.

GéJ.-né olf.

Műcsarnok 1903/4. téli kiáll.

MDK

Márk Lajos, festöm.

"Hervadás" és dömösi tájképével szerepelt.

Nemz. Szalom. - Öszi kiállitás. 1902. okt.4.-én nyilt.
Vasárnapi Ujs. 1902. 49.évf. 41. sz. 675.l.

Márk Lajos MDK

G.S. urnő arcképe, olf.

Dr.M.K.né arcképe, olf.

V.M.k.a. arcképe, olf.

Profil , olf.

Mücsarnok 19o3. tavaszi nemzetközi kiáll.

MDK

Márk Lajos, festö

Virágok.

Mücs.-Az 1934.évi Magyar Kiáll. 1934.szept.27.-okt.28.

Kat. 9.1.

MDK

Márk Lajos

1. dij nyertese

A gr. Károlyi Mihály folio plakatpályázat eredménye.

Mdcs. 1899. 21.sz. 326 l.

Márk Lajos MDK

V.M.kisasszony arcképe, repr.

Műcsarnok 1903. tavaszi nemzetközi kiáll.

MDK

Márk Lajos, festöm.

285. Lindh Marcella. Arckép. Olf.

289. ~~XXXXXXXX~~ Nöi arckép. Olf.

Mücsarnok. 19cc/1. téli kiáll. Kat. 4c.1.

MDK

Márk Lajos

Hervadás, of.

KMT 19ol. tav. nemzetk. kiáll. kat. 22. l.

MDK

Márk Lajos

Both Klári arcképe, of.

Angol-magyar kiáll. Műcs. 1926. máj.
12. l.

Márk Lajos MDK

Gyermekarckép, olf.

Műcsarnok 1903. tavaszi nemzetközi kiáll.

Márk Lajos MDK

Hervadás, repr.

Műcsarnok 19o1. tavaszi nemzetközi kiáll.

MK

Márk Lajos

Fuchs Arthurné arcképe, off.

Angol-magyar kiáll. Műcs. 1926. máj.
12. 1.

MDK

Márk Lajos

Atelierben

Louis XIV. alak.

N. Szal. Rendkivüli kiáll. 1897. dec.
6.l.

Márk Lajos

MDK

Dr. L.J.né arcképe, repr.

Műcsarnok 1909. tavaszi kiáll.

MDK

Márk Lajos

Kállay Tamásné arcképe, of.

Angol-magyar kiáll. Mücs. 1926. máj. 10. 1.

Márk Lajos MDK

Dr. L.j.né arcképe, olf.

Műcsarnok 1909. tavaszi kiáll.

Márk

Művével nevepel a debreceni Városháza naptermében rendezett képzőművészeti kiállításon.

m. 929. XI. 20

P. H. 929. XI. 20.

Márk Lajos

MDK

O. Mária arcképe, olf.

Műcsarnok 1908/9. téli nemzetk. kiáll.

M.D.K.

Márk Lajos

Jean Ribeau: „A szőke görl" c. novelláját illusztrálta.

Szinházi Élet. Bp. 1928. márc. 25-31. XVIII. évf. 13. sz. 38. l.

Márk Lajos

Részvételével megalakult a Magyar Arcképfestők Társasága

?.929.X.1o.

MDK

Márk Lajos

Somlyó Miltonné arcképe, of.

Angol-magyar kiáll. Műcs. 1926. máj.
12. l.

Márk Lajos, festő M Dh

A Műcsarnokból 1931-ben tagdíjhátralék ürügyével kizárták.

Farkas Zoltán: Elek Artur emlékezete 269. l

Könyvbarát, bp. 1959. június IX/6.

MDK

Márk Lajos

Tanulmány.
Rácz Kornélia. Mgt.
Félakt.
Műteremben.
Szegő Balázsné urnő. Mgt.
Tükör előtt.

Az Ernst-Múzeum Kiáll.CVI. A Munkaczy-ceh
II.Reprezentativ Kiáll.Bpest.1929.Okt.hó
Kat.19, 20.1.

MDK

Márk Lajos, festőm.

Toilette. Olf.

pzöm. Társ. 1912/13 téli kiáll. Kat. 39. l.

Márk Lajos MDK

B.R.né arcképe, olf.

Műcsarnok 1908. tavaszi kiáll.

Márk Lajos

Susanne, olf.

Műcsarnok 1908 tavaszi kiáll.

Márk Lajos festő

Kerepel a bécsi Künstlerhaus magyar kiállításán

Lipság 1937 III. 6.

MDK

Márk Lajos

Nyár, repr.

Mücsarnok 1908/9. téli nemzetk. kiáll. kat.

Márk Lajos

MDK

Mosolgyó leány, olf.

H.G.né arcképe, olf.

Mücsarnok 19o8/9. téli nemzetközi kiáll.

Márk Lajos

Mosolygó leány, olf.

Profil perdu

Dr. K.K.né arcképe, olf.

Epheu, olf.

Műcsarnok 1908. tavaszi kiáll.

Márk Lajos MDK

Intimitások, olf.

S. Albertné arcképe, olf.

Ninette, olf.

Nyár, olf.

Műcsarnok 1908/9. téli nemzetközi kiáll.

Márk Lajos

— **A Munkácsy-Céh kiállítása Szegeden.** Szombaton nyilt meg a Munkácsy-Céh első vidéki reprezentativ kiállítása Szegeden, melyen a legkiválóbb magyar festőművészek vesznek részt. A kiállítás megnyitására a Munkácsy-Céh tagjai közül Szegedre utaztak: Márk Lajos, Iványi Grünwald Béla, Kernstok Károly, Glatz Oszkár, Déry Béla, Nádler Róbert, Nagy Sándor, ifj. Gyenes Lajos, Horvay János, Petri Lajos, Gaál Ferenc, Gimes Lajos, vitéz Darvossy István Bordócz Árpád, Hermann Lipót, Kemény Nándor. A kiállitást Kosztolányi Gyula rendezte

P. M. 1930. X. 19.

Márk Lajos MDK

Pose, olf.

Műcsarnok 1908. tavaszi kiáll.

Márk Lajos

MDK

Intimitások, olf.

Dedicatio, olf.

Mücsarnok 1908. tavaszi kiáll.

MDK

Márk Lajos

Kisértés, repr.

Képzőm. Társ. 1903/4. téli kiáll. kat.

MDK

Márk Lajos

R. Gyurika arcképe. Olajf. Mgt.

Képzőm.Társ.1908/9. téli kiáll.kat. 67.l.

Márk Lajos MDK

Lelkifurdalások, olf.

Műcsarnok 1897. tavaszi nemzetk. kiáll.

Márk Lajos

MDK

Kisértés, repr.

Mücsarnok 1894/95. téli kiáll.

MDK

Márk Lajos

Kisértés, of.

Képzőm. Társ. 1903/4. téli kiáll. kat. 34.l.

Márk Lajos MDK

Kisértés, olf.

Műcsarnok 1894/95. téli kiáll.

Márk Lajos MDK

A szerződésnélküliek, olf.

Műcsarnok 1895/96. téli kiáll.

MDK

Márk Lajos

Nyár, repr.

Műcsarnok 1908/9. téli nemzetközi kiáll.

Márk Lajos MDK

Szerződésnélküliek, repr.

Műcsarnok 1895-96. téli kiáll.

Márk Lajos MDK

T.A. arcképe, olf.

M.P.-né arcképe, olf.

Műcsarnok 1927/28 téli kiállitás

Márk Lajos

MDK

Letört liliomok, olf.

Mécsarnok 1894/95. téli kiáll.

M.D.K.

Márk Lajos

"Magyar Marika" és "Márk Lajosné" c. alkotásainak repr.-óit hozza a lap a Műcsarnok őszi tárlatáról.

Szinházi Élet. Bp. 1931. nov. 1-7. XXI. évf. 45. sz. 36-37. lap.

Márk Lajos

MDK

R. Gyurika arcképe, olf.

Műcsarnok 1908/9. téli nemzetközi kiáll.

Márk Lajod MDK

B.D-mé arcképe, olf.

Műcsarnok 1927 őszi kiállitás

Márk Lajos MDK

Vallatás, olf.

Műcsarnok 1893/94. téli kiáll.

Márk Lajos MDKä

Huszár, olf.

Műcsarnok 1891/92. téli kiáll.

Márk Lajos

MDK

Női arckép, olf.

Műcsarnok 1893/94. téli kiáll.

MDK

Márk Lajos, festőm.

Darvas Sári.	Olf.
P.Márkus Emma.	"
Landermann Lászlóné.	"
Nő zöld ruhában.	"
Nő vörös ruhában.	"

Nemz. Szal.-A Munkácsy Cé VIII.repr.kiáll.-a.
1936.márc.3o.-ápr.14. Kat.

MDK

Márk Lajos

Incselkedés, repr.

Képzőm. Társ. 1905/6. téli kiáll. kat.

Márk Lajos MDK

Gyermekarckép, olf.

Műcsarnok 1893/94. téli kiáll.

Márk Lajos MDK

Kerti részlet, olf.

Műcsarnok 1890/91. téli kiáll.

Márk Lajos

MDK

Műkritika, repr.

Millcsurnok 1892/93. téli kiáll.

Márk Lajos MDK

Idyll, olf.

Műcsarnok 1892/93. téli kiáll.

M.D.K.

Márk Lajos

"A müvász és felesége" c. festményének repr.-ját közli a lap.
Január 8.-án az Ernst muzeum csoport kiállitásán kerülnek bemutatásra a müvész festményei, melyeket tizenkétévi amerikai távollét után javarészt már itthon festett. irja a kritika. A kiállitáson szerepel egy "...háttal álló félmeztelen nőalak.." amellyel San-Franciscoban-~~arya~~aranyérmet nyert és Berlinben is bemutatásra került.

Lehel Ferenc: Márk Lajos c.
Szinházi Élet. Bp. 1922. dec. 24-30.
XI. évf. 40-41. lap.

(52 db)

Márk Lajos MDK

Mükritika, olf.

Mücsarnok 1892/93. téli kiáll.

MDK

Márk Lajos

Atelierben, olajfm.
Női arckép, " Mgt.
Női arckép, " "

KMTárs. 1900/1. téli kiáll. 42.lap

MDK

Márk Lajos, festö

74. Nyári virágok. Olf.

Bp.Műcs. -OMKT. Nőmz.Képzömüv. Kiáll. 1934.ápr.29-
Kat.7.1. jun.17.

M.D.K.

Márk Lajos /1864-194../

508. Caprice. Vizf. 31x19.5 papir.
509. Budavár visszavétele 1849-ben. Olajf. 120x229 vászon.
510. Interieur. Olajf. 75x 55.5 vászon.

Háborus műtárgyveszteség-jegyzékek. IV. füzet. MUMOK. Bp. 1952. 36. l.

M.D.R.

Márk Lajos

Atelierben, olajfm.
Női arckép, " Mgt.
Női arckép, " "

Műcsarnok, 1900/1. téli kiáll. 42.lap

MDK

Márk Lajos

Profil, of.

Dr. Sipőcz Jenőné, of.

Nyári délután, of.

Dr. Rajku Ödönné, of.

Téli Kiállitás. 1935. nov.-dec. 7.l.
Mücs.

MDK

Márk Lajos, festö

6.	Otthon.	Olf.
14.	Bokréta.	"

OMKT. - Nemz. Képzömüv. kiáll. 1934. ápr. 29.-jun. 17.
Kat. 5. l. Mücs.

Márk Lajos MDK

Arckép
Virágok
Tükör előtt
Lábas Juci
Nyár

Műcsarnok 1936. okt.nov.
A nő a művészetben kiáll.

MDK

Márk Lajos, festö
1867-

Kalapos nö. Jel. Olf. Vászon.
Ülö nö. " " "

v.Ernst Muzeum VI.müvészeti mukoió. Kiáll.1947 okt.12-
Kat. 20.l. 19

MDK

Márk Lajos

Hervadás c. műve a Műcsarnok tav.tárlatán.Repr.

Uj Idők, 1901. VII. 368.lap

MNK

Márk Lajos

T.A. arcképe. Mgt.
M.P.-né " "

Képzőm.Társ. 1927/28. téli kiáll.kat. 6.lap

MDK

Márk Lajos /1867 - ?/

"Mici hercegnő" szinházplakát. 1925.

"Három év mulva" é.n.

"Gyermeknap" é.n.

Magyar Plakát-Történeti Kiállitás. Bp. 1960.
32.l.

MDK

Márk Lajos, festö

129. "Pihenö nö."
130. "Ninette"
131. "Rózsák"

Uj Szalon. Megnyitó Kiállitás. Bp.1934.ápr. Kat.

Márk Lajos MDK

Tükör előtt, olf.

Műcsarnok 1927 Őszi kiállitás

Márk Lajos

MDK

Rouge, olf.

Műcsarnok 1927 őszi kiállitás

MDK

Márk Lajos

Syren-fészek. Olajfm.

Képzőm. Társ. 1899-1900. téli kiáll. 23.l.

MDK

Márk Lajos, festőm.

348. Női arckép. Olf.

Műcsarnok. 1900/1. téli kiáll. Kat. 43.1.

MDK

Márk Lajos

Illusztráció Csokonai M. műveihez, Remekírók Képes Könyvtárából. Vizfestmény.

KMTárs. 1902/3. téli kiáll. 49.l.

Márk Lajos MDK

H.F.-né arcképe, olf.

Mücsarnok 1927 őszi kiállitás

Márk Lajos MDK

Parkban

Műcsarnok 1924. febr-márc.

Márk Lajos MDK

Ünnep, olf.

Mücsarnok 1930 tavaszi kiállitás

MDK

MDK

Márk Lajos

ILLusztráció Csokonay M. műveihez. Remekírók Képes Könyvtárából. Tusfestmény.

KMTárs. 1902/3. téli kiáll. 50.l.

Márk Lajos MDK

Női tanulmányfej, olf.

Mücsarnok 1924. febr-márc.

Márk Lajos MDK

Jármy Aladárné arcképe, olf.

Mücsarnok 1927 tavaszi kiállitás

Márk Lajos MDK

Popprné Jeritza Mária arcképe, olf.

Lily Skelly Weston arcképe, olf.

Vincze Ernőné arcképe, olf.

Műcsarnok 1926 téli kiállitás

Márk Lajos

MDK

Schrecker Jánosné arcképe, olf.

Beöthy Baba, olf.

Műcsarnok 1926 téli kiállítás

Márk Lajos MDK

Csevegés, olf.

Műcsarnok 1924. febr-márc.

Márk Lajos MDK

Germánné Bajor Gizi, repr.

Mücsarnok 1935 III.Nemzeti Képzőművészeti Kiáll.

Márk Lajos MDK

Teraszon

Műcsarnok 1935 III.Nemzeti Képzőművészeti Kiáll.

Márk Lajos

MÁRK LAJOS KIÁLLITÁSA vonzza most a társaságot a Lipótvárosi Kaszinóba, ahol a kitünő festőművész egy teremre való ujabb müvét mutatja be. Két női arckép és huszonegy genre-kép teszi a kiállitás anyagát, valamennyi Márk mester aprózó szinfoltu és ragyogó hatásu módján van megfestve. A kiállitás egy hétig lesz nyitva és dijtalanul tekinthető meg.

Ujság, 934. XII. 19.

Ujság 934 XII 19

Márk Lajos

Magyar Arcképfestők és az Akvarell- és Pasztellfestők kiállításain a Műcsarnokban szerepelt.

Mo. 934. III. 4.

Márk Lajos MDK

Nyári virágok, olf.

Mücsarnok 1934 Nemzeti Képzőművészeti Kiáll.

Márk

Műve a Beczkói-Bíró magángyűjtm.kiáll.-én.

P.H.934.X.6.

Márk Lajos MDK

Garmannné Bajor Gizi

Műcsarnok 1935·Nemzeti Képzőművészeti Kiáll.

Márk Lajos

MDK

Gergely Vilmosné

Mücsarnok 1935 III.Nemzeti Képzőművészeti Kiáll

Márk Lajos

Szurday Róbertné. Magántulajdon.
Glasner Vera. Magántulajdon.

Az Orsz.Magy.Képzőm.Társ.jubileumi kiáll.
képes tárgymutatója 1936. máj-jun. 9.1.

Márk Ludwig MDK

Maca
Capo di Monte
Calipso

Wien, Kunstlerhaus ,1924. Mai-Juni

MDK

Márk Lajos

Nyári virágok. Olajf.

Az első magyar representativ csendélet kiállitás katalogusa. Nemzeti Szalon 1932. Febr.-Márc.

Márk Lajos MDK

Lábass Juci

Mücsarnok 1932. őszi tárlat

M. 929. V. 26.

Márk Lajos

*** Amerikában élő magyar művészek szervezkedése.** A háborut követő gazdasági válság számos kiváló magyar művészt jutta tott abba a kényszerü helyzetbe, hogy el hagyva a megcsonkitott hazát, külföldön igyekezzék megélhetést keresni. Nincs a kontinensnek egyetlen országa, ahol magyar képző- és iparművészek ne dolgoznának s nyomban hozzáfüzhetjük, hogy igazán nincs ok szégyenkezni a magyar művészek külföldi szereplése miatt. Ez a művészvándorlás már a béke idejében vette kezdetét, igaz, hogy jórészben a tengeren tulra utaztak akkor a magyar művészek: *Márk* Lajos, *Linek* Lajos, *Halmy* Artur, *Pogány* Willi, *Horty* Nándor, *Kober* Leó s ezenkivül egész sereg művész telepedett le Amerika földjén, akik eddig meglehetős izoláltságban éltek uj hazájukban. Ez a különállás gyakran éreztette rossz hatását ugy erkölcsi, mint anyagi téren, igy érlelődött meg a gondolat, hogy az Amerikába szakadt művészek szövetségbe tömörüljenek. A hosszu hónapok agilis szervező munkájának meg lett az eredménye s a napokban megalakitották Newyorkban a *York Art Guildet*. A szövetség, amelynek egyelőre csak képzőművészeti osztálya alakult meg — a hozzánk juttatott programm szerint nagyobb arányu kiállitások rendezésével, hangversenyek, művészestek tartásával igyekezik belekapcsolódni Amerika kulturéletébe. A *York Art Guild* megalakulásával megválasztotta tisztikarát is. Művészelnökök lettek: *Halmy* Artur és *Pogány* Willy; ügyvezetőigazgató: *Kallós* Árpád; igazgató: *Sarkady* Leó; választmányi tagok: *Ferryman* Ferenc, *Leidenfrost* Sándor és *Ratzka* Ferenc festőművészek, *Kilényi* Gyula szobrász és *László* György épitész. A kiállitásokat rendező bizottság tagjai: *Finta* Sándor, *Jámbor* Lajos, *Kautzky* Gyula, *Schoenbauer* Henrik és *Székely* József.

Márk Lajos.

A megalakuló Magyar Képzőművészek Országos Szövetségének felügyelő bizottsági elnöke lett.

PH. 932. V. 24.

Márk Lajos

"Készülődés" , "Tükör előtt" c. művei a "Palette d'Or" társaság Fészek-klubban rend. tárlatán.

M.H.932.V.10.

Márk Lajos MDK

Otthon, olf.

Mücsarnok 1934. Nemzeti Képzőművészeti Kiáll.

Márk Lajos

MDK

Bokréta, olf.

Műcsarnok 1934 Nemzeti képzőművészeti kiáll.

Márk Lajos

festőművész

Képzőművészeti Kiállitás - Lipótvárosi Polgári Kaszinó termeiben - képével szerepel. Két tanulmányával. -

Magyar Hirlap
1933.II.5.

Márk Lajos MDK

D.S. arcképe

Mücsarnok 1934 emlék- és gyüjteményes kiállitás

Mark Twain

D.S. Archetype

Márk Lajos

MDK

Dr. F.V.-né arcképe

Műcsarnok 1934 emlék- és gyüjteményes kiállitás

Márk Lajos

MDK

W.A.-né

Műcsarnok 1932. őszi tárlat

Márk Lajos.

a "Magyar arcképfestők társasága"-nak tagja.1929

Bende János.
a Képzőművészeti egyesületek története,kézirat.

Márk Lajos.

A Nmezeti Szalon kiállitást rendez müveiből 1907-ben.

Bende J:
A Képzőművészeti egyesületek története,kézirat.

Márk Lajos.

Az 1928-ban megalakult Munkácsy céh első elnöke.

Bende J:
A Képzőművészet egyesületek története,kézirat.

Márk Lajos.

Az Ernst muzeom kiállitást rendez müveiből 1926-ban.

Bende J:
A Képzőművészeti egyesületek története,kézirat.

szövarch 20.-201.lap

Márk Lajos.

Az Ernst muzeum kiállitetta m veit 1931-ben.

Bende J:
A Képzőművészeti egyesületek története, kézirat.

Márk Lajos MDK

Levél
Gembler
Melódia
Kalopyge

Márk Lajos gyüjt. kiáll.
Nemzeti Szalon 1907. nov.

Márk Lajos MDK

Női arckép, repr.

Márk Lajos gyüjt. kiáll.
Nemzeti Szalon 1907. nov.

Márk Lajos MDK

Gyermekarckép, repr.

Márk Lajos gyüjt. kiáll.
Nemzeti Szalon 19o7. nov.

Márk Lajos MDK

Incselkedés
Atelier virágok
Keserv
Chrysanthemum

Márk Lajos gyüjt. kiáll.
Nemzeti Szalon 1907. nov.

Márk Lajos

Barátnők
Nyári délután
Anno 184o
Narciss

Márk Lajos gyűjt. kiáll.
Nemzeti Szalon 1907. nov.

Márk Lajos MDK

Arckép, repr.

Márk Lajos gyüjt. kiáll.
Nemzeti Szalon 19o7. nov.

Márk Lajos MDK

Virág csendélet
Fodros krinolinban
Mosolygó leány
Séta a tó partján

Márk Lajos gyüjt. kiáll.
Nemzeti Szalon 1907. nov.

Márk Lajos.

Müveiből kiállitást rendez a Nemzeti Szalon 1908-ban.

Bende J:
A Képzőművészeti egyesületek története,kézirat.

Márk Lajos MDK

Önarckép
Terefere
Érdekes história
Napon

Márk Lajos gyüjt. kiáll.
Nemzeti Szalon 1907. nov.

Márk Lajos MDK

Várakozás I-II.
Harmonie en verte
Kastély bejárat
Kerti séta

Márk Lajos gyüjt. kiáll.
Nemzeti Szalon 1907. nov.

Márk Lajos MDK

Tolnay Ákosné
Atelierben
Vörös Bidermajer
Lila kalappal

Márk Lajos gyüjt. kiáll.
Nemzeti Szalon 1907. nov.

Márk Lajos MDK

Intimitások
Reggeli napon
Parkban
Beata

Márk Lajos gyüjt. kiáll.
Nemzeti Szalon 19o7. nov.

Márk Lajos MDK

Zöld bluzos leány
Reminiszcenciák
Szentiván éji álom
Szervirozás

Márk Lajos gyüjt. kiáll.
Nemzeti Szalon 19o7. nov.

Márk Lajos MDK

A kastély kertjében
Egyszer volt
Távozás
Fészty Árpádné

Márk Lajos gyüjt. kiáll.
Nemzeti Szalon 1907. nov.

Márk Lajos

MDK

Virágos kalapban
Mici
Zöld Bidermajer,olf.
Zöld selyemben

Márk Lajos gyűjt. kiáll.
Nemzeti Szalon 1907. nov.

Márk Lajos MDK

Lépcsőházban
Fekete nő
Siesta, olf.
Rózsahegyi Kálmánné

Márk Lajos gyüjt. kiáll.
Nemzeti Szalon 1907. nov.

Márk Lajos MDK

Amatrice
Comtessa Maria Labia
Pihenő nő
Gyümölcsök

Márk Lajos gyüjt. kiáll.
Nemzeti Szalon 1907. nov.

Márk Lajos MDK

Toilette
La Cuenca
Fehér selyemben
Szépanyánk

Márk Lajos gyüjt. kiáll.
Nemzeti Szalon 1907. nov.

Márk Lajos MDK

Fehér napernyővel
Parkrészlet
Garden partie
Árnyékban

Márk Lajos gyüjt. táll.
Nemzeti Szalon 1907. nov.

Márk Lajos MDK

Whist parthie
Dr. Gold Simon gyermekei
Akt-tanulmány
Gróf Bánffy György olf.

Márk Lajos gyüjt. kiáll.
Nemzeti Szalon 1907. nov.

Márk Lajos MDK

olajfestmények
Gróf Nádasdy Ferenc
Gerlóczy Károly
Zeyk Gábor
Gróf Esterházy Kálmán
Márk Lajos gyüjt. kiáll.
Nemzeti Szalon 1907. nov.

Márk Lajos

MDK

Erdős Armand gyermeke
Salome
Kis libapásztor
Mater pulchrae dilectionis

Márk Lajos gyűjt. kiáll.
Nemzeti Szalon 1907. nov.

Márk Lajos MDK

A virág-ágy
Elek Bandi
Gyalogut
Báró Fejérváry Imre

Márk Lajos gyüjt. kiáll.
Nemzeti Szalon 1907. nov.

Márk Lajos MDK

Homokbánya
Baranyavári Ullmann Adolf gyermeke
Őszi pirulás
Mámor

Márk Lajos gyüjt. kiáll.
Nemzeti Szalon 1907. nov.

Márk Lajos MDK

olajfestmények
Jankovich Gyula
Fehér Ipoly
Simó Béla

Márk Lajos gyüjt. kiáll.
Nemzeti Szalon 1907. nov.

Márk Lajos

"Egy remek tanulmány és egy hangulatos vizes tájék, valamint a harmadik terem nagy attrakciója, a "Hervadás" c. alkotás szerepel a tárlaton, -irja kritikájában a lap, "A Nemzeti Szalon őszi kiállitása" cimmel.

Képes Családi L pok, Bp. 19o2. okt. 12.
XXIV. évf. 41. sz. 655. lap

Márk Lajos
festőművész.

* (A Munkácsy-Céh közgyűlése.) A *Fészek-Klubban* tartotta meg a *Munkácsy-Céh* évi rendes közgyűlését a Newyorkban tartózkodó *Márk* Lajos helyett *Kernstock* Károly festőművész elnöklésével. A közgyűlés huszonegytagú szobrász-csoportot alakított, melynek elnöke *Sidló* Ferenc lett. Elhatározták, hogy az ősszel megismétlik az idei nagy sikert aratott állítást az Ernst-Múzeumban és részt vesznek a *Szegedi Képzőművészeti Tó* 25-én megnyiló jubiláris kiállításán. A

Budapesti Hírlap
1929. V. 18

Összesen			

Le a bevételt
Kifizetendő ö

Bi/.....ügyosztály:

.....

énztárkönyvbe bejegyezte:

A fizetés ..... che

.....

etett a folyószámla-könyvben:

192.....

.....

etett.....a könyvben:

.....

.....

Márk Lajos

Egy festménye szerepel a

műcsarnok tavaszi tárlatán

Az Est 1925 V. 16.

M.D.K.

Márk Lajos

"A direkció" c. beszámoló irja, hogy müvész festménye más müvészek alkotásaival együtt Ungerleider Mór, a Projectograph Film Rt. vezérigazgatójának birtokában van.

Szinház, és Divat, Bp. 1916. nov. 19. I. évf. 14. sz. 4-6. lap

Mark Lajos

l.

Off. München 1905

92.l

Márk Lajos

1923-ban 1 mill. volt az ára ~~az~~ „Toilette" c. Zépének. 18 l.

Lyka Károly, Festészetünk a két világháború között. Bp. 1956.

MDK

Márk Lajos, festő; sz. 1867.

Arcképtanulmány. Karton
Jelezve.

Ernst Múz. aukc. 54. sz. - Kiáll. 1936 nov. 22-29

Jegyz. 15. l.

MDK

Márk Lajos, festő; sz. 1867.

Női tanulmány. Vásson.

Felz. l. j.: Márk.

Dissités egy ajtó körül.

Ernst Muz. aukciói, XXV-XXV. -35. l.

MDK

Márk Lajos

Magyar kiállitó művészek névsora. Műcsarnok, 1899. 22.sz. 346-348 l.

MDK

Márk Lajos, festő,
hazajön Amerikából.

Szính. Élet, 1925, 15 n.-96. l.

1-15

MDK

Márk Lajos

...És részegedjetek meg szerelmeseim, of.

Árverési Közl. 1937. 2.rk.sz. 81.sz.

31 l.

MDK

Márk Lajos, sz. 1867.

Női tanulmányfej

Ernst 11. sukc. 1920. ápr. 19 l.

MDK

Márk Lajos

Művészet 1918. 13.1.

Márk Lajos
festő

M.D.K.

Müterembe

Avadjegyz. II terem 28 sz. 15 l.

MDK

Márk Lajos

Magyar Studio I. 14 l.

MDK

Márk Lajos

Áll a nagy kiállitás a Vigadóban. Dunántul. 1930. okt. 30. 6 l.

MDK

Márk Lajos festő,
Csendélet, festm.

Művészeti Krónika, 1913. dec. 15. 6.sz. 7 l.

MDK

Márk Lajos

Kézd-Kovács:
A Nemz.Szal.-ban. Uj Idők, 1895. I. 17.sz. 322 l.

M.D.K.

Márk Lajos

"Lehullott a rezgő nyárfa" c. művével kapcsolatban Dr. Nemere István: "A reprodukció művészete"cimmel irja, hogy a neves művészek alkotásairól a Könyves Kálmán Mükiadó repr.-ót jelentet meg.

Képes Családi Lapok, Bp. 1904. jan. 3. 26. évf. 1. sz. 15. lap

MŰVÉSZETTÖRTÉNETI DOKUMENTÁCIÓS
KÖZPONT
Budapest, XIV. Dózsa György ut 41.

M.D.K.

Márk Lajos

"Szerződésnélküliek" c. festményével szerepel a Téli Tárlaton, melyet a Képzőművészeti Társulat rendezett.
"A HÉT TÜKRE" c. rovat hirdetése.

Képes Családi Lapok, Bp. 1895. dec. 22.
17. évf. 52. sz. 831. lap

M.D.K.

Márk Lajos

"Láz" c. művével szerepel a Tavaszi Kiállitáson, melyről Rippl Rónai János ir dicsérettel kritikájában.

Képes Családi Lapok, Bp. 1895. május 5.
17. évf. 19. sz. 303. lap

Iktatószám:
Ügyintéző:
Tárgy:

Márk Lajos /sz.1867/
Női tanulmányfej

Ernst Múzeum aukciói. XII. 25 1.

copf, lángdíszes urna, csúcsán Szt. Mihály alakja. A 18. század végéről, de lehet, hogy a főhomlokzatr tervezett koronázó rész kisebbített mása.

Kerti ház. Homlokzata nyitott, két dór oszlopon orom nyugszik. Kerek zárodású helyiség oldalt két nyilással.

Nep. Szt. János-kápolna.

Története. 1786-ban értékeit a rendház feloszlatásával kapcsolatosan összeírták, ekkor kis tornya, deszkából való orgonakarzata, négy ablaka volt; tábernákulumos oltára kicsi. Két öreg nagy kép és feszület volt benne, orgona, kis harang, egy öreg és négy kicsi pad a felszerelése. Akkor még a helységen kívül állt. A ma teljesen igénytelen épületben Jakobey Károly oltárképe 1887-ből: Nep. Szt. János.

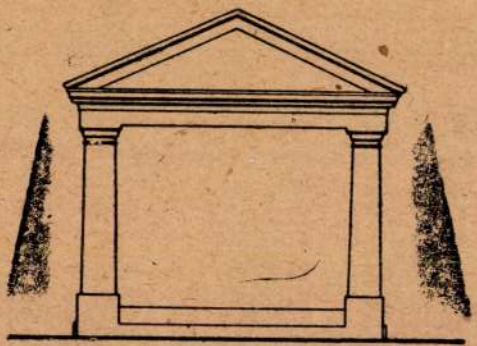

397. kép. Csorna. Kerti ház. Homlokzat

MDK

Márk Lajos

Kézdi-Kovács: A Nemz.Szal.-ban. Uj Idők, 1895. I. 17.sz. 323 l.

M.D.K.

Márk Lajos

"Nagy képe finoman megrajzolt aktjával és pazar beállitásu nőalakokkal" szerepel a kiállitáson, melyről Déry Béla ir:"A Nemzeti Szalon tárlata" cimmel.

Képes Családi Lapok, Bp. 19o4. okt. 16.
26. évf. 42. sz. 762. lap

Iktatószám:
Ügyintéző:
Tárgy:

Márk

festőművész

Harmadik Nemzeti Képzőművészeti Kiállitás - Műcsarnokban - képével szerepel.

Magyarság
1935.III.24.

Márk Lajos

festőművész

Téli Tárlat - Műcsarnokban - képével szerepel.
Feltünik pár bravuros arcképe.

Magyarság
1935.VI.16.

Márk Lajos

festőművész

Téli Tárlat - Műcsarnokban - képével szerepel.

Pesti Hirlap
1933.VI.16.

Márk Lajos

Műveivel vesz részt a Nemzeti Szalonban megrendezett Arcképfestők Társasága kiállitásán.

E

V. úsz. X. 19.

Márk Lajos

Részt vesz a Magyar Arcképfestők Társasága kiállításán

N.U.93o.X.21.

Márk Lajos

A Nemzeti Szalonban az Arcképfestők kiállításán vesz részt

U.N.930.X.19.

Márk Lajos

Alkotása a Nemzeti Szalónban a Magy. Arcképfestők Társ. kiáll.-án.

M.O.930.X.19.

Márk Lajos

Alkotása a Nemzeti Szalónban a Magyar Arcképfestők Társ. kiáll.-án.

E.K. 930.X.19.

Márk Lajos

Részt vesz az Arcképfestők kiállitásán

8.ó.u.93e.X.21.

MDK

Márk Lajos

Kastély tövében.
Ezüsttisztitás.
Julius.

Az Ernst-Múzeum Kiáll.CXV.A Munkácsy-céh
III.reprezentativ kiáll.Epest.1930.Nov.hó
Kat. 12, 13.1.

MDK

Márk Lajos

Könyvek között.
Empireque.

Az Ernst-Múzeum Kiáll.CXV.A Munkácsy-céh
III.reprezentativ kiáll.Bpest.1930.Nov.hó
Kat.13.1.

MDK

Márk Lajos

Mülapok

Munkácsy céh 5.kiáll. Erkst Muz. 138.kiáll.
1933. márc.

9 l.

Márk Lajos

Nagybánya művészete (katalógus)
Magyar Nemzeti Galéria, 1996

Szöveg : 261/42,

M.D.K.

Márk Lajos

"Kisértés" c. festményével elnyerte a kétezer forintos dijat, -mint azt "A HÉT TÜKRE" c. rovat közli.

Képes Családi Lapok, Bp. 1895. jan. 13.
17. évf. 3. sz. 47. lap

Ügyintéző:
Tárgy:

Márk Lajos
Lépcsőházban, olaj
Lugas, olaj
Melódia, olaj
Egyedül, olaj

Nemzeti Szalon első bajai kiállitása, 1906. 6 l.

el volt, nem egy darab maga megéri az
vanni di Paolo, Matteo di Giovanni,
i Credi, Mainardi, Pinturicchio, Palmez-
trino stb. kiváló és hiteles müveivel
, melybe a brünni Volavy-féle, az Er-
vezezett Keglevich István-féle gyüj-
révén - az Esterházy-képtárból is

etszeteket is gyüjtött.1878ban meg-
vaskos vázlatkönyvét.Führichtől, Dobya-
eldtől, Steinletől,W.Kaulbahhtól, Lie-
g rajzokat és kartonokat.A szobrászatra
pár páratlan finomságu viaszszobrocs-
ntékeny plasztikai müvet.Gyüjtése ré-
, e nemü gyüjteményei azonban nem ve-
vel;főként érem- és szövetgyüjteményét,
zi régész, Schnötgen közvetitésével
kiemelni.Szakszerü és muzeális érzé-
ei mellé elsőrendü művészettörténeti

MDK

Márk Lajos, festő.

Női arckép. 1902. 4000 kor. társ. díj
„... és részegedjetek meg szerelmesim".
1904. A Lipótv. Kasz. 1000 kor. díja.

OMKT. - Vánd. kiáll. 1910 szept. 8 - dec. 27 - ig.
Kitünt. műv. lajstr. - Hornyánszky V. kny.
66. l.

MDK

Márk Lajos

Egyedül

Csendélet

Munkácsy céh 5.kiáll. Ernst Muz. 138.kiáll.
1933. márc.

9 l.

Márk Lajos

Részt vesz a Magyar Arcképfestők Társasága kiállításán a Nemzeti Szalonban

B.H.930.X. 19.

M.D.K.

Márk Lajos

A müvész késziti a példányok cimlapját.

"A mámor" c. müvét hozza a lap.

Magyar Salon, Bp. 19o7. január, 25. évf. 7. lap

M.D.K.

Márk Lajos

"Női arckép" cimmel a müvész alkotását bemutatja a lap.
Repr.

Magyar Salon, Bp. 1930. jan. hó 15. lap

M.D.K.

Márk Lajos

"Tanulmány" c. művét hozza a lap.
Repr.

Magyar Salon, Bp. ~~19e~~ 25. éves jubileumi szám. 42-43.lap között.

M.D.K.

Márk Lajos

"Tanulmány a "Kisértés"-hez c. müvének repr.-
ját hozza a lap.
Lázár Béla: Téli tárlat c. cikkében kiemeli
a müvész munkáit: "...sohasem unalmas, mindig e
egyéni.." s dicséri szineinek egybehangzását.

Magyar Salon, Bp. 1903. nov. hó. 4o. kötet
272, 273-281. lap

M.D.K.

Márk Lajos

"Portrégyüjteményében ismét tónusfinomságok dominálnak...nagy hatásu egy férfiképe, ahol szürkékkel operál, elragadó harmoniákat teremtve."-irja Lázár Béla:"Mütárlatok" c. beszámolójában, s kiemeli még Maróthy Margit arcképét.

Magyar Salon, Bp. 1902. dec. hó, XXXVIII.kötet 257-266. lap

M.D.K.

Márk Lajos

"Könnyed szelleme mind ragyogóbban nyiltakozik meg" -irja Lázár Béla! "Tavaszi tárlat" c. beszá molójában és igen magasra értékeli férfi és női portérit.
A müvész társulati nagydijat nyert a kiállitá-son.

Magyar Salon, Bp. 19o2. május hó,XXXVII.kötet 127-14o. lap

M.D.K.

Márk Lajos

"Gyüjteményében a szinharmoniák sikerült megoldásával találkozunk"-irja Lázár Béla: "Téli tárlat" c. cikkének, -A magyar arczkép- c. fejezetében.

Magyar Salon, Bp. 1901. dec. hó, XXXVI. kötet 242-253. lap

M.D.K.

Márk Lajos

"A messze távolban" c. képének repr.-ját hozza a lap.

.

Magyar Salon, Bp. 19o2. juni. hó,XXXVII. kötet 297. lap

M.D.K.

Márk Lajos

"Portréi a müvész finom izlésének tanujelei" irja Lázár Béla: "Téli tárlat" c. beszámolójában.

Magyar Salon, Bp. 19o1. febr. hó
982-994. lap

M.D.K.

Márk Lajos

"Alakjait, szineit" kiemeli Lázár Béla: "Tavaszi tárlat"-ról szóló kritikájában, s megdicséri "Bübáj" c. képét.

Magyar Salon, Bp. 1899. május hó
321-352. lap

M.D.K.

Márk Lajos

A müvész fényképét hozza a lap valamint "Küzdelem" c. képét, melynek igen nagy sikere volt a párisi grand palais-i kiállitáson. "Márk Lajos" c. cikk megemliti még Erzsébet királyné életéből vett jelenetet, "Lehullott a rezgőnyárfa" cimmel.
Két repr.

Magyar Salon, Bp.1901. január
791-796. lap

M.D.K.

Márk Lajos

"A fénypoéták közt igen érdekes, harmonikus művel jelent meg a tárlaton"-irja Lázár Béla: "Tavaszi tárlat" c. cikkében, de nem nevezi meg a képet csak annyit ir róla, hogy egy hervadó, szép kokottot ábrázol, s a müvet igen magasra értékeli.

Magyar Salon, Bp. 19o1. május hó
116-126. lap

Márk Lajos

Ásványvíz a Szt. Lukács fürdőből, 1900 körül, plakát 100 x 63 cm

Die Kunst der Jahrhundertwende, Ausstellung; István király muzeum közleményei, Serie D. Nr. 41. Székesfehérvár, 1965. 26 l.

M.D.K.

Márk Lajos

Portréfestészetét birálja, viszont„kékes-sárga szinpompájával... remek koloritikus hatásokat csal ki.." irja müvészetéről Lázár Béla "Tavaszi tárlat"-ról szóló cikkében.

Magyar Salon, Bp. 1900. május
321-344. lap

Márk Lajos festő

Amerikából tért vissza.

Képeiből az Ernst Múzeum csoport

kiállítását

Nemzeti Újság 1927 I. 23

Márk Lajos testő

Kerepel az Ernst Museum

Kiállításán

Magyarság 1927 I. 27

Márk.

A III. Nemzeti Képzőművészeti kiállításon képei szerepeltek.

Új Magyarság, 1935. márc. 24.

Uj Magyarság, 1936. Márc. 24.

Márk Lajos

"Kisértés" és "Láz" c. alkotásain kivül még "két nagyon érdekes képe" szerepel a Nemzeti Szalon kiállitásán, melyről a „Képzőművészet" c. rovat számol be.

Otthon, Bp. 1895. október hó. 1. sz.
9o. lap

Márk Lajos

"Incselkedés", Női arcot ábrázoló vázlat, a müvész arcképe, Öt vézlat, „Rónai torzképe" c. müveit bemutatja a lap.
Repr.-ók.
Sz.E.: "Márk Lajos" cimmel ir a müvészről, s kiemeli "Kisértés" /és "Clown és Pierette" c. müveit. „Mükritika/

Otthon, Bp. 1895. február hó
385, 4o8, 432, 434-437. lapokon.

Márk Lajos

"Három képe pompás megrajzolással válik ki,-ir
ja Szalay Emil: "A téli tárlat" c. beszámoló-
jában a müvész alkotásairól és külön kiemeli
"Vallatás" és "Női arckép" c. müveit.

Otthon, Bp. 1893. december hó
I. évf. 3. sz. 259-264. lap

M.D.K.

Márk Lajos

"Láz" c. képét említi meg N. Istvánffy Gyula festőművész "A Képzőművészeti Társulat kiállítása" c. kritikájában.

Magyar Salon, Bp. 1895. május hó, 23. kötet 230-254. lap

M.D.K.

Márk Lajos

"Küzdelem" c. müvét emliti Hevesi Sándor: "Képek, szobrok, rajzok" c. -az ezredéves kiállitásról szóló- beszámolójában.

Magyar Salon, Bp. 1896. junius hó. 25. kötet. 546-568. lap

M.D.K.

Márk Lajos

A nagy terèmben szereplő "nagy vászná"-ról beszél Trisztan: "A téli kiállitásról" c. beszámolójában.
Andrássy-uti Mücsarnok.

Magyar Salon, Bp. 1895. dec. hó. 24. kötet 621-630. lap

Márk Lajos
festőművész

— **A Munkácsy-céh közgyűlése.** A *Fészek*-klubban tartotta meg a *Munkácsy-céh* évi rendes közgyűlését. A Newyorkban tartózkodó *Márk* Lajos elnök helyett *Kernstok* Károly festőművész vezette a közgyűlést. A közgyűlés határozatot hozott, amely szerint újabb festőtagokat jelenleg nem vesz fel, ellenben megalapította 21 taggal a *szobrász-csoportot*, amelynek elnöke *Sidló* Ferenc lett. A szobrász-, illetve festő-aeropágba beválasztották *Róna* József szobrászművészt s az elhúnyt *Vágó* Pál helyébe *Salló* Edo festőművészt. Elhatározta még a közgyűlés, hogy az ősszel megismétlik az idei nagy sikert aratott kiállítást az *Ernst*-múzeumban és részt vesz a céh a *Szegedi Képzőművészeti Társulat* e hó 25-én megnyíló jubiláris kiállításán.

Az Est
1929 V. 19

...tak. Ügyirat-szám ..... Pénztári szám .....

.....ügyosztály.

...izetési utalvány.

.....nak, címe:.....
(esetleg postatakarékpénztári számlájának s

...asutak főpénztára által.....

.....

Pengő [redacted]

[redacted]

[redacted]

...ről kiállítandó.....bélyeg.....nyugta.....b

.....

.....

...dapesten, 192.....

...főosztály: Ellenjegyzi «.....» fő

.....

.....

Márk Lajos festőművész.

— A Munkácsy-céh közgyülése. A *Pészek*-klubban tartotta a *Munkácsy-céh* évi rendes közgyülését. A Newyorkban tartózkodó *Márk* Lajos elnök helyett *Kernstok* Károly festőművész vezette a közgyülést. Köszönetét nyilvánitotta *Márk* Lajos elnöknek az egyesületet létrehivó nagyszerü munkájáért, *Lázár* Béla dr. igazgatónak és Sz. *Gyenes* Lajos festőművész főtitkárnak eredményes tevékenységükért. Külön hangsulyozta a közgyülés beckói *Biró* László dr. ügyész érdemeit, aki az alapszabálymódositás nagy körültekintést igénylő munkáját kitünően végezte el. A közgyülés határozatot hozott, mely szerint ujabb festőtagokat jelenleg nem vesz fel, ellenben megalapitotta huszonegy taggal a szobrászcsoportot, amelynek elnöke *Sidló* Ferenc lett. A szobrász, illetve festő-aeropágba beválasztották *Róna* József szobrászmüvészt s az elhunyt *Vágó* Pál helyébe *Balló* Ede festőművészt. Elhatározta még a közgyülés, hogy az

Kemsti Ujság
1929. V. 19

vasutak. Ügyirat-szám ..... Pénztári sz

Bl..... ügyosztály.

Fizetési utalvány.

.....nak. címe:.....
(esetleg postatakarékpénztári számlájá

mvasutak főpénztára által.....

Pengő [redacted]

[redacted]

[redacted]

llérről kiállítandó..... bélyeg..... nyugta.....

Budapesten, 192.....

» főosztály: Ellenjegyzi «.....

.....

Márk Lajos (1867-194..)

Caprice.
Vizf.31x19.5 papir Ltsz:130.Sign.

Budavár visszavétele 1849-ben.
Oljf.120x229 vászon Ltsz:509.Sign.

Interieur.
Oljf.75x55.5 vászon.Ltsz:523.Sign.

Márk Lajos

Portrékkal vezetjel a hűsarnok téli tárlatán

„Feritza Mária" (emlitve)

Magyarság 1926 II-27

gocska verődött át a lavinán és lett mindig nagyobb, meg nagyobb: egy apró fiu úgy sírt a sok között, hogy csoda. A tarka nép között olyan volt, mintha a dadája is mellette volna és csak a fokról-fokra erősebb sírástól lehetett tudni, hogy ugy sír, tipiskálva egymagában. Óh milyen fájó hang is a gyereksírás.

A sok dada mind magával volt elfoglalva, a sok ember, aki futólépésben haladt el mellette, csak észre se vette; ki vesz észre egy síró gyereket, akinek bizonyosan ott a dadája!

A dadája!

Elmaradt mellőle; ez volt a bánat.

Jött egy úri asszony, egy úrnak oldalán, mellettük az úton lépésben haladtak a csukott hintó előtt a szénfekete lovak. Mosolygott az úriasszony a siró gyereken és odaszólt a férfinak.

— No nézze azt a bús kis embert abban a földig érő gallérkabátkájában, hogy peregnek a könyei.

És mosolyogva törölte meg a gyerek arcát kis selyemkendőjében.

— Te síró jószág, mi baj?

Megint félrefordult a férfihez.

— Nincs több háromesztendősnél.

A gyerek siránkozott:

— Dada . . . dada . . .

A szárazra törölt kis arca piros volt a nagy szomoruságtól; fénylő nagy szeme gyönyörü volt. Az asszony megcsókolta és megnézte. Szép volt, szőke haja, nagy szeme, kis gödrös állacskája.

— Hogy hívnak édes?

— Bandi!... sírta a kis fiu bizalommal.

Bandi! Igen Bandi!... A szeme is ilyen kék volt, a szája is ilyen gödrös. A haja szőke.

Az asszony lelkére ráfeküdt valami. Felkapta az ölébe a babát sebesen, vitte a kocsijába.

— Bandi! súgta a kisfiunak és az rámosolygott.

A férfit ott hagyták a gyalogjárón, a kocsi elindult. Meg volt hagyva a kocsisnak, hogy a városban kocsikázzanak, beszélni akart a babával.

— Haza megyünk édes, haza, kis fiam. A papa? Szereted a papát? A nagymamát is?

Már kacagott a gyerek a szép asszonyra. Tetszik a hangja neki, meg volt elégedve a kocsikáztató új dadával . . .

És az úton mesélt, mesélt neki az asszony összevissza, sokat, bolondos, meleg, anyai szókat.

— Haza viszlek, fiam, haza!

Megálltak a kapu előtt és kiszálltak a kocsiból. Tapsolt a gyerek.

Túlnan a gyalogjáróról izgatott, sebes járással került feléjük egy férfiu.

— Fiacskám, itt vagy! Hazahoztak? Hol jártál lelkem, rossz baba? Kerestünk! . . .

Levette a kalapját az úriasszony előtt — aztán lent felejtette . . . Nézte a földet, megfogta a gyermek kezét és nehéz, tompa hangon szólt:

— Maga hozta vissza, Zsófi?

Az asszony dacosan kiegyenesedett a férfi előtt és csengőn szólt:

— Én hoztam vissza. Sírva találtam az utcán egymagában. Vigyázzanak máskor rá jobban, Tamás!

— Köszönöm.

Beült a kocsiba az asszony megint, a férfi pedig ment, ölében a gyerekkel a kapun be, levett kalappal, megilletődötten. Szólt a gyereknek:

— Szeresd ezt a nénit, ha látod, lelkem. Szabad egy kicsit szeretned, pedig sokat, sokfélét beszélnek róla . . .

A nagyanyjától is elvette a gyereket és levitte magához a pusztára a nagy, a biztos magányba.

ANGELO.

A repülő ember

Mikor leszünk már egyszer urai a levegőnek is, amint urai vagyunk a szárazföldnek és a vizeknek? Mikor repül már az ember? A tudósok és mérnökök egész legiója töri fejét ezen a kérdésen, amelynek megoldása elhomályosítaná Stephenson, Volta, sőt Edison dicsőségét is.

A szomszéd Ausztriában, meg nem félemlítve Wellner három év előtti kudarcától, húszezer forintot adtak ismét össze Kress Vilmos mérnöknek, hogy valósítsa meg tervét, a ballon nélkül repülő léghajót. Franciaországban Renard és Krebs őrnagyok húsz év óta kisérleteznek a mendoni műszaki telepen, hogy egy kormányozható repülőgépet állítsanak össze. Sajnos, ők ketten nem akarnak tágítani a ballon mellől.

Angliában Hiram Maxim, az új golyószóró ágyú zseniális feltalalója, minden évben más formáju gépet szerkeszt; van pénze hozzá bőven, mert milliomos. Az Egyesült Államokból Langley bocsát világgá időnkint egy-egy alarmhírt, hogy a repülőgépet feltalálta és pár nap mulva Európába száguldoz vele. Azonban hasztalan várunk hónapokat is, a derék professzor otthon marad. Bizonyosan valami csekély javítás hátráltatja mindig, ami az utolsó percben vált szükségessé. Olaszországban Folari, a bolognai egyetem tudós tanára nem marad el külföldi kollegáitól. Habár csak papiroson konstruálja szellemes készülékeit, a mesterséges repülés elméletének ő egyik legnagyobb kapacitása. Németországnak, a professzorok klasszikus hazájának jelenleg nincsen világhírü tekintélye ezen a téren. E helyett minden nagyobb városban egyesületek vannak: Vereine zur Beförderung der Luftschifffahrt. Magyarországról ne szóljunk: itt őszintén sajnálják azt, aki a repülőgépen töri a fejét, sőt komolyan hiszik, hogy meghibbant az elméje.

Hogyan van mégis, hogy a lázas kutatás ellenére, amely a nagy államokban szakadatlanul folyik, használható repülőgépet eddigelé nem sikerült feltalálni? Az embernek szinte szégyenlenie kell magát, hogy nem bír rájönni annak a nyitjára, amit naponkint számtalanszor láthat, és tanulmányozhat a madarakon úgy, mint a szárnyas rovarokon. A leggyorsabb telivért elhagyják vasutaink, a delfint hajóink: a kicsiny szúnyog ellenben kifog rajtunk. A ballonok a szél játékszerei, a fölszállás velük istenkisértés. Sohasem tudhatni, hol érnek ismét földet, vagy mikor pukkadnak szét. Egy olyan apparátus kellene, amely saját erejéből emelkedik fel. Ez aztán föltétlenül kormányozható is: ebben nem lehet kétség. Bizonyos az is, hogy a repülőgép föltalálásának legnagyobb akadálya eddig a ballon volt. Látva, hogy a fölemelkedés kérdése a ballonnal teljesen meg van oldva, mindenki csak abban mesterkedett, hogy hogyan lehetne azt a levegőáramlattól függetlenné tenni. Gondolták: a léghajó már megvan, csak kormányozni kell még. Azonban a szél ereje rettentő, néha több métermázsás tárgyakat kap föl és sodor mérföldekre. Mi neki egy ballon, amely könnyebb a levegőnél és amelynek kolosszális tömegébe belekapaszkodhatik?

Mikor minden kormányzó készülék haszontalannak bizonyult még a lengedező »zefir« ellen is, kiadták a jelszót, hogy repüléshez kicsiny helyre koncentrált roppant hajtóerő szükséges. Ne is álmodjanak tehát repülőgépről addig, amíg ennek a hajtóerőnek a kérdését meg nem oldották. És éveken át munkálkodott a modern technika: bámulatos gépeket hozott létre, amelyek elférnek egy kalapskatulyában, de azért húsz-harminc lóerőt szolgáltattak. Mind nem ért semmit. A La France ballont, amelytől annyit reméltek Renard és Krebs, ezer lóerő sem tudta volna a szél irányából csak tíz méterre is eltéríteni. Körülötte vígan röpködtek a madarak és lepkék egy ezredrész lóerő nélkül.

Ezzel a ballon sorsa eldőlt. Nem veszik többé számításba azok, akik a repülőgéppel komolyan foglalkoznak. Marad egyelőre még izgató látványosság és olyan óriási játékszer a hadseregekben, aminő kicsinyben a gyermekek számára készült tíz krajcáros hólyagballon. A hadseregeknek ez a céltalan kedvtelése évenkint százezrekbe kerül. Ha ennyi pénzt költenének sikert igérő tervek megvalósítására, munkaközben a repülőgép lényegét már régen kitalálták volna.

De az emberi tudásvágy nem ismer akadályokat. Az eddigi balsikerek el nem lankasztottak egyet sem azok közül, akik a világot meg akarják ajándékozni az emberi elmének olyan alkotásával, amely talán évszázadokig nem lesz túlszárnyalva. A józan munkálkodóknak józan megfigyelő tudósok jöttek segítségül. Kitűnik, hogy a repüléshez éppen abból kell legkevesebb, amit legfontosabbnak tartottak eddig: a hajtóerőből. Kitünik, — hogy a libának semmivel sincs több ereje szárnyaiban, mint az embernek — lábaiban. Ha az embernek egy olyan *ernyőfelület* áll rendelkezésére, amely testének sulyával arányos és melyet lábaival mozgatni tud, föl *kell* neki tudni emelkedni a levegőbe. Csupán egy dolog szükséges még hozzá: *kezdősebesség*.

Arckép Festette *Márk Lajos*.

Az első, aki ilyen alapelvek szerint egy ember számára való repülő szerkezetet készített, Lilienthal berlini dúsgazdag gyáros és mérnök volt. Kisérletei ezzel a szerkezettel nem sikerültek teljesen, de nagyobb és tanulságosabb eredményt ért el a mesterges repülés terén mindenkinél. Nem igen meredek dombról lefelé szaladva, alkalmas helyen elrugta magát és a vállaira erősített szárnyakat kézzel-lábbal mozgásba hozta. A kezdősebesség és a szárnycsapások fölvitték olykor harminc méter magasságba. Innen kezdve a repülő ember esni kezdett, de egyúttal folyton haladt előre is. Nem egyszer félkilométer utat tett meg így Lilienthal, miközben jobbra, balra, sőt visszafelé is képes volt magát kormányozni.

Látnivaló, hogy a repülés kérdését Lilienthal sem oldotta meg. Apparátusa kezdetleges volt és folyton javitani kellett rajta. Hogy teljes eredményt érjen el, ennek dicsőségétől megfosztotta őt tragikus halála: a zseniális férfiu két év előtt készülékéből kiesett és a földön agyonzúzta magát.

Találmányának alapeszméje azonban túlélte őt és ma már nincsen számbavehető aëronauta, aki ne vallaná, hogy a mesterséges repülés csak nagy felülettel történhetik. Ami pedig fő: ne igyekezzünk azonnal repülőgépeket létrehozni, hanem egyelőre elégedjünk meg egy ember számára való repülő felülettel. A természetben nincs ugrás: a vasutakat talyigáknak, a hadihajókat fatörzsekből vájt csónakoknak kellett megelőzni. Szárnyak nélkül egyetlen állat sem repül. A természet, amely legegyszerűbb módon konstruál mindent, maga sem képes a repülést létrehozni másképp, mint szárnyakkal, vagyis a levegőre nehézkedő felülettel.

Langley Filadelfiában és Kress Vilmos Bécsben, habár eszméik szellemesek, azonnal a levegőben járó hajót szeretnék megvalósítani. A szakemberek tehát nemcsak kiváncsisággal, hanem egyszersmind aggodalommal várják az időt, mikor a munkában levő két gép elkészül és megteszi első próbaútját. Kress Vilmos gépe különben Magyarországon fog először szerepelni, még pedig a szép Fertő taván, amelynek nagy, csendes síkja és sekély vize a kisérletekre fölöttébb alkalmas. A gép négy személyre készül és mindenestül ezerkétszáz kilogramot nyom.

Még ezen a nyáron, vagy legkésőbb szeptember hó végén teszik vele az első próbát. Majd elválik, hogy a százharminc négyszögméter terjedelmü mozdulatlan ernyő, amely alatt az utasok ülnek, a hajót ki tudja-e emelni a vízből? Ha nem, akkor valószinüleg ez lesz az utolsó kisérlet repülőgéppel és utána Lilienthal találmányának tökéletesítése, vagyis a repülő ember következik, valóságos, mozgó szárnyakkal.

Hanem azok a szárnyak! A modern mechanika bámulatos alkotásait látva, azt hinné az ember, hogy mesterséges szárnyat csinálni nem nehéz föladat. Pedig ellenkezőleg: sok kitünő mechanikus töri ezen mostanában a fejét. Pontos számítások szerint a minimális szárnyfelület, amelyre a repülő embernek szüksége van, hét négyszögméter, a két szárnyra tehát egyenkint negyedfél négyszögméter esik. A szárnynak könnyünek kell lenni, különben nem talál elég ellenállásra a levegőben, továbbá erősnek, hogy el ne törjön, végül hosszunak, hogy minél messzebbről fogja föl és hajtsa maga alá a levegőt. Láthatni, hogy ilyen szárnyhoz még az aluminium is nehéz anyag, fáról persze szó sem lehet. A legnagyobb madárszárny egy méter hosszu és alig egyhatod négyszögméter terjedelmü. Az emberi találékonyságnak tehát ki kell bővíteni a természet dimenzióit.

SERESS IMRE

Uj Idők 1899 V. 22-n.

Márk Lajos
festőművész

Kemzeti újság
1935 VII. 4

A MUNKÁCSY-CÉH KÖZGYÜLÉSE

Junius 28-án tartotta a *Munkácsy-Céh* évi rendes közgyülését *Márk* Lajos elnöklete alatt a Fészek Klubban. *Márk* Lajos elnöki megnyitójában ismertette a Céh munkásságát, melyet a magyar képzőművészek művészi, szociális és gazdasági kérdései ügyében eddig kifejtett. Ennek a munkának eredménye volt, hogy az elmult hét esztendő alatt közel kilencven ezer pengőt juttatott a *Munkácsy-Céh* a magyar képzőművészeknek. *Glatz* Oszkár, *Róna* József felszólalása után *Szentgyörgyvári Gyenes* Lajos, a Céh igazgató-főtitkára a *Munkácsy-bálról*, a sorsolással egybekötött kiállításról tette meg évi jelentését. A sorsolás alkalmával a tizenhárom ezer pengő értékben 201 darab nyereménytárgyat sorsolt ki a Munkácsy-Céh s a báli tombolán 100 darab képet, szobrot nyertek a Munkácsy-bálon résztvevő műbarátok.

A közgyülés *Márk* Lajos inditványára a Munkácsy-Céh tiszteletbeli tagjává választotta dr. *Lázár* Bélát, köszönetet szavazott a sajtónak, *Hubay* Jenőnének, *Sipőcz* Jenőnének, *Kertész* K. Róbertnének, Gy. *Márkus* Lily zongoraművésznőnek, ki a Munkácsy-csárdást szerezte. *László* Fülöpnek a Munkácsy-bál s a tárgysorsjáték sikere körül szerzett kiváló érdemekért, továbbá Sz. *Gyenes* Lajos igazgató-főtitkárnak s dr. *Beckói Biró* Lászlónak a Céh ügyészének önzetlen munkásságukért, s elhatározta, hogy a jövő évben a Munkácsy-bált ismét megrendezi s a sorsolási sikeren felbuzdulva, a kiállitást ismét sorsolással egybekötve rendezi meg.

	Pengő				Pengő			
...sen								
Le a bevételt... ...								
Kifizetendő összeg								

30. sorsz. Könyv. minta. — Pallas nyomda, Budapest.

...osztály:

.....

A fizetés $\frac{\text{készpénzben}}{\text{cheque kibocsátásával}}$ megtörtént

193 ..... cheque száma .....

A főpénztár:

.....

...viszonyok alkalmasak volnának
...z őszi lóbab termelésére, már csak azért
...s, mert nagy lehetőségek kinálkoznak a
...ivitelére. Ezután a zöldmezőgazdálkodás
...jabb eredményeiről számolt be, ismer-

Márk Lajos

M.O.934.XII.20.

Karácsonyi kiállítások

Karácsony hetében sok szép kiállítás nyilt meg Budapesten, felvonulnak a művészek és iparművészek, hogy karácsonyi ajándékul kinálják alkotásaikat.

Az *Uj Szalonban* karácsonyi képkiállítás nyilt. A *Lipótvárosi Kaszinóban Márk* Lajos mutatja be új női arcképsorozatát. A *Lloyd* dísztermében *Herman* Lipót, *Czencz* János, *Major* Jenő, *Komáromi-Kacz* Endre és még néhány művésztársuk rendez kiállítást és karácsonyi képvásárt. A lipótkörúti PEN-könyvesboltban *Farkasházy* Miklós linoleummetszeteiből és *Donner* G. M. szobraiból állítottak ki egy finom kis gyüjteményt.

A *Székesfővárosi Iparrajziskola* növendékei a *Károlyi*-palotában rendezték idei karácsonyi vásárukat, amelyen kitünő tanáraik vezetésével készített textil-, ötvös- és kerámia-munkáikat állítják ki. Csupa szép karácsonyi ajándéknak való tárgy.

A *Budai Szépművészeti Társulat* modern építészeink munkáit mutatja be. A fiatal gárda legkiválóbbjai, *Masirevich* György, *Molnár* Farkas, *Fischer* József, *Kaffka* Péter szerepelnek sok tehetséges társaikkal együtt itt.

Karácsonyi kiállítást rendeztek a *Kelenföldi Társaskör* helyiségeiben is.

A *Fészekben Gaál* Ferenc, a Royal-szállóban *Pólya* Tibor állítja ki új festményeit.

M.O.934. XII. 20.

maskönyvét?) Az Est 1935. évi Hármaskönyvét ingyen kapja a Magyarország minden előfizetője — de természetesen csak az előfizetők kaphatják meg, más senki. A gyönyörű évkönyvre igénye van annak is, aki most fizet elő. A Magyarország előfizetési ára 1 hónapra 3 pengő, ¼ évre 7 pengő.

— (Reggel hat óra — a szilveszteri záróra.) A belügyminiszter elren-

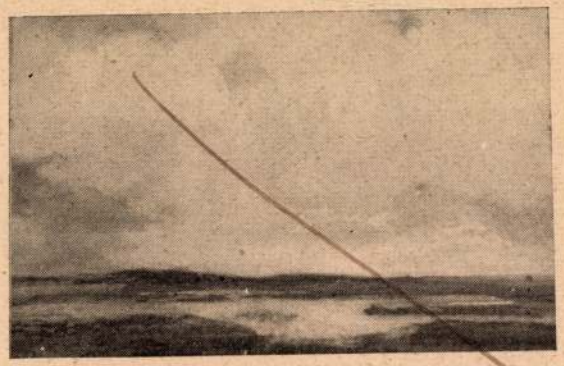

Maróti Major Jenő: Felhők.

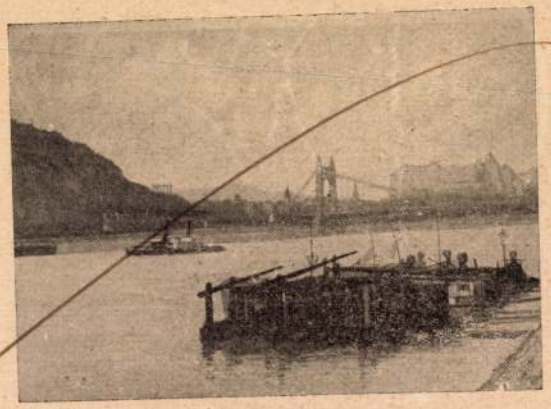

Mátrai Vilmos: Dunai látkép.

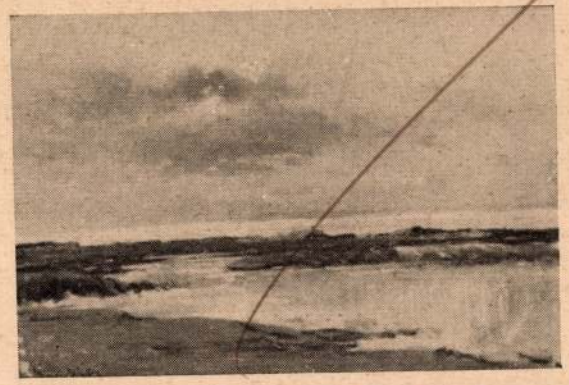

Maróti Major Jenő: Alföldi táj.

Maróti Major Jenő: Olvadás.

Márk Lajos:
Madame Harry Fould arcképe.

Magyar-Mannheimer Gusztáv: Fürdőzők.

Márk Lajos mütermében.

Rát Str 195. l.

Márk Lajos
festőművész

Pesti Hirlap
1933 III. 19

A Munkácsy-céh kiállítása

Az *Ernst-Muzeumban* ötödik reprezentativ-tárlatát nyitja meg a Munkácsy-céh.

Ezeknek a kiállításoknak külön nevezetességük az, hogy *Márk Lajos*, a céh atya-mestere, a céh keretében összehozta a jelesebb idős- és ifjuművészek egész seregét s ezzel valóságos béke-tárlatokat csinált, ahol a legkülönbözőbb művész-ideálok megférnek egymással.

Most is itt szerepel *Csók István* egy igen szép Báthory Erzsébet tanulmányfejjel, *Iványi-Grünwald Béla*, *Kernstok Károly* s ugyanekkor *Pállya Celesztin*, *Nádler Róbert*, *Szlányi Lajos* több jó alkotásával. Két pompás uj *Márk*-képet is látunk („Műlapok", „Egyedül"), azután *Glatz Oszkár* „Parasztleány"-fejét, *Magyar-Mannheimer Gusztáv* és leánya finom apró tájképeit, *Zádor István* „Akt a tükör előtt" c. alkotását, *Hermann Lipót* akt-kompozicióit, *Nagy Vilmos*-tól egy nőt tükörrel, *Fried Pál* táncosnőjét, *Tornyai János*-tól egy téli tájat. Az ujabb, sőt ifjabb nemzedék sok értékes dologgal jelentkezett. Így meglepőek *Sz. Gyenes Lajos* színes rajzai olaszországi utjáról („Velence", „Rialto", „Canale Grande"); a grafikai teremben még *Bayer Ágost*, *Gallé Tibor*, *Vadász Endre*, *báró Hatvany Ferenc*, *Tipary Dezső*, *Márkus Imre*, *Székely Kovács Olga*, *D. Róna Emy* művei előtt állunk meg.

A festmények között *Orbán Dezső* mélytónusu vásznai („Regensburg", „Montmartre"), *Aba-Novák Vilmos* exotikus színekben festett „Nyári vendéglő"-je, *Gaál Ferenc* igen szép virágcsendélete és „Cigányok" c. műve, *Udvary Pál* „Szanatóriumban" cimü friss alkotása, *Gedő Lipót* Goya-szerü önarcképe és tribun típusai, *Chiovani Ferenc* „Ringlispiel"-je, *Kemény Nándor* „Zivatar"-a, *Belányi Viktor* félaktja, *Vidovszky Béla* hangulatos szobarészlete az első termek javarésze. Azután feltünnek: *Pólya Iván* „Sylviá"-ja és fekvő női aktja, *Gimes Lajos*-tól a „Dolomitok", *Patkó Károly*-tól a „Mosónők", *Révész Péter Pál* bibliikus kompoziciója: „Jákob és József találkozása", óriási lebegő angyallal és elaprózott magyar falusi néppel, *Hollósné Mattioni Eszter* csontvázzá aszott leányaktjai, *Hanna Melá*-tól az „Ujtestamentum" és a „Jelenés" cimü bibliai vásznak sok rejtélyes misztikummal (a mai nehéz időkben kár a fejünket törni rajtuk), egy finom levegőjü kép: *Istokovics Kálmán* „Tutajok" cimü vászna, *Kézdi-Kovács Elemér* „Fürdés után" cimü két szép női aktja, *Kern Andor* „Ipartelep" cimü erőteljes vászna, *Gombos Lily*-től a „Spanyol nő" fehér menyasszonyruhában, *Pécsi Pilch Dezső* keramikus hatásu virágcsendélete, *Kemény László* „Matróz"-a, *Szőnyi István*-tól egy szép mélytónusu tájkép: a „Forduló", *Paizs-Goebel Jenő* bizarr vászna, a „Flamingók", *Vörös Géza* jó csendélete.

A nagyteremnek ez a változatos képsorozata eléggé jellemzi a céh szellemét.

Itt látunk néhány szép szobrot is: *Petri Lajos* önarcmását és aktját, *Lányi Dezső* „Kis faunok" c. kedves csoportját, *L. Teleki Máriá*-tól Haász püspök erőteljes mellszobrát, *Forgács Haim Erzsébet* „Ülő nő"-jét és *Mikus Sándor* leányfejét.

Ebben a tárlatban is, mint a többiben, legcsodálatosabb az az erős élniakarás, mellyel képzőművészeink csökönyösen dacolnak a közönnyel. Ez a gárda is olyan, mely inkább meghal, de nem adja meg magát.

(Kézdi.)

A. V. Alexander, az angol admiralitás első lordja (balolaalt) és Sir Ernle Chatfield ellentengernagy, a brit flotta vezérkari főnöke a „Nelson" fedélzetén.

hez fűződik az 1930-as londoni tengerészeti konferenciának sikere, valamint az ő miniszterségе alatt történt Angliának jóindulatu közvetitése Rómában és Párizsban.

— Az 1933. év kezdetén kevés reménysugár tünik föl a láthatáron a jelenlegi világválság enyhülésére. A munkanélküliség csodálatos mértékben emelkedik, nemcsak ebben az országban, de még nagyobb mértékben a világ más részein is. A nemzetközi forgalom állandóan csökken. Az országok egymást követik az aranystandardról való letérésben és általános tünet, hogy Európa nemzetei nem tudnak kötelezettségeiknek eleget tenni a jóvátételek és a háborus adósságok tekintetében. Mindenki megegyezik abban, hogy valamit tenni kellene, de mindenki fél attól, hogy bármit is kezdeményezzen. A legleszujtóbb az, hogy vezetőférfiak, akik már-már orvosolhatatlannak látják a helyzetet, várják, hogy még rosszabb legyen. Egy világban élünk, amely anyagi értelemben jobban megalapozott, mint talán bármikor a történelemben s amely teljes tönkrejutáshoz érkezett el. Tünetei a teljes összeomlásnak már itt vannak.

— Véleményem szerint valamit tenni kell, hogy a mai helyzeten segitsünk, a vámkorlátok lebontásával. A fő ut, amelyen ebből a válságból kimenekülhetünk, a vásárlóképesség növelése.

Ha kiküszöböljük a háborus adósságok akadályait, a vámokat, ha kiirtjuk a trösztöket és támogatunk minden hatósági intézkedést, amelynek az a célja, hogy a fogyasztóközönség életszinvonalát emelje, lehetetlen,

SAJTÓFIGYELŐ

MAGYAR HIRDETŐ

BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51

Telefon: 138-068, 337-748, 340-726

Másik kajos

NÉPSZAVA
Budapest

1969 AUG 24

tudtam, hogy ...
tél..."

1021

AUGUSZTUS 24

SZÉNFY C...
zeneszerző,
első megze...

Márk Lajos

— **A Munkácsy Céh kiállítása Amerikában.** A Munkácsy-Céh a nagysikerű őszi kiállítása után, most *amerikai* kiállítását készíti elő. A Munkácsy-Céh buzgó elnöke *Márk Lajos* festőművész, Amerikában tartózkodik és hatalmas propagandával igyekszik tömöríteni a művásárlókat Newyorkban, a magyar képzőművészet érdekében. Szervező munkája máris sikert ért el. A Munkácsy-Céh reprezentatív kiállítási anyagát Newyorkban és Washingtonban mutatja be az amerikaiaknak. A céh a kiállításra nemcsak a magyar festők kiválóságait hivja meg, de a szobrászok gárdájából is mintegy harminckettőt jelölt ki a kiállításra, akiket a legutóbbi ülésén egyben meghivott a Munkácsy-Céh tagjai közé. A Munkácsy-Céh e nagyszabásu megmozdulását a legnagyobb érdeklődés kiséri.

PH. 929. III. 21.

Vallatás. A templom falához dőlve sír, zokog a szegény, feketeruhás asszony. Mellette a kis leánya; anyja sír, hát ő is szomorúan lehajtja a fejét, mintha tudná, milyen szégyen érte az ő anyját. Bámészkodó gyermekek veszik őket körül; kíváncsi falusi asszonyok összedugják a fejöket: — Ej, ej, mit tettél, Őrzse? Ugy-e megmondtam szomszédasszony! Nem jó vége lesz annak!

Szigoru arcu gazdaember, fűrészszel, fejszével a kezében jön arra felé; tereli szét a bámészkodó asszonyokat, gyermekeket; de közben ő is szigorú, haragos pillantást vet a síró asszonyra és a gyermekre.

Palaki László festette meg ezt a jelenetet olyan szépen, hangulatosan, hogy nézésétől nem egykönnyen tudunk megválni. A tavaszi tárlaton egyike a legjobb képeknek, s örülünk, hogy alkalmunk van az *Uj Idők* olvasóinak is bemutatni.

Hunyadi János utolsó szavai. Magyar festőink keveset foglalkoznak történelmi tárgyu képek festésével. A tárlatokon csak kivételesen tűnik föl néhány nagyobb kompozició, azokban is mindig találnak a szigoru kritikusok egy vagy más részben valami elhibázott dolgot.

Az idei tavaszi tárlaton *Tornai Gyula* keltett méltó föltünést történelmi tárgyu festményével: *Hunyadi János utolsó szavai*. Az elaggult világverő hős haldoklását festette meg gyönyörü színezéssel, művészi kompozicióval. Nagyon szép kép, bár egy kissé dekoratív hatása van az egésznek.

Teázás közben. A műteremnek megvan a maga külön élete, más, mint a rendes polgári lakásoké. A műteremben — ki gondolná? — a legelőkelőbb bútor a teáskanna, meg a kis arabsasztalka, a melyen a párolgó tea illatozik. Ez a bohémember szieszt áinak megédesitője, a munkaközök hűséges és jóizű kitöltője. A kis modell ilyenkor magára veszi lenge polgári öltözetét, szakértő kezeivel összerendezi a teás holmit, aztán cigarettaszó mellett folyik a jóleső lustálkodás, addig, a míg a teáscsészében egy csöpp lé marad. Nagyon intim és kedves a műterem az ilyen időleges sztrájk idején, a szamovár zümmögése, a dohányfüst karikázása közben. *Márk* Lajos képet festett arról a szelid mulatozásról, itt adjuk annak mását mai számunkban. Izléses, kedves, jó festmény, mint *Márk* minden dolga. Szelíd, jóleső, tele van közvetlenséggel. Bizonyára úgy támadt az eszméje — teázás közben.

SZINHÁZ.

Trilby.

A bukott angyalról és az eltaposott ördögről szól ez a színdarab, a mely csudálatosan érdekes és rendkívüli mód silány. A regény, a melyből csinálták: gyönyörű és becses. Következésképp mondanák az esztétikusok — a dráma csúnya és értéktelen. De nem így van, ellenkezőleg: ha megtörve is, ha elhervadva is, a nagy szépség fölismerhető a rémdrámában, a melyet Potter színész csinált. Du Maurier, a regényiró bizonyára nem szívesen ismert a maga gyermekére, a kivonatolás és a jelenetezes kiforgatta azt mivoltából, a lelkét, a husát, sőt a ruháját is leszedték annak. Csak a váz maradt, ez is a színpad alacsonyabb padmalyaihoz képest meg-meggörbítve, vasrudakkal megerősítve, papirmaséval és másféle kellékekkel exponálva.

A szenzációs dráma mégis szenzációsan hatott, a hol csak megfordult a világ összes színpadain. Hatott nálunk is a Vígszínházban, a hol most szerdán került először színre roppant kíváncsiság, nagy várakozás közepette. Az érdeklődés oly nagy volt e külföldi darab iránt, hogy egy-két napra háttérbe szorította a lóversenyeket is és kétszer huszonnégy óráig nem a lovakkal foglalkozott a társaság javarésze, hanem Trilbyvel és Svengalival. Vajjon lesz-e sikerük? Hatnak-e, így-e avagy úgy? Ez a sportszerü érdeklődés talán megtisztelő, talán nem, haragudni talán nem kell érte. Mindenesetre jobb volna, ha magyar munka volna ilyen divatos és izgató még előadása előtt, híre után.

A keddi főpróba, délelőtt, maga ez is fölért egy zajos előadással. A földszint tömve, tele Trilby- és Svengali-aspiránsokkal, jelöltekkel. A közönség nagyobbrésze a mesterségből, más színházaktól ismerik a darabot, irigylik pompás szerepeit és — játszszák a nézőtéren. De csak az első fölvonás alatt, a szuggeszciós darab szuggerálja lassanként őket is, a kik a világ legrosszabb, mert legkövetelőbb és legkevésbbé naiv publikuma. A színészethez, a zsurnalisztikához tartoznak, férfiak és asszonyok, a kik délelőtt rendszerint rosszkedvűek, álmosak, józanak és — szintelenek. És Trilby hatott délelőtt és ez nagy szó! Az estében most már bízni lehet, ha csak a nagyközönséget valami kelletlen józanság nem fogja el. „Ötven előadás“ „száz“ jósolták a földszinten. A szkeptikusok csak az első fölvonást féltették, a mely tényleg a leggyöngébb része a darabnak és a melyet bizon agyonbeszéltünk lent.

A közönség tényleg lassan jött bele a hangulatba. Igazi érdeklődése ott kezdődött, a hol Svengali, a darab voltaképpeni hőse lép előtérbe. Ettől kezdve azonban a siker meg volt állapitva, azonban a színészek és nem a darab sikere. Mert a darabról — úgy látszik — a közönségnek is az a véleménye, hogy csapni való rossz — a regényhez képest. Az a vélemény lett úrrá, a mi többek között a Brandes Györgyé, a ki Londonban megnézte a darabot, igen legyalázta — újra megnézte és igen komoly tüdős létére sok ujságcikket irt róla.

*

Említettem, hogy Trilbyben Svengalié a főszerep, a mint azt már előttem egy nálam kompetensebb színikritikus: Pálmai Ilka is megjegyezte. Svengali intrikus és hős egy személyben: hipnotizál, milliókat szerez, menyasszonyt szöktet és szivbajban meghal a színpadon. Mi kell még egyéb? A legvörösebb és legfeketébb Belzebub a genie arkangyali allurjeivel. Marlow óta a legkeresettebb és leghálásabb szerep. Azért bizony rendkívül nehéz, mert nincs könnyebb, mint karrikaturát csinálni belőle és nevetségessé tenni az alakot és a darabot is vele. Fenyvesi fiatal színész játszotta a szerepet megdöbbentő ambicióval, sok tanulmánynyal és nem csekély invencióval A boglyas ördögöt, a lángeszü torzalakot el tudta hitetni és így lábra állította a darabot. Leszámítva azt, hogy a halált igen is kicifrázta: korrekt, érdekes és mérsékelt volt. Roppantul tetszett és ezt meg is érdemelte. És lehet, hogy egy későbbi előadáson még jobb lesz, a mikor meglátja szerepének ama egy-két részét is, a melyet most nem dolgoz ki, csak beföd azzal a lokáltónussal, a mely igen szerencsés, de kissé egyhangú.

Trilbyt, a *fenséges* Trilbyt egy kedves és rendkívül ügyes színésznő. Delly Emma személyesitette. Mint az első fölvonás modelje gyengécske volt, annál jobb mint menyasszony és mint énekesnő. Ha magasabb lenne, ha nem volna oly filigrán: pompás Trilby lenne. De így is igen tetszett, különösen a harmadik fölvonásban. Ruhái gyönyörűek voltak, gálaruhája és pongyolája szenzációt keltett. M. Harkányi Mariska úrasszony tervezte valamennyit. A publikumnak kedve lett volna őt is kitapsolni, a minthogy meg is érdemelte. A mit csinált, az kreálás és fölér egynémely művészi munkával, színjátszással, festéssel.

A többi színész, a rendezés kitünő. A második fölvonás kánkánja bizony-bizony egy kissé merész, de azért — mi tűrés-tagadás — igen helyes. A táncoló leányok között pedig van egy, amolyan fiók-Trilby, a kinek neve még nincs, de minden valószínűség szerint lesz rövidesen.

A Trilby híres külföldi szereplőinek képmásai az *Uj Idők* e számában más helyütt láthatók. *b.*

IRODALOM.

Mögtapasztalások.

Gárdonyi Géza legujabb könyve.

— Én bizony végigünnepöltem a zegész nemzeti ünnepöt, noha félesztendejig tartott és láttam a kirájt is, kirájnét is és sok nagyméltóságu urakat, mög az haza koszorús költőjét Jókai Mórt, noha épp akkor nem vót rajta, mög mindenkit, Pósa Lajost is és vótam az rátz feredőbe is . . .

Így kezdi meg beszámolóját *Göre* Gábor bíró uram, a magyar Tartarin, *Az nagy kiállításon szerzett tapasztalatok* cimü könyvében, a mely a napokban jelent meg *Singer és Wolfner* kiadásában. Örömmel konstatálhatjuk, hogy bíró uram mit sem vesztett jóizű, magyaros humorából és még mindig olyan kíváncsi, meg tudnivágyó, mint első könyvében volt. Mindent *mögtapasztal* és ha pórul jár is, sajnálkozni nem lehet rajta, mert olyan kacagtató

A biró úr mulat.

A biró úr a pokolban.

módon adja elő élményeit, hogy Tartarin úr sem különben. Ezúttal a *Durbints* sógor és a *Kátsa* cigány társaságában teszi meg körutazását a milléniumi kiállításban. A két alak pompás keret gyanánt szolgál az ő sikerült képmásához. Mindenütt ott vannak, a hol akad valami látni és mögtapasztalni való, jó kedvvel viselik el a sors viszontagságait, a melyek soha sem késnek ismeretségbe lépni ezzel a három jeles úrral. Hogy aztán ki is kászolódnak a sok bajból és szerencsésen hazaérkeznek a honi faluba, tekintélyben növekedve, mutatja a következő nóta, a melyet könyve végén megkomponál bíró uram:

Esik a hó! Nints mán virág.
Temető az egész világ.
Én is a föld alatt vagyok,
A pintzébe buslakodok.

Sárga levél az faágon
Elmúlik az efjuságom
Sárga levél földre lehull,
A zén kedvem de beborul.

Mikor én még legény vótam
Hermanyikás tsizmát hordtam.
Hét tulipány a szürömön,
Fodor Ilka a szívemön.

Ha beléptem az kotsmába,
Hej kotsmáros, a mi drága!
Tsókot attam a Martsának,
Öt forintost a Kátsának.

Vén asszony mán a zén Ilkám
Botskor lőn az legény tsizmám
Vájogvető lőtt az Kátsa
Hej! ez a világ fojása.

Az alvó fakirnál.

De ne higyjen senki a mélabús hangulatnak: jókedvű emberfia még mindig Göre Gábor bíró uram és a ki részes akar lenni jókedvének, az olvassa el legujabb könyvét is.

Az asszony ítél.

Ezen a címen jelent meg egy kötet elbeszélés Békefi Antaltól, a ki már egy pár igazán szép kötettel gazdagította a magyar irodalmat.

Békefi szegedi iró, Szegeden, abban a tőzsgyökeres, tiszta magyar ajku városban lakik. Valószínűleg onnan szívta magába azt a zamatos magyarságot, a mely irását jellemzi. Békefi nem tartozik a sablonszerü irók közé. Akármit ir, abban mindig van valami eredetiség, valami sajátosság, úgy a tárgyban, mint az előadás módjában. Hangja meleg, közvetlen, poétikus s a mit elmond, azt olyan érdekesen mondja el, hogy szívesen hallgatjuk, élvezettel olvassuk végig mindegyik elbeszélését. Még azokat is, a melyek az eredetiséget, a sajátosságot keresve, kissé homályosakká válnak.

Kilenc elbeszélés van ebben a kötetben, melyek közül az első, a leghosszabb, viseli a könyv cimét: *Az asszony ítél*. Egy szerelmes asszonyról van szó, a ki meg akarja akadályozni, hogy jegyese párbajt vivjon. De mikor megtudja, hogy ez a párbaj megtorlása annak, hogy Band Ágoston, a jegyese megcsalt egy leányt, ő maga mondja Voltaynak, a leány bátyjának, hogy lőjjön reá. De Voltay nem lő reá, hanem ő sebesül meg, s az asszonyra bízza, hogy ítéljen. És az asszony ítél is; elkergeti magától jegyesét, a ki összetörve, megbánással fordul vissza a megcsalt leányhoz és kihozza a kolostorból, a hol az menedéket keresett. Voltay pedig és a szép asszony egymásba szeretnek.

A kötet legpoétikusabb darabja a *Mese egy vadleányról*, a gyermeki és anyai szeretet és a hűséges szerelem allegorikus képe, annyi költészettel, oly meleg közvetlenséggel megírva, hogy egyenesen megtalálja az utat a szívhez.

Megható, idillikus kép *Bob* is, ez a kis rajz, mely rendkívül sok közvetlenséggel, melegséggel van megírva. Egy vidéki cirkusz-trupp kisorsol egy kiérdemült, előregedett ponnit s véletlenül éppen egy szegény özvegyasszony nyeri meg, a ki azt sem tudja, mit csináljon vele. De annál jobban örül a kis fiacskája; esdekel anyjának, hogy vigyék magukkal a lovacskát. Szegény özvegyasszony ugyancsak meg van akadva; a házmester be sem akarja engedni s csak nagy nehezen ad Bobnak szállást az udvaron. S míg éjjel az özvegy elkeseredetten határozza el magában, hogy akár ajándékba is továbbadja a lovat, a kis fiú leoson hozzá, megeteti a vacsorakenyerével s kis kabátját a földre téve, odafekszik melléje.

Nincs terünk valamennyi elbeszéléssel részletesen foglalkozni, de melegen ajánljuk olvasóink figyelmebe. Olvassák el s győződjenek meg róla maguk, hogy Békefi Antal egyike legjelesebb és legrokonszenvesebb íróinknak

A szépen kiallított könyv Singer és Wolfner kiadásában jelent meg.

—

Herczeg Ferenc a németek között. A Lipcsében megjelenő *Universal-Bibliothek*, a melynek piros füzetei sok ezer példányban forognak közkézen, legközelebb egy füzet elbeszélést adott ki *Herczeg* Ferenc tollából. Címe *Baron Rebus und andere Novellen*. A sikerült fordítás *Kumlik* Emil dicséretére válik.

A tudományos akadémiáról. Az egész esztendőn át kevés alkalmat ad, hogy vele foglalkozzanak, sem jóban, sem pedig rosszban, de aztán eljön a májusi nagyhét és egy sereg ember várva-várja, hogy mit szól a delfi orákulum, már mint az akadémia. Azok az emberek vagy olyanok, a kiket be lehet választani az akadémiába, vagy pedig olyanok, a kik már benn vannak: tehát jelöltek és választók. De nehogy megfeledkezzünk a harmadik csoportról is, a pályázókéról. Ezeket is szörnyen érdekli az akadémia nagyhete. A választások eredménye főbb adataiban a következő:

Tiszteletbeli tagok lettek: *Szilágyi* Dezső, a képviselőház elnöke 31 szavazattal 8 ellen. (Vajjon ki lehet az a nyolc akadémiai bölcs, a ki nem tartotta méltónak a tiszteletbeli tagságra?) *Korányi* Frigyes, *Lénárd* Fülöp heidelbergi tanár, *Kétly* Károly, *Lenhossek* Mihály tübingeni tanár és *Mágocsy-Dietz* Sándor. Levelező tagok lettek *Szilasi* Móric és *Zolnay* Gyula, küllagok *Pflüger* Ede és *Ostwald* Vilmos.

A pályázatok eredménye a következő: A száz aranyas Gorove-díjat *Jánosi* Béla dr. nyerte el *Az ujkori aesthetika története Kantig* című munkájával. A Nádasdy-jutalmat (száz arany) *Erdélyi* Zoltán *Veszteti boldogság* című elbeszélő költeményének itélték oda. Az Első magyar általános biztositó társaság jutalmát (ötszáz forint) *Milhoffer* Sándor okleveles gazdász nyerte meg *A mezei munkáskérdés hazánkban* című művével. A Besán-jutalmat (ezerkétszáz frt) a *Magyarország reptiliáinak monografiája* című munka nyerte meg, melynek *Méhely* Lajos a szerzője. A Lévay-jutalmat (ötszáz frt) *A magyar búza sikertartalma* című munkával *Hankó* Vilmos dr. és *Gáspár* János nyerte meg.

S most, miután elvégezte egy esztendőre való munkáját, ismét pihenni tér az öreg akadémia.

—

Vándorlás közben, írta *Zay* Miklós gróf. Nemzetközi kötet az, a melyet *Zay* Miklós gróf bemutat olvasóinak. Csaknem minden története más országban játszik, de valamennyinek közös jellemvonása az élénk megfigyelés, az ügyes kompozició és az erős szatíra. Kalejdoszkopként vonulnak el előttünk a magyar felföld, a szép Palócország, Horvátország fensíkja, Anglia ködös földje, a Vendée, a német Wartburg és mindegyik a maga eredeti költőiességében tárja föl alakjait és szokásait. Olvasásakor a tisztult világnézet és erős poétai tehetség annyira megragad, hogy a könyvet lehetetlen félretennünk. Néha csak keret nélkül való kép az egész, az alakok is csupán körvonalazottak, de a színek csupa élet és jellemzetesség. Különösen szépek: *A sas* című rajz, a mely az asszonyi szív dicsőítése, a *Post mortem*, a mely egy szegény falusi kántor mennybemenetelét irja le jóízű humorral és a *Korlesúton* című rajz, ami a választási visszaéléseket erősen ostorozza. A díszesen kiállított kötet Singer és Wolfnernél jelent meg, ára egy forint.

—

Karaszy Ödön. Szépirodalmi lap szerkesztőségében a verseknek oly nagy garmadája gyűl össze hétről-hétre, hogy arról az

Márk Lajos

N.N. 1930. X. 21

— **A Munkácsy-céh negyedik kiállításának megnyitása.** Szegeden vasárnap nyitotta meg a *Munkácsy Céh* reprezentativ kiállitását *Pálffy* János h. polgármester. A fővárosból husztagu müvészküldöttség utazott le a megnyitásra. A pesti müvészek tiszteletére a Tisza-szállóban bankettet rendezett a Fészek-klub vezetősége. A kiállitás Szegednek nagy müvészeti eseménye, melyen a Munkácsy Céh tagjain kivül résztvettek a magyar képzőmüvészet legkiválóbb képviselői, többek között: Márk Lajos, Csók István, Csánky Dénes, Glatz Oszkár, Perlmutter Izsák, Kosztolányi-Kann Gyula, Horvay János, Szentgyörgyi István, Bory Jenő, Róna József, Déry Béla, Iványi-Grünwald Béla, Szentgyörgyváry-Gyenes Lajos, Magyar-Mannheimer Gusztáv, Czencz János, Nádler Róbert, vitéz Darvassy István, Gaál Ferenc, Kemény Nándor, Hermann Lipót, Rudnay Gyula, Rubovics Márk, Krusnyák Károly, Medgyessy Ferenc, Pécsi-Pilch Dezső, Szüle Péter, Vidovszky Béla, Pállya Celesztin, Vass Elemér, Bardócz Árpád.

N.N. 1930. X. 21.

Károly, *Meizl*
Géza mondotta
A lélekemel
arányban kibo
zárta be, melyr
mondott szentl

A Szent Ir

AZ ÉST 1926. II. 23 Va

A Műcsarnok téli kiállításából: Márk Lajos: Mrs. Lily Skelly Weston

a „„
elle

Bán

Gr. B

ház. A
ja dar
— Ma
paprika
ja. Ez
arról, *n*
ná. Ne
például
dányi,
viszi sz
alakban
viszonyl
leskei n

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest V. Petőfi Sándor u. 17.
Telefon: 188-296, 188-307.

Márk 1968 AUG 25

Lgos NÉPSZAVA

AUGUSZTUS 25

VITKOVICS MIHÁLY
író, költő, a XIX. század eleji új irodalmi törekvések támogatója 190 éve született.

M. FARADAY
angol fizikus, az elektrotechnika egyik legjelentősebb úttörője halálának 101. évfordulója.

JURÁNYI LAJOS
botanikus — a korszerű növénysejttani és növényszövettani ismereteket és módszereket terjesztette el hazánkban —, 131 esztendeje született.

MÁRK LAJOS
festőművész születésének 101. évfordulója.

L. A. L. DE SAINT-JUST,
a francia forradalom egyik vezéralakja 201 éve született.

KORMOS TIVADAR
geológus, paleontológus halálának 22. évfordulója.

D. HUME
angol filozófus és történelemíró 192 esztendeje halt meg.

PETHŐ SÁNDOR
hírlapíró — 1938-ban megalapította a Magyar Nemzetet —, 28 éve halt meg.

AUGUSZTUS 26

V. G. SUHOV
Lenin-díjas szovjet mérnök, aki megtervezte és megépítette Oroszország első kőolajvezetékét a balahani olajmezőktől Bakuig, 115 éve született.

RALPH VAUGHAN-WILLIAMS
angol zeneszerző halálának 10. évfordulója.

ALFRED CORTOT
kiváló francia zongoraművész 91 esztendeje szüle[illegible]

GUILLAUME APOLLINAIRE
francia költő, a modern költészet jelentős képviselője születésének 88. évfordulója.

JOHANN FRANZ ENCKE
német csillagász 103 esztendeje halt meg.

.. — halljátok?
.. Kicsit embe-
kodni kell a le-
n, hogy nagyon

gását hallot
— Tudja,
— akit Prí

— *Azt nem mondom — szólt*
az asszony. — De az asszo
a gyárban elvállalhatnának.
— *És persze, te is, ugye? — r*
magasra a szemöldökét a fé
— *Hátha nem is mind a há*
egyet.
— *Nem elég neked az a kett*
ekünk van? Azokkal is épp el
an.
— *A legkisebbre gondoltam.*
A férfi szívta a cigarettát és
kát ráncolva, nézte bakancsa
ztán ránézett az asszonyra,
rdezte:
— *A másik két gyerekkel mi*
— *Az egyiket elvállalja Bogá*
— *No, hisz könnyű neki. Egy*
kik.
— *A másikat, nem is fogod go*
, ki veszi magához — mosoly
az asszony.
— *Ki venné? — vonta meg a*
t a férfi. — Ismerlek én jól be
ket abban a műhelyben. Onna
gattalak ki magamnak vagy tiz
— *Ha tudod, akkor mondd m*
— *Biztosan Szabóné.*
— *Miből gondolod?*
— *Szereti a gyerekeket. Van*
, miért ne lenne most e
gondja.
asszony várt egy kicsit,
talanul megkérdezte:
Hát akkor... megmondh
csáknénak, hogy a legkise
laljuk?
Elvállalod — hangsúlyozt
— *És majd megbánod. De*
ekem ne panaszkodj! Mert h
m az a hat hét... És neken
át ide! Ez gyár és nem la
csak úgy átmehetsz a konyh
jzba.
Egyenletes zümmögéssel forc
g. A fiatalasszony elmosolyo
lon alatt formálódik a tál.
yel több tányért kellett ezu
ztalra tenni. Mindenből egg
kellett. De nem is ez volt a b
sáknénak legkisebb gyereke. P
mar megbarátkozott az új k
ttel. Egyből kisajátította S

A színház válságának okairól

VIII. Én, Te, Ők, azaz: Mi

Eddig könnyű volt írni!

A vizes lepedőt mindig másra borítottuk. De most!

Akárhogy is kerülgetem a dolgot, magunkról is meg kell mondanunk az igazságot!

Mert nemcsak a drámaírókban, a színház direktorokban, színészekben, rendezőkben, rádióban, mozikban, sőt a kritikusokban van a hiba, hanem, legvégül, de nem legutóljára, bennünk is!

denki elhagyott. Elvesztette jelentőségét, el a létjogosultságát!

De láttunk mi már olyan csodát, hogy az elhagyott oltárokat újra felkeresték, de ahhoz nagy adót kellett előbb fizetni.

Ma, mikor színház-válságról beszélünk, legelső sorban kellene közönség-válságról beszélni.

Mert mi történt?

Márk Lajos: „Tükör előtt"
(Az Ernst múzeum állandó kiállításáról)

Azaz, engedelmet kérek, hogy helyreigazítással élek, csak bennem és őbennük! Azaz Bennünk! De ebben Te, kedves olvasóm, nem vagy benne, sőt éppen Te vagy az, aki mindezeket az igazságokat megállapítod rólunk!

És most, hogy így szépen kimagyarázkodtunk, lássunk a dologhoz!

A színház, mint ahogy nagybölcsen tudjuk, két részből áll: színpadból és nézőtérből. Önmagában egyik sem ér semmit. Az is baj, ha nincs mit nézni, de nagyobb baj, ha nincs kinek játszani! A színház miérettünk épült, a mi gyönyörűségünkre épült, a mi érdekünkben épült! Az üres színház olyan oltár, amit min-

A legutolsó értékes ténykedése a színháznak az volt, mikor a polgári házasság bevezetése után, síkra szállott a nem házassági közösségből származó gyermek megbélyegzése ellen. De ez csak az utolsó felcsapódó lángja volt egy későn érkezett gondolatnak.

A világ addig alkotott kultúr-kincseit mosolygós arccal kezdették ki, és mi is jó nagyokat nevettünk a tréfáknak és nem vettük észre, hogy tulajdonképpen meglopnak bennünket. Jött az úgynevezett felvilágosodottság kora! Új izmusok, új tudományos színezetben! Talán soha se emlegették annyit az öreg Darwint, mint ekkor! A természettudományok szalon-témává alakultak, csak úgy, mint most a freudizmus! Minden disz-

Művészet-Élet
1933. 2-ik.

nóságot játszi könnyűséggel elbújtathatunk alatta. Sőt még azt is igényelhetjük, hogy ezeket a szexuális kilengéseket tudományos megállapításoknak vegyék!

Kezdődött pediglen azzal, hogy a színházban nagyokat kacagtunk a megcsalt férjek póruljárásán. Oh! ez nem a Dandin György póruljárásán való kacagás volt, nem, ez indok nélküli káröröm volt! S mert káröröm volt, jól esett nekünk! Értéket tulajdonítottunk neki! De ezzel a kacagással együtt a lelkünkbe lopta magát egy másik érzés: már nem tartottuk bűnnek, nemtelennek a barátunkat megcsalni a feleségével! Nem! Sőt! Virtus lett belőle! Így alakult ki a családi háromszög! Ehhez már csak egy lépés kellett és meglett a sokszög! Ez újabb problémával járt! A családba vetett hit megingott. A gyerek már nem becsülte szüleit. Mit is becsülhetett volna bennük? Más lett a szülő és gyermek közötti viszony. És amit a gyerek otthon látott, az csak indítéka volt annak, hogy ő az ő életútján csak jobban eltántorodjon mindattól, amire nem tanították meg megbecsülni és ami, — valljuk be az igazat, — számára csak üres fikció volt.

Ilyen körülmények között rontott ránk a világháború!

A háború sohase volt az erkölcs nevelőintézete. Még akkor sem, ha nagyon elszigetelten jelentkezett is!

De ez a háború az egész világot felperzselte. Minden, amit szentnek hittünk, lerombolódott a lelkünkben. Hazugság lett a vallás parancsolatja: ne ölj! Jutalmazandó erény lett: a „lopj!" Térdre borultunk az az aranyborjú előtt és odadobtunk mindent elébe: Becsületet, tisztességet, barátságot és jó lelket!

A háború után az addig rejtekben bujkálók, akik vámszedői voltak a kiomlott vérnek, lassan előkerültek és egymás után foglalták el a legjobb pozíciókat. A véres csaták hőseit kigúnyolták, hogy oly balgák voltak és frontra mentek, ahelyett, hogy ők is dekkoltak volna. A hazaszeretet jutalma legjobb esetben is csak rokkantság volt, meg valami rézfityegő, ami csak arra jogosít, hogy a villamoson tisztelettudóan helyet kérj!

A nagy nyomorúság után, csak úgy egyre-másra, mintegy a föld alól teremtek bankházak. Papiros rongyokat pénznek kiáltottak ki és árúként adták-vették!

Ebben az időben a színházak mind jól mentek! Mindenki igyekezett menekülni a papiros-pénzektől, melyekre napról-napra nagyobb és nagyobb számokat nyomtattak. A gyerek, még azt se tudta mi az: egy, de azt már tudta, mi az: ezer!

Gomolygó, örvénylő, reményt és hitet elvesztő idők voltak ezek. A nők, — az élet és a világ megjavítói, — kirúgták maguk alól a talajt és abban versenyeztek, ki tud mélyebbre sülyedni a gyönyörök keresésében, az élvezetek hajszolásában. Nem csak a hajukat vágatták le rövidre, az erkölcsi felfogásukat is; nem csak a szoknyájuk lett kurtább, a tisztességük is...

Az anyagias világfelfogás magával hozta az ideálok lerombolását és a szociális nyomort!

Most térjünk vissza magunkon keresztül a színházhoz és üljünk be a nézőtérre és legyünk közönség!

Tudjuk azt, hogy a színház társas-játék! Nem csak a színészek játszanak, mi is! Nem csak színpadon, a nézőtéren is!

Talán éppen ez a leggyönyörűbb az egész színjátszásban, hogy én a néző, nem vagyok egy teljesen különálló, idegen személy, akinek a színpadon történtekhez sincs semmi köze! A színpad nem más, mint embertársaink élete! És ugyan kit nem érdekel a mások élete? Ki nem kíváncsi egy kis pletyka-témára? Mert ott fent a színpadon, ábrázoljon az szobát, vagy szabad teret, nagyúri kastélyt, vagy koldús kunyhóját, emberek, élő emberek ügyes-bajos dolgait látjuk. És ríkassanak meg bár nyomorúságukkal, vagy kacagjuk magunkat halálra balgaságaikkal, mindig leszűrhetünk egy kis igazságot, amit jó hazavinni. Gondoljuk el, hogy egy véletlen folytán bepillanthatunk Lear király családi életébe. Mit látunk? Ott is átkot szül a vagyon és az örökség, egymás elleni haragot. De milyen átkot és milyen haragot? Dandin György megcsalattatásán hány felszarvazott férjnek tolakszik erőltetett mosoly az arcára, míg a csábító, kajánul mosolyog az orra alatt. És Solness hiába akarja elnyomni az ifjúságot, egy napon bekopog hozzá és akkor szédül le, mikor fentjár az elérhető magasságok tetején! Az „Ördög" csak a nő lázongó vére, amely szeretne is, nem is, leplezetlenül oda állni a világ elé szerelmével. A jólét visszatartja, a mámor csábítja, kényelmes megoldás: szerelmi háromszög. Mi kint ülünk a nézőtéren és együtt élünk velük!

Miért nem tetszik mégse?

Mert nem tetszik! Ha tetszenék, nem lenne válság!

Mert van válság! Van! Oh, nem csak gazdasági! Több annál!

A mi válságunk van! A lelkek válsága van!

A színház a mi tükörképünk!

Ha nem tetszik a képünk, akkor nem a tükröt kell összetörni, de kicserélni a képünk! Egy ember nem tud megfiatalodni, az emberiség igen! Nem én ülök a nézőtéren, nem te, sem ő, hanem Mi! Én egymagamban gyenge vagyok, te is, ő is! De Mi, együtt, erősek vagyunk! Ha nem tetszik a képünk, változtassunk magunkon. Változtassuk meg életünket. Mert azzal már te is tisztában vagy, hogy amiben élünk, az nem Élet.

Hol a hiba?

Mi bennünk!

A színház csak a mi lelki vágyódásunk szerint igazodott! Mi nagyon akartunk modernek lenni! Hát most itt van! Lehetünk, sőt túlmodernek is! A színház már mögéje bújt a legkacskaringósabb agytekervényednek és annak titkait kutatja! Minekünk már nem kell semmi, ami mai. De már az sem igen, ami holnapi... Mi már az előre nem látható jövőt akarjuk megfogni. A

Mórka Lajos

1885/86 és 1892/93 –
1896/97 [illegible]

Ferképzőmfoiskolvk

112. l.

öket. Hamarosan önállósítják magukat az olasz formáktól és saját tervezőiknek új ízlésében dolgoznak.

Jellemző még a XVI. sz. Ö.-ére, hogy a kristályt, a féldrágaköveket és exotikus termékeket, mint kagylók, struccotojás, kókuszdió, igen szívesen foglalja gazdag keretekbe. Az edény testét többnyire az exotikus darab képezi, melyet igen ügyesen, véséssel és faragással díszítenek, a foglalat finom és többnyire szerény, hogy a különleges anyagot érvényre juttassa: így keletkeznek a nautilus-, kókusz-serlegek és a pompás kristályú díszedények, de a XVII. sz.-ban, midőn ezeket az anyagokat már nagy számban importálták, kimennek a divatból és elefántcsontfaragványok helyettesítik őket. A XVIII. sz.-ban értékes porcellánokat foglalnak gyakran ezüstbe.

A XVII. századi barokk formák fejlődése francia hatás alatt az összes európai államokban egyöntetűen történik. A nagyméretű és gazdagon díszített darabok nehezebbekké válnak. A kedvelt díszt, a gazdag virágfüzéreket, magas reliefben trébelik. A templomi tárgyakat aranyozzák, de az asztali ezüst megtartja természetes színét, a tisztán díszedények megszűnnek és virágok, gyümölcsök, gyertyák befogadására vannak berendezve. A nagy, nehéz formák sok anyagot használnak fel, a pompaszeretet ismét trébelt lemezekkel átvont vagy tömör ezüstből készült keretek és bútorok készítéséhez vezet.

A rokokó könnyű, játszi formái az ötvösségben is érvényre jutottak, de a velük járó aszimmetria csak kevéssé felel meg a stabilitást kívánó daraboknak, többnyire a porcellán formáit utánozzák ebben a korban. A XVI. Lajos ízlés klasszicisztikus, nyugodt for-

Márk Lajos

Szenes Fülöp, Udvary Géza és Nadler Róbert művészeket egy kalap alá vonja a kritikus: "örülni kellene a magyar művészek csökönyös következetességének, amellyel hajszálra egyformán csinálják meg minden képöket," -irja Marco: "A tavaszi tárlat" cimmel közölt beszámolójában.

A HÉT, Bp. 1906. ápr. 8. XVII. évf.
14. sz. 226-227. lap.

Márk Lajos

"Érzékisége ma is az asszonyi test és a csillogó selymek mögül kandikál ki"- mondja kritikájában Tövis: "A téli kiállitás" cimmel, a Mücsarnokban rendezett tárlaton szereplő munkáiról. Ezután kifejti véleményét a kiállitás megszokottságáról, az egyformaságról, hiányolja az ujszerüséget, majd felhivja a figyelmet arra, hogy a magyar müvészet nem áll csőd előtt, csak a hivatalos müvészeti politika az, ami határt szab mindennek, ami uj, ami haladás, ami fejlődést mutat a kinn rekedt szabad müvészeti világban.

A HÉT, Bp. 19o9. nov. 21. XX. évf.
47. sz. 778-779. lap.

Márk Lajos

A modern müvészet ügye győzelmet aratott végre. A Mücsarnok visszahóditása sikerült. Az uj Miénk tagok: Mihalik Dániel, Nagy Sándor, Nyilassy Sándor, Olgyay Ferenc, Perlmutter Izsák, Pór Bertalan, Szlányi Lajos, Ujváry Ignác, Thorma János, Zemplényi Tivadar, Zombory Lajos, Boruth Andor, Czigány Dezső, Galimberti Sándor, Gulácsy Lajos, Herrer Caesar, Jávor Pál, Katona Nándor, Koszta József, Körösfői Kriesch Aladár festőművészek. Beck Ö. Fülöp, Gách István, Gárdos Aladár, Kallós Ede, Ligeti Miklós, Pásztor János, Simay Imre, Szamovolszky Ödön, Telcs Ede, Vedres Márk szobrászmüvészek.

A HÉT, Bp. 1909. ápr. 11. XX. évf. 15. sz. 255-256. lap.

Márk Lajos

Margitay Ernő tizenhat művészt sorol fel a Nemszeti Szalon kiállitásá"-n résztvevők közül, ismertetve műveiket is: Mednyánszky László, Horthy Béla, Kacziány Ödön, Boem Ritta, Magyar Mannheimer Gusztáv, Márk Lajos, Pentelei Molnár János, Góth, Markó, Wellmann Róbert, Garay Akos, Hadl Rikárd, Szinyei-Merse Pál, Rippl-Rónai József, Fényes Adolf. Márk Lajos:
"Nevető leány" c. festményét elismeréssel méltatja a kritika.

ÉLET, Bp. 1909. juni. 6. I. évf. 23. sz. 751-752. lap.

Márk Lajos, festő

L: Szigethy István karikatúrajá

[szerepel.

18

Kritika, Bp. 1978. jan.

78/1.

Márk Lajos

Szlányi Lajos, Mednyánszky László, Csók István, Nyilassy Sándor és Bosznay István müvészek munkái szerepelnek "A Mücsarnok tavaszi tárlatá"-n. A lap Müvészet c. rovatában -sign. nélkül- ismerteti a kiállitást, s a felsorolt müvészek bemutatott munkáiról elismeréssel nyilatkozik.

A HÉT, Bp. 1909. ápr. 4. XX. évf.
14. sz. 234. lap.

Márk Lajos

Salányi Lajos, Mednyánszky László, Csók István, Nyilassy Sándor és Bosznay István művészek munkái szerepelnek "A Műcsarnok tavaszi tárlatá"-n. A lap Művészet c. rovatában -sign. nélkül- ismerteti a kiállítást, s a felsorolt művészek bemutatott munkáiról elismeréssel nyilatkozik.

A HÉT, Bp. 1909. ápr. 4. XX. évf.
14. sz. 234. lap.

Márk Lajos

Portréinak szinezését erősen birálja Lázár Béla: "A tavaszi tárlat" c.kritikájában, s mint irja:„a halottsárga, kénköves szinegyveleg ijesztő."

Otthon, Bp. 19oo. évf. 6. füzet.
49-6o. lap

Márk Lajos

A müvész alkotásain a szinek arányossága kellemes hatást kelt, -irja Lázár Béla: "Téli tárlat"-ról szóló kritikájában.

Otthon, Bp. 19o1. dec. hó.
18-29. lap

Márk Lajos

Fekvő nőt ábrázoló festményét "Kisértés" cimmel "Tanulmány"-ként mutatja be a lap.
Repr.

Otthon, Bp. 1903. december hó 32. lap

Márk Lajos

Ülő női alakot ábrázoló rajzát "A messze távolba" cimmel bemutatja a lap.
Repr.

Otthon, Bp. 19o2. junius hó
57. lap

Márk Lajos

Olgyay Ferenc, Szlányi Lajos, Szinyei Merse Pál, Rippl Rónai József, Ferenczy Károly, Fényes Adolf Hollósy Simon, Csók István, Thorma János, Réty István, Iványi Grünwald Béla, Katona Nándor, Kosztolányi Kann Gyula, Magyar Mannheimer Gusztáv Mednyánszky László, Kernstock Károly, Stróbentz Frigyes, Vaszary János, Horthy Béla művészek,- "élő nagyjaink"- a Művészház nemzetközi, impresszszionista kiállitásán vettek részt, világhirü, külföldi művészekkel együtt. Gulácsy Lajos: „Impresszionisták a Művészházban" cimmel részletesen ismerteti a tárlatot, felsorolja mind a magyar, mind a külföldi halhatatlanokat, s végül abban reménykedik, hogy Páris hasonlóval viszonozza ezt a modern művészet melletti megnyilvánulást. A HÉT, Bp. 1910. május 1. XXI. évf. 18. sz. 294-295. lap.

Márk Lajos
festő

Erzsébet királynét ábrázoló festménye a Magyar Nemzeti Múzeum kiállításán látható.

Molnár Ouvrél: Kikperkál és selyematlasz
Tükör, 1975. január 7 – 16 oldal.

Märk Lajos

vöd esetleg lásd

Ki-Kicsoda?

535. l.

Kant

Márk Lajos

Revai XXI. 588. l.

Márk Lajos festőművész
Női arckép
Chambre Separée
Magyar művészet a párizsi kiállitáson
Műcsarnok, Bpest, 1900 junius 17.315 l.

200. kép. *Hardy: Diana, viasz.*

Mark Lajos

A Magy. Kéjzőmúvének Orr.
Következőnek Tagja.

Nemzeti Ujság 1937 XI. 28

Márk Lajos

irod.

Radisics Jenő: A magyar iparművészet Oroszországban. Magyar Iparművészet. 1900. 36. l.

(ide nevaret)
~~Kündülő~~ által fellen-
~~dülő~~ dített rézmetszet-
nek a XIX. század ele-
jén számos kiváló
képviselője működött
Pesten (Karacs, Ehrenreich,
majd
Lehhardt, Kohlmann
Leopold, Falka Sámuel,
s a 40-es évektől kezdve
az angol atcélmetszet
divata ~~nem~~ vált igen
erőssé. De tekintetbe
kell vennünk
azt is, hogy az első kö-
rajzolók nem éfen
a legtehetségesebbek
körül kerültek ki, s
eleinte nem qualitásuk-
kal, ~~[illegible]~~ hanem inkább
olcsóságukkal keltek
versenyre a körönség
által már megkedvelt
metszőkkel. —
Az önálló műlapok ké-
- aroubau feltétlen a litográ-
esében (Schmid, Trentsensky, Wahrel)

Márk Lajos (1867-1940)

a grand-guignolos jelenetezéstől a finoman rafinált megoldásokon át eljutott a sikszerű, dekorativ megformálásig, ahol a dézletszerű kellékek, a hatásvadászó beállítások helyett a szesszelyesen kamgarja vonal izgató játékára bízta a lifyezést. Lebkifurdalás c. vázna 1897-ben szerepelt a Műcsarnok savanyi Ziállításán

Szabadi Judit: A magyar szecesszió müvészete, Bp. 1979. Corvina

13.o.

Márk Lajos

Márk Lajos gyűjteményes kiállítását ismertették napilapok nov. 3., hetilapok nov. 10.

1907.

(Művészet 1907. 424. l.)

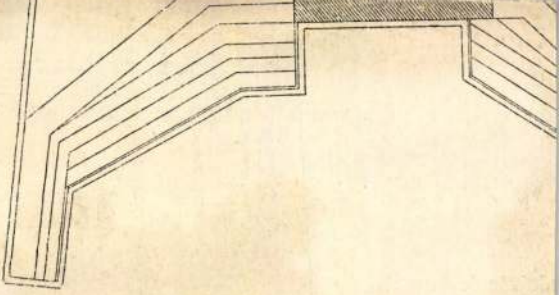

2. ábra. A régi kistiszai zsilip alaprajza.

közre leömlő patakok vizét a Takta árkán á
vezesse. Ennek az épíménynek — az egyko
jegyzései szerint — *betonalapja syrmiai me*
műtan szabályai szerint épült. Azt hiszem ne
a midőn a Tisza mentén épített első be
zsilipül az alsó-szabolcsi ármentesítő társulat v
ban a Tisza szabályozási központi felügye
tervezett s 1861. évben felépített *Selypes* ne
nyílású zsilipet, jelölöm meg. Ugyanebben
építették a heves-, szolnok-, jászvidéki tisz
társulat *sajfoki* és *milléri zsilipjeit.* 1861-
készültek el, a volt mindszentapátfalvi társul
lán a kis tiszai s porgányi két nyílású bo
zsilipek. Az utóbb említett műtárgyak alap
méretű rovátos szádfallal körülfoglalt 60
betonból állott, melyhez az elő s utóágyazat c
Az ágyazatok, valamint ezek hosszában a csa
lejtői farácsozaton, vízálló faburkolatból kész
az 1. és 2. ábrát.) A boltozat, ellenfalak s köz
hosszú volt, mint a töltés korona szélessége

MDK

Márk Lajos

Az Orsz. Magyar Képzőművészeti Társulat választmányának tagjai/művész/ 1909-ben.

MDK

Márk Lajos, festöm.

a néla megszokott könnyüséggel festett érdekes ,modern felfogásu ,bájos nöi arcképpel s egy ezüstös szinezetü életképpel van képviselve.

K-n Ö-n: Tavaszi tárlat a Mücsarnokban.
Vas.Ujs. 1909. 56.évf. 15.sz. ápr.11. 285-6.l.

M.D.K.

Márk Lajos /1867-1946./

394. Ékszerek. Olajf. 101 x 73, vászon.

Háborus mütárgyveszteség-jegyzékek. I. füzet.
MUMOK. Bp. 1952. 45. l.

MOL

Márk Lajos
festő

is rajzolt exlibriseket

Prüner Arnold: Az exlibriskről

Grafikai Szemle 1907 évf 1. sz 4 l.

MDK.

Márk Lajos
festő

vázlata, a Lipótvárosi Kaszinó meg-
tivóján. Melléklet. Szürke rajzpapíron
szén és kréta rajz – „Táblástul rajzszögestül
került a cinkográfus keze alá".

÷ Borítékunk, ábráink és mellékleteink
Grafikai Szemle, 1907 évf 4 sz 73. l.

MDK

Márk Lajos

Műve a magyar arcképfestők társaságának reprezentativ kiállitásán.

(D.A.): Arcképkiállitás...

Uj Magyarság, 1935.okt.6. 23.lap

M.D.K.

Márk Lajos

Az Ernst-Muzeum csoport kiállitásán a müvész "...pompás női portréinek csodájára járt a közönség."-irja a kritika.

"Képzőmüvészet" rovatban Vasárnapi kiállitási séta c.
Szinházi Élet. Bp. 1923. január 14-20. XII. évf. 3. sz. 34. lap.

Márk Lajos, festöm. MDK

Nö rózsákkal. Olf. Jelz.

Árv.Közl. 1940.1.rk.sz. 29.l.

MDK

Márk Lajos, festőm.
szül 1867

Éjjeli mulató. Jel.l.j.: Márk. Vászon.
33.5x43

Ernst Muz. aukciója. XXVIII. 1924. Kat. 33.l.

MDK

Márk Lajos

"Éva"c.olajfestm.Repr.

A Pesti Hirlap Vasárnapja.1932.ápr.24.Cimlap.

M.D.K.

Márk Lajos

Dr. Szinetár Ernő: Pszihoanalitikus iskola" c. cikkét illusztrálta.

Szinházi Élet. Bp. 1933. január 15-21. XXIII. évf. 4. sz. 52-53. lap

M.D.K.

Márk Lajos

"Piktorok a lakatlan szigeten" cimmel a lap körkérdést intéz a képzőművészekhez: "Mit tenne ön, ha egy lakatlan szigetre vetődne?" A válaszokat a lap rajzban kéri, mire a művészek valóban rajzzal válaszolnak, s a rajzok mellett rövid/nyilatkozatot adnak. tréfás/

Karikatura önmagáról.

Szinházi Élet. Bp. 1933. ápr. 2-8. XXIII. évf. 15. sz. 4o-42. lap

MDK

Márk Lajos, festöm.

Nöi képmás. Pasztell. J.l.b.

Árv.Közl. 1931. 3.rk.sz. 61.l.

MDK

Márk Lajos, festöm.

Gróf Csáky képmása. Olf. 48x32. J. l.j.

Árv. Közl. 1936.A.rk.92.55.szám. 28.l.

MDK

Márk Lajos

Képzőművészet 1927. 5. sz. 31.1.

MDK

Márk Lajos

Mit csinálnak a magyar müvészek Amerikában.
Szinházi Élet 1925. 6. sz. 43.l.

MDK

Márk Lajos

Gergely I.: Művészfejek. Képzőművészet 1932. 224.l.

mdk.

Márk Lajos

Erdély zülötte volt. (Retteg 1867)

Huszella Ödön. A remekmű halála

Kolozsvár 1937

4. L

Márk Lajos festőm.

megállná helyét egy nemzetk. kiállításon is,
ezt igazolják kiállított művei.

A Műcsarnok téli tárlata.
Képzőművészet. 1928.jun. II.évf. 6.sz.

MDK

Márk Lajos, festőm.

770. Tanulmány. J.l.b. olf.

Árverési Közlöny. 1929. évf. 3. rb. sz. 33.l.

MDK

Márk Lajos

Gergely I.: A három mester. Nemzeti Ujság 1927. márc. 2o. 21.l.

MDK

Márk Lajos (1867-)

Női tanulmány. Jelzés lent balra: Márk. Vászon. 49x33.

Kernstok Károly festőművész képmása. Jelzés l.j.: Dömös, 1902.Márk. Vászon. 110x87.

Ernst Múzeum aukciói. XVII. 27.1.

MDK

Márk Lajos (1867-)

Férfitanulmány. Lemezpapir. 46x33.

Férfitanulmány. Lemezpapir. 44x32.

Olvasó nő. Jelz.l.j.: Márk. Vászon.81x56.

Ernst Múzeum aukciói.XVII. 27.l.

MDK

Márk Lajos (1867-)

Merengés. Jelz.l.j.: Márk. Vászon.85x69.

Ernst Múzeum aukciói. XVII. 28.1.

M.D.K.

Márk Lajos

Konta Sándor amerikai magyar„bankár, gyáros, politikus, publicista, mecénás"ról készitett rajzot.

Konta Sándor c.
Szinházi Élet. Bp. 1923. aug. 12-18.
XIII. évf. 33. sz. 14. lap.

MŰVÉSZETTÖRTÉNETI DOKUMENTÁCIÓS KÖZPONT
Budapest, XIV., Dózsa György út 41

szövarch.24.13.ó

Márk Lajos.

A Munkácsy-céh megalapitása.

Wertheimer Adolf:mügyüjtőkről és müpártolókról.
jegyezte:Somogyi Árpád.1951.

M.D.K.

Márk Lajos

"Hiuság" c. aloktásának repr.-ját hozza a lap "A Munkácsy Céh sorsjátéka" c. közl. illusztrációjaként.
A közl. beszámol arról, hogy a Munkácsy Céh neves művészek alkotásait sorsolja ki.

Szinházi Élet. Bp. 1932. ápr. 3-9. XXII. évf. 15. sz. 30. lap

M.D.K.

Márk Lajos festőművész

Uj magyar tehetségeket keres egy amerikai filmgyár s ezzel kapcsolatban a lap kötrkérdést intéz művészekhez és más hozzáértő személyiségekhez. Közöttük szerepel a művész is válaszával, melyben megemliti, hogy Amerikában a filmmel kapcsolatban milyen tapasztalatai vannak.

Szinházi Élet. Bp. 1928. márc. 18-24. XVIII. évf. 12. sz. 5. l.

MDK

Márk Lajos

Incselkedés, of.

Benczur Gyula és tanitványai kiáll. tárgym. Mücsarnok 1921. ÚY 9.1.

MDK

Márk Lajos

Kártyavetés, of.

Benczur Gyula és tanitványi kiáll. tárgym.
Mücsarnok 1921. 8.l.

Márk Lajos, festőm. MDK

a X.-XI. terem a különböző irányu, de kiforrott egyéniségü mesterek alkotásait mutatja be. Minden név egy fogalom.

A Műcsarnok reprezentativ kiállitása.
Képzőművészet. [illegible]. 63.1. 1932.48.sz.

MDK

Márk Lajos

A variete foyerjában, repr.

Pérely. 158.1.

MDK

Márk Lajos

Képzőművészet 1933. 215.1.

MDK

Márk Lajos

A Munkácsy Céh közgyülése. Képzőművészet 1934. 74. sz.

MDK

Márk Lajos

Kisértés c. festménye. Képzőm.Társ.műlapja 1896.

SzmKT 50 155.1.

MDK

Márk Lajos

A Képzőm. Társ. közgyülése. Müvészet 1911. 164.l.

MDK

Márk Lajos

Cikk: Vélemények az új Munkácsy-céhről.

A Műgyüjtő, 1928. 5.sz. 153.l.

MDK

Márk Lajos, illusztr.

Herczeg Ferenc: Andor és András. Budapesti történet. Bp. Singer. 1903.

Nagy Endre: Gyönyörü lovagkor. Bp. 1905.

1035. Bródy Sándor: Az asszonyi szépség. 1897. E mü többi illusztrátorai: Dudics Andor és Ripp-Rónai József.

Dr. Szemlér Lőrinc gyüjteményének aukciója. Bp. 1936.
Könyvviszek. - Könyvillusztrációk.
Árv. Közl. 1936. 5. rk. sz. 80. l.

mDK

Márk, festöm.

szintén képviselve van müvével.

Olgyay Viktor: müncheni Krónika. A IX.nemzetk.mükiállitás. Claspalast. -Müvészet 1905. 4.sz. 271-274.l.

Márk Lajos.

1930-ban kizárták a kommunistáról – tagolijcsoportáról miatt –

Elek Artur mellett ziállt, amidőn a Kapu. Társ. pert indikott ellene.

Farkas Zoltán: Elek Artur emlékezete, Irodalomtörténeti-kritikai Jel, Bp. 1958, 337 l.

M.D.K.

Márk [Lajos], festő

művei a Műcsarnokban rendezett tavaszi nemzetközi kiállítás nak úgy a külföldi, mint a magyar gyenge miliójében „szépen megálljár kelyüket."

Bölöni György: Képek között, Bp.1967. 16. old.
/a cikk megj.: „Magyarország, 1905. ápr. 22./

MDK

Márk Lajos, 1867--?

Mici hercegnőm szinházplakát

Három év mulva

Gyermeknap

1885-1960. M. plakáttört. kiáll. Mücs. 1960.

Márk Lajos.

A régi Műcsarnokban megnyílt Szépművészeti Múzeum új magyar képtárában festményei szerepelnek.

Nemzeti Újság, 1928. Okt. 30.

Márk Lajos

Alkotása, a szfőv. képzőm. gyüjteményének kiállitásán a Műcsarnokban.

P.H.932.VI.19.

Mary Peters

Márk Lajos

Tagja volt, az Ernst-Múzeum jub. kiáll. rehde-
zó-bizottságának.

P.H.932.V.15.

Mark Twain

Márk Lajos

Alkotása, az Ernst-Múzeum jub.kiállitásán.

P.H.932.V.29.

Mary Lajoe

Márk Lajos

Műveivel szerepelt az Ernst-Múzeum jub.kiállitásán.

N.U.932.V.31.

Márk Lajos

Márk Lajos

Nemzeti Szalón csendélet-kiállításán szerepelt.

PH. 932. II. 21.

Márk Lajos

Nemzeti Szalónban rendezett
csendéletkiállításon részt vett.

BH. 932. II. 21.

Márk Lajos

Nemzeti Szalón kiállításán
csendélettel szerepelt.

PH. 932. II. 23

Márk

Nemzeti Szalón csendéletkiállításán szerepelt.

Pesti Napló 932. II. 21.

Márk

Nemzeti Szalon emlékkiállításán szerepelt.

8 oú. 932. II. 23.

Màrk Lajos

Nemzeti Szalon csendéletkiállításán szerepelt.

EK. 932. II. 21.

Márk Lajos festő

Műcsarnokban a nagy magyar kiállításon neve szerepelt

E.K. 932. II. 21.

Márk Lajos MDK

Mici hercegnő, színházplakát, 1925

Három év mulva, é.n.

Gyermeknap, é.n.

Mücsarnok 1960. Magyar plakát-történeti kiáll.

Márk Lajos

csoportkiállításon szerepelt az Ernst-múzeumban.

PH. 1932. XII. 18.

T.

EUROPA

film-, könyv-, lapterjesztő és könyvkiadó rt.

Budapest, V.,

Visegrádi-utca 36. IV. 1.

Márk Lajos

Ernst Múzeum Kiállításai

CXXXI. 1932

75, 89, 97,

M.D.K.

Márk Lajos

Festette Rózsahegyi Kálmánné portréját,- irja a "Csatangolás" c. rovat "Rózsahegyiéknél" c. közlem ényе.

Szinházi Élet. Bp. 1915. dec. 5.-12. IV. évf. 14. sz. 5. l.

művészek csinálják. Dehát mindezek a nagyszerű Rolls Royceok, turbinák, Capronik vagy Bleriotok, rotációsok, holt vas, acél, chromnikelacél tömegek lennének, avagy nem is volnának, ha az emberi-nem kutató szellemei, a természetben lévő különböző erőknek törvényszerűségeit fel nem ismerik és azoknak törvényeit nem állapították volna meg. Mert előbb volt a „törvény", csak azután jött a konstrukció. De a törvény megtalálását is megelőzte az a gondolkozási szabadság, amely módot adott a tudósnak egy szabad közvéleményben a szabad kutatásra.

Nem az ázsiai népek hatalmas teokratikus erkölcsi és szellemi organizációja jutott a természeti erőknek, nem empirikus, de tudományos megismeréséhez, hanem a kis Attika, Athén és a hellének, ahol is szabad volt a gondolkozás és a kritika és

Béla: Cigányváros
ti Kiállításról.

az atmoszféra. Úgy ott, mint a későbbi reneszánszban ezt a szabad gondolkozást, szabad beszédet, szabad kritikát megteremteni a művészek segítették a kort és ők is készítették elő, de nem mint ideológiák szolgálói, hanem belső elragadtatásból egész lényük kifejezéseképen, mert előbb volt a szellem szabadsága, a törvény megállapítása s aztán jött a konstrukció. A konstruktőrök az anyag fejlődésével, a gyakorlatiasság célszerűségével bizonyos szépet is alkottak, de akármilyen szép is legyen egy autó, akármilyen izgató is egy turbina, a legszebb bennük az az emberi szellem, amely a törvényt megállapította. Ennek az áramlatnak hirdetői nem az elvnek, nem a törvénynek szépségét hirdetik, hanem a gépek esztétikáját, hogy a modern művészre egy lokomotívnak nagyobb hatása kell hogy legyen. mint Rafael művészeté-

Foto Filmiroda.

Márk Lajos: Portré
A II. Nemzeti Kiállításról.

gyönyörűségét. A körülötti tárgyak nem a szobor mellé helyezendők, mint dekoratív, vagy magyarázó elem, de a futurista harmónia szerint beleszövődnek a test izomvonalaiba, például egy gépész hónaljából egy motor kereke vágyik ki, vagy az asztal vízszintes vonala keresztezi a mellette ülő olvasó ember fejét· Gyomrában a könyv szárnyas lapjai sugározzanak". (Manifest technique de la sculpture futuriste. Umberto Boccioni.)

Avagy a festészetben: Festeni egy emberi alakot csak úgy lehet, ha a körülvevő atmoszférába helyezik, tér nem létezik, a nedves aszfalton a gáz lángsugára a föld mélyéig hat, testünk belesüpped a kanapéba és a kanapé belénk. A futuristák a nézőt a kép centrumába helyezik, ők egy síkon ugyanannak a tárgynak különböző időben való megjelenését tüntetik fel, avagy a tárgynak perspektíváját különböző szemlélők nézőpontjából. Így a rázós kocsi, tér, idő és érzésbeli megjeleneséit festik meg. A kocsiban ülő érzését, az uccán járóét, a rázás időbeli folytonosságát, mindig egy korlátolt térben és a lovat is darabokra vágják s a mozgást sokszoros lábakkal fejezi ki". *Mindez most már idejétmúlta. Úgy az elmélet,*

Képzőművészet
1934. 101. l.

MDK

Márk Lajos

választmányi tag lett

Az O.M. Képzőm. Társulat rendes közgyülése 1908. ápr. 12. Mücsarnok 1908. okt. 15.

Márk Lajos

részt vett a buffalói magyar graf. kiállitáson 1914.

Birnbaum 32. l.

tükröző anyag került elő.

A királyi udvar könyvfestői közü
miniátora, talán Medgyesi Miklós, aki ol
bolognai, velencei elemeket egységes egy
a Nagy Lajos-kori magyar könyvfestés
legpompásabb korbeli olasz, vagy fran

TÁBLAKÉ

A Nagy Lajos-kori táblaképekből
származtathatunk biztosan ebből a kor
sokkal többre következtethetünk. Ilyen
pecsétek, főkép főpapjaink pecsétei, mely
hazánkban is kialakult már e korban. Bo
szabályosan felépített, gótikus baldachin
nemcsak az ország első főpapjának, han
korban már az oltárábrázolás. Kálmá
pecsétjén gazdag díszítésű gótikus bald
Mihály egri püspök 1367. évi pecsétje
Máriát állítja a kis oltár központjába.
pedig a sárkányölő Szent György oltárá
építészeti keretbe illesztett többszárnyú
veszprémi püspök 1380. évi pecsétje.
plasztikus volta érzékelhető csak így tá

MDK

Márk Lajos, festö

Márkus Lili.
Dr.Oroszi Marton Györgyné. 8.1.

KMTárs. Téli tárl. 1938.febr.-márc. Gyüjt. kiáll.
Bp.Mücsarnok. Kat. 6.1. és 8.1.

MDK

Márk Lajos

Parkban, festm.

Biró Jö A marosvásárhelyi képtár. Magy. Művészet, 1937. 177-78 l.

MDK

Márk Lajos
Mülapok

Ernst Muz. 138. kiáll. Munkácsy Céh V. kiáll.
1933. márc. 9 l.

Márk Lajos
Piroska, szines litogr.

Szegedi Képzőművészeti Egyesület kiállitása. 1904.
márc. 26 l.

Pásztó /Bojár/ IX /A

Irodalom: /Békefi, Pá

CXVIII.sz.oklevél, I

R.K. plébániatemplom

Története: A torony a

töredéke alapján a X
Első irásos adatunk
kozólag egy I277-ből
zödésből maradt ránk
Pásztó Szt.Miklós /?
lomáról. Az épület a
mindenek elött ezekk
szembetünőbb, hogy a
zat középső tengelyé
a szentély ellenben
szik. Azt lehetne go
jáépitésekor, amikor
hajót is kibővitették
északi falát azonban
lene mond az, hogy -
szis záródását a jel

MDK

Márk Lajos

Egyedül

Csendélet

Ernst Muz. 138. kiáll. Munkácsy Céh V. kiáll.
1933. márc. 9 1.

Márk Lajos festő.

"Láz". Olajf.

OMKT.1895.tav.

MK

Márk Lajos festőművész.

Füben, festm.

Oláh rózsa, "

Tükör előtt, "

Márk Lajos festőművész. . . . gyüjt. kiáll.
Ernst Múz. 135.kiáll. 1932. dec.
5-7

1.

MDK

Márk Lajos

Merengő

Ebédlőben

Tükör előtt

Nemz. Képzőművv. kiáll. Műcs. 1933. ápr.

33 l.

MDK

Márk Lajos,
kis aranyérem nyertese

Uj Művészet, 1913. I. 3.sz. 12 1.

Márk,Lajos

Orgonanyiláskor

Ernst-Muzeum CXXXI. /jubiláris/ kiállítása.
1932. május, 12 l.

szíveskedjék.

Székesfővárosi statisztikai Hivatal:

Dr. Illyefalvi I. Lajos s.k.

m.kir.kormányfőtanácsos,
igazgató.

1935 végén 5821 darab
1935 végén 5541 "
évi szaporodás 280 darab.
5821

Márk Lajos festőművész
Tükrös nő
Nő
Debreceni reprezentativ képzőművészeti kiállitás
katalógusa.
Debrecen, 1937.

12	"	15-ᵉ	Zeller ferenc
13	"	"	Hetidij-jegyz. X.
14	"	" 19-ᵉ	Mevétel
15	"	"	Juvarlevél cre
16	"	20-ᵃ	" sta
17	"	21-ᵃ	" sodro
18	"	"	Hauschild Kötér
19	"	22-ᵃ	Mevétel
20	"	"	Hetidij jegyzék X.
21	"	19-ᵃ	Szeifert Márton
22	"	25-ᵉ	Zeller ferenc
23	"	27-ᵉ	Juvarlevél vas
24	"	28-ᵉ	Mevétel
25	"	29-ᵉ	Bresti kerületi
26	"	"	Kézi Kiadás J.

Ávit

Márk Lajos

EK. 1930. X. 22.

E. K. Szerda, 1930 október 22

MŰVÉSZET

A szegedi művészeti kiállitás

Szeged, október 20.

(Az Esti Kurir tudósitójának telefonjelentése.) A szegedi ünnepségek kiemelkedő kulturális eseménye volt a Munkácsy-Céh kiállitása, amelyen a fővárosból a céh nagyszámu küldöttsége is megjelent. A kiállitást vasárnap délben *Pálffy* József polgármesterhelyettes nyitotta meg, aki a kiállitó művészekhez és a nagyszámban megjelent közönséghez intézett beszédében Szeged kulturális szerepének kiépitését hangsulyozta. A kiállitó művészek nevében *Márk* Lajos, a céh elnöke válaszolt, aki üdvözlő beszéde után a polgármester és a város hivatalos notabilitásait végigkalauzolta a kiállitáson. A szegedi művészek külön teremben állitottak ki a kiállitáson, egy külön terem pedig egyházmüvészeti vonatkozásu müalkotásokat mutat be, a többi teremben a céh tagjai állitottak ki.

A kiállitáson a magyar képzőmüvészek valamennyi jeles művésze résztvett: *Márk* Lajos, *Csók* István, *Iványi-Grünwald* Béla, *Glatz* Oszkár, *Perlmutter* Izsák, *Csánky* Dénes, *Horvay* János, *Szentgyörgyi* István, *Róna* József, *Lux* Elek, *Bor* Jenő, *Medgyessy* Ferenc, *Déry* Béla, *Szentgyörgyvári Gyenes* Lajos, *Magyar-Mannheimer* Gusztáv, *Nadler* Róbert, vitéz *Darvassy* István, *Gimes* Lajos, *Mérő* István, *Herrmann* Lipót, *Gál* Ferenc, *Krusnyák* Károly, *Nagy* Sándor (Gödöllő), *Rudnai* Gyula, *Rubovics* Márk, *Petry* Lajos, *Pécsi Pilch* Dezső, *Szüle* Péter, *Kemény* Nándor, *Szlányi* Lajos, *Vidovszky* Béla, *Vass* Elemér, *Zádor* István, *Feszty* Masa.

A kiállitást nagy müvészi izléssel Kosztolányi Gyula rendezte. Vasárnap este diszlakoma volt a pesti vendégek tiszteletére.

Hóviharok Amerikában

Newyork, október 21.

(Az Esti Kurir távirata.) Az Egyesült-Államok tizenkét szövetségi államában, különösen *keleten és északon* nagy hóviharok tombolnak. Newyorkot magát szintén nagy hóréteg boritja. Newyorknak ez *a leghidegebb októbere emberemlékezet óta.* A fagymérő 35 fokig süllyedt.

Incidens nélkül mult el a lappofasiszták helsingforsi felvonulása

Helsingfors, október 21.

(Az Esti Kurir tudósitójának távirata.) A hétfői nap Helsingforsban teljes rendben és

Márk Lajos
Virágcsendélet

Munkácsy-Céh I. kiállitása. Nemz. Szal. 1928. nov. 18 l.

Márk Lajos
Lépcsőházban, olaj

A Nemzeti Szalon nyitrai kiállítása. XXX.vidéki kiáll. 1987. 7 1.

479

Sámsonháza /Vargha/ 14

Fő-utca és Kossuth Lajos
nélkülö hasonló jellegü

Mint jellemző utcaképré
cai homlokzatai.

Egy régi tipusu csürös
sági épülettel együtt.

Márk Lajos
Dunamentén

Munkácsy-Céh I. kiállitása. Nemz. Szal. 1928. nov.
25 l.

Márk Lajos

Tükör előtt

Ernst-Muzeum CXXXI. /Jubiláris/ kiállitása.
1932. május, 13 l.

utca 8.sz./ visszaküldeni

R:M.
G:Szné.

Márk Lajos
Z.V. urnő arcképe

Munkácsy-Céh I. kiállitása. Nemz. Szal. 1928. nov.
2o 1.

Márk Lajos

Siesta

Ernst-Muzeum CXXXI. /jubiláris/ kiállitása.
1932. május, 11 1.

I. Ulászló-kódex). XVI. sz. 282b lap.

sárga pajzsot tartó gyalogos és három katona feje látszik. (359. kép.)

241a lap (N VII): (Gaudeamus omnes in Domino) *G* iniciálé (173×178 mm) piros és kék drágakövekkel díszített zöld keretben arany arabeszkekkel díszített karminpiros betű. A betű belsejében a *Mettercia* ábrázolása látható. Arany arabeszkekkel díszített zöld alapon áll Szent Anna karján a kis Máriával, kinek ölében a kis Jézus fekszik. Szent Anna aranyglóriával övezett fejét fehér kendő borítja, fekete ruhája fölött pedig dús esésű zöldbélésű palást van. A szőkehajú kis Mária ruhája rózsaszín, palástja zöld. Mária és a ruhátlan kis Jézus feje körül arany glória.

A lap alsó és külső szélén stilizált levelű indakörökben négy, nyitott tekercset tartó álló térdeplő angyal van elhelyezve. Nagy szárnyuk zöld-kék-piros színű, fehér ruhájuk sárga és lila árnyékolású. (360. kép.)

248a lap (N XIIII): *S* iniciálé (116×113 mm) szürke keretben, aranyalapon zöld betű. Belül karminpiros, megfeketedett aranysugarakkal.

A lap alsó szélén lévő növényi díszítésben középen barna szarvas ül.

264b lap (O X'): Itt végződik az eredeti lapszámozás.

267a lap: (Kyrie eleison) *K* iniciálé (170×181 mm) rózsaszín keretben aranyalapon zöld betű. A betű belsejében a *Fájdalmas Krisztus* ábrázolása

Márk Lajos
Melódia, olaj

A Nemzeti Szalon nyitrai kiállítása. XIX. vidéki kiáll. 1937. 7 l.

provinciális fafaragványai. A
és aranyozott korintuszi feje
zott épitmény középrészében
lenleg a sekrestyeajtó felet
lásra szoruló oltárkép a Kir
valamelyik követőjének müve.
indulva két-két oszlop közöt
e kettő között laposivü fülk
zetben; jobboldalon szintén
János alakjai, e kettő közöt
király lovasalakja, lábánál
tözetben. A tagolt és aranyo
letti felső emeleten balról
mellette szabadonálló vérta
Erzsébet koldussal és Szt. I
seletben. Középen félkörivéb
ra festett olajkép a Szenthá

Márk Lajos
Női arckép , repr.

Munkácsy-Céh I. kiállitása. Nemz. Szal. 1928. nov.

Márk Lajos
Pihenő nő, olaj

Szegedi Képzőműv. Egyesület kiáll. 1907. márc.
lo 1.

Márk Lajos

Kisértés, olaj

Szegedi Képzőművészeti Egyesület kiállitása.
1904. márc. 36 l.

Márk Lajos festőművész
~~Osztrák-~~Magyar ~~monarchia~~ művészeinek ~~kiállítása~~
Oroszországban.
Mücsarnok, 1899, 4o5 lap

MAGYAR KIR. VALLÁS ÉS KÖZOKTATÁSÜGYI MINISZTER

20766 szám.

A Muemlékek Orsz. Bizottságának, f. hó 17-én 924 sz. a. kelt felterjesztésére, tudomása és további megfelelő eljárás végett kiadom.

Budapest, 1908. február hó 25.

A miniszter meghagyásából:

MDK

Márk Lajos

Önarckép, festm.

Az önarckép, Alkotás Művészhár, 1923. márc. 17. 1.

Márk Lajos

D.Gy. urnő arcképe

Az 1904-iki téli tárlat. 12 l.

Márk Lajos
Merengő, olaj

Szegedi Képzőmüv. Egyesület kiáll. 1907. márc.
lo 1.

Márk Lajos festőművész
Lelkifurdalás.Olajf.
A Szegedi Képzőművészeti Egyesület kiállitása
1900 szeptember 16.

SZTRÁK FESTŐ, 1400 körül

stett szárnyasoltár: Középkép: *Mária haldla*. l felső: *Olajfák hegye*. Alsó: *Kálvária*. Jobb só: *Keresztvitel*. Alsó: *Feltámadás*. Külső két o: *Angyal és Mária*, együtt *Angyali üdvözlet*. , tempera, középkép 119·5×83 cm, egy-egy rny 119×35·5 cm.

sius Höfel 1839-ben elárverezett, bécsujhelyi, mann bécsi és Ipolyi Arnold gyüjteményéből. fel gyüjteményében a hozzá nem tartozó alábbi szárnyképpel és predellával volt összeerősítve. Verzeichniss einer Sammlung altdeutscher Gemählde... Wien 1839., 17. szám. — Frimmel: Lexikon der Wiener Gemäldesammlungen II. kötet, München 1914., 176., 177. l. — Genthon RMF, 28—29. lap. — Pigler Evag, 132—134. l. (Képe, nyitva 133. l.)

ZTRÁK FESTŐ, 1440 körül

Angyali üdvözlet. (Belső bal felső.)

Jézus születése. (Belső bal alsó.)

Krisztus az Olajfák hegyén. (Külső bal felső.)

Sz István vértanú megkövezése. (Külső bal alsó.)
9. kép)

Mária és Erzsébet találkozása. (Belső jobb felső.)

Márk Lajos

Kertben, olaj

Alkotás Művészház XVI. Kiállitása. 1943.
aug. 3 1.

Szegedi Képzőművészeti Egyesület kiállitása.

1904. márc. 1.

MDK

Márk Lajos

Tükrös nő

Nő

Debreceni reprezent. kiáll. 1937. 7 l.

MDK

Márk Lajos, festö

b.H.A. arcképe.	Olf.
Mrs. C.Z.W.	"
Feleségem és én.	"
b.H.A. urnö arcképe.	"
g.M.G. arcképe.	"
W.A.k.a. arcképe.	"

Tavaszi tárlat. 1923 ápr.-máj. OMKT-Mücs. Kat. Kat.

Márk Lajos

Karikaturákat készitett: Basch, Kacziány, Kardos, Mannheimer, Margittay, Stróbl, Zala, Karlovszky, Ujváry, Knopp, Fényes, Zemplényi, Stettka, Fadrusz, Roskovits müvészekről és egy csoportképet 22 résztvevővel.
A rajzokhoz Incubus irt rigmusokat.
Repr.-ók.

A HÉT, Bp. 1899.márc. 12. 11. sz.
X. évf. 164-166. lap.

Márk Lajos

Akik a fényhatások[at] „minden prestidigitátorsága mellett"- ugy ismerik, mint a müvész, nem sokan vannak, -mondja Piktor sign.-val /Ignotus/ "Mégegyszer a szecesszióról" c. cikkében a Krónika II. c. rovatban.
Az iró az igazságtalan hivatalos kritika ellen szólal fel, amivel a különböző müvészeti irányt követő müvészeket sujtja.

A HÉT, Bp. 1899. ápr. 3o. X. évf. 18. sz. 281-283. lap.

Márk Lajos festőművész

Imendan
Pred ogledalom
Dama pri toaleti
Dama u zelenom odelu
Pred foteljom
Derdan
Na divanu.
Biseri
Poluakt
Toaleta
Dorucak

Kat.Beograd, 1931.

SIMOR PRÍMÁS VECSERNYEPALÁSTJA,

ezüstszövetű alapon, elől sávban és a hátpajzson gazdag domború aranyhímzéssel. Hátul lent Simor címere. Neorokokó stílű rézcsattal.
Mag. 121 cm.
Bécsi munka, 1870 körül.
Simor prímás birtokából.

INFULA,

zöld bársonyból, domború arany hímzéssel és két ékkővel. Egyenlőszárú keresztekkel díszítve.
Mag. 30 cm.
Magyar munka, 1870 körül.
Simor prímás készíttette.

INFULA,

lila bársonyból, domború aranyhímzéssel, levelekkel és kalászokkal, egyenlőszárú kereszttel.
Mag. 30 cm.
Magyar munka, 1870 körül.
Simor prímás készíttette.

INFULA,

alacsony, ezüsttel átszőtt fehér selyem alapon stilizált színes selyem és domború aranyhímzéssel.
Mag. 26·5 cm.
Bélésének felirata szerint A. Koestner készítette Bécsben, 1870 körül.

INFULA,

fehér ezüsttel átszőtt alapon domború aranyhímzésű akantuszleveles kartusban tűfestés. Krisztus megáldja a kenyeret. Hátoldalán egyenlőszárú kereszt. Szalagjai végén aranyrojt.
Mag. 29·5 cm.
Bécsi munka, 1870 körül.
Simor prímás készíttette.

MDK

Márk Lajos

Eredeti művészi levelezőlap (8 szines és tollrajz.)

Kézdi-Kovács László Atelier-kiáll.kat.Nemzeti Szalon. 1911.febr. 12.1.

MDK

Márk Lajos

Női arckép, of.,repr.

Képzőművészeti élet 1926-ban. Pesti Hirlap 1927 évi nagy naptára. 131.l.

MDK

Márk Lajos

Aktuális képzőművészeti események. Pesti Hirlap 1927 évi Kincsesháza.

Márk Lajos

Szerepelt a Műcsarnok Tavaszi tárlatán.

P H 1927. IV. 2.

M.D.K.

Márk Lajos

Rajz "Az öltöző tükör előtt" cimmel.

Szinházi Élet, Bp. 1928. ápr. 1-7. XVIII. évf. 14. sz. 16. lap

M.D.K.

Márk Lajos

A "Goldwyn-akció" zsürijének tagjaként szerepel s ebből az alkalomból közli fényképét a lap több más művésszel együtt.

2576 pályázó jelent meg a Goldwyn-akció zsürije előtt. c.
Szinházi Élet. Bp. 1928. ápr. 8-14. XVIII. évf. 15. sz. 19-22. lap.

M.D.K.

Márk Lajos

Két fénykép a müvészről, az egyiken munka közben festi Roselle Low portréját.

A müvész már két képet festett az énekesnőről Amerikában és Pesten készíti a harmadik portrét.

„Gigli partnernője Pestre jött, hogy Márk Lajos elkészitse portréját." c. közl.
Szinházi Élet, Bp. 1928. szept. 9-15. XVIII. évf. 37. sz. 17. lap.

M.D.K.

Márk Lajos

Festménye "A 70 éves Tóth Imre" cimmel. Repr. /Tóth Imre a Nemzeti Szinház volt igazgatója./

Bozzay Margit: A 70 éves Tóth Imre c. Szinházi Elet. Bp. 1927. nov. 13-20. XVII. évf. 46. sz. 36.-lap. 47. lap.

M.D.K.

Márk Lajos

Festménye "A 70 éves Tóth Imre" cimmel. Repr.
/Tóth Imre a Nemzeti Szinház volt igazgatója./

Bozsay Margit: A 70 éves Tóth Imre c.
Szinházi Élet. Bp. 1927. nov. 15-20. XVII. évf.
46. sz. ~~36.-lap.~~ 47. lap.

M.D.K.

Márk Lajos

A művészről fényképfelvétel műtermében.
Mende Erzsi énekesnő képét festi és/kiállitására leendő/
aktokat festett.

Szinházi Élet. Bp. 1927. dec. 26 - 1928 január 1.
XVII. évf. 52. sz. 51-52. lap.

M.D.K.

Márk Lajos

Fényképét közli a lap a Mücsarnok jelmezbáljáról.
/Régi fényképgyüjteményből./

Szinházi Élet. Bp. 1929. febr. 3.-9. XIX. évf. 6. sz. 20. lap.

MDK

Márk Lajos

Műteremben, repr.

Képzőművészet 1929. 24. sz. 2o8.l.

MDK

Márk Lajos, festőm.

Műteremben. Repr.

Tárlatok. A Munkácsy-Céh kiállításáról.
Képzőművészet. 1929. 24.sz. 208.l.

Màrk Lajos

Munkàcsy-céh kiàllitàsán az Ernst Muzeumban a sorsoláson az első díjat nyerő arcképét megfesti

NU.929.X.19.

Márk Lajos

A Munkácsy-céh kiállitásán megtartott sorsolás első dija, fenti művész megfesti a nyertes arcképét.

N.U. 929. X. 19.

Márk Lajos

Munkácsy-céh II. kiállításának rendezésén vesz részt.

NU. 929. X. 8.

Márk Lajos

Munkácsy-céh II. kiállításán az Ernst Múzeumban.

Ezenkivül sorsolás is lesz, amennyiben a pénzügyminisztérium által engedélyezett sorsolás szerencsés nyerőjének arcképét *ingyen megfesti Márk Lajos.* A kiállitás ilyenformán egészen uj és szenzációs társadalmi eseménynek igérkezik.

Esti Kurir 929.X.19.

Márk Lajos

A tavaszi tárlaton szereplő művészeket sorolja fel a "Képtári kaleidoszkop" c.-Olló sign.-val jelölt-kritika, s értékeli a bemutatott műveket: Basch Árpád, Benczur Gyula, Bruck Miksa, Edvi Aladár, Gyárfás Jenő, Hauszmann, L.Hoffmann Ilona, Jászai, Jendrassik Jenő, Karlovszky Bertalan, Karvaly Mór, Kézdi Kovács László, Konek Ida, Koroknyai Ottó, Koszkol Jenő, László Fülöp, Ligeti Miklós, Márk Lajos, Mendlik Oszkár, Mesterházy Kálmán, Olgyai Ferenc, Peske Géza, Spányi Béla, Stark Teréz, Szlányi Lajos, Telepy Károly, Ujvári Ignác, Zemplényi Tivadar.

Márk Lajos: "Láz" c. művét birálja a kritika. Idegenszerünek, bizarrnak találja. Reálisabb témát javasol a művésznek.

Élet, Bp. 1895. május 5. V. évf. 32. sz. 9-10. lap.

Vegyben

Márk Lajos

Marco: "Márk-kiállitás a Szalonban"c. kritika.
A párisi Julian Akadémia egyik nagy mütermében pompás karikaturái láthatok. A vidám képek fiatal örömet, pezsgő talentumot árasztanak, "Trade Mark" aláirással ellátva.
Ma a "beérkezett" /idézés a kritikustól/ müvész feltünést keltő kiállitásán ezeket a müveket keresi a néző, a tapasztalatokkal megtermékenyült tehetséget.
Márk Lajos kiállitásán szereplő müvein elmaradnak "ezek a nagy, bensőséges szenzációk." Képein "finom, szép asszonyok mosolyognak, kedves, virágzó arcok, kellemes klisék. Lovagias, parfümös, de meggyőződés nélkül való bókok egy társaságbeli ur részéről."
A HÉT. Bp. 1907. nov. 10. XVIII. évf.
45. sz. 758-759. lap.

Márk Lajos

A Müvészet c. rovatban Tövis: "A tavaszi kiállitás cimmel számol a Mücsarnokban,-melyet a müvészet főrendiházának nevez- történt változásról, mint megjegyzi: ebben a formájában, ahogy ma látni, ez az utolsó tavaszi tárlat itt, mert ezután már helyet kell adni a modern müvészet képviselőinek. A MIÉNK ugyanis, mely számarányra kicsiny, de értékben eddig is a leggazdagabb csoportja volt a magyar müvészetnek, a napokban tagjai közé avatott harmincegy müvészt, -huszonegy festőt és tiz szobrásztami müvészetpolitika kérdésekben ezután számbelileg is megadja neki a döntő sulyt, mely esztétikai valőrje révén eddig is joggal megillette volna.

A HÉT, Bp. 1909. ápr. 11. XX. évf.
15. sz. 255-256. lap.

Márk Lajos, festő

Zsolt Béla kénített vele rövid interjút 1935-ben.

Zsolt Béla: 2 generáció-ptel 3 bárdésre 18-19.

Kritika, Bp. 1978. jan. 78/1

Márk Lajos

„És részegedjétek meg szerelmesein."
c. festmenyenek,
mely a Lipótvárosi
Kaszinó díját nyerte
repr.
Művészet
1905. 25. l.

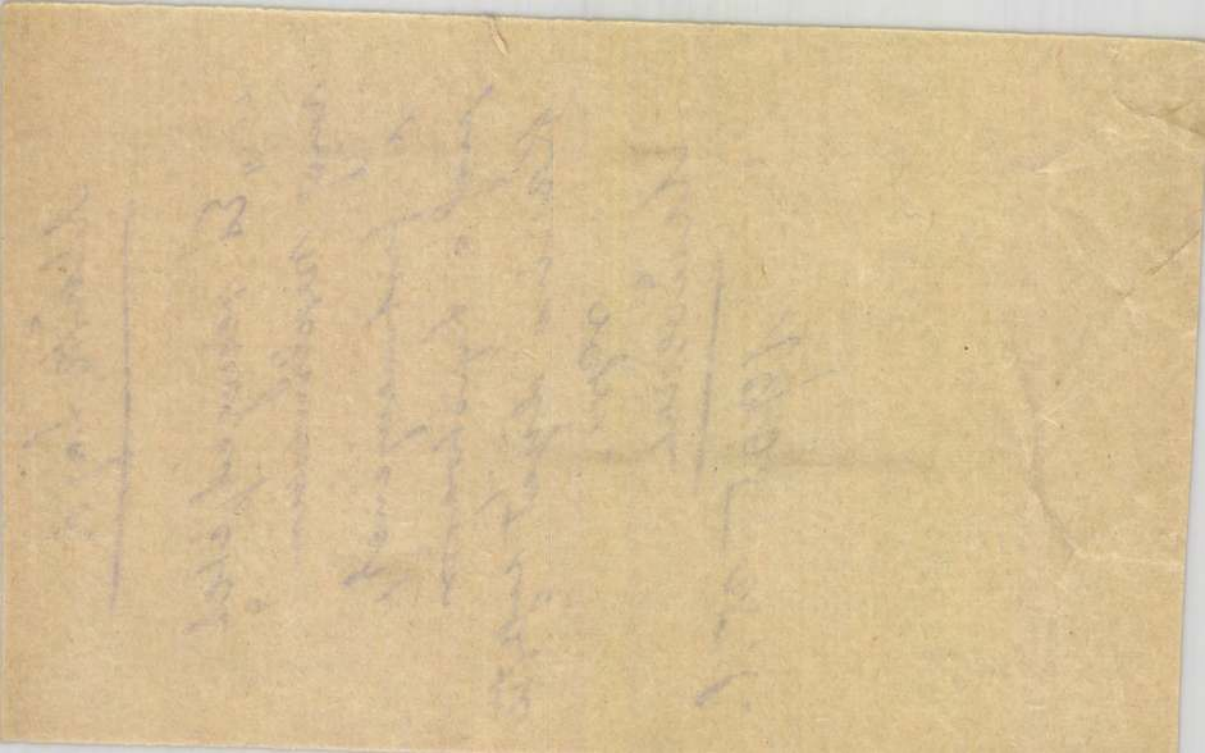

Márk Lajos

A bécsi kiállitáson a müvésznek egy nagy, női portréja közfigyelmet keltett,- irja K.: Magyarok Bécsben c. beszámolójában. A kiállitáson a magyar müvészek személyesen is résztvettek.

A HÉT, Bp. 1903. ápr. 12. XIV. évf. 15. sz. 243. lap.

Márk Lajos

Herczeg Ferenc: "Andor és András" -ához készitett tusrajzait kiemeli a kritika a Művészet c. rovatban Nemzeti Szalon cimmel.

A HÉT, Bp. 1903. május 10. XIV. évf.
19. sz. 314. lap.

Márk Lajos

Molnár Ferenc: "Józsi és egyéb kis komédiák" c. kötetét a művész "nagyszámu, jellemzetes rajza disziti." -közli az Irodalom c. rovat.

A HÉT, Bp. 1902. okt. 19. XIII. évf. 42. sz. 676. lap.

Márk Lajos

"Fürge ecsetjének, kissé édeskés asszony-képmásaival, egy egész falat teleaggatott"-irja kritikájában Voinovich Géza: Tavaszi tárlat cimmel.

A HÉT, Bp. 1903. ápr. 12. XIV. évf. 15. sz. 242-243. lap.

MDK

Márk Lajos

K. S. ur arcképe, of.

B. M. ur arcképe, of.

KMTárs. 1902/3. téli kiáll. kat. 33. l.

MDK

Márk Lajos

Esztike, of.

Kernstok Károly, of.

Női arckép, of.

KMTárs. 1902/3. téli kiáll. kat.
33.l.

MDK

Márk Lajos

Kisértés, of.

KMT. 1903/4. téli kiáll. kat. 34.l.

MDK

Márk Lajos

Az Arcképfestők Társasága. Képzőművészet 1931. 43-44. sz. 187.l.

MDK

Márk Lajos

B.M. ur arcképe, of.

Női arckép, of.

Nő kameliákkal, of.

KMTárs. 1902/3. téli kiáll. kat.
33.l.

MDK

Márk Lajos

Vasárnap délután, olajf.
Orgona virág, "
Tükör előtt, "

Magyar képzőművészek szegedi reprezentativ kiáll.1930.Munkácsy-Céh. Kat. 23.1.

MDK

Márk Lajos, festőm.

A Lipótvárosi Kaszinó nagydiját M.L.- nak ítélték oda. M.L. elökelö szerepet vivott ki magának nem csak nálunk, hanem külföldön is.

Márk Lajos kitüntetése.
Müvészeti Krónika.1905.jan.15. 7.1.

MDK

Márk Lajos

Az Orsz.Magy.Képzőm.Társ. 1903/4.évi téli kiállításán Vöröshajú c.olajfm. vevője dr. Bárcz
Gyula,Bp.

Művészet, 1904. 213.l. 214.l.

MDK

Márk Lajos

Művével résztvett a Munkácsy céh kiállításán.

Művész-Élet, 1933.II.5-6.sz. 9.l.

MDK

Márk Lajos

Női arckép, of.

KMTárs. 1900/1. téli kiáll. kat. 43.l.

Márk Lajos MDK

Öltözőben, olf.

Mücsarnok 1909. tavaszi kiáll.

MDK

Márk Lajos

Az Orsz.Magy.Képzőm.Társ. 1903/4.évi téli kiállitásán az állam megvásárolta Piroska c. kőnyomatát.

Művészet, 1904. 213.l.

MDK

Márk Lajos

K. S. ur arcképe, of.

M. M. ur arcképe, of.

Műcsarnok 1902/3. téli kiáll. kat. 33.l.

MDK

Márk Lajos

Siesta

Tükör előtt

Füben

Ernst-muzeum kiáll. Müvész Élet 1933. 2.sz. 4.l.

1/. márk Lajos,festőm. MDK

Vajjon mi lett koloritjából az amerikai kultúrában? /Dr.Lázár Béla/.
Mihamar meglátta, hogy ott az amerikai lady a család szemefénye. Bemutatott arcképein a felfokozott báj, egyéni jelentőség, lelki emelkedettség van kihangsulyozva képein. Finom ezüst tenusfátyol alól kicseng szineinek tüze.

Ernst-Muzeum XXIII.csop.kiáll. Bp.1923.jan. Kat.

MDK

Márk Lajos

Susanne. Olajf.
B.R.-né arcképe. Olajf. Mgt.

Képzőm.Társ. 1908.tav.kiáll.kat. 43.l.

MDK

Márk Lajos

B.M. ur arcképe, of.

Női arckép, of.

Nő kameliákkal, of.

Műcsarnok 1902/3. téli kiáll. kat. 33.l.

8/.

MDK

Márk Lajos, festőm.

123. Szeptemberben.
124. Dr. F. E. urnö arcképe. Mgt.
125. Szöllöben.

Ernst-Muzeum XX-III. csop. kiáll. Bp. 1923. jan.
Kat. 8.1.

MDK

Márk Lajos, festöm.

D.Gy.-né urnö arcképe. Olf.

Mücsarnok.1964/5 téli kiáll. Kat. 45.1.

M.D.K.

Márk Lajos

Erdős Renée: "Ezüst bölcső" c. regényének cimlapját készitette, melynek repr.-ját közli a lap azzal a megjegyzéssel, hogy az a Szinházi Élet karácsonyi számában is megjelenik.

- - -

Fenti rajz egész oldalon a Karácsonyi számban.

- - -

Szinházi Élet. Bp. 1930. dec. 7-13. XX. évf. 50. sz. 37. lap
1930. dec. 21-27. XX. évf. 52. sz. 145. lap.

Márk Lajos

MDK

Glasner Vera, repr.

Műcsarnok 1936 Jubileumi kiállítás

MDK

Márk Lajos

Illusztráció Csokonai M. müveihez, Remekirók Képes Könyvtárából. Tusfestmény

Műcsarnok 1902/3 téli kiáll. kat. 49.l.

Márk Lajos MDK

Merengő

Ebédlőben

Tükör előtt

Műcsarnok 1933 Nemzeti Képzőművészeti Kiáll.

Mark Twain

Mercurio

Rhédiôben

TMKr eIStt

Márk Lajos

MDK

Glasner Vera, olf.

Műcsarnok 1936 Jubileumi kiállitás

Márk Lajos MDK

Arckép

Virágok

Tükör előtt

Lábass Juci
Nyár

Mücsarnok 1936 Nő a müvészetben c. kiáll.

Márk Lajos

Profil, olf.

Dr. Sipőcz Jenőné, olf.

Nyári délután, olf.

Dr. Rajku Ödönné, olf.

Műcsarnok 1935 téli és Székely Bertalan emlékkiáll.

Márk Lajos MDK

Szurday Róbertné, olf.

Műcsarnok 1936 Jubileumi kiállítás

MDK

Márk Lajos

Esztike, of.

Kernstok Károly, of.

Női arckép, of.

Műcsarnok 1902/3. téli kiáll. kat. 33.l.

Márk Lajos MDK

Kállay Tamásné arcképe, olf.

Mücsarnok 1926 Angol-magyar kiállitás

Márk Lajos MDK

Virágok, olf.

Mücsarnok 1934 Nemzeti Munkahét kiállitás

Márk Lajos

MDK

br. Perényi Péterné, olf.

Műcsarnok 1936 Jubileumi kiállitás

Márk Lajos MDK

Nyári virágok, repr.

Műcsarnok 1934 Nemzeti Képzőművészeti Kiállitás

Márk Lajos MDK

Perényi Istvánné

Műcsarnok 1937 IV. Nemzeti Képzőm. Kiáll.

Márk Lajos MDK

Fuchs Artné arcképe, olf.

Both Klári arcképe, olf.

Műcsarnok 1926 Angol-magyar kiállitás

MDK

Márk Lajos, festöm.

1902. 4000 koronás társulati dij: Nöi arckép.

1904. A lipótvárosi kaszinó 1000 koronás dija:
" ... és részegedjetek meg szerelmesim".

OMKT-Vándorkiállitások. 1910. szept. 8.-dec. 27. Eger, Miskolc. Kassa, Eperjes, S.a.Ujhely, Debrecen, Gyöngyös.
Kat. 66. l.

Márk Lajos MDK

Mohai görög, olf.

Mücsarnok 1934 Nemzeti Munkahét kiállitás

MDK

Márk Lajos MDK

dr. Sipőcz Jenőné, repr.

Mücsarnok 1935 téli és Székely Bertalan emlékkiáll.

Márk Lajos MDK

Tükör előtt, repr.

Mücsarnok 1933 Nemzeti Képzőművészeti Kiáll.

Märk Jacob

Tükör előtt, repr.

MDK

Márk Lajos, festőm.

dr. Sipőcz Jenőné. Ülő portré. Repr.

KMTárs. 1935. téli kiáll. Kt.

MDK

Márk Lajos, festöm.

516. R.Ö.-né arcképe. Repr.

MTárs. 1901/2 téli kiáll. Kat.

Márk Lajos

MDK

Somlyó Miltonné arcképe, olf.

Milesernek 1926 Angol-magyar kiállitás

Márk Lajos MDK

Syren-fészek, repr.

Mücsarnok 1899/1900. téli kiáll.

Márk Lajos MDK

Női arckép, repr.

Műcsarnok 1900/1901. téli kiáll.

MDK

Márk Lajos

Művei, a Nő a művészetben c.tarlaton.

Cikk: Tarlatok.

Művészet, 1936. 4-5.sz. 58.1.

MDK

Márk Lajos

Kitünő művekkel szerepelt a Nemzeti Szalon tav.kiállitásán.

Zeno: A Nemzeti Szalon tav.kiallitasa.

Vasárnapi Ujság, 1909. 56.évf. 485.l.

Márk Lajos MDK

Női arckép I-II. olf.

Műcsarnok 1900. tavaszi kiáll.

Márk Lajos

MDK

Hervadás, olf.

Mücsarnok 19o1, tavaszi nemzetközi kiáll.

MDK

Márk Lajos

Toilette. c.festm.repr.

Képzőm.Tars.1912/13.téli kiall.

MDK

Márk Lajos, festőm.

17. Dr.L.J.-né arcképe. Repr.

Műcsarnok, 1909.tav.kiáll. Képes kat.

MDK

Márk Lajos, festőm.

olasz vonatkozásu müvel ill.müvekkel szerepel.

/gy./: A velencei nemzetközi kiállitás.
Képzömüvészet.1930.32.sz. 165.l.

Márk Lajos

festőművész

Téli tárlat - Műcsarnokban - képével szerepel.

Pesti Napló
1935. II. 17.

MDK

Márk

Nagyméretű képe az 1901.évi tav.nemzetk. kiállitáson.

Lyka Károly: Tavaszi Műtárlat.

Uj Idők, 1901. VII. 50, 51.l.

6/.

Márk Lajos, festőm.

116.	Vázlat.	Mgt.
117.	Pihenő modell.	
118.	Irén szobája.	
119.	Keserv.	

Ernst-Muzeum XXIII. csop. kiáll. Bp. 1923. jan.
Kat. 8.1.

6/.

116.	Vázlat.	Mgt.
117.	Fibrané modell.	
118.	Irán szabája.	
119.	Kocsiv.	

MDK

Márk Lajos

Lindh Marcella.Arckép.Olajf.Mgtul.
Női arckép.Olajf. Mgtul.

KMTárs 1900/1. téli kiáll. 40.l.

MÁRK Lajos fotó

Lehullott a rengő nyárfa a Lajos egyik az Andrássy úti Művész cukrászdában volt. Innen került az MNM-ba.

M. Nemet, 1992. május. 30 7. r

Márk Lajos

Szerepel a műszarnok tél.

tárlatán

Est 1938 II. 6

MDK

7/.

Márk Lajos, festőm.

120. Merengő.
121. A sévresi figura.
122. Gyöngysor.

Ernst-Muzeum XX/III. csop. kiáll. Bp. 1923. jan.
Kat. 8.1.

Márk Lajos

festőművész

Székely Bertalan emlékkiállitás - Műcsarnokban - képével szerepel.
Karakteres arckép

Nemzeti Ujság
1935.XI.17.

MDK

Márk Lajos

Germánné Bajor Gizi, repr.

Nemzeti képzőm. kiáll. 1935.

MDK

Márk Lajos

Incselkedés, of.

Kettős arckép, of.

Női képmás, of.

Képzőm. Társ. 1905/6. téli kiáll. kat. 42.l.

MDK

Márk Lajos

...és részegedjetek meg szerelmesim!" c. festm.
Repr.

Műcsarnok, 1904/5. téli k.

Márk Lajos MDK

L.J.né arcképe

Műcsarnok 1924 tavaszi kiállitás

Márk Lajos

b.H.A. arcképe, olf.

Mrs. C.Z.W.,olf.

Feleségem és én, olf.

b.H.A. urnő arcképe, olf.

Műcsarnok 1923 tavaszi tárlat

Márk Lajos MDK

Kosztolányi Imréné arcképe

Műcsarnok 1925 tavaszi kiáll.

MDK

Márk Lajos

Ékszerek, of.

Árnyékban, of.

Profil, of.

Képzőm. Társ. 1905/6. téli kiáll. kat. 42.l.

MDK

Márk Lajos

"Syren-fészek" c. festm. Repr.

Műcsarnok, 1899/900. téli kiáll.

Márk Lajos MDK

Olvasó nő

Mücsarnok 1924 tavaszi tárlat

Márk Lajos MDK

g.M.G. arcképe, olf.

W.A.k.a. arcképe, olf.

Mücsarnok 1923 tavaszi tárlat

Márk Lajos

MDK

G.R.-né arcképe

Műcsarnok 1924 tavaszi kiállitás

Márk Lajos MDK

Női tanulmányfej, olf.

Mücsarnok 1924 február-március

Márk Lajos MDK

Parkban

Műcsarnok 1924 február-március

MDK

Márk Lajos

Pápai hadgyakorlat, of.

Képzőm. Társ. 1901/2. téli kiáll. kat. 5o.l.

Márk Lajos MDK

Marton Györgyné

Mücsarnok 1938 Téli kiállitás

MDK

Márk Lajos

Modern plakátművészetünk régi művelője, aki Amerikában él. Kristályviz-plakátját minden ki ismeri.

Bálint Aladár: A magy.plakátművészetről.

Grafikai Szemle, 1914. 6.sz. 135 136. lap

mak

Márk Lajos festőművész

1900 ban a Műcsarnokban kiállított képét: Letullott a rezgőnyárfa c., mely Erzsébet királynét ábrázolta a kritika a legszebbnek ítéli.

Horvát Zoltán: Magyar századforduló 1961.

235. l.

Márk Lajos MDK

Gy. Márkus Lili

Műcsarnok 1938 Téli kiállitás

Márk Lajos:

Szegeden, a kulturpalotában volt gyűjteményének kiállítása.

Városkultúra, 1935. febr. 15. 54. old.

Márk Lajos. MDK

a választmány a Téli Nemzetk. Kiállításon kiosztásra kerülő díjak at titkos szavazás útján itélte oda.

báró Rudics József alapitványi ösztöndijat.

pályabirói tag jául választották.

Választmányi ülés 1906 okt.24.-én.

Téli Nemzetk Kiáll. díjazása
"Müvészet." 1907.febr.15. 1.sz. X.évf. 2.l.
A Müvészet melléklete.

MDK

Márk Lajos

Képzőművészet, 1931. V.évf. M.L. elnöki megnyitója... 171. l.

MDK

Márk Lajos

Lázár B.:A francia impresszionista festészet.
Művészház.191o.márc.-ápr. 42,43,48,49,5o,51 l.

MDK

Márk Lajos, 1906 évi milánói nemzetk. kiáll. diszoklevél

Kitüntetések. Művészet. 1907. 7o 1.

Márk Lajos.

Képei szerepelnek a Munkácsy-Céh első kiállításán, melynek megszervezése az Ő munkáját dicséri.

Pécsi Ujság, 1926. Nov. 11.

M.D.K.

Márk Lajos

"Vigszinház Mici hercegnő" c. plakát alkotója, amelyről a cikkiró igy nyiltakozik: "Az első magyar szinházi plakátok a "francia izlést" követték." Márk Lajos neve mellett szerepelnek Ripp-Rónai, Vaszary, Ferenczy, Szinyei Merse Pál és Linek Árpád, mint az első müvészi magyar plakát készitői.
Fent idézett plakát repr.-ja a szöveg mellett.

Bauer Jenő: A nagyváros kulisszái.
Szinház és Mozi. Bp. 1949. junius 8. II. évf.
23. sz. 10-11. l.

MDK

Márk Lajos

Gellért O: Kortásaim. Bp. 1954.

Kis-Várday Gyula

HÁZASSÁG

Bucsuztatás /folytatás/

M Megöriztek hidegtől, mel
És most Istennek rendelé
házasságra adnak
E jóapám és e jóanyám

Márk Lajos

l.

Lykáfest 1896-1914

70 l-

Márk Lajos

Munkáscy-céh II. kiállításain az Ernst Múzeumban szerepelt.

A nagyteremben főleg a legújabb törekvések kaptak helyet, rajtuk kívül pedig *Márk* Lajos előkelő portré-sorozata és *Lányi* Dezső változatos és ötletes szoborkollekciója. A piktúrát itt *Szőnyi* könyöklő nője, *Aba-Novák* fénystúdiuma, *Bernáth* érdekes önarcképe, *Bazilidesz* Barna két különös ízű kompozíciója, *Bazilidesz* Sándor kenyeres-leánya, *Podolinyi*, *Volkmann* kompozíciója. *Jeges* Ernő, *Heinz*, *Hámor* Ilona, *Pilch* egy-egy kiemelkedő értéke képviselik míg a szobrászok közül a már említetteken kívül *Sidló* és *Szentgyörgyi*, *Pásztor* János és *Beck* Ö. Fülöp tanulmányait látjuk.

MH. 929. X. 20.

Márk Lajos

Munkácsy-céh II. kiállításának
Ernst Múzeumban szerepelt.

A nagytermet javarészben a progresszsziv irányok képviselői foglalják el. *Márk* Lajos ugyan a régebbi iskolát képviseli, de női portréival és egy nagyon finom, bátor ecsettel festett aktjával jogosan vezérszerepet vindikálhat magának.

NU. 929. X. 20

Márk Lajos

Munkácsy-céh II. kiállításán az Ernst Múzeumban szerepelt.

Külön ékessége a nagy teremnek *Márk Lajos* portrait-sorozata és néhány szép tanulmánya, melyek az ő egészen sajátos gyöngyház-tónusát és mesteri tudását hirdetik.

PH. 929.X.20.

Márk Lajos

Munkácsy-céh II. kiállításán az Ernst Múzeumban szerepelt.

. *Márk* Lajos figurális tanulmányai diszei a kiállításnak, s *Csók* István ismét a lelkét szinezte ki egy hatalmas virágcsendéletben. De itt van *Kosztolányi Kann* Gyula Dunamenti faluja (72), *Fényes* Adolf friss szántása (34), *Gedő* Lipót Gyerekek cimü képe (51), *Glatz* Oszkár Játszadozó gyermekek cimü nagy vászna (57), *Rudnay* Gyula 102. sz. heroikus tájképe, Vitéz *Darvassy* István 146. sz. Felhő tanulmánya, *Bardócz* Árpád Alföld 162. sz. monumentális tájkompoziciója.

EK. 929. X. 20.

Márk

Munkácsy-céh II. kiállításán az Ernst Muzeumban szerepelt

Az Est 929.X.20.

Márk Lajos

Munkácsy-céh II. kiállításán az Ernst Múzeumban szerepelt.

BH. 929. X. 20.

Márk Lajos

Munkácsy-céh kiállításán ex Ernst Museumban sorsolás első díjaként a nyerő" arcképét megfesti.

PH. 929. X. 27

Márk Lajos

PH. 929 XI.5

— **Sorsolás a Munkácsy-Céhben.** A Munkácsy-Céh kiállításának záróünnepélye a sorsolásra megvett tárgyak nyilvános sorsolása volt *Venczell Géza* tanácsjegyző vezetése alatt. *Fényes* képét Glücksthal Lajos, *Gedő* képét a 145. szám, *Magyar-Mannheimer* képét a 346., *Gaál Fe-renc* képét a 309., *Gulyás Sándor* képét a 74., *Goebel Jenő* képét a 18., *Szandrucsek* képét a 71. sz. sorsjegy nyerte. A sorsolás első dijaként *Márk Lajos* a 350. sz. sorsjegy tulajdonosának arcképét fogja megfesteni.

PH. 929. XI. 5.

Márk Lajos

Szerepelt a Műcsarnok Tavaszi tárlatém.

EK 1930. III. 15.

Márk Lajos

Szerepelt a műcsamok Tarani tárlatán.

Est 1930. III. 15

Márk Lajos

Szerepelt a Műcsarnok Tavaszi tárlatán.

Sórai Újság 1930. III. 15.

Márk Lajos

Szerepelt a Műcsarnok Tavani tárlatán.

MH 1930. III. 15.

Márk Lajos

Szerepelt a Műcsarnok tavaszi tárlatán.

PH. 1930. III. 15.

Márk Lajos

Szerepelt a Műcsarnok tavaszi tárlatán.

NU 1930. III. 15.

Màrk Lajos

Postatakarékpénztár aukció kiállítá-
sán képével szerepelt.

PH.930.III.30

Màrk Lajos

Postatakarékpénztár alkalmazásában az árverési csarnokban képei szerepeltek.

MH-930.III.30

London.

Francia művtörténeti kiállítás.

1932. I. 4 – III.

M.DK

Márk Lajos
grafikus

Kristályvizplakátja: „tulélt már nétány száz plakátot"

Bálint Aladár. A Magyar Plakátművészetről

Grafikai Szemle 1914 évf 6 z. 136l

MNK

Márk Lajos

A modell

Hajnali mulatság

Ernst Múz. 13-14. aukc. 1920. 24. 1.-25.1.

MTK

Márk Lajos, 1867

Ülő nő

Ernst Múz. 13-14. aukc. 1920. 24. 1.

MDK

Márk Lajos, 1867--

Női képmás

Szirénfészek

37.1.

Ernst Muz. 23. auke. 1923.

MDK.

Márk Lajos festő

"Női képmás" /pasztell/

Árverési Különy 4.sz. 1939. december.

4o.1.

MDK

Márk Lajos, festö

Kosztolányi Imréné arcképe. Of.

OMKT-Mücs. Tavaszi kiáll. és Gyújt. kiáll. 1925 máj.-
Kat. 7.1. junius.

MDK

Márk Lajos

A milléniumi kiállitás plakátja. Vasárnapi Ujság 1895. 6. sz.

MDK

Márk Lajos

Egy kis baleset c.festm.Repr.

KMTárs.1898.tav.kiáll.

MDK

Márk Lajos festőm.

A jövő évi tav. kiáll.

Műcsarnok, 1898, okt. 2o. 97 l.

Márk Lajos MDK

Női arckép, repr.

Műcsarnok 1902/3. téli kiáll.

Márk Lajos MDK

Esztike, olf.

Kernstok Károly, olf.

Női arckép, olf.

B.M. ur arcképe, olf.

Műcsarnok 1902/3. téli kiáll.

Márk Lajos MDK

Női arckép

Női kameliákkal, olf.

K.S. ur arcképe, olf.

B.M. ur arcképe, olf.

Műcsarnok 1902/3. téli kiáll.

Márk Lajos MDK

Illusztráció Csokonai Mihály müveihez, tus

Mücsarnok 1902/3. téli kiáll.

Márk Lajos MDK

Illusztráció Csokonai M. müveihez, tus

Mücsarnok 1902/3. téli kiáll.

MDK

Márk Lajos

Tanulmány,szénrajz, repr.

Hazai krónika. Művészet 1903. 63.l.
kép: 4.l.

MDK

Márk Lajos

Budavár 1849-iki elfoglalásának képére hirdetett pályázatra, Márk Lajos a Műcsarnokba küldte be két pályamüvét.

Vas.Ujs.1904. 51.évf. 38.sz. 651.l.

Márk Lajos, festöm.

ismert markáns minöségben látjuk viszont M.L.-t.

Lyka Károly: A Mücsarnokból. Bihari Sándor. A tavaszi kiállitás.

Uj Idök. 1906. 348.l.

MDK

Márk Lajos

Nő gyöngyökkel, of.

Árverési Csarnok aukció kat. 1934. szept.
50.l.

MDK

Márk Lajos

Krisztus, Munkácsy festménye után, felé alakjában, szénr. Készitette Márk Lajos

Pesti Hirlap, 1882,máj.27. 4 l.

MDK

Márk Lajos

Képzőművészet 1930. 34. sz. 209.l.

M.D.K.

Márk Lajos

„Perémyi Istvánné" cimmel hozza a lap a műrén alkotásának repr.-ját a Műcsarnok kiállításáról.

Herman Lipót: A nemzeti kiállítás, c. Szinházi Élet. Bp. 1937. május 2-8. XXVII. évf. 19. n. 26. lap.

M.D.K

Márta Lajos

Fényképfelvétel a művésztől munkakörében műtermében, amint Hegedüs Tibornak, a Vígszínház főrendezőjének portréját festi. A felvétel a festőművészt is bemutatja modelljével együtt.

Színházi Élet, Bp. 1907. június 13-19. XXVII. évf. 25. sz. 28. lap.

M. B. K.

Márk Lajos

„Dr. Rubner Györgyné" ciminel a műrén festményének repr.-ját bemutatja a lap.

Szinházi Élet. Bp. 1937. aug. 15-21. XXVII. cóf. 34. n. 54. lap.

M.D.K.

Márk Lajos festőművész budapesti műtermében.

Mélynyomás, fénykép után.

Panoráma. Bécs. 1923.szept.5. 35.sz. 3.p.

mdk.

Márk Lajos

a Festék Tagja

Demeter Imre: A Festék
Budapest 1962 97.l

MDK

Márk Lajos

Az 1899-ik évi tav. nemzetk.kiáll. Mücsarnok,
1898.14.sz. 115.l.

Márk Lajos MDK

a Céh művésztagja, festő

Munkácsy Céh 8.repr. kiáll. N.Szal. 1935. márc.

3.l.

MDK

Márk Lajos

a Céh elnöke

Munkácsy Céh 8.repr. kiáll. N.Szal. 1935. márc.

MDK

Márk Lajos

a Munkácsy Céhben Aeropag tag

Munkácsy Céh 8. repr. kiáll. M.Szal. 1935. máj.c.

M.D.K.

Márk Lajos festőművész

Jeritza Máriáról port. Repr.215.lapon.

Képzőművészet 1928.14.sz.

M.D.K.

Márk Lajos festőművész

A parádi arzénforrás és a Magyar lampa- és fémárúrészvénytársaság plakátpályazatan az első dijat nyerte.

Cikk: Pályanyertes plakátok.

Uj Idők 1899.V.39.sz.

MDK

Márk Lajos

A M.Arckópfestők Társ.I.kiáll. Képcsarnv. 1930.

34.sz. 219 l.

MÁRK LAJOS

Mohai görög. Olajf.

1934.

Magyar Kiállitás tárgymutatója. Műcsarnok, ~~1933~~.

15.oldal

Márk Lajos

MDK.

Az Orsz. Magy. Képzőművészeti Társulat 1899. évi rendes közgyülésén vett részt.

[illegible]csarnok, 1899. 215. l.

MDK

Márk Lajos

Tükör előtt, repr.

Petrovics M.M. 1936. 74.1.

MDK

Márk Lajos

Sz.: A Műcsarnok tav.tárl. Vasárnapi Ujság 19ol. 16.sz. 261.l.

MDK

Márk Lajos, festöm.
sz.1867.

Pa rkban. 74 x 57 J.alul jobbra : Márk.

Vászon.

Magy. Nemz. Reneszánsz Társ. I.a ukciója . Bp.1921.
Kat. 19.1.

mDK

márk Lajos,

Önálló gyüjt.kiáll.keretében mutatkozott be.
1908.

A Nemz. Szal. 400-ik jub. és a KNYE XX-ik kiáll.-a.
1929.febr.

MDK

Márk Lajos, festöm.

utólérhetetlen mestere a kifinomult formák
fényben csillogó mozgások festésének.

Nyári csendélet. Minden ecsetvonása hirdeti
müvészetét.

Boross Mihály: ..magyar festök csendélet kiállitása.
Képzömüvészet. 1932. 48.sz. 67.l.

MDK

Márk Lajos, festöm.

aláirta az ivet, melyet a miniszternek küldtek Ujváry I. kontra Hock, avatatlan reformátorkodása ügyében.

Ujváry Ignác: Válasz az "Okiratos válaszra". Mücsarnok. Ujv. lap. 1898. nov. 27. I. évf. 17. sz. 155. l.

M.D.K.

Márk Lajos

Fleiner Jenő magángyüjteményében szerepel müve.

Magyar magángyüjtemények c. közlemény
Szinházi Élet. Bp. 192o. juli. 25-31. IX. évf.
30. sz. 25. lap.

M.D.K.

Márk Lajos

"Magyar piktor, aki kastélyt és birtokot vásárol" címmel közlemény arról, hogy a művész hazajön Amerikából, ahol "kedvenc portré festője lett az amerikai milliomosoknak".

Szinházi Élet. Bp. 192o. juli. 11-17. IX. évf. 28. sz. 19. lap.

Márk Lajos festőművész

Merengés

Terè-fere

Budapest székesfőváros képtárának katalógusa 1934

Márk Lajos

MMK

Csak a nevét említi "kitűnő portraitfestők" közt.

Hirovi Nyikovszky Ernő: A magyar képzőművészet története. Bp. 1906.

78.l.

MDK

Márk Lajos

Miss Claudine Morris, repr.

Képzőművészet 1928. 14.sz.

Márk Lajos, festöm.

590. Virágok között. Olf. 100x70. J.l.j.
591. Ülö nö. Olf. 80x60. J.l.j.
592. Ülö nö. " 80x60. J.l.j.
593. Nö gyöngyökkel. Olf. 80x60. J.l.j.
594. Nö tükörrel. Olf. 80x60. J.l.j.
595. Nöi képmás. " 50x34. J.l.b.
Illusztrálva a VII. táblán.

Árv. Közl. 1933. dec.hó. 4.sz.sz. 68. aukció. 28.l.

mdk

Márk Lajos

nünci a Karácsonyi Albumban

(reprodukciók)

Szodalom

Pestmegyei Hirlap 1894. 1. sz jan. 1

MDK

Márk Lajos, festöm.

Női arcképei csillogó ezüstös szineikkel kellemesen lepnek meg. Mindig van uj meg uj mondanivalója számunkra.
Egyik képe Rouge cimet visel, egy ajkát pirositó nöt ábrázol.

Sirlóssy László: A budapesti Mücsarnok Öszi Tárlata. Müvészeti Szalon. 1927.november. II.évf. 2.sz. 1-2.l.

MDK

Márk Lajos

A junius 8-iki diszmenet megörökitésének körképtervében vett részt több művésztársával.

Vas.Ujs.1896. 500.l.

MDK

Márk Lajos

m: Müvészet. A Hét 1898, 526-27 l.

MDK

Márk Lajos

Kosztolányi Imréné arck. of.

Tav. kiáll. Mücs. 1925. máj.

7 l.

MDK

Márk Lajos f.

Tav. kiáll. Mücs. 1925. máj. 36. l.

MAGYAR NEMZETI MÚZEUM — NÉPRAJZI MÚZEUM
ETHNOLÓGIAI ADATTÁR
Budapest, VIII., Könyves Kálmán körút 40
Telefon: 331-142

MDK

Márk Lajos

Két levél. Képzőművészet 1930. 30. sz.

111.1.

MDK

Márk Lajos, festöm.

nivósan képviseli a Munkácsy-ceh törzset.

Tárlatok. A Munkácsy-ceh kiállitása.
Képzömüvészet.1932. 1o6-1o7.l.

MDK

Márk Lajos

Plakát /1903/ , fotó

Nemzeti Müvészet, 5-6. sz.

MDK

Márk Lajos

Műterem hirek. Képzőművészet, 1927, 3.sz. 31. l.

MDK

Márk Lajos

Képei, főleg B. E.-né arcképe a Magyar Arcképfes-
tők kiállitásán.

Cikk: Arcképfestők a Nemzeti Szalonban.

Magyar Hirlap 1935. okt.8.

MDK

Márk Lajos

Női képmása a Műcsarnok tav.tárlatan.

/Kézdi./: Tav.tárlat a Műcsarnokban.

Pesti Hirlap 1927.ápr.1. 4.l.

MDK

Márk Lajos

A Mics. Tav.Tárl./M.Képzőm.Egy./ Képzőművészet, 1927, I.évf. 7. l.

MDK

Márk Lajos

Arcképek a Nemzeti Szalon kiállitásán.

Cikk: Arcképfestők kiállitása.

B.H.1935.okt.6. 18.1.

MDK

Márk Lajos

Müteremhirek.

Képzőművészet 1928. 14.sz. 236.l.

MDK

Márk Lajos

Művészet 1903. 426.l.

MDK

Márk Lajos

Lyka: Tájképek és emberképek. Uj Idők, 1899,

V. 32.sz. 706-7 l.

MDK

Márk Lajos

műve:

báró Perényi Péterné. Magántulajdon.

Az Orsz. Magy. Képzőm. Társ. jubileumi kiáll.
képes tárgymutatója. 1936. maj-jun.

MDK

Márk Lajos

"Ünnep"c.kép repr. 82.o.

Képzőművészet 1930.IV.évf.29.sz. ápr.

MDK

Márk Lajos

Képei az Ernst Muzeum XXII. csoportkiallitasan.

Németh Antal: Két kiallitas.

Magyarság 1923. jan.6. 11.o.

Márk Lajos

gyűjteményes kiállítása.
Budapest, 1907. november, Nemzeti
Szalon. 8-r, 54, 2 l. képekkel, fűrsz.

Márk Lajos

H. 3. p. e.

—.30

MDK

Márk Lajos

Képzőművészet 1929. 24. sz. 224.l.

Márk Lajos

"Zöldruhás nő" c. műve a Munkácsy-céh VIII. kiáll.-án.

Az Est, 935.III.31.

Márk Lajos

Szerepelt a Munkácsy-céh kiáll.-án.

N.U.935.III.31.

Márk Lajos

festőművész

Munkácsy - céh kiállitása - az Ernst Muzeumban - képével szerepel.

Uj Nemzedék
1930.XI.9.

Márk Lajos festő

Az Árverési Csarnok karácsonyi aukciójáu szerepelt.

M.930.XII.7.

Márk Lajos festőm

is szerepel műveivel.

Százkilenc magy. képzőmův. vesz részt a veneziai kiállításon.

N. U. 932. III. 27.

Márk

szintén elkalandozott a karikatura temérbe-
tére, igazolja ezt az „Ezer karikatura"
c. kiáll. (Mult és jövő helyiségében.)

(S. F.): Két kiállítás.
Est, 931. XI. 15.

Márk Lajos

Nemzeti Szalon csendéletkiállításán neve szerepelt.

M.932. II. 21.

Márk Lajos

Nemzeti Szalon első magyar reprezentatív csendélet kiállításán képével szerepelt.

NU.932.II.21.

Márk Lajos.

Műve szerepelni fog az ápr. 2.-án megnyíló varsói magyar kiállításon.

Magyarság, 1927. márc. 19.

Hände Tagen

[illegible]

[illegible]

Márk Lajos

Alkotása, a szfőv.műgyüjteményének kiáll.-án
a Műcsarnokban.

N.U.932.VI.17.

Mark Twain

Márk Lajos
portréja kitűnik a sok arckép
közül.

Őszi tárlat a Műcsarnokban.
Est, 931. X. 18.

Márk Lajos

művei emelkednek ki a sorból.
M. Arckepf.-k Társ.-kiállítása.

(b. m): Ősvi fárlat. Pállya Celestin 50 éves jub.-a.
E. K. 931. X. 18.

Márk Lajos

művei emlétésre méltóak – Arcképf. T. nak kiállitásan.

m. v.: A Műcs. őrzi Tárlata.
N. U. 931. X. 18.

Márk Lajos

novicul találkozunk az Arcképfestők sorában.

— io: A Műcs. őszi tárlata.

P. N. 931. X. 18.

Márk Lajos

műve a legjobb arcképek közé sorolandó.

(M. Archépf. T. Lidáll.-a.)

(c.a.): A Műv. őszi tárlatán.

Ujság, 931. X. 18.

A hivatalos másolat hiteléül:

min. irodatiszt.

MDK

Márk Lajos

Győzött a Reformpárt a M. Képzőm. Egyesületében.
Képzőművészet 1930. IV. évf. 29. sz. 1o4.l.

Márk Lajos

Műveivel részt vesz az Arcképfestők kiállitásán, melyet a Nemzeti Szalonban rendeztek.

M.H.930.I.19.

MDK

Márk Lajos

A Műcsarnokért. Képzőművészet 1930. 34. sz.
204.l.

Mária krónikája

1.

Kertészi nyomtatott

20 l.

Rechnungsführer

MDK

Márk Lajos, festö

Fehérruhás hölgy. Jelzett. Olf.
Dániel az oroszlánbarlangban. " Jelzett.

Árverési Közlöny. Festm.,rajzok. 1936 okt. 4. rk.sz
37.1.

M.D.K.

Márk Lajos /1867-194../

310. Gr. Majláth Géza főispán arcképe. Olajf. 160x120
311. Huszár Aladár főispán arcképe. Olajf. 160x120 vászon.

Elvesztek. /Nógrád vm./

Háborus mütárgyvszteség-jegyzékek. V. füzet. 20. l.

MUMOK. Bp. 1952.

Márk Lajos

Pesti Napl
P.H.932.I
N.U.932.I
M.932.IV.
E.K.932.I
M.H.932.I

Pesti Napló 32 IV 13

— **A Munkácsy-Céh kiállítása.** Az *Ernst-Múzeumban* ma nyílik meg a *Munkácsy-Céh* negyedik, sorsolással egybekötött kiállítása. A sorsolás és a Céh vásárló tagjainak akcióbalépése bizonyos szociális tendencia előtérbe nyomulását jelzi, ami rendszerint kedvezőtlenül szokta befolyásolni a művészi szempontok érvényesítését. Dícséretére válik a kiállítás rendezőinek, — elsősorban *Márk* Lajosnak, *Kernstok* Károlynak és *Magyar-Mannheimer* Gusztávnak, — hogy a szociális cél szolgálatában is biztosítani tudták a kiállítás művészi nívójának általános komolyságát. Persze, nem mind arany itt, ami fénylik, — a fontos azonban az, hogy a jó képek túlsúlyban vannak. Minden művészi irány és törekvés képviselői szóhoz jutnak az egyáltalán nem zsúfolt, ízlésesen rendezett termekben s talán csak az tűnik fel, hogy a konzervatívek szokatlan nagy száma kissé elnyomja a modernek amúgy is hiányos csoportját. Ám erről nyilván nem egészen a rendezőség tehet. Az összbenyomás így: egy elég komoly és rendes műcsarnoki kiállítás, szűkebb keretek között. Jórészt ismert nevek vonulnak fel ismert értékeikkel. Az első teremben feltűnnek *Varga* Nándor, *Gedő* Lipót, *Zádor* István, *Bayer* Ágost, *Déry* Béla, *Péter* Mária grafikái, a másodikban *Márk* Lajos, *Herman* Lipót, *Glatz* Oszkár, *Kernstok* Károly, a harmadikban *Magyar-Mannheimer* Gusztáv, *Fényes* Adolf, *Hatvany* Ferenc, *Basch* Andor, a negyedikben *Boldizsár* István, *Orbán* Dezső és *Mannheimer* Nelly képei. Az ötödik és hatodik kisterem anyagából kiemelkednek

Márk Lajos

Pesti Napló, 932.IV.3.
P.H. 932.IV.3.
N.U. 932.IV.8.
M. 932.IV.3.
E.K. 932.IV.3.
M.H. 932.IV.3.

Márk Lajos

1932. április 10., vasárnap. PH

— **A Munkácsi-Céh kiállításának utolsó napja.** A Munkácsy-Céh sorsolással egybekötött kiállításának az Ernst Muzeumban vasárnap az utolsó napja. A főváros művészi bizottsága, *Lieber Endre* alpolgármester vezetése alatt, szombaton megjelent a kiállításon és megvásárolta *Márk Lajos, Kernstock Károly, Székely-Kovács Olga* és *Basilides Sándor* festményeit s *Conrád Gyula* fametszetét. A sorsolásra a Céh 26.800 pengő értékben vásárolt műtárgyakat, amelyeket hétfőn délelőtt sorsolnak ki. A kiállításra az egypengős sorsjegyek belépőjegyül szolgálnak.

P.H.1932.IV.10.

Mary Lee Jobs

P.H. 1972. IV. 10.

Márk Lajos

Alkotását nyereménytárgynak vásárolták meg,
a Munkácsy Céh sorsjátékkal egybekötött kiállitásán.

P.H.932.IV.14.

Márk Lajos

Alkotását nyereménytárgynak vásárolták meg, a Munkácsy Céh sorsjátékkal egybekötött kiállitásán.

P.H.932.IV.14.

Maik Lajos

nagyobb kollekciót hozott.
M. Árck f. Társ.-a kiáll.-a

Gy. T.: Őszi tárlat
8. Ó. N. 931. X. 13.

Márk Lajos.

A Műcsarnok téli tárlatán egy vörös drapériás nőalakot ábrázoló műre szerepel. (emlétve.)

Magyarság. 1927. dec. 18.

Márk Lajos.

Két új női portré – képe szerepel a Műcsarnok téli tárlatán. (emlitve)

Pesti Hirlap, 1927. dec. 18.

Márk Lajos.

Művei szerepelnek az Orsz. Magyar Képzőművészeti Társulat téli kiállításán.

Cesti Kurir, 1927. dec. 20.

Liste Jagor.

Lidsei mesepuhele u. Dr. Jagor
Nepszámlálási Tanulat téli hi-
deltárán.

Listi Kusir, 1927. dec. 20.

Mark Lajos.

Két női portré-képe szerepel a Műcsarnok téli kiállításán. (említve)

Esti Kurir, 1927. dec. 18.

Márk Lajos.
festőművész

a Műcsarnok téli tárlatán
portré-művei szerepelnek.

Nemzeti Ujság, 1927. dec. 18.

Mit herzlichen Grüßen
Ihr
Dr. Hans Schaefer
Berlin-Wilmersdorf, Pfalzburger Str. 14.

egész tudós apparátust mozgat meg, hogy rácáfoljon a kép valódiságára és azzal is érvel, hogy az eredeti Rafael-kép, amely a piacenzai templom főoltára részére készült, egészen más alaku volt, mert a Piacenzában ma is látható másolaton fönt még három angyal alakja van elhelyezve, ami a drezdai képről hiányzik. Így hát, Jelinek okoskodása szerint, a drezdai kép még csak nem is másolat, hanem töredéke egy másolat után készített másolatnak.

A támadó irat az első percben nagy zavart keltett, de a műtörténetírók egész sora már jelezte, hogy Jelinek okoskodását cáfolhatlan okokkal meg fogja dönteni. Nagy műtörténeti zenebona várható tehát a legközelebbi időben, amely valahogy csak tisztázni fogja a drezdai kép valódiságát.

IRODALOM

—

Száll az ének

Pósa Lajos legujabb kötete

Egy ember, kinek bölcsőjénél ott állott a hit és a szeretet legegyszerübb ruhájában és akinek végzete, de szerencséje is, hogy egész pályafutásán mindig tele volt hittel és szeretettel. Hisz önmagában, küldetésében és föladatának szükséges voltában és szeret mindent, amiben az ideálizmus célra való törekvését látja megtestesülve. Egy csöndes és szelid természetü ember, kinek vágya a Horatius-féle *procul negotiis*, ki a szónoki babért nem áhítja — mert hisz ha megvolna arra lelkében a vágy, rég ott ülhetne a nemzet szónokai sorában a képviselőházban — de azért szónokol, agitál, izgat és minden szenvedélyes érzésre apellál, mihelyt azt hiszi, hogy eszményi célt szolgál vele. Egy olyan ember, ki még sohasem gyülölt, mindig szerette a jót és a gonoszban is inkább szerencsétlenséget lát, semmint üldözni való dolgot. S mindez az ellentétes indulat, érzés, szereplési mód úgy van leszürődve *Pósa* Lajosban, hogy teljes harmoniát ad lényének, mely mint a mesebeli varázssüveg láthatatlanná tenné fogyatkozásait is, ha ugyan akadnának ilyenek.

Ettől a poétától, jó és boldog emberfiától jelent meg most egy kötet, melynek címe: *Száll az ének*. Csupa szavalni való hazafias költemény, mely csak úgy kinálja magát a muzsikának. Pósa költészetének szárnyain emelkedett népszerűségre már egynéhány zeneköltőnk és biztosra vesszük, hogy legujabb kötetéből is merítenek majd inspirációt hazafias dalokra. Mert azok is olyanok, hogy magukban viselik a zenei hangulatot és azt a lelkesítő érzést, mely csábítja a művészt.

De legnagyobb érdemük mégis az lesz, hogy az ifjúság lelkét megfogják a haza, szeretetnek. Kilencvenhat költemény, amely egy darabokra szakgatott nemzeti epósz és a magyarok bejövetelétől napjainkig minden olyan eseményt vagy alakot megénekel, amely mélyebb nyomot hagyott nemzetünk életében: valóban egy ilyen könyvre nagy szükség volt a modern élet idealizmus nélküli forgatagában. Minden ilyen dal egy kis szi-

—

Jockeyk

Végre is elbizakodtak lesznek a lovak! Vagy nem? Mindég és minduntalan róluk van szó, holott a lóversenyben ők vannak alul és a jockeyk felül, illő tehát, hogy végre a lovasok is szóhoz jussanak.

Ámbátor nem biztos, hogy szóba állanak-e velünk, mert igen gőgös kaszt s csak rangjukbeliekkel társalognak vagy azzal, akinek sok pénze van. Mivelhogy a pénz minden rangbeli különbséget elsimít.

A jockeyk vagy lovagolni szoktak vagy pedig inni. Az utóbbit jobban szeretik, mint az előbbit, de az előbbit meg kell tennük, hogy az utóbbinak áldozhassanak. Mert igen jól sejtették: a jockeynek nem víz az itala. Az ember nála az istállótulajdonosnál, az ital pedig a konyaknál kezdődik. Vakmerő

Tod Sloan az am

MŰVÉSZET

Pályanyertes plakátok. A modern magyar kereskedők és iparosok végre rájöttek, hogy a kereskedés egyik nem nélkülözhető faktora a reklám, amely beleviszi az árúcikkek hírét a közönség körébe és hangos szóval hirdeti világszerte az ipari és kereskedelmi ujdonságokat. Ennek a reklámnak leghatásosabb eszköze a plakát, amely régi eredetü ugyan (Pompéji falain is lehet látni, ily kisérleteket), de művészi magaslatra csak a legutóbbi tíz-húsz évben emelkedett. Mentül szemesebb a kereskedő, annál inkább törekszik arra, hogy kitünő művészkéztől eredő plakátot szerezhessen meg, mert ennek kiállítása, lapidáris hatása, belső értéke erősen megragadja a közönség figyelmét. Mi több, a művészi plakátok révén az árúcikkek hirdetése belekerül a legnagyobb múzeumokba, az előkelő gyüjtők szalónjaiba is. A külföldön már régóta divatos, hogy nagy kereskedőcégek tetemes pénzáldozattal pályázatot hirdetnek plakátokra. Nálunk csak legujabban honosult meg ez a divat. Azt hiszszük, Thék Endre kezdte, utána a Képzőművészeti Társulat következett. Legujabban a parádi arzénforrás és a Magyar lámpa- és fémárúrészvénytársaság hívta a művészeket versenyre. A parádi pályázat a mult héten dőlt el. Hetven pályázó közül az első díjat *Márk* Lajos, a másodikat *Pfeiffer* Helman, a harmadikat *Honti* Nándor kapta. A pályanyertes művek reprodukcióját ebben a számunkban találja az olvasó.

—

Akik a halálnak vannak szánva. A Napoleon-kultusz hatalmas virágokat hajt Párisban. Soha a franciák jobban nem érezték át a korzikai hősnek nagyságát és jobban nem epekedtek egy ujabb Napoleon után, aki az immár megfakult gloiret ujra megragyogtassa. Egész Napoleon-irodalom támadt az utolsó tíz évben, versek, drámák, regények, memoire-művek, nagy történeti monografiák özöne lepte el a könyvpiacot. E hangulatot nem hagyta kiaknázatlanul a festészet sem. A közös ideál lelkes teremtőhangulatba hozta a művészeket, akik a nagy mult dicső epizódjait állítják oda vásznaikon az epigonok elé. Az idei párisi szalónban több Napoleon-kép, napoleon-idejebeli jelenetek ábrázolása látható. Valamennyi közt legmegkapóbb a *Sergent* műve, amelyet ebben a számunkban közlünk. Egy Napoleon-hadseregbeli katonacsapatot mutat, amely hátvédő gyanánt maradt vissza az erdőben, hogy föltartóztassa az ellenséget. Halálra elszánt és halálnak szánt emberek, igazi tipusai a nagy hadsereg hódító gárdájának. *Sergent* hatalmas erővel festette meg ezt a képet, amelyből szinte kirí a mult emlékeiből táplálkozó revanche-eszme.

—

A sixtusi madonna titka. Nagy zenebonát keltett a műtörténészek körében egy imént megjelent könyv, amelyben *Jelinek* Lajos dr. drezdai kutató azt iparkodik bebizonyítani, hogy a drezdai képtár gyöngye, a sixtusi madonna, nem Rafaelnek műve, hanem csak silány másolat. A doktor nagyon elcsodálkozik azon, hogy a drezdai képtár látogatói száznegyven éven át nem vették észre a kép nagy hibáit. Szerinte a madonna kancsal, az egyik angyalnak hiányzik a fél szárnya, a ruhák pedig olyan merevek, mintha bádogból kovácsolták volna. Jelinek

Pályanyertes plakátok *Honti* Nándor festménye

Uj Idők 1899. V. 39. sz.
Pályanyertes plakátok

hirdetésnek mögötte elterül; milyen szépnek gondolta ő azt (pedig milyen rút volt, milyen közönséges volt — mi már láttuk).

— Szeret, szeret, — suttogta, aztán felugrott, végig keringőzött a szobán, majd megállt a tükör előtt, nézegette magát s egy-két szertartásos pirouettet vágott ki tükörbeli énje felé.

Egész nap víg volt, mint a csicsergő madár, de ez se tűnt fel, mert a Palojtayné-féle születésnap óta nem olyan ványadt, búskomor többé, mint azelőtt. Nemcsak a régi kedve jött meg, hanem az arcza is kezdte fölvenni a hajdani almavirág-szinét.

Az udvarlók iránt se volt oly érdes többé, nem bújt el előlük, nem szeszélyeskedett, ha jöttek, nyájasan beszélgetett, tréfálkozott, vagy kártyázott velök. Pedig ugyancsak jöttek. Néha tele volt az udvar kocsival, az istálló pedig idegen lovakkal. Az a baj, hogy a kocsisok is ott voltak, a kik sok minden tarkaságot elmondtak az uraikról a Tóthék cselédei előtt, kikből ismét Tóthné szedte ki a hasznos tudnivalókat, melyek meglehetősen meghalványították azt a jóleső pompát és fényt, melyet a szép kocsik, czifra szerszámok és lovak mutattak a szemnek. Kisült, hogy a Vitnyédy Pali négy szürkéje le van foglalva s ha meg nem kapja Mari kisasszonyt husvétig, mindene dobra kerül. (No hát nem kapja meg, — dohogott Krisztina asszony.) A Gyengő Józsi is csak olyan könnyű gavallér, két orosz trapperje is bizony csak arra való, hogy sebesebben elérje rajtuk a «Budapesti Közlöny» valamelyik hátulsó kolumnáját. A legnagyobb «flancz»-ot Palásthy György fejtette ki, mert az minden alkalommal más-más lovakon jött, folytonosan csereberélvén őket. Csinos, elkényeztetett úrfi volt, szertelen gőgjében azt szokta mondogatni: «Csak egy Isten és egy Palásthy van, csakhogy az Isten három személyre oszlik.» Szóval az Isten föl van már Krisztus születése óta darabolva, de Palásthy egyben van. Erősen számot tartott a Mari kezére s úgy tekintette, hogy egy szavától függ, hanem ezzel a döntő szóval még gazdálkodott, egyelőre a «flirt»-nél maradt, csak

BARÁTNŐK.

KÉPES LAPOK.

NŐI ARCZKÉP.

MÁRK LAJOS FESTMÉNYEINEK KIÁLLÍTÁSÁBÓL. (A sokszorosítási jog a Könyves Kálmán társaságé.)

A sokszorosítási jog a Könyves Kálmán társaságé.

La cuenca.

MÁRK LAJOS FESTMÉNYEINEK KIÁLLÍTÁSÁBÓL.

ez a szép, ezt kell nyújtani, — a többi egyszerű forma.

Valóban a származás volt itt piaczra állítva a jámbor Tóthék elé, hogy mint portéka óriási áron keljen el. És Tóthné tényleg a származás felé hajlott titkos terveivel, Palásthy és Klackner báró közt habozva, mert Palásthy ugyan csinosabb fiú, de Klackner báró. Igaz viszont, hogy Klackner csak német báró, holott Palásthy előkelő magyar familia. Tóth úr semmi nézetet nem nyilvánított, de ha szabad némi jelekről következtetni, legszivesebben beszélgetett vendégei közül Sipos törvényszéki elnökkel, pedig az csak fiakkeren járt ki Bontóvárról és már nem is volt elég fiatal, azonfelül, azt mondják, nem nemes ember, holmi polgári Siposokból való. A széptevők néha «elefántokat» is hoztak magukkal, ezek nélkül nem megy az ilyen falusi udvarlás. A széptevőkből nem egy esetben udvarlók támadtak s így szaporodott a Mari udvara. Új alakokkal új benyomások keletkeztek s Tóthné a szerint módosította terveit, reményeit, a folytonosan változó szituáczióban nagyobb szórakozást és mulatságot találva, mint a leánya. A Palásthy György előkelő származása elhomályosult a köpczös Vente László egyik elejtett büszke szavával. Vente, a kit lófeő székelynek mondanak, de inkább hasonlít feje a békáéhoz, csak elefánt volt eddig, vagy legalább úgy tekintették (Gyengő hozta el magával néhanapján), hanem egyszer, két nappal azután, a hogy a szolgabiró ott járt, nagyban feléje fordult a Tóthné érdeklődése és figyelme. Orronverősdit játszott Marival, Vente úr bukti lett, Mari pajkos volt, mint egy kis ördög, nem lehetett vele birni, olyan komolyan és lendülettel ütögette nagy uborka orrát a kártyákkal, hogy a vér eredt meg belőle. Az Istenért, hamar egy lavoirt és vizet! Kifolyt abból vagy másfél messzely vér, úgy, hogy mindnyájan meg voltak már ijedve s ő maga is megrettent, hogy azt mondja, ez igen veszedelmes dolog a Venteknél. Hogy miért, kiváncsiskodott Tóthné, ki szenvedélyes gyűjtője a különös családi vonásoknak.

— Mert családi betegség, még pedig halálos betegség, — felelte Vente. — Már Attila, egyik nevezetesebb ősapám is orrvérzésben halt meg, épen a lakodalma éjszakáján. (Olyan hangon mondta, mintha még nevezetesebb Venték is lettek volna.) Azóta meg épen sok Vente pusztult el így, — kivált a megyei restaurácziókon.

Az orrvérzés elállott és a Vente Laczi értéke nagyban megnőtt, mert már mindjárt a vacsoránál feljebb ültette Tóthné vagy négy terítékkel, mint azelőtt.

E hivalkodó, léha társaságot találta Noszty Rekettyésen, mikor a következő héten látogatást tett. Nem volt parasztra oka, mert szivesen fogadták, nemcsak az öregek, de Mari is. Úgyszólván vele foglalkozott, neki beszélt, ő rá figyelt és kurtán bánt el a többiekkel, ha hozzája igyekeztek férkőzni. Ez különösen a Palásthy gőgjét sértette s ürügyet keresett, hogy belekössön az új vetélytársba. A vacsoránál szóba került a pozsonyi Kempelennek, a kit Tóthné még ismert kis leányka korából, a világhírű sakkozó gépe, mely I. Napoleont is megverte a sakkban. Kempelen anyai nagybátyja volt Palásthynak, de a család se tudja a világ e legcsodálatosabb találmányának a titkát, az akkori fejedelmek is eleget firtatták a nagybácsit, de nem mondta meg.

— Ejh, hát ember volt benne elrejtve, punktum, — mondá Noszty. — Nem lehet máskép.

— Vagyis ez azt jelentené, hogy a nagybátyám csaló volt?

— Én csak azt állítom, hogy élő ember volt a gépben, — felelt kitérőleg és gunyorosan, — se többet, se kevesebbet. Az ön bácsikájához semmi közöm.

Felugrott erre Palásthy, mint a höresög.

— Én pedig nem tűröm ezt a szemtelenséget, hallja az úr.

Nyugodtan ráemelte a szemeit Noszty:

— Én pedig megtanítom önt türelemre.

Mindössze ennyi feleselés történt, néma csönd lett utána, s vontatottan ment azután a társalgás, hamar szétoszlottak.

Reggel aztán párbaj volt a bontóvári Nyirjésben, Noszty Ferencz átlőtte a Palásthy jobb kezét, úgy, hogy harmadnapra amputálni kellett. (Most már hát Palásthy is több darabban volt.) De semmi az, hiszen a balkézzel is lehet hajtani négy lovat.

(Folytatása következik.)

MÁRK LAJOS FESTMÉNYEINEK KIÁLLÍTÁSA A NEMZETI SZALONBAN.

Mikor Köves mesterhez, a tanárhoz egy fürge kis ifjút bevitt az édesapja, hogy a művészet elemeiben oktassa, a derék mester aligha sejtette, hogy minő fényes pálya áll e fiatal művész-csemete előtt. Még alig egy negyedszázad pereghetett le azóta, küzdelemmel, vágygyal, ambiczióval s lázas munkával teljesen — és az egykori gyerek-ember ma fejlődése tetőpontján áll. Egyéniségét megtartva, eredeti tehetségét megőrizve, a külbehatásokat egészséges és okos módon feldolgozva, mint kiforrott művész áll előttünk ma Márk Lajos.

A szines és finom árnyalatokban gazdag magyar föld s az eredetiségében oly változatos honi élet, önkénytelenül nyújtotta mindazt, mire egy ily ötletes, temperamentumos, izmos tehetségnek szüksége volt. Páris aztán megérlelte azt, a mi benne itthon forrott.

Márk törekvésében sokban hasonlít némely legmodernebb zeneköltőhöz, ki disszonancziákat dob elénk, hogy aztán játszva nagy «verve»-vel a könnyen gördülő melódia hullámain, szines harmóniába olvaszszon minden alkatrészt, mely átsiklik gazdag érzelem-világán. A szinszimfóniák s a gördülékeny, ritmusban gazdag dallamok, a sokféle hangszerre komponált orchestrális művek könnyű kezű, ötletes mestere ő.

Szinei melegek, mélyek s a mellett a könnyen alkotó mester játszi ügyességével rögzítve, a friss érzés himporától csillogók. Érzése, gondolatvilága a körötte zajló életet gyorsan fogja fel s egyéni szinezéssel tárja elénk.

A világ központja nála a nő, a szinesen ragyogó, virágról-virágra szálló. Belebben a műterembe s mint forró vérű múzsa, tele marokkal szórja a játszi, sziporkázó ötletet. S a gyors járású ecset bizton siklik a vásznon s a paletta gazdag skálája egymásba olvadó árnyalatokban dúsan adja mindazt, a mit a művész érez, s a mi szavakban ki nem fejezhető.

Némely nagyobbszabású kompozicziójában modern allegóriát látunk, a mely változatosan variálja az örök igazságot: «férfi sorsa a nő». Az ifjú, ki lejön palotája lépcsőin s eléje tárúl a gyönyörök kimeríthetlen tárháza csábító, játszi szirének képében, vagy a Hesperidák kertje, hol minden férfi párjára akad s betelhet a gyönyörrel.

Szingazdag, jól átérzett, teljes technikai készültséggel s a stilusnak megfelelő könnyed rajzzal megoldott érdekes művészi problémák.

Mint arczképfestő egyike a legkedveltebbeknek, alakjait mindig érdekessé s vonzóvá tudja tenni s a légkör, melyet szineivel von körülöttük, érdekli, lebilincseli a nézőt. Az érdekes női szépségek könnyűkezű, ügyes interpretátora. Egy hanyag «pose»-val, ötletesen rendezett redőzettel a kevésbbé érdekes arczoknak is érdekességet tud adni.

A festői mellett Márk egyéniségében nagyon értékes rajzolói tehetség is van; legfrappánsabban mint torzkép-rajzoló jelentkezik.

K—ny Ö—n.

A HALOTT KÖLTŐ KRITIKÁJA.

(Egy új, érdekes franczia könyv.)

Paul Verlaine neve nem vad-idegen már a magyar publikumnak sem. Kissé megkésve eljön lassanként hozzánk is a szegény Lelian. Ez volt az ő furcsa, gyermekes, bús, beczéző neve: szegény Lelian. Koporsójánál versei miatt még egymás fejét verték be a franczia kritikusok. Ma már (boldog ember a halott költő) elismeri mindenki, hogy nagy, különös poéta volt. Épen most virágzik javában Párisban a Verlaine-irodalom és Verlaine-kultusz. Lehet, hogy az Idő már is túllépett a Verlaine-verseken. Lehet, hogy a Verlaine-verseket a versolvasók nem falják már olyan mohón, mint tizenöthúsz évvel ezelőtt. Annál jobban érdekli azonban a kiváncsi francziákat minden adatocska e hajszolt, szennyes életű, szerencsétlen nagy ember életéből. Csak a minap jelent meg egy vaskos életrajzi adattár. Verlaine egy intimusa írta az intimus Verlaineről. Sok újat nem találunk e könyvben. Katonatiszti családból származott Verlaine, töretlen bozótban tört útat az ő egyéni költészetének. Kishivatalnok is volt, ujságíró is, franczia nyelvmester Angliában. Fölszállott a dicsőség olyan csúcsára, hogy egyszer majdnem beválasztották az Akadémiába. De fékezhetetlen, beteg vére űzte, kergette, csavargóvá tette. Börtönben is ült, mint Wilde Oszkár s elaljasította az alkohol, mint egykoron Poe Edgart s egy kicsit Musset-t.

Minderről most nem szándékozunk részletesebben írni. De mostanában jelenik meg vagy azóta meg is jelent már Párisban, Verlaine-nek egy kiadatlan műve. Ez a mű és e mű története olyan *emberi és irodalmi dokumentum*, hogy minden ország litteratura-kedvelői elmélkedhetnek rajta. Ezt a posthumus könyvet akkor írta Verlaine, a mikor már *megtért*. Verlaine is, miként annyi viharos életű íróművész, kivált a francziáknál, a valláshoz menekült. Gyönyörű, a hittől mámoros, misztikus, forró, szivekbe síró versek az örök tanúi a megtérésnek. Ez időben már szállása, sőt hétre kibérelt ágya se volt Verlaine-nek. Valamelyik szigorúbb szállásadója zálogot kért tőle s ő átnyújtott egy nyaláb kéziratot. Ez a kézirat fog most Párisban könyvalakban megjelenni. A szigorú szállásadó huszonhét esztendő óta hiába keresett

Márk Lajos

Képzőművészet 1928 14.

MÁRK LAJOS: Önarckép

TARTALOMJEGYZÉK:

Gróf Klebelsberg Kunó: A magyar irodalmi és művészeti kongresszus ünnepi megnyitója 216
Dr. Siklóssy László: Márk Lajos 218
Gy. N. Az aquarellisták és pasztellfestők kiállítása 227
A Műcsarnok Őszi Tárlata *(gy. és Boross Mihály* 229
Croniqueur: Telcs Ede és Hubay Andor kiállítása 235
Hírek 235

KÉPEK JEGYZÉKE:

s: Önarckép . . . . . Címoldal
n: A Szabadság-szobor bigája . . 213
s: Portrait 214
Jeritza Mária 215
dor; Sámson és Delila 216
s: A művész és felesége . . . 217
Gims Lajos: Tabán 225
„ „ Brügge 225
„ „ Alföld 225
Schima Dezső: Az Olasz-Magyar kiállítás ötvös munkái 226
Bánszky E. László: Aratók 227
Kézdi-Kovács László: Agárdi öreg fák 227

Márk Lajos

Szirének fészke. *Márk* Lajos műtermében óriás vásznon bontakozik ki ez időben egy hatalmas méretü kép: a *Szirének fészke.* Temérdek életnagyságu alak zsibong a képen: a szebbnél-szebb szirének magukhoz csalogatják a férfiak egész tömegét, hogy belefojtsák az örvénybe. A tengerparton óriás szirtek, sziklalalak emelkednek, ezek aljában heverész a sok szirén, fönn pedig, a sziklák magaslatán az elkábitott férfiak csoportja rohan vesztébe. A kép még csak készülőfélben van, de máris látni rajta a főalak pompás kvalitásait. Márk nagy kedvvel dolgozik e művön s reméli, hogy a párisi kiállításra elkészíti.

Ujdonk
1899. V. 48.

Mesterek a „Japán törzsasztalnál"

A téli kiállítási évadban kétségtelenül *Márk Lajos* gyűjteményes kiállításának volt a legnagyobb sikere. Barátai és tisztelői ebből az alkalomból nagy ünnepséget terveztek a tiszteletére, de a nagymester, általánosan ösmert szerénységével, minden ünneplést elhárított magától. Igy barátai és közeli ösmerősei is csak levélben vagy egy meleg kézszorítással üdvözölhették a nem mindennapi siker alkalmából. Mi sem szalaszthatjuk el az alkalmat, hogy a magyar képzőművészetet szerető közönség nevében ne üdvözöljük őt és ne szorítsuk meg a kezét.

Azok az értékes művészi munkák általánosan ismeretesek, melyeket Márk végzett. Nagy nemzetközi sikerei nemcsak önmagának, hanem a magyar művészetnek is dicséretére váltak.

Nagy sikere alkalmából, az asztal törzstagjai közül: Márk Lajost interjuvoltuk meg Kemény Nándor után.

Arra a kérdésre, hogy közel negyed évszázados külföldi tartózkodása alatt, milyen érdekes művészi epizódra emlékszik vissza legszívesebben, ezt mondja:

— Most, amikor az egész világon nyomott a hangulat és a művészeket is nagyon sujtják a sötét viszonyok, a létért való nagy küzdelem elnyomja az emberekben, a művészekben, az etikai dolgokat. Ha valakinek eltörött a lába, nem szívesen emlékszik vissza arra, hogy harminc év előtt, hogy ropta a csárdást. Igy vagyok én a régi kedves epizódokkal.

Megkérdeztük, helyesnek tartja-e, hogy a közönség a közvetítő kereskedelem kikapcsolásával egyenesen a művészhez menjen, ha képet akar venni?

— A művésznek el kell követnie mindent, hogy a művészete diadalra jusson. Amíg jóviszonyok voltak, addig a kereskedelem is segítette előbbre jutni a művészt és így nem is volt sohasem szükség arra, hogy a kereskedőt teljesen mellőzzék. Ezek a dolgok a viszonyok szülte megoldások, — talán kapkodások, — de föltétlenül jogosultak. Ha a művész anyaga megmarad, valamiképen meg kell kísérelni az értékesítését, mert: élni kell. Ha nem megy másképen: be kell engedni a közönséget a műterembe, még akkor is, ha nem vásárol. Az ilyen műtermi látogatásnak mindig van egy bizonyos fokig propagáló eredménye. Valamikor úgy volt és talán mégis az volt a helyes, hogy az egyik gyártotta a cipőt, a másik eladta, a harmadik meg viselte.

Baj származhatik-e, a művészetre, ha a művészek olcsóbban adják a műveiket?

— Baj nem származhatik belőle. A közönség részére hozzáférhetővé kell tenni a művészetet. Mindegy az, hogy a művész hogy és hogyan ad el. Lényeg, hogy eladjon, mert nem járhat senki lyukas cipőben, télikabát nélkül. Ha a művészek olcsóbban is adják esetleg a képeiket, ez, ösmerve a magyar művész etikai alapját, meggyőződésem szerint sohasem megy majd a művészet rovására. Másként lehetne minden, ha a közgazdaság korifeusai meg tudnák javítani a nyomasztó viszonyokat. Akkor ezek a problémák, megközelitően sem lennének annyira fontosak, mint mostan.

Arra a kérdésre, melyik műve tetszett leginkább a közönségnek az Ernst múzeum kiállításán, — nem akar nyilatkozni. Végül azért megjegyzi, mintha önmagának mondaná:

— Ugy tudom másoktól, hogy a nagyobb dolgok mellett a virágcsendéletek is sokáig maguk előtt tartották a szemlélőket.

Füleky József.

Márk Lajos: „Önarckép"

SZERELEM

Találkozóm van a szerelemmel:
álmomban kaptam a randevut,
borús őszi éjjel,
tépett lélekkel,
találkozom a szerelemmel.
Hulló levél?
Csípős szél?
Hervadó nyár?
Vagy talán ember?
Vágy, vér, bánat,
mi tán síromig kísér
vagy öröm, amit
könnypatak követ? . . .
Borus őszi éjjel
találkozom a szerelemmel
s nem tudom mi az?

Pór Irén.

Nem kértem soha

Nem kértem soha, mindig adtam,
Fájó szíveket simogattam,
És nem gyűlöltem, csak szerettem,
Ha megbántottak — elfeledtem . . .

A bűnök mellett elhaladtam,
A hazug érzést megtagadtam,
A napsugárt, a fényt kerestem,
A vágyaimat eltemettem . . .

A nagy harcban alul maradtam:
Én mást akartam . . . mást akartam . . .

Szentmiklóssy Gézáné.

Művész Élet
1933. 2. sz.

jövőt akarjuk élni! Ezért nem nyújt a színház már nekünk maradéknélküli élvezetet, mert csak a jelent adja. Embert ad. Emberi sorsokat ad! De hol vagyunk mi már ettől. Gépemberek életét éljük. Phalanster, ez az ideálunk!

roljuk őket azért, hogy ma ennek van még bizonyos sexuális háttere. Hogy több ezekben a kirándulásokban a szerelmeskedés lehetősége, mint a természet szeretete ... A természet olyan hatalmas, hogy egy napon meghódítja őket. És hívei lesznek. És aki a természetet

J. Cermák (Prága): „Asszonyrablás"

Ezt nem adhatja a színház!

És örüljünk rajta, hogy nem adja!

És bármilyen szomorú is, mint jelenség, hogy a színházak üresen állanak, hogy a színház elvesztette hitelét, azért ne aggódjunk! Ez csak a tisztulási folyamat egy periódusa.

Ha megfigyeljük, — ma még csak modernkedés és divat, de ez nem baj!, — hét végén tódulnak az emberek a szabadba. Levegőre vágynak a kormos falak közül. Eget akarnak látni. Sportolni akarnak. Ne ócsászereti, az már természetesen is él. Aki természetesen él, az erkölcseiben tiszta. Aki erkölcsös, az egészséges... És egy napon egész ember lesz ismét!

Ez az egész ember pedig ismét elmegy az istenházába, hogy elmondjon egy szívből jövő imát és elmegy a színházba, hogy felfrissítse a lelkét.

Addig, míg ez az idő eljön, játszanak a színházak, játszanak, de ne a jelennek, hanem annak a jövőnek, amelyben az egészséges ifjúság megtalálja a maga helyét az életben!

Roche d'or.

Márk Lajos, 1867-1942

Álló nő biedermeier ruhában, olaj

Mű- és Régiségkereskedelmi Váll. II. Művészeti aukció. Bp. 1948. ~~16~~ 15 1.

Márk Lajos

Fehérruhás höbgy, olaj

Dániel az oroszlánbarlangban, olaj

Árverési Közlöny. 1936. márc. 2. rendk.sz.

44 l.

MDK

Márk Lajos festőm.

Tükör előtt, festm.repr.

Genthon: A magy.festőművt.tört. A Szépműv. könyve. Bp.1940.

992 l.

MDK

Márk Lajos, 1867-

Férfiképmás, festm.

Torzkép: Alpár Ignác a "Régi Szalonban", cer.

Ernst Muz. 22. sukc.

28 l.

MDK

Márk Lajos

Nő virágokkal, of.

Árv. Csarnok 1o4.aukc. 1942. máj. 1o. 1.

MDK

Márk Lajos, 1867-

Férfitanulmány

Női tanulmányfej

Ernst Muz. 21. aukc. 26 l.

MDK

Márk Lajos, sz. 1867

Verandán

Orgonák

Ernst Muz. 5o. aukc. 1934. dec. 13. 1.

MDK

Márk Lajos, sz. 1867

Zöldbluzos nő

Nő tükör előtt

Ernst Muz. aukc. 49.sz. 1.rész.

MDK

Márk Lajos, sz. 1867 Retteg.

Müteremben, olaj

Arad város nyilv.képtárában elhelyezett festmények és rajzok jegyz. 15 l.

Márk Lajos

Művészi divatok. Egyetértés 19o7 dec. 25. 69 l.

Lyka Károly: A Miénk bemutatója. Uj Idők, 1909. XV. 8.sz. 191 l.

Márk Lajos

Műcsarnok 19ol. 182 l. /Mükiáll. Velenziában/

Márk Lajos
Női arckép, repr.

Képzőművészeti élet 1926-ban. Pesti Hirlap 1927 évi nagy naptára. 131 l.

Márk Lajos festőmüvész
Vázlat
Tárkányi Jenő gyüjt. pótkatalógusa, 1919

~~[illegible]~~ ankcidjának

22a lap: (38. Psalm.: Dixi: Custodiam vias meas) *D* iniciálében (69×74 mm) a *Betlehemi gyermekgyilkosság* jelenete. A betűt, kék keretben, arany alapon rózsaszín, kék, vörös, zöld indafonatok alkotják, amelyekből felül zöld eprekkel s levelekkel díszített, spirálisba kanyarodva, két egymásba csavarodó indaszár felkúszik a lap felső széléig, ahol az inda végén hosszúfarkú kis, vörös mókus ül.

A betű belsejében oldalt ül az aranykoronás Heródes, kék ruhában, piros köpenyben. Jobbjában arany jogar. Előtte kék páncélos, piros köpenyes katona felemelt jobbjában tartott hosszú karddal lesujt a balkezében tartott gyermekre. Lába előtt egy másik gyermek lefejezett teste. Mögötte még egy zöldköpenyes katona. Heródes mögött egy férfi feje látszik. (338. kép.)

26a lap: „..... Anno Domini MCCLXXIX Id. Jan. scriptum est." (Vörös betűkkel.)

46b lap: Egy miniatura (186×130 mm) az *Utolsó Vacsora* jelenetét ábrázolja. Kerete a két hosszanti oldalon hullámvonalban megtörik. Oldalt ül Krisztus. Balkezében fehér ostyát tart. Ruhája kék, palástja vörös. Mellette félkörívű asztal, amely a rajtalevő nagy hal formáját követi. Az asztal körül tömött sorban helyezkednek el a hatalmas Krisztusnál jóval kisebb apostolok. Elől, hátsó nézetben, négy apostol ül, kiknek glóriája az arcuk előtt van. Felül négy pillérfőn nyugvó, hármas tagoltságú, zöld-sárga boltív látható, két csomóra kötött piros lepellel. A miniatura felső szélén a keretből egy-egy háromasosztású épületrészlet emelkedik ki. (339. kép.)

47a lap: (68. Psalm.: Salvum me fac, Deus) *S* iniciálé (76×70 mm) arany alapon, zöld sárkány-

Márk Lajos
Tiz olajfestménye, keret nélkül

Árverési csarnok, 1939. 18 l.

Egyházasgerge /Baranyainé/

dog nyeregtető. (000 rér)

Belseje: A templom belső ki
jellemzőek az 15oo körüli h
mák egymás mellett láthatók
hosszúra nyúlt szentéllyel.
zettel, a nyolcszög három c
barokk falpillérrel tagolt.
/Eredetileg gotikus bordabo
egy méter magasan kezdődő g
lon egyszerü, vizszintes von
végét ma a barokk falpillér
Szentségfülke: hármas felép
25 cm mérettel, mélysége 4o
fimom vonalu kettős vonalas
majd széles párkány, felett
Krisztus félalakja, kitárt
E lunetta felett oromzat, o
vékony indák, hüvelyes palá

bordás keresztboltozata

Márk Lajos

Karikatura a modern festőkre, tus

Szent-György-Czéh XLVI. művészeti aukciója. A Gyűjtő.
X. évf. 2.sz. 4 1.

szép kváderkő-falazatot mutat, mely
iletei alatt is feltehetően tovább
neletes, a hajó és a szentély találko-
rkány: "1750". Egyszerü emelettagolás,
oldalon egy-egy ablakkal. A régi barokk
háborus sérülések miatt uj, lapos sá-
templom oldalán befalazott gotikus ajtó.
biztositott tetőszék tovább is káro-
aira, melyek ennek következtében repe-

barokk tér, keskenyebb, kissé alacso-
eredetileg gotikus szentéllyel. Az ere-
yett mindkét boltszakaszban barokk é-
k. A jól áttekinthető, világos hajó-
tős toszkán falpillérekkel, erős pár-
kkel. A keletről negyedik boltszakasz-
ármas ivelt átjáróval, fent középen

MDK

Márk Lajos
müvásárlói szakbiz. előadóhelyettes lett

A Mücsarnok új vezetősége. Müvészet, 1910. 177 l.

Márk Lajos
festő

M.D.K.

Kalapos nő

Árverés 1958. Budapest.

17.l.

Márk Lajos festő M.D.K.

Torzkép: Alpár Ignác a régi
malomban ceruza 19 × 15

Térfi képmás karton 45 × 32

Enyedy Lukács és neje hagyatéka. 13 p.
1923 28

Márk Lajos

M.D.K.

Ülő nő

Bizonkció 1957. Budapest.

21 l.

M. D. K.

MÁRK Lajos Testő

„Szerző dés nélküliek" (Munkácsy-tatás)

Ugvári 1958. 262.

MDK

Márk Lajos, sz. 1867.

Arcképtanulmány, festm.

Róna József mütermében. festm.

Ernst Mus. 55. sukc. 1937. ápr.
22 l.

MDK

Márk Lajos

Női tanulmányfej, of.

Modell, of.

Árverési Közl. 1938. 4.rk.sz. 85.sz.

26 l.

MDK

Márk Lajos

a pályázat bizottságának tagja

A téli kiáll. plakátja.

Műcsarnok, 1899. 24.sz. 1.

382

MDK

Márk Lajos

Kártyavetés, olaj

Felvinczi Takács Z: Benczur és iskolája. OMKT. B.Gy. és tanitványai kiáll. Képes katal. 1921. 64 l.

MDK

Márk Lajos

Incselkedés, olaj

Felvinczi Takács Z: Benczur és iskolája. OMKT. B.Gy. és tanitványai kiáll. Képes katal. 1921. 65 l.

MDK

Márk Lajos festőművész.

Benczur-isk. tagja

Felvinczi Takács Z: Benczur és iskolája. OMKT. B.Gy. és tanitványai kiáll. Képes katal. 1921.

22 l.

MDK

Márk Lajos festőművész.

Benczur-isk. tagja 1892-1897.

Felvinczi Takács Z: Benczur és iskolája. OMKT. B.Gy. és tanitványai kiáll. Képes katal. 1921. 23 l.

MDK

Márk Lajos

Női tanulmányfej, of.

Árverési Közl. 1938. 6.rk.sz.

25 l.

MDK

MDK

Márk Lajos festőmüv.

a képzőmüv. tanács uj tagja

Vállalkozók Közl. 1908. dec. 9. 8 l.

MDK

Márk Lajos

Nő rózsákkal, of.

Árv. Közl. 1939. szept. 4.rk.sz. 91.sz.

24 l.

Márk Lajos festő

M.D.K.

A Fészek Klub választmányi tagja

A „Fészek" ... tagnévjegyzéke. Bp. 1929

MDK

Márk Lajos

Virágcsendélet, of.

Tiz olajfestmény

Árverési Közl. 1938. dec. 8.rk. 88. aukc.

25-26 l.

MDK

Márk Lajos

Sportkarikatura kiáll. Testnevelési Tudom. Tanács Sportmuz. 1958. 3 l.

Sportlaarlaaturs Kiäil. Teatnevelöst Tudon.
Tarkes Sportmus. 1938. 3 l.

MDK

Márk Lajos

Kompozició, of.

Árv. Közl. 1935. 2.rk.sz. 74.sz. 27/7 1.

MDK

Márk Lajos, sz. 1867.

Női akt

Pletyka

Ernst 11. sukc. 1920. ápr. 19 l.

MDK

Márk Lajos festő

Tárlatok. Képzőművészet, 1933. 59.sz. 88 l.

MDK

Márk Lajos, sz. 1867

Női képmás, festm.

Ernst Muz. 33. aukc. 44 l.

EDK

Márk Lajos, sz. 1867

Nő vörös pongyolában, festm.
Akt interieurben, "

Almásy-Tel.Int. VIII. aukc. 1942. febr.

25 l.

MDK

Márk Lajos, sz. 1867.

Ifjuság, of.

Férfi arckép, of.

Ifjuság, of.

M. Studio 2. aukc. 1921. 19 1.

MDK

Márk Lajos, sz. 1867.

Vágyódás, of.

Telepy Károly festő arcképe, of.

M. Studio 2. aukc. 1921. 19 l.

Márk Lajos festő.

OMKT.1895.tav.

MDK

Márk Lajos festőm.

Genthon: A magy. festőműv.tört. A Szépműv. könyve. Bp. 1940. 992 l.

MDK

Márk Lajos

Modell, of.

Árverési Közl. 1938, 3.rk.sz.

32 l.

MDK

Márk Lajos

Hölgy fehér rózsákkal, of.

Társalgás, of.

Árverési kisz. 1938, 3.rk.sz. 27 l.

Márk Lajos festő M.D.K.

naturalista allegóriák

Kamyris, Magy. műv. Bp. 1960 524

Márk Lajos MDK

Azok között a müvészek között emlitve, akiktől az ~~Magyar~~ Hazai MÜpártolók vásárlók Alkalmi Egyesülete áprilisban müveket vásárolt.

~~Magyar~~ Hazai MÜpártolók vásárlók Alkalmi Egyesülete.

c Mücsarnok. 19o1.14.sz. 2o2.1.

Márk Lajos MDK

Az ujonnan alakult Fészek választmányi tagjai között emlitve

A F.É.S.Z.E.K. megalakulása.
Mücsarnok.1901.11.sz.175.l.

Márk Lajos MDK

A Studio 19o1 februári száma közölte Tahi Antalnak a magyar müvészetről irt cikkét, mely többek között megemlékezett Márk Müveiről is.

A Studio a magyar müvésezkről.
Mücsarnok.19o1.11.sz.174.1.

MDK

Márk Lajos, sz. 1867.

Hölgy ölebbel

Ernst Múz. aukc. 43. 1929. 51 l.

MDK

Márk Lajos

Képzőművészet, 1928, 8-9.sz. Egyesületi hirek.

MDK

Márk Lajos, sz. 1867.

Telepy Károly arcképe

Ernst Muz. aukc. 45. 1930. 23 l.

MDK

Márk Lajos

Munkácsy-céh közgyülése. Képzőmüvészet, 1930. 3o.sz.

MDK

Márk Lajos, festö
szül. 1867.

Olvasó nö. Jelezve. Vászon.

Nö vörös pongyolában. "
Jelezve lent jobbra.

gr.Almásy-Teleki Éva müv.int. /v.Ernst-Muz./
IX.Müvészeti aukció.1942.máj.lo.-töl kiáll. 18.-án
Kat. 24.l. aukció.

MDK

Márk Lajos, sz. 1867

Arcképtanulmány
Róna József műtermében

Ernst Mus. 55. sukc. 1937. 22 l.

MDK

Márk Lajos

Pesti Napló, 1932. nov. 27.
Csoportkiáll. Ujpesten.

(1820 körül Kúria

t, félkörablakos, klasszicista,) a kar

MDK

Márk Lajos, sz. 1867.

A vörös pongyola, festm.

Ernst Muz. 51. auk. 1935. márc.
1.
14

Márk Lajos

Z.V. urnő arcképe

Munkácsy Céh első kiállitása a Nemzeti Szalonban, Budapest,1928. katalogusa 2 lap

Márk Lajos

Virágcsendélet

Munkácsy-Céh első kiállitása a Nemzeti Szalonban
Budapest, 1928., katalogusa 18 lap

Márk Lajos

Dunamentén

Munkácsy Céh első kiállitása a Nemzeti Szalonban
Budapest, 1928. katalogusa 26 lap

MDK

Márk Lajos

Magyar művészek Oroszországban.
Műcsarnok, 1899. 26. sz. 405.l.

MDK

Márk Lajos

Tavasz, olaj

Szent György Céh IX. auk. 1911. nov.

22 l.

MDK

Márk Lajos festő

Pandora, 1927. 1.sz. 61 l. Komor András: Három kiáll.

M.D.K.

Márk Lajos
festő

310) gróf. Majláth Géra főispán arcképe.

311) Huszár Aladár főisp. arcképe.

Egyéb köztulajdonból elveszett műtárgyak jegyzéke.
Budapest, 1952.

20 l.

Márk Lajos

MDK

Rákosi Szidi arcképe, olaj

Höllerÿl J: A loo éves Nemzeti Szinház emlékkiáll. leiró lajstr. Bp. 1937. 72 l.

MDK

Márk Lajos, sz. 1867.

Nő vörös pongyolában
Akt interieurben

Almássy Teleki VIII. 1942.
25 l.

MDK

Márk Lajos, sz. 1867.

Női arckép, paszt.

Ernst Muz. 18. auk. 1921. dec.
58 l.

MDK

Márk Lajos

Nő rózsákkal, olaj
Tiz olajfestmény

Árverési Közlöny, 1939. 3.rk.
27 l.

Máth Lajos festő M.D.M.

Bp. VI. Benczúr u 7. 1901-től a Fészek club tagja.

A „Fészek" ... tagnévjegyzéke. Bp. 1928, 43

HDK

Márk Lajos

Pezsgő, tollr.
Leány bundában, tinta

Árverési közl. 1940. dec. 7.rk.sz. 96.auk. 1.

MDK

Márk Lajos

Ketten, szin. tollr.
Jelmez, tusr.
Fényes Adolf karikaturája, szin.rajz
Mihalik Dánielel " " "
Szép fej, tollr.

Árverési Közl. 1940. dec. 7.rk.sz. 96.suk. 1.

Márk Lajos

Karlovszky Bertalan müvésztársával együtt Párisban járt, hogy a Mücsarnokban az április folyamán megnyitandó nemzetközi kiállitásra meghivja a külföldi müvés eket.
"Krónika" c. rovat közleménye.

Képes Családi Lapok, Bp. 1899. márc. 5.
XXI. évf. lo. sz. 16o. lap

Mórk Lajos

(1867-1940) festő, 1887 körül München, Hollósy Simon köréhez tartozott.

Lyka Károly: Vándorlásaim a művészet körül, Budapest, 1970. 363 l.

321.

Márk Lajos

A II. nemzeti képzőművészeti kiállításon a Műcsarnokban képével szerepelt.

PN. 934. IV. 28.

Márk Lajos

A Mücsarnokban rendezett tárlatról ir M.: "A téli kiállitás"cimmel s felsorolja az ott szereplő legifjabb müvésznemzedék tagjait, megemlitve közöttük a müvész nevét.

Képes Családi Lapok, Bp. 1891. dec. 6.
XIII. évf. 49. sz. 778-779. lap.

Márk Lajos

Szerepel a „Magyar szinésprostrék" c. Várlatom a Vigszinházban

Magyar Nemzet 1970 X. 20 4 old.

M.D.K.

Márk Lajos

"Keep smiling!" c. tréfás körkérdés a cimnek megfelelő plakáttervet kér a müvészektől. Rajz-repr.

Szinházi Élet. Bp. 1931. márc. 1-7.
XXI. évf. lo. sz. 42. lap

Márk Lajos

szerepelt az Arcképfestők kiállításán a Nemzeti Szalonban.

Est 1935. X. 6.

Márk Lajos

szerepelt az Arcképfestés kiállításán

a Művészti Szalonban.

Bp 1935. V. 6.

Márk Lajos

Szerepelt az Arcképfestők kiállításán a

Velencei Szalonban.

BH 1935. I. 6.

(Ybl Ervin)

Márk Lajos

Alkotásával szerepel a Fészek Klubban rend. kiáll.-on.

8.O.U.932.V.11.

Márk Lajos

Alkotásával szerepel az Árverési Csarnok karácsonyi aukcióján.

P.H.936.XI.21.

Márk Lajos

Balatoni képek kiállításán a Szép-
művészeti kiállítások helyiségében
szerepelt.

8 óu. 934.II. 18

Márk Lajos

Balatoni képek kiállítását a szép-
művészeti kiállítások helyiségében
szerepelt.

8 dec. 93 m. 18

Márk Lajos

Balatoni kiállításon a Szépmű-vészeti Kiállítások helyiségében képével szerepelt.

PN. 934. II. 18

Márk Lajos

Magyar Arcképfestők Társaságának kiállításain a Műcsarnokban neve szerepelt.

BH. 934. III. 4.

Márk

Magyar Arcképfestők Társaságá-
nak kiállításain a Műcsarnokban
arcképe szerepelt.

M.934. III.4.

Márk Lajos

Balatoni Társaság VI. kiállításán
a Mária Valéria utcában képeivel
szerepelt

MH.934.II.18

Márk Lajos

Balatoni festők kiállításán a Mária Valéria utcában balatoni kerékpárjai szerepeltek.

PH.934.II.18.

Márk Lajos

Mária Valéria utcában a Balatoni Társaság VI. balatoni kiállításán képeivel szerepelt.

EK. 934. II. 18.

MDK

Márk Lajos, festő

Reggel,
Orgonák
Biedermeyer

„Artes" Magy. Mart.-k. Represent. Csop. Kiáll. - Pécs, 1931.
máj. - Jegyz.

MDK

Márk Lajos

gr.Majláth Géza arcképe, o.

Huszár Aladár " "

Egyéb köztulajdonból elveszett mütárgyak jegyzéke
Bp. 1952

M.D.K.

Márk Lajos, festő

nevét azok körött említi a szerző, akiknek sekélyes igénytelensége a 30-es évek közepe táján, a közizlést foglalkoztatta.

Kortársak szemével, Szerk.Németh Lajos,
Bev. és összeáll.Perneczky Géza, 1896-1945.
Bp. 1967. Corvina

8. old.

Márk Lajos

"Dombtetőn" c. műve

a Magyar Képzőművészek Egyesülete jub.kiállitásán.

Pesti Hirlap, 934.XII.13.

Márk Lajos

Szerepelt az Arcképfestők kiállításán.

~~[illegible]~~ Reggel 1935. X. 7.

Márk lajos festő

Szerepel az Ernst Museum csoportkiállításan

Magyarság 1927 I. 18

Márk Lajos

Szerepel az Ernst Muzeum

Kiállításán

Esti Kurir 1927 I. 25

Máté Lajos

Művei szerepeltek a Műcsarnok 1906-os

Tavaszi tárlat kiállításán - említve

Fülep Lajos:A művészet forradalmától a nagy forradalomig

Bp.Magvető 1974 175.old.

Márk Lajos

Katona Nándor és Herrer Caesar müvészekről irja Tövis: "alázatosan behódoltak a terroristák szövetségének és igy kegyelmet nyertek" A kritika "Nemzetköziek és szövetségiek" cimmel élesen birálja a téli tárlat zsürijét. Rámuatat arra, hogy csak az kerülhet be a tárlatra, aki "hü tagja a szövetségnek, megfogadja, hogy minden választásnál a bizottság tagjaira szavaz, akkor a nemes testület" engedélyt ad a tárlaton való részvételre.

A HÉT, Bp. 1908. nov. 22. XIX. évf.
47. sz. 761-762. lap.

Márk Lajos

Egy nagyobb gyüjteménnyel szerepel a Nemzeti Szalon téli tárlatán, melyet kiemeli a Müvészet c. rovat kritikája, de azt is elmondja, hogy a közönség elkerüli a Téli tárlat névre keresztelt "karácsonyi bazárt" ahol zsurok, teák, büffék, trafikok, karácsonyfák, sőt még tánc is lesz a Szalonban a közönség becsalogatására. A beszámoló üdvösnek tartja ezt a müsort, valamit adni kell a közönségnek, ha már a müvészek nagy részét kiszoritották onnan.

A HÉT, Bp. 1908. dec. 13. XIX. évf.
5o. sz. 817. lap.

Márk Lajos

Kiállitott a Nemzeti Szalonban 1936 márciusában.

Forrás 1974/7-8-78.o.
Késmárky:Nagy István Baján

Márk Lajos

Négy müvész illusztrálja a husvéti ünnepekkel kapcsolatos szokásokat "A szinésznő és a husvét" cimmel:
Hermann Lipót: "Rajz", Scheiber Hugó: "Kompozició", Márk Lajos: "Rajz", Byssz Róbert: Rajz, mely Göndör Sándort és Finum Rózsit ábrázolja, amikor a Falurossza egy rocska vizzel leönti a leányt.
Repr.-ók.

Délibáb, Bp. 1931. ápr. 4. V. évf.
14. sz. lo-ll. lap.

Márk Lajos

Kilenc müvész alkotását bemutatja a lap, az egyes müvészek felfogása szerint, hogy miképpen ábrázolják a szerelmes párokat. Márk Lajos; ceruzarajzon mutatja be az általa elképzelt szerelmespárt. Repr.
A többi müvésztárs: Byssz Róbert, Feiks Jenő, Bardócz Árpád, Dr. Kemény Nándor, Gimes, Geiger Richard, Pólya Tibor és Scheiber Hugó.

Délibáb, 1928. dec. 22. II. évf.
51. sz. 47. lap.

Márk Lajos

"Láz" c. müve "Vászonra tett melodráma". Keresetten bizarrnak tartja Bojtorján: Tavaszi kiállitás c. beszámolójában, mely a Müvészet c. rovatban, a tárlaton szereplő alkotásokat ismerteti.

A HÉT, Bp. 1895. ápr. 21.
VI. évf. 16. sz. 257-258. lap.

MÁRK LAJOS, gombkötő legény

"Az iglói születésü Márk Lajos 21 éves korában indult vándorlásra Debrecenből Nagyváradra, onnan Iglóig".
254.old.

N. BARTHA KÁROLY: A néhai debreceni gombkötők 253.old

A Debreceni Déri Muz. Évkönyve. 1971. Debrecen, 1972

Márk Lajos

A Nemzeti Szalonban rendezett kiállitáson bemutatott érdekes képeit méltatja a lap kritikája a Müvészet c. rovatban, "Az első szecesszió" cimmel.

A HÉT, Bp. 1897. dec. 12. VIII. évf.
5o. sz. 8o2-8o3. lap.

Márk Lajos

A Magyar Hirlap Karácsonyi Albumát illusztrálta több művésztársával együtt,-közli a lap.

A HÉT, Bp. 1897. dec. 12. VIII. évf.
5o. sz. 803. lap után következő lapokon.

Márk Lajos

"Nász" cimmel az Irodalom c. rovat ir Bródy Sándor: "Az ezüst kecske" c. könyvéről, s felsorolja azokat, -közöttük a müvészt is-, akiket megihletett a mü és képekkel vagy rajzokkal illusztráltákazt.

A HÉT, Bp. 1898. dec. 11. IX. évf.
5o. sz. 8o3. lap.

Márk Lajos

Kriesch Aladár, Róna József, Zala György, Szikszay Ferenc, Fadrusz János, Peske Géza, Faragó József, Thorma János, Tölgyessy Arthur, Szinyei Merse Pál, Pállik Béla, Nádler Róbert, Horthy Béla, Csók István, Kacziány Ödön, Feszty Árpád, Ignotus, Lázár Béla, s "a magyar irodalom és müvészet szine-java" vett részt Kiss József köszöntésén, összegyüjtött, eddigi összes versei, első illusztrált diszkiadásának 1897.-évi megjelenése alkalmából. A jeles illusztrátorokat megemliti a lap, de a neveket külön nem sorolja fel.

A HÉT, Bp. 1898. jan. 2. IX. évf.
1. sz. 15. lap.

Márk Lajos

Alkotásait külön nem méltatja, csupán annyit ir a tárlaton szereplő müveiről, hogy "az ellene emelt kifogások mellett is fölötte érdekesek,"Diener Dénes József: "A tavaszi tárlat" c. kritikájában.

A HÉT, Bp. 1900. ápr. 15. XI. évf. 15. sz. 238-239. lap.

Márk Lajos

"Arcképe eddigi munkái között a legzseniálisabb"-közli a lap a Müvészet c. rovatban, a "Nemzeti Szalon" cimmel, a tárlaton szereplő müről.

A HÉT, Bp. 1902. márc. 30. XIII. évf. 13. sz. 210-211. lap.

Márk Lajos

"Nagy lendülettel és sikkel" készitettt arcképeit kiemeli a kritika, mely Huba aláirással a "Téli tárlat"-ról szól.

A HÉT. Bp. 19oo. dec. 2. XI. évf.
48. sz. 77o-771. lap.

Márk Lajos

Portréit csak megemliti azzal, hogy ebből a műfajból a művész a legtöbbet produkál,-L.: „A téli tárlat" c. kritikájában.

- A HÉT, Bp. 1901. dec. 1. XII. évf. 48. sz. 799. lap.

Márk Lajos

"Kohner Zsigmond" arcképével és két elegáns női portréjával" igen jeles munkát produkált. "Tavaszi tárlat"-ról szóló ismertetés Pamacs sign.-val.

A HÉT, Bp. 1902. ápr. 13. XIII. évf. 15. sz. 242-243. lap.

Márk Lajos

Tiz müvésztársával együtt neveiket felsorolja a Müvészet c. rovatban, "Nemzeti Szalon" cimmel közölt cikk, mint igazi müvészeket a tárlat 90 kiállitója között, akik nélkül a kiállitás „nem lenne egyéb merő sivatagnál."

A HÉT, Bp. 1902. okt. 12. XIII. évf.
41. sz. 659-660. lap.

Márk Lajos
Müv.Krónika, 1904. 3.sz. 1o lap

Tag für Denkmalpflege und Heimatschutz, Breslau 1926

Wir bitten, auf angebogener Karte Ihre endgültige Anmeldung zu vollziehen. Die Mitteilung des für Sie bestellten Zimmers erhalten Sie umgehend nach Ihrem Wohnort, falls Sie nicht eine andere Anschrift angeben.

Teilnehmerkarte, Gutschein für die Oper, Fahrkarten für die Studienfahrten usw. können gegen die entsprechenden Gebühren ab 19. September in der Zeit von 9 bis 6 Uhr im Büro des Schlesischen Bund für Heimatschutz, An der Elisabethkirche 3/4, entgegengenommen werden, ebenso die unentgeltlich an die Tagungsteilnehmer zur Verteilung gelangende Druckschriften. Außerdem ist eine Ausgabestelle am 20. September den ganzen Tag über im Verkehrsbüro des Verkehrsvereins Hauptbahnhof eingerichtet, ferner am Begrüßungsabend im Rathause und am 1. Verhandlungstage in der Universität. Wir bitten im Interesse glatter Geschäftsabwicklung die Teilnehmerkarte möglichst zeitig zu lösen.

Ihre Anmeldung erbitten wir bis spätestens den 13. September an uns zurück.

Mit vorzüglicher Hochachtung

Der Arbeitsausschuß

Bitte aufbewahren!

MDK

Márk Lajos

Lyka K.: A Műcsarnok téli tárlata. Uj Idők 1903. II. 278.l.

Márk Lajos MDK

Küzdelem, repr.

Műcsarnok 1896. ezredéves kiáll.

MDK

Márk Lajos

A Műcsarnokért. Képzőművészet 1930.34.sz. 204.l.

MDK

Márk Lajos

Torzkép: Alpár Ignác a "Régi Szalonban", ceruzarajz

Férfiképmás

Ernst Múzeum aukciói XXIII. sz. 28.1.

MDK

Márk festőművész

A Műcsarnok tárlatán eredeti szines litografiája, melyet az állam megvett a Muzeum számára.

Cikk: Eredeti szines litografiak.

Uj Idők, 1904.febr.28. 542.l.

Mark Lajos

vod

Benczúr Kiáll.

23. l.

1892-97 ig

Benczúrnál

Márk Lajos

László Fülöp, Márk Lajos, Zemplényi Tivadar és Rippl Rónai József alkotásai szerepelnek a három részre osztott „Rónai gyüjtemény" egyik csoportjában. A másik két csoportba osztott nevek Csók István, Iványi Grünwald Béla és Liezenmayer Sándor nevénél találhatók.
Kun Imre: "Rippl Rónai Ödön" cimmel ismerteti Rippl Rónai József öccsének gyüjteményét, melyet városára, Kaposvárra hagyott, háromszobás házával együtt. A muzeummá átalakitott ház kiállitásán résztvevő müvészek kivül számos külföldi müvész alkotása is szerepel, főleg a francia impresszionisták csoportjából.

A HÉT, Bp. 1921. febr. 10. XXXII. évf. 5. sz. 77-78. lap.

Márk Lajos

A külföldi és a magyar plakátmüvészet mestereit -"Plakátmüvészet" cimmel Major Dezső sorolja fel. A magyarok között szerepel Márk Lajos, Földes Imre, Tuszkay Márton és Faragó Géza. Márk Lajos készitette a Szt.Lukács forrásáról az első igazi magyar plakátot. Az artisztikus müvet az egész világon ismerték és nevették.

A HÉT, Bp. 1919. nov. ~~2e.~~ 27.
XXX. évf. 16. sz. 251-252. lap.

Márk Lajos

NYÁRI DELUTÁN
MÁRK LAJOS FESTMÉNYE

NYÁRI DÉLUTÁN
MÁRK LAJOS FESTMÉNYE

Művészet 1907. 5. sz.

MDK

Márk Lajos

Pukk.: Téli tárlat. A Hét 1903. II. félév.
752-753.l.

Márk Lajos

László

Lex Magyarország

367. b. l.

Márk Lajos

Vesztróczy Manó, Balázs Vera, Undi Mariska és Nagy Sándor müvészek szerepelnek /db./: „Grafika" c. kritikájában, mint könyvillusztrációkat készitő müvészek, akik részt vesznek a Nemzeti Szalonban rendezett, tavaszi, grafikai kiállitáson.

A HÉT, Bp. 1906. május 6. XVII. évf. 18. sz. 297-298. lap.

Csakugyan, Castor már ott várta őket a színház udvarán. A derék állat eszeveszett ugrándozással üdvözölte a gazdáját, de aztán udvariasan körültáncolta a lányokat is.

— Ezt ugyan hatalmába kerítette a szinházi szenvedély — szólt Vidovics. — Tartok tőle, az lesz a sorsa, ami az őrült angol lordnak: mindenüvé követni fogja a társulatot. De ez a könnyelmü kutya már teljesen eljátszotta az érdeklődésemet; beszéljünk inkább Cipriániról. Miért kapta az áristomot?

— Egy vendéglői jelenet miatt; azt mondják, hogy kötekedett s nem volt egészen igaza. Nem tudom tisztára a dolgot. Épp akkor este történt. mikor a *Remete csöngettyűjé*-t adtuk s ez ránk nézve olyan nagy esemény volt, — hogy nem igen törődtünk egyébbel.

— Cipriani különben se volt kedves emberük.

— Soha sem rajongtam érte, az igaz. S akkortájban a legkevésbbé. Amúgy is rossz kedvem volt a *Remete* után...

— A *Remete* után? Miért?

— Csak udvariasságból tesz úgy, mintha nem tudná, mi történt?

— Semmit sem tudok. Délután érkeztem meg; estig nem találkoztam ismerőssel. Legelőször is a színházba mentem, s ott...

— Az történt — szólt közbe Mira — hogy a *Remeté*-ben megbuktam.

— Ez túlzás. Bukásról szó sem lehet...

— Nem pisszegtek ki, de ennek is kevés volt a hijja.

— Nagy sikert vártunk és ez elmaradt. Ennyi az egész. De azért igen el voltunk keseredve.

— Azóta tűrhetően énekeltem el két kisebb szerepet. Lolát ez megvígasztalja. Engem nem.

— Tudja, a dologban a legrosszabb az, hogy attól fogva nem győzök eleget vitatkozni vele. Nem volt szorgalmas; sem a duettet, sem a nagy hármast nem tudta eléggé. S most azzal bosszant, hogy neki nincs tehetsége.

— Minden bizonnyal okosabb lett volna, ha tanitónőt nevelnek belőlem.

— Ilyen hanggal!...

— Hagyjuk el, kedves Lolám. Mindez egy cseppet sem érdekli Vidovics urat.

Vidovics ur sietett tiltakozni. De Mira másra terelte a szót s Lola elhallgatott.

A szőke lánynak szeget ütött a fejébe a Vidovics úr föltünő tájékozatlansága.

— Te, Mira — szólalt meg, a mikor otthon magukra maradtak — ha a *Remete csöngettyűjé*-ről, meg a többi, egy szót se szóltál neki, miről beszélgettél vele egy fél fölvonáson át?

— Okos dolgokról — felelt Mira, s ezzel véget vetett a vitának.

Sietett levetkőzni, s bebújt az ágyába.

(Folyt. köv.)

A betörők

Elbeszélés I Irta: SZIKRA

— Csökmő, egy perc! kiált a kalauz és siet kinyitni a vicinális egyetlen első osztályu kocsiját, ráadásul még oda szól egy paraszt fiura:

— Hé, gyerek! mit bámulod ott azt a volt harangot mi? Gyere inkább ide és segíts, hogy a méltóságos úrék pakkját kiszedjem. Itt van mind, fogd meg... de el ne ejtsd. Oda vidd a nyárádi hintóra. Hogy melyik az? Szamár! Hát az a négylovas fogat ott ni... Szerencsés utat méltóságos uraim, teszi hozzá tisztelettel teljesen, aztán odébb áll, hogy egy harmadosztály utasát illemre tanítsa.

— Ne feszegesse kend azt az ajtót, azt mondom! Hát nem tud várni, mi? Így ni, most már leszállhat... Indulás!

Nagyot füttyent a kis kávéőrlő masina és sisteregve, lökdösve, mozgásba hozza a vonatot.

A nyárádi négy sárga neszelve hegyezi füleit, János kocsisnak ugyancsak össze kell szedni a gyeplőket, hogy el ne ragadjanak.

— Maga a nyárádi kocsis? — kérdezi báró Szecsőy Dénes s feleletet nem is várva, belé helyezkedik a kényelmes viktória ülésére.

A másik úr, gróf Disztel Tivadar, előbb szemlét tart a lovak fölött:

— Jó vér, de nincsenek formában. Nézd csak, hogy van ez a gyeplős befogva! Szégyen... No de ezen lehet segíteni.

S ezzel a kilátásba helyezett reformkijelentéssel ő is belé helyezkedik a kocsiba.

— Mehet!

— Instálom, én hoztam a pakkot, — szólal meg a mezítlábos hordár egy közvetítő mozdulatot téve a fejvakarás és a kalapemelés között.

— Igazad van fiam, — feleli Szecsőy.

— Mennyit adjak? — kérdi utitársa, egy marék aprópénz között válogatva.

— Sei spendabel! — tanácsolja a báró a kocsisra való tekintettel németül, aztán hozzá teszi: — mert vidéken mindent megtudnak az emberek. A többi beszéd már elvész a vágtatva nekiinduló kocsi zajába.

— Hő — ő! kiált most János a kocsis, visszarántva a gyeplőket; ideje volt, mert a két első ló mármár érintette egy az úton ballagó ember vállát.

— Nem tud vigyázni? — förmednek rá a kocsiban ülők.

A majdnem elgázolt ember szó nélkül áll félre s most már a gyalogúton kezd lépegetni.

— Mi járatban van? — kérdezi a báró.

— Munkát keresek, — feleli az, nehéz szerszámtáskáját a másik vállára helyezve át.

— Igen, lopni valót! — jegyzi meg Disztel gróf meggyőződéssel. — Nem értem a kormányt, miért nem záratja el az ilyen naplopókat. — Nem kellene megvárni, míg betörnek... Megelőzni, praeveniálni a bajt, ez a tő! De persze, arra nem gondolnak...

— Hej, de sok ember ülne akkor a dutyiban! — nevet a báró, — de aztán, mintha kellemetlen konklúziók jutottak volna eszébe, siet a beszédet más tárgyra terelni. — Nézd milyen gyönyörü vetés. Óriás egy tábla, alig látni végét.

Disztel gróf felelet helyett megbökögeti a kocsis derekát.

— Hé, barátom, kié ez a búza?

— A Spitz zsidóé, méltóságos uram.

— Vagy úgy!... és a fiatal ember közönyösen fordult el tőle.

Pedig nézhette volna; mert van-e szebb a világon egy rengő-ringó, hullámzó búzaföldnél? Hogy hajladoznak a félig érett, hamvas zöld kalászok, amint a

szél lágy susogással végig surran köztük. Néha egészen földig hajolnak, majd ismét fölegyenesednek, hogy a következő percben már örvényé váljék ide-oda kavargásuk.

Tengerhez hasonló áldott szép búzaföld, valóban tenger vagy te is, mert hisz' neked sincs határod s te is végtelen vagy, mint a tenger.

Mindenütt, ahol ember van, ott vagy te is. És az emberek azért szállnak szembe viharral, vészszel, hogy téged megleljenek. Te is kincscsel vagy tele, mint az óceán, csakhogy míg az féltékenyen őrzi őket, te garmadával öntöd az ember elé. Ama vihart, vészt hordó hullámoknak minden csöppje halált rejt magában, te neked minden apró szemed: élet.

De az a két úr abban a sebesen pergő kényelmes kocsiban nem ér rá erről gondolkozni, sietős az útjuk nagyon. Ott a jegenyesor végén már föl-fölcsillan a Nyárády Fanni erkélyes, tornyos, száz ablakos kastélya és félóra mulva a magyar vendéglátás minden bájával fogják őket ott üdvözölni. És Disztelnek most jut eszébe, hogy még sok fontos dolog felől nincsen tájékozva.

— Mondd csak Dini, — kérdezi utitársát — igazán nincs adósság ezen a nyárádi pusztán? Mert tudod barátom, ez nagyon kellemetlen meglepetés volna!

— Nevetséges! hányszor mondjam, hogy a vén Szabó tisztán hagyta a birtokot unokahugára. (Mert ebben az esetben mégis csak bevált az amerikai nagybácsi teoriája.) És azzal a kikötéssel hagyta, hogy a Fánnika teljes koruságáig tőkésíteni kell a jövedelmet.

— Hány éves most a Fánnika? — kérdi a gróf hirtelen támadó érdeklődéssel.

— Huszonegy és még alig vált meg a pólyától, mikor a nagybátyja meghalt.

— Hát Nyárády?

— Alias Navratil? Az nem tudta elviselni, hogy csak magyar nemességet kapott, nem pedig bárságot s ebbeli bánatában megütötte a guta.

— Ez bölcs cselekedet volt attól a gutától. Hát az anyja?

— Peppi-Rose?

— Hogy mondod? — és Disztel óriás hahotában tört ki. — Peppi-Rose? hát igazán úgy hívják?

— Úgy azt pajtás! Mint ahogy volt egy Mária Antoinette vagy Mária Terézia, úgy van Peppi-Rose is! És sohasem illett még jobban név a viselőjéhez. Azt mondhatnám, hogy ebben a Nyárádynéban két lélek lakik, de olyan lakótársak ezek, mint Cox és Box. Délelőtt Peppi van otthon. Kicsi köpcös alakja hol itt, hol ott tűnik föl a konyha vagy zöldséges közelében. Jár-kél a gazdaságban, pince, padlás csak úgy harsog parancsaitól, reszket az éleslátásától az uradalom apraja, nagyja. Amellett végtelen jó lélek. Akárhányszor láttam Peppit, amint .köténye szélével hol a kamara-asztalt, hol szemeit törülgette, az utóbbit azért, mert megesett a szíve valamely béresasszony szomoru sorsán. Délután azonban, a suhogó selyemruhában már Rose fogad, aki a bárót is csak protekció folytán tekinti embernek. Aki el akarja veled hitetni, hogy az ős azért kapta a Szabó nevet, mert ő varrta Árpád apánknak az első nadrágot. Minden második szava francia lesz és az *r* betüt úgy ropogtatja, mint a mogyorót. És, ha sejtelmem nem csal, veled is alkalmasint ki fog sütni holmi rokonságot.

— Brávó! ennek örülök, nőnek chanceaim — nevet a gróf.

— Azért ne bízd el magad! Igaz ugyan, hogy Peppi-Rose előtt conditio sine qua non, hogy grófi veje legyen, igaz az is, amit az öreg Lexi mondott, hogy nincs az a név, amit egy *br.* vagy *gr.* meg ne szépítene, de mivel nincs magyar neved, ajánlok egy kis *őrült szerelmet.*

— A mama iránt?

— Bolond vagy! Különben még sem! Egy bizonyos fokig vele szemben sem fog ártani, ha udvarolsz neki, mert bár *Peppi* boldog lenne, ha már unokáival játszhatna, *Rose* soha sem nyugszik abba, hogy neki már felnőtt leánya van!

— Te Dini, — vág közbe Disztel, — mit gondolsz, kié ez a kukoricaföld?

— A mienk, méltóságos uram! — felel a kocsis. — Az meg ott a *Fanni-Major*, — teszi hozzá büszkén, ostora hegyével egy falunak látszó tanyára mutatva.

A Szépművészeti Múzeum tulajdona

— Nagyon szép, — felel Disztel elégedetten.

Még egy kis kanyarodás és a négy ló sebes trappban röpíti a hintót a kastély elé.

— Te Dini, — súgja a gróf homlokára ütve, — el is feledtem megkérdezni, milyen is a kis Fánni: szőke vagy barna?

— Ott áll ni! — felelt Szecsőy, könyökével adva irányt a Disztel tekintetének.

— Az a rózsaszínruhás karcsu teremtés?

— Az.

— Szebb, mint hittem. Ki az ott mellette?

— Úgy látom, Pásztóyné, a nénje. Baj van . . .

Márk Lajos festm ényе

— Mi a baj?

— Hogy ez itt van . . . Jó estét! Kezüket csókolom! Minő nem várt szerencse önt is itt látni, kedves Lili nagysám! — És a báró meg sem várva, míg a kocsi megáll, máris leugrik, hogy a hölgyeket üdvözölje, különösen pedig Lili nagysámnak halmozza el mind a két kezét csókkal.

— Engedjék meg kérem, hogy barátomat, distelfeldi Disztel Tivadar grófot bemutassam . . .

Meg lehettek elégedve a fogadtatással. Peppi-Rose sugárzott az örömtől.

— Ismét egy grófi kérő, — gondolta magában, mialatt vendégeinek a nyárádi ház kincseit mutogatta.

— Biztos, hogy Disztel is egy a sok közül, aki az ő Fánnikájának a kezére aspirál. No, majd meglátjuk, hogyan boldogul . . . s az eddig kikosarazott kérők jutnak eszébe. Egy csöppet sem sajnálta őket, sőt az anyai hiúságának még tetszett is, hogy leánya válogathat, de azért örülne, ha végre ez a csinos fiu szerencsésebb lenne elődeinél.

Miért is ne? Hisz előkelő származásu. Mikor Szecsőy levele megjött, rögtön elővette a góthai almanachot s abból kitűnt, hogy a Disztel grófok közeli rokonságban vannak a Hohentrosz, úgyszinte a Wetterhalm hercegekkel. Remek összeköttetések! — Kamarás valamennyi s ennek a Tivadarnak az az előnye is meg van, hogy anyja magyar leány, még pedig Székhelyi grófné!

Fánnika azonban, bár kifogástalan szeretetreméltósággal fogadta a vendégeket, kevesebb örömet mutatott s gúnyos mosolya világosan azt fejezte ki, amit különben gondolt is, hogy:

— Vajjon hány jő még szerelmet vallani a nyárádi pusztának?

Disztel figyelmét nem kerülte el ez a mosoly, mert bár látszólag egyedül Peppi-Rose mulattatásának szentelte magát, mégis éber figyelemmel kisérte Fánnikának minden mondását, minden mozdulatát. Nincs az a vadász, aki jobban kilesné a vad madár szokásait, mint ahogy ez a tárt karokkal fogadott vendég kileste, kifürkészte a nyárádi ház szellőtől is őrzött, szeretettel ápolt egyetlen leányát. Félóra alatt készen volt a diagnózissal:

— Nem érzelgős, de el van kényeztetve, — gondolta magában, — bizalmatlan s mégis hiszékeny s ez onnan van, mert csalódott az emberekben, mielőtt a szive megszólalt volna. Tehát az egyetlen mód, amelylyel célt érhetek, az — ha éppen csak mint jó pajtás fogok föllépni.

Udvarlásról szó sem lehet, hanem olyan őszintének, gyöngédnek kell lennem, mint amilyennek álmodják a fiutestvért az olyan leányok, a kiknek sohasem volt fivérük . . . Legunalmasabb a dologban az, hogy muszáj lesz a jó Fánnikával is foglalkoznom. Pedig bizony mulatságosabb lenne a nénivel diskurálni . . . Mennyivel kényelmesebb is asszonynyal beszélgetni. Nem kell úgy megválogatni a kifejezéseket és a témákat. Disztel gróf legalább úgy emlékszik, hogy azokaz asszonyok, akikkeleddig élete javát elmulatta, *ezt* sohasem kivánták tőle. Sőt!... De nagy dija lesz a győzelemnek: egy egész uradalom, tehát bele kell nyugodni az elkerülhetetlenbe.

Ezzel a hős elhatározással Disztel Fánnikához lépett és elkezdett vele azon a könnyed, játszi hangon diskurálni, amit évődésnek neveznek. Alig voltak egy óráig együtt, Nyárády Fánnika máris föllélegzett.

— Hála Istennek! — gondolta magában, — ebben az emberben csalódtam! Azt hittem, rögtön belém szeret, mint a többi, — hányan is voltak már? — s ime egészen más!... Talán mégis igaz a Szecsőy mondása, hogy lovakat vásárolni járnak a vidéken.

(Vége. köv.

Uj Idők 1899. V. 27 sz.

APHRODITE

Irta MARTOS FERENC

I

Hol a Canal Grand zöldes tengerárja
Márvány palazzok lábánál suhan,
S mint gyermeket a dajka, úgy himbálja
A gondolákat édes lassudan,
Ott áll a Luna grófok palotája,
Egykor vidám, lármás, ma hangtalan.
Galambok fészkelnek az ablakokon,
S nincs, aki őket elkergesse onnan.

Hős nobiliknek tündöklő tanyája,
Kényelmes otthona volt egykor itt,
De jött a »frank brigante« bősz hordája
S barbárul elrabolta kincseit.
A Luna grófok is, kardélre hányva,
Ott hulltak el, a hol a többi mind,
A torlaszoknál — és a gyásznak árnya
Hosszan leszállott szép Veneziára.

Ma is, midőn a gyors gondoliérnek
A Grand Canal ringatja csónakát,
Rejtelmes csöndjét a bűbájos éjnek
Valami titkos bánat hatja át.
Úgy tetszik, hogy a zöld kövek beszélnek,
Megmozdulnak a márvány paloták,
S a holdsugáros, tündöklő vizekben
Régmúlt időknek fátyola meglebben.

Áll egy szobor a Lúna palotának
Mohos lépcsőjén, — bűvös hófehér.
Szemei mintha szépet álmodnának,
S karja kinyúlna egy valakiér'.
A vízre hajlik és a halk hullámnak
Szerelmes csókja térdéig felér,
De térdein alul, úgy látszik éppen,
A lába torz, esetlen szörnyüképpen.

És lassu hangon így szólt gondolásom:
»A szép Contessa Lara szobra ez.
Ő volt a legszebb asszony a világon
S még egy olyan szép tán sohase lesz.
Kegyetlen volt ő és a lagunákon
Sok jó lovag, kit most a föld fedez,
Csak érte élt s el is pusztult miatta.
És ezt a szobrát Mario faragta.«

S míg gondolánkon nesztelen suhantunk,
Csak néha locscsant halkan a lapát,
S a bűvös éj fölöttünk és alattunk
Elszórta fényes csillagtáborát,
S valahol a Giudeccán, túl mirajtunk,
Dalolgatták a Santa Luciát, —
Elmondta, hogy mi volt Contessa Lara
És Mario szobrász históriája ...

II

A haja napsugár,
A szeme éj
És csupa kéj,
A merre jár.
Csattog nyomába
Kard és gyilok,
Hősök, lovagok
Vérét tapossa lába.
Ki érte halhat,
Az üdvözül
S ő egyedül
Adhat diadalmat.
De vére jég
És szíve kő,
Vágyó, epedő
Nem volt soha még.

Nem akadt párra
— Bármily hihetetlen —
A szép, a kegyetlen
Contessa Lara.

III

. . . Míg egyszer, a Piazzán andalogva,
Valahol egy félreeső sarokba'
Meglátta Mariot. Talán a hold,
A bűvös est okozta, vagy a rózsa,
Mely keblén nyílt, ki tudja, hogy mi volt,
Múló szeszély, egy pillanat varázsa, —
Elég, hogy hosszan (ah! ez a tekintet
A párducé, ugrás előtt) szemét
Szemébe fúrta s Barbarának intett:
„Ki ez a férfi? Tudd meg a nevét
S mondd, hogy lakásomon elvárom még ma!"
— Földig görnyedt s eltünt a vén duéna.

IV

— Madonna, — szólt.
— Nos, Barbara?
— Hű szolgád
Ezúttal is megtette jól a dolgát.
De most az egyszer, drága úrnőm, hidd el,
Méltatlant árasztasz el kegyeiddel.
A neve Mario, művész, úgy mondják.
Ismeri minden gyerkőc a bolondját.
Reggeltől estig szobrokat farag
Sötét szobába', hol napsugarak
Sohase járnak, s bár csinos legény,
Szeretőt sohse tartott a szegény.
Számára nincsen se virág, se dal,
Elaggott szívü, bár oly fiatal.
Munkának él s az életnek halott.
Madonna, nincsen mit keresned ott.
Amikor szóltam hozzá, rám meredt,
S hogy elmondottam üzenetedet,
Úgy látszott, meg sem érté; nézett, nézett
S dadogott valamit, szobor, művészet
És más egyébről ... Nagy, szent fogadásrul,
Melyet Apollónak tett s el nem árul,
Egyszóval, hogy sajnálja végtelen,
De a találkozón — nem lesz jelen.
Ah! Kegyelem! ...
Mint sebzett fenevad,
Kit szégyen és düh marcangol s ragad,
Míg vére lávaként foly' az erekbe',
Ajkát harapva, testében remegve,
Fehéren, bősz sikolylyal, Donna Lara
Ráugrott a leroskadt Barbarára
S míg görcsös kézzel megragadta torkán,
Kiáltott: »Szót se többet, vén boszorkány,
Mert azt a férfit ... *akarom!*«

ELŐFIZETÉSI ÁRAK:
Negyed év 18.— P
Fél év 35.— P
Egy év 68.— P

SZINHÁZI MAGAZIN
Szerkeszti: RÁCZ VILMOS

VII. évfolyam
14. szám
BUDAPEST, 1944
március 22—27-ig

„Annyi most az egyedül üdvözítő felekezet, hogy minden szabad vélemény szükségképpen eretnekség"

— mondja Márkus László

Márkus László, Operaházunk kitünő igazgatója egyike a művészvilág legérdekesebb egyéniségeinek. Mint ismert színházi szakember és ujságíró, bölcs mértéktartásával, feltünést kerülő halk modorával rég túljutott már a hétköznapi csatározások határán, éppen ezért érdekes feljegyezni, amit a mai színházról, irodalomról, filmről mond és arról, hogy az utóbbi időben miért növekedett meg annyira az opera népszerüsége.

— Miért népszerü az opera? — tesszük fel az első kérdést.

— Talán azért, — válaszolja Márkus László — mert az opera az egyetlen teljes formája a színháznak, amely magában foglalja a drámát, a zenét és a táncot, a színházi élmény legősibb három motivumát. Az opera nem módosulhatott a film konkurrenciájában, mert az opera az egyetlen színpadi forma, amit nem lehet filmre áttenni s a film azért úgy hatott az operára, hogy kifejlesztette benne az eddig túlnyomó zenei komponens mellett az elhanyagolt drámát. Az opera úgy védekezett a film támadása ellen, hogy színházszerüvé teljesedett s ma valóban az opera tartalmazza hiánytalanul azokat a tényezőket, amelyek a színházi élményt totálisan felidézhetik. Ma az opera lett a *legszínházabb színház* s az operaházakban gyülik össze az a közönség, mely ezt az élményt tiszta formában kivánja. Ez lehet az oka, hogy *a világon mindenütt »népszerü« az opera.* Természetesen a jó opera, mert ha akár zenei kifejeződésében, akár színpadi komponenseiben fogyatékos, akkor bizony ma sem népszerü. Egészen a háborús konjunktúra számlájára nem irhatjuk ezt a népszerüsödést, mert *jóval a háború előtt ez a folyamat már megkezdődött.*

Márkus László
(Vajda M. Pál felv.)

— Mi a véleménye méltóságodnak a mai színházról?

— Erre azért nem tudok felelni, mert a színház olyan bonyodalmasan függ össze az aktuális élettel, hogy csak a korban és a helyi motivumok viszonylatában szemlélve kaphatnánk valamelyes képet kultúrájának pillanatnyi állapotáról. Ennek a kornak inditékait pedig nehéz lenne most szükséges tárgyilagossággal vizsgálni és értékelni.

— És a mai magyar irodalomról?

— *Annyi most az egyedül üdvözítő felekezet, hogy minden szabad vélemény szükségképpen eretnekség.* A magam véleményét nem érzem annyira fontosnak, hogy mindenáron, még azon az áron is kinyilvánitsam, amire az ember rá is fizet, ha hitvitákba keveredik.

— Még egyet, méltóságos uram... A magyar filmről szeretnénk hallani állásfoglalását.

— Hát kérem, erről igazán nem tudok mit mondani. Csak a filmriportot és a rajzolt burleszket szeretem igazán, még az eddig látott csúcsteljesitményekben is mindig zavar az a tudat, hogy amit látok, az csak ábrázolata valaminek és nem maga az elsődleges valami. Én másképpen gondolom a dolgot, de lehet, hogy nem nekem van igazam.

S. J.

Hetven éve a Nemzeti Színház színpadán

Átléped a hűvösvölgyi nagy ház küszöbét és a következő pillanatban — Görögországban vagy. Méghozzá nem a maiban, hanem a homérosi Hellasban, a szigorú erkölcsű Spártában, ahol a házat tartó dór oszlopok egyszerűségét nem enyhíti ión talapzat, vagy korinthusi akantus levél. Igen, ősi előkelő hellén ház előcsarnoka lehetne ez, ha a dór oszlop mellett nem mosolyogna ránk Márk Lajos gyönyörű, életnagyságú portréjáról Márkus Emília. És már jön az élő, igazi Márkus Emília is, lassan, könnyedén, sejtelmesen, akár mint annakidején Monna Vanna Principale sátorába.

A következő pillanatban pedig sebesen és határozottan lép be Márkus Nijinszky Tamara, a Nemzeti Színház fiatal tagja és így szól:

— *Mint a ház légoltalmi parancsnoka jelentem, hogy berepülés van, tessék mindent készen tartani, szólni fogok, amikor le kell menni a légoltalmi helyre.*

A Márkus testvérek: középen Imre, tőle jobbra a nagyobbik leány: Irma, balra Emília

Márkus Emiliának a szeme se rebben meg.

— *Látja, ilyen határozott ember ez az én kis unokám. Még jó, hogy nem kell mindjárt lemenni a pincébe. Bemegyünk a szomszédszobába és eszünk egy kis jó pogácsát.*

Figyeljük a művésznőt, teljesen nyugodt, az arcán nem látszik semmiféle izgalom pirja és keze, a híres Márkus

Márkus Emília, mint Estella Bartók Lajosnak »Kendi Margit« című darabjában

Emma-kéz nem reszket, amikor a likörös poharakba tölt.

Beszélnünk kellene arról, hogy *Márkus Emília, a Nemzeti Színház feljegyzései szerint, hetven évvel ezelőtt lépett először a színpadra.* Hetven év . . . ki hiszi el ezt arról a Márkus Emiliáról, aki most itt ül előttünk mosolyogva, fiatalon, kecsesen, a nyakába könnyedén vetett színes sállal?

— *Hát igen* — mondja Márkus Emília —, *kicsi leányka voltam akkor, amikor az édesanyám elvitt a színiiskolába Paulay Ede bácsihoz. Ő tanítgatott és tizenkét és féléves voltam akkor, amikor az „Alfonz úr" című darabhoz egy kis leányra volt szükség. Prielle Kornélia darab szerinti törvénytelen leányát játszottam, a közönség megszeretett és így többet el sem hagytam a Nemzeti Színházat és játszottam mindent, amit kiosztottak rám. Igazán nem tudnám megmondani, hogy az*

Márkus Emília, mint fiatal mama, a vállán Romola leányával, oldalán Tessza leányával (Strelisky felvétel)

Aranyember Noémije, a Fekete gyémántok Evillája, vagy a Kaméliás hölgy volt-e az igazán nekem való szerep, közönség és kritika elkényeztetett és ez a kedvezés mind máig megmaradt számomra, ha a színpadra lépek.

Szininövendékhez illő szerénységgel mondja ezt Márkus Emília és nekünk az az érzésünk, hogy a jövőben várnak reá igazán nagy feladatok.

— *Játszani?* — mondja Márkus Emília és kissé elborul az arca. — *Minden színésznőnek fáj az a pillanat, amikor nyugdíjazzák, ezt a fájdalmat azonban azóta gyakran enyhítette Németh Antal, a Nemzeti Színház kitűnő, megértő és csupaszív igazgatója, aki igazán a legnagyobb megértéssel és barátsággal viseltetik velem szemben.*

Márkus Emília és Szemere Miklós egy céllövő versenyen, 1911-ben

Most már együtt van az egész Márkus-család. *Párdány* Oszkár, a fehérhajú, de fiatalosan friss férj, a két leány: Tessza és Romola, virágzó fiatalasszonyok és jön a légoltalmi parancsnok, Tamara, a legfrissebb reménység és jelenti:

— *Aranyos nagymamám, a légiveszély elmúlt!*

Márkus Emília pedig megcsókolja unokáját és tréfásan duzzogva a Színházi Magazin fényképészéhez fordul:

— *Aztán szépen retusálja el a fényképemet, senkinek sem szabad tudni, hogy már hetven éves színésznő vagyok . . .*

És ezzel az örök parancssal végződött be számunkra Márkus Emiliánál a légiriadó.

Őszintén!

IRJA: RÁCZ VILMOS

(A Nemzeti Színház előtt felbukkan Mária. De micsoda látvány! Haja zilált, kalapja félrecsapva, kabátja gyűrött, harisnyáján versenyfutást rendeztek a szemek. Miféle közelharcokban vehetett részt ez a dáma? Megmondjuk nyíltan és egyenesen; aktív hőse volt egy életveszélyes kalandnak: leszállt a 6-os villamosról. Olyan tragikomikusan fest, hogy a legjobb akarat mellett is kénytelen az ember mosolyogni rajta.)

Mária (dühösen): Persze, maga ezen nevet! Könnyű itt a megálló mellett élvezni a gyalogjárás örömeit! Tessék felülni a hatosra, aztán beszéljen!

Főszerkesztő (nem ül fel az ajánlatnak, nem ül fel a villamosra, csak beszél): Úgy fest, mintha medvevadászatról jönne és párviadalt vívott volna a mackóval!

M. (keserűen): Hol van az a medve? Tudja, hogy micsoda szlesztázás lehet egy ilyen erdei harc ahhoz képest, amit az emberrel művelnek egy pesti villamos peronján?

F. (mosolyogva): Miért nem tetszik bemenni? „Üres a kocsi!"

M.: Besodortak, hogy aztán ismét kipréseljenek. Közben hárman nyaraltak 36-os lábamon, kiszakították a harisnyámat, tönkretették a kalapomat, hasbabokszoltak és még azt sem mondták, hogy pardon.

F.: Semmit sem mondtak?

M.: De igen. Egy fiatalember, akit megkértem, hogy vegye le a hátizsákját a fejemről, gorombán azt válaszolta, hogy „ha nagyságának nem tetszik, menjen taxin."

F.: Ne fogadjon szót neki! A taxisoffőrök sem udvariasabbak.

M. (majdnem sírva): Mondja, mi ez?

F.: Áhítattal olvastam Serédi Jusztinián biboros hercegprímásunk beszédét, amelyet a Szent István Társulatban tartott. „Azokat az eszközöket, — mondotta a főpap, — amelyeket az Isten az ember javára szánt, a rágalmazáson keresztül olyan sokan éppen annak kárára használják." Majd felénk dörögte a következő szavakat: „Korunkat méltán a hazugság és a rágalmazás korának lehetne nevezni." A lángoló szavakhoz legyen szabad egy szerény ujságírónak, a napiesemények egyszerű krónikásának hozzátenni: és az udvariatlanság korszakát éljük.

M. (nézi megtépázott harisnyáját): Nekem mondja?

F.: Az udvariatlanság éppen olyan kártékony tud lenni, mint mostohatestvérei: a rágalmazás vagy a hazugság. Meg tudja mérgezni a nemzedék amúgy sem kellemes életét. Postámban nem egy levelet találtam, amely elparentálja az udvariasságot: csendben elhúnyt 1944-ben, a háború ötödik esztendejében. Élt... és elhúnyt végelgyengülésben. Legyen neki könnyű a pihenés!

M. (irónikusan): Maga legalább udvariasan búcsúztatja! Ahelyett, hogy tenne valamit a feltámasztása érdekében.

F.: Bocsásson meg a szerénytelenségért, de úgynevezett békebeli udvarias embernek tartom magamat. A legfürgébb fiatal emberek sem tudtak megelőzni soha a köszönésben és mindig utolsónak mentem ki az ajtón. Hölgyek előtt levettem a kalapomat és a „politesse" nem is szokásom volt, hanem hitvallásom. Éppen azért szomorkodva állok az udvariasság ravatalánál és megdöbbenve nézem azt az orgiát, amit az udvariatlanság, tapintatlanság és rosszakarat ül, szerte a világban.

M.: Hogy jutottunk idáig?

F.: Azt hiszem, a kereskedők kezdték az udvariatlansági hullámot. A hagyományos patrícius budapesti kereskedői udvariasság helyett a vevő gorombaságokat kapott az üzletekben. Az igaz, hogy jegy nélkül. Régebben azt mondták, „van szerencsém, alázatos szolgája, kisztihand." Most nem köszönnek vissza. Régebben azt mondták: „Csak nem tetszik hazacipelni a két almát? Szabad a címet! Hídegkúti-út 365. Józsi, vidd haza a csomagot a nagyságos úrnak!" Most ridegen megjegyzik a tíz kilós csomagra: „Árut nem küldünk haza." A kereslet és a kínálat törvénye nemcsak az árakat emelte fel, hanem az

Márk Lájos

gobelinhatása képeil látjuk vissont

„Ugron Évike"

„Márk Lajosné"

M. Arcképf. & T.-nak kiállítása.

Kézdi Kovács L.: A Mücs. őszi tárlata.

P. H. 931. X. 18.

Márk Lajos

MDK

Kosztolányi Imréné arcképe

Műcsarnok 1925. tavaszi kiállitás

MDK

Márk Lajos

A müncheni nemzetközi mütárlaton a kiállitás második diját kapta.

Müvészet 1909 264.l.

MDK

Márk Lajos

Szegő Sándor, of.

Arcképfestők. M.Szol. kiáll. 1930. okt.

Márk Lajos MDK

Láz, olf.

Műcsarnok 1896. ezredéves kiáll.

Márk Lajos MDK

báró Perényi Péterné

Műcsarnok 1936. máj-jun. Jub. kiáll.

MDK

Márk Lajos

Kovácsné Szalay Franciska, of.

Lábass Juci, of.

Huszár Aladárné, of.

Arcképfestők. N.Szal. kiáll. 1930. okt.

MDK

Márk Lajos

"Glasner Vera". Portré repr.

Az Orsz.Magy.Képzőm.Tars.jubileumi kiall.
képes tárgymutatója.1936.máj-jun.

Márk Lajos MDK

"Láz", olf.

Nicsárnok 1895. tavaszi kiáll.

Márk Lajos

Két műve a szegedi kiáll.-on.

Szegedi Uj Nemzedék, 935. IV. 12.

Márk Lajos

Két képe a magy.festőm.csop.kiáll.-án Szegeden.

Délmagyarország, 935.IV.12.

BRUCK LAJOS.

A mult század hetvenes éveinek elején történt, hogy egy fiatal piktor minden teketoria nélkül oda igazította festő-állványát Páris egyik népes utcájának közepére s nagy buzgalommal kezdett hozzá egy utcai jelenet természet után való megfestéséhez. Egyszerre oda lépett hozzá egy rendőr s felszólította, hogy minél gyorsabban hurcolkodjék el az utcáról, mert Párisban csak négy fal között szabad festeni a piktornak. A fiatal festő hiába tiltakozott a művészet nevében az ilyen rendszabály ellen: végre is engednie kellett s nagy haraggal hagyta a pompás utcai jelenetet, amelyről képet akart festeni. Magyar piktor volt e bohèm-jelenet hőse: Bruck Lajos. Elárulja ez a jelenet is, hogy művészetében mindig a való élet ábrázolására törekedett. Persze Olaszországból ment Párisba s megszokta volt, hogy az örökké nyüzsgő olasz életet ne a műterem falai között, hanem a dúsgazdag képeket valósággal kínálgató utcákon ragadja meg ecsetét.

Mikor Párisba érkezett, már túl volt tanulmányain. Mondhatnók, hogy a maga akkori szűkebb körében művészi multja is volt. Hiszen valósággal piktornak született s legkedvesebb gyermekjátéka is a rajzoló ceruza volt. Mióta kifejlődött gondolkodásának önállósága, nem is akart egyéb lenni, mint festő. Tizenöt esztendős sem volt még, amikor Pápáról — itt született 1846-ban — nagy reményekkel jött a fővárosba s egy rajziskolában rendszeresen kezdett megismerkedni a rajzolás titkaival, a melyeket otthon csak magától igyekezett kitalálgatni. Tehetségével hamarosan feltűnt s az akkori festők figyelmét is magára vonta. Járt azután műteremről műteremre, de végre maga is meggyőződött arról, hogy az első tapasztalatok után most már Bécsben és a külföldön kell magát tökéletesítenie. 1865-ben már a bécsi festészeti akadémia növendékei között működött, de nem szentelhette magát teljesen iskolai tanulmányainak, mert a megélhetés gondjai az arcképfestésre szorították. Folytonosan dolgozott s végre szerezhetett annyit, hogy megvalósíthatta régi vágyát: elmehetett Olaszországba. Három évnél tovább élt ezután a legélénkebb olasz városokban, különösen Velencében, Nápolyban és Firenzében s most már egyedül a maga zsánerének tanulmányozásába merült el. Bécsben és időközben itthon festett képeivel magára vonta a magyar műbarátok figyelmét is, akik szintén közbenjártak az érdekében a kormánynál. Állami ösztöndíjat is kapott, de azért nagyon sokat kellett dolgoznia Olaszországban is, hogy anyagi gondok nélkül folytathassa művészi tanulmányait.

Érdekes epizód az életében, hogy olaszországi tartózkodása alkalmával egész sereg apró képet festett casettekre, amelyek azonban egy angol műbarát kezébe kerültek, később pedig más festő neve alatt nagy áron találtak vásárlókat Angolországban. Nápolyi tartózkodása alatt a Vezuvot is számtalanszor megfestette a világ minden részéből oda sereglett turisták számára s ezzel is sok pénzt keresett. Volt idő, amikor reggeltől estig nem csinált egyebet, mint a kitörésben levő Vezuvot festette s művésztársai, ha évődni akarnak vele, még ma is azzal bosszantják: „Neked egyszer Nápolyba kellene menned, hogy lefessed a Vezuvot". A magyar kormány nagyobb ösztöndíjjal tüntette ki, módot adva neki arra, hogy most már Párisban folytassa tanulmányait. Rövidebb ideig tartó németországi és hollandiai utazás után 1875-ben érkezett meg a francia fővárosba s akkor történt vele a már említett kedves utcai jelenet. Minthogy természet után nem dolgozhatott, régi vázlatait igyekezett kidolgozni. Képeivel hamarosan magára vonta a francia műkereskedők figyelmét. 1876-ban már a Salonban is megjelent s „Az erdő szélén" című tájképével, majd a következő évben „Jó tanácsok" című genrejével, mely egy szolgálatba induló fiatal leányt ábrázol, akinek aggodalommal ad jó tanácsokat az öreg anyja. Mind a két kép nagyon megnyerte a francia műbírálók tetszését és Bruck Lajos azután évről-évre szívesen látott vendége lett a Salonnak. Munkácsy Mihály is nagy szeretettel pártfogolta s egyben buzdította a hazai tárgyú képek festésére. Ebben mutatkozott legfényesebben Bruck tehetsége. „A várva várt levél", a Salonban dicsérettel kitüntetett „Árvák" és a „Kiránduló", továbbá az „Utolsó krajcár", a „Balatonvidéki életkép", „A falusi bíró", „Az indulás" egytől-egyig nagy tetszéssel és méltánylással találkozott alkotások.

Itthon már ekkor jól ismerték Bruck művészetét a Képzőművészeti Társulat tárlataira küldött képei révén. De számos képének csak a reprodukciója került haza, mert kiállításuk után azonnal elkeltek Párisban. A francia műbírálat különösen „Depart pour la ville" (Utazás a városba), „A távollevő levele", a „Vashámorban" című képeit tüntette ki. Számos festményét angol műbarátok vásárolták meg s neve Angolországban is igen jóhangzásúvá lett. Ennek tulajdonítható, hogy később elhagyta Párist az angol főváros kedvéért s itt is egész seregét festette meg kedves humorú genre-képeinek.

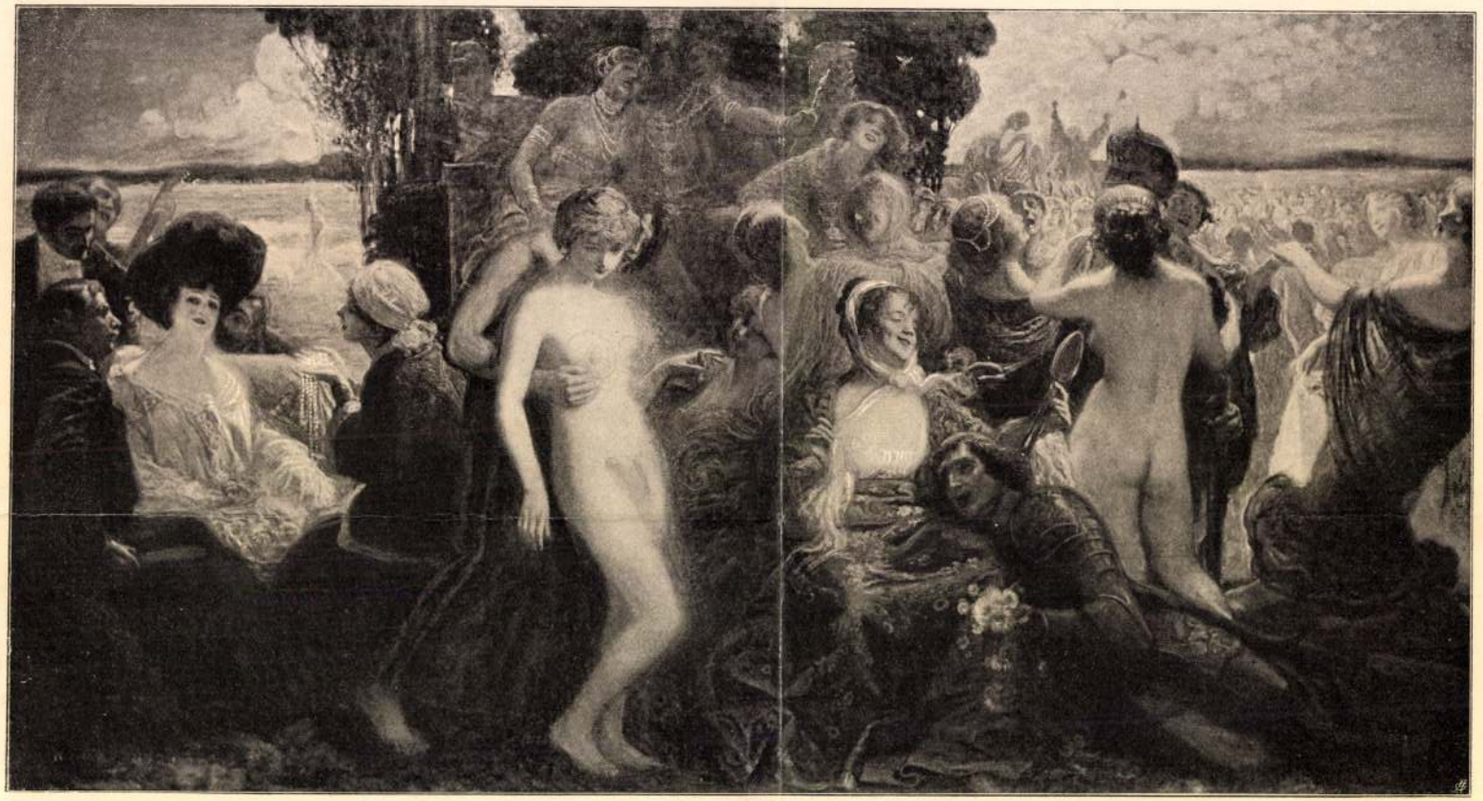

A KÖNYVES KÁLMÁN JOGOSÍTVÁNYA

FESTETTE MÁRK LAJOS

A MÁMOR

Márk Lajos
festőművész

* **A Munkácsy-Céh és a Mücsarnok jubiláris tárlata.** A Képzőművészeti Társulat, mint ismeretes, a Mücsarnokban jubiláris tárlatot rendez, amelyre meghivta a magyar művészet reprezentánsait. A „Munkácsy-Céh" *Márk* Lajos elnökletével ülést tartott, amelyen elhatározta, hogy a Mücsarnok jubiláris tárlatán nem vesz részt. A Képzőművészek Uj Társasága is ugyanilyen határozatot hozott és azonositotta magát a Szinnyei Merse Pál Társaság elhatározásával. A Céhbeliek november 28-án, pénteken délután tartandó intézőbizottsági és taggyülésükön foglalnak állást.

Magyarság
1930.XI.28

Ki kell adni:	
Ma.	
2 nap alatt.	
3 nap alatt.	

....osztálynak.

:utak igazgatósága.

ztázta: .....

zeolvasta: .....

dta: .....

irat száma: .....

irat száma: .....

zefüggésben ..... számmal.

uttal elintézett szám: .....

Előterjesztés előtt

JUSZKÓ BÉLA rajzolta a 281-ik és 291-ik oldal fejlécét.

MUHITS SÁNDOR rajzolta a 295-ik és 302-ik oldal záródíszét.

HAZAY ALADÁR rajzolta a 298., 303. és 311-ik oldal fejlécét.

MENDLIK OSZKÁR tanulmány-rajzait reprodukáljuk a 300., 301., 308. és 309-ik oldalon. Eredetijük gouache.

NAGY VILMOS tanulmányrajzát közöljük a 304-ik oldalon.

EGRY JÓZSEF tanulmányrajzát közöljük a 305-ik oldalon.

TARY LAJOS rajzolta a 314-ik oldal záródíszét.

WEBER JÓZSEF rajzolta a 315-ik és 324-ik oldal fejlécét.

BECK Ö. FÜLÖP érmeit és plakettjeit reprodukáljuk a 317., 319—323-ik oldalon.

KNÉZYNÉ-FREY ELLA rajzolta a 331-ik oldal fejlécét.

MÁRK LAJOS négy rajzát közöljük e számunkban. E rajzok Nagy Endre „Gyönyörű lovagkor" című szatírikus munkájának illusztrációi közül valók. Kollégák intim körében, ahol Márk Lajos hevenyészett karrikaturái megfordúltak, már rég méltánylásra talált az ő gazdag humora, szatirizáló ereje, de sajátságos, bizonyos műfajoknak éppenséggel nem kedvező viszonyaink okozták, hogy ezideig kénytelen is volt Márk Lajos beérni ez intim körrel. Ezek első ilyen irányú munkái, amelyekkel a nagyközönség elé lép. A karrikatura enyhébb fajtájából valók a rajzok. Nem mennek el a szélsőséges torzításig, hanem megmaradnak azon a lépcsőfokon, ahová a művész a poézis, a szentimentálizmus, a humoros tréfák és gúnyoló túlzások mellé egy kis reálizmust is magával visz. Egységes arányt megtartani ez elemek fölhasználásában, elkerülni mindazt a humoros tréfát, tetszetős „viccet", ami nem festői megnyilatkozású, viszont az ábrázolás realizmusában megőrizni azt a mértéket, amely nem teszi próbára a rajzoló művész stilizáló készségét. Éppen azért ritkák és becsesek az ily irányú alkotások, mert megkövetelik az ötletesség, a humoros ér és a festő-talentum szerencsés, harmonizáló összetalálkozását. Megmaradni festőinek, dekorativnak, amikor az ember irodalmi ötletet ád elő: ez egész festőt követel meg; olyat, akinek lelkén minden festői motivummá alakúl át. Így válik Márk Lajos rajzaiban is egy-egy ötlet jóleső tréfává. Teknikául az olajfestéket választotta; de ebből is csak a széles ecset-nyelvet használta föl, amely nem lassította meg húmorának, poézisének lázas, könnyed előadásában és nem csábította olcsó hatású, zavaró részletezésre. E négy rajz olyan becses műfajban avat föl egy magyar művészt, amelynek ezideig nálunk nem volt hivatott művelője.

KÜLFÖLDI KRÓNIKA

OLASZ KRÓNIKA. (A római műkiállítás díjai. — Olasz-bizánci kiállítás. — Abbruzzói antik művészeti kiállítás. — Francia római díjasok kiállítása. — Mozgalom a szerzői tulajdonjog mellett.)

Bezárult a római nemzetközi műkiállítás, de az elért erkölcsi és anyagi eredmények kevésbbé kielégítőknek bizonyultak.

Különösen jellemző itt a két kiállítási aranyérem odaítélésére vonatkozó zsüri-határozat. Elismeri néhány kiállított mű kvalitásos voltát, de „a keresett, kiemelkedőbb artisztikus jellegű mű hiányában a két aranyérmet ez évben nem adhatja ki".

Eme ítélkezés a római művészkörök éles kommentálásait provokálta, mert hisz egy Sartorio Grassi, José Beulliure, Charles Stetson arra kétségkívül rászolgált; a művészek hangoztatták, hogy az ilyen határozattal a java művészeket elkedvetlenítik a jövőben való beküldéstől és diszkreditálják magát az aranyérem-intézményt.

A tizenegyezer lírás Müller-díj kiadása is vegyes impressziókat keltett. Ez évben olasz művésznek jutott a díj s a római német nagykövet elnöklete alatt lévő zsüri Pio Joris „Giovedi Santo" („Áldozócsütörtök") című képének ítélte oda. A kép a hatvanas évek olasz akadémikus és teatralisztikus irányának egyik terméke egy templomi jelenet előadásában.

Talán nem lesz fölösleges a Müller-díj eredetét is ismertetni. A Rómában néhány év előtt elhunyt két Müller testvér — egy szobrász és egy festő — háromszázezer lirányi alapítványt létesített; az évi kamatok a hagyományozók intenciója szerint — a legjobb képet vagy szoborművet illessék. Ha e kitüntetésre érdemes német vagy olasz művész nem találkoznék, a legjobb spanyol műnek jusson a díj, maga a mű pedig a San-Luca római művészeti akadémia tulajdonába megy. A mult évben Ernst Pfannschmid német festő nyerte a „Prédikáló Krisztus" képével.

A legutóbb megnyílt olasz kiállítások között első helyet foglal el a grottaferratai olasz-bizánci műkiállítás. Az itteni görög keleti apátság kilencszázados megalapításának évfordulója volt az alkalom. Az olasz-bizánc művészet minden ágával találkozunk itt, tiszta látkört nyujtva azok fejlődéséről, kezdve az ötödik század öltözködésétől a vatikáni

Művészet 1905.

múzeum hatodik századbeli oltárterítőjéig, továbbá a grottaferratai régi figurás kelméktől a tizedik századbeli olasz miseruhákig. A kiállításnak alkalmi jellegén kívül az volt a célja, hogy egy időre föleleveníték a múzeumokban és magánházakban rejtve lévő bizánci stílű művészetet.

Mivel még ma is sokat vitatkoznak a bizánci művészet eredetéről: a kiállítás rendezői minden kort jellemezni kivántak, különválasztva a származási helyektől és így kétségkívül újabb világosság árad a kérdés körül. Sokak véleménye ugyanis Bizáncot, mások Egyiptomot, végül Szíriát jelöli meg a bizánci művészet származási helyéül, honnét Olaszországba hatolt.

A római bazilikák, festmények és mozaikok reproduktiv másolatait látjuk itt viszont; igen gazdagon vannak képviselve a vatikáni és bolognai múzeumok elefántcsont-, zománcmű-, és mozaik-gyűjteménye, a katakombák bizánci festészetének és templomok építészeti fragmentumainak reprodukciói.

A kiállítás egyik gyöngye a rossanói kódex, telve bibliai festményekkel, vörös pergamentlapjai írott ezüstbetűkkel. Származási éve körül eltérők a nézetek. Létezik azonban egy hasonló kódex a bécsi császári könyvtárban, mely fölöttébb viszonylik emehhez technikában, kosztümökben, a képek csoportosításában. Némelyek az V., mások a VI. századra teszik a bécsi kodex korát; ennélfogva úgy látszik, egyazon időből származnak.

A rossanói kódex teljes egészében a bizánci stílt tükrözi vissza, mindazonáltal föllelhetők benne olasz és egyiptomi motivumok is. Vegyünk ki azonban egy képet a műből, mint pl. a „Lázár föltámadása". Itt Krisztus baloldalt áll fekete hajjal és szakállal, ruhája, mint a többi képeknél, bibor és aranyszín, feje körül a kereszt nimbuszával. Péter nimbusz nélkül, fehér tunikában követi, közöttük egy csoport különböző korú ember. Krisztus előtt Mária és Márta, kiknek arca alig látható. Középen barlangszerű mélyedésből száll föl Lázár fehér lepelben. E jelenet motivumaival már a hatodik századbeli bizánci műveknél találkozunk, míg a nyugati műveknél az egész előadás sokkal egyszerűbb. Így Lázár nem barlangból, hanem szentélyszerű sírból száll föl.

Több másolatot készítettek a rossanói kódex után, de mindezek sok kivánnivalót hagynak maguk után.

A másik antik műkiállítás a középkori szenvedélyek egyik romantikus fészkében, az Abbruzzók közötti Chietiben nyílt meg. Az abbruzzói antik művészet itt mintegy tíz termet foglal el. Az umbriai, sienai és velencei nagysághoz arányítva, csak halvány helyet foglal el az abbruzzói művészet a műtörténelemben, sőt eredetiségnek alig akadtunk nyomára. Az abbruzzói keramika a firenzei iskolából vette táperejét, keleti motivumú szőnyegei egy itt a XV. században letelepült török rabszolga kezdeményezéséből létesültek, de mindenütt az illető olasz kor ízléseivel vegyültek el. A kiállítás trionfatore-ja Nicola da Guardagriele, — ki remekmívű zománcozott és aranyozott kereszttel szerepel. Festmények Matteo Pizzoli-tól (XV. század) és a föntebb nevezett de Guardagriele-től, ötvösművészeti munkák a sulmonai antik művészeti iskolából, köztük Nicola Gallucci XV. századbeli mester művei, melyek között egy kereszt és egy kehely tűnik ki. A keramikák között Grue és Saverio Francesco franciás formáju tálai. A csipkéket két csoportra osztották, közöttük a legművésziesebbek a pescocostanzói és aquilai antik és modern származásúak.

A kiállítások krónikáját a francia római díjasok akadémiájának ez évi eredményével fejezzük be. A Villa Medici növendékei festői, szobrászi és építészi termékeiket állították ki. Általában elmondható, hogy mindegyik növendék termékenynek mutatkozott, habár ez a kvalitással nem volt is összhangban. A festők közül Monhablon „Theseus" képe egyhangú alkotás; a mithologiai alak hatalmas sziklatömböt emel fel, azonban mi visszaadását sem látjuk a rendkívüli erőt igénylő művelet kifejtésének. Szerencsésebb Siffert figurális vásznaiban és arcképeiben Guetin és Caballé.

Piron „Efebeo di Subiaco"-ja erőteljes, míg többi művei tetemes elrajzolásokban leledzenek. Terroric, Bouchard, Quido, de különösképpen Landovski jellegzetes bronzművekkel szerepelnek; ez utóbbinak „Le fils de Cain" c. detailje kétségkívül a legjobb műve e kiállításnak.

Csekély az önállóság az építészek munkáiban. Sausechi például megelégedett az Ara Pacis egy fragmentumának a lemásolásával; s a többiek: Hontot, Bousiére és Pennat, munkáiban a renaissance művészeinek, mint Lorenzo Lotto, Michelangelo és mások szellemének utánzását látjuk.

Különös incidensről folyik szó ez idő szerint az olasz művészkörökben. Scala Mária milanói milliomosnő megbízásából már több év előtt Bazzaro milanói szobrász síremléket készített; 1900-ban leplezték le ünnepiesen. A kolosszális talapzaton egy bronz angyalcsoport látszik szállani az ég felé, mintegy hivogatva az alant nyugvókat; az egész síremlék mintegy nyolc méternyi magasságú. A megbízó hölgy teljes megelégedéséről adott számot a művész előtt s a kikötött tizenötezer lirát azonnal átszolgáltatta. Az évek multával az úrhölgy véleménye megváltozott; pályázatra hívott föl több milanói művészt egy újabb síremlékre, kik között Vedani szobrásznak adott megbízást s nem csupán elrendelte Bazzaro angyalainak az eltávolítását, hanem felhatalmazást is adott neki arra, hogy a bronzanyagot alkalmazhatja az új emlékműhöz. A barbár terv általános felháborodást idézett elő a művészek között s egyik gyűlésen sajnálkozással vitatták, hogy semmi törvényes szabályzat nem védi a műtermékeket, de a művész neve és egyénisége pillanatnyi szeszélyek prédája lehet; sajnál-

— Hát jó! kiáltott Louis. Here you are! Most megkapod! Először is elmondok egy anekdótát. Ha mindenáron hallani akarsz, hallj ilyent is. Veled is úgy teszek, mint Kiss Józseffel, akinek a Hét első címlapját, — amely Teleki Samu grófot ábrázolta a zanzibári szultán díszöltönyében, — én rajzoltam. Egyszerre csak tízéves jubileumot ült a Hét, amelynek ünnepi számába mindenkinek belekellett írni, költeni, zenekölteni, rajzolni és táncolni. Természetesen nekem is. A baj az volt, hogy magamról kellett volna művelnem valamit. Nem akaródzott semmiképen. Kiss József sem tágított. Végre közvetlenül lapzárlat előtt a szerkesztőségi kifutógyerekkel megfogatott a kávéházban. Nem volt menekvésem. Ceruzát és papirt ragadtam s lerajzoltam magamat, megrémült hands offállásban, előttem pedig a revolvert rám szegező Kiss Józsefet, hozzá ezzel az aláírással:

— Kedves Mester, ön oly kedvesen kér, hogy ellenállni nem tudok...

Szóval ilyenféleképen birtam én is szólásra Louist, akivel természetesen erdélyi gyermekkorát mondattam el:

— Azt tudod, hogy Rettegen születtem 1867-ben. (Ez az évszám azonban nem fontos; lehetőleg felejtsük el.). Öt-hat éves gyerek voltam, amikor Marosvásárhelyre hurcolkodtunk. A Kövecses-utca melletti palás hegy oldalán laktunk. Nagy mulatságom telt abban, hogy a palából zsebkést, sarkantyút, pipát faragtam. A faragót mindazonáltal elnyomta bennem a

MÁRK LAJOS: Portrait

rajzoló. Egyik szobánk falán egy kőnyomat díszelgett ilyenféle címmel: Történelmi Korszakok Alkotói. Rajta volt Árpádtól kezdve Batyányi Lajosig mindenki. Addig izgatott ez a litográfia, mígnem előkerestem egy árkus papirost és nagy türelmesen lerajzoltam az összes alakokat sorjában úgy, ahogy az eredetin voltak. Mikor azonban az alattalévő betűkre került a sor, ezeket is egytől-egyig lemásoltam, de már nem sorjában, hanem úgy, amint az nekem készítettem egy másolatot, amely arra birta apámat, hogy festőnek szánjon.

— Gimnáziumba többfelé jártam. Pesten a piaristáknál, Kalocsán a jezsuitáknál. Mindenütt, mint magántanuló, mert gyenge, beteges fiu voltam. Tizenkilenc éves koromban kerültem ki a müncheni Akadémiára, Herterich tanár osztályára. Szűkös viszonyok közt éltünk mi piktorgyerekek, de mégis aranyidő volt az. Sohasem felejtem el azt az örömömet, amely

MÁRK LAJOS: Dr. Zimmer Ferencné

A Munkácsy-céh tárlatáról.

a legszebbnek és legpraktikusabbnak tetszett. Büszkén mutattam apámnak munkámat. Apám megdicsért, de hozzátette:

— Mi ez itt alul? Miféle betűk ezek?

— Amennyi a képen volt, papa, — feleltem önérzetesen, — ott van valamennyi, egy sem hiányzik belőle!

— Apám, aki íróember volt, jót kacagott az önkényes betűcsoportosításon, én magam pedig valósággal el voltam képedve, hogy apám még azt is észreveszi, hogy milyen sorrendben vannak felrakva a betűk. Tizenhárom éves koromban Munkácsy: Krisztus Pilátus előtt c. képéről a második szemeszter végén ért. Valami ötszázan állítottunk ki növendékek a szokásos kiállításunkon. A nagy tömeg vizsgamunkából a bajor állam tőlem négy vagy öt fejet és egy férfiaktot vásárolt, sőt megtörtént az a hallatlan eset, hogy míg eleddig minden munkáért húsz márkát fizettek, aktomat száz márkáért vették meg. Mindenkit boldoggá tett ez a „praecedens". Óriási pénz volt ez a száz márka. Úgy szoktuk volt számítani, hogy hatvan márkáért tudunk egy hónapig élni, negyven márkáért pedig haza tudunk utazni.

Így kezdődött el az a pálya, amelyen a ret-

MAGYAR MESTEREK

MÁRK LAJOS

Márk Lajossal nem egy kedves közös gondolatom van. Első ezek között, hogy mindketten magyar feleséget hoztunk haza Amerikából. Esküvőnk is csaknem egyidőben volt ugyanabban a városban. Ő is, én is hiába keresnénk még egy kollégapár után. Másik közösségünk: a művészet. Ezen barátságosan megosztozunk: ő alkotja a szebbnél-szebb műveket, én gyönyörködöm bennük. Nem szabad ezt az utóbbit lekicsinyelni. Márk Lajos, ez a kedves humorú szerény ember engedné legkevésbé; ő bizonyára meggyőzne mindenkit, hogy a műélvezés sokkal fontosabb dolog, mint a műalkotás, mert egyébként miért alkotna a művész? Legfeljebb azt nem mondhatjuk, hogy előbbrevaló, mert az alkotásnak időben legalább is meg kell előznie a gyönyörködést.

Csak egy dologban nem értettünk egyet: ennek a cikknek a létrehozásában. Nem akart beszélni önmagáról. Beszéljenek a képek, gondolta, de még ezt sem mondta. Elamerikázta a dolgot, amúgy pestiesen. Végre azonban megértettem vele, hogy mégsem írhatok egy jó barátról annak minden segítsége nélkül.

MÁRK LAJOS: Gyermekarckép

MÁRK LAJOS: A művész és felesége

egészség jele, hogy nem lettünk internacionalistákká, hanem még inkább magyarokká.

A magyar művészet és irodalom csak akkor kapcsolódhatik bele a magyar nemzeti életbe, ha felfogásában, működésében, színeiben és tárgyi megválasztásában eleget tud tenni a nemzet sóvárgásának a nemzeti szépség iránt. Ha meglesz az összhang, az irodalom, a művészet és a nagy tömegeket betöltő hatalmas nacionalizmus között, nem aggódom a magyar irodalom és művészet sorsa tekintetében.

Sajnos, a kultúrális gondolat védelemre szorul. Nem elég, ha csak a kultuszminiszter képviseli, kell, hogy a magyar kultúra védelmének hadseregében a magyar szellemi élet képviselői is felsorakozzanak. Az utóbbi időben a nagy bankok, nagy gyárak, biztosítótársulatok és részben a nagybirtokok vezetői sokallották azokat a kiadásokat, amelyekkel a magyar állam a művelődést igyekszik segíteni. A politikai életben minden termelési ágnak és érdekcsoportnak teljes joga van arra, hogy a maga érdekeit képviselje. Baj csak ott kezdődik, ha ez a felfogás nem mint egy társadalmi csoport véleménye, hanem mint a nemzeti közvélemény állásfoglalása jelentkeznék.

De miként a felsorolt gazdasági érdekképviseleteknek, a magyar irodalomnak és művészetnek is meg kell mondania, mi fáj neki, menynyire vérzik és mit jelent az ő működése a magyar nemzetnek. Elismerem, hogy nagy gazdasági üzemek nélkül nem prosperálhat az ország, de nem prosperálhat tanító, nem virúlhat irodalom, tudomány és művészet nélkül sem.

Ha egyfelől felsorakoznak a gazdasági érdekképviseletek, másfelől mi is tanuságot teszünk a magyar iskola, művészet és tudomány mellett. A verdiktet a nemzet mondja ki, a felvilágosító munkát a kongresszustól várjuk. Meg vagyok győződve arról, hogy a magyar nemzet, amely annyit áldozott a történelem folyamán a magyar kulturáért, most is meg fog bennünket érteni.

Képzőművészet

1928. 14. sz.

Campi Mareschallus, Regnorum Dalmatiæ Croatiæ | et Sclavoniæ Banus.

Rézmetszet bársonymodorban. M. 30·3—22·7 cm. XVIII. sz. Jelzése alul jobbra: «J. G. Haid Sc. Viennæ.» A fenti írás alatt balra: «Zu finden beÿ Artaria Comp, in Wien, — C. P. Maj». Kettős példány.

V. 1. ***Gróf Hadik András, Erdély, majd Galicia és Lodoméria kormányzója.*** († 1790.)

Mellen alul ábrázolt, balra forduló alak, bal arcélben, medaillon-alakú keretben. (Rom. Sz. Bir. Gróf Hadik András Fő Hadi Vezér. | — — — Vitéz Vezérünk — | Nagy Dísze 's Bástyája Hazánknak | Pétzeli Henr.)

Rézmetszet. M. 17·1—10 cm. Jelzése alul balra és jobbra: «Bikfalvi Kóré írta. — Márk metszette 1789». Kettős példány.

— 2. ***Gróf Hadik András, Erdély, később Galicia és Lodoméria kormányzója.*** († 1790.)

Derékig ábrázolt, félig jobbra forduló alak, ovális keretben. (André Hadik | Se trouve à l'Academie Imp. des beaux Arts, à St. Anne, chez Mr le Professeur Jacobé, au prémière Etage.)

Mezzotinto. M. 38·7—27·2 cm. Jelzése alul balra és jobbra: «Peint par G. Weikert — Gravé à Vienne par JL Pichler. 1789». Ltsz. 2020.

VI. 1. ***Pálffy Lipót gróf, ezredtulajdonos, koronaőr.*** († 1795 után.)

Derékon alul ábrázolt, félig jobbra forduló alak. Lent a középen az ábrázolt címere. (Excell ac Illustr Dnus Dnus Leopoldus e | Comitibus Pálfy ab Erdőd S. C. R. | et A. M. Consiliari-us actual. intimus | generalis rei Tor ,,ment. Præfectus | Vnius Leg. pedestr. Hung. ord. Colonel'' | lus; nec non S. Regni Hungæ | Coronæ Conservator.)

Rézmetszet. M. 18·8—12·8 cm. XVIII. sz. Jelzése lent balra: «Sc. Zeller sc. Posonÿ». Kettős példány.

— 2. ***Vöröskő vára.***

A madártávlatból rajzolt erősség a kép egész szélességében terül el. Fent a középen a Pálffyak címere. (Perspectivische Deli- | neation desz Berümbten vnd Vesten Schlosses | Bÿbersburg | In Hungarn, He Grafen | Palffÿ gehörig, wie solches durch | He Obristen Joseph Priami | Freÿ He: zu Fortificirn | angegeben worden, 1663.)

Rézkarc. M. 21·7—29 cm. Jelzése lent a középen és jobbra: «He. Obristen I. Priami Freyhe | Comunicirt | Caspar Merian fecit». Kettős példány.

VII. ***Migazzi Kristóf gróf váci püspök, bécsi bíboros érsek.*** († 1803.)

Térdig ábrázolt, félig balra forduló ülő alak. Lent a középen az ábrázolt címere. (Eminentissimus, Reverendissimus, ac Celsissimus D. D. Christophorus Divina | Miseratione Stæ Rom. Ecclesiæ Presbyter Cardinalis è Comitibus a Migazzi de Waal, et Sonnenthurn, | Archi-Episcopus Viennensis, S. R. J. Princeps. Perpetuus Administrator Episcopatus Vaciensis, Insignis Ord. | S. Stephani R. Ap. Magnæ Crucis Eques, Cathedralium Ecclesiar. Tridentinæ, et Brixiensis Canon. Capitularis, | Prior ad S. Aegidium et Leonardum, Sac. Cæs. Nec. non Cæs. R. Ap. Maj. Actual. Cons. Intimus etc. etc. | D. D.)

Rézmetszet bársonymodorban. M. 42·6—30 cm. Jelzése lent jobbra: «J. Gottf. Haid.» A középen: «Zu finden beÿ Artaria Comp. in Wien». Ltsz. 3310.

VIII. ***Magyar testőr.***

Ágaskodó lovon, balfelé fordul. A háttérben vágtató lovasok. (Die K. K. Ungarische Adeliche | Leib Garde in Galla Uniform. | Gardes Du Corps De Sa M. J. | En Grand Uniforme.)

Mezzotinto. M. 62·4—47·4 cm. Jelzése alul: «Dessiné par Carle Vernet. — à Paris, chez Rolland, Place des Victoires, N° 6. — Gravé par Le Fevre Marchand». A fenti irás alatt jobbra: «Deposé à la Bibliothèque Nationale en l'an XI.» Ltsz. 5099.

IX. ***I. Ferenc császár.*** (1745—1765.)

Derékon alul ábrázolt, félig jobbra forduló és fejét félig balra fordító alak. (Serenissimus, Potentissimus, Atque Invictissimus | Princeps, | Franciscus, I. | D. G. Romanorum Imperator Semper Augustus, | Dux Lotharingiæ Et Baaræ, Magnus Dux Hetruriæ, Rex Hierosolymæ Et Reliqua. | Electus Frankofurti Ad Mœnum D. XIII. Sept. Et Ibidem Coronat. D. IV. Oct. Aº MDCCXLV.

Rézmetszet bársonymodorban. M. 50·5—33·7 cm. XVIII. sz. Jelzése alul balra és jobbra: «Mart. de Maytens pinx. — J. A. Pfeffel S. C. M. Chalcogr. excud. A. V.» Ltsz. 1253.

X. ***Magyar katona tipusok a XVIII. századból.***

1. *Magyar es horvát gyalogos és dzsidás.* Álló alakok. Az első kivont karddal, a második hosszú puskáját és kardját fogva, a harmadik lándzsájára támaszkodik. (Ein Ungarischer Tolpatsch. Ein Croatischer Tolpatsch. Ein Stängel Reuter.)

Egykorú színezett rézkarz. M. 14—19·7 cm. Jelzése alul jobbra: «3.» Ltsz. 1490.

ÖTÖDIK TEREM.

I. 1. ***Mária Terézia megkoronáztatása.*** (1741. jun. 25.)
A pozsonyi sz. Márton templom belseje. A háttérben a főoltár előtt térdel a királyné. A nádor és az esztergomi érsek a fejére teszik a koronát. (Auszführliche Vorstellung | Der Königl: Hungarischen Crönung, welche in St: Martini Kirchen den 25 Jun: 1741. in der Königl: | Hungarischen Haupt und Crönungs Stadt Preszburg prächtigst begangen worden. | Nº 1. Der Königl: Thron, . . . 12. Trompeten u. Pauckē.)
Egykorú rézkarc. M. 27·4—17·8 cm. Ltsz. 3235.

— 2. ***Mária Terézia koronázása. Az aranysarkantyusok lovaggá ütése.*** (1741. jun. 25.)
Balra a királynő a trónon lovaggá üti az előtte térdelő főurakat. Jobbra az előtérben egy csoport az avatásra vár. (Eigentliche Vorstellung. | Deren 45. Goldenen Rittern, so durch Sne Excell H: Grafen Palatinum Johann Palfÿ an Ihro Majestätt | der Königin in Hungarn vorgetragen, und durch dreÿmahliges berühren deren Schultern mit dem | bloszen Schwerdt desz Heil Stephani, von Ihre Königl Majest zu gemeldten Rittern gemächet worden. den | 25 tē Juny Annô 1741. beÿ denen W: W: L: L: P: P: Franciscanern in Presburg nachfolgend gehalten. | Ex Magnatibus . . . Diadema dedit.)
Egykorú rézkarc. M. 29·2—19·5 cm. Kettős példány.

II. ***Pozsony látképe.***
Az előtérben a Duna. Innenső partján járkálók és hajóvontatók. Tulsó partján a város. Mögötte balra a vár. (Die Königliche

Freystadt Presburg | in Ungarn | Vue de Presbourg Ville libre Royale | d'Hongrie.)

Színezett rézkarc. M. 33·2—45·4 cm. Jelzése alul balra és a középen: «Nach der Natur gezeichnet und gestochen von Joseph und Peter Schaffer 1787. | Cum Priv. S. C. M. — in Wien bey Artaria Comp.» Ltsz. 6098.

III. ***Menzel Dániel, huszárezredes.*** († 1744.)

Derékon alul ábrázolt, félig balra forduló alak. Jobbjában buzogány, melyet a mögötte álló katonának öltözött halál megragad. (Der Tapffere Hussaren Obrist Herr Johann Daniel von Menzel | wurde Aº 1744. d. 25. Junÿ am Rhein auf der so genanten Maulbeer Insul bey dem recognoscieren | von denen Franzosen erschossen. | Ich sinne Tag and Nacht . . . la juste recompense.)

Rézmetszet bársonymodorban. M. 41·7—28 cm. XVIII. Jelzése lent a jobb sarokban: «Gabriel Bodenehr sc. et exc. Aug. Vind.» Ltsz. 3307.

IV. 1. ***Nádasdy Ferenc gróf altábornagy, horvát-slavon—dalmát bán.*** († 1783.)

Derékon alul ábrázolt, félig balra forduló alak ovális keretben. Alul balra Magyarország jelképes alakja, Horvátország, Bosznia és Dalmácia címerével. Jobbra egy katona. (Franciscus E' Comitibus De Nádasd. | Perpet. Ter. Fogaras, et Comitat. Comarom. Albensis vero Supremus Comes, | Regn. Dalmat. Croat. et Sclavon. Banus. Ord. Milit. Theres. Maj Crucis Eques. S. S. M. M. Actualis intim. Consiliar. et Camerar. General. Camp. Mareschallus. | nat. d. 30. sept. 1708.)

Rézkarc. M. 22—16 cm. XVIII. sz. Jelzése alul balra és jobbra: «Crediz, Eng: pinxit. — J. E. Nilson, inv: sc: et excud: Aug: V:» Kettős példány.

2. ***Nádasdy Ferenc gróf altábornagy, horvát—slavon—dalmát bán.*** († 1783.)

Mellen alul ábrázolt, kissé balra forduló és fejét félig jobbra fordító alak ovális keretben. (Franciscus Comes Nadasti | Regni Dalmatiæ Slavoniæ et Croatia | Banus Generalis Campi | Mareschallus.)

Rézmetszet. Csonka példány. M. 14·4—9 cm. XVIII. sz. Kettős példány.

3. ***Nádasdy Ferenc gróf altábornagy, horvát—slavon—dalmát bán.*** († 1783.)

Derékig ábrázolt, félig balra forduló és fejét kissé jobbra fordító alak ovális keretben. (Franciscus è Comitibus de Nadast

Boruth Andor: Jézus születése.

A KÉPZŐMŰVÉSZETI TÁRSULAT TAVASZI KIÁLLÍTÁSÁBÓL.

Az est poetikus báját igyekszik elénk varázsolni *Graf-Freiburg* Oszkár is sétáló hölgyével. A profilban festett finom arczon elmélyedés, talán valami kedves esemény visszaidézett emléke tükröződik vissza.

EGY FIATAL IRÓ HALÁLA.

Lapunk mai számának sajtó alá rendezése közben, úgyszólván az utolsó órában kapjuk a szomorú hirt, hogy egyik derék, tehetséges fiatal munkatársunk, *Somogyi* Lajos, hosszas szenvedés után elhunyt. A hir nem jött váratlanúl, mert már régóta tudtuk, hogy sulyos betegségétől csak a halál fogja megváltani, mégis őszinte fájdalommal kisérjük sírjába, mert kedvelt társunkat vesztettük el benne, a ki előtt szép irói pálya nyilhatott volna, ha életben marad.

Somogyi Lajos mindössze 22 éves volt; nagyon fiatal korában kezdett hirlapirással foglalkozni. Különösen a szinházi dolgok érdekelték s szinházi körökben mindenfelé ismerték a rokonszenves modorú ifjút. Közben azonban betegeskedni kezdett, a fiatalság pusztító betegsége, a tüdővész támadta meg. A budakeszi szanatóriumban keresett gyógyulást s hosszabb idei ápolás után ott jobban is lett. Ez idő tájt, mintegy két év előtt jutott összeköttetésbe lapunkkal, melybe főleg szinházi tudósításokat irt, kezdőbetűivel jegyezve. Jó zsurnalisztaszeme és érzéke volt s a tollat is tudta forgatni. Tulajdonképen azonban novellairónak készült, számos elbeszélése megis jelent különböző hirlapokban. Munkái nem mutattak ugyan kész, kialakult felfogású és kiforrott irót, de szép jövőt igérő tehetségről tanuskodtak. Többnyire történeti elbeszéléseket irt, melyekben a mese élénk kidolgozása s a történeti háttér felhasználásában nyilvánuló ügyesség elárulta tehetségét.

Közben a betegség újból, és pedig fokozott erővel támadta meg. Több ízben kínos műtéteket állott ki; az ősz óta már állandóan ágyához szögezte a betegség. Még ekkor is folyton dolgozott, de mindinkább gyöngült, míg végre sok szenvedésének véget vetett a halál. Családja szeretetteljes ápolása enyhítette szenvedését, de a bekövetkezett véget nem birta elhárítani róla.

Atyja, *Somogyi* Károly tisztviselő, anyja, szül. *Litschauer* Ilona s két testvére: Ilus és István siratják elhunytát. S fájdalmukban osztoznak mindazok, a kik az oly korán elhunyt törekvő, fiatal irót ismerték.

A HADIFOGSÁGRÓL.

Annak a rengeteg embernek sorsa, a ki a mostani orosz-japán háborúban eddig hadifogságba esett, élénken foglalkoztatja az emberek érdeklődését s ezért mostanában igen sokan foglalkoznak a lapokban a hadifoglyok ügyével. Érdekesnek tartjuk ezek közül egy kiváló német katonai irónak, Zepelin tábornoknak fejtegetéseit ismertetni.

A hadifogság a katonára mindig keserves állapot. A ki a csatatéren elesik, azt kegyelettel emlegetik, mint hőst; a ki a háború után épen hazatér, azt is ünneplik, mig a ki hadifogságba esett, azt vizsgálat alá vetik s számon kérik tőle, hogy miért s hogyan esett fogságba. A katonatisztek szigorú felfogása szerint a hadifogságba jutás csakis akkor menthető, ha az illető egyebet nem tehetett: ha nem védhette magát tovább, vagy nem menekülhetett.

Ha nem egyes ember, hanem egész csapat jut ebbe a helyzetbe a csata folyamán, akkor vezetőjét illeti a döntés, de a felelősség is, hogy megadja-e magát. Ezt persze szintén csak akkor teheti, mikor már minden egyéb eszközt megpróbált, további ellenállása egyáltalán czéltalan volna s így egyebet nem tehet. Erre vonatkozólag helyesen tükrözi vissza a katonai álláspontot egy német katonai történetiró, a mikor ezt mondja: «Egy vár vagy csapattest kapitulációja nem tekinthető jogosultnak mindaddig, a míg egyátalán ellent lehet állani. Minden más felfogás utat nyit a gyöngeségnek. Az elvágott hadtest élén álló tiszt nem tudhatja, milyen haszna lehet az egész hadseregnek abból, ha ő a lehető leghosszabb ideig folytatja a harczot. Ugyanilyen egy vár parancsnokának a helyzete is. Minden ostromlott várra nézve elérkezhetik az a pillanat, a mikor a szétrombolt erődítmények, az elfogyott lőszer vagy az éhség a kapitulácziót elkerülhetetlenné teszi. Más okoki s lehetetlenné tehetik a vár védelmét. De első kötelessége a parancsnoknak, hogy megtegyen minden lehetőt a védelemre.»

A katona nagyon különböző körülmények között juthat hadi fogságba. A legnagyobb hősiességtől a legnagyobb gyávaságig minden ok közreműködhetik ebben. Az ellenség azonban nem tesz különbséget hadifogoly és hadifogoly között. Az a lovastiszt, a ki merész kémjáraton, a melylyel a legfontosabb hireket szerzi meg, ellenséges fegyvertől elesett lova alá jutva, feldühödött katonák kezébe kerül, vagy az a gyalogostiszt, a ki hogy egy tüzérüteget megmentsen, katonái csapatával feláldozza magát s fogságba kerül, ugyancsak átkozhatja sorsát. Ha nem fogják el, kitüntetésben részesül, a csata után talán élete legszebb napját ünnepelhetné, — most pedig bajtársaival mint egy nyájat terelik valami falusi pajtába, a hova étlen-szomjan becsukják, a míg tovább szállithatják. Azután is hurczolják helyről-helyre, ki van téve kiváncsi csőcselék gúnyjának s végül valami vár czellájában várhatja szabadulását.

Sokszor van rá eset, hogy a közönség a másik végletbe esik: túlságosan is ünnepli az ellenséges hadifoglyokat. Ilyen eset fordult elő a porosz-franczia háborúban, a wörthi csata után egy közép-németországi vasúti állomáson. A hölgyek valósággal elhalmozták ajandékaikkal, enni-innivalókkal a franczia zuávokat, míg a saját véreikkel, a német muskétásokkal nem törődtek. Egy öreg brandenburgi muskétás oda is szólt nekik:

— Asszonyságok, ha csak ezeket hizlalják, akkor nem hozunk maguknak több foglyot!

Hasonló, de még túlzóbb módon viselkedett a mostani háborúban a japán foglyokkal szemben az orosz nép. Valóságos kultuszt űztek velük, szinte a tenyerükön hordták őket. A katonák közt ez nagy méltatlanságot szült, melyet az öreg Dragomirov tábornok meglehetős nyersen ki is fejezett. «A japán foglyok megérkezése óta — mondja egy ujságban, — polgártársaink olyan meghunyászkodást tanusitanak velük szemben, hogy meg nem lehet állni megbotránkozás nélkül. Ugyanígy tettek az oroszok a krimi háborúban a francziákkal, angolokkal, nemkülönben az 1877/78-iki háborúban a törökökkel. Ezért aztán most a japánok oly fenhéjázók lettek, hogy a fogságban is győzőknek tartják magukat s természetesnek tartják, hogy az oroszok hizelegnek nekik.»

A japán fogságba esett oroszok helyzete bizonyára nem ily rózsás. Ha azok a hirek, melyeket az orosz lapok közöltek a hadifoglyok kínzásáról, nem igazak is, bizonyos, hogy ellátásuk már csak nagy számuknál fogva is sok bajjal jár s a japán állam a legjobb akarattal sem gondoskodhatik róluk úgy, a hogy kellene. E mellett a japánok életmódja is annyira elüt az európai emberétől, hogy az oroszok hadifogságát ez is megkeseriti. Ágyuk, székjük nincs, főételük a rizs és a füstölt hal. A fogságba esett katonának pedig alkalmazkodnia kell ezekhez az állapotokhoz.

Stösszel tábornoknak s vele együtt hazatért tisztjeinek az orosz sajtó szemére vetette, hogy mért nem mentek inkább fogságba s mért adták becsületszavukat, hogy ebben a háborúban nem harczolnak többet? Pedig nincs katona, a ki ezért Stösszelt és társait elitélné. Ha Japánban marad, az az oroszokra nem járt volna semmiféle haszonnal, — még szökésre sem gondolhatott volna. Odahaza ellenben a czár hasznát veheti még tanácsainak. Egyébiránt Stösszel a czár jóváhagyásával adta becsületszavát.

Kérdés, hogy mily körülmények között adhatja egy fogságba esett tiszt a becsületszavát arra, hogy a háborúban többé részt nem vesz? Erre nincsen paragrafus. Vannak esetek, hogy nem szabad a becsületszavát adnia. Ha pl. az ellenség az illető tiszt hazájában van, ha a harcz a haza léteért folyik, akkor a tisztnek nem szabad lemondania arról a reményről, hogy valaha kiszabadul s tovább szolgálhat hazájának.

A Franklin-Révai-féle «Nagy Képes Világtörténet» XII. kötetéből.

EUGÉNIA CSÁSZÁRNÉ UDVARHÖLGYEI KÖRÉBEN. — Winterhalter Xavér Ferencz festménye.

játékszer hozzá képest minden emberi alkotás. Vele szemben csak egyet tehet a hajós: óvatosan ki kell kerülnie s elmenekülni, a mily gyorsan csak lehet. A víz hőmérsékletén már messziről meg lehet érezni a jéghegy közeledését — ez is fogalmat nyújt az úszó jégtömeg roppant terjedelméről.

A hajósnak ezek a veszedelmei a dolog természeténél fogva az oczeánnak csak bizonyos helyein fenyegetnek, de vannak a tengernek olyan vándorai is, melyek mindenütt útjába akadhatnak a hajónak. Ilyenek az ide-oda uszkáló hajóroncsok. Bármennyire tökéletesedett a hajóépítés és hajózás, a köd és a szélvész nem sokat vesztett veszedelmeiből s évenkint nagyon sok hajó szenved még mindig hajótörést. Az ilyen árboczukat vesztett, többé-kevésbbé megsérült hajók aztán czél nélkül bolyonganak a tengeren s folytonos veszedelemmel fenyegetik a hajókat. Különösen akkor okozhatnak nagy bajt, ha a tenger nagyon hullámzik, mert akkor alig lehet őket észrevenni, különösen, ha nincs árboczuk. Ha neki ütődnek a hajónak, olyan léket üthetnek rajta, hogy egy roncs helyett csakhamar kettő lesz a helyszinén. Amerikában kiszámították, hogy az utóbbi időkben tombolt viharok áldozataiként körülbelül 150—200 hajóroncs bolyong az Atlanti-tengeren.

Tudvalevő dolog, hogy a hajózás veszedelmessége miatt éjjel minden hajónak lámpákat kell gyújtania, melyeknek értelme és jelentése nemzetközileg van megállapitva. A hajóroncsokon természetesen nincs semmiféle lámpajelzés, éjjel nem láthatók s igy az összeütközést sokszor a legnagyobb óvatosság mellett sem lehet elkerülni. Szabály van arra is, hogy ha a hajós meglát valamely hajóroncsot, erről értesiteni köteles az illetékes hatóságot. A különböző jelentések alapján aztán megállapitják a roncs valószinü hollétét s ha lehet, partra vontatják, ha nem, elsülyesztik.

Legtöbb bajt okoznak az olyan hajók roncsai, melyek fával voltak megterhelve, mert ezek csak a legritkább esetben merülnek el. Igy egyszer egy ily hajóroncsnak nekiment egy hadihajó s a szó szoros értelmében ketté szakitotta. De egyik sem merült alá s két roncs lett az egyből. Nevezetes dolog, hogy mily soká úszkál néha egy ilyen hajóroncs. Igy pl. «Wyer G. Sargent» nevü amerikai hajó roncsa 615 napig kóborolt a tengeren s vagy 5500 tengeri mérföld utat tett meg ez idő alatt. Egy másik hajót az 1891-ik év utolsó napján hagyta el a legénysége s csak a következő év áprilisében sikerült elpusztitani. Ez idő alatt tizenegy hajóval ütközött össze, elvesztette minden árboczát, teste tele lett vizzel, úgy hogy csak négy lábnyira állott ki a vizből. Legtovább bolyongott egy «Fanny E. Wolston» nevü amerikai hajó roncsa: 1901 október 14-ikétől 1904 február 20-ikáig.

Előfordul az is, hogy egy hajót idő előtt hagy el a legénysége, a mikor még fenn birt volna maradni. A Földközi-tengeren nem rég találtak egy franczia bárkát, melynek vitorlái, kötélzete, stb. mind teljes rendben volt, legénysége azonban hiányzott.

Több állam külön hajókat tart a roncsok fölkeresésére s elpusztitására, a mit rendszerint torpedóval eszközölnek.

A TAVASZI NEMZETKÖZI KIÁLLÍTÁS.

Folytassuk szemlénket a Képzőművészeti Társulat tavaszi kiállításában.

Emlitettük közelébb, hogy az úgynevezett grand art-ot csakis *Boruth Andor* képviseli «Jézus születése» czimü nagy vásznával. Nem a vallásos festészet megszokott sablona szerint készitett festmény ez, hanem inkább egyháztörténelmi jelenet, előadva a mai realisztikus művészet felfogásával és eszközeivel. A képnek a környezet arczán és magatartásán visszatükröződő meghatottság ad emelkedettebb jelleget.

A tárlat arczképei közt feltünést kelt a franczia *Blanche* leányarczképe. Bájos, fiatal leányt ábrázol, a mint keresetlen és előkelő könnyedséggel foglal helyet egy karosszékben. Ha a katalógus nem mondaná is, első pillantásra ráfoghatnók, hogy chic-es franczia képiró műve.

Aman-Jean szintén női arczképet küldött. Az erős megfigyeléssel és könnyed ecsettel festett kép egyike a franczia osztály érdekesebb darabjainak.

Márk Lajos egy kedves gyermekleány hasonmásával vonja magára érdeklődésünket. Jól esik látnunk a mosolygó, beszédes arczot.

Elsőrendü szobadisz a franczia *La Touche Gaston* «Kaczérkodás»-a, mely arczát legyező mögé rejtő nőt, s mellette szavát érdeklődéssel leső udvarlót ábrázol.

A nem régiben feltünt *Pajtás* Ödön ezúttal is humoros képeket küldött a sport világából. Gyüjteményéből bemutatjuk a «Derby-crack reggeli munkájá»-t, mely kaczagtató képét adja két versenyhős komikus buzgólkodásának.

Szolnok már régóta egyike azoknak a helyeknek, melyeket nagy előszeretettel keresnek föl a képirók. Régebben itt készitette legszebb apró képeit Pettenkofen s itt festette hires czigány purdéit a bécsi Leopold Müller. Most a fiatalabb magyar festő-nemzedék ütött itt állandó tanyát s ennek a nemzedéknek egyik kiváló tagja: *Szlányi* Lajos a Zagyvapartot festette meg s küldte a tárlatra apró házikóival és süppedező talajával. Az erős realizmussal festett kép egyike a fiatal művész jobb alkotásainak.

Báró *Mednyánszky* László ezúttal is hü maradt kedves themáihoz. «Hegyi tó» czimü képe egyike azoknak a misztikus hatású festményeknek, a melyeken mindenkor örömest elmerengünk.

A norvég Fritz *Thaulow* a ködös, homályos tájképek igazi mestere. A «Nyári est», melyet hozzánk küldött, szürkületbe borult, rozzant kikötőhidat ábrázol, melyen egy kisebb társaság várakozik a hajó megérkezésére. Valami kedves, nyugodt hangulat ömlik el ezen a tájképen.

Lugosi Béla, tizéves hollywoodi tartózkodás után, hazalátogatott Európába. A kép a londoni pályaudvaron készült. Balra: a felesége, jobbra: Shirley Grey, akivel Londonban együtt fog játszani

(Foto Keystone)

— Kabos Gyula üldögél a rendes délutáni asztaltársaságával. Mint ismeretes, ma Kabos a legnépszerűbb magyar filmszínész. Egyszerre három filmben is szerepel és budapesti viszonylatban rekordgázsikat élvez. Ugratták is Kabost azzal, hogy milyen rengeteg pénzt keres. A művész egy darabig tűrte a tréfálkozást, majd így szólt: »Igazán nem tudom, mit is csinálnak azzal a töméntelenül sok pénzzel a hitelezőim«. Kezeit csókolom!

Hogy érzi magát Budapesten a tengerentúli vendég?

— A kis Jerabek Boriska, aki egyébként unokahuga Fedák Sári egykori tanítónőjének, már elvesztette Amerikából hozott furcsa magyar kiejtését és olyan szépen beszél, mint Kukorica Jancsi. Ősszel beiratkozik a budapesti egyetemre.

— Valami mulatságos történetet nem hallott e héten?

— Rózsahegyi Kálmán, aki az új szezónra a Magyar Színházhoz szerződött, a napokban bemutatta egyik növendékét az igazgatóságnak. Történetesen megjelent ezen a színpadi próbán Hevesi Sándor, Cs. Aczél Ilona, Horváth Árpád, Upor Tibor, valamennyien még nem régen a Nemzeti Színház oszlopos tagjai. Rózsahegyi Kálmán derűsen nézett végig a társaságon, majd a háttérben álló Bródy Pálra mutatva, így szólt: »Hát ez az úr ugyan, mit keres itt?«

— Min nevettek a héten a legjobban a Fészekben?

Kacagj, Bajazzo . . .
Piccaver énekel az Állatkertben
(Gyenes felv.)

2 generáció felel 3 kérdésre

Irta: Zsolt Béla

Irók, színészek, festők, beérkezettek és névtelenek kerültek össze véletlenül ugyanazon az estén egy hárshegyi villa kertjében. Két, sőt három generáció, amely ezúttal derűs fegyverszünetben pihentette a nemzedékek áldás harcát. A társaság homogénnek hatott, mert ugyanazok a külsőségek jellemezték az előkelőségeket, akik már a háború előtt beérkeztek, mint a háború utániakat, sőt, mint azokat, akik esetleg csak a legközelebbi háború után fognak beérkezni. Ezt a látszólagos külső összhangot a szép budai este mindenkire egyformán ellenállhatatlan varázsa s a mindhárom generációtól egyformán ismert és törvényként elismert bridzs-szabályok teremtették meg. De hirtelen kedvem támadt, hogy az egységet, ha nem is megzavarjam, de legalább leleplezzem. Elhatároztam, hogy három kérdéssel lekontrollálom, hogy ebben a harmonikus légkörben milyen ellentétes előjelű elektromos áramlatok keringenek. Vihart nem akartam felidézni, veszedelmes villámot, legfeljebb csak »Wetterleuchten«-t — s ezért a következő ártatlan kérdéseket vetettem fel a régieknek és a maiaknak:

1. »Mit vár a színháztól és a mozitól?

2. Mi a véleménye a modernizmusról és a modern nőről?

3. Hogyan lehet ma karriért csinálni?«

Elsőnek

HELTAI JENŐT

kérdeztem meg, aki régimódisan, szivarja füstje mögül s újmódian, a bridzskártya legyezője mögül a következőképpen felelt:

1. Átalakulni, megjavulni, felemelkedni sem a színház, sem a mozi, sem maga az emberiség nem tud előre megfontoltan. Jönet egy nagy egyéniség, egy géniusz, aki egy csapásra mindent megváltoztat — addig bele kell nyugodni, hogy tovább tart a mai egyenetlenség: a művészet és művészetlenség, professzionizmus és dilettantizmus, jó és rossz váltakozása, anélkül, hogy ki lehetne számítani, hogy pillanatnyilag a társadalomnak mire van szüksége s melyikre reagál.

2. A modernizmusról ugyanaz a véleményem, ami akkor volt, amikor mi voltunk modernek: mindaddig bizonytalan az értéke és a maradandósága, amíg a meglevő alapfogalmak és bevált formák közt ki nem próbálódik. A háború utáni német »izmusok«-ról például kiderült, hogy csak a modernizmus akut izgalmi állapotában hatottak, mint a barrikád-jelszavak a forradalomban, de a relatív nyugalmi állapot értelmi és esztétikai revízióját már nem bírták ki. Ezzel szemben a francia modernizmus (Cocteau, Giraudoux stb.), mely kitisztult és megtalálta végleges lényegét és formáját, szervesen kapcsolódik a múlthoz. Ami a modern nőt illeti: jobban szeretem, mint a régit, mert megtanúlt *beszélni* s mert kétségkívül szebb, mint anyái. Kicsit zsurnalisztikai és iparművészeti termék, de szeretetreméltó.

3. Az, aki, mint én, állítólag karriért csinált, az úgynevezett sikeres pálya titkait, fogásait éppoly kevéssé ismeri, mint aki lemaradt. Azt hiszem, a karrier ma is a szerencsés jellegű, tehetségen és a szerencsés véletleneken múlik.

JÓZSEF ATTILA

fiatal költő:

1. A színháztól azt várom, hogy az az ember is kellemesen elszórakozhassék benne, aki ma az úgynevezett szórakoztató darabokat rendkívül unalmasaknak találja. Ami a mozit illeti, abból csak a színházat kellene kidobni. Mindenesetre szeretném, ha Marlene Dietrich nem fainna fel a Micky Maust.

2. Jó, ha vannak emberek, akik mindent megtehetnek, amiről úgy tudják, hogy modern. Ők az emberiség próbabábúi. Tulajdonképpen mi többiek próbáljuk ki rajtuk, hogy az új, a korszerű, a modern megfelel-e nekünk. A modern nők például, a túrázók, a csónakázók, a dolgozók, nagyon megfelelőek; társak, pajtások. Mindannyiunk köszönetét megérdemlik a kezdeményezők.

3. Karriért tehetséggel lehet csinálni, csak éppen a tehetséghez ma már hozzátartozik, hogy az ember egy kissé részvétlen legyen a szellemileg hozzá hasonlók egyre reménytelenebbé váló sorsával szemben. Ezért az eredmény azon múlik, hogy mint adagolja az ember a szeretetet és a kíméletlenséget.

MÁRK LAJOS

a festő.

1. A színház és mozi jövőjének, fordulatainak, a nagy egyéniségek jelentkezése a határköve.

2. Ne felejtsük el, hogy szubjektíven is óriási változásokon mentünk keresztül. De a skrupulózus embernek minden új. Modernizmus mindig volt s végül, minden ellenálláson keresztül győzött is. A nő, akinek hivatása, egzisztenciális feltétele a tetszés, kénytelen együtthaladni a modernizmussal, még akkor is, ha néha a »divat« ízléstelenségekbe kergeti. De én, mint ifjú művész, olyan fantáziátlan korban éltem, hogy nem tudok annyira megdöbbenni a mai kor művészi és ízlésbeli kinövésein, mintha a régi idők lompos és

otromba kinövései kísértenek. A mai női divat még nem hozott véglegeset, de kecs és esprit van benne a békebeli sonkaujjú szörnyűségekkel szemben. S régen az ember úgy beszélt egy nővel, mint a nővérével, ma pedig úgy, mint az embertársával. S ez kétségtelenül fejlődés.

3. A karrier külön tehetség dolga: vannak nagy mesterek, akik nem csinálnak karriert s vannak a karriernek nagy mesterei, akik viszont nem csinálnak örök becsű képet, regényt, szobrot, szimfóniát. Ebben a vonatkozásban a háború óta sem változott a helyzet.

BORTNYIK SÁNDOR,
a fiatal festő.

1. Ha a mai helyzetet venném alapul, akkor nem várnék tőle semmit, de mégis, mondjuk, azt várnám a színháztól, hogy engedje magára hatni *(jótékonyan)* a filmet, legalább annyira, amennyire a színház hatott *(károsan)* a beszélő filmre.

2. Modernnek lenni annyit jelent, mint pontosan érezni és kifejezni az embernek saját korát. Vagy modern valaki a születés pillanatától kezdve és az is marad, amíg meghal, akár száz évig is él, vagy nem születik modernnek és akkor csecsemő korában is szakállt hord. A modern nő nem a flapper, vagy a jampec-görl, aki azért modern, hogy kényelmesebben és felelőtlenebbül éljen, a modern nő: a *dolgozó nő*, akinek nemcsak anyagi, hanem lelki szükséglete a munka.

3. Karriert csinálni türelem kérdése. Vagy dolgozik az ember tisztességgel és megvárja, míg munkája megcsinálja a karrier felé vezető utat; erre esetleg addig kell várni, míg az ember belehal. A gyorsabb mód az, hogy az ember előbb megcsinálja az utat a karrierhez és csak aztán dolgozik, vagy nem dolgozik.

MÁRKUS EMILIA:

1. A film fejlődése beláthatatlan. A színház olyan, mint a kerék forgása. Minden visszatér, ami már volt. Íme, a szabadtéri előadások.

2. Ha a modern nő alatt a dolgozó nőt értjük, e előtt meghajlok, de a *csak* moderneskedő nőről nincs véleményem.

3. Tehetséggel, szerencsével és — könyökkel. A tehetséghez azonban még kitartó szorgalom is szükséges.

BULLA ELMA:

1. Hogy mit várok a színháztól és a mozitól? *Mindent!*

2. A moderni mus és a modern nő akkor jelent fejlődési fokozatot, ha nemcsak külsőleges és sematikus. Ha valóban a megváltozott igények, ízlés és dinamika külső kifejezője, akkor minden izgágasága és rendkívülisége ellenére is meg kell becsülni, mert szállásecsinálója egy újfajta élet nek, amely lényegileg és formailag különbözni fog a maitól. Mai életünk bizonyos mértékben még a tegnapi alapelveken nyugszik s azért olyan egyenetlen és zavaros, mert a jövővel még csak experimentálunk. Semmiesetre sem ellenszenvesek azok, akik ezeket a kísérletezéseket, sötétbe ugrásokat a saját bőrükre vállalják és sokszor keservesen megfizetnek értük.

3. Nem tudom, hogy a mai karriernek melyek a titkai. Sohasem akartam karriert csinálni; mindig csak játszani, dolgozni és fejlődni akartam.

*

Íme, ahogy ezekből a válaszokból kiderül: a generációk ezekben a nem döntő, de nagyon jellegzetes kérdésekben nem is különböznek olyan lényegesen egymástól A művész fiatal és öreg hisz az egyéniség döntő jelentőségében, szemben a szociológussal, aki az egyéniséget is csak a közösség nyomatékosabb kifejezésének tartja. S egyetlen válaszból sem érzik, hogy azok, akik már teljesítették a hozzájuk fűződő várakozásokat, ne lennének megértőek a másfajta, feltörekvő világgal szemben, amely elkövetkezett s elkövetkezőben van. Ugyanez áll fordítva is a fiatalokra... A szellem sokkal nagyobb veszélyben van, semhogy generációharcokat lehetne vívni a birtoklásáért. Fiatalok és öregek egyformán féltik és védik a szellemellenes erőktől...

Filmsztárból fényképészinas

A fényképészinas: Jarmilla Marton (Pécsi foto)

A Színházi Élet egyik régebbi számában megjelent egy felvétel, mely a háttérben a Himalája-hegységgel, torzonborz szakállas fiatalembert és egy vastag prémbundába csomagolt fiatal hölgyet ábrázolt: *Marton* Endrét, egy ázsiai expedíciós film rendezőjét és amerikai származású, fiatal feleségét, Jarmilla *Martont*.

Most mindketten Budapesten vannak. Marton Endre nemrégen fejezte be az *Elnökkisasszony* forgatását a Hunniában, Jarmilla Marton pedig az egyik belvárosi fotóműhelyben dolgozik mint — tanonc.

Nadrágban, felgyűrtujjú férfiingben dolgozik naphosszat a műterem laboratóriumában, nedves lemezek között, néha könyökig merül az előhívó sárgás oldatába.

— Idáig engem fotografáltak, most én fotografálok — mondja büszkén Jarmilla Marton. — Filmszínésznő koromban rengeteget szenvedtem, amikor a nehéz, fárasztó felvétel után oda kellett állnom a fényképezőgép elé, a helyzethez illően mosolyogni, sírni, örülni, szomorkodni. Borzasztó sokat kínlódtam akkoriban a lencse előtt. Most legalább én fogok kínozni másokat. Hiába, betyárból lesz a legjobb pandur!

— Mikor jött haza Tibetből?

— Februárban. Két hónapig Berlinben éltünk, most május óta itthon vagyunk Budapesten. Az

Tibeti szépségek között (Foto: Jarmilla Marton)

Márk Lajos

"Ugron Évike" és "Márk Lajosné"-ról készitett arcképei a Műcsarnok őszi tárlatán.

P.H.931.X.16.

Márk Lajos
festőművész

Munkácsy-céh kiállitása - Ernst Muzeumban -képével szerepel. Ezüst tónusu képei - köztük a Kastély tövében, a Julius és az Empiresque.

Magyarság
1930.XI.9.

Márk Lajos

festőművész

Munkácsy-féle kiállítása - Orbat Múzeumban - képével szerepel.

Magyar Hirlap
1930.XI.9.

Márk Lajos

festőművész

Munkácsy-céh kiállitása - Ernst Muzeumban - képével szerepel.

Nemzeti Ujság
1930.XI.19.

New York. Márk Lajos

Pesti Hirlap. 1923. jan. 6. 8

k. k. l. Márk Lajos és Kiséle

Márk Lajos

Csoportkiállítás az Ernst-múzeumban

Márk Lajos új képei nyitják meg az Ernst-múzeum legújabb csoportkiállítását. A kitűnő mester töretlen optimizmussal, a színek és fények töretlenségével áll elénk. Mondain egyénisége elkerülte a festői divatváltozások minden szeszélyét; mindig a saját útján járt és ennek új és friss eredményeit hozta el erre a kiállításra. Mellette fegyelmezettségével és elmélyedő festői szemléletével tűnik fel *Förstner* Dénes, a szolnoki iskola ifjú erőssége, továbbá *Jakab* Ödön, aki legfőként édesszerű női portréival vonja magára a figyelmet. *Barcsay* Jenő tájképsorozata a tárgyilagosság és a nemes egyszerűség hatásos dokumentumait nyujtja. *Kisfaludi Strobl* Zsigmond londoni portréit mutatja be. Többek között itt lát juk Shaw híres fejét, mely nemes, jellegzetes plasztikájával — épúgy, mint a többi angol portré — érthetővé teszi a magyar szobrászművész angliai sikerét. A tehetséges *Simkovits* Jenő rézmetszet-sorozata méltó kiegészítése az értékes kiállításnak, melynek nagytermét a magyar művészek mesterművei foglalják le.

M. H. 1932. XII. 21.

M. K. 932. XII. 21.

Márk

Szerepel a Nemzeti Szalon
kiállításán

Pester Lloyd 1937 X. 10

Márk Lajos

Műve nekrepela munkásy Cél
tárgyasszjátékán

Lyság 1937 VI. 4.

Márk Lajos

Szerepelt a Munkácsy-céh negedi kiállításán

EK. 1930. X. 19.

Mák Lajos

Csoportkiállításon szerepelt a Lipótvárosi Társaskörben.

MN 1932. XII. 24.

Márk Lajos

Szeged város ünnepe.

Felvételeink a Képes Pesti Hirlapban.

Szegedi tudósitónk irja: Szeged város ünnepi betét, amelynek programmján az árvizi fogadalom templomának felszentelése, az egyetemi épitkezések zárókövének elhelyezése, a Nemzeti Megujhodás emléktáblájának leleplezése és a Nemzeti Emlékcsarnok felavatása szerepel, egy a vidéki viszonylatokban páratlanul nagyszabásu képzőművészeti kiállitás vezette be, amelyet a Munkácsy Céh és a Szegedi Fészek Klub rendezett, és amelynek ünnepélyes megnyitása délben történt meg. A kiállitás megnyitása előtt délelőtt tiz órai kezdettel a Fészek Klub négy különböző helyen, a Városi Szinházban, a két legnagyobb szegedi moziban és a Tisza-szálló nagytermében nivós és ingyenes matinét rendezett, amelyeken több, mint négyezer ember vett részt, és amelyeken a legkiválóbb előadók, művészek és tudósok propagálták a képzőművészeteket.

A kiállitás hatalmas anyagát az uj iparostanonciskola palotájában helyezték el. A kiállitás ünnepélyes megnyitásának idejére hatalmas tömeg gyült össze a kiállitási termekben, ahol dr. *Pálfy József* polgármesterhelyettes, a Szegedi Fészek Klub elnöke tartott megnyitó beszédet, majd *Márk Lajos*, a Munkácsy Céh elnöke mutatott be a közönségnek a kiállitó művészeket. A kiállitás anyaga igen gazdag és rendkivül változatos. Több mint ötszáz képből és szoborból áll. Külön terme van az egyházművészeti alkotásoknak, amelyek között a Szent Imre-kiállitás dijnyertes darabjai is szerepelnek. Vasárnap, ugyancsak a szegedi ünnepségek bevezetéseképen, még egy kiállitás nyilt meg Szegeden, az ipari kiállitás, amelyen a szegedi kézműipar mutatkozik be legremekebb alkotásaival. Ezt a kiállitást szintén vasárnap délelőtt nyitotta meg dr. *Somogyi Szilveszter* polgármester.

A Fogadalmi Templom-téren a hódoló felvonulásban a város minden társadalmi rétege résztvesz. Igen hatásosnak igérkezik az a mozzanat, amikor néma jelre levente- és cserkészcsapatok hosszu sorából a régi Nagymagyarország és középen a csonka ország határa rajzolódik ki. Budapestet, Szegedet, Debrecent, Szombathelyt, Pécset stb. nagyobb várost magyarruhás leányok és az elszakitott területeken levő városokat, Nagyváradot, Kolozsvárt, Kassát, Pozsonyt, Szabadkát, Temesvárt és Brassót gyászruhás leányok szimbolizálják. A fogadalmi templom ebből az alkalomból fénybe öltözik, mig a templom belsejében rejtett villanylámpák szórják a vakitó fényt.

Az ünnepségen nagyszámu külföldi és vidéki vendégen kivül az összes szakminiszterek is résztvesznek. Szeged városa meghivót küldött *József* kir. hercegnek is, aki az ünnepségen való részvételét szintén bejelentette. A kir. herceg *Serédi Jusztinián* hercegprimással együtt érkezik Szegedre.

A pápai nuncius és a hercegprimás érkezése.

Szegedről jelentik: *Angelo Rotta* c. érsek, a Szentszék magyarországi követe, szerdán délután fél 6 órakor érkezik Szegedre és a pályaudvarról a hivők sorfala között egyenesen az alsóvárosi Havi-boldogasszony-templomba vonul, melynek kapujában *Glattfelder Gyula* csanádi megyéspüspök üdvözli. *Serédi Jusztinián* biboros hercegprimás 24-én fél 6 órakor a budapesti gyorsvonattal érkezik Szegedre. A pályaudvaron szintén *Glattfelder Gyula* csanádi megyéspüspök fogja üdvözölni. A törvényhatóság nevében dr. *Aigner Károly* főispán és *Somogyi Szilveszter* polgármester, a szegedi hivők képviseletében pedig dr. *Muntyán István* itélőtáblai tanácsnok, a belvárosi egyházközség világi elnöke köszönti.

A körmenet.

Szegedről táviratozzák: Szent Gellért ereklyéjét október 24-én, este 9 órakor a fogadalmi templomból kiinduló gyertyás körmenet kiséretében *Glattfelder Gyula* megyéspüspök az egyházmegye alapitójáról elnevezett oltáron fogja ünnepélyesen elhelyezni. A menet a Fogadalmi templomból indul ki és az árkádok alatt elhaladva, a Szent Gellért-kapun át a Gizella-térre vonul, hogy elkisérje az uj püspöki palotából induló megyés főpásztort, aki Szent Gellértnek Velencéből hazahozott ereklyéjét a hivők körmenetével a Zrinyi-utcán, Somogyi-utcán át a fogadalmi templomot az árkádok alatt megkerülve, a Szent Gellért-oltárhoz viszi. A körmenetben csak gyertyát vivő hivek vehetnek részt.

*

A hetedik alföldi katholikus nagygyülés rendezőbizottsága figyelmezteti mindazokat, akik vidékről érkeznek a szegedi ünnepségekre és megfelelő lakás hiánya miatt már csak tömegszállásokat (üres lakásokban, iskolákban stb.) igényelhetnek, hogy a hüvös éjszakákra való tekintettel takarót, lepedőt, felvánkost és törülközőt feltétlenül hozzanak magukkal.

*

A Munkácsy Céh Szegeden.

Szeged ünnepi hete kimagasló eseménye a Munkácsy-Céh kiállitása, amelyet *Pálffy József polgármesterhelyettes* a kiállitási termeket zsufolásig megtöltő közönség jelenlétében vasárnap délben nyitott meg.

A kiállitási anyag magas szinvonalu. A főváros művészei vidéken talán csak a háboru előtt rendezett tárlatokra küldtek le olyan értékes anyagot, mint aminőt a *Munkácsy-Céh* Szegedre vitt. A kiállitás keretében a szegedi művészek egész termet megtöltő anyaga mellett az egyházművészeti kiállitás pesti anyagából is van egy teremre való szobor és kép, melyek egységes összeállitásban a magyar képzőművészet teljes keresztmetszetét adják.

A polgármesterhelyettes beszédében Szeged kulturális gócponttá való kiépitését hangoztatta, amely lépésről-lépésre közeledik a megvalósulás felé *Klebelsberg* kultuszminiszter elgondolása alapján. A fővárosi kapcsolatok kiépitésére elsőrendü szükség van. A *Munkácsy-Céh* szegedi kiállitása e cél érdekét szolgálja. A művészeknek a kiállitás érdekében tanusitott fáradozását hálásan köszönte meg.

A helyettes polgármester beszédére *Márk Lajos* válaszolt. A beszédek elhangzása után a város előkelőségei megtekintették a kiállitást. *Márk Lajos*, *Perlmutter*, *Glatz Oszkár*, a borongós *Rudnay* szinköltészete, *Csók István* csupa-bájt lehelő poézise, *Iványi Grünwald Béla* hatalmas erejü szinproblémái adják a tárlat alaptónusát. Mellettük *Szőke Péter* patetikus lélek ábrázolása, *Csánky Dénes* expressziv hatásu, vászonralehelt aquarell-studiumai s a napfénybe boritott csendproblémái, *Kosztolányi Gyula* kulturált izléssel festett csendélet és tájrészletei, *Frank Frigyes*, *Gencz János* akt- és tájképei, *Hermann Lipót*, *Magyar Manheimer Gusztáv* brilliánsan ható tájrészletei, *Nádler Róbert*, *Nagy Sándor*, *Sztanyi Lajos*, *Edvy Illés Aladár*, *Déry Béla*, *Kézdi Kovdts László*, *Gyügyei Nagy Zsiga*, *Krusnyák Károly* képei kiváló értékei a kiállitásnak...

A fiatalabb generációt *Vass Elemér*, vitéz *Darvassy*, *Bardócz Árpád*, *Gaál Ferenc*, *Gimes Lajos*, *Kemény Nándor*, *Gulyás Sándor*, *Pilck Dezső*, *Szentgyörgyi Gyenes Lajos*, *Orbán Dezső*, *Hubay Andor*, *Gedő Lipót*, *Feszty Masa*, *Doroghy Imre*, *Kézdi-Kovács Elemér* képviselték értékes alkotásaikkal.

Baránszky László, *Mérő István*, *Kunvald Cézár*, *Rubovics Márk*, *Pálya Celesztin*, *Kató Kálmán*, *Nagy Vilmos*, *Remsey Jenő*, *Widovszky Béla*, *Zádor István* képei, *Róna József*, *Bory Jenő*, *Szentgyörgyi István*, *Kisfaludy-Strobl Zsiga*, *Lux Elek*, *Medgyesi Ferenc*, *Petri Lajos* szobrai alkotják a kiállitás szoboranyagát, amelyet Kosztolányi Gyula rendezett.

A Munkácsy-Céh kiállitó művészei tiszteletére a szegedi Fészek Klub a Tisza-szállóban társasvacsorát rendezett, amelyen *Csengery János* egyetemi tanár, *Glacz Oszkár* és *Róna József* mondottak pohárköszöntőt.

Sz. Gyenes Lajos.

A százéves Ludovika Akadémia.

„A honvédtiszt nemcsak az általános emberi és katonai erények letéteményese, hanem a nemzeti eszme lelkes apostola is!" — hirdeti vitéz nemes Szinay tábornok.

(Felvételeink a Képes Pesti Hirlapban.)

Nemzeti zászlódisz ékesíti a Ludovika Akadémia büszke homlokzatát: alapkőletételének századik évfordulóját ünnepli a nagyszerű intézet, mely a tiszta magyar szellem iskolája, a magyar katonalélek szentélye volt az időkben és ma is az. Egyszerű, de bensőséges ünnep, mely nem a külső, hanem a belső át és a Ludovika pénzalapjának a kezelése is a cs. és kir. hatóságok kezelésébe ment át. Végül is gróf *Andrássy Gyula* honvédelmi miniszter közbenjárására 1872-ben a Ludovika Akadémia ismét megkezdhette működését, a kiegyezés után. Jött az átszervezés nagy munkája: 1883, 1897 és 1922, ezek az évek a fontos dátumai a Ludovika Akadémiának. A világháború megmutatta a magyar honvédtisztképzés életrevalóságát, neveltjeinek harckészségét s erkölcsi értékét. Háromszázötven hősi halált halt ludovikás nevét örökítik meg a Ludovika Akadémia kápolnájában elhelyezett márványtáblák, de a sok vér és áldozat sem hozta meg a maga termését, a kettős forradalom romboló hatása a Ludovika Akadémiát sem kímélte. A vörös uralom bukása után az újraéledő magyarság ismét bizakodva tekintett föl a nemzeti hadseregre s ennek alakulatai között első sorban a Ludovika Akadémiára. *Megérezte a magyar nemzet, hogy a honvédtiszt az, aki az ő filléreiből összerakott épület falai közül kilépve nemcsak az általános emberi és katonai erények letéteményese, hanem lelkes apostola annak a nemes eszmének, amivel a legmélyebb hazafias erényeket és a törhetetlen nemzeti érzést képviseli... Szinay* tábornok végül is a legmélyebb tisztelet és hála hangján emlékezik meg a Ludovika Akadémia volt tanáráról, akik nemzedékről-nemzedékre kifejtett szervező, nevelő és oktató munkájukkal naggyá tették a magyarságnak ezt a dédelgetett intézményét s örökségül hagyták a kipallérozott s ma is féltve őrzött ludovikás szellemet.

A nagyvonalu lelepiező beszéd után *Röder Vilmos* altábornagy a m. kir. honvédség nevében, báró *Hazai Samu* vezérezredes, ny. honvédelmi miniszter az összes volt ludokvikások és ludovikás tanárok nevében, a harmincöt, huszonöt, husz, tizenöt és tiz éves évfolyamtalálkozókra épen ezen a napon összesereglett volt ludovikások nevében vitéz *Kozmovszky József* altábornagy, vegyes dandárparancsnok, a Ludovika Akadémia jelenlegi tiszti és tanári kara, akadémikusai, altisztjei, polgári alkalmazottjai és munkásai nevében vitéz nemes *Szinay Béla* tábornok, a jelenlegi ludovikások szülői nevében pedig *Pettkó-Szandtner Aladár* államtitkár helyez koszorut a szép emlékműre, mely az uj század kezdetén, a trianoni gyászesztendők fátyla alatt is azt hirdeti, hogy ez a nemzet élni fog s hogy a magyar katonalélek nemessége, vitézsége és kiválósága megtöri Trianont és fölemeli nemzetünket arra a piedesztálra, amelyet mártiri önfeláldozásával, hősiességével s a tüz- és vizkeresztségben megtisztult lelkével méltán kiérdemel a világ minden népei előtt. A Himnusz csengőn és diadalmasan száll föl a ragyogó őszi verőfénybe, az akadémikusok énekkara énekli sugárzó hittel. És könny csillan a szemekben, ahogy elhuz előttünk az ifju ludovikások díszmenete, a trombitazengésben, feszes tartással, mint a dobogó szélvihar. Micsoda ifjuság! Micsoda szép uj generáció! Érclábuk rengeti a földet. Mintha a nemzet szive verné a magyar Föltámadás ütemét . . .

Lázár István.

Szivmüködése jobb

lesz, idegei nyugodtabbak, vérnyomása csökken (ez különösen előrehaladottabb korban fontos, a félelmetes érelmeszesedés miatt), ha mellőzi a koffeint, ugy, hogy a koffeinmentes Hag kávét issza. Ez feltétlen egészséges és Ön mellette semmit sem nélkülöz, mert a Hag kávé a legnemesebb kávéfajták keveréke. Aromája teljes, ize kiváló, nagyon kiadós, csak a sokaknak annyira ártalmas, szagtalan és izte-

Márk Lajos

Csoportkiállításon részelt az Ernst-múzeumban.

Ert 1932. VII. 18.

Kiss Lajos

Csoportkiállításon szerepelt az Ernst-múzeumban.

Lo. Lipót 1932. XII. 20.

Mahr Lajos

Csoportkiállításon szerepelt az Ernst-múzeumban.

MO. 1932. XII. 18.

Márk Lajos
festő

Részt vesz a Műcsarnok nemzeti kiállításán.

M. O. 1935. III. 24.

Márk

Festőművész

Munkácsy - díjas kiállításon - és Ernst Múzeumban - képével szerepel.

A Reggel
1930.XI.10.

Márk Lajos

festőművész

Munkácsy - céh kiállitása - az Ernst Muzeumban - képével szerepel.

Est.
1930.XI.29.

Márk Lajos

— **A Munkácsy Céh sorsjegyeinek huzása.** A Munkácsy Céh-sorsjegy huzása április 27-én déli 12 órakor lesz a Nemzeti Szalon Müvészeti Egyesületben. A főnyeremények: I. Márk Lajos 70x100 nagyságban megfesti a nyerőszám tulajdonosának portréját (3000 pengő). II. Glatz Oszkár zsánerképe (1500 pengő). III. Márk Lajos zsánerképe (1500 pengő). IV. Körmendy Frimm Jenő megmintázza a nyerőszám tulajdonosának a portréját (1000 pengő). Összesen 250 nyereménytárgy (képek, szobrok, rézkarcok) 30 pengőtől 1000 pengőig terjedő árban, 15.000 pengő értékben kerül sorsolásra.

Ujság, 935. IV. 25.

Márk Lajos

Zsánerképe III. főnyeremény a Munkácsy-céh sorsjegyhuzásán.

Ujság, 935. IV. 25.

Márk Lajos

M. 1932. XII. 18.

*** Csoportkiállítás és a régi mesterek művei az Ernst-muzeumban.** Az *Ernst-muzeum* most megnyíló kiállításán öt festőművész és egy szobrász szerepel a mai gárdából. *Márk* Lajos gyűjteményes keretben mutatja be legujabb festményeit, melyek között a portrék és a csendéletek dominálnak. A nála megszokott szingazdagsággal, harmonikus összhanggal megoldott festmények nem jelentenek semmi ujabb utat *Márk* Lajos művészetében. Előkelő és finom, mint mindig. Érdekes hangulatok és reflexek a munkái, az a bizonyos amerikai stílus, ahol a női arcok általában pikánsan szépek, fitosak, ruzsosak és szőkék. Mellette *Simkovits* Jenő grafikáit kell megemliteni, aki nagy könnyedséggel és hajlékonysággal kezeli a rézkarcoló tüt. Különösen érdekesek régi magyar zsánerü munkái, igy egy lovascsoport, mely a maga nomád hangulatával Ázsiát juttatja eszünkbe. *Förstner* Dénesnél, különösen a vizek tükrözése és a napfény elementáris levetitése adja meg az érdekességet, arcképei, illetőleg ilyen zsánerü kompozicióji azonban nagyon fádak, csendesek és unalmasak. *Jakab* Ödön pasztelljeiben sok erő van, de sok puhaság is és ez gyengiti meg ennek az ügyes művésznek egész egyéniségét, mondanivalóját. Több karaktert kellene keresnie az arcokban, nem pedig a semmitmondást. *Barcsay* Jenő azonban meglepően gyenge, rengeteg vonal és vonal, piros és zöld, kék és sárga szinek, melyekből bizony nehéz kiigazodni. *Kisfaludy-Strobl* nagyon jó gyüjteményt mutat most be az *Ernstnél*. Főleg angliai utjának néhány emléke dominál itten; karakterisztikus portrék, igy a nagy szatirikus Bernhard *Shawról*, a magyarbarát *Rothermere* lordról és *Hamilton* tábornokról. Elismeréssel kell szólni famunkáiról, ezekről a könnyed, finoman légies női aktokról. — Érdekes kiegészitése a mostani kiállitásnak a magyar művészek, elhalt és ma már nem élő művészeknek több mestermüve. Igy *Munkácsy* Mihály hires müve, a: *Krisztus Pilátus előtt; Mednyánszky* László kedves tanulmányfeje; *Rippl-Rónai* József délfranciai tájképe, *Benczur* Gyula ismert kompoziciója, a *Vissza a paradicsomba; Paál* László barbizoni hatásu falurészlete; *Mészöly* Géza, *Barabás* Miklós, *Thorma* János, *Perlmutter* Izsák, *Bihari* Sándor, *Székely* Bertalan, *Thán* Mór, *Szinnyei-Merse* Pál, *Jankó* János és *Gyulai* László egy-egy kifejező müve. *(D. A.)*

aki Moricz Zsigmond Legy jo mindhalalig cimü darabjában lépett föl, a megszállt Komárom közönsége előtt.

Nagyváradon Janovics Jenő Szigligeti-színházában háromféle müsor folyik: egyik nap mozi játszik, másik nap román előadás van, harmadik nap pedig hol a drámai, hol az operett társulat játszik.

Kolozsvárott a román opera eljátszotta Verdi Otelloját és Puccini Pillangókisasszonyát. Siker: mérsékelt.

Temesvárott elkövették a közönséggel szemben azt a tapintatlanságot, hogy karácsony hetében három estén keresztül Ludwig Satz amerikai jiddis-társulatát lépteti fől.

Kaposvárott Gulyás Menyhért szinigazgató

Márk Lajos

"Zöldruhás nő" c. műve a Munkácsy-céh kiáll.-án

Ujság, 935.III.30.

Márk Lajos.

A póstatakarékpénztár febr.-i aukcióján néhány műve szerepel.

Az Est, 1928. febr. 12.

Márk Lajos
festő

Kiállit a Mücsarnok harmadik nemzeti képző-
művészeti kiállitásán.

Est, 1935.III.24.

Márk Lajos

Káprázfató rengeteg ez a száz, meg száz kép a Műcsarnok falán, színek szentivánéji álma, Titánia és Oberon tündérrengetege. Az ember szédül, ha bemegy a terembe, behúnyja a szemét, azután újra kinyitja s tétován körüljártatja tekintetét a falakon. Csipkék és selymek álomszerű ködéből sugárzik ki egy gyermeki, édes, ábrándos arc: *Márk* Lajos portréja *Bajor* Giziről, amely nemcsak Bajor elragadó külsejét, de varázslatos, nyugtalanító lelki portréját is adja... A grafikusok termében feltűnik *D. Kabath Alexandra*. Két rézkarca közül különösen szép egy társaságbeli szépasszony portréja, amelyet sokan néznek s akik nézik, nem is sejtik, hogy művész — aki a képen keresztnevét csak A. betűvel jelzi — maga is — *asszony: Demel Aladár kincstári főtanácsosnak, a budai evangélikus egyház főgondnokának felesége.*

Reggel 1935. III. 26

Magyar királyi államvasutak. Ügyirat-

Utalványszám ...../Bl..... ügyosztály.

Fizetési u

.....

a magyar királyi államvasutak főpénztára

.....

Pengő

azaz

A .....Pengő .....fillérről kiállítandó .....

.....

.....

Budapesten, 193.....

Utalványozza «.....» főosztály:

.....

A könyv

Márk Lajos

Részt vesz a Műcsarnok harmadik nemzeti képzőművészeti kiállításán.

8 Ó.ujság 1935.III.24.

Márk Lajos
festő

Rékt vek a hűcsarnok harmadik
nemzeti képzőművészeti kiállításán.

Nemzeti Ujság 1935. III. 24.

Márk Lajos.

A régi Műcsarnokban megnyílt Szépművészeti Muzeum új magyar képtárában néhány festménye szerepel.

Ujság, 1928. Okt. 30.

Márk Lajos

Portréi szerepelnek a Műcsarnok
tavaszi kiállításán.

Az Est, 1926. V. 16.

MDK

Márk Lajos

Ékszerek, repr.

Szépm.Muz. Uj magyar képtárának kat. 1928.

MDK

Márk Lajos

Ékszerek, of.

Szépm. Muz. Uj magyar képtárának kat. 1928.

M.D.K.

Márk Lajos

Bajor Giziről festett képének repr.-ját bemutatja a lap.

Film Szinház Irodalom, Bp. 1943. ápr. 30.-május 6. VI. évf. 18. sz.

Márk Lajos

Pesti Napló

P. N. 1926. V. 1

P. N. 1926. V. 16

— **Angol-Magyar kiállítás a Műcsarnokban.** Szokásos tavaszi tárlat, kevés friss hajtással, sok sárguló levéllel. S ezen még az angol vendégek »modern« gyűjteménye sem tud segíteni. Ha valóban hű tükre ez a félszáz darabból álló kollekció Anglia mai képzőművészetének, nincs mit büszkélkedniök vele. Pláne a régi nagyok, *Constable Wilkie*, George *Morland*, *Hoppner Cox*, *Opie*, *Laurence*, *Peters*, *Romney*, *Reynolds* és *Howard* után, akiknek budapesti magángyűjteményekben őrzött képeiből egy egész teremrevaló kerül bemutatásra. A »modern« angolok becsületes naturalisták, a mesterségbeli tudásnak azzal a szolidságával, amely főkép az angol ipari termékekre jellemző. Szép és jó »képeket« festenek, (különösen *Thomas*, *Watson*, *Vicat Cole*, *Muirhead*, *Thomson* és *Hunt*, amelyek nagy kultúráltságra, de kevés művészi iniciatívára vallanak. Fáradtan és kissé hitetlenül ismétlik önmagukat. Néhány szobrászuk, *Reid Dick*, *Bayes*, *Ledwald* sem mond újat.

A magyar anyagon a fáradtságnak és kimerültségnek ugyanezek a jelei ismerhetők fel. Sem a *Képzőművészek Egyesülete*, sem a *Benczur Társaság*, sem a *Céhbeliek* nem reprezentálják a konzervatív piktura igazán számottevő nagy értékeit s magas nívóját. Közepes termés, sok gyenge alkotással keverve. Átlagban elég jó, de nem több ennél. Akik mégis komoly értékelésre tarthatnak számot, javarészt régi, jól ismert nevek, jól ismert és méltányolt törekvésekkel. Márk Lajos, *Pöll* Hugó, *Kárpáthy* Jenő, *Márton* Ferenc, *Ferraris* Artúr, *Frank* Frigyes, *Gy. Sándor* József, *Tolnay* Ákos, *Nagy* Sándor, *Major* Jenő, *Kunffy* Lajos, *Déry* Béla, *Csánky* Dénes, *Gábor* Móric, *Kató* Kálmán, *Kunwald* Cézár, *Egyed* Erna, *Páris* Erzsi, *Borznay* István, *Szlányi* Lajos dolgai mellett leginkább kitűnnek: *Jaschik Álmos* pompás akvarelljei, *Áldor* János László erős tehetségre valló vásznai, *Udvary* Pál, *Gaál* Ferenc, *Gimes* Lajos, *Gachal* József, *Brüll* Aladár, *Szántó* Lajos, a mindig bravuros *Feiks* Jenő, *Brenner* Sándor képei s a csupa talentum *Istokovits* Kálmán grafikái. Rendkívül finom és artisztikus hatású *Éder* Gyula dr. Keresztessy Gyuláné róla festett portréja s *Katona* Nándor egész sereg remek tájképe. *Bayer* Ágost, *Rottmann* Mozart, *Darvassy* István, *Pán* Artúr, *Huber* István, *(A hajnal leánya)* *Sárkány* Gyula, *Müller* Béla s *Gy. Takách* Béla képei, *Csiszér*, *Berán*, *Szamosi Soós*, *Damkó*, *Lányi*, *Beck* Ö. Fülöp, *Petri* Lajos szobrai emelkednek még ki jólesően a nagy sivárságból, amely esztendők óta olyan egyhangúvá teszi a Műcsarnok tárlatait.

= **Rogaska-Slatina** (előbb Rohitsch-Sauerbrunn) Jugoszlávia, világhírű gyógyhely gyomor-, bél- és májbajoknál, valamint epekövesknél, szív- és vesebántalmaknál. A főidényen kívül különösen leszállított árak. Prospektussal szolgál és szobát előjegyez Gelei Vilmos úridivatüzlete, Budapest, VI., Andrássy út 43., vagy a fürdőigazgatóság.

= **Ismertté akarjuk tenni** konfekció-osztályunkat, ezért eladunk e héten kitünő gyapjú burberry női felöltőket 630.000 koronáért, plisséaljat gyapjúkelméből 225.000 koronáért, gyapjú puplin női ruhákat 295.000 koronáért és mosó ruhákat csinos fazónokban 59.000 koronáért, valamint jumper-blúzt nyerselyemutánzatból 65.000 korona árban kizárólag Kálvin téri áruházunkban. Fenyves Dezső Rt.

= **Már csak pünkösdig!** Minden hölgy, minden úr két pár harisnya és egyidejü cipővásárlásnál divatbőrtárcát kap ajándékul Del-Ká-nál, VII., Erzsébet körút 28. és Hungária-nál, VII., Rákóczi út 6.

= **Tartós hajhullám,** garantált ártalmatlan eljárás. Kitünő eredmények. Hajfestés minden árnyalatban, elsőosztályú specialisták által. Bubifejvágás és ondolálás. Egyéni frizurák. Divatchignonok. Postischek művészi kivitelben. Szépségápolás. Arcmassage saját metódus szerint. Polgári árak. *Pessl S. udvari női fodrász.* Budapest, IV., Váci ucca 19. Telefón T. 7800.

Márk Lajós

Hród

Herman Lipót. A művész-asztal fénykora a „Japán"-ban. Pesti Napló 1933. jún. 4.

U. 3603

Nagyságos

Dr. Szentiványi Gyula lérn

a M.O.B. titkára

Budapest

VI. Arena út 41 – képzőmvé

Museum

Márk Lajos

Ugron Évike c. képe
repr.

Képzőművészet

1931. 43–44. sz.

Márk Lajos

ivod

Márk Rózsi. Magyarok a Columbuson Szinházi Élet 1924. 45. szám.

U. 2336.

Columbus óceanjáron Fall Leó, Ditrichstein Leo és Márk ék együtt utaztak Amerikába. Márk né írta a fenti kis cikket és Márk rajzolt hozzá karikatúrákat

ég nagyon sok kisebb-nagyobb nyereményt,
zesen **17.000 nyereményt** sorsolnak ki.
ánál nagyobb, minél több sorsjeggyel vesz részt a játékban!

engő | 5 drb 15 aranypengő | 10 drb 30 aranypengő

jegyzék és költség fejében 30 arany fillérrel több küldendő be.

i sorsjegyet küldeni és kérjük, hogy annak **árát**
al sziveskedjék **legkésőbb december 26-ig**
ényt nyereményre, mely a **huzás előtt kifizet-**
bármilyen okból nem reflektálna, kegyeskedjék azt
a jótékonycél ne szenvedjen károsodást. A levél
hajt, méltóztassék azt **külön** megrendelni a pénz

t piros jelzésü csekklap használható.

s nélkül hivatalos sorsolási jegyzéket kap.
nyerősorsjegyek ellenében a székesfővárosi
est, V., Szalay-utca 10—14.) de kívánságára
ifizetjük.

Kiváló tisztelettel

Belvárosi Váltóüzlet R.-T.

osztálysorsjátéki főelárusitó

Budapest, VI., Teréz-körut 37. sz.

Telefon: 22-3-29.

Mark Lajos

Laid

Vas. Ujs

1911.

866. l.

Mark L

Karrikaturak Ernst

Lajos Szüpt-

Ernst

Mark Lajos

~~Laid~~ Lod

Loson 1893

..... nevü munkás igazolta

.....
a müvezető aláírása.

lyezem:

.....
vagy helyettesének
írása.

— Endrényi Imre, Szeged.

Mark Lapi

Crod

KL 45

Márk Lajos

Singer Künstlerlex

III. 111. l.

6. k. 188. l.

Győr vármegye IV. 69, 73,

Márk Lajos

láid

Bolond Istók Kepes

Kalauza -

Illustratta Márk.

Könyvtáramban

..... *műhely.*

lyfőnökség!

..év ..... hó ..... n történő kifize-

..... indokából személyesen meg nem

..... számu .....

iztam.

.. évi ..... hó .....

.....

sajátkezű aláírás és munkásszám.

Márk Lajos

ind.

Kofsz 1898

241. l.

..... *műhely.*

yfőnökség!

év ..... hó ..... n történő kifize-

..... indokából személyesen meg nem

..... számu .....

am.

évi ..... hó .....

.....

sajátkezü aláirás és munkásszám.

Mark Lajos

Laid
2

Nemzeti Salon Almanach

125.

..... *mühely.*

elyfőnökség!

.....év ..... hó ..... n történő kifize-

..... indokából személyesen meg nem

re ..... számu .....

biztam

..... évi ..... hó .....

.....

sajátkezü aláirás és munkásszám.

Máté Lajos

U. 144.

/Kettőszáz/ korona értékben,

Ennek hitelére ezt az okmányt
tuk ki azzal, hogy egy a nm. vallás
teriumnak, mint letevőnek: egy a m.
rancsnokságának, mint átvevőnek: eg
Muzeumnak, mint átadónak adatik ki

Budapest, 1916. julius hó 28

A m.kir. honvéd Ludovika Akadémia
részéről:

Bartha Lajos tbk s.k.

mint átvevő

Márk Sajós

vrod

Pesti Hírlap

1931 jun. 2.

(A Munkácsy-Céh közgyűlése.)

U. 3107

Mák Lajos

U. 162.

Mark

Lehullott a rezgő ugrás

rep. Vas Lys 1900.

849 l.

Irod

Vas Lys 1900. → 856 l

" Keppel

Márk

Pánsi világk.
ernst sien.

Vas Ip 400. 569

Mark Lajos

Művészeti lexikon

478. l.

Fejérpataky László III. 238.

Mark Lajos

Irod
e

Mücsarnok, 1898. 115. l

Jelentem, hogy .....

távolmaradását.

Tudomásul vette:

.....

az osztályfőnök aláírása.

Engedé

.....

a műhelyfőnök v
alá

8. **sorsz.** Műhelyi minta.

Márk Lajos

1907 ben a nemzeti szalonban rendezett kiállításának katalogusát leírd könyvtáramban.

Jelentem, hogy .....

távolmaradását.

Tudomásul vette:

.....

az osztályfőnök aláírása.

Engedél

.....

a műhelyfőnök va
aláír

8. sorsz. Műhelyi minta. –

Márk Lajos

ivód

Mücsarnok, 1899. 102.

..... nevü munkás igazolta

a müvezető aláírása.

lyezem:

agy helyettesének
ása.

Endrényi Imre, Szeged.

Mák Lajos

u. 1841

Galovác h. n. V. 305.

Mária Lajos

U.
484/a

Márk Lajos

U. 4067

Sziget, tiszafüredi VI. 182

Márk Lajos

U. 4061

Szállítja Szénásy & Béla

Szikszói népkdt. VI. 224

Márk Lajos

Képei

a Képm. Mivelmiben

Forster Gyula báró V. 308.

Márk Lajós

irod

Skexlib.

~~Aphrodite~~ ~~töredék II. 127.~~

Márk Lajos

U. 1875, 1876.

l. oder.

Kelta Kurgánok II 143.

Márk Lajos

Zimermann Mátyás-
né arcképe, olaff.
250 x 88. Bezérdy Dénes
tulajd.

Horszombathely 76. l.

Női arckép, olaff. 150 x 88.
Dr Orszagh László né
tulajd.

u. o. 76. l.

H.O.

Film Bureau A.G. Hungarian Film Agency.

Címfeliratok·Reprodukciók
Nagyitások·Diapozitivek
Vetitőgép- és filmkölcsönzö
Reklám-filmek·(Trick-filmek)
Saját műterem.

II, Sándor-utca 7

M. kir. postatakarékpénztári
csekkszámla 35.710

Márk Lajos

Lásd

Vas Vp 1898. 613 l.

Mark Lajs

[illegible]

Münsarnok, 1899. 182 l

.....nevü munkás igazolta

.....

a művezető aláírása.

élyezem:

.....

vagy helyettesének
láírása.

. — Endrényi Imre, Szeged.

Márk Lajos

crod

Márk Lajos Királynékepe.
Művészet. (Szabó-tele) 1900.
1006. l.

Márk Lajos festő
és Zichy Ferenc festő

Lód

Országos Kiállítás, 1898. aug. 7.
(A millenniumi díszfelvonulás.)

Márk Lajos

Irod

Gerő Ödön. Márk Lajos kiállítása. Pesti Naplo 1907. 261 sz

K-ny. Ö-n. Márk Lajos festmenyeinek kiállítása a Nemzeti szalonban Vas. Ujs. 1907. 45 sz

---

Lukkakárol. Márk Lajos bemutatója. Uj Idők 1907. 46 sz

Marco. Márk kiállítás a szalonban. Hét 1907. 45 sz

Márk Lajos

1912 dec. megkapta az állami kis aranyérmet.

Pesti Hirlap 1912 dec. 5.
(A szépi kiállítás díjai.)

U. 743.

vitéz LACZAY-FRITZ OSZKAR, (
műszaki főigazgató, müegyetemi magántanár

Bp. P. Ormághár

Nagytekintetü

MÜEMLÉKEK ORSZÁGOS BIZOTTSÁGÁNAK.

B u d a p e s t.

Aréna-ut 41 szám.

Márk Lajos

Irod

Bgy. Márk Lajos, Vilá

1911. szept. 28.

(Művészet 1911. 395. l.)

Márk Lajos otthon. — Beszélgetés a művésszel. — Irta (p. ö.) Budapest, okt. 12.

1911

M. O.

Az amerikai nő. Elmondja Márk Lajos. Uj Idők, okt. 22.

1911

M. O.

M.D.K.

Márk Lajos

Rajz a 25 éves Szinházi Élet emlékkönyvébe.
Repr.

"A Szinházi Élet emlékkönyve" c.
Szinházi Élet. Bp. 1935. okt. 2o-26. XXV.
évf. 43. sz. lapszám megállapithatatlan.

MDK

Márk Lajos

Művével szerepelt a Nemzeti Szalon 1897.nov. 8-iki kiállitásán.

Cikk: A Nemzeti Szalon új kiállitása.

Vasárnapi Ujság, 1897. 44.évf. 50.sz. 851.l.

mák

Márk Lajos

Vigszínház c. plakátja
Mellékel.

Az. 6. Sz. k. Grafikai Plakátjai 1914-ig
Bp. 1961.

60. l

mark.

Márk Lajos

Budapesti Leányegyesület karácsonyi vására
és bábukiállítás plakát

Az O. Sz. K. Grafikai Plakátjai
Bp. 1961.

15. l

MDK

Márk Lajos

Kisértés

SzmKT. 155.l.

MÁRK LAJOS: TÜKÖR ELŐTT

GLATZ OSZKÁR: BIRKÓZÓ FIÚK

Márk Lajos

M.O.935.III.31.

A Munkácsy Céh kiállitása

Amikor a konjunkturális idők elmultával a művészek sorsa kezdett rosszabbra fordulni, összeálltak festők és szobrászok és irányokon és generációkon felül *gazdasági alapon* csináltak egy egyesületet *Munkácsy Céh* címmel. Hogy ez az egyesület semmi ciónak. Ez a legőszintébb kiállítás a szezónban: ezeket a képeket el akarjuk adni, — mondják a művészek — jó képeket adunk, amelyek díszére válnak minden polgári szoba falának és megkönnyítik a vásárlást is, mert egypengős sorsjegyekre fogjuk kisorsolni a képeket és szobrokat.

Ezen a kiállításon is itt van minden művészi irány sok kiváló és sok jó képviselője. A főfalon az egyesület megszervezője és elnöke *Márk* Lajos szerepel néhány új arcképével, mellettük *Magyar-Mannheimer* Gusztáv finom kis tájképei. *Csók* Istvánnak egy képe díszíti még az első termet, aztán itt van most már betűszerinti sorrendben *Boldizsár* István, *Brabéczné Wellisch* Margit, *Diener-Dénes* Rudolf, *Förstner* Dénes, *Glatz* Oszkár, *Hatvany* Ferenc, *Herman* Lipót, *Istókovics*, *Iványi-Grünwald* Béla, *Orbán* Dezső *Pekáry* István, *Pólya* Iván, *Udvary* Pál, *Péter* Mária, *Vörös* Géza és a nagyon tehetséges *Vadász* Endre.

szobrászok közül a szobrásszá lett
mos[illegible] István, a fiatal *Andrássy Kurta*
(*Hann* Erzsébet képviseli
[illegible] m.)

M. U

Az Est 1926 II. 28

Márk Lajos

Téli kiállítás a Műcsarnokban

Az izgalomra és az elragadtatásra semmivel sincs több alkalma a téli tárlat közönségének, mint bármikor a Műcsarnok rendes kiállításain. A képek nagy tömege a primitív ízlésű, kis igényű közönségnek szolgál műélvezettel, úgy, mint azt már évek óta megszoktuk. Csak elsőrangú arcképfestőink emelkednek ki, jó egy fejjel, azoknak munkája menti meg a kiállítást attól, hogy a finnyásabb néző reménytelenül sivatagban érezze magát. A portréfestők között is elsősorban *Márk* Lajosról kell megemlékezni, akinek nagyvilági elegánciáját, nagy festői ízlését és azt az elsőrendű képességét, hogy minden modeljét érdekessé és jelentékennyé tudja tenni, ezúttal öt női arcképe dokumentálja. *Glatter* Gyula képei lágyabbak, szentimentálisabbak, de tetszetősek. *Balló* Ede is a *Benczur*-hagyományokat reprezentálja kitűnően négy arcképén. Igen szép és ízléses *Burghardt* Rezső női portréja s a jellemzés erejével és az előadás előkelőségével különösen kitűnik *Feiks* Jenő női arcképe. *Sárkány* Gyula szellemesen stilizál renesszánsz modorban s képeinek sora hatásosan dekorálja a falat. *Brüll* Aladár erősen tisztuló tehetségét legteljesebben a 100-as számú arckép képviseli. *Udvary* Pál, *Kukán* Géza, *Aldor* János László, *Kunffy* Lajos, *Győrffy* István és *Hosszú* Márton nevét látjuk még sikerültebb portrék alatt.

Egy egész termet töltenek meg *Nagy* Zsigmond művei. *Nagy* Zsigmond tizenekét év óta él távol Magyarországtól, s ezt az időt Spanyolországban és Argentinában töltötte. Túlszínes, lármás képeit is ezekben az országokban festette, a húsz év előtti München széles ecsetjével. *Fried* Pál algiri pasztellsorozata nem nélkülözi az artisztikumot. A korán elhúnyt *Bér* Dezső művészi hagyatékát is kiállították. Rokonszenves és nem mindennapi tehetségét minden oldaláról bemutatja ez a kollekció.

Aki új emberek, friss tehetségek után kutat, rá fog akadni *Istokovics* Kálmán és *Barcsay* Jenő nevére, az utóbbinak *Szegények* című képe a tárlat egyik legjobb munkája.

Mint önálló csoport szerepel a téli tárlaton belül a *Kupeczky Társaság*. Jelentékenyebb tagjai: a finoman érző S. *Bors* Károly, *Rohovszky* József, R. *Bauer* Erzsébet és *Erőss* László.

Megemlítésre érdemes művekkel szerepel még *Romek* Árpád, Gy. *Sándor* József (a *Vásár* finom mű), *Pádly* Aladár, *Poll* Hugó, *Gál* János, *Rakssányi* Dezső, *Klaudy* Gyula, *Gyenes* Lajos, *Kövesdy* Géza, *Kemény* Nándor, *Gaál* Ferenc, *Gábor* Móric, *Németh* Gyula, *Kárpáthy* Jenő, *Gulyás* Sándor, *Koszkol* Jenő és a szobrászok közül *Ligeti* Miklós, *Reményi* József, *Farkas* Zoltán, *Csillag* István, *Gábor* Mátyás és *Andrejka* József.

Egészen külön, a szoborteremben díszhelyen állították ki *Csók* István »*Hiszek egy Istenben*«... című képét, amelyet minap már méltattunk. A mesternek ... virágcsen ...

Márk

...-Céh országos akciót indít ...obrának felállítására. ...munkácsy-Céh évi ...és szob...

szobo... gén... egy... nagy ... társelnök és közgyűlés ... Márk Lajost, Szentgyörgyvár Iványi Grünwald Bélát Szentgyörgyvár Ügyvezetőelnökökké Aba Novák Vilmost Lajost, alelnökké igazgatóvá vitéz Darvassy Szőnyi Istvánt, haranglábi Nemes József Istvánt, főtitkárrá Beczkói Biró Lászlót, jegyzővé fet, ügyésszé Beczkói Biró Lászlót, Biai Föglein Istvánt.

IV. 3

lentétet vagy egy legközelebbi
újabb kihallgatás, vagy esetleg
csak egy szembesítés tudja
majd tisztázni

Könnyen lehetséges, hogy erre é
azonban minthogy
most a Schulze-féle
tisztázása a leg-
előbbi két
tázására

TÜKÖR ELŐTT
MÁRK LAJOS FESTMÉNYE

Márk Lajos

* **Művészi hetet rendeznek Szegeden.** *Szegedről* jelentik: Az *Országos Képzőművészeti Társulat* kiállítása a város vezetősége és a sajtó tiszteletére ebédet adott, amelyen *Pálfy* József dr. polgármester bejelentette, hogy a város jövő évi költségvetésébe ötezer pengőt vesz fel a képzőművészet támogatására. *Márk* Lajos, a *Munkácsy Céh* elnöke és *Gyenes* Lajos a társulat működését ismertette, majd *Pásztor* József főszerkesztő azt javasolta, hogy *rendezzenek művészi hetet Szegeden.* A tervet nagy lelkesedéssel elfogadták. *Hunyadi Vas* Gergely dr. a *Tömörkény Társaság* üdvözletét tolmácsolta.

Magyarország 1937 IV. 13

Márk Lajos

— **A Munkácsy Céh vacsorája.** A *Munkácsy Céh* a kiállítóművészek tiszteletére az Ernst-múzeumban rendezett kiállításával kapcsolatosan verniszázs-vacsorát rendezett, amelyen a társadalmi élet kitünőségei, műgyüjtők, képzőművészek nagy számban vettek részt. A Munkácsy Céh elnöke, *Márk* Lajos üdvözölte a vendégeket a vacsorán, amelyen felszólalt *Ugron* Gábor, *Glatz* Oszkár, *Nagy* Endre és *Szász* Zoltán. Meleg ünneplésben részesítették Balló Edét abból az alkalomból, hogy közel 100 festményét, amelyet Európa múzeumaiban lévő nagy mesterek képeiről festett, a nemzetnek adományozta.

M. H. 934 V/18

M. 934. V. 13.

NŐI KÉPMÁS
MÁRK LAJOS FESTMÉNYE

Művészet 1907. évf.

A tömeg-lakást bérpalotának hivják Budapesten, nyilván azért, mert együtt lakik huszonöt-harminc szegény ember. A szegénységnek a foka különböző Az egyik háromszáz forint házbért fizet, a másik talán ezret is, de házbérnegyed idején mindnyájan sötét gondokkal járnak. Mindnyájan szegény emberek. A házuk azonban palota. Nevetni való ellentét volna biz az, ha semmi közünk nem volna hozzá, ha idegenül szemlélnénk a vérszegény palotákat, ha nem mi laknánk rozoga lakásaikban, gipszíveik mögött, a foszló tapétás falak tövében. Nagyon is közel érezvén magunkat a cifra falakhoz, az egész állapot inkább siralmas. Ezt a siralmat, Budapest építkezésének siralmát, már épen elegen megzengették, a múltnak és a jelennek a hibái elegendő módon fel vannak derítve ahhoz, hogy most, végső menedékképen a jövőhöz forduljunk, régi szokás szerint a sivár tények helyett valamivel színesebb ábrándokat festvén.

Amikor végigmegy az ember a körúton, ezen az immár befejezett és tipikusan budapesti alkotáson, amikor jobbról, balról csaknem kivétel nélkül ijesztően antiartisztikus, de ambiciótól duzzadó épületek integetnek felé, akkor bánatosan megkérdezi önmagától, vajjon lehet-e remélni, hogy a hibák rengekezhetik? Nincs-e a mi életünk, a helyzetünk, a lakásszükségletünk egyenes ellentétben minden művészi hajlandósággal? Bizonyos körülmények, mintha ezt a pesszimizmust támogatnák, bár mi nem vagyunk hajlandók egyebet elismerni, mint hogy a múlt és a jelen a művészi és a gyakorlati lényeg összeegyeztetésével semmit se törődött, hogy gyönyörűen kifejlődött a praktikus való és a művészi látszat óriási ellentéte.

Legszembetünőbben a monumentális egész és az elaprózott lakás-sor ütközik össze. A modern lakás kicsi és intim. A jobbmódúak öt-hat szobás lakása is semmiség ama hatalmas termekhez képest, a mikből az építészet egy-egy közismert, a késő epigónokat tápláló emléke állott. Az emlékeknél, a régi építkezésen többé-kevésbbé összhangzó a külső és a belső monumentálizmus. Ellenben a bérház belső mivolta szinte állandó, változatlan. Csupán az tesz különbséget, hogy a kevéssé eltérő lakás-típusok egymás mellé és egymás fölé milyen számban, milyen tömegben sorakoznak. Ha nagy tömegben, akkor az épület kifelé nagyon terjedelmesnek mutatkozik, noha benső lényege nem változott, monumentálisabbá nem vált, rendeltetése, célja, eszközei hasonlatosak maradtak egy kisebb bérházéihoz. A tipikus budapesti építész ennek ellenére a nagy bérháznál, a bérháznál engros, ha a szimpla kaszárnyával nem akar

Márk Lajos

festőművész

Munkácsy-céh kiállítása - Ernst Múzeumban - képével szerepel.

Magyarország
1930.XI.9.

Márk Lajos

Lesbőművész

Munkácsy - cáh kiállítása - az Ernst Museumban - képével szerepel.

Esti Kurir
1930.XI.9.

Márk Lajos

Festő

Wád

Pest. 1942. júl. 11.

(A Munkácsy Céh

gyászülése.)

Nagyságos

Dr. S z e n t i v á n y i Gyula

főtitkár urnak

B u d a p e s t

IX. Hőgyes Endre utca 10.

Márk Lajos

Balatoni kiállításon a Mária Valéria
utcában szerepelt.

M.934.II.21.

Márk Sajó

A Colegiatus Márk

C. Kanonikatus

repr.

Ujlok

1899. V. 30 n.

HORTHY MIKLÓS UTI
BOR ÉS SÖRHÁZ KFT.
II., HORTHY MIKLÓS ÚT 52.
TELEFON: 2-581-63.

Kegyelm.
Mélt.
Ngs. Dr Szentiványi Károlynak

BUDAPEST

Ezuton tisztelettel nb. Vevőink szives tudomására hozzuk, hogy cégünk mint a multban is az első, mely a sikerült szüretre való tekintettel, borárait tetemesen leszállitotta.

Egyben felhivjuk vevőink szives figyelmét elismerten kiváló zamatú tearumjainkra, kecskeméti barackpálinkáinkra, valamint külföldi mintára készült nagy választékú likőrjeinkre.

Kiváló fajboraink leszállitott árai a követ-

Márk Lajos, festőművész

Muz. és Kvt. Ért. I. 131

1907. VII. 13.

rejes (386/1907.)
tanfolyam.

Màrk Lajos

Balatoni Társaság kiállításán a Mária Valéria utcában az alábbi képekkel szerepelt.

19	Màrk	Lajos	Balatoni kert			–
20	"	"	"Virágcsendélet"	–		?

2.

Márk Lajos

— **A Munkácsy Céh** legutóbbi választmányi ülésén elbucsuztatták az Amerikába utazó *Márk Lajost*, a Munkácsy Céh elnökét. A távozót *Szentgyörgyvári Gyenes Lajos* ügyvezető elnök bucsuztatta. A továbbiakban elhatározták, hogy a Munkácsy Céh tízéves fennállását nagyszabásu kiállitással ünneplik meg az ősz folyamán. A tárgysorsjáték huzását is ekkor tartják meg.

Pesti Hirlap

1938. jun. 28.

Mark Lajos

Vod

Vas. Ujs. 1897, 20 z.l.

(Müveszünnepely a Mucsarnokban, Keppel)

EGYETEMI NYOMDA

AUGUSZTUS

31 nap — 33. hét

14 Vasárnap	
15 Hétfő	Nagy. B. A.
16 Kedd	
17 Szerda	
18 Csütörtök	
19 Péntek	
20 Szombat	Sz. Istv. k.

Márk Sajos

cvád
z

Myskerně

78. l.

2—1905. Gross-es Gri

Márk Lajos

l.

Jbl Lotr

330-l

Mark Lajos

kiáll. érem

Közlezrkiáll

1267 l.

OLVASD EL ÉS ADD TOVÁBB!

Loholsz, futsz új javak után...

Loholsz, futsz új javak után, kifúj a szél, megázol,
És a meglévő holmidra vajjon, miért nem vigyázol?
Még törekvő emberek is sokszor sárba ragadnak,
Hogy ha ezer dolgod is van, szakíts időt magadnak!
Biztosításod van már rég (jobbat nem is tehetnél),
De manapság **e kis pénzért** mondd, hogy mit is vehetnél?
Ezt az ügyet nem is lehet más oldalról szemelni,
Az értéket nagy sietve jó lesz ma felemelni!!

"Pátria" r.-t. Budapest — 485418

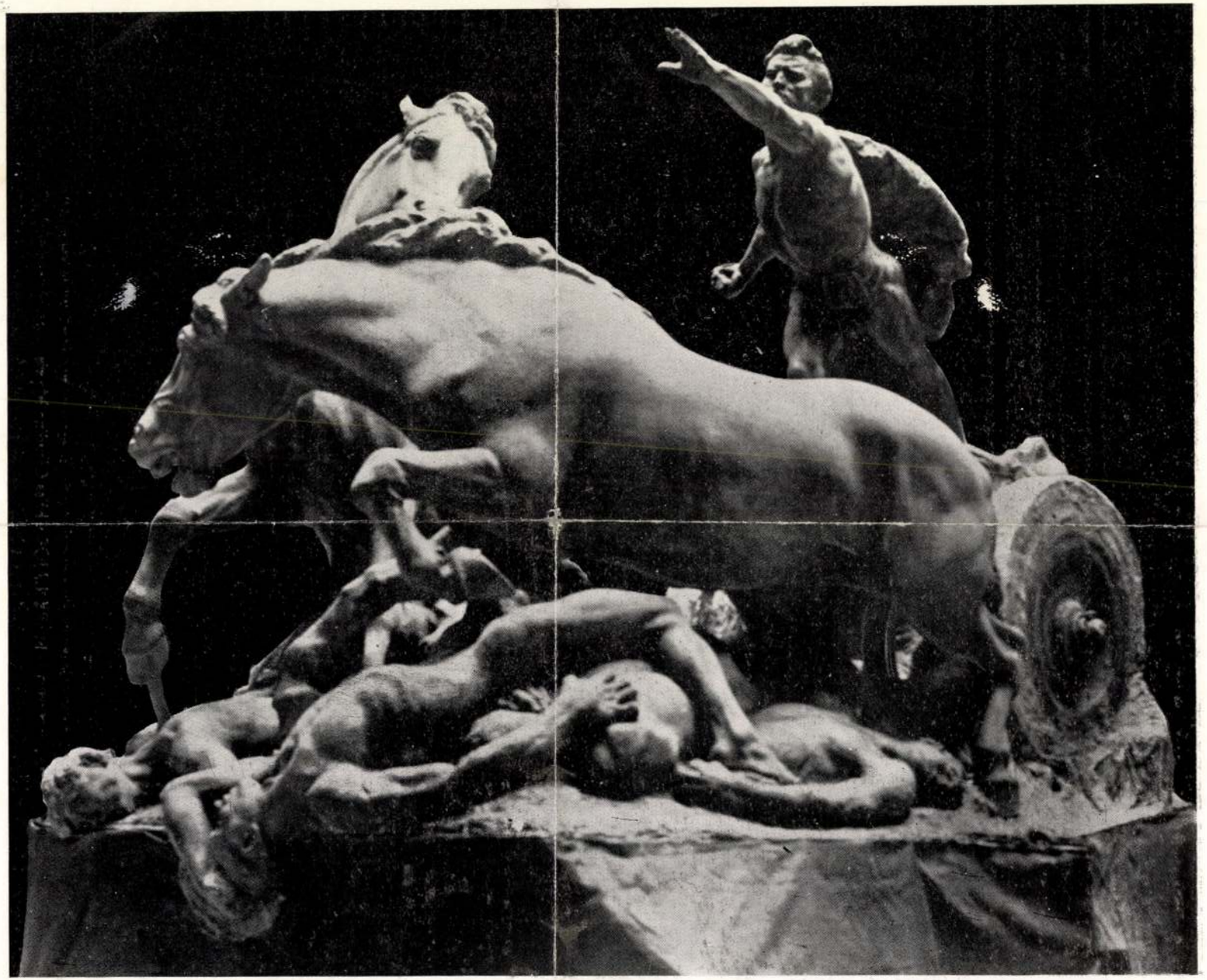

GÁCH ISTVÁN: A Szabadság-szobor bigája

A Műcsarnok Őszi Tárlatáról

4

MÁRK LAJOS : Miss Claudine Morris

Márk Lajos festménye: dr. Rubner Györgyné

agény« további karrierjét a szereplők
s Benő, Bársony és ifj. Latabár

(Schäffer fotók)

Éber László dr., egyetemi tanár

VIII. 62

Márk Lajos festő

Benczúr-utca 7. Műcsarnok
1930. Lav. Kiáll. 54.

1934. nemz. képzőm. kiáll. 6, 14,
74.

T, LK, KA

Márk Lajos

l. Déry 1927

3, 12, 99. l.

OLVASD EL ÉS ADD TOVÁBB!

Loholsz, futsz új javak után...

Loholsz, futsz új javak után, kifúj a szél, megázol,
És a meglévő holmidra vajjon, miért nem vigyázol?
Még törekvő emberek is sokszor sárba ragadnak,
Hogy ha ezer dolgod is van, szakíts időt magadnak!
Biztosításod van már rég (jobbat nem is tehetnél),
De manapság **e kis pénzért** mondd, hogy mit is vehetnél?
Ezt az ügyet nem is lehet más oldalról szemelni,
Az értéket nagy sietve jó lesz ma felemelni!!

"Pátria" r.-t. Budapest — 435418

Márk Lajos

1.

Ernst Muzeum aukcioi

XXXII. 264. sz.
265. sz.

Lange, Konrad v. II. 169

Márk Lajós

Műteremben c. Eépe repr.

Munkácsy-céh II. repr. Kiáll 1929.

(Ernst Muz)

HOFFMANN KERETEK
IV., GERLÓCZY-UTCA 5.
IV., KÁROLY KIRÁLY-ÚT 28.

A 78 ÉV ÓTA FENNÁLLÓ ORSZÁGOS
MAGYAR KÉPZŐMŰVÉSZETI TÁRSULAT
MINDEN MAGYAR MŰVÉSZETBARÁTOT
MEGHÍV TAGJAI SORÁBA

265

1906.

3232. Márk Lajos:
Sz. Rettegen 1867 augusztus 25-én

Ékszerek.

Lelógó gyöngyfüzérek, melyeket a ülve
piros áthuzatu pamlagon balra fordultan ~~ülő~~ és arcz-
élben ábrázolt rőthajú nő, ki kontyba tüzött haját kendővel
kötötte be és a kinek vállai meztelenek, felemelt kezeiben ~~lelógó~~
~~gyöngyfüzéreket~~ tart, ~~a melyek lelógnak~~. Uszályos fehér se-
lyemruháját és karjaira csuszott nagykendőjét virágok diszi-
tik. A szoba falán a zöld mintákon. Jelzése alól jobbra: MÁRK.
Vászon, mér. 101.0:73.0 cm.
Vétetett 1905:XII. 20-án a 104611 sz. leirattal 2500
K-án. (1130-905).

Vét. 104611-905

Sz. n. 94-906.

1568. Márk Lajos:

Az atelierben.

A keleti szőnyegekkel borított és teleaggatott műterem-~~ben~~, középén gyöngyházzal kirakott török-asztal áll theakész-lettel és két csészével. Mellette jobbra egy szőke hölgy olvassa a kezeiben levő újságot ~~[illegible]~~; balról pedig a pamlagon, térdeire támaszkodva összekulcsolt kezekkel ~~egy~~ kissé előrehajolva férfi hallgatni ~~[illegible]~~ az olvasást. A hölgy ~~füleiben~~ aranykarika-függőt hord és öltözete piros blouse meg kék szoknya. A férfi rövid hajá és szemöldöke barnásszőke, bajusza és szakálla szőke. Ingének gallérja lehajtott, kezelői láthatók, mellénye kivágott, kabátja és nadrágja sötétszürke. A kép jobb szélén a festő állványon ~~[illegible]~~ vakrámára vont vászon van. Tetése alól balra: „MÁRK".

F a nádbetétű karosszékben

Olajfestmény, vászonra, méretei 90·5 : 150 cm.

Vétetett 1898 I. 12-én a 82406/97 sz. rendelettel (33/98) a ~~[illegible]~~ 700 frt. vételár elszámoltatott 1898 III. 6-án (99/98) és az elszámolás elfogadtatott 1898 III. 13-án a 2469 szv. sz. alatt (114/98).

Vid. Mur.

Márk Lajos, festő; szül. 1867 augusztus 25-én Rettegen.

Márk Lajós 20. l.

Nádler Róbert 20. l.

Nagy Sándor festő 20. l

Olgyay Ferenc 22. l

Orient József 22. l.

Orlai Petrics Soma 22. l.

Pállik Béla 23. l.

Pán Arthur 23. l.

Papp festő 1845. 24. l

Pataky László 24. l.

Pólya Tibor 24. l.

Prichoda István 24. l.

1063. 1064. 1065. 1066. 1067. 1068. 1069. 1070. 1071. 1072.

l. Eggenberger aukció I.

ebenfa, aranyfején jelenet Herkules életéből. XIX. század második fele. — STOCK, Ebenholz, Griff aus Gold mit mythologischer Szene. Zweite Hälfte XIX. Jahrh.

1043. **Csésze,**

vörösréz, trébelt díszítéssel. Gömbös testén inda alatt liliomsor. — SCHALE, Kupfer, getrieben. Am kugeligem Körper unterhalb einer Wellenranke eine Reihe von Lilien.

1044. **Medaillon,**

elefántcsont, Lipót császár mellképével. XVIII. század. — MEDAILLON, Elfenbein mit dem Brustbild Kaiser Leopolds. XVIII. Jahrhundert.

1045. . . . . .

1046. . . . . .

1047. . . . . .

1048. . . . . .

1049. . . . . .

1050. . . . . .

Márk Lajos

Képzőmüv. Egyes. tagja -

Műcsarnok

1932. febr.-márc. kiáll.

M. Arcképfestők Társasága 441

tagja -

1932. őszi tárl. II. 10, 13

1933. nemz. képzm. kiáll. -

404, 405, 406.

Mark Sajó

Parkban

írod

Biró József

A marosvásárhelyi

képtár –

MAGYAR MUVESZET

1937. 178. l

írod

Cinpe 1934

Márk Lajos

Irod

—

Szinházi Élet

1937. jun. 13

28. l. (Keppel')

EGY BAJTÓL SEM FÉLEK:
KRISTÁLYVIZZEL ÉLEK!

DEMBINSKY B.
A MAGY. KIR. OSZTÁLYSORSJÁTÉK
FŐELÁRUSITÓJA
Postatakarékpénztári számla-szám 17599
Bankszámla:
Székesfővárosi Községi Takarékpénztár

Telefon: 1-511-97.

Budapest, 1937. junius 12-én.
II., Zsigmond ucca 8.

MÉLYEN TISZTELT CIM!

Mellékelve van szerencsém Önnek a 3-ik osztály hivatalos huzási jegyzékét, valamint a

4-ik osztály megujitását

azon kérelemmel átszármaztani, hogy a betéti összeget a **4-ik osztályu nyereményhuzáson való résztvevési jogainak megóvása érdekében** (a hiv. játékterv 6. §-a szerint) huzás előtt idejekorán **postafordultával** nekem beküldeni szivesked-jék. Megjegyzem, hogy csak **huzás előtt** kifizetett sorsjegyre ismerem el a nyereményigényt.

Egyidejüleg bátorkodom figyelmeztetni, hogy ez

kir. Osztálysorsjáték összes huzásairól.

Mark Sajós

l.

Lehel Gulácsy

27 l.

BUDAPEST
940 JUL -7-7
LKd LKd

Márk Lajos

l.

Múcsarnoki nyomtatvány

Miáll. Kat. 101. l

Friml Géza: Napraforgók között

Márk Lajos

Thieme Becker

XXIV. 116. l.

(Lyka)

T.

EUROPA

film-, könyv-, lapterjesztő és könyvkiadó rt.

Budapest, V.,

Visegrádi-utca 36.

Mark Lajos

wód

Lazarówek

158. l.

A kápolnában diszes, k
ványtábla Ágoston Elek pesti seb
A hajó és kápolnák szü
rózsaszín műmárvány borítását 18
és Schatzl Lambert /49/, a kórus
Neuhauser Kálmán műmárványozók k
1895-ben két oltárt em
ria Szivének tiszteletére és a t
Greiner restaurálta /51/. Ma már
radt meg; a hajó szentélyi részé
diszes fülkében előreugró, gömbs
Más, jelenleg meg nem
másunk van. A rendház kápolnájába
a templomban állt; képe Mária el
ben állittatta Szent-Iványi Józs

47./ Historia D., Protocollum II.
48./ 1894.aug.9. költségvetés. Zár
49./ 1895.jan.31. sz.cs.,
50./ Chronologia Conventus.... ab
51./ Protocollum II.1895.§.216.

Márk Lajos

kari katurák
magyar nüvészek-
rül az alatti
könyvben

Lázárvok

i.o.rendeletre

z é k

s Bizottságánál

tő tisztviselőkről,
kokról.

yugdij zempontjá-ól beszá-itható szol álat kezdete	Jelenlegi fizetési osztály ci mének és		

Márk Lajos

l.

Ernst Muzeum aukcioi

47. I. rész

Szegedi: Belső ref. templom

Mark Lajos

Perállag III.

1492. I.

1320/a. **Pohár,**

üveg, kettős fala közt arannyal festett vadászjelene

1320/b. **Két pohár,**

üveg, kettős fala közt arany és ezüst diszítés. — und Silber.

1320/c. **Pohár,**

üveg, biborszinű jelenettel: tengeren hajózó Ámo Meeresfahrt Amors. XIX. Jahrhundert.

1320/d. **Palack,**

római üveg. — FLASCHE aus römischem Glas.

1320/e. **Pohár,**

köszörült üveg, hengeres testén fűzérdisszel. XIX. Jahrhundert.

1320/f. **Pohár,**

üveg, köszörült diszítése: koszorúban monogramm. Jahrhundert.

1320/g. **Öt dessertkés állvánnyal,**

köszörült üveg. — FÜNF DESSERTMESSER mit

1320/h. **Lakodalmi pálinkásüveg,**

phálluszt ábrázol. XVIII. sz. — HOCHZEITSGLA

1320/i. **Üvegkészlet,**

darabjai: 12 vizes pohár, 6 sörös pohár, 12 nagy boros sokoldalú köszörült testtel és övszerű vonalas dissz 6 Biergläser, 12 grosse, 6 kleine Weingläser, 6 Ausb

VII. Aran

Márk Lajos

cróa
z

Ujság. 1928. nov. 11.
(e. a.: A Munkácsy-
ceh kiállitása.)

Doszkár János és Ferenc

Háztatarozási, építési és átalakitási
vállalata

Budapest.

Iroda:
IV. Veres Pálné u. 40.
Telefon 117-04

Telep:
IX. Márton u. 3/B.
Telefon József 8-53.

Márk Lajos

Irod
2

Magyar Géniusz
1901. 250. l.
(Önkarikaturával.)

1904. XI. 3.

Poprád

Bloch József és dr. Molnár Géza művei (819/1904.)

Márk Lajos

1912. dec. 22. meg-
kapta a Műcsarnok
téli tárlatán a kis
aranyérmet.

Bronze, [illegible]

1346. GYERTYATARTÓALAK.

zománc, szines. Jelezve: L'Naudin a Limoges, z. — Antike Szene, Limoges Emaille farbig, in Illusztr. XLII. tábl.

ban, födelén bevésve M C P 1730. Osztrák, und Fassung aus Zinn. Österreich, XVIII. Jh.

kó diszü, ezüst verettel, barok arabeszkes acél- Lederscheide, mit getriebenem rokoko Silber- e. Ungarisch, XVIII. Jh.

körvonalas diszitéssel. Olasz, XVII. sz. e. — kor. Italienisch, A. XVII. Jh.

Francia. — Zwei Grenadiere, Bronzefigur. Fran-

állal. XVIII. sz. — Blumenbehälter mit Fuss,

nytalapzaton. Francia, XVII. sz. — Sitzende h, XVII. Jh.

ag Louis XIV. stilusu bronzveretekkel, tetején *à Paris*. Francia, Louis Philippe. — Stutzuhr, nauf zwei Putten und ein Posaunenengel.

Mark Sajó

Ernst Museum aukcii

XIII–XIV (1920) 277–279. sz.

Márk Lajos

Kékruhás leány
repr.

Új Idők
1928. II. 607. l.

862. Wouwer

A mester Sz. Haarlemben 1

A ló-pa

81

~~Ex VIII. Rácadbel~~
kovácsmühely előt
lábát a mester
pejló áll hát
tarsával beszélget.
Az épület kök
A előtérben bal
a lovas
mutat.
hegyes vidék va

Vásaon,
Pyrker

Lés tőle nem messze kutya tűnik szemünkbe.

Mark Lajos

Amerikában festett
4 női arcképe
repr.

Lajos

Művészeti Szalon
(Kolozsvár) 1928. III. évf
2. sz. 18. l.

Könyvárusban

Mark Lajos

Erőd

Din Páris

21. l. Képpel

30. l.

38. l.

Mark Lajos

l.

Művarnok

1898. 16-l.

Külf. kiáll.

9

10

Az ORSZÁGOS MAGYAR KÉPZŐMŰVÉSZETI TÁ
pártfogók, alapítók és rendes tagok.

Pártfogók azok, a kik a társulat céljaira legalább
a kik e célokra legalább *200 forintot* alapítanak. A pártfogó
2 év alatt törleszthetők.

A társulat *rendes tagjai* azok, kik kötelezik magu
sági díjat fizetni.

A társulat tagjait *a következő kedvezményben* részesí

1. A tagok a társulat által rendezett *minden tárlatot*
ezenkívül *5 belépti jegyet kapnak a családtagok részére.*

2. Minden tag *évenkint egy vagy több műlapot vagy e*
sánál különös tekintet fordíttatik jelesebb hazai művészeinknek

3. A társulat, kizárólag tagjai javára, *évenkint sorsolás*
az alapítók, a kik alapítványaikat már befizették 3, a rendes tag
sági jegy számával játszanak. A társulat évenkint tetemes összeg
javára ez ingyenes sorsolásra s a tagok a nyeremény-érték erejé
hatnak a társulat kiállításain levő magyar művek közül.

4. A társulat tagjai — a rendes tagok azonban csak a
fizették — az évi közgyülésen szavazati joggal vehetnek részt, v

A rendes tagok *kilépése*, a kötelezett három éven túl, cs
érvénynyel. (L. az alapszabályok 8—13. §-ait.)

Mark Sajós

wód
z
Lázár 1899
36. l
38. l.

Márk Lajos

vöd

Din París

46 l.

Mark Szajos

Ivod

Lázarírók

87. l.

109. l.

111. l. (Önkarikatúrája)

112. l. 116. l.

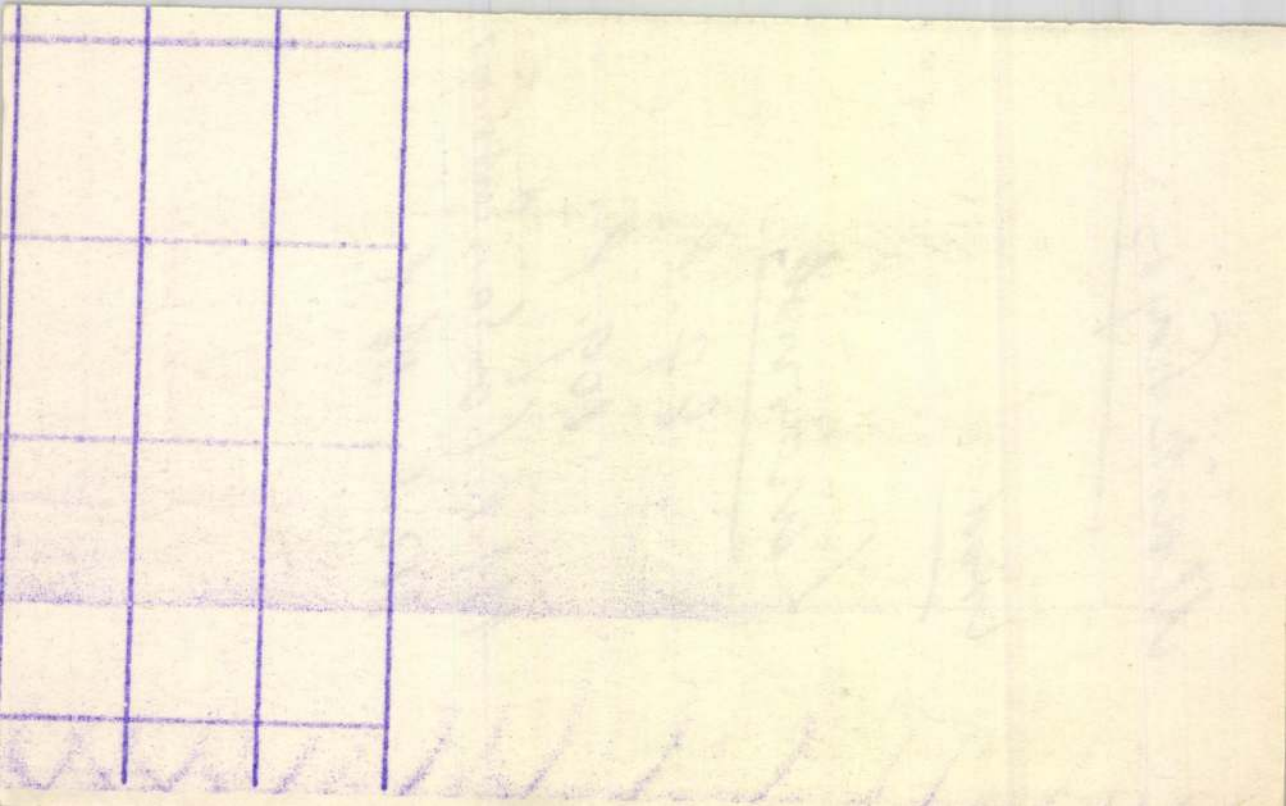

Mark Sajos

Vágyakozás c.
kepe repr.

Karikás
1932. aug. szám.
6. l.

8.

ától kezdve a hivatali járandóságaim

ve a pénztár hivatali járandóságaimból

a **Pénzintézeti Központ** pénztárába

b vonatkozásban is erre a kölcsönre a

szabályok intézkedéseit kell alkalmazni.

tényleges szolgálatból végkielégítéssel

y a **Pénzintézeti Központ** törlesztetlen

si összeg) egészében lesz visszatartandó.

Mark Lajos

Erőd
z
Lázár m m jövője
17. l – 18. l.

tikai jelentőségénél fogva országos érdekü esemény volt. Benedek igy válaszolt:

— Talán a sakál?

— Rendben van! — mondta Tiszti, felém fordulva. — Ön tehát átsétál az aulába, végignézi a választást és ir róla egy nagy tudósitást, aminek azonban legalább 1—1½ kolumnának kell lenni.

— És persze külön tárcát, a szinekről! — tette hozzá Benedek, amolyan magától értetődőleg.

Én bátorkodtam megjegyezni, hogy egy szót se tudok románul, mire Tiszti kijelentette, hogy az nem baj, forduljak az ottlévő magyar ujságirókhoz, a többi napilap munkatársához, azok kedves fiuk, majd utbaigazitanak. Legjobb lesz, mondta, ha Losonczy Zoltánhoz fordulok.

— Tehát kehrt euch! Mars! — mondta Tiszti. Ezzel vettem a kalapomat és letámolyogtam az utcára. Itt az első konflisállomáson beültem egy egyfogatuba és mondtam, hogy hajtson a

Márk Lajos: Tükör előtt
A Könyves Kálmán jogositásával

A vendéglátó Népszínház

A Népszínház tehát vendéget lát: nem valami röpülő primadonnát, hanem egy egész színházat, kellékestül, igazgatóstul, főrendezőstül. Hogy rövid, de velős kommüniké stilusban szóljunk: megtörtént az áthurcolkodás és vigan folynak az előadások. A folyosókon, szünet közben, most komolyabb, tudósabb, kövérebb kritikusok sétálnak. A kis kapu előtt, amely odarug ki a Körútra, nem látni sorsvert kóristacsapat borotválatlan képét, nem látni Szirmait, a valamikor örökké ebben a beszédes pózban ittlévőt: én vagyok a magyar népszínművészet. Uj arcok vannak itt, nagyrészt jólöltözött ifjak, akadémisták, a jövő reményei, akik nemcsak a színpadon, az életben is Császár Imrét imitálják, Mangold Béla Kolost játszanak, s megnéznek minden arra menő kis nőt, azon az alapon, hogy azt Ujházi is megcselekszi. Jól teszik, szép fiúk, ráérnek. A falakon fönt, lent, mindenütt ragyog az arany. Uj a festék, új a bársony a páholyokban, új, új minden, amit a pénzért készen meg lehet kapni. Egyébként pedig minden a régi, öreg, fáradt, úgy van, ahogy tegnap volt.

Akárhogy vesszük, talán a legszomorúbb ház ez most Budapesten. Bent voltunk egyszer, amikor Kisfaludyt adták, benn, amikor Shakespeare-t, sőt a szeptemberi esték gyönyörűsége dacára immár harmadszor, amikor u. n. társalgási darabot adtak, s az volt a föladat, hogy ki kell próbálni e tragikus szerencséjü épület beszédvisszaverő képességét. A színpadon tehát diskuráltak, simán, pergőn, halkan. Hiába, hiába. Az emberek fölkeltek s azt mondták: hombár. A tapsnak is mintha nem volna csengése, mintha messziről jönne, gyöngén, nehezen, inkább csak szokásból és hálából a szabadjegyért. Mindezt pedig teljességgel megmagyarázza számtalan elmult és külső körülmény. Aki ideszokott, aki azelőtt is idejárt, folyvást, a legkisebb publikum megmozdulásra hátra kapdossa a fejét és fülel, hogy mikor hangzik a földszinti homályból és a magasból, ahol a nép fiai állnak, az ismert csatakiáltás: Küry, Küry, Küry. Aki nem járt ide, az új előkelő vendég kísérteteket lát, végkielégítéssel elküldött színészek imbolygó árnyait. Egy kissé amolyan „kitették a holttestet az udvarba" hangulat szállja meg. Szánakozik és nem hisz a szemének. Szóval: sehol kedv, öröm. A közönségnél inkább valami rejtőző ellenszenv, semmint szimpátia, a színészek pedig akár a hivatalnokok: pontosak, hibátlanok és nagyon buzgók a maguk szerepe több-kevesebb szava erejéig, de közömbösek, „nem törődöm a másikkal, mit nekem a szomszédom" jellegűek. Lehetetlen évek utóize, egy csomó kellemetlen emlék dúlt képe kering itt a levegőben, s bizonyos, hogy sok idő kell, sok nivó, irodalom, stilus, friss törekvés, sok sikerült erőfeszítés, amíg mindenki megtalálja helyét, amig megszokjuk, hogy a Nemzetit a Népben lássuk és ne legyen ezen sírnivalónk. (*d*—)

Egy modern asszony

Estelle Reel-ről.

Szentpétervárott, a minden oroszok cárjának s az orosz előkelő világnak székhelyén, a közelmúlt napok valamelyikén, úgynevezett „jó fogást" csinált a szemfüles orosz rendőrség egy magasrangu úrhölgy pazarul és meglehetősen csekély udvariasság kíséretében szétrobbantott egy kedélyes kis kártyabarlangot, amelynek asztalain a bridge meg a baccarat volt a legártatlanabb játék. Ez még eddig hagyján volna, hiszen efféle jelenségek nem is mennek valami ritkaság-számba a művelt világ egyik-másik metropolisában. Legjellegzetesebb az egész dologban az, hogy ennek az immár füstbe ment kártyaszalonnak jogosított tagjai egytől-egyig és kizárólag csakis asszonyok voltak. Még pedig az orosz arisztokrácia hölgy-világának legismertebb és legszámottevőbb asszonyai.

Semmi kétség: ezek mindenek fölött

Uj Idők 1908. XIV. 38 sz.

KUTNÁL

Ambrus László amatőr-fényképe

modern asszonyok. Jól tudva azonban azt, hogy az ellentétek legpompásabban meg szokták egymást világosítani, most mindjárt bemutatok mintaképül egy másik modern asszonyt. Mint amazok, úgy modern ez is minden ízében. Csak e jelző kiérdemelésének eszközei különböznek egymástól. No meg az asszonyok is. Korunk jelenségeinek figyelemreméltó példái...

*

Olvasom éppen egy indianapoliszi lapban, hogy az Egyesült Államok körültekintő kormánya Estelle Reel-t, — aki mostanáig a wyomingi nyilvános iskolák állami felügyelője volt, — az összes indiánus iskolák felügyelőjévé nevezte ki. Ez így magában véve elég szelid kis hirecskének látszik, — mert hát, — százat egy ellen, húsz ember közül legalább is tizennyolc akként vélekszik, hogy ez a megtisztelő főfelügyelőség csak amolyan jó sine-cura állás, mellyel semmi más kötelezettség nem jár, mint a fölvett búsás fizetés — nyugtázása. Pedig hát ennek a rövid hírnek a feminizmus szempontjából horribilis jelentősége van. Nem jelent mást, minthogy egy úgynevezett „gyönge" nőre bíztak egy olyan óriási felelősséggelteljes hivatást, amelynek az erős férfiak közt is ugyanám ember legyen a talpán, aki eredményesen meg tudjon felelni.

Ez az asszony pedig bátran nekivág nagy feladatának, ez a gyönge nő, kit legújabb megbizatása révén már csak az is nevezetessé tészen, hogy ez időszerint ő a dicső amerikai Unió legtekintélyesebb fizetésü nő-hivatalnoka.

Estelle Reel korántsem ijed meg a reá várakozó nagy feladatok horderejétől. Eddigi állása sem sorakozott éppen a legkényelmesebbek közé, mostani hivatása meg már nemcsak szellemi, hanem fizikai erejét is nem egyszer hatalmasan próbára teszi. Képzeljük csak magunk elé azt a helyzetet, hogy ennek az igénytelen asszonynak hivatalos hatásköre, — az indiánus iskolák vezetésének ellenőrzése, — nagyrészt az Unió legkulturátlanabb területeire terjed, olyan, istentől elhagyatott vidékekre, hova a civilizáció fénysugarai jóformán csak mostanság kezdenek nagy üggyel-bajjal behatolgatni, geográfiailag is oly mostoha fekvésü ember-telepekre, melyeket másként éppenséggel nem lehet megközelíteni, mint csakis órák hosszáig tartó unalmas, egyhangu utazással — lóháton. Az a közel háromszáz iskola, melynek kellő rendbentartása, sikeres működése fölött Estelle Reel körültekintő figyelme őrködik mostantól fogva, az Unió kilenc államában fekszik szétszórtan, mesés összevisszaságban. Tegyük kezünket a szívünkre, mi férfiak, s valljuk be töredelmes beismeréssel, hogy bizony jó magunk közül édes kevesen szánnák rá magukat, vagy mondjuk helyesebben: volnának képesek az oly aprólékos gondosságra, aminőt Estelle Reel felelősségteljes állása megkövetel.

Mert Estelle Reel, ez az igazi modern asszony, személyesen és közvetlenül tartozik a háromszáz iskola tanítványainak előmenetele és — vegyük csak fontolóra, — csaknem háromezer tanító és tanítónő pedagógiai munkálkodása fölött felügyelni.

Ez azt jelenti, hogy az esztendő legnagyobb részében talpon kell lennie. Édeskevés időt tölthet washingtoni kényelmes rezidenciájában. Ami annál inkább érthető, mert hiszen e nő gyönge vállain nyugszik az indián iskolák teljes oktatási és nevelésügyi rendszerének minden felelőssége. Figyelmének ki kell terjednie az összes tanítványok otthonának és az iskolaépületnek egészségügyi követelményeire s amellett nagy pontossággal fölülvizsgálja a legtöbbnyire éktelenül faragatlan növendékeknek kézimunkákban és földmívelési, kertészeti teendőkben való kiképeztetését is. Ime, a slöjdnek egy hamisítatlan, amerikai nő-apostola!

Szóval: ezer szemének kell lennie. S hogy még valahogyan elég ne legyen a

A londoni elefántcsont-vásárról. Elül egy pár elefántagyar 8000 korona értékben

GRÓF CHOTEK REZSŐ.

1822—1903.

Az Ausztriában előkelő szerepet játszó Chotek grófi családnak egy Magyarországba szakadt s itt teljesen magyarrá vált sarja, gróf *Chotek* Rezső meghalt Futtakon, december 3-ikán. Az elhúnyt a Chotek grófi család legidősebb tagja volt s nagybátyja Ferencz Ferdinánd trónörökös nejének, Hohenberg Zsófia herczegnőnek, a mennyiben az ő apja édes öcscse volt a herczegnő nagyapjának. Magyarországra úgy került a család, hogy gróf Chotek Rezső apja, Hermann gróf nőül vette korompai Brunszwick Henriette grófnőt 1813-ban. E házassággal birtokosa lett a terjedelmes korompai uradalomnak s az indigenátus megszerzésével örökös jogon tagja lett a magyar főrendiháznak.

Gróf *Chotek* Rezső 1822-ben született. Mivel atyja korán elhalt, anyai nagyatyjánál, Brunszwick grófnál nevelkedett Budán. Tanulmányait is magyar iskolákban, Budán és Nagyszombatban, a jogot pedig Pesten végezte. Ezután Bács-Bodrogmegye megbizásából beutazta báró Orczy Béla társaságában Hollandiát, hogy az ottani csatornák építését s a téglából épült országutakat tanúlmányozza, a magyar alföldi viszonyokra való tekintettel. E tanulmányút tapasztalatai alapján a Bácskában is tettek hasonló kisérleteket. Két évig vármegyei aljegyző volt, 1848-ban gróf Chotek gróf Andrássy Gyulával együtt korjegyző volt a főrendiház Pesten tartott első ülésén. A főrendiház üléseinek legbuzgóbb látogatói közé tartozott haláláig, bár jelentősebb politikai szerepre nem vágyakozott.

Lelkes, szorgalmas mezőgazda volt. A szabadságharcz idején a fölkelő szerbek által elpusztított futtaki uradalmát nagy szorgalommal felvirágoztatta, úgy, hogy ez most a Délvidék legszebb gazdaságai közé tartozik. Meghonosította s nagy eredménynyel űzte a kender- és komlótermelést is s ezzel jó példát adott birtokos társainak. Horvátországban, Czerevicsben

1870. évi aquarel.-festmény után.

GRÓF CHOTEK REZSŐ.

IRODALOM ÉS MŰVÉSZET.

A «Vasárnapi Ujság» karácsonyi albuma. A «Vasárnapi Ujság», mint a múlt évben, az idén is díszes

a közönség kezébe kerülve, fölelevenithetik a legnagyobb magyarnak a nemzetre tett hatását, melynek sohasem volna szabad csökkennie. A kötethez *Berzeviczy* Albert vallás- és közoktatási miniszter írt nagyon becses bevezetést, magas színvonalú essay-t Széchenyi életéről és működéséről. E tanul-

Márk Lajos: R. F.-né úrnő arczképe.

mintha örökös lidércznyomás alatt állana. Fájdalma metsző kín, tehetetlen vergődés, mely visszás képzetekkel tölti el agyát, megbénítja akaraterejét, sivár öngúnyba fojtja lelkesedését, az ideálok helyett torzképeket fest képzelete elé. Az önmagával küzködő, kínosan forrongó ifjú ideges belső küzdelme ez, melyet a saját egyéni világnézlet kialakulásáért folytat. Az a jelentékeny intelligenczia, melyről a versek sok helye tanuskodik, tehetségének számos fellobbanása, azt a reményt keltik, hogy a szerző győztesen fog kikerülni a belső harczból

fontosabb korszakairól, nagy gondot fordítva arra, hogy e monographiák világosan, érdekesen legyenek írva, hogy ne száraz adathalmazok legyenek, hanem élvezetes és tanúságos olvasmányúl szolgáljanak. Eddigelé három kötet jelent meg: «*Budapest művészete a török hódoltság előtt,*» *Divald* Kornéltól, «*Donatello*» *Éber* Lászlótól és «*Michel Angelo Buonarotti,*» *Meller* Simontól. A kötetek kiállítása igen díszes, gazdagon vannak illusztrálva, az illető művész vagy korszak minden nevezetesebb alkotása megvan bennük. A tartalom is méltó a szép külsőhöz, beható tanulmány eredménye mind a három monographia, s fejlődésnek csak mostanában induló műtörténeti irodalmunk nyereségéül tekinthetők. Michel Angelo életrajzának az ára fűzve 8 korona, díszkötésben 10 korona, a másik kettőé 6, illetőleg 8 korona. A vállalatot a Lampel Róbert czég adja ki.

«Zichy Mihály élete, művészete és alkotásai.» Az Athenaeum kiadásában jelent meg a nagy magyar művészt ismertető új könyv, melyben Zichy életét Lándor Tivadar, művészetét Gerő Ödön ismerteti, egyes képeit pedig Londesz Elek magyarázza. A szép kiállítású, terjedelmes kötetben megvannak a művész legjellemzőbb alkotásai; ára díszkötésben 15 korona.

Uj, illusztrált Petőfi-kiadást adott ki az Athenaeum; tetszetős formában nyújtja nagy költőnk összes műveit négy kötetben, *Baditz* Ottó, *Benczúr* Gyula, *Bihari* Sándor, *Böhm* Pál, *Ebner* Lajos, *Eisenhut* Ferencz, *Hegedüs* László, *Karlovszky* Bertalan, *Révész* Imre, *Spányi* Béla, *Vágó* Pál, *Vaszary* János és *Wagner* Sándor eredeti rajzaival. A vászonkötésű, finom papírra nyomtatott négy kötet ára 12 korona.

«Erdőn-mezőn». *Bársony* István ily című könyvének díszkiadása második kiadásban kerül a nagyközönség elé, a mi bizonysága annak, hogy a közönség mennyire méltányolja tartalmának és kiállításának szépségeit. A jeles szerzőnek ez egyik legsikerültebb műve, melyben a természet szépségei iránti fogékonysága, művészi előadása, festői képzelete teljes erejében érvényesül. A díszmunka az «Athenaeum» kiadásában jelent meg, ára szép kötésben 24 korona.

nelmi eseményeket összefűzve a képzelet segélyével. A tíz íves kötetet Goró Lajos rajzaival a Franklin-Társulat adta ki; ára fűzve 2 K. 50 fillér, színnyomatú vászonkötésben 4 korona.

«Forgácsok»; elbeszélések, irta *Szende Dárday* Olga. Ez elbeszélés-kötet tizenegy többé-kevésbbé vázlatos történettel ismertet meg, melyek az életből vannak merítve s gyakran éreztetik a szerző irói tehetségét, humorát. A kötetet az Athenæum adta ki, ára 2 korona.

Hock János vallási könyvei. *Hock* Jánosnak «Vigasztalások könyve» című művét az Athenaeum új díszkiadásban bocsátotta közre *Honti* Nándornak a régi fametszetek modorában készült rajzaival. Ára vászonkötésben 8, bőrkötésben 15 korona. — Ugyancsak az Athenaeumnál jelent meg *Hock* Jánosnak egy új imakönyve a róm. katholikus ifjuság számára; ára a kötések szerint váltakozó, 2 koronától 15 koronáig.

Az Athenaeum ifjusági könyvei. Az Athenaeum az idén is több ifjusági könyvet bocsátott ki a karácsonyi könyvpiaczra. Ezek közt van *Benedek* Elek «*Katalin*» czimű ifjusági regényének illusztrált új kiadása. Hasonló irányú *Tutsek* Annának «*Az élet iskolája*» czimű regénye, mely szintén fiatal lányok számára készült. *Gaál* Mózes új ifjusági regényének czime: «A három kenyerespajtás.» Három jó barátnak kalandos életét rajzolja. A kötetet Mühlbeck Károly képei diszítik. *Cooper*, a hirneves amerikai iró «*Bőrharisnya történetek*» czimű kötetét dr. Kárpáti Károly fordította le; a könyvet szines képmellékletek kisérik.

Idegen szavak szótára. A magyarban használatos sok idegen szó között nem mindenki tud eligazodni, a ki nem ismeri azokat a nyelveket, melyekből hozzánk kerültek. Erre szolgálnak tájékozásúl az idegen szavak szótárai. Eddigelé ilyen magyar munka csak egy volt közkézen, *Babos* Kálmán ma is igen jól használható szótára; most jelent meg a fentebbi czím alatt egy másik, melyet *Radó* Antal készített. Mintegy húszezer szót és szólás fordítását és magyarázatát adja benne, kiterjeszkedve a szálló igékre, megjelölve az egyes idegen szók eredetét és kiejtési módját is. A szótár ára kötve 4 kor.

«A humorról szóló magyar elméleti irodalom» czimen tartalmas füzetet adott ki dr. *Szinnyei* Ferencz, mint különlenyomatot a «Philologiai közlöny» 1903 évfolyamából.

«Góbéságok» *Péterffy* Tamás ily című könyve, mely mulattató székely adomákat, tréfákat tartalmaz, most már második kiadásban jelent meg. Ára

Márk Lajos

Téli tárlat. Bolond Istók képes kalauza az 1892-1893-iki képzőművészeti kiállításról. Illusztrálta Márk. 8-r, 92 kep, 32 l. Bp. 1893.

Gent (2183)

KÖNYVTÁRI ORSZ. BIZOTTSÁGA
1891-1909
cath. V/18

A vallás és közoktatásügyi
39879.sz.a.kelt és a IX.ker
ténekt

Utasitom az állam
maniczky kastély diszterméb
megbizott Barsy Adolf festőm
mint az e munkálatok elvégze
teletdijának első részletét
Országos Bizottságának elnök
zessen ki és tárcám terhére
dáskép számoljon el. Bud
Albert s.k., vallás és n

Márk Lajos

l.

Szépm. Mur. Esti

IX. 278. l

Mark Lajos

u. 1875

u. 1876.

Vas. Lajs

1911. 866.1.

867.1.

1.–36. ll., 1 melléklet

Budapest
1905

Márk Lajos amerikai képmásai. Mrs. Bernard Gordon

Uj Idők 1928. XXXIV. 31.

Amit mindenkinek tudnia kell

A Balatonról

Írta: **Cholnoky Jenő**

Hol lehetnek a Balaton forrásai? Honnan jött ide ez a sok víz?

Ilyenféléket szoktak kérdezni azok, akik szeretik a fejüket törni okos dolgokon, de, sajnos, a középiskolában édeskeveset tanultak a földrajzból. Mert a földrajz a középiskolák mostohagyermeke. Kevés időt is adtak a tanítására, de meg régente olyan tanárok tanították, akik maguk sem értettek hozzá. Na! Talán most már majd másképpen lesz!

A Balatonnak nincsenek külön forrásai. A partok mentén itt-ott fakad föl egy kevés víz, például Szepezd előtt, vagy Szigliget előtt. De ezek jelentéktelenek. A mi éghajlatunk alatt nem is kell hozzá külön forrás, hogy valami nagyobb terjedelmű gödröt állandóan friss víz töltsön meg.

A Földön az éghajlatokat ugyanis két nagy csoportba lehet osztani: száraz (aridus) és nedves (humidus) éghajlatokra. Száraz éghajlatúnak nevezzük az olyan vidéket, ahol egy esztendőben átlag kevesebb eső esik, mint amennyi víz egy év alatt a Föld felszínéről elpárolog. Ha az ilyen vidéken kiteszünk valami óriási nagy kőmedencét, vagy cementmedencét olyan helyre, ahol szabadon hull bele az eső és a hó, de viszont szabadon is párolog belőle a víz, ezt a medencét rendesen üresen látnók. Csak eső után volna benne víz, rövid ideig.

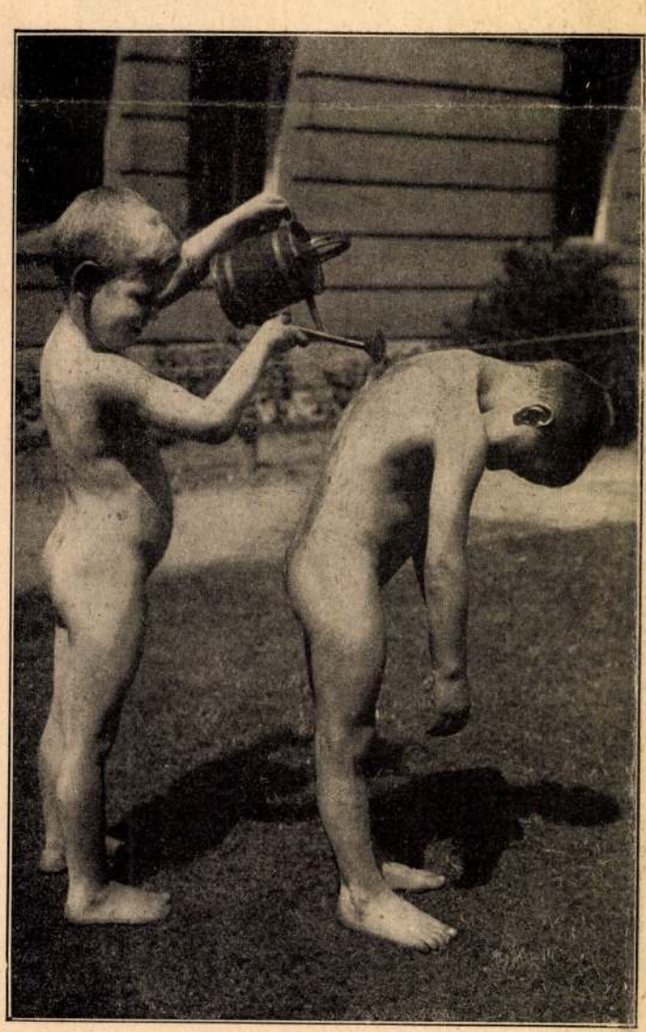

A kánikula. Felebaráti szeretet

Nedves éghajlaton több eső (és hó) hull, mint amennyi egy év alatt elpárolog.

Ilyen helyen a medence rendesen csordultig tele volna vízzel, sőt esős időben állandóan túl is folyna. Minél nagyobb volna a medence, annál tovább tartana a túlfolyás.

Kicsiny medencével, például csak akkorával, mint valami kerti ciszterna, vagy a szoba, nem érdemes kísérletezni, mert az ilyen kis medence nagyon fölmelegszik, ha süti a Nap és sokkal több párolog el belőle, mint az igazi tóból.

Vannak persze átmeneti természetű éghajlatok is. A félig nedves (szemihumidus) vidéken a medencét minden évben egy-két hétig üresen látnók, egyébként mindig volna benne víz, sőt sokszor túl is folyna. A félig száraz vidéken a medence csak rövid ideig volna vízzel tele, az év egy részében, de túlfolyásra csak nagyon ritkán kerülne a dolog.

A Balaton-vidék a nedves vidékek közé tartozik, de vannak olyan száraz évek, amikor a félig nedves vidékek közé kellene már soroznunk. Ezért a Balaton vidékén a kellő nagyságú kőmedence majdnem állandóan tele volna, csekély túlfolyással, de lennének olyan évek is, amikor a medence a száraz évszakban egészen ki is száradna.

Minden kőmedencénél hatalmasabb kísérletező-medence a Balaton medencéje. Óriási kiterjedésű, de aránylag nagyon sekély gödör ez s a víz állandóan megtöltve tartja, mert nemcsak az a víz gyűlik meg benne, ami eső, vagy hó alakjában belehullott, hanem az is, amit a Balatonba torkoló patakok összehordanak. Azt a területet, amiről a patakok a Balatonba futnak, a tó vízgyűjtő területének nevezzük. A Balaton területe kerek számban 600 négyszögkilométer, tehát kereken 104.000 katasztrális hold, vízgyűjtő területe pedig 5000 négyszögkilométer, tehát több mint nyolcszor akkora, mint a tó területe. Azt hihetnénk, hogy erről az óriási területről bizonyosan temérdek víz jut a tóba. Ez azonban tévedés. A Balatonba futó patakok mind nagyon kevés vizet visznek a tóba. Legnagyobb köztük a Zala. Szinte már folyónak is lehetne nevezni, sőt nem is merem másképpen nevezni, mert a zalaiak megbúboznak érte, hisz ez a rongyos kis sáros folyó az ő vármegyéjüknek a nevét adta! De a Zalának is, meg a többi pataknak is, különösen a somogyiaknak, nagyon kis esése van, lomhán folyik bennük a víz s a patak völgysíkján elszivárog a síkot borító homokban, kavicsban s onnan párolog el. A tóba alig jut valami. Mérések szerint a vízgyűjtő területre hullott összes csapadéknak csak mintegy 24%-a jut bele a tóba. Ez bizony nem sok! Körülbelül éppen annyi, mint amennyi közvetlenül beleesik.

Ezért tehát a tó teljesen megtölti ugyan a gödrét, de csak nagyon kicsiny túlfolyása van. Ez a túlfolyás a Sió, Siófoknál hagyja el a Balatont s a fölös vizet levezeti a Dunába. Ennek a túlfolyásnak is olyan kicsiny az esése, hogy nagyon lomhán folyik benne a víz s akárhogyan bővítik is a csatornát, bizony azon csak nagyon gyatrán folyik le a víz.

Ha azonban a Balaton vidékén néhány nedves esztendő következik egymásután, akkor megárad a Balaton és bőven folyik le a víz. Kinyitják a sió-

5. MÁRK LAJOS: „... és részegedjetek meg szerelmesim!“.

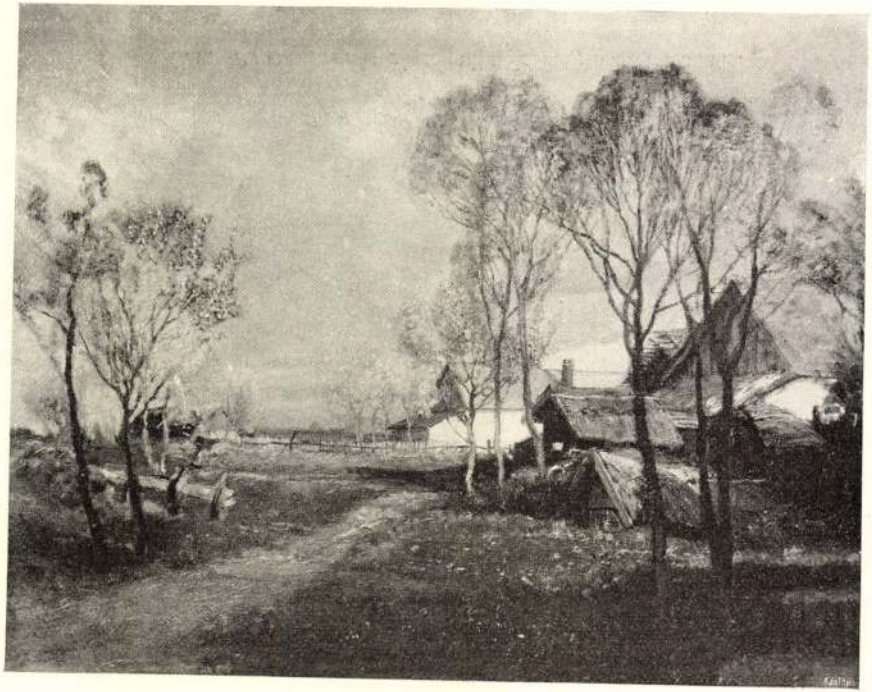

59. Ujváry Ignác: Tavasz.

szomjúságot kenyérrel akarjuk oltani — míg cseppfolyós igét nyujtunk a didergő éhenhalónak... vagy hát: „dolgozzék", — ha nem bírják is elsenyvedt izmai, vagy ha nem adunk is neki munkát (mert, óh, a munkának hasznothajtónak kell lennie!). Eszményekért eped az ifjú? — cirkalmat a kezébe! Elvont fogalmakat szavakba burkol és fejébe veri a gyereknek az iskolamester — felejtve, hogy ő maga hogyan neveti egykori mesterét, ki ugyanezt tette vele. A tudomány nélkülözi a kritikát, nincs bírálat ott, a hol pozitiv alapon lehetne. A művészet terén gombamódra terem és néha — tiz közül nincs kettő, csak némileg is egybehangzó! Az elméletet gyűlölik, nevetik,... de hibát hibára halmozunk a gyakorlatban.

Megállunk a fél úton, ha jól kezdtük, de többnyire ott kezdjük, a hol végeznünk kellene!

Mi ez?... az ellentétes erők mérkőzése, a győzedelmes erők hatalmaskodása?...

És mindig, mindig csak a gonosz erők diadala?

Nem! Mert, szerencsére, a tehetetlenségben — a „vis inertiae"-ben is erő rejlik. Aztán meg itt van a surlódás fékező hatalma!

Úgy hát örökös küzdelme az egyensúlynak?...

Az sem. Nem az egyensúly, nem a nyugalom a törvény — hanem a haladás. A haladás a jobb felé! A pihenésbe épp úgy belefáradunk, mint a rohanásba. Égnek tör a kiválóság s nem lát a magasból le a föld poráig, a honnét felemelkedett: de nem sokáig érzi jól magát, mert őt se látják — alulról: tömjénre szomjazik és leszáll a földre, mint az ókor istenei.

Rájöttünk — csakhogy rájöttünk! — hogy a közegészség

NŐI ARCKÉP
MÁRK LAJOS OLAJFESTMÉNYE
A TAVASZI TÁRLAT TÁRSULATI-DÍJÁNAK NYERTESE

Művészet 1902.

előbbrevaló, mint . . . mit is mondjak ? . . . mint a — közrondaság. Rájöttek — csak most jöttek rá — hogy az oktatásban a szintetikai módszer valósággal öli az észt, a helyett, hogy élesítené, erősítené; hogy esztétikát tanítani illusztráció nélkül annyi, mint a geometriát megértetni akarni figurális bizonyitás nélkül... Ébredünk . . . kezdünk már eszmélni. Már mondja az egyik: „tudományosságunknak — nincs bölcseleti gerince“ ; a másik azt, hogy: „közéletünknek nincs esztétikai tartalma“; a harmadik azt, hogy: „a művészet a nemzet lelke“ és méltán kikel a kishitűek ellen, a kik azt mondják, hogy nincs — nem is lesz, mert nem lehet — magyar zene. Hát ugyan — kérdem közbevetőleg — volt magyar költészet Arany, Petőfi és Vörösmarty előtt? Pedig a magyar zene dolgában talán csak mégis jobban állunk ma (sőt még Kazinczyék idejében is jobban álltunk), mint akkor a magyar költészettel. Hja, vagy igen! — Hiszen azért nincs, mert nem lehet! No ez már csakugyan annyi, hogy a magyar nemzetnek nincsen lelke. Ha a legjobb termő földbe búzát vetek és azt elönti az ár... vagy a szomszédom konkolyt vet sürűen reá, — mondhatjuk-e, hogy abban a földben nincs buzaszem, vagy hogy nem terem meg benne a búza? . . .

MEDITÁCIÓ
BORUTH ANDOR OLAJFESTMÉNYE
A TAVASZI TÁRLAT RÁTH-DÍJÁNAK NYERTESE

De térjünk vissza az ébredés tüneteihez.

Kell-e több, mint, hogy erkölcsért is jajgat már mindenki, sőt még az is — kár, hogy legjobban az — a ki csak mástól követeli! Végre, hogy már célomhoz érjek — bár csak a külföldről jött széláramlatra és a kézműipar hangos segélykiáltására nyiltak meg szemeink — de megnyiltak valahára — hogy észrevegyük a tévedést, melyben eddig leledztünk, a mikor a helyett, hogy a szép után ösztönszerűleg áhitozó léleknek a mindennapi kenyeret megadtuk volna, kincsekkel gazdagitottuk a múzeumok és paloták csarnokait, egyedül onnét várva a művészet napja termékenyítő fényének és melegének kisugárzását. A tudomány és szépirodalom népszerűsítése is újabb keletű, pedig egy-egy rövidke ismertetése valamely tudomány alapvonásainak, vagy valamely tudományos találmány vezérlő gondolatának, meg azok a „Tudományos apróságok“ vagy a tárca-novellácskák, vagy azok a kis verscsokrocskák sőt még azok a napihirek közé tűzött, virág-

PENTELEI-MOLNÁR JÁNOS: JÚDÁS KAJAFÁS ELŐTT

MÁRK LAJOS: ÜNNEP

A Műcsarnok Tavaszi Tárlatáról

Képzőművészet
1930. IV. évf. 29. sz. 82. l.

Mikszáth Kálmán

írói

Magyar Géniusz

1901. 248. l. (Vallomások.) — 249–257. l. (Karikaturák magyar művészekről.)

Fa, tempera, egyenként 29·5×20 cm.
Az Ipolyi-gyüjteményből.
Őszi kiállítás, 1930., Ipolyi, 74. sz. (Magdolna.)

SOLIMENA, FRANCESCO (nápolyi festő, 1657—1747) KÖVETŐJE
Krisztus lábmosása
Fára húzott vászon, olaj, 32×56 cm.

SPINELLO ARETINO (arrezói festő, 1347—1411 körül)
Szent Pál lefejeztetése (122. kép)
Fa, tempera, 33×39 cm.
A kölni Ramboux- éa az Ipolyi-gyüjteményből. Predellarészlet. További töredékek (Szt Péter prédikál, Sz Pált vértanúsága helyére vezetik) a sienai képtárban, 117—118. szám. — Ramboux, 146. szám. (Ismeretlen.) — Lepold—Homor 97. l. — Gerevich PA, 227. l. — Őszi kiállítás, 1930., Ipolyi 22. szám. — Gerevich IPGY, 95. l. — Lepold—Lippay 55. l.

TURCHI, ALESSANDRO (római festő, 1681—1748)
Pietà (123. kép)

Márk Lajos

wód

z

Szok Wagyb

...ények.	ALCSOPORT
...sz. 2. f.	SZÁRMAZÁSI HELY
	MESTER Cuyp, Albert. 1620-91.
	SZEMÉLYI VONATKOZÁS
	EGYÉB ADAT

MÁRK LAJOS: TÜKÖR ELŐTT

Petrovics MM

GLATZ OSZKÁR: BIRKÓZÓ FIÚK

Margit otthonában, akkor igen sok szép melegség, vígasz, öröm van bennük.

Persze rézkarcra és fametszetre gondolok, nem azokra a szörnyűségekre, amik a körúti álműkereskedőknél vannak, az üzlet ajtóban kiakasztva, s az eladó szerint potom fillérekért rámával együtt kapható.

A fametszetet Kínában Krisztus után ezer körül ismerték. A XI. században fejedelmek kéziratain a pecsét volt fametszet s kéziratok kezdőbetüi, a XIII. században csak szentképeket metszettek. A legrégebbiek, amik fenmaradtak 1418. körüliek, amikről tudunk. A XIII. században ducba metszett betük már voltak. *Cranach, Dürer* 1498. körüli Szent Katalin Vértanúsága című lapjáról nagyon fínom áhítatos levegő árad felénk. Rémes dolgok történnek itt. Az ég felrobban, késes lángoló kerék, menekülő,

Márk Lajos: Báró Perényi Péterné

Foto G. R.

egy elesett katona, kardot húzó Landsknecht. Hegy, vár, kerek tornyokkal. Abban a toronyban biztos van egy kerek szoba néhány fametszettel. Milyen szerény, fínom a jobb alsó sarokban egy virág.

Szent Katalin fején egy fínom művű korona; négy piciny vonal tökéletesen fejezi ki az arcán a szentek örömmel vegyes fájdalmát. *Dürernek* az Albertinában, a brémai Kunsthalleban s másutt sok tollrajza megközelíthető, megfigyelhető rajtuk, hogy mennyire közel állanak, mintha tanulmányok lennének a fametszetekhez.

A XVI. században már színes fametszetek is vol-

Művészet
1936. I. sz. 7-l.

préseli ki a pénzt, így persze egy rézkarcoló járványt csírájában folytanak el.

Pedig egy jól sikerült lemezt galvanizálni lehet, ami azt jelenti, hogy tízezerig lehet róla levonatot készíteni, ugyanannyi lakást díszithetne az olcsón, ha ízlésesen rámázva falra kerül.

Nyugatra tőlünk, ahol több könyv fogy, ahol olyan kiadók, mint G. Müller, Kippenhauer, Axel Junker, Reisfleischer, stb. vannak kifejlődhetik egy olyan rézkarcoló, mint *E. M. Simon*. „Öregpalota", „Magános vándor" című lapjai képviselik a mindenkori legnémetebb rézkarcot. Persze előbb voltak *Beardsley, Brangwyn, Menzel, Daumier, Guy, Gavarni* és sokan mások. Ha nálunk sok fölösleges célra kidobott pénzt erre a két műfaj ápolására fordítanának az illetékesek, szép sikert érhetnénk el, ha nem is olyat, mint gyorsúszással, de mégis maradandóbb eredményt.

uj épitészetről

ny Móric

Ha van valami, ami híven visszatükrözi egy korszak, egy embercsoport, egy közösség gondolatát, akkor ez a valami az építészet. Körülbelül nyolcvan s egy néhány év óta, mióta Ruskin az ő könyvét megírta „az építészet hét lámpásáról", azóta ez a megállapítás szinte közhellyé vált. Az épületből kisugárzik építészének ügyessége, tudása. Mi több: egyéniesége és hitvilága is. Sőt még ennél is több: nemzetének egész jelleme. Ezt sohasem láttuk világosabban mint az új amerikai építészetben. E szemünk láttára felnövekedett üzleti — és bérház — építő stilusban benne van a pán amerikai lélek. De azért ez az amerikai építészet még csak most tör előre a művészet magasságába. Egy néhány tehetséges amerikai és oda kivándorolt európai építész kezén el is fog jutni egy magasrendű esztétikai alapra. Ahogy ereje, pénze érdekessége odavonzza Amerikába — az európai tudósok és muzsikusok egyrészét és ahogy megmozgatható műkincseink kivándorolnak, úgy az európai építészek

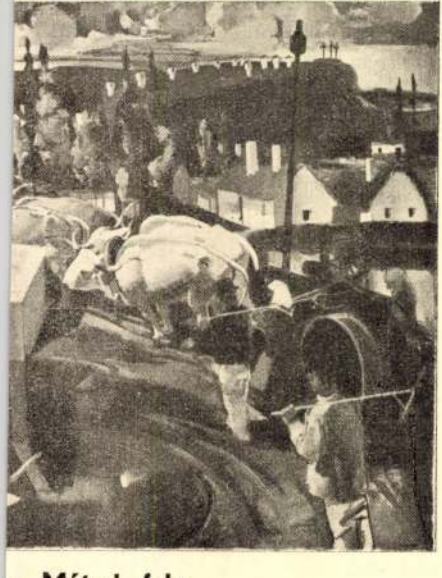

: **Mátrai falu**

3232. Márk Lajos.

Sz. Rettegen 1857 augusztus 25-én.

Ékszerek.

Lelógó gyöngyfűzérek, melyeket a piros áthuzatú pamlagon balrafordultan ülő és arczélben ábrázolt rőthajú nő, ki kontyba tűzött haját kendővel kötötte be és a kinek vállai meztelenek, felemelt kezeiben tart. Uszályos fehér selyemruháját és karjaira csúszott nagykendőjét virágok diszítik. A szoba zöld fala mintázott. Jelzése alól jobbra: »MÁRK«.

Vászon, méretei 101 : 73 cm. — Lelt. sz. 3232. — Vétetett az 1905 deczember 20-iki 104611 sz. leirat szerint 2500 K-án (1130–905). — Elszámoltatott 1906 június 5-én (786–906). — Az elszámolást jóváhagyta az 1910 május 11-iki 9458–909 szvsz. határozat (942–910).

Kifüggesztésére vonatkozó adatok a Szépművészeti Múzeumban. 1906 : VII. 19. — 1907 : VII. 19. — 1908 : VII. 19. — 1910 : VII. 19.

III.
429 (3232)
633 (336).

III : 429

Vétel
1905

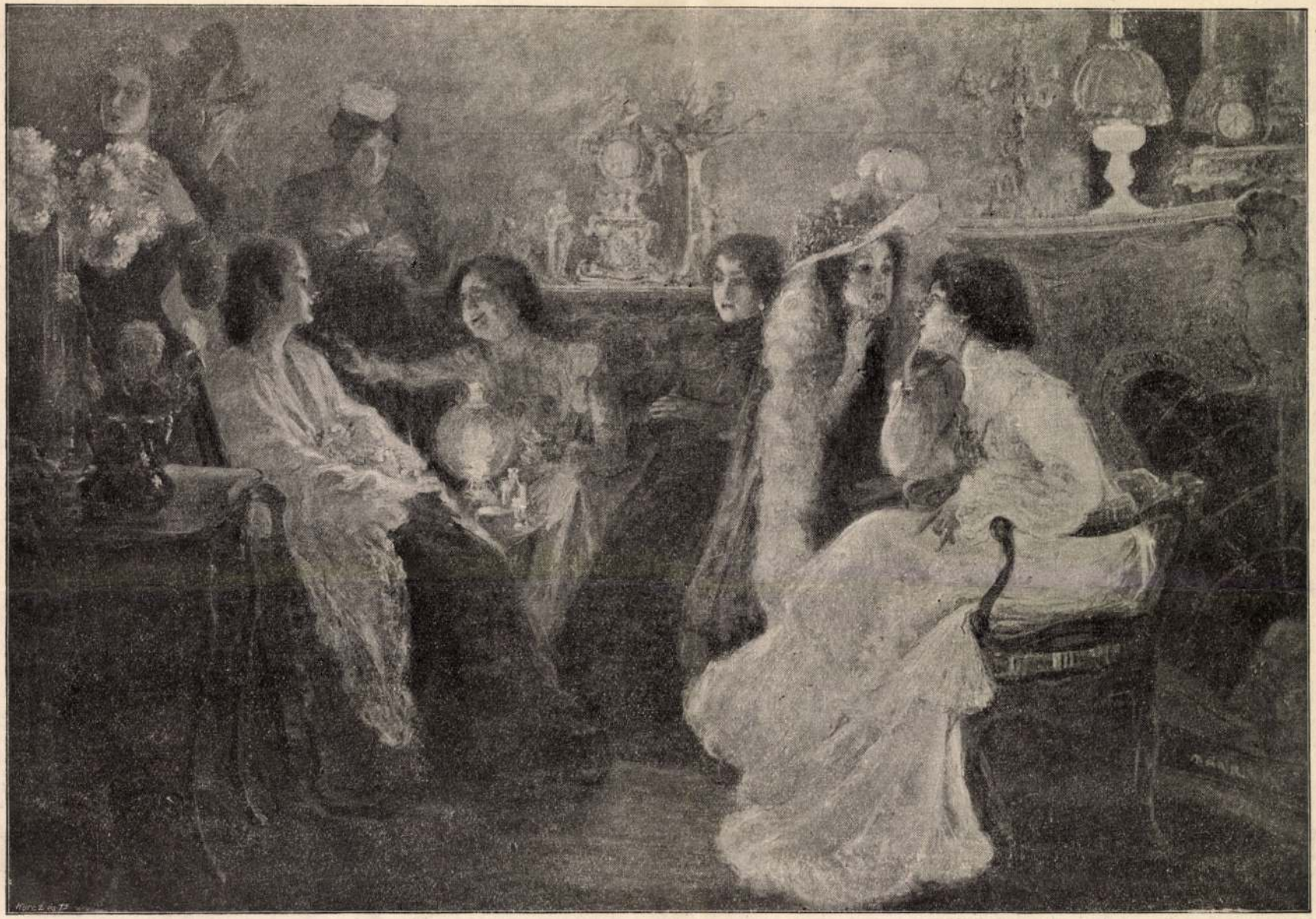

Márk Lajos: Hervadás.

A KÉPZŐMŰVÉSZETI TÁRSULAT TAVASZI KIÁLLÍTÁSÁBÓL.

Vas. Ujs., 1901. 257 l.

mi választmányi tagok felmentettünk óta.

Melegedő szobáink nem voltak. A mamák meg a garde des damesok hát jól beburkolva üldögéltek a faszánokon s a korcsolyakötők gondoskodtak arról, hogy nagyon meg ne fázzanak, oly módon, hogy faszénparázszsal megrakott agyag-edényeket helyeztek el a talpas szánokon.

Majd felrándultunk Bécsbe, az ott tartott első nagy jelmezes jégünnepélyre, s ott tanulmányoztuk a Bach N. bécsi ügyvéd, egyleti elnök szíves kalauzolása mellett a jégpálya ápolását.

Ha elgondolom, hogy annak előtte, télviz idején, mennyire üres volt a városliget, hogy csak nagy ritkán, elvétve lehetett egy-egy magányos fogatot, vagy bérkocsit látni s látom, most hány ember hullámzik ott ünnepen, köznapon, s hogy százai a bérkocsiknak robognak fel s alá reggeltől késő éjjelig, — méltó büszkeséggel vélek visszatekinthetni akkori fáradozásaimra s fent említett osztályos társaim buzgólkodására. Az azóta lefolyt 31 év alatt a jégsport elsőrangu sporttá fejlődött, mely a mellett, hogy a legolcsóbb, az egészségre a legjobb hatással van, a test erősítése és edzése tekintetében pedig páratlan.»

Markó Miklós.

HÍRES ÍRÓK SZOKÁSAI.

Különösen munkaközben nyilvánúl a nagy írók tekintélyes részénél bizonyos különösség, mely részint szokásból ered, részint pedig a szellemi működés folytán áll elő.

George Elliot, a hirneves angol regényírónő nagyon érzékeny volt munka közben a környezetére. Mindig gondosan öltözve dolgozott s a dolgozó szobáját példás rendben tartotta, a mi inkább az asszonyra vallott benne, mint az íróra. Lassan és aprólékos gonddal dolgozott: ritkán írt többet hatvan sornál egy nap. Mire egy könyvével elkészült, oly annyira kimerültnek érezte magát, hogy csak egy olaszországi vagy dél-franciaországi kirándulás tudta helyrehozni.

napra nap következik elmélkedésben, a kivitelt követi az új terv, a tervet kivitel! Ha nem hajlom papirom fölé a viasz-gyertyák világánál, vagy nem fekszem elfáradva a divánon, küzködöm a pénzgondokkal, keveset alszom, keveset eszem, nem látok senkit.»

Tennyson talán nem tudott volna egy sort sem írni dohányzás nélkül. A cseréppipái s a dohányos doboz mindig ott állottak kis dolgozó szobájában, a mely háza legfelső emeletén volt. Itt dolgozott reggelenkint, senkit be nem bocsátva magához, vastag pipafüst-felhőkbe burkolva. Ugyanabból a pipából sohase szitt kétszer. Megtöltötte, kiszitta, aztán összetörte s másikat vett elő. Mikor napi munkáját elvégezte, csöngetett s ez annak volt a jele, hogy most már föl lehet jönni hozzá. Ilyenkor különös színű és szabású ruhában volt s ha elfáradt, a divánon feküdt könyvvel a kezében.

Beethoven, mikor komponált, közben gyakran hideg vizet öntözött a kezére. Volt idő, a mikor csak a ház éjszaki részében tudott dolgozni, máskor meg csak a déliben.

Schillerről ismeretes, hogy munka közben rothadt almát tartott asztalán egy nyitott szekrénykében, mert szerette a szagát. *Goethe* sokat korholta ezért, mert ő meg utálta a rothadt almát s ilyenkor Schiller bezárta a kis szekrényt, de ha Goethe eltávozott, megint kinyitotta.

Haydn-nek, a nagy zeneköltőnek volt egy gyűrűje, melyet Nagy Frigyes porosz királytól kapott. Ezt a gyűrűt annyira szerette, hogy nem tudott nélküle komponálni.

Kávéval igen sok író izgatta munkára agyvelejét. Sokan azonban a szeszes italokat se vetették meg. Így *Byron*, de még inkább Edgar *Poe*, a híres amerikai költő, a «Holló» szerzője, a ki valósággal iszákos volt. *De Quincey* és *Coleridge* angol írók ópiummal éltek.

Híres volt rosz kéziratáról *Carlyle*. Egyszer ezekkel a szavakkal adta át egy kéziratát türelmes titkárának. «Én nem tudok belőle értelmet kibetűzni, maga talán tud.»

Dickens nem szokta letisztázni kéziratait, hanem úgy küldte a nyomdába, tele törlésekkel

nak, mint jelenleg. Utoljára ezelőtt 250 évvel vonta magára a világ figyelmét, de azóta mostanáig alig emlegette valaki.

A XVI. század elején *Mandsuország* hegyes vidékein a *ju-csönn* nevezetü tunguz vadásznép kezdett hatalomra vergődni. A mai *O-moszó* mezőin volt ennek a népnek igazi hazája, azon a hatalmas vulkáni fensíkon, a mely az ország déli részének úgyszólván szívét foglalja el. Itt játszik *Aisin-Gioro* legendás története, a ki valami égi szűztől született. Az ő korában kezdték fölvenni a homályos eredetű «mandsu» nevet. A XVII. század elején délnek fordultak s egymás után foglalták el a *Liau-ho* síkságán fekvő városokat, a melyek már a khinai császár fenhatósága alá tartoztak. Fejedelmük, a nagy *Tai-csung*, 1634-ben 49 mongol fejedelmet, mint szövetségest magához csatolván, berontott éjszakról Khinába, ott magához ragadta a főhatalmat, s felvette a khinai császári címet. Dinasztiájának a *Ta-czing* (a nagy tiszta) nevet adta, de ezt az üres címet csak utóda, *Sun-csi* tette valósággá. Khinában ugyanis ekkor a *Ming* dinasztia utolsó császára nem birt a birodalom déli részeiben kitört lázadásokkal s a mandsukat hivta segítségül. Ezek a hivásnak engedtek, le is verték a lázadókat, de elfoglalták a fővárost s a fiatal *Sun-csit* tették meg császárnak 1644-ben. Ez volt a mai *mandsu-dinasztia* trónralépte.

A *mandsu* császárok aztán magukkal vonták úgyszólván az egész népüket. A katonaság megszállta az egész országot, a főbb hivatalnokok mind mandsuk lettek s a kis hegyes országából beözönlött maroknyi nép szétoszlott a rengeteg khinai birodalomban. Kiürült Mandsu ország s java részben még ma is üresen áll: őserdők borítják a kies bérczeket s rengeteg bozót verte fel *Omoszó* síkságát.

A mandsu nép pedig az azóta elmúlt harmadfél évszázad alatt elvesztette nemzeti jellegét, elfelejtette nyelvét, s ma már annyira elkeveredett a khinaiakkal, hogy az országban szerte alig lehet nyomukra találni. Egyedül a császári udvar őrizte meg a mandsu nyelvet és szokásokat, s ez az egyik oka, hogy a dinasztiát még ma is idegennek tartja az igazi őskhinai.

Márk Lajos : Női arczkép.

Márk Lajós
Vas. Ujs. 1909. 329. C.

1568. Márk Lajos.

Sz. Rettegen 1867 augusztus 25-én.

Az atelierben.

A ~~keleti~~ szőnyegekkel boritott és teleaggatott müterem közepén ~~gyöngyházzal kirakott~~ török-asztal áll theakészlettel és két csészével. Mellette jobbról, a nádbetétü karosszékben, ~~egy~~ szőke hölgy olvas~~ja a kezeiben lévő~~ ujságot; balról pedig a pamlagon kissé előrehajolva, térdeire támaszkodva és összekulcsolt kezekkel férfi hallgatja ~~ót olvasást~~. A ~~hölgy~~ alobbi aranykarika-függőt hord és öltözete: piros blouse meg kék szoknya. A ~~férfi~~ utobbinak rövid haja és szemöldöke barnásszőke, bajusza és szakálla szőke. Ingének gallérja lehajtott, kézelői láthatók, mellénye kivágott, kabátja és nadrágja sötétszürke. A kép jobb szélén a festőálványok ~~[illegible]~~ rámára vont vászon van. Jelzése alól balra: »MÁRK«.

~~Olajfestmény~~ Vászon, méretei 90.5: 150 cm.

Vétetett 1898: I. 12-én a 82406/97 sz. rendelettel (33/98.) 700 frtonn

A ~~[illegible]~~ vételár elszámoltatott 1898: III. 6-án. (99/98.). Az elszámolás elfogadtatott 1898: III. 13-án a 2469 szvsz alatt (114/98.).

Az 1901: XI. 16-iki felterjesztésre (607/901) az 1902: I. 10-én kelt 92507 ex 901 sz. leirattal (33/902) kiadatott az aradi Kölcsey-egyesület muzeumának. (134/902).

Vid. Muz.

„. . . . ÉS RÉSZEGEDJETEK MEG SZERELMESEIM . . .“
MÁRK LAJOS OLAJFESTMÉNYE A MŰCSARNOK TÉLI TÁRLATÁN
A LIPÓTVÁROSI KASZINÓ DÍJÁNAK NYERTESE

Művészet 1905.

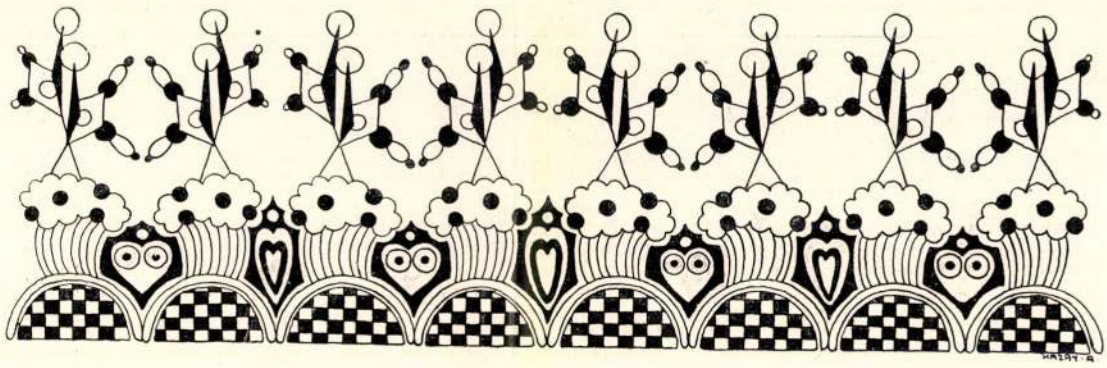

DONÁTH GYULA

Jobbról a festés, balról az építészet: így halad az útján Donáth Gyuláék szobrászata. Hol a festőiség csábítja, hol a fölépítés csalogatja. Hol diszít, hol szerkeszt, hol csupa ábrázoló dekoráció, hol nagytömegű konstrukció. Az ábrázolásban realisztikus, a fölépítésben patétikus. Az újaknak valóságbeli örömét és a régiek szépségideálját egyformán szolgálja és ettől az egyformaságtól a maiakhoz is, a tegnapiakhoz is tartozik. De az egyik ideál korlátozza a másiknak uralmát. Egyik sem érvényesülhet tökéletesen, de mindakettő nemesen igyekszik. Aszerint, amint az egyiknek igyekvése sikeresebb: az a szobrászat vagy klasszicisztikusan realisztikus vagy pedig realisztikusan klasszikus. Ez pedig nem szavakkal való játék, hanem árnyalatok elválasztása. Megállapítása annak, hogy egy sokféle erők együttműködéséből formálódott művészetben tulajdonképen milyen az az együttműködés.

Donáth Gyula szobrászatában nevezetes osztálya van még egy harmadik elemnek is. Az elrendezésben való öröm az ő művészi alkotásának legalább is annyira ura, mint a festőiségben és az építészeti fölépítésben való gyönyörködés. Ennek az örömének sajátságos forrása van: spekulativ gondolkozásából fakad. Donáth a szobrászatában nem is elbeszél, hanem okoskodik. Inkább filozofus mint novellista, inkább spekulál, mint mesél.

Az intellektuálitásnak egész sor tartománya olvad egy birodalommá az ő szobrászatában. Csakhogy ennek a birodalomnak nincsen rendet őrző, fejlődést biztosító alkotmánya. Ebben a birodalomban a harmoniával mindig érdekesen küzködnek a föderalisztikus igyekvések. A festőiség is dominálo hatalmat követel, az architektura is vezérségre törekszik, az egymással megbékélésre kényszeritett szobrászati ideálok is uralkodni akarnak és azonkivül a bölcselkedés is elsőségre aspirál Donáth szobrászatában.

Ez a különös forrongás, ez a sajátságos vetekedés leginkább azokban a szobortervezetekben nyilvánul, amelyekkel Donáth Gyula a legutóbbi évek nagy szoborpályázataiban részt vett. Ezek a tervezetek egytől-egyig érdekesek voltak, de egyúttal egytől-egyig nagyszerű lélektani dokumentumok is. Mert az ellentétesség hatalmát mutatják be egy olyan művész alkotásában, aki valóságos rajongója a harmoniának. Donáth az egységes rithmust fanatikusan hajszolja, és mégis a részlet külön érvényesítésére törekszik éppen legnagyobb koncepcióiban. Művészetének emlitettem alkotó elemei a maguk külön energiájával akarnak érvényesülni bennük.

Architektonikus szenvedelmét az iskolája fakasztotta. Az a müncheni iskola, amelynek az alapelveit Wagmüller és Zumbusch szabta

Márki Lajos

u. 1841

Vas. Lajs.

1907. 897. l.

898. l.

vegjes

h. 51

1 köt. 8°

(Kmeť,
Andrej)

Návod, ako sbierať a chrániť
starožitnosti.

1.--16. M.

Különnyomat.

A MAGYAR IRODALMI ÉS MŰVÉSZETI KONGRESSZUS ÜNNEPI MEGNYITÓJA

Mondotta: **Gr. KLEBELSBERG KUNÓ**, m. kir. vallás- és közoktatásügyi miniszter.

Őfőméltósága, Magyarország kormányzója megbízott azzal, hogy nevében a kongresszust üdvözöljem és tanácskozásait megnyitottnak nyilvánitsam. Engedjék meg nekem, hogy amikor a magas megbízásnak eleget tettem, a magam nevében egy pár gondolatot fűzzek ez eseményhez, mint az a férfiú, aki a magyar művelődés fejlődésének súlyos felelősségét viseli.

Fel akarom hívni a kongresszus figyelmét a nemzeti gondolat fokozott hangsúlyozására, a kultúrgondolat védelmére, hogy összhangban maradjon a magyar irodalom és művészet a nemzeti gondolattal. Ha súlyos helyzetünket meg akarjuk érteni, az 1918—19-es eseményekre kell visszamennünk. Akkor azok, akik a hatalmat kezükbe ragadták, a nemzetközi radikalizmus értelmében vonták le következtetéseiket, azt remélve, hogy így a győzők irgalmasabbak lesznek irántunk. Ez a remény csalókának bizonyult és a radikalizmus valósággal ráduplázott a világháború katasztrófájára. A nemzet 1920 telén általános titkos választójog alapján dezavuálta ezt a forradalmat, amely nem is forradalom volt, csak zendülés. A nemzet a nemzetközi zendüléssel szemben visszahatásképpen még fokozottan helyezkedett a nacionalista eszme alapjára. Az

HUBAY ANDOR: Sámson és Delila

Az Ernszt-Múzeum Tárlatáról

Képzőművészet
1928. 14. sz. 216. l. kép

márk Lajos

MÁRK LAJOS : Jeritza Mária

3709. Márk Lajos.

Sz. Rettegen 1867 augusztus 25-én.

Intimitások.

A városligeti fasor egyik házának árnyékos előterében két hölgy beszélget bizalmasan egymással. Az egyik háttal ül és jobbrafordultan hallgatja vendégét, a másik pedig áll, jobb kezét keblén nyugtatja és kissé előrehajlik. Öltözete a vas kertiszéken ülőnek: kivágott zöld uszályos ruha és sötétzöld nagykendő virágos szélekkel; az állónak: sárga szalmakalap csokorrakötött fátyollal, világoskék rékli szűk ujjakkal és betétes piros szoknya alján kettős fodorral. A háttért park foglalja el, a hol a naptól megvilágított virágokon túl, de szemközt, rácsos ajtó bontakozik ki, mely mögött járó-kelők vannak. Jelzése alól jobbra: »MÁRK«.

Vászon, méretei 99·5 : 80 cm. — Lelt. sz. 3709. — Vétetett az 1908 január 15-iki 146170–907 sz. engedély értelmében 2000 K-án (153–908). — Elszámoltatott 1908 május 2-án (763–908). — Az elszámolást jóváhagyta az 1911 márczius 11-iki 11525–910 sz. leirat (911–911).

III

502 (3909).
633 (336).

III : 502

Marosvásárhely
Vét. 1908

208

Lázában a

1534. Márk Lajos:

Sz. Rettegen 1867 augusztus 25-én

Láz.

Leg

A szoba közepén lévő ágyban fejjel jobbra fekvik beteg müvésznek, ki bal kezére támaszkodik, felesége orvosságot önt. A piros paplannal letakart festő jobb kezét keblére tette, nézi a balfelől fantasztikus világitásban lebegő alakokat, melyeknek egyike a müvésznek dicsfénytől ragyogó és babérral megkoszoruzott fejét mutatja. A széken ülő asszony magas ruhát hord szük ujakkal; mögötte a szekrényen petroleum-lámpa ég, mely a beesett arczú és rövid hajat, bajuszt meg szakállt viselő szőke beteget megvilágitja; jobbról pedig a falon paletta, kép, babérág és tanulmány lóg. Alól balra ez a jelzés: MARK-1895.

Vászon, méretei 230:362 cm.

Vétetett 1896: X. 8-án az 55291 sz. rend. alapján 2500 frton. 5000.—

Elszámoltatott 1897: II. 2-án (80/97.)

Az elszámolás elfogadtatott 1897: III. 25-én az 13050 sz. leirattal (123/97.).

Az 1897: III. 30-án kiadott 19650 sz. leirattal (130/97) az 1897. évi müncheni nemzetközi kiállitáson volt (393/97), honnan 1897: XI. 13-án érkezett vissza (415/97), a mit a 78683 sz. leirat 1897: XII. 21-én vett tudomásul. (469/97.).

Lúl

204: IV. 28.

TOILETTE
MÁRK LAJOS FESTMÉNYE
AZ ÁLLAMI KIS ARANYÉREM NYERTESE

Művészet 1913

festeni. Végül figyelmeztethetné a sujet nem egészen mellékes voltára a festőt még valami: a sujet divatja.

Mert a sujet-nek is van divatja még ma is, a sujet-ellenes tendenciák korában. Elég a legközelebb multba visszanyúlni példáért. A legutóbbi évtizedek kissé kompromittálták a csendéletet. Talán azért, mert a csendéletet a hollandi festészet teremtette meg, amely naturalisztikus aprólékossággal a csendéleti tárgyak anyagának minél tökéletesebb, minél anyagszerűbb másolására törekedett. Örököltek aztán és végképen lejáratták a csendéletet a német festő-akadémiák, amelyek még sokkal aprólékosabb, sokkal fantáziátlanabb naturalizmussal ostromolták azt a célt, hogy az almába „szinte bele lehessen harapni", hogy a szőlőt „megkívánja az ember" és így tovább. Persze, a leglényegesebb különbség abban volt, hogy a hollandiak igazi festő-temperamentummal kezelték ezt a témát is és minden materiális hűség mellett mégis — hogy úgy mondjuk — képpé, színné dematerializálták az almákat és szőlőket, melyek a német akadémikusoknál csakugyan megmaradtak almák és szőlők gyanánt... Az akadémikusok tehát kompromittálták a csendéletet, melyet a művészönérzet kiátkozott már csak azért is, mert ebédlődísz gyanánt igen használható burzsoacikk lett belőle. Az impresszionisták, akik egészen más festői szándékokat hangsúlyoztak, mint az objektiv tárgyi hűség, magától a csendélet-témától is elfordultak, noha maga Manet és Renoir még itt-ott festettek csendéletet. A nature morte rehabilitációja azonban csak Cézanne-nal érkezett el, még pedig Cézannenak nem is működési, hanem elismertetési korszakával. Azóta aztán a Salon d'automne néhány év előtti nevezetes Cézanne-kiállítása óta, a fiatalok lelkesedéssel vetették magukat nemcsak Cézanne természetlátásának és előadási módjának — tehát a lényeges elemeknek —, hanem Cézanne sujet-ének is másolására. A természetben élő nagy primitiv, a szűzlátású panteista, szerette a virágot és a gyümölcsöt, közelvaló holmi volt ez az ő egész emberi és festői életfelfogásához. A Cézanne-képek egy csapásra rehabilitálták a csendéleteket. A fiatalok nekiestek a gyümölcscsendéletnek és még arra sem gondoltak, hogy legalább a gyümölcs fajtájának megválasztásában dokumentálják a fontosabb dolgokban amúgy is alaposan kétségbevonható önállóságukat. Cézanne nagyon sok narancsot festett, mire a Salon d'automne és az Indépendants falain egyszerre egész narancserdő virult ki, mely csak azért nem ingerelt szüretelésre, mert nem lehetett felismerni... Egyszóval a csendéletfestés egyenesen a legmodernebbek forradalmi divatjává vált és többé nem volt diszkreditáló „csendéletfestőnek" lenni.

De nemcsak ilyen eltorzulásokban lehet megfigyelni a sujet-t divatszerű hullámzását, ki lehet mutatni ezt a festészet egész történetén keresztül, még pedig a festői szándékokkal való fontos összefüggésben. Mert ez az összefüggés teszi számunkra a sujet kérdését fontossá. Nem lehet mellékes semmi, ami a festő leglényegesebb — tehát nem irodalmi és nem a hatásra vonatkoztatott, hanem tisztán festői — szándékaihoz elvezet. És a sujet ilyen értelemben jellemző arra a festőre is, aki mellékes voltát hangsúlyozza.

Az impresszionizmus a maga művészi világnézletéhez képest tulajdonképen — a történelmet kivéve — egy sujet-körtől sem idegenkedett; a történelmi is csak azért nem felelt meg neki, mert egész vonzalmával az intim témákat kereste. E művészi világnézlet festői (és írói) témává avatta az élet minden jelenségét, minden kihasított darabját. Az impresszionisták fegyvertársának, Zolának fogalmazására gondolva, téma volt számukra minden életszelet, csakhogy a hangsúly a temperamentumon volt, amelynek szemléletén keresztül művészetté szűrődött. Új sujet-t talán csak egyet hozott az impresszionizmus: az utcát, közelebbről: a párisi utcát, ennek minden gazdagságával, különös lokális illatával. És ez az egyetlen tárgybeli invenciója végtelenül jellemző az impresszionizmus festői szándékaira. Az utca felfedezése azt jelentette, hogy nem a szónak régebbi értelmében vett objektiv „természet" a fontos, hanem a természetnek a festő szemén keresztül való szubjektiválódása. Ehhez képest tehát nem az a fontos, hogy a szó szorosabb értelmében vett természet alakításait, hegyeket, völgyeket, szóval

Márk Lajos

SZLÁNYI LAJOS: KÁLVIN-TÉR

MÁRK LAJOS: GERMÁNNÉ BAJOR GIZI

IV. Nemz. Képzőm. Kiáll

1935

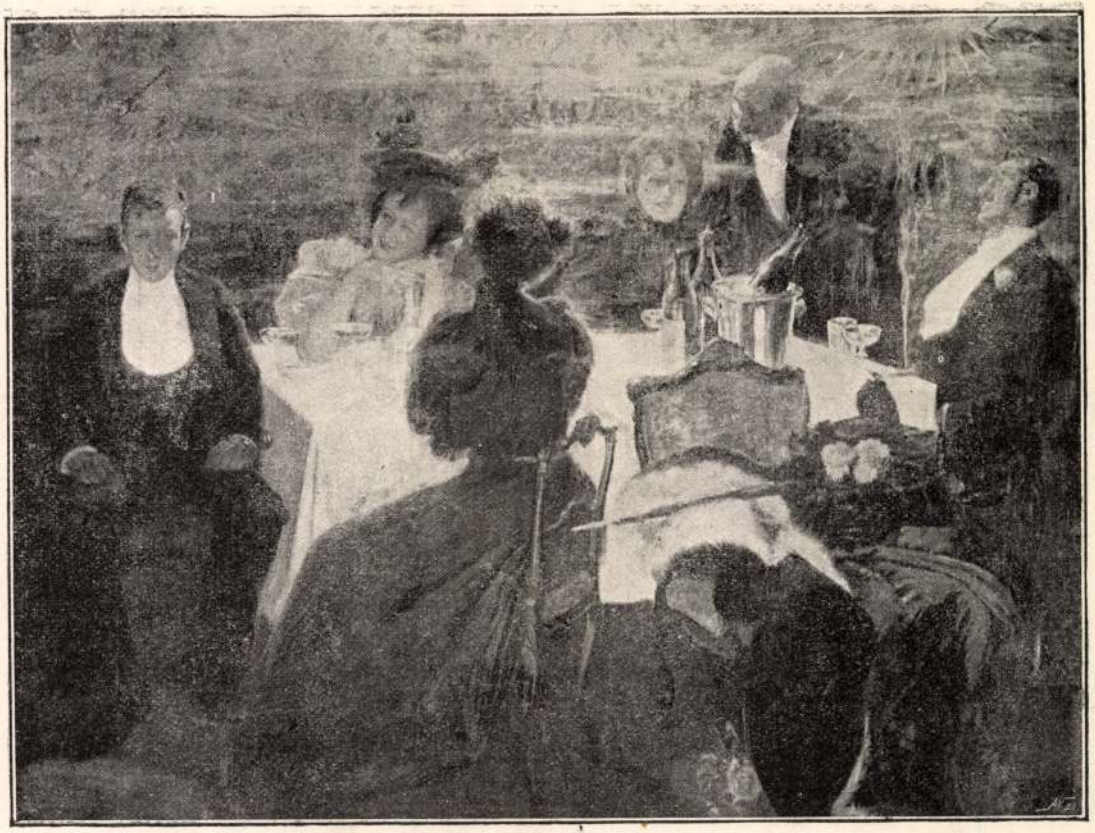

MÁRK LAJOS. Kisértés.

Mark Faya

Uj Idők

Szépirodalmi, művészeti és társadalmi képes hetilap

Előfizetési ára
Félévre 10 korona

Szerkeszti Herczeg Ferenc

Előfizetési ára
Negyedévre 5 korona

XVIII. évfolyam 1911—1912 | 1911 október 22 | 4. szám

ÁLOMORSZÁG

Regény

Irta Herczeg Ferenc — Folytatás

— És most már tudja, hogy ki vagyok? — kérdezte Belizár gúnyosan.

— Nem tudom és nem is fogom megtudni. Ön elvette a kedvemet ettől a tanulmánytól.

Belizár kedvetlenül méregette az asszonyt. A saját ügyetlensége mégis jobban bosszantotta, mint amennyire az egész potomság megérte. Szó nélkül otthagyta Editet és nesztelen gummitalpain a parancsnoki hídra ment. Félóráig állott ott, senkivel sem beszélgetett, csak hallgatta a hajógép ritmikus dübörgését és élvezte a hideg légáramot, mely süvöltve horzsolta a fülét, miközben a hajó nyílsebesen hasította a fekete éjszakát.

— Halászok! — mondta a kapitány, állával egy csillagraj felé intve, mely a kormányoldalon bukkant föl.

Belizár ekkor már tisztában volt vele, hogy mit kell tennie. Se ideje, se kedve hozzá, hogy egy szentimentális dramolett hőseként szerepeljen. A legközelebbi kikötőben partra fogja tenni őnagyságát minden podgyászával együtt. Ez nem éppen lovagias eljárás, de ha a lovag tisztje az aprólékos női szeszélyek és hazugságok legyezgetése, akkor neki nincs is tehetsége ehhez a tisztséghez.

Az asszony neki annyi, mint a virág; ha megtetszik neki egy, leszakasztja, megfizet érte, vagy habozás nélkül ellopja. Ha nem lehet, akkor sincs baj, ő tovább áll. Nem is kell másikat keresnie, hiszen a meleg tavaszi fuvallat olykor úgy szórja őket az arcába, hogy védekeznie kell ellenük.

Visszament megint, de Edit már nem volt a hátsó födélzeten. A könyvtárban talált reá. A famennyezetü teremben egyetlen zöldernyős lámpa világított, Edit ott ült a kerek, meleg fénykörben egy óriási bőrszékben, a lábait maga alá húzta és Görögország térképét nézegette.

Az amerikai odadobta a fehér yaktsapkáját az asztalra és szó nélkül szembeült vele. A rövid matrózpipája most is a szájában füstölgött.

— Igen rossz ötlet volt, hogy Görögországba akartam menni, — mondta Edit oly derülten és nyugodtan, mintha már semmire sem emlékeznék vissza. — Én ismerem Hellászt, benne élek gyermekkorom óta. Odysseus ködszínü tengere fölött Homerosz isteni közömbösségü ege mosolyog . . . Az azur-szigeteken, melyeknek formája olyan, mint a lefejezett szfinx, elefántcsontszínü oszlopsorok világítanak a ciprusligetek homályában . . . A kőistenek és az élő emberek között csak annyi a különbség, hogy az istenek arca hófehér, az embereké azonban aranybarna, napsütéses, az istenek vonásai nem ismerik a fájdalom redőit, azért kissé üres is a mosolyuk és én jobban szeretem az embereket, mint az isteneket.

— Ha ilyennek képzeli Görögországot, akkor csalódni fog, — mondta Belizár.

— Tudom, azért is volt rossz ötlet tőlem, hogy odakívánkoztam. A valóságban alkalmasint keleti mocskot és kopárságot, fakó romokat és brutálisan perzselő [illegible]ényt fogok találni. Akinek fantáziája rossz, az egyáltalában ne is utazzék, mert minden utazás fölér egy szerencsétlen háboruval, amelyben elvesztünk egy-egy országot. Én már elvesztettem a renaissance Itáliáját és a faraók Egyiptomát, most el fogom veszteni Aszpázia Görögországát is. Marad még az egy Hindosztán, de oda sohasem fogok utazni, különben a fantáziám úgy járhat, mint a száműzött király, nem lesz hová lehajtania a fejét.

Belizár akaratlanul elmosolyodott.

— Ha hajléktalan lesz a fantáziája, akkor ajándékozok neki egy gazdátlan kis szigetet a Csendes-óceánon, ott végleg megtelepedhetik.

— Szép a szigete?

— Alkalmas arra, hogy rehabilitálja a költők és fantaszták által oly sokat rágalmazott valóságot. Egy hely, amely nem ismeri a kiábrándulást.

Edit megrázta a fejét.

— Tudom már, ön tropikus őserdőket, fenséges némaságu öblöket, biboros hajnalokat és gyöngyszínü estéket ajánl föl nekem. Köszönöm, azokból nem kérek. Bevallom, én egyáltalában nem szeretem, sőt meg sem értem a természetimádást. Én a természetben az élet keretét és hátterét látom, semmi egyebet. Emberekben és országokban is csak azokat kedvelem, amelyeknek nagy multjuk vagy nagy jövőjük van. Az ön névtelen szigetén alkalmasint úgy érezném magamat, mint az üres színpadon. Örökké gyötörne a kérdés, hogy hol vannak a színészek, hol a közönség, mikor kezdik már az előadást?

— Ön szereti az embereket?

— Olykor szeretem, olykor gyűlölöm őket, de mindig érzem, hogy függök tőlük és hogy nem tudok ellenni nélkülök. A monológ az eszelősök műfaja. Nekem partnerekre van szükségem, hogy érvényesüljek.

— Mit ért érvényesülés alatt?

— A magam szemében akkor érvényesülök, ha érzem, hogy élek. Ha a magam és mások sorsát befolyásolom. Azért többre becsülöm az ostobaságot, a bűnt, a gyalázatot is a nyugalomnál. Mert a nyugalom a halál.

— Ön nem szokott, — hogy is mondjam csak? — ön nem szokott folytatólagosan élni?

— Én csak megszakításokkal szoktam élni.

— És ki ebben a hibás?

— Részben magam — az érthetetlen apathia, amely olykor erőt vesz rajtam, — részben külső körülmények.

— És ha nem él, mit csinál olyankor?

— Tetszhalottként fekszem a kriptában és az életről álmodom.

— Kellemetlen lehet, — mondta Belizár mosolyogva.

— Ön nem is sejti, hogy milyen kellemetlen, — mosolygott vissza Edit.

Az asszony fölkelt és ösztönszerű női rendszeretettel visszavitte a hajóatlaszt oda, ahonnan elhozta. Egy pillanatra kilépett a lámpa fényköréből és eltünt a könyves polcok barna homályában. Belizár ugyancsak fölemelkedett.

— Szeretnék öntől még valamit kérdezni, — mondta fojtott hangon, — de attól félek, hogy félreért . . .

Edit halkan elnevette magát. A homály, amelyben meglapult, mint a macska, kitünő bátorságot öntött beléje.

— Ön túlságosan félénk természetü, hogy úgy mondjam, anyás, — mondta gúnyosan.

— Azt szeretném tudni, hogy szokott-e hazudni? — kérdezte Belizár szokott brutális nyiltságával.

— Őszintén felelek. De előbb feleljen ön ugyanerre a kérdésre: szokott hazudni?

— Nem. Én nem szorultam rá, — hangzott a gőgös válasz.

— Nos, én néhanapján még rászorulok, — felelt derült alázatossággal az asszony.

Mindketten hangosan elnevették magukat és egyszerre oly jól megértették egymást és oly közel érezték magukat egymáshoz, mint két kis diák, akik almalopáson találkoztak. Belizár két fénylő pontot látott a homályban; Edit szeme úgy csillogott, mint a macska szeme.

— Mi lesz most már velünk? — kérdezte egyszerre Belizár. — Én ugyanis szeretem a tiszta számadást.

A hang hordozásában lehetett valami, ami nem volt inyére az asszonynak.

— Magam is. De a mi számadásunk már annyira tiszta, hogy nem is érdemes több szót rá vesztegetni. És mindenesetre meg fogom önnek köszönni szíves vendéglátását és Patraszban partra fogok szállani. Onnan vasúton elérem Athént. Mert odamegyek, hadd legyen ezúttal teljes a kiábrándulásom.

Belizár mélységes elkedvetlenedést érzett.

— Azt nem fogja megtenni! — mondta kedvetlenül.

— Meg fogom tenni. Ezúttal — beláthatja — semmi sem akadályoz meg abban, hogy meg ne engedjem magamnak az igazmondás fényüzését. Patraszban kiszállok. A becsületszavamra mondjam, megesküdjek reá, — hogyan szereti jobban? Mindegy, — szóval: kiszállok! — Ennél aztán meg is maradt.

Jobb is lesz, ha elmegy, — gondolta magában Belizár, aki fölötte kényelmetleneknek találta az örökös, apró izgalmakat.

Az Ariane fáradhatatlanul hasította az indigókék tengert. Amerre ment, hosszu füstsáv maradt utána a levegőben és hófehér tajtéksáv a vízben. Kelet felől olykor szakgatott hegycsúcsok merültek föl a habokból, a színük olyan volt, mint az oxidált ezüsté. Dalmátország. Szó volt róla, hogy kikössenek itt vagy ott, megnézni egy régi várost. Edit azonban láthatólag nem igen érdeklődött az ilyen dolgok iránt.

— Mi lehet ott künn a parton? A latin kultúra hulladékai. Elégedjünk meg az eredeti Velencével és Genovával.

— Elégedjünk meg egymás társaságával, — gondolta Belizár és parancsot adott, hogy folytassák útjokat.

Az amerikai kezdte magát igen jól érezni Edit társaságában. Az asszony ötletes szeretetreméltósága ünneppé avatott egy-egy napot és olykor megesett, hogy ketten órákig is együtt ültek az ebédlőterem csillára alatt. Szerelemről, illetőleg arról, amit Belizár szerelem alatt értett, nem igen volt szó közöttük, ahelyett valami igen kellemes barátságféle szövődött közöttük.

Egy este, miután napközben a jóni szigeteket látták elvonulni a láthatáron, egy kupalaku, egészen kopár hegy jelent meg előttük a vörös alkonyi fényben.

— A lepantói öböl bejárata. A heggyel szemben van Patrasz, — mondta Belizár, miközben figyelmesen nézte Edit arcát.

— Patrasz? Ott én kiszállok! — szólt az asszony.

— Tehát mégis?

— Hiszen tudja. Megmondtam.

Ez az érthetetlen asszonyi makacsság megvadította az amerikait.

— Jól van. Amint parancsolja. A bárkász rendelkezésére áll.

Egy negyedóra mulva Edit a komornájával és minden podgyászával együtt a parton volt. Belizár az utolsó pillanatban erőt vett a kedvetlenségén és maga is partra kísérte vendégét. Ezt meg kellett tennie már a hajóközvélemény kedvéért is, melyet a tengerészei és a cselédjei képviseltek.

Az athéni vonat indulását várták és hallgatagon sétáltak föl-alá a kis pályaház előtt. Végül megszólalt Edit:

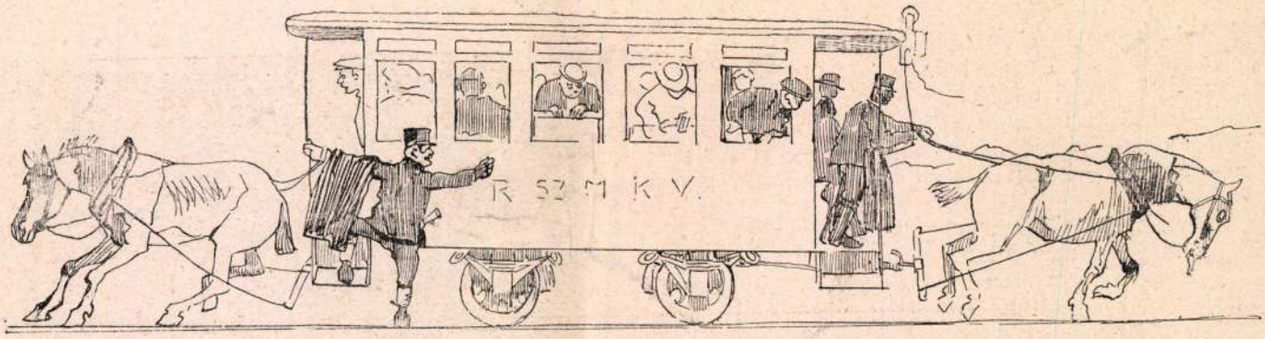

A rákosszentmihályi közuti. Lóváltás akadályokkal

Mühlbeck Károly rajza

kozólag, hogy az a leckét megszakítva, udvarlással tölti a hátralevő időt, amint ez a többi, fiatal és öreg növendékeknél szokásban volt. Az ezredes elszántan verte a billentyűket és konokul ragaszkodott a végnélküli skálákhoz. Csak nagynéha volt egy szava a fiatalabbik leányhoz.

— Az ördög vigyen el minden ezredest! — sóhajtotta fáradtan Emma az óra végeztével.

Mányoki bácsi, aki az ezredes órái alatt a nyitott ajtóban pipálgatott, nehogy valami merényletre gondoljon a vén katona (miután látszólag Szurmay úgy sem akart mást, mint folytonosan tanulni), dohogva írta be a háztartási könyvbe az ezredes leckeóráját:

— Vén fa, igaz, hogy vén fa, de két pengőt jövedelmez óránkint, — dörmögte. — Némely gyümölcs a fa legalsó ágain érik meg és magától lehull. A vén fának néha csak egy diója terem. Az is fenn a tetőn és az is keserü, pudvás.

Térjünk vissza Csécserihez, akiről már néhány szót beszéltünk. Igen, ő „lion" volt, az utolsó lion, amint Emma naplójában megállapította, hol a városka minden férfiemberéről volt valami megjegyzés. Mikor még csak messziről köszöntgetett, mikor egy öcska hangjegyfüzetet küldött, mint relikviát a nagybátyja után, aki nagyon sokat muzsikáltatott Bokával, a debreceni primással, mikor csak ablak alatt ŏgyelgett és a kandi szomszédokkal szerette volna elhitetni, hogy neki joga, sőt oka van a Mányoki-kisasszonyok ablakai alatt sétálgatni, már akkor az volt a neve: az utolsó lion. (Emma ugyanis az élet gondjai miatt még akkor hagyta abba a regényolvasást, amikor a regényekben a lionok szerepeltek. És ugyanezért gyakran jött ellentétbe a modern élettel, mert a régi regények fátyolán át nézegette a világot.)

Csécseri valami hivatalnok volt a törvényszéken, de külsején ez nem látszott meg. A törvényszéki hivatalnokok többnyire mogorva, elkeseredett emberek, akik legjobb ismerősükben is rablógyilkost gyanusítanak. Tóth, az ügyészségi irnok a névnapját azzal szokta megünnepelni, hogy törvényszéki tárgyalást tart a családja körében. Jobban tudja, mint az elnök maga, mondják az atyafiak. Csécseri ellenben senkire sem nézett szúrós szemmel és elfelejteni látszott az összes rablógyilkosokat, amikor a komor bírósági házat elhagyta. Mondják, hogy ilyenkor ruhát cserélt, mint a szobafestők és sohasem hiányzott néhány virágszál a kabátjáról. Csak éppen az a kár, hogy azok az átkozott szabók a bíróság embereinek sem dolgoznak sokáig hitelbe. Emma naplója szerint Csécseri utolsó új öltönyét 1868-ban varrta Czenyuga Pál polgári és katonaszabó, amikor az öreg Czenyuga két hétig azt hitte, hogy ternót csinált a lincin, végül kiderült, hogy tévedés van a dologban. Csakhogy a ruhát akkor már nem lehetett visszavenni és így megvolt még manapság is a feltünően szük csikos nadrág, valamint a tarka mellény és lefentyüs kabát, amilyent a cirkuszban az istállómester úr visel manapság. A vattermörderből csak félig látható Csécseri uram arca, amely olyanformán mosolyog, mint a régi divatképeken szokás: szorít a cipő, de az nem baj!

De ne felejtsük el a nyakkendőtűt, amely egy valóságos ágyu volt, persze kicsinyben és a kakasgyufát elsütötte. És végül a legfontosabbat se hagyjuk ki, az óraláncot, amely a mellényből fityegett alá és rajta gyüjteménye volt a zsuzsuknak. Midőn végre az utolsó lion ott ült a zongora mellett a kis széken (mert hisz végtére bejutott a barátságos házba), ahová Emma legelőször szokta ültetni a „delikvenseket", mint naplójában írja, a zsuzsukat kezébe vette, megrázta a tömérdek apróságot.

— Ime itt vannak az én életem emlékei, — mondta Csécseri és olyan romantikusan nevetett, mint egy öreg színész.

Emma a kis pálcát tartotta kezében, amellyel a kottát szokta mutatni, és csodálkozva hallgatta az utolsó liont, mert okos, kenyerét nehezen kereső leány létére megszokta csodálkozva hallgatni a férfiakat.

Az óraláncon voltak szívek, keresztek, lyukas pénzek, dobozkák titkos tartalommal, a legnagyobb fontosságot azonban e percben egy darabka fehér elefántcsontnak tulajdonított Csécseri és gondosan megmosott kezében tartva a csontocskát, így szólott Emmához:

— Ez pedig a kegyed zongorájának billentyüjéről való. Oprics mestertől szereztem, aki harmadéve a zongorát javította. A kegyed keze érintette ezt az elefántcsontot.

(Mányoki bácsi, aki a vadonatuj „delikvensek"-nél hallgatózni szokott a szomszéd szobából, addig, míg tisztába jön a ház új vendégével, elismerőleg bólintott leshelyén: „Ügyes, határozottan ügyes a vén szamár", dörmögte.)

Emma, aki már sok mindenféle bókot hallott életében, zavarba jött, de nyomban föltalálta magát.

— Tehát annyira szereti a zongorát, Csécseri úr? (Egy futamot játszott félkézzel a nyitott zongorán.) A zene senkinek sem válik ártalmára. Nagyon jó eszköz például a szívek megnyeréséhez.

Csécseri elkomolyodva nézett a zongorára:

— Én özvegyember vagyok.

— Özvegyeknek is jót tesz a zene, — mormogta Emma.

(„Csakis az özvegyeknek!" — dörmögte leshelyén Mányoki bácsi.)

Csécseri furcsán nézett az Emma szemébe, hogy a leány csaknem elnevette magát.

— Mondja Emma kisasszony, — kérdezte fojtott hangon az utolsó lion, — jobban szeretné, ha nem hordanám életem emlékeit itt láncra fűzve? A szíveket és lyukas pénzeket nem hordanám?

— Nem tudom, — felelt Emma és később egy szép hallgató nótát játszott Csécserinek.

Az utolsó lion látogatása után Mányoki bácsi elégedetlenül jött elő a szomszéd szobából és rosszkedvü

még haboztam, de akkor megszólalt hátam mögött Weisz bácsi kissé éneklő hangja.

— Talán félni tetszik?

Összeszorítottam fogaimat és nekiindultam a veszedelemnek. Történjék bármi, a mezőberényi Weiszék nem fogják képviselőjükről elmondhatni, hogy gyáva volt.

Egyelőre az történt, hogy megindultunk. A megindulás maga is már fölöttébb rapszodikus volt, mert egy konflist határozottan suroltunk. A Váci-utca sarkán majdnem elütöttünk egy öreg urat, a Nemzeti Színház előtt pedig nekimentünk a járdának. Szigfrid azonban nem nézett sem jobbra, sem balra, hanem egyenesen nekivezette gépét a gödöllői útnak. Közben rémesen tülkölt és kattogott.

Cinkota előtt megtörtént a katasztrófa. Eddig ismeretlen okokból előbb egy fának, majd egy kőrakásnak és végül egy barátságos kis háznak mentünk neki, amely gyanutlanul állott az útszélén. Szigfridnek láthatólag pikje volt reá, hogy nem akart kitérni. A karambol következményei ezután részben a házat rongálták meg, részben a gépet törték össze, részben lábunkon tetemes zúzódásokat idéztek elő. Más bajunk, Isten csodálatos kegyelméből, nem történt.

Hazavonulásunk Budapest felé élénken emlékeztetett Heine híres versére, „A két gránátosra". Megtörten ültünk egymás mellett a vicinálisban és Szigfrid monoklija sem csillámlott olyan diadalmasan, mint máskor. De hamar erőt vett magán és már Mátyásföld után reátette kezét a vállamra.

— Hát mi lesz az apám udvari tanácsosságával? — kérdezte sötét arccal. — Most éppen időm van, hát közölni fogom veled álláspontomat.

Szigfrid megtartotta szavát. Pestig egyre közölte velem álláspontját, melyet határozottan merevnek kell jelezni. Nekem pedig sajogtak a lábaim, de nem mertem szólni. Mert a jól nevelt képviselő tudja, hogy ha a választó beszél, akkor neki hallgatni illik.

Szegény lányok kenyere

Elbeszélés

Irta Krúdy Gyula

A leghíresebb „lion" abban az időben Csécseri volt, amikor a Mányoki kisasszonyok a piactéri házban zongoráztak, naplót irtak és a naplóban minden valamirevaló férfiembert megemlítettek a környéken. Hiszen nem is igen számított az férfinak, aki legalább egyszer-kétszer meg ne jelent volna a barátságos háznál, ahol oly vígan szólott a zongora és esténkint regényesen tovasétáltak a hosszu kerti úton a lilaszinü felhőbe burkolt liget felé... Tehát Csécseri volt a leghíresebb „lion" a férfiak között, bár ennek a bizonyos Csécserinek már felnőtt gyermekei voltak, évekig hiába epekedett a Mányoki kisasszonyok barátsága után. Főként, persze Emma barátságáért, mert hiszen Elza, a kisebbik leány sohasem számított komolyan. Állítólag már húsz éves is elmúlott és még mindig rövid ruhácskában, leeresztett hajjal járt. Hosszu, vastag hajfonatát, amely térdéig ért, meghúzogatták a pajkos iskolásfiúk. Krenko, a bolondos asztalos pedig mindig megállott az utcán és hangosan föllkiáltott:

— Valódi ez a haj?

Mányoki bácsi parancsából Elzának erre sem volt szabad felelni, mert neki nem lehet kinyitni addig a száját, amíg Emma el nem röpül a háztól. Ugyanezért Elza csak titokban, éjszaka zongorázhatott és neki tilos volt a lengő csipkefüggöny felé pillantani, ha odalent az utcán felhangzottak az ismert kopogó lépések,

Márk Lajos amerikai arcképei: Mrs. Crawford Hill

Talán sírt, sirdogált is emiatt Elza magában, hogy minden lépés Emmának kopog, de Mányoki bácsi az ilyenben nem ismerte a tréfát.

— Béka! — mondta Elzának. — Becsületemre, én volnék a legboldogabb leány, ha ilyen nővérem volna, mint Emma.

— Azért mégse járna zongoraleckére Szurmay ezredes, ha én nem volnék! — vetette oda Elza félvállról.

Mányoki bácsi nem szerette, ha a lányok az üzleti titkokat feszegették.

— Nem értesz te ahhoz, te béka! — torkolta le Elzát.

Habár ebben a dologban látszólag mégis csak a kisebbik leánynak volt igaza. Szurmay nyugalmazott ezredes ugyanis, aki a penzióban a városkában megtelepedett, vénségére elhatározta, hogy zord napjait a zenével fölvidítja és zongorázni kezdett tanulni Mányoki Emmánál. Az ezredes szorgalmas és fárasztó tanítvány volt. Az órát olyan pontosan betartotta, mint valami kardforgatási gyakorlatot. A tanításban gyakran kifáradt. Emma hiába pillantott az ezredesre vára-

Márk Lajos amerikai arcképei: Mrs. Lucius M. Cuthbert

hogy a breeches rossz hatással volt a törekvő fiatalember belső életére, mert a szorgalmas kereskedelmi akadémiai tanulóból duhaj agrárius lett. Agrárius hajlamai elsősorban abban nyilatkoznak meg, hogy pofon akar mindenkit ütni, aki az argentinai húst emlegeti és tényleg pofon is ütötte egy unokafivérét, aki azt kérdezte tőle, hogy a hosszunapon fog-e bőjtölni. Hogy pedig a lealázó gyanu alól végleg tisztázza magát, az említett hosszunapon sertéskarmenádlit evett a székvárosi nagyvendéglőben és négyesfogaton hajtott végig a főutcán.

Mezőberényi Weisz Imre és fia, Szigfrid, most ott ültek az egyik sarokasztalnál és én engedelmesen odamentem, hogy tisztelegjek náluk. Az ember elvégre tudja, hogy mivel tartozik előkelő választóinak. Az urak szíves jóindulattal fogadtak, amibe azonban némi keserüséget vegyített bele a még mindig késlekedő udvari tanácsosság. Az öreg azonnal ki is jelentette, hogy szórakozni jött föl Pestre és ezért minden kellemetlen témát mellőzni óhajt. Ezen bevezetés után természetesen azonnal reátért az udvari tanácsosság kérdésére.

— Az ember olvassa az ujságban, hogy ma kitüntetik ezt és holnap kitüntetik azt, — kezdette. — Az ember kérdezősködik, hogy micsoda érdemük volt és azt válaszolják neki, ördögöt volt érdemük. Befolyásos képviselőjük volt. Olyan ember, akivel a nagyurak szóba állanak. Ilyenkor elgondolom, hogy nekünk lehetett volna képviselőnk kegyelmes úr is, de mi megelégedtünk egy egyszerü tekintetessel, akiből mi csináltunk nagyságos urat. Na ja, na ja, én nem szólok semmit. Ha udvari tanácsost csinálnak mindenféle niemandból és az emberek megkérdezik tőlem, hát mi lesz Weisz bácsi, akkor én vállat vonok és azt felelem: hát mi legyen? Semmi sem lesz. Az öreg Weisz nem kunyorál, az öreg Weisz még csak nem is emlékezteti a nagyságos urat, akinek a választásánál ő volt a fej, meg a kéz, meg a láb. Mert az öreg Weiszot nem olyan fából faragták, hogy törje magát a címek után. Ha nem lesz udvari tanácsos, hát nem lesz. Sokat bánja. Csak az bántja, hogy a kerület ezt úgy fogja föl, mintha a képviselő minden befolyás nélkül volna és ez árt a pártnak. A pártérdek pedig minden előtt való. Hát ezért akar az öreg Weisz bácsi udvari tanácsos lenni. Pártérdekből, kizárólag pártérdekből.

Töredelmesen megigértem, hogy a jövőben jobban fogom szívemen viselni a párt érdekeit és ezzel határozottan derültebb hangulatba hoztam úgy az apát, mint a fiút. Weisz bácsi bort töltött a poharamba, Szigfrid pedig megszakította eddigi gőgös hallgatását és reámcsillantotta monokliját.

— Kolosszális gép, — mondotta minden átmenet nélkül. — Nézd meg. A Sturzi gróf pukkadni fog.

— Micsoda gépért fog pukkadni az izé gróf? — kérdeztem kissé riadtan.

— Az új töf-töfömről beszélek. Hatvanas. Benz. Barrrrátom. Úgy megy, mint az istennyila. A Sturzi grófot ki fogja lelni a hideg, ha meglátja. Kitünő spécim az öreg, de azért mégis ki fogja lelni a hideg. Nézd meg. Idekünn áll a kapu előtt. Érdemes megnézni. Gyere ki.

A választó kívánsága parancs és én engedelmesen vonultam kifelé. A nagy, vörös gépszörnyeteg csakugyan ott állott a kapu előtt. Egy mályvaszínü egyenruhás soffőr szorgalmasan sétált mellette és nérói dölyffel nézte a nyüzsgő embereket. Meglátszott rajta, hogy a teremtés királyának érzi magát. Szigfrid egy nagyszerü mozdulattal reámutatott a vörös gépkocsira és azután csak ennyit kérdezett:

— Na?

— Az izé gróf csakugyan pukkadni fog, — jelentettem ki előzékenyen.

— Ez semmi. De ha megy, ha rohan, ha száguld, ha tombol és bömböl, akkor nézd meg. Akkor nagyszerü, akkor piramidális, akkor olyan, mint az a mitológiai valami, amiről valaha olvastam. Azt meg kell nézned. Szállj föl, el foglak vinni egy kicsit kocsikázni.

— Nincs időm, — tiltakoztam.

— Dehogy nincs időd. Kimegyünk Gödöllőre és visszajövünk. Egy óra alatt ismét itt vagy. Vedd a kabátodat, és gyere.

A választó parancsol és a képviselő engedelmeskedik. Nekiindultam a gépnek. Amikor azonban föl akartam mászni a kocsiba, Szigfrid udvariasan a soffőr melletti helyre mutatott.

— Parancsolj csak ide föl, — mellém.

— Melléd? Hát csak talán nem te vezeted a gépet?

Szigfrid arcán az olimpusi istenek derült nyugalma jelent meg.

— De igen. A magam gépét magam vezetem.

Szólt, fölmászott az ülésre és fölcsatolta a szemüvegét. Nem tagadom, a látvány határozottan félelmes volt. De mit csinálhattam volna? Egy pillanatig

a lelkében. Megértette és kimondhatatlan gyöngédséggel és részvéttel telt el a szíve. Nem szólt semmit, de magában megbocsátotta neki a hevességét, ezt a kevéssé előkelő ingerültséget. Szerelem volt itt jelen.

VII.

Öt nap mulva a herceg ismét megjelent és Fülöp ekkor visszafojtott lélekzettel kisérte az események menetét. Óvakodott az érdeklődését elárulni, inkább visszahuzódott, diszkréten a háttérbe vonult, de minden mozdulatra figyelt, minden órát, mondhatni minden percet számon tartott. És így eljött az a nap . . .

Eljött az a nap, amelyen Marianne azt mondta Fülöpnek, hogy egész délután szabónőkkel lesz dolga és amelyen Fülöp tudta, hogy Mariannenak semmi dolga szabónőkkel. Előtte való nap Marianne váratlanul így szólt Fülöphöz:

— Nem fog csalódni bennem.

Fülöp nem kért magyarázatot. Ő tudta, hogy nem fog csalódni Marianneban. És másnap délben nem ment haza, hogy Mariannenak az utolsó nehéz órákban fájdalmat ne okozzon. És délután csak annyit tett meg, hogy ellenőrizte és megállapította a Marianne kocsijának az irányát. A kocsi nem a szabónő felé ment.

Fülöp utánanézett a kocsinak. A kocsi eltünt előle. Ő megfordult és fölment a klubba. Forró izgalom feszítette a mellét. Megrendülést, de büszkeséget is érzett. Marianne azt mondta, hogy nem fog csalódni benne. Ő érti Mariannet. Ők értik egymást. Mi lesz? Intim tettenérés? Hercegné lesz Marianne?

Büszkeséget, lázadozó, dagadozó gőgöt érzett. Herceg Illésházy Kázmérné . . . Úgy érezte, hogy hercegekkel lett egyenrangúvá, nádorispánokkal került rokonságba. És ha nem? Az sem volna baj, ha nem. De igen. Válás mindenesetre lesz. Illésházy Kázmér miatt. Egy egyenes és közvetlen, teljes és hibátlan összeköttetés hercegek húsz nemzetségével. Marianne megy előre, megy fölfelé és magával viszi őt is, Marianne! . . . Nagy gyöngédséget és nagy hálát érzett iránta. Mondhatni, szerelem volt jelen.

Fölért a klubba és leült a rendes whistpartijához.

— Mi van veled, hogy olyan vidám vagy? — kérdezték tőle.

— Jó napom van ma, — mondta. — Az életem legszebb napja ez.

Egy képviselő naplója

Október.

A pincér hosszu várakozás után megjelent és közölte vélem, hogy a nyúlgerinc már végképpen és visszavonhatatlanul elfogyott, de melegen ajánlhatja a borjuvesést. Ez természetesen a Hungária éttermében történt, ama hosszu asztalnál, amelynek elnöki székét Gromon Dezső tölti be azzal a kecses előkelőséggel, amelyet nem tud senki sem utánozni. A mai nemzedék ugyanis megtanult elegánsan öltözködni, de Gromonék belső elegánciáját nem tudja megtanulni. A kegyelmes különben ezúttal rosszkedvü volt, mert marhasültjében súlyos hibákat fedezett föl. Hajós Kálmán viszont egy hosszu és tanulságos történetet adott elő egy úgynevezett „tarja-sültről", amellyel ugyanezen asztalnál napokra elrontotta a gyomrát. A hangulat határozottan a Hungária ellen fordult és a konciliáns Vadász Lipót hiába magyarázta, hogy az ember előbbutóbb megunja a legjobb vendéglői kosztot is, érvelése ezúttal süket fülekre talált. Mindenki szidta az ételt, azzal a lelkes komolysággal, amellyel ebédelő férfiak a

Márk Lajos amerikai arcképei: Mrs. Jack D. Spreckles Huntington

feketekávé előtt az étkezésről beszélnek (feketekávé után tudvalevőleg a nőkről beszélnek).

Egy pillanatra ugyan akadt más szenzáció is. Az a hír terjedt el, hogy egy hindu maharadzsa van odakünn és mindenáron Hámos Tónit akarja látni. Azután megjött a cáfolat, az illető csakugyan Hámos Tónit akarja látni, de nem maharadzsa, hanem cigarettaügynök. Ilyenformán a figyelem ismét az étkezésre terelődött vissza és magam is előadtam volna nyulgerincem szomoru történetét, ha a pincér nem bukkan föl hirtelenül mellettem. Most sem hozott ugyan ennivalót, ellenben egy üzenettel kedveskedett. Szeretett választóm, mezőberényi Weisz Imre (régebben Izidor) és fia Szigfrid odafönn étkeznek az emelvényen és látni óhajtanak.

Nem tagadom, némi félelmet éreztem, amikor Weiszékat megpillantottam. Mezőberényi Weisz Imre ugyanis azt állítja, hogy nékem erkölcsi kötelességem, hogy számára az udvari tanácsos rangját megszerezzem, mert ezzel úgy neki, mint az udvari tanácsosok testületének egyaránt tartozom. Az öreg Weisz különben békés és jóindulatu férfiu, aki a fakereskedelem terén kiváló szakértelemmel működött és azután birtokot vásárolt. A birtoka az én kerületemben fekszik és ilyenformán Weisz Imre nagyválasztóm. (Ez az új szó tőle magától ered és azt hiszem a nagybirtokos mintájára készült.)

Weisz Imre békés ember, aki csak akkor jön tüzbe, amikor az udvari tanácsosság közjogi méltóságára kerül a szó. Fia, Szigfrid, azonban már jóval komplikáltabb lélek. Szigfrid az úgynevezett lovasított zsidók fajtájához tartozik, akiknek lelki egyensúlyát teljesen megzavarta az a körülmény, hogy néhány esztendő óta breechest hordanak. Határozottan állítom,

Márk Lajos amerikai arcképei: Miss Catherine Symes

ülésen. A lila fátyol meleg reflexeket vetett a tejfehér puha arcára. A fátyolos kalapot csak a városon kívül akarta fölcserélni a szoros sapkával.

Fülöp nézte az induló kocsikat és cigarettára gyujtott. Pár lépésre tőle hosszukabátos, feketebajuszos fiatalember állott és időről-időre hátrafordult Marianne felé. Fülöp nem ismerte meg, mert már rajta volt az automobil-szemüveg.

A fiatalember egyszerre odalépett hozzá és összecsapta a sarkát.

— Engedje meg . . . — mondta.

Fülöp kissé meglepetten nézett rá, a fiatalember fölemelte a szemüvegét és befejezte a bemutatkozást:

— Illésházy.

Fülöp elpirult és dobogni kezdett a szíve. Ő is bemutatkozott. Elhagyott mindent: prédikátumot, keresztnevet és röviden ő is csak a vezetéknevét mondta:

— Kubicsek.

Abban a másodpercben gyors ijedelem váltotta föl az örömét. Nem tudta, hogyan kell megszólítania a fiatalembert, ha rákerül a sor. A grófoknak azt mondja az ember: „gróf úr". De hogy lehet valakinek azt mondani: „herceg úr"? És ez több mint méltóságos, de viszont még nem fenség . . . A „főmagasságu" nevetséges. Fülöpnek életében nem voltak ilyen nehéz másodpercei.

A herceg azonban átsegítette a bajon; egyrészt nem is hagyott neki időt a gondolkozásra, másrészt olyan élénken és udvariasan beszélt, hogy csak válaszolni kellett rá.

— Már a multkor be akartam mutatkozni, — mondta. — Hiszen mi klubtársak vagyunk.

Fülöp megrendülten bólintott, a herceg pedig az útról kezdett beszélni és a győzelem eshetőségeiről. Azután a Fülöp gépe iránt érdeklődött és Fülöp fölvilágosításokat adott a gépéről. A herceget érdekelték a részletek is; odamentek a kocsihoz és Fülöp bemutatta új ismerősét Mariannenak.

— Illésházy Kázmér herceg.

Marianne lenyujtotta az ülésről a keztyüs kis kezét. Csak pár szót váltottak még, mert a hercegen volt az indulás sora; ezt a rövid beszélgetést azonban Marianne páratlan nyugalommal, természetességgel, előkelőséggel és gráciával vezette. Mikor búcsúztak, így szólt:

— Viszontlátásra Brüsszelben, herceg.

IV.

Brüsszelben a banketten a herceg vezette Mariannet asztalhoz. Marianne sugárzott; a szép magyar asszonynak volt a lakomán a legnagyobb sikere.

— Nagyságos asszonyom, — mondta neki a herceg, — a versenyben ön csak a tizedik lett. Itt azonban az első.

— Aki Brüsszelben első, Budapesten ismét tizedikké lehet, — felelte Marianne elmésen.

— Ön Budapesten is az első, — mondta meggyőződéssel a herceg.

V.

Visszafelé együtt tették meg az utat; Párison keresztül mentek hazafelé; Párisban egy hetet töltöttek el; a herceg az egész idő alatt velük volt; Budapestre is együtt robogtak be. És egy hét mulva a herceg vendégük volt ebédre. — Ebédre — jól megértendő — este hét órakor.

Ez nagy nap volt. A hercegen kívül még csak néhány válogatott vendég volt, olyanok, akik nem bánthatják a herceg érzékenységét, akiktől azonban mindenki, akit illet, értesül majd a dologról. Ez nagy nap volt. Nagy diadal. Teljes és zavartalan öröm. A herceg jól érezte magát és ezzel búcsúzott: „viszontlátásra".

Mikor az összes vendégek elmentek és a ház ura egyedül maradt a ház asszonyával, akkor lehajolt, megcsókolta a kezét, majd az indulattól elragadtatva megcsókolta a homlokát és annyira elragadta az indulat, hogy mámorosan tegezte:

— Marianne, te kedves, te okos, te drága!

Marianne boldogan mosolygott. Szerelem volt jelen.

VI.

A herceg, mint mondani szokás, mindennapos volt náluk. Eljött intim családi ebédekhez, eljött délutánonként, eljött a páholyukba, néha együtt rándultak ki, máskor a herceg színház után meghívta őket vacsorára a kaszinóba. Mint mondani szokás, attasirozta magát hozzájuk és mint mondani szokás, egyengette társadalmi érvényesülésük útját és megnyitotta előttük a legelzártabb ajtókat. Az élet szép volt: előkelő, fokozott élet.

Négy hónap telt így el. Házasságuk ötödik éve volt ez. Házasságuk ötödik évének ötödik hónapjában azonban némi boru jelent meg az égen. Marianne rosszkedvü lett, ideges, ingerült, töprengő, könnyen föllobbanó. A herceggel is rosszul bánt és a férjével szemben egyszer-kétszer egyenesen éles volt. Nem volt előkelő. Ennyire elveszítette a lelki egyensúlyát. Annyira ment a dolog, hogy a herceg, aki az utóbbi időben nem csupán mindennapos volt náluk, hanem valóban mindennap ott volt, egyszer teljes öt napig nem mutatkozott.

Marianne ekkor egy napon — ingerültségében — sírva fakadt. És ekkor Fülöp megértette, mi történik

— Most pedig meg kellene köszönnöm az ön szíves vendégszeretetét . . .

Belizár azt hitte volna, hogy az asszony kötekedik vele, ha a hangja nem remegett volna olyan puhán. Reánézett. Edit mosolygott, a szeme azonban csupa könny volt és az asszony nem is vett magának annyi fáradtságot, hogy elpalástolja megindultságát. Erre ugyan nem volt elkészülve az amerikai. Edit könnyeinek valami szimpatikus visszhangja támadt a szívében és — anélkül, hogy tudott volna róla — az asszony karja alá fűzte a kezét. Edit nem ellenkezett és így karonfogva folytatták sétájukat.

— Mondja, Edit, nem oktalanság az, hogy elhagyja Arianet?

— Ne beszéljen erről, úgyis tudom, hogy sokáig siratni fogom az ön okos fehér hajóját.

— Akkor miért hagyja el?

— Nem tehetek másképpen.

— Hová megy Aténből?

— Haza.

— Mit csinál ott?

— Azt még nem tudom. A legvalószínűbb, hogy visszafekszem megint a kriptámba és Arianeról álmodom.

Folytatjuk

Harminc év

Mint nyári délben hegyormok tetőjén
A fáradt vándor visszanéz a völgybe,
S kalandos útját nézi, s újra látja,
A távolok szent szépítő ködén át;
Úgy állok itt az Élet fordulóján,
Ifjúságom elmuló delén. —
Szeptember bágyadt, bánatos derűje,
Koszorúzza sápadt, szakállas fejem:
Harminc év múlt!
S e harminc év a multam,
Eljátszott balga ifjúkorom.
Bár vert a sorsom száz véres husángja,
Pogány derüvel szentnek hittem én
A dalt, az álmot és az asszonyt.
A dalt, amely mély, mint fekete gordonkák fölsíró szava,
Az álmot, mely mindent újra, szebbre formál,
S az asszonyt, ki ágyat vet álmaimnak,
S dalhoz hangolja a bánatos gitárt.
Szegényen bár, de szent pogány derüvel,
Ifjuságom elmuló delén,
Sápadt fejem egy asszonyölbe hajtom,
Egyetlen kincs, mit eddig érdemeltem
Egy asszony-öl: a párom.
S a bölcsek békés, fáradt mosolyával
Köszöntöm harmincadik születésnapom.

Dutka Ákos.

Fülöp és Marianne

Elbeszélés

Irta Biró Lajos

I.

A templom zsúfolásig megtelt. A notabilitások között három miniszter is volt; még egy püspök is megjelent; nemcsak azért, mert a menyasszony apja kegyúri viszonyban állott valamelvik plébániájával, hanem azért, mert régi barátságban is volt a menyasszony apjával. A tömegnek a zsúfolt, orgonazúgásos, villamfényes templomban az az érzése keletkezett, szinte az a viziója támadt, hogy két óriási aranyfolyam dül egymásba. Ez az érzés helyes volt, a látományt mindenkiben fölkeltette az a tudat, hogy az angolbajuszos, frakkos fiatal úr az oltár előtt talán még több milliót jelent, mint a fehérruhás, feketehaju szép menyasszony. Két aranyfolyam dült egymásba . . .

Azonban több is történt. Mikor kisujszállási Kubicsek Fülöp feleségül vette gömörváraljai Neumayer Marianne-t, akkor egy előkelő házasélet, egy nemes, finom, gyöngéd boldogság is kezdődött, két okos, előkelő, finnyás izlésü embernek nyugalmas, arisztokratikus, korrekt együttélése egy életen át. Nem pénzről volt itt szó. Itt szerelem volt jelen.

II.

Fülöp okos volt és művelt. De Marianne még műveltebb és talán még okosabb.

— Nézze, Philippe, — mondta a férjének, a házasságuk első féléve után, — nem előkelő dolog az irodalomban és a művészetben úgy lelkesedni a modernekért. Apreciálni kell őket is, támogatni kell őket, de lelkesedni csak a régiekért szabad. Keressen ki magának egy régi írót, talán Dantét és gyüjtsön össze egy könyvtárat róla. Talán a Browning-pár is jó. Egy régi festőt, talán Lorenzo di Credit és próbáljon megszerezni mindent, ami tőle és róla kapható. Miért keresgéljünk az utódok között, mikor egyenesen az ősökhöz fordulhatunk. Meglátja, hogy egy ilyen régi művésznek a kultusza milyen arisztokratikus levegőt teremt...

Marianne második tanács ez volt:

— Az üzlettől egészen vissza kell vonulnia. Mi már az a harmadik nemzedék vagyunk, amely megteszi a kötelességét, ha a vagyont konzerválja és képviseli, magát finomítja és a saját életét akarja előkelővé tenni... Ha fölfelé törekszik, fölfelé, fölfelé, fölfelé . .

A harmadik tanácsa ez volt:

— Az emberek és a címek közül a legrégibbeket kell keresni. A sportok közül a legújabbakat. Az istállót meg lehet tartani, de az istállótartásban mindig van a számunkra egy parvenü-vonás. Ezt lefoglalták előttünk. Az automobil nincs lefoglalva. Ehhez képest a mi vagyonunk is régi. Ez félig tudomány, félig művészet, ezzel kell foglalkozni. A társadalmi érvényesülés legjobb módja a tudomány és a művészet; és a tudomány és a művészet nem is való másra, mint hogy a hivatalos régi arisztokráciához utat csináljon az új arisztokráciának.

Fülöp megfogadta ezeket a tanácsokat és el volt ragadtatva Mariannetól. Szerelem volt jelen.

III.

Az automobilokat tíz percenként indította útnak a rendezőség. A budapest—brüsszeli túraút volt ez. Fülöp leszállt a kocsijáról, pár lépésnyire előre ment és nézte az induló kocsikat. Marianne fent maradt az

Márk Lajos

"Szikra" cimmel uj, képes hetilap jelent meg a közelmultban, Faragó Jenő szerkesztésével. "E lap a szépirodalmi és az élclapok határmesgyéjén mozog és mint könnyü, elmés olvasmány, előre láthatólag tért hóditani fog"- közli a lap. Egyik rajzolója a müvész.

A HÉT, Bp. 1903. dec. 27. XIV. évf.
52. sz. 861. lap.

Márk Lajos

Angolos motivumok hatása alatt keletkezhetett Maróthy Margit arcképének megteremtése,-irja elismeréssel Lázár Béla: "Mütárlatok" c. kritikájában. Dicsérettel beszél a müvész egyik férfiarcképéről is.

Otthon, Bp. 1902. december hó.
17-26. lap

Márk Lajos

"Az értelem, a lelki nyugalom, a megelégedettség képét mutatja be"férfiportréjának kitünő jellemrajzával, női portréit a vonalvezetés könnyedsége és biztonsága jellemzi,- méltatja kritikájában a müvész alkotásait Lázár Béla "Tavaszi tárlat" cimmel.
A müvész elnyerte a Társulat nagydiját.

Otthon, Bp. 1902. május hó
18-28. lap

Márk Lajos

Erzsébet királynét és kiséretét ábrázoló festménye bemutatja a lap "Lehullott a rezgő nyárfa" cimmel.
Repr.

Otthon, Budapest, 1901. január hó
1. lap

Márk Lajos

"Nevető leány" c. müvét méltatja a Müvészet c. rovatban közölt, sign. nélküli kritika, "A Nemzeti Szalon kiállitása" cimmel.

A HÉT, Bp. 1909. május 30. XX. évf.
22. sz. 370. lap.

Márk Lajos

Müvei szerepeltek a Nemzeti Szalonban
rendezett Grafikai kiállitáson /1906/

Fülep Lajos:A müvészet forradalmától a nagy forradalomig
Bp.1974 Magvető 179.old.

Márk Lajos

"Kövér és félkövér" nőkről festett portréit minden kommentár nélkül emliti meg Marco: "A tavaszi tárlat" c. kritikájában, mely a Mücsarnokban rendezett kiállitást ismerteti.

A HÉT, Bp. 1908. ápr. 5. XIX. évf. 14. sz. 222-223. lap.

Márk Lajos

Az "Azra" c. darab első felvonásában lerajzolta Bajor Gizi szinmüvészt.
B.Z.: "Festők a szinházban" cimmel közölt interju során öt müvész,-Feiks Jenő, Iványi Grünwald Béla, Glatz Oszkár, Szüle Péter-arról beszél, hogy miért volt érdekes számukra az, akit, vagy amit lerajzoltak.
Repr.

Délibáb, Bp. 1930. márc. 29. IV. évf. 13. sz. 6-8. lap.

Márk Lajos

"Syrén-fészek" c. müve "ujabb, érdekes látomása, amelyben csak a hárfás alak volna kiküszöbölendő"-irja "Egy tárlatlátogató" aláirással a "Téli tárlat"-ról szóló kritika.

A HÉT, Bp. 1899. dec. 31. X. évf.
53. sz. 904-905. lap.

Márk Lajos

A fiatálon elhunyt költőről, Makai Emilről / készitett rajzát bemutatja a lap.
Repr.

A HÉT, Bp. 1901. aug. 11. XII. évf.
32. sz. 500-501. lap.

Márk Lajos

Kosztolányi Imréné arcképe, olaj

O.M.K.T. 1925. május. 7 l.

Márk Lajos, festő 7 Dk

A századforduló évtizedeiben Márk Lajos is foglalkozott plakáttervezéssel, -rajzolással, -festéssel.

— -. Ezer művészi plakát a Műcsarnokban 8.1

Népszabadság, Bp. 1960. okt. 30.

MK

Márk Lajos festőműv.

Virágcsokor, festm.

Virágok, "

Müteremben, "

Márk Lajos festőműv. . . . gyüjt. kiáll.
Ernst Mus. 135.kiáll. 1932. dec.
5-7

1.

Márk Lajos festő.

1867.aug.25. Rettegen.
München, Páris, Budapest.

Ékszerek. Olaj.

Szépmüvészeti Muzeum Uj Magyar Képtárának Kat.
Bp. 1928. 18 l.

MA'RK LAJOS

ARCKÉPEI KIA'LLITVA A VIGSZINHA'Z
ELŐCSARNOKA'BAN.

MŰVÉSZPORTRÉK.

PEST MEGYEI HÍRLAP, 1970. OKT. 21.

1693. Márk Lajos.

Sz. Rettegen 1867 augusztus 25-én

A kisértés.

A kép a nők küzdelmét a létért ábrázolja, a melyben azok a férfiaknak magukat a legkülönbözőbb módon ajánlják fel. A jelenet a budapesti Hungária kis báltermében játszik, hol hatágú gyertyatartók világitanak. Balról az asztalnál egy fiatal ember ül jobbra fordulva, kit három leány vesz körül. Az innenső a támlásszék karfájára nehezedik és ugy tesz, mintha fel akarna kelni; a középső már félig felemelkedett; a harmadik felállott és baljával az asztal felé nyúl, hova poharakat, két palaczkot és jégbehütött pezsgőt tettek. Mind a hárman a dorbézoló ifjú füleibe sugdosnak. Hátul, az előtérben és jobbról mintegy harmincznégy szabadon öltözött leány és asszony törekszik különféle mozdulatokkal elhóditani vagy legalább annak figyelmét felkölteni. Közülök egy az asztalra feküdt, egy kézi tükröt tart a magasba, több kezeit emelte fel és egy mellét takarja, mintha szégyenkeznék. A tükröt tartó előtt ketten válnak ki. Az egyike fehér köpenyt visel és mosolyog a másik, előre hajlik és csókot int. Az asztalon innen még három félig meztelen hölgy ötlik szemünkbe. Az egyik kezére borul alszik; a másik, kinek haját fehér gyöngyfüzér disziti, félig felemelkedett és a harmadik, ki magát borostyánnal cziczomázta fel, felült ugyan, de kezeire nehezedik. Az ostromlott férfinak balról elválasztott haja, szemöldöke és bajusza barna; kabátja, kivágott mellénye és nadrágja fekete; órájának láncza rövid; csokorra kötött nyakkendője fehér; harisnyája sötét szinü és félczipője füzős. Mereven néz maga elé és lábait keresztbe vetette. Keblén és a földön rózsákat veszünk észre. Jelzése alól jobbra: MÁRK LAJOS.

Laz ifjú

F gas

904: IV. 28.

445

Vászon, méretei 250: 450 cm.

Vétetett 1898: XII. 31-én a 90432 sz. rendelettel 3000 frt- Elszámoltatott 1899: IV. 6-án (14/99). Az elszámolást tudomásul vette 1899: V. 25-én a 29855 sz. leirat (277/99).

1899: X. 14-én a 76633 sz. kiadatott a péterváris moszkvai kiállitásra (573/99), honnan 1900: IV. 9-én érkezett vissza. (188/900.).

Márk Lajos amerikai képmásai. Mrs. Bernard Gordon

Új Idők. 1928. jul 29. 31

Amit mindenkinek tudnia kell

A Balatonról

Írta: **Cholnoky Jenő**

Hol lehetnek a Balaton forrásai? Honnan jött ide ez a sok víz?

Ilyenféléket szoktak kérdezni azok, akik szeretik a fejüket törni okos dolgokon, de, sajnos, a középiskolában édeskeveset tanultak a földrajzból. Mert a földrajz a középiskolák mostohagyermeke. Kevés időt is adtak a tanítására, de meg régente olyan tanárok tanították, akik maguk sem értettek hozzá. Na! Talán most már majd másképpen lesz!

A Balatonnak nincsenek külön forrásai. A partok mentén itt-ott fakad föl egy kevés víz, például Szepezd előtt, vagy Szigliget előtt. De ezek jelentéktelenek. A mi éghajlatunk alatt nem is kell hozzá külön forrás, hogy valami nagyobb terjedelmű gödröt állandóan friss víz töltsön meg.

A Földön az éghajlatokat ugyanis két nagy csoportba lehet osztani: száraz (aridus) és nedves (humidus) éghajlatokra. Száraz éghajlatúnak nevezzük az olyan vidéket, ahol egy esztendőben átlag kevesebb eső esik, mint amennyi víz egy év alatt a Föld felszínéről elpárolog. Ha az ilyen vidéken kiteszünk valami óriási nagy kőmedencét, vagy cementmedencét olyan helyre, ahol szabadon hull bele az eső és a hó, de viszont szabadon is párolog belőle a víz, ezt a medencét rendesen üresen látnók. Csak eső után volna benne víz, rövid ideig.

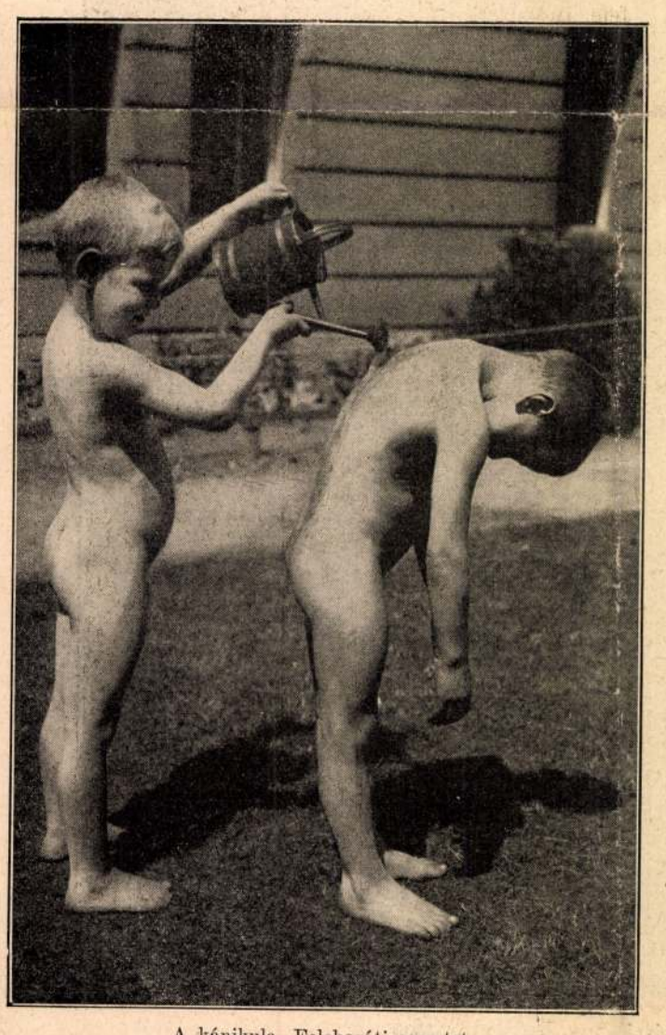

A kánikula. Felebaráti szeretet

Nedves éghajlaton több eső (és hó) hull, mint amennyi egy év alatt elpárolog.

Ilyen helyen a medence rendesen csordultig tele volna vízzel, sőt esős időben állandóan túl is folyna. Minél nagyobb volna a medence, annál tovább tartana a túlfolyás.

Kicsiny medencével, például csak akkoraval, mint valami kerti ciszterna, vagy a szoba, nem érdemes kísérletezni, mert az ilyen kis medence nagyon fölmelegszik, ha süti a Nap és sokkal több párolog el belőle, mint az igazi tóból.

Vannak persze átmeneti természetű éghajlatok is. A félig nedves (szemihumidus) vidéken a medencét minden évben egy-két hétig üresen látnók, egyébként mindig volna benne víz, sőt sokszor túl is folyna. A félig száraz vidéken a medence csak rövid ideig volna vízzel tele, az év egy részében, de túlfolyásra csak nagyon ritkán kerülne a dolog.

A Balaton-vidék a nedves vidékek közé tartozik, de vannak olyan száraz évek, amikor a félig nedves vidékek közé kellene már soroznunk. Ezért a Balaton vidékén a kellő nagyságú kőmedence majdnem állandóan tele volna, csekély túlfolyással, de lennének olyan évek is, amikor a medence a száraz évszakban egészen ki is száradna.

Minden kőmedencénél hatalmasabb kísérletező-medence a Balaton medencéje. Óriási kiterjedésű, de aránylag nagyon sekély gödör ez s a víz állandóan megtöltve tartja, mert nemcsak az a víz gyűlik meg benne, ami eső, vagy hó alakjában belehullott, hanem az is, amit a Balatonba torkoló patakok összehordanak. Azt a területet, amiről a patakok a Balatonba futnak, a tó vízgyüjtő területének nevezzük. A Balaton területe kerek számban 600 négyszögkilométer, tehát kereken 104.000 katasztrális hold, vízgyüjtő területe pedig 5000 négyszögkilométer, tehát több mint nyolcszor akkora, mint a tó területe. Azt hihetnénk, hogy erről az óriási területről bizonyosan temérdek víz jut a tóba. Ez azonban tévedés. A Balatonba futó patakok mind nagyon kevés vizet visznek a tóba. Legnagyobb köztük a Zala. Szinte már folyónak is lehetne nevezni, sőt nem is merem másképpen nevezni, mert a zalaiak megbúboznak érte, hisz ez a rongyos kis sáros folyó az ő vármegyéjüknek a nevét adta! De a Zalának is, meg a többi pataknak is, különösen a somogyiaknak, nagyon kis esése van, lomhán folyik bennük a víz s a patak völgysíkján elszivárog a síkot borító homokban, kavicsban s onnan párolog el. A tóba alig jut valami. Mérések szerint a vízgyüjtő területre hullott összes csapadéknak csak mintegy 24%-a jut bele a tóba. Ez bizony nem sok! Körülbelül éppen annyi, mint amennyi közvetlenül beleesik.

Ezért tehát a tó teljesen megtölti ugyan a gödrét, de csak nagyon kicsiny túlfolyása van. Ez a túlfolyás a Sió, Siófoknál hagyja el a Balatont s a fölös vizet levezeti a Dunába. Ennek a túlfolyásnak is olyan kicsiny az esése, hogy nagyon lomhán folyik benne a víz s akárhogyan bővítik is a csatornát, bizony azon csak nagyon gyatrán folyik le a víz.

Ha azonban a Balaton vidékén néhány nedves esztendő következik egymásután, akkor megárad a Balaton és bőven folyik le a víz. Kinyitják a sió-

NŐI KÉPMÁS
MÁRK LAJOS FESTMÉNYE

Márk Lajos

A Franklin Társulat kiadásában megjelenő "Magyar regényirók"c.sorozat néhány példányát művészek illusztrálják, -közli az Irodalom c. rovat.
A művész Pálffy Albert: Esztike kisasszony professzora c. művét illusztrálja.

A HÉT, Bp. 1904. okt. 2. XV. évf.
40. sz. 643-644. lap.

Márk Lajos

4 arckép.

Nemzeti Szalon

M. Arcképfestők Társasága
repr. kiáll. kat. 1935.
okt. 5–20.

Budapest, 15 agosto 1935.

e,

yar Müvészet" / = Arte Ungherese /
l'Esposizione di arte contemporanea
olo riccamente illustrato che sarà
e italiana e che uscirà il 15 otto-

Mařik Lajos

Toilette c. képe
repr.

KMT 1912/13. téli Szalon
kat.

Márk Lajos

1936 őszén
és télen Jugoszláviában
portrékat fest.

Privát értesülés.

C

Ehkötözésre
nem alkalmas,
nem sterilizett.

Dr BRUNS · féle
VEGYTISZTA
KÖTŐGYAPO

Márk Lajos

koll. kiáll

Ernst Mur. Kiáll.

58. sz.

1923. jan.

100 – 125. sz.

l.

Könyvtáramban

MAGYAR
TELEFONHIRMONDÓ
ÉS
RÁDIÓ
RÉSZVÉNYTÁRSASÁG

IGAZGATÓSÁG

Budapest, VIII, Sándor-utca 7

Márk Lajos

Magyar Képző Társ 1930

Kovácsné Szalay Franciska, olajf.
Lábass Juci olajf.
Illusár Aladárné, olajf.
Szegő Sándor, olajf.

A Fiatal Társaság alapító tagja.

* Repr. a katalógusban

Márk Lajos

Sipőcz Jenőné arcképe,
repr.
Szinházi Élet.
1936. 52. sz.

20
15

Mark Lajos

Ülő nőt ábrázoló tanulmány rajza repr.

Művészet 1903. 4. l.

Léka.

A középtért a vár foglalj
küzdenek egymással, kik közül a
tokkal és villákkal jönnek segí
datszalagon, mely fölött mértar

LEKA.

fölül jobbra: 90.
alól középütt: ww
és a lap hátán a Sechste Aufgal

Rm., mér. a rl. 17.2: 11.

1

beton alapot a 0 vízszin alatti 8'6" mélységben kék agyagrétegre helyezték el úgy, hogy elöbb

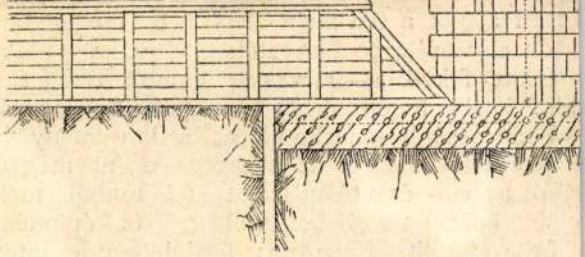

1. ábra. A rég

ték, sőt mindenkor fokozott figyelembe részesít
miről meggyőződhetünk, ha a zsilipek építésén
netét kutatjuk; de sajnos! e mellett az sem ker
figyelmünket, hogy zsilipeink már a Tisza-sza
kezdetekor romba dőltek. Nevezetesen a felső-
ármentesítő társulat gátjaiban: 1861-ben a paszabi, 1
a halászi és berceli, 1868-ban ismét az utóbb
berceli zsilip dőlt össze, temérdek kárt okozván
nek. Mindazonáltal megtörtént, hogy még a 80-
ben épített zsilipeknek beton alapja és falazata k
kivételével megrepedt s az egyik tiszai zsilip i
sérülés következtében magas vízállásnál összec
elár asztott mintegy 30.000 holdat. E szomorú ta
és megrendítő szerencsétlenség következtében a
zsilipjeit tüzetesen megvizsgálták és arra az ere
jutottak, hogy a Tisza mentén alig van néhán
mely megnyugtató biztosságot nyujtana, legtöb
jában hibás, mert betonalapja repedt meg s íg
feltörése és az alámosás ellen semmi, vagy csak
biztosságot nyujtanak, a szerint, a mint az a
melyen az építmény nyugszik homokos, ing

színjátékká lesz, például selyem-shawljain, changeant jain. Némely képén a drapéria arra való, hogy a szín szenzuális bujósdit játszszon: egy puszta kart átlátszó szövet burkol, száz finom redője hizelegve simul a formák köré, hol a violás-fekete fátyol, hol a test rózsás elefántcsont-színe búvik elé. Másutt, például egy kis biedermayer-képen, a minium-veres öltözék egymaga főtárgya a képnek. De a szín sehol sem rikító. Csak oly hangos, amilyen hangosan egy elegáns szalonban beszélni szabad. Nem érdektelen megfigyelni, mint vonja be e szövetek viruló, buja színét a szoba meleg és tompa levegője: a lila szederjessé válik, a fehér ruhán temérdek reflektált szín összjátéka adja meg a fehér hatást, a test bőrét a selymes szürkék változatai futják át.

Vannak végre Márknak egészen új keltü oly képei is, amelyek tárgya a szabad természet, a verőfény játéka. Legnagyobb képei egyikén néhány nőalak heverész a tó partján, a már jellemzett mozdulatokban, a már pedzett mosollyal ajkukon. Mögöttük gazdag-lombu fák, előttük a víz tükre. De a fák lombja arra való, hogy közöttük csattanó erős színben reszkessen a verőfény, a tó tükre pedig: hogy tiszta azúrkék foltok ragyogjanak s hogy a hervadt levelek rőt, lángoló barna, erős sárga foltjai uszkáljanak rajta. Ösmerjük ezeket az intenzív rőt színeket: az aktokon, dús hajfonatain láttuk. A szabad természet pedig úri park, amelynek virágágyait teletűzdelték égő amarillisszel, és tüzes fuksziával. Ösmerjük ezeket a színeket az intérieur-képekről, ott egy selyem-shawl volt hordozójuk. Természetes, hogy a belsőség meleg tónusa nincs meg e plein-air-képeken, a szabad természet ilyesmit nem enged meg. Ezek a plein-air-képek tehát frissebbek, élénkebbek. Sokaknak talán jobban tetszenek amazoknál. Nekünk a szobavilágításban festett képek értékesebbek: egy eredeti talentumnak éleményei, felfedezései fejlettebben szűrődtek azokra. Stílusosabbak.

Márk előadása pasztózus, széles és nincs benne tétovázás. Nem mindenik képén egyforma: némely festői téma szinte türelmetlenné teszi, másutt meglátszik a feladatba való elmélyedés. Nem mondhatnók, hogy a traktátusa könnyed: nem is érezzük annak szükségességét oly képeknél, ahol húst, hajat, selymet, brokátot, porcellánt, virágot kell anyagszerűen festeni. A plein-air-képeknél talán megkívánná szemünk a nagyobb könnyedséget, a kép felületének delikátabb megmunkálását, mert itt futó jelenségekkel, a levegőn átszűrődött színképekkel van dolgunk. A jellemzésben való meglepő készséget, amely minden képének egyik előnye, jól tanulmányozhatjuk egy sor arckép-vázlatán: ezek a gyorsíró kezével odarántott karakterek.

Egy évtized előtt még távolról sem mutatkoztak e festői érdekességének nyomai. Kevés művészünk haladt rövid idő alatt akkorát, mint Márk, de kevés is oly eredeti. Közömbös ránk nézve nála is, hogy milyen az iránya. Nekünk egyaránt kedves Szinyei, Mednyánszky, Körösfői, Székely, Ferenczy, hogy csak néhányat említsünk, pedig e művészeknek „irányai" úgy széjjelfutnak egymástól, mint a szélrózsa sugarai. Igaz, hogy egy központból ágaznak ki: a természetből. A kérdés csak az, vajjon ezt a természetet a maguk lelkén átszűrve adják-e vagy sem. Ha igen, akkor elérték a művészet egyik fő-állomását, az egyéni stílust. Azt hisszük, hogy Márk is elérkezett ehhez az állomáshoz.

Lyka Károly

A kalábriai földrengés — FERRUZZANO VÁROS ROMJAI

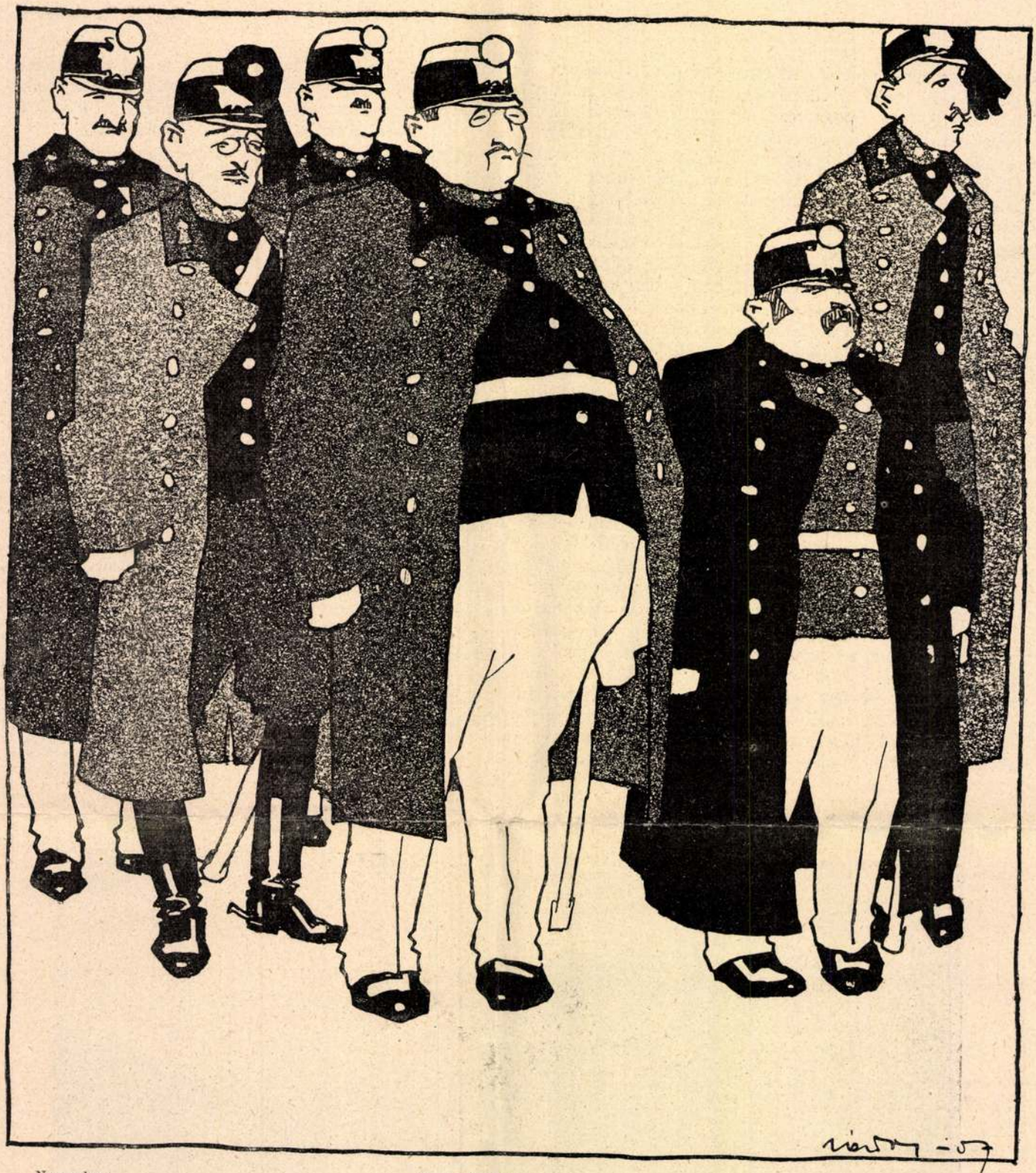

November

ELLENŐRZÉSI SZEMLE

Az Uj Idők számára rajzolta Zádor István

A Péczely-jutalom

Az Akadémia minden második esztendőben a Péczely-díjjal jutalmazza meg a legjobb magyar történelmi, esetleg társadalmi regényt, amely ezen időközben megjelent. Az október 28-án közrebocsátott jelentés ez idei díjat, immár másodszor, Herczeg Ferencnek ítéli oda. Súlyt fektetünk erre a döntésre, mert nem pályázat, hanem a bírálók hivatalból való érdeklődése előzi meg a döntést. Számba kell venniök mindazon figyelemreméltó regényeket, amelyekről tudomást szerezhettek.

A „Lélekrablás", amelynek a díjat odaítélték, nem ismeretlen lapunk olvasói előtt. Hiszen az Uj Időkben jelent meg először. És akik olvasták, már bizonyára úgyis tudják róla azt, amit a bírálók mondanak.

„Ami a regényt kiemeli, az a jellemek következetes és finom rajza s e rajzban a sok találó észrevétel, mint kiváló megfigyelés eredményei. A mai regény és színdarab kétségbevonhatatlanul a prédikációé, azaz ha a regény nem úgynevezett regényes regény, vagy a színdarab nem csupa meglepetések sorozatának színpadra hozatala, akkor rendesen erkölcsöket elemző. Ilyen erkölcselemző ez is. Általában elfogadta a modern regény főbb tulajdonait és módszerét; azaz a valóságra törekszik, megfigyelésen alapszik, elemző a lélekállapotok rajzában, bizonyos mértékben szatirikus, vagy inkább irónikus benne az előadás hangja és mégse tul moralizáló. Mindezeket kiváló erővel, gonddal, következetességgel és figyelmet érdemlő szerencsével alkalmazza. Irva van az egész gondos jellemző irályban, világos, átlátszó szövéssel és ha az irónia és elemzés túlnyomó is benne, a költői melegség a részletekben szintén gyakran megkap és leköt."

Van azonban a bírálatban még egy másik momentum is, amely örömmel és büszkeséggel tölt el. A koszorúzott művön kívül még négy másikat említ meg, mint olyanokat, amelyek számba jöhetnének. Ezek Mikszát: A vén gazember; Gárdonyi: Az

M.D.

Maik Krajás
festő.

A reklámgrafikai terén is
kifejlett tevékenységet.

Bauer Jenő: Bóró Mihály
Művészet, 1967. junius - 8 lap

MDK

Márk Lajos /1867-?/

Gyermeknap.é.n., 107x75 MNG 58.55

Magyar Plakát-Történeti Kiállitas.1960.
Műcsarnok. Kat. 32.1.

Márk Lajos

16. Márk Lajos: Dedicatio.

Képzőm Társ. 1908. tav. Szall

Lat.

258. Baditz Ottó: Látogató.

MDK

Márk Lajos

A Rudics-díj pályabiróságába választották

Választmányi ülés 1903. okt.22-én. Műcsarnok
1904.febr.15. VII.évf. 1.sz.

MDK

Márk Lajos festő

Párisi utja alkalmából felkereste Rodint.

Mücsarnok 1898.13.1~~08~~ 1. O.M.Képzm.Társ.

MDK

Márk Lajos, karrikaturája

Walter Craneről. Felolvasása W.C.-nek a Lipót-városi Casinóban 1900 9ok.16.-án. A boriték hátlapján W.Cr. karrikaturája M.L. rajza.

Dr.Szemlér Lőrinc gyüjteményének aukciója. Bp.1936.
Könyvdiszek. - Könyvillusztrációk.
Árv.Közl. 1936. 5.rk.sz.melléklete, 63.l.

MDK

Márk Lajos

az Esterházy-dij pályabiróságába választották

Választmányi ülés 1903. okt. 22-én. Műcsarnok 1904. febr. 15. VII. évf. 1. sz.

MDK

Márk Lajos /1867-?/

Mici hercegnő / szinházplakát/ 1925., 94x63
OSZK 191

Három év mulva. é.n., 95x63 MNG 58.56

Magyar Plakát-Történeti Kiállitás.1960.
Műcsarnok. Kat. 32.l.

510. Vastagh Géza: Tyúkok.

231. Márk Lajos: Nyár.

MÁRK LAJOS. Ékszerek.

Szépm. Múz.
Uj magy. Képtárának
Kat. Bp. 1928.

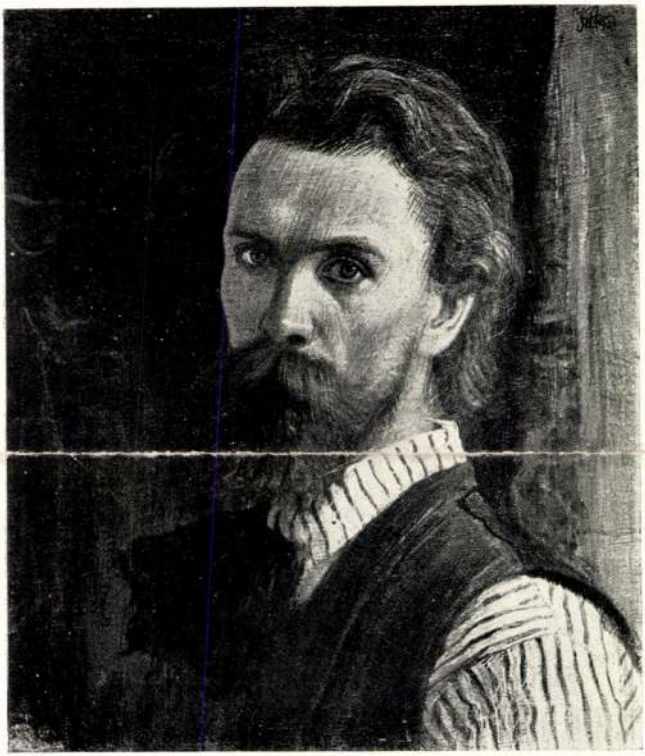

Körösfői Kriesch Aladár. A művész arcképe.

MDK

Márk Lajos

Herman L: A művészasztal. Bp. 1958.

11.1.

M.D.K.

Márk-Lajos, festőművész

Az 1903-as győri Képkiállitáson szerepelt. Erdélyi szül. 1867. kiváló arcképfestő.

Csatkai Endre: "Győr város kultúrképe". Az 1903-as képkiállitás. 236.o.

Arrabona, 8. A Győri Múz. Évkönyve. Győr. 1966. Aantus János Múz.

Mark Sajós

Vas. Ujs. 1901. 264. l.

16. SZÁM. 1901. 48. ÉVFOLYAM.

Mark Sajós: Pálma i Ilka

Brödy Sandor Fehér Könyvének legnyabb kötetéből

akarta megengedni, hogy a katona az alkotmányra megeskettessék. «Ha azonban, — mondá Benedek 1860-ban, — a hadseregnek ezt a gyalázatot el kellene tűrnie, akkor én egyenruhámat levetem: inkább éhen halok, vagy golyót röpítek agyamba . . .»

Benedeket kívánsága szerint ismét az olaszországi csapatokhoz osztották be. Ott 1861 február 21-én a sereghez intézett napi parancsában a februárusi alkotmányt feldicsérte, s egyszersmind a magyar ellenzéket foglalkozás nélküli ügyvédek, orvosok, eladósodott nemesemberek, stb. és nehány «gyáva» mágnás művének nevezte. Ezen napiparancs Benedek tudta nélkül egész terjedelmében egy bécsi katonai hetilapban is megjelent s Magyarországban nagy megbotránkozást szült. Azok, a kiket Benedek gyáva mágnásoknak nevezett, 1861 április 15-én egy erős kifejezésekkel telt levélben válaszoltak neki, s mivel ezért Bécsből meg nem dorgáltattak, *Benedek* Grünne főhadsegédnél panaszt emelt, de elégtételt nem kapott.

Benedeknek tiltakozó nyilatkozata hatástalanúl hangzott el Magyarországban. A táborszernagy akkor még nem is sejthette, hogy ő, Magyarország függetlenségének esküdt ellensége, fogja majd néhány év múlva az általa oly nagyra tartott «egységes összmonarchia» sirját Königrätznél megásni.

RUDNAY GYULA : LAKOMA

MÁRK LAJOS: NYÁRI VIRÁGOK

Nemzeti képzőm. kiáll. 1934

MÁRK LAJOS: Jeritza Mária

A MAGYAR IRODALMI ÉS MŰVÉSZETI KONGRESSZUS ÜNNEPI MEGNYITÓJA

Mondotta: **Gr. KLEBELSBERG KUNÓ,** m. kir. vallás- és közoktatásügyi miniszter.

Őfőméltósága, Magyarország kormányzója megbízott azzal, hogy nevében a kongresszust üdvözöljem és tanácskozásait megnyitottnak nyilvánitsam. Engedjék meg nekem, hogy amikor a magas megbízásnak eleget tettem, a magam nevében egy pár gondolatot fűzzek ez eseményhez, mint az a férfiú, aki a magyar művelődés fejlődésének súlyos felelősségét viseli.

Fel akarom hívni a kongresszus figyelmét a nemzeti gondolat fokozott hangsúlyozására, a kultúrgondolat védelmére, hogy összhangban maradjon a magyar irodalom és művészet a nemzeti gondolattal. Ha súlyos helyzetünket meg akarjuk érteni, az 1918—19-es eseményekre kell visszamennünk. Akkor azok, akik a hatalmat kezükbe ragadták, a nemzetközi radikalizmus értelmében vonták le következtetéseiket, azt remélve, hogy így a győzők irgalmasabbak lesznek irántunk. Ez a remény csalókának bizonyult és a radikalizmus valósággal ráduplázott a világháború katasztrófájára. A nemzet 1920 telén általános titkos választójog alapján dezavuálta ezt a forradalmat, amely nem is forradalom volt, csak zendülés. A nemzet a nemzetközi zendüléssel szemben visszahatásképpen még fokozottan helyezkedett a nacionalista eszme alapjára. Az

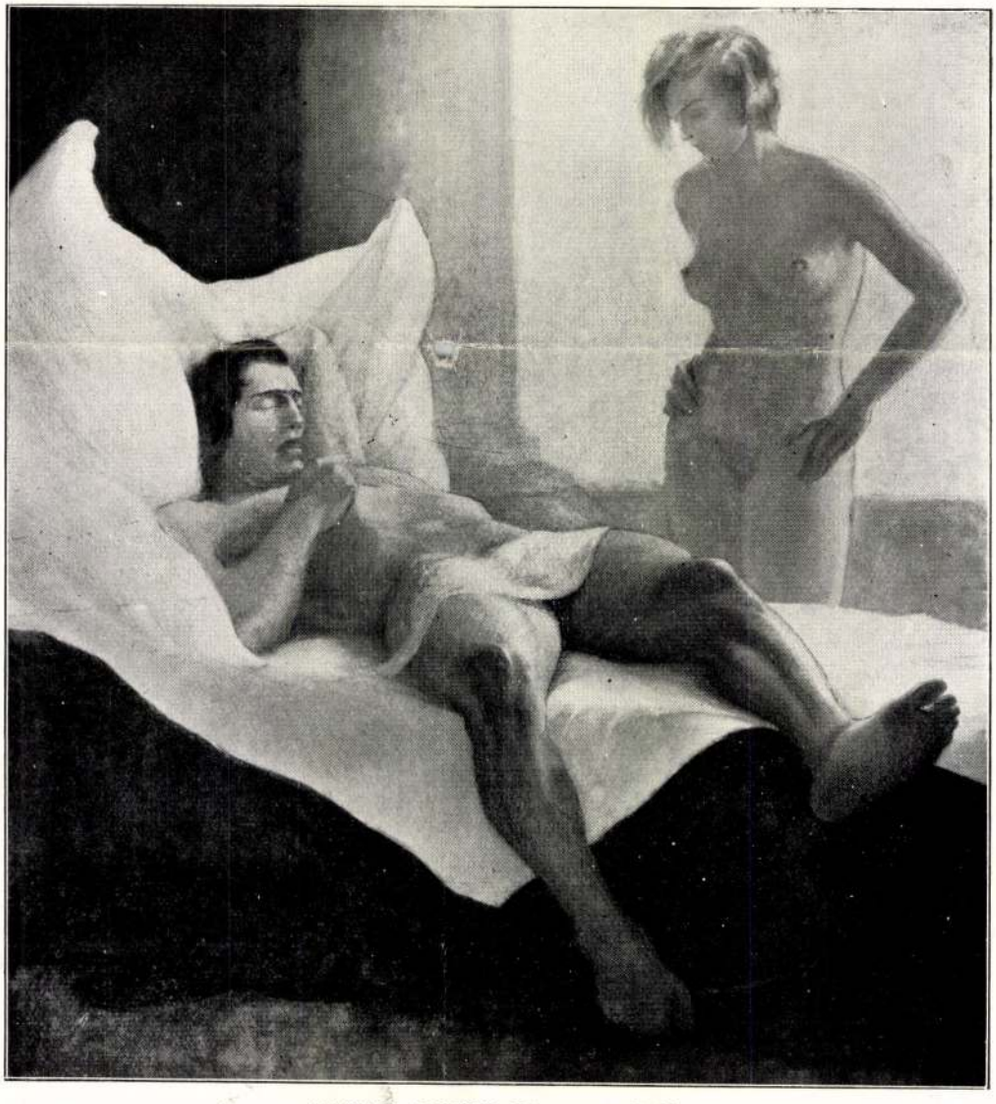

HUBAY ANDOR: Sámson és Delila

Az Ernszt-Múzeum Tárlatáról

Karvaly József

kánynyá való átváltozása foglaltatik. A leggyönyörübb azonban a könyv vége, ahol az irót viszi, különben egy kissé nehezen mozduló temperamentuma is. De mily magasra viszi! A legjobb és legbecsületesebb romantikusok közé. Mert Gárdonyi a szerelemhez is tud, pedig ez ritka kvalitás olyan poétában aki legelőször humorista, ethnologus és főtárgya: a nép. Nekik nem nagy dolog a szerelem és különösen nem mindennapra való. Valahogyan Gárdonyi is így volt ezzel egészen a most megjelent regényeig, amelyet miután ime megbiráltam, sietek elolvasni másodszor is.

—

Pályázatok. A Teleki-pályázat száz aranyát az Akadémia mégis odaitélte a *Becsületbiró* szerzőjének. A darabot tudvalevőleg Debrecenben már előadták, ezért akarta az Akadémia három tagja: Gyulai Pál, Pauler Gyula és Szász Károly, hogy a tradiciókhoz híven az idei pályázat is meddő maradjon. Tizenhat ellenkező véleményen levő akadémikus jóvoltából nem úgy történt. A jeligés levélke egy új ember nevét árulta el; a Becsületbíró szerzője *Zivuska* Jenő erdészgyakornok. Huszonhároméves fiatalember, aki az ungvári erdők őszinte levegőjében talán még olyan drámát is fog alkotni, hogy pályázat nélkül is szóhoz jut. Első darabja, amelyben meglepő a gondolatok szabatossága, a jellemzés érettsége és a világnézlet tisztasága, jogossá teszi ezt a várakozást.

A Farkass-Rasskó hazafias vers-pályázatra negyvennégy vers érkezett be. Közülök a biráló bizottság *A vádaskodók* címűt tartotta a legjobbnak. A mély érzésből fakadó, komoly, igaz költemény szerzője *Palágyi* Lajos, aki tavaly Hódmezővásárhelyre ment polgári iskolai tanítónak. Mintha bizony a vidéken a szellemi élet is egészségesebb lenne . . .

Egy bécsi pályázat is magyar embernek hozott diadalt. *Dohnányi* Ernő, a huszonkét éves zongoraművész megnyerte a Bösendorfer-pályázat ezerforintos díját. A hetvenkét zenemű közül hétszázhat szavazattal ítélte oda Bécs műértő közönsége *Dohnányi*-nak az első díjat.

—

MŰVÉSZET

—

Márk Lajos

Az apa dicséretével kezdem a fiú bemutatását. Mert bár nemzetgazda az öreg Márk, a fia meg festőművész, egyannak a szellemi törzsnek sarjadékát látom mind a kettőben. Az öreg Márk Márkus ugyanis szintén művész a szó legszélesebb értelmében. Hogy regálemegváltási terveket készit, vasutakat épit Törökországban és új valutát eszel ki, az nem mond ellent ennek az állitásnak. Azok közé a rendkívül érdekes és értékes emberek közé tartozik, akiknek tekintete mindig ott csüng a szeles világ-horizonton. Minden idea, ami a fejükben megterem, óriássá dagad és a maga körébe kerit mindent. Ha az öreg Márkon múlnék, holnap megváltoznék a világ. Ő, azt hiszem, tengereket csapolna le, hegylánczolatokat simitana szántóföldé és talán levezetné a földre a holdban elraktárolt villámosságot. Nem lévén az ilyesmihez szükséges aprópénze és mandátuma, kénytelen volt megelégedni azzal, hogy a regálemegváltással új formát adott Magyarország financiáinak (Wekerle az ő tervét vitte keresztül) és hogy egy pár keleti országot összekötött új útvonalokkal. De ideái olyan szélesek, hogy kevés neki holmi országos ügy. Évek gondolkozásának gyümölcse az ő valuta-problemája, amely halomra döntené a mostani pénzrendszereket, megfosztaná az aranyat értékétől s helyébe új, igazságtalan tőkehalmozódást meggátló valutát adna a világnak. Óriás erejü fantázia kell ahhoz, hogy valaki ilyen gondolatokkal foglalkozzék. Ez már félig-meddig határán áll a nemzetgazdaság költészetének. Ez nem a tudományos hangyamunka, de a művészi intuició gyümölcse.

Márk Lajos önrajzolta arcképe

Ami az öreg Márkot a nemzetgazdasági világproblémák szfinxe elé vezette, az vitte a fiát, Lajost, a festőállvány elé. A művészi temperamentum mindakettőnek lüktető eleme, mindakettő egyformán művész-bohém. Az öreg Márk fantáziája kissé szabadabb, kissé szélesebb. A fiatalé jobban appercipiálja a környezetet. A körültekintő, gyorsan kombináló, a napi kérdés velejét hirtelenül átértő művésznek ösmeri Márk Lajost a közönség és azt hiszem, jobban ösmeri erről az oldaláról, mert hosszabb ideig volt alkalma nézhetni panorámáját, mint intimebb képeit. Holott éppen az utóbbiak értékesek. De a közönség jobban kedveli a napi kérdést érintő képet annál a lirai költeménynél, amely a festő lelkében egy pár elröppenő színfolt láttára fölébred.

Az apai fantázia és az egyéni jellemvonások érdekesen vegyülnek Márk Lajos képein. A széles horizontokon való csapongásra példák azok a művei, amelyeknek tárgyait a a pszihológia ködösebb világából vette.

Vajda Zsigmond

Három nagy képet ösmerünk tőle, amelyek vizionárius, csaknem spiritiszta hangulatúak. Az egyik a lidércnyomás szimbolikus képe. A másik a «Lázban» cimü, ezen látni lehet egy haldokló művészt, akinek az utolsó szempillantása az asztráltestben elélibbenő géniuszokra esik. A harmadik az, amelyet e számunkban *Vizió* címmel közlünk, s amely az imént a magyar állam tulajdonába ment át. Mind a három mű olyan várak ostromlása, amelyeket a tudás ellenében épitett a végzet. Azokba a rejtett spirituális világokba csak kitartó és átható fantáziával lehet bejutni. Nemcsak a festő, hanem a kombináló és fantáziákat szövő elme művei. Nem így egyéb munkái. Ezek mind tisztára festői művek, többnyire az élet derült hangulatait tükrözők. Ezeken a fő nem a kép elgondolása, hanem az előadása. A színfoltok gyönyörködtető játéka, silhouette- és vonalhatás, derekas és bátor rajz a kvalitások, amiket bennük keresünk és találunk. Intérieur-jelenetei festői munkák bölcselkedő vagy fantasztikus háttér nélkül. De úgy látszik mégis amazokra, a fantáziát megmozgatókra nagyobb a kedve.

Uj Idők 1899. V. 14-7.

Mint minden olyan ember, aki szélesebb látóhatárokon szeret bolyongani, Márkban is tömérdek a bonhommia, a derült, harag és epésség nélkül való jókedv. A filozófus, aki jó szemével az élet nyomoruságait, a föld kisded tragédiáit szakadatlan sorban szemléli, egy bizonyos foku olimpusi derültséget érezt lelkében. Mesterséges ellenméreg-e ez, avagy a gondolatok bizonyos leszűrődéséből ered-e, nem tudom. Márkban, a viziók festőjében akkora adagban van meg ez a humor, hogy csak úgy önti magából. A Royal-kávéházban három-négy nagy fóliókötetet tartogatnak, tiszta, fehér rajzpapirral tele, ahova Márk az ő jóízű ötleteit belerajzolgatja. A Royalba járó festők és szobrászok szolgáltatják a modelleket. Az egész társaság — helyi műszóval a rojalisták — alaposan le van karikirozva e nehány kötetben. Közéletünk e kedves kitünőségeit senki sem jellemezte jobban, mint a *Lázban* és a *Vizió* szerzője. Hogy micsoda pompás humort es mennyi jellemző erőt tud Márk e végtelenül egyszerü vonalakba önteni, azt olvasóink meglátják abban a karikatura-sorozatban, a melyet a rojalisták albumából átvettünk s e számban elszórva közlünk.

Márk Lajos olyan fiatal még, hogy tulajdonképpen nem is szabadna róla e nehány portré-sort írnom. De éppen a művészetben mellékes az anyakönyvvezető minden okmánya és egy oly jelentékeny és erős attakokban előretörő festő, mint amilyen Márk, sokkal inkább érdekel minket a praktikában megderesedett, de egyébként is mindig szürke professzoroknál. Az életet, a művészi álmokat, a frissen támadt hangulatokat hirdető ifjú gárdát szeretjük s azok sorában az olyan nagytehetségü, bátor és erős képzelő-erejü művészeket, mint Márk.

Lyka Károly

Orgonavirágok. Egy csokor orgonavirággal diszítette husvéti számunk borítéklapját *Ujváry* Ignác, a kitünő festőművész, aki ezzel nemcsak nagy talentumáról adott bizonyitékot, hanem az *Uj Idők* egyik legszebb címlapját teremtette meg. A kiválóan diszkrét, üde színes lap a tavaszi virágfakadás költői hangulatát viszi a magyar családok olvasóasztalára, amelynek az *Uj Idők* immár öt év óta szivesen látott vendége, barátja. Az új címlappal a szerkesztőség és a kiadók dokumentálni akarják azt a fáradhatatlan törekvésüket, hogy magas művészi színvonalra emeljék a lapot, számot vetve az előkelőség, a magyaros ízlés és eredetiség követelményeivel. Minden műbarát bizonyára örömmel pihenteti tekintetét *Ujváry* Ignác e finom alkotásán, amelynek tavaszias színpompája, zamatja, frissesége az erjedő, bimbózó szabad természetről irt költemény. Köszönetet mondunk érte a kitünő művésznek, aki abba a kellemes helyzetbe juttatott minket, hogy az *Uj Idők*-et ezzel a gazdag diszü címlappal ékesithettük föl.

Premiérek. Érdekes premiére volt mult héten a Nemzeti Színházban. Császár Imrének, a kiváló, intelligens fejü színésznek drámája került előadásra. A darab nagy sikert vívott ki, mert bővelkedik hatásos jelenetekben.

Hátránya a téma kopottsága, az alakok vázlatossága és a nagy frazeológia, melybe szinte belefullad az egész darab.

Tárgya röviden a következő: Pataky festő bűnös viszonyt folytat Darlay báró feleségével, később azonban ez a viszony terhére lesz, annál is inkább, mert beleszeret a Darlay báró hugába, Irénbe. Szakitani akar az asszonynyal, azonban az lehetetlen, mert a szenvedélyes, mindenről megfeledkező asszony kiméletlenül, brutálisan fölfedez mindent a férjének, Irénnek, az egész világnak. A festő megadással elfogadja és viseli vétkének következményét, eltávozik az asszonynyal. Azonban a bűnös szerelemnek vége s midőn Sarah megbizonyosodik felőle, hogy Pataky szívéből kihalt minden érzés iránta, megmérgezi magát. Irén pedig, a tiszta, fehér lelkü leány, kiábrándul és elfordul Patakytól, akit pedig azelőtt szeretett és a festő megtörve távozik. A negyedik fölvonásnak ez a néma jelenete talán a legszebb és legkifejezőbb az egész darabban.

Tolnai Ákos

Márkus Emilia remekül játszott. Különösen a második fölvonás végén bámulatos volt örjöngő kitörése. Bájos volt *Cs. Alszeghy* Irma mint *Irén* s a *Teréz* szerepét Paulayné játszotta finom előkelőséggel. *Mihályfi* a festő gyönge, akarat nélkül való alakját személyesitette, *Gyenes* pedig a tudós, megcsalt férjet, Darlay bárót. — Szombaton este volt a bemutatója a Magyar Szinház-ban *Márkus* József és *Hegyi* Béla *Liliputi hercegnő*-jének. A háromfölvonásos énekes szinmű tisztességes sikert aratott. Márkus József ismeri a drámairás gyakorlatilag hasznosítható szabályait és ügyes kézzel bonyolította darabjának a meséjét. A kis *Tilly*, Holm uzsorás unokája, *Van der Tokken* játékos boltjában tévedésből elad egy bábut, amely Tropp Darius bábszinházigazgató javitásba adott primadonnája, a liliputi hercegnő. Az elromlott dívát kétségbeesve keresi Tropp, miközben a kis Tillyben födözi föl új primadonnáját. Az új liliputi hercegnő lázba ejti az egész világot, a habituek pezsgős lakomát csapnak a tiszteletére . . . Ekkor lép be első ideálja, Gusztáv, a bábukészítő legény és hazahívja. Tilly ingadozik és a színpadé marad. Amikor azután a gavallérok megbántják, hazaszökik. Zsugori nagyapját megint elkápráztatják valami pénzzel és Tilly Gusztáv felesége lesz. Ezt a mesét, amelynek néhány csinos epizódja van, szép zeneszámokkal tarkította Hegyi Béla.

MINDENFÉLE

Magyar irók Amerikában

Végre valahára lehullanak azok a sorompók, amelyek eddig a magyar irodalom elől elzárták a külföldet. Íróink néhányát ugyan már lefordították különböző idegen nyelvekre, de részben rosszul, részben töredékesen. A külföldnek ma sincs fogalma a mi irodalmi életünkről és termelésünkről. Főleg a két nagy világnyelv, a francia és angol terjeszthetné a magyar talentum ismertetését, de hát kevés ember fáradozik ebben az ügyben. Nagy örömünkre szolgál, hogy egy fiatal magyar iró, ifjabb *Hegedüs* Sándor most Amerikában széleskörü propagándát csinál a magyar irodalomnak. *Hegedüsnek* sikerült kivinnie több nagy newyorki kiadónál, hogy iróink egész sorát bemutatják az angolul olvasó közönségnek. *Madách Ember tragédiájá*-nak kiadása már bevégzett dolog, most sorra kerülnek *Kemény* Zsigmond regényei. *Bródy* Sándor több művének kiadásán már javában folyik a munka Angliában, rövid idő mulva Amerikában is megjelenik nehány kötete. Ugyancsak *Hegedüs* irt hosszabb tanulmányt Jókairól egy igen kiváló amerikai revübe, s e munkálkodását folytatja a *Critic*-ben, amelynek hasábjain nemsokára *Herczeg* Ferencről, *Bródy* Sándorról és *Rákosi* Viktorról fog közzétenni kimerítő tanulmányokat. A világ legelterjed-

Császár Imre

Márk Lajos festő

Vul. 1867 aug. 25, Rettegen.

~~Budapesten~~, München, = Párisban [végezte tanulmányait

Életképeket ~~[illegible]~~ akt ~~[illegible]~~ kompozíciókat, s női

arcképeket festett. 1910. Amerikai ~~[illegible]~~ maat s ott ~~[illegible]~~ s. 10 évig

főleg női képmásokat készített.

1925. óta Budapesten él.

Régebben illusztrálásnál is foglal kozott.

[és Budapesten Benczúrnál

Földmívelésügyi minisztérium III. 238.

Márk Lajos

Jeritza Mária archeje 1925-ben New Yorkban készült

Ind

Dr. Siklóssy László.

Márk Lajos. Művészeti Szalon (Kolozsvár) 1926. dec. sz. 12-16. l.

1910-1921 ig élt Amerikában, majd 3 esztendő multa ismét kiment egy esztendőre. Tőleg New Yorkban élt, ezenkívül New-Port, Denver, Buffalo, Philadelphia és San Francisco voltak a főstációk, hol Márk ön álló kollektív kiállítással vagy napoli kollekcióval szerepelt.

—

, kissé jobbra tekint. Jobb kezét ölében (nyug-
latóujjával állát támasztotta meg, mint-
vállán ~~egy~~ légy ül. Középütt elválasz-
ynek gonatai lelógnak, meg szemöldöke sö-
, fülbevalójának és karpereczei körül ~~a bal~~
és ~~ugyane~~ bal kéz (ennek) negyedik ujján karika-
kék onhájának dereka elöl fűzős és ing
i puffasztottak.

67.5 : 55.5 cm.

in Plainer Lajos kir. könjegyzőtől 100 fston
in 4924 sz. alatt engedelmezett hitelből (29/900)
3-án (457/900), az elszámolást elfogadta
3 sz. levont (689/900).

aplo száma 434/900.

Márk Lajos

irod

Lendvay Károly: Márk Lajos és az amerikai milliomosok. Képes Hét. 1911. 129–130. l. Öt képpel, közöttük a művész arcképével.

U. 144

Anekdoták Márk Lajos amerikai tartózkodásával kapcsolatban. Reprodukálva amerikai arcképei közül: 1) Dr. J. W. Jayne, 2) Miss F. Martin of Rose, 3) Miss Bryant Turner, 4) Mr. Lucius M. Cuthbert.

MEGHIVOM...

NYOMTATVÁNY

Mélt.
Nagys.

dr Szentiványi Gyula

úrnő — úr

BUDAPEST

I. Horthy M. út 10.

Márk Lajos

Lásd.

Szépmüv. Múzeum
irattára 1479/1909.

2061-909-98

731. Keretek.

1 darab völgyelt, ~~és~~ kelelt és sima arany-keret.
Méretei 134:73 cm.
Becsértéke.....10 K

Jegyzet. 1127-906-77

Márk Lajos MDK

Női arckép, olf.

Műcsarnok 1900/1901. téli kiáll.

Márk Lajos MDK

Atelierben, olf.

Női arckép, olf. I-II.

Műcsarnok 1900/1901. téli kiáll.

M.D.K.

Márk Lajos

Az "Irodalom és Müvészet" c. rovat irja: "Munkácsy "Krisztus Pilátus előtt"-jének sikerült szénrajz másolatát -az eredeti festmény fele alakjában- készitette el a tizennégyéves Márk Lajos. A másolatot Pálik Béla, Keleti Gusztáv és Schickedanz kiválóan sikerültnek tartják és a fiatal naturalistának, -kit Keleti Gusztáv vesz vezetése alá- szép jövőt jósolnak". A másolatot kiállitják.

Képes Családi Lapok. Bp. 1882. juni. 4.
4. évf. 36. sz. 573. lap

MÁRK LAJOS festő

Tornyai Jánosnak 1928-ban kiállitása Baján. Levél hozzá "Kedves Mester és Barátunk! Kiállitásod alkalmából sok szeretettel üdvözlünk-rengeteg sikert kivánunk neked is, de a bajaiaknak is, akiknek sikerülend eredeti Tornyaiakat szerezni. Márk Lajos, Kernstok Károly, Torocskai Wiegand Ede, Berán Gyula, Gábor Móricz, Herman Lipót, Kallós Ede, stb. V.T. Melléklet. 165. old

DÖMÖTÖR JÁNOS: Tornyai Baján 145. old

A MÓRA FERENC Múzeum Évkönyve. 1. 1966-1967
Szeged. 1968

Márk Lajos

A szombathelyi kiáll-on szerepelt.

P.H.931.V.14.

M.D.K.

Márk Lajos

Zsoldos Andor aláirással interju a müvésszel, amelyben a berlini kiállitásról, majd a pesti Mücsarnokban rendezett kiállitásáról beszél és az Amerikában töltött időről, ottani munkájáról. /A cikk hiányos, mint általában a Szinházi Élet valamennyi példányai, igy az az interju cimét nem lehet megállapitani. Később lesz pótolva./

Szinházi Élet. Bp. 1923. aug. 26-szept.1. XIII. évf. 35. sz. 5. lap.

Márk Lajos

MAGYAR MŰVÉSZETI KIÁLLÍTÁS NEWYORKBAN

Rendkívüli érdekes hír érkezik Amerikából. A németek művészi sikerein felbuzdulva, a magyar festők reprezentativ kiállítását készítik elő Newyorkban. A kiállítást a Munkácsy-céh rendezné. Annak fáradhatatlan elnöke: Márk Lajos tudvalevőleg néhány hónap óta ismét künn dolgozik. Művészi megrendelések lebonyolításával egyidejűleg már megtette az előkészületeket a magyar kiállítás megszervezésére.

1

A Magyarság
1929. 120. l.

MAGYAR FILM IRODA
Igazgatóság: IX, Hungária-alsókörút 15
Telefon: *146-346
Hiradóraktár: VIII, Szentkirályi-utca 25
Telefon: *145-510

Budapest, 193 8 III/11

Szállitólevél

T. Műkenlékek

39 dul 18 x 24 cm vág
ötvetten

M. T. I. rt. nyomdája 24918

Márk Lajos és Kallós Ede

"Szabad müvésziskolát" alapit a két müvész, -közli a Müvészet c. rovat.
"A pikturát és a sculpturát" tanitják majd, mint a két müvészet szabadságának hirdetői és mesterei, akiknek célja a talentumok felfedezése és vezetése abban az irányban, amely annak a tehetségnek a legmegfelelőbb.

A HÉT, Bp. 1907. aug. 25. XVIII. évf. 34. sz. 575. lap.

Márk Lajos

1942. március 18.-án New Yorkban
öngyilkosságban meghalt. 75 éves
korában. „Tehetséges és kedves ember
volt, nagy szellem és ötlet."
(1942. július 9.)

Kemény Simon: Naplói (Tények és tanúk)
Bp. 1987. 152. l.

MDK

Márk Lajos

Női arckép, repr., Társulati dij

SzmKT. 5o-155.1.

M.D.K.

Márk Lajos, festőművész

1906-ban Műcsarnok kiállításon szerpelt Egerben, Miskolcon, Kassán, Eperjesen, Sátoraljaújhelyen, Debrecenben és Gyöngyösön

Zsadányi Guidó: A felvidéki vándorkiállitások története. 187.o.

A Herman Ottó Múz. ÉVkönyve. IV. MISKOLC, 1964

Mailik Lajos

1909-ben ment Amerikába. San Franciskóban dolgozott 2 évig, 1911-ben ő is Newyorkban telepedett le.

Budapesti Hirlap

1912. szept. 8. (Magyarnak Amerikában.)

U. 484/a

Márk Lajos

Szül. Retteg (Szolnokdobo-
kamegye) 1867 Br. aug. 25.
5 gim. Budapest
1885/86 I. vendeglát.
1885/86 II. " "

Hélin- (féle terület, spinnési) IV. 215, 216.

Márk Lajos MDK

Lindh Marcella, arckép, olf.

Műcsarnok 1900/1901, téli kiáll.

Márk Lajos MDK

Férfiarckép, olf.

Műcsarnok 1900/1901 téli kiáll.

Márk Lajos

MDK

Syren-fészek, olf.

Műcsarnok 1899/1900 téli kiáll.

Márk Lajos MDK

Női arckép, repr.

Műcsarnok 1900. tavaszi kiáll.

Márk Lajos MDK

Női arckép, olf.

Műcsarnok 1900/1901. téli kiáll.

MDK

Márk Lajos

Lehullott a rezgő nyárfa, olf.

Műcsarnok 1900/1901 téli kiáll.

MDK

Márk Lajos

"...és részegedjetek meg szerelmeseim", olaj, Lipótvárosi Kaszinó-dij, looo Kr.

SzmKT 5o - 131-132 l.

MDK

Győri Képző- és Iparművészeti Egyesület vásárlásai.
/levélbeli közl. Győr, 1943. XI. 15./

Márk Lajos

MDK

Kalopygé, repr

Márk Lajos gyüjt. kiáll.
Nemzeti Szalon 1907. nov.

M.D.K.

Márk Lajos

Makai Emil: "A debut" c. irásához készitett festmény-illusztrációt.
Repr.

"A Lipótvárosi uj kaszinó falfestményeiből"
Két festményről repr.

Magyar Salon, Bp. 1895. okt. hó, 24, kötet
15, 1o3-1o6. lap

lem körében, minthogy a gyűjtemény már évek óta eladó volt s hazai és külföldi piacon való elhelyezéséről gyakrabban volt szó. A gyűjteményben túlnyomórészt képek, bútorok és szőnyegek vannak.

A KALOCSAI SZÉKESEGYHÁZ ALAPJAIT KIÁSSÁK

Szent Imre herceg jubileumával kapcsolatban Kalocsa város egyházi és világi hatóságai elhatározták, hogy a székesegyháznak még Szent István korából való romjait a mostani székesegyház déli oldalán az alig egyméteres mélységből felszínre hozzák. Az ásatásoktól nagyértékű műemlékek napfényre jutását remélik.

AJÁNDÉK AZ IPARMŰVÉSZETI MÚZEUMNAK

A Művészeti Múzeumok Barátainak Egyesülete szép ajándékban részesítette az Iparművészeti Múzeumot. Megvásárolta azt a szép régi magyar kelengyeládát, mely a hunfalvi (Szepes m.) katolikus plébániatemplomból került elő és ott az egyházi textiliák őrzésére szolgált. Az 1692-ből való gyönyörűen faragott és festett láda a legrégibb magyar bútorműves emlékek közé tartozik. Rövidesen kiállításra kerül a múzeumban.

kiállítást rendeznek a Nemzeti Szalonban. Ez alkalommal a néhány társaságon kívül álló művész is vendégszerepelni fog az érdekesnek igérkező bemutatón.

MAGYAR MŰVÉSZET AMERIKÁBAN

Eddigelé igen sokszor olvastunk a külföldi lapokban híreket a német, sőt az osztrák iparművészek különféle időszakos szerepléseiről Amerika művészi életében. Mostanában pedig a franciák készülnek hatalmas erőfeszítésekkel arra, hogy képző- és iparművészetük méltó helyet kapjon abban az ötvenhatemeletes felhőkarcolóban, amely véges-végig a francia-amerikai gazdasági és kulturális kapcsolatok megerősítését fogja szolgálni. Jóleső örömmel vettük annak a hírét, hogy a közeljövőben a mi művészi érdekeink számára is megfelelő tér fog odakint kínálkozni. Márk Lajos, aki hosszú évtizedeket töltött künn Amerikában és Silbermann Ábris műkereskedő közös akcióra határozták el magukat. Ennek az eredménye lesz az a kiállítási helyiség, melyben váltakozó magyar képző- és iparművészeti bemutatók lesznek a legjobb élő művészek munkáiból.

saját kedvtelésére maga körül alkotni, egy finom levegőjű, művészi ensemblet, melynek értéke az összhatásban s nem az egyes tárgyak kiválóságában rejlik.

Amint a vastag szőnyegekkel borított lépcsőkön át felérünk a gyüjtemény első emeletére, egyszerre a régi francia élet halkszavú kultúrájának és artisztikus levegőjének középpontjában találjuk magunkat. Kiáltó anakronizmusnak érezzük a nagy bulvárok felhallatszó ideges lármáját és autózaját.

A három emeleten elhelyezett Cognacq-gyüjtemény anyaga főként XVIII. századi francia bútorokból, képekből, falkárpitokból és kisebb iparművészeti tárgyakból tevődött össze. Mindez intim kis szalónokban és budoárokban interiőrszerűen van elrendezve; a szobák falai mind gyönyörű, régence-kori, Louis XV. ill. Louis XVI. korabeli faburkolatokkal vannak borítva, melyeknek már az előkelő provenienciája is jelzi magas, művészi értéküket: a legtöbbjük az Orleans-család és a Prince de Wagram birtokából származik. Színes falkárpitokkal díszített folyosóról nyílik az első emelet három kis szalónja. Feltünik, egy igen finom Louis XVI. szalóngarnitura, Boucher bájos pásztorjelenetei után készült Bauvais-szövésű kárpitozással s egy elsőrangú Louis

A szemben lévő fal fülkéjéből Kien Long idejéből származó impozáns kínai madarak és állatalakok néznek le nagykomolyan a vidám rokokó társaságra. Ugyanilyen finom, graciozus hangulatot árasztanak Guardinak, a falakon szétszórtan elhelyezett kis, velencei »vedutái«.

Hasonló színes és meleg képet nyujtanak a második emelet szalónjai. Egy, muzeális értéket képviselő komoly darab tünik rögtön szembe a bútorok között: hatalmas Louis XVI. ágy, aranyozott faállványának négy sarkán díszes oszlopokkal, felül ovális kerettel, melyből gazdag, világoskék brokát baldachin omlik alá.

A harmadik emelet első szalónjában néhány elsőrangú, vörös-krétával készült Watteau-rajzot találunk; különösen figyelemreméltó az egyik, mely kecses rokokóhölgyet ábrázol, dús atlaszruhába öltözve, Vibráló anyagszerűsége Watteau rajzaira olyannyira jellemző. Az egyetlen bútordarab ebben a szobában egy Louis XV. nyugágy, mely egy kis benyílóban van elhelyzve és ügyesen megvilágítva. Meleg, bois de rose-színü bársonya igen hatásosan jut érvényre. A nagy szalón közepén, egy jó állapotban lévő XVI. sz.-i Ispahan-szőnyegen foglal helyet a gyüjtemény egyetlen XVII. századi bútordarabja:

Márk Lajos

Illusztráció Herczeg Ferenc "Andor és Andrés" cimü regényéhez. repr.

Márk Lajos gyüjt. kiáll.
Nemzeti Szalon 1907. nov.

Szül. 1886-ban. 1911-ben volt első nagyobb sikere *Komédiások* című kötetével, amelyet ő és *Kürthy* György rajzoltak és adtak ki *Harsányi* Zsolt szövegével. 1921-ben Angliába ment ki, s ott a Graphic rajzolója lett. Meghívták az udvarhoz, lerajzolta György királyt, Lloyd George-ot s mindenütt nagy elismerést szerzett a magyar névnek.

Majthényi *György*, író. Szül. 1885-ben. Meleg lírával átszőtt, gondos realizmusú regényével *(Majális)* az *Athenaeum* pályázatán tünt fel.

M. Á. K., a *Magyar Általános Kőszénbánya* r. t. rövidített tőzsdei neve.

Makay *Margit*, a Vígszínház művésznője. Szül. 1892-ben. 1910-ben rövid ideig Miskolcon játszott, majd a Vígszínház tagja lett és a naiva szerepkörben sok bájos, közvetlen alakítással tette ismertté nevét. 1919 óta felesége *Márton* Miksa dr.-nak, az Athenaeum Színpadi Művek Osztálya igazgatójának.

Makay Margit.

Malátakávé, közegészségi tápszer, amelynek az a jelentősége, hogy különösen szoptatós anyáknál, gyermekeknél, szívbajos és ideges embereknél a babkávét pótolja. Koffeinmentes, nagy táperejű, jóízű ital, amely — tekintve a babkávé nagyméretű drágulását — nálunk is hamar általános tápszerré lépett elő. Hazánkban gyártja a *Szt. István Tápszerművek r. t.* Kőbányán.

Málnai *Béla*, építőművész. Szül. 1878-ban. Lechner Ödön tanítványa. Azok közé tartozik, akik a magyar stílusmotívumokat is bele akarják vinni az építészetbe.

Malomsoky József Asztalosárugyár r. t. *Malomsoky* József asztalosmester alapította 1865-ben. A gyár eredetileg épület- és portálberendezések gyártásával foglalkozott és ez iparágakban nemcsak a bel-, hanem a külföldön is ismertté tette a nevét. A vállalat rohamos fejlődése szükségessé tette szélesebb alapokon való vezetését, miért is a Leszámítoló bank égisze alatt 1917-ben 1·5 millió korona alaptőkével részvénytársasággá alakult át. Üzemét megnagyobbította, legmodernebb gépeket szerzett be és az immár megnagyobbított üzem a tömörbútorgyártást is megkezdte. A gyár rohamos fejlődése az alaptőkének 1920-ban 6,900.000 koronára való felemelését tette szükségessé. Részvényeit jegyzik a budapesti tőzsdén.

Manager (angol; *e.*: menedsa), vezető, rendező, igazgató. A lósportban a versenyistálló-tulajdonos helyettese, aki a nevezésekről s a lovaknak a versenyekben való indításáról intézkedik.

Manchester Guardian (The) (*e.*: dze mencseszter gádjen), angol kereskedelmi és politikai napilap, a gyapotipar hivatalos közlönye, Manchesterben.

Manifesztum (latin), kiáltvány.

Maniu *Gyula*, erdélyi román politikus. A háború előtt és alatt Erdély egyik kerületét képviselte a magyar parlamentben, 1918 nov.-ben az erdélyi románok részéről ő vezette a tárgyalásokat Aradon a Károlyi-kormány kiküldöttével. Most a bukaresti parlament tagja. Több ízben volt miniszter. Egyik vezetője annak a mozgalomnak, amely Erdély számára tág autonómiát kíván.

Mann, *Heinrich*, német író. Szül. 1871-ben. *Die drei Göttinnen* című nagy regényciklusa a modern regény expresszszionizmus felé vezető útjának első jelentős állomása.

Mann, *Thomas*, német író, az előbbinek öccse. Szül. 1875-ben. Egy lübecki patrícius-család több generációjának történetét átfogó, *Buddenbrooks* című regénye a legnevezetesebb modern epikai kompozíciók egyike. Goethei szigorúságú nyelve, mély analízisei s nagy költői bensősége egyéb műveit is az új német irodalom standardműveivé avatják. *(Tristan; Tod in Venedig; Königliche Hoheit; Herr und Hund*, stb.). *Fiorenza* címmel romantikus drámát is írt.

Mánuel (II.), Portugália volt királya. Az atyja és idősebb bátyja ellen elkövetett gyilkos merénylet után 1908 febr. 1.-én került trónra. 1910 okt. 5-én kiáltották a portugál köztársaságot és Mánuelnek menekülnie kellett. Jobbára Angliában él, abban reménykedve, hogy egyszer mégis csak visszakapja a koronáját.

Mánuel portugál király.

Maran, *René*, francia író. Egyik afrikai gyarmat néger hivatalnoka. *Batuala* című négertárgyú, izzó színekkel

írt, a fehér civilizáció ellen forduló regénye 1921-ben megnyerte a *Goncourt*-díjat s szerzőjét egycsapásra divatos íróvá tette.

René Maran.

Maratoni futás, az olimpiai versenyek legkiemelkedőbb száma. Az első athéni olimpiászon (1896) a maratoni győzelem emlékére rendezték először a maratoni síkról Athénbe vezető úton 40·2 km.-en. Akkor egy *Pierze* nevű görög atléta nyerte meg, aki később hősi halált halt a görög-török háborúban. A versenyben magyar atléta, *Kellner* Gyula, a *BTC* tagja, lett harmadik. A maratoni futás azóta egyetlen olimpiász programjáról sem hiányzott. A maratoni futás távján atlétáink közül a legjobb időt *Királyi* Pál, az Egyetértés Sportklub tagja, érte el, aki 2 óra 50 p. 5·8 mp. alatt futotta meg a 40·2 km.-t.

Maratoni futás.

Marconi (*e.:* márkóni), *Guglielmo*, olasz mérnök, a szikratávíró gyakorlati megvalósítója. Szül. 1864-ben. Jelenleg (1922) nagy angol társulat élén áll.

Marczali *Henrik*, történetíró. Szül. 1856-ban Marcaliban. 1895 óta a budapesti egyetemen a magyar történelem nyilvános rendes tanára. A magyar történetírás legelső mestere, Mária Terézia és II. József korának legalaposabb kutatója és történetírója. Folyton dolgozott és dolgozik, de egyetemi tanári működésében ezidőszerint több érdemes tanártársával együtt meg van akadályozva.

Marczali Henrik.

Márffy *Ödön*, festőművész, a *Nyolcak* (l. o.) egyike. Szül. 1878-ban. Párizsban tanult s itthon egyik első agitátora lett a posztimpresszionista törekvéseknek. 1921-ben feleségül vette *Ady* Endre özvegyét.

Marghiloman *Sándor*, román államférfi. Szül. 1854-ben. 1918 márc.-tól nov.-ig miniszterelnök volt. A központi hatalmakkal való együttműködést kívánta.

Margitszigeti pálya, a *MAC* tulajdona a Margitsziget déli részén. 1903-ban fejezték be, évekig ez volt az atlétikai bajnokságok színtere. Fekvése a legszebb Budapesten, de befogadóképessége (10 ezer ember) csekély.

Margó *Ede*, szobrász. Szül. 1872-ben. Zala, Mátrai, Strobl tanítványa, Párizsban is tanult. A párisi Salon-ban *Agónia* című márványszobrával díjat nyert. A szobrot aztán a magyar állam vette meg. *Pongrácz* Szigfriddel ő készítette az aradi Kossuth-szobrot. Az ő munkája a debreceni Kossuth-szobor, a Szacsvay-szobor, a nagyváradi Szigligeti- és a szegedi Dankó-emlék.

Marianne.

Marianne (francia; *e.:* márián), 1. az ötvenes években Franciaországban működött szocialista irányzatú titkos társaság; 2. a francia köztársaság gúnyneve; karikatúrákban is gyakran szerepel, mint kivágott ruhájú frigiai sapkás nő.

Marinovich *Jenő*, *dr.*, a budapesti államrendőrség főkapitánya 1922 júl. 1. óta. Kitűnő bűnügyi szakértő, akinek döntő befolyása volt évtizedek óta a rendőrség bűnügyi osztályának irányításánál. Mint egyszerű rendőrdíjnok kezdte 30 esztendővel ezelőtt pályáját az államrendőrségnél.

MÁRK LAJOS.

(Önéletrajz.)

Édesapám a festőpályát luxuspályának tartotta, ezért egyre intett, hogy előbb egzisztenciámat biztosítsam s csak aztán ragadjam meg az alkotó ecsetet; viszont huszárönkénteskoromban, jó Pászthy Kálmán kapitányom a lovardában egy alkalommal megállította az ügető osztagot és dr. Matuska barátomat akként aposztrofálta, hogy

Márk Lajos.

Az Est Hármas Könyve 1923.

Márkus *Emília*, színművésznő. Szül. 1862-ben Szombathelyen. A Nemzeti Színháznak 1877 óta egyik legkiválóbb, sokszor ünnepelt tagja, 1908 óta örökös tagja. Klasszikus színművek, valamint modern drámák hősnőinek művészi ábrázolásával országos hírnevet szerzett és működése korszakot jelent a magyar színjátszás történetében. 1882-ben *Pulszky* Károlynak, az egykori Országos Képtár 1898-ban tragikusan elhunyt igazgatójának, felesége lett. 1906 óta *Párdány* Oszkár ny. miniszteri tanácsos felesége.

Márkus Emília.

Márkus *Miksa*, hírlapíró. Szül. 1868-ban. A »Magyar Hírlap« felelős szerkesztője. 1908-ban megkapta az udvari tanácsosi címet. A Budapesti Ujságírók Egyesülete 1912-ben elnökévé választotta és ez időtől változatlanul elnöke az egyesületnek, amely 1919 óta a Magyarországi Ujságírók Egyesülete címet vette fel.

Martos *Ferenc*, író. Szül. 1875-ben. Könnyed, finom verselő, sok pompás operett-librettó szerzője *(Bob herceg; Aranyvirág; Leányvásár*, stb.).

Masaryk *Tamás*, a cseh köztársaság elnöke. Szül. 1850-ben a morvaországi Hodoninban, ahova az apja — egy Nyitra megyei kocsis — a fia születése előtt költözködött. Éveken keresztül a bécsi, később a prágai egyetemen a filozófia tanára volt. Számos tudományos munkát írt. Ezek közül feltűnést keltett Marx tanairól és Oroszország helyzetéről szóló könyve. A háború alatt külföldön a cseh-szlovák állam eszméjének igyekezett a kormányokat megnyerni. Legeredményesebb volt a propagandája Amerikában, ahol *Wilson* elnököt teljesen meghódította. Ő alapította meg Párizsban a cseh-szlovák nemzeti tanácsot, mely az összeomlás után székhelyét Prágába tette át. 1918-ban ideiglenesen, 1920 máj. 28-án hét esztendőre köztársasági elnökké választották.

Masaryk Tamás.

Mascagni *(e.:* mászkányi), *Pietro*, olasz zeneszerző. Szül. 1863-ban. Világsikerét a *Cavalleria rusticana (Parasztbecsület)* című operájának köszönheti (1890). Későbbi műveivel nem volt sikere. Legújabb munkája a *Petit Marat (A kis Marat)*, amelyet 1920-ban mutattak be Milánóban.

M. A. Sz., a *Magyar Atlétikai Szövetség* rövidített neve. Az atlétika központi szerve Magyarországon. Alapították 1897-ben, a Nemzeti Lovardában, a *MAC*, a *Fővárosi Vívó Club*, a *Torontáli Atlétikai Club* és a *Wesselényi Vívó Club*. Elnöke (1922) *Stankovits* Szilárd. A szövetség székhelye: *Budapest, IV. Veres Pálné utca 9.*

Matin (Le) *(e.:* lö máten), mérsékelt köztársasági irányú francia napilap Párizsban.

Matlekovics *Sándor*, a magyar közgazdasági szakférfiak nesztora. Szül. 1842-ben. Volt kereskedelemügyi államtitkár, elnöke volt az 1885.-i országos kiállításnak. Jelenleg (1922) elnöke az Országos Iparegyesületnek és a Magyar Közgazdasági Társaságnak. Értékes, nagy irodalmi munkásságot fejtett ki és egyik legharciasabb képviselője volt mindig a szabadkereskedelmi politika érvényesülésének.

M. Á. V.

A *Magyar Kir. Államvasutak* rövidített neve. A magyarországi vasúthálózatnak legnagyobb része (körülbelül 85%-a) a *MÁV* és a kezelésében álló helyi érdekű vasutak vonalai. A magyar vasúthálózat eredetileg magánvasúti rendszer alapján épült ki. 1868-ban az állam a cs. kir. szab. északi vasút *Pest—salgótarjáni* vonalát megváltotta. E vonal volt Magyarország első állami vasutja. Ettől kezdve részben a már meglevő magánvasutak fokozatos államosítása, részben új építkezések folytán a *MÁV* hálózata egyre növekedett, úgyhogy e vonalakkal együtt a *MÁV* egész hálózata 1914-ben közel 19.000 km volt, amelyből 11.000 km. a *MÁV* kezelésében volt h. é. vasúti vonalakra, 8000 km. pedig a tulajdonképpeni állami tulajdonban lévő vonalakra esett.

A trianoni békeszerződés végrehajtásával a *MÁV* e hatalmas vonalhálózatának 64%-át elvesztette, amennyiben hálózatának 11.525 km.-nyi része a környező utódállamok fenhatósága alá került. Csonka-Magyarország államvasútja ezidőszerint (1922) összesen 7338 km., amelyből 4150 km. a *MÁV* kezelésében lévő h. é. vasuti vonalak

hát nem szégyenli magát jogász létére, hogy nem tud könnyen ügetni, — Márk az tud — pedig *csak piktor!*

Ilyen és ehhez hasonló buzdításokra a festészetet választottam életpályámul és tanulmányaimat megkezdtem Pesten, — majd Münchenben, Párizsban folytattam és mai napig nem fejeztem be. Díszoklevelet, aranyérmeket, ezüst- és bronzérmeket nyertem Milánóban, Münchenben, San Franciscóban, Párizsban; Budapesten pedig társulati nagydíjat, kis aranyérmet, Lipótvárosi kaszinói díjat, New York állam kiküldöttje voltam a sanfranciscói internacionális zsűriben. Ezekhez az a megjegyzésem, hogy fenti babérokat festészettel szereztem — míg kenyeremet művészettel!

Jóllehet utazni sohasem szerettem, sorsom úgy kívánta, hogy az utat Amerikába kétszer is megtegyem. Amikor első alkalommal jártam kint, egy benszülött csodálkozva nézte, hogy milyen könnyen beszélek idegen nyelven (magyarul beszéltem!) s azt kérdezte tőlem, hogy voltam tán Európában is? — Egyszer, — feleltem.

Másodszor Lloyd George-zsal egyidejűleg érkeztem az Egyesült Államokba. — A »Sun«-ban megjelent mindkettőnk arcképe az érkező notabilitások között. Az arcképek alatt azonban a nevünket elcserélték s így a George fotográfiája alatt az állott, hogy *Louis Márk hungarian artist*, ellenben az én derűs felkunkorodó bajszú ábrázatom alatt: *Lloyd George, british statesman* neve feszített! Én megdöbbentem a tévedésen, de Lloyd George, tekintve, hogy ilyen mutatós külsővel harangozták be, mint köztudomású, kenterben csinálta meg karrierjét. Ez különben inkább a Lloyd George biográfiájához tartozik.

A festészetről szólva, a portréfestészetet tartom a legnehezebb pályának; sok hasonlóságot kíván a megrendelő s ha az egyszer megvan, aztán megbocsátja az esetleg belecsúszott művészetet. — Viszont a portretista a képzőművészek — tenoristája! —

A művészetről az a véleményem, hogy a komoly művészet nem ismer izmusokat, akár neo-, akár poszt-, akár más impresszionizmust, csupán művészeket. A csoportosulás ilyes cégérek alatt inkább küzdelem a kenyérért, mint a művészetért. A magam művészetéről pedig azt tartom, hogy hiába dicsérnek — száz év mulva úgyis elfelejtenek, — illetőleg hiába szidnak — száz év mulva úgyis bronzba öntenek.

Márk Lajos

Márk Lajos 1867-ben szül. Rettegen, Erdélyben. Münchenben Hollósynál, majd Párizsban tanult. Aztán Benczúr mellett dolgozott. Először szatirikus zsánerképeket festett, majd arcképeket, és különösen színes és temperamentumos női portréival sorra nyerte a díjakat. 1910-ben Amerikába költözött s Buffalóban mingyárt igen nagy sikere volt kollektív kiállításával. Mint karikaturista és illusztrátor is kiváló, számos magyar regényt élénkített kitűnően megfigyelt, jellegzetes rajzaival. 1921 óta ismét állandóan Budapesten él.

Márkus *Dezső*, karmester. Szül. 1869-ben. Eleinte mint zongoraművész működött, később karmesterré lett. 1898-ban a prágai német színház, 1901-ben az amsterdami színház karmestere volt, 1903-ban a budapesti Operaházhoz szerződött. 1911—14-ben a Népopera igazgatója volt. 1917-ben a Városi Színház főzeneigazgatója lett. Nagyképzettségű, komoly és lelkiismeretes karmester. Felesége *Szoyer* Ilona, az Operaház és a Népopera volt tagja.

Márkus Dezső.

Mindezen kívül olyan világi személyek is tartoztak a rendhez, akik adományaikkal gyarapították a rend vagyonát. Őket csak hűségfogadalom kötötte a rendhez, s így bármikor megválhattak tőle. Női ág kezdettől fogva tartozott a rendhez. A külön kolostorban élő apácák főleg a betegápolásban vettek részt. A tiszteletbeli hölgyek és lovagok számának nagyobb mértékű emelkedésére csak az újkor folyamán került sor.

A rend címere vörös mezőben nyolcszögű, villás végű, ezüst johannita-kereszt. Ez a nyolc evangéliumi boldogságot szimbolizáló keresztforma a XIV. század második felétől kezdett elterjedni. A címerpajzs fölött hercegi korona látható. Jelmondata „Pro fide" (A hitért). A rendi öltözetet még Gérard írta elő: fekete köpeny, fehér kereszttel. Később fekete ruha, mellén fehér kereszttel, fölötte vörös köpeny ugyancsak fehér kereszttel. Másutt azt olvashatjuk, hogy háborúikban fényes fegyverzetet, vörös köpenyükön ezüst keresztet viseltek. Napjaink felé közeledve általában vörös zubbony, fekete nadrág, fekete köpeny, bal oldalán a johannita-kereszttel, és egyenes kard teszi az ünnepi alkalmakkor viselt öltözéket. Részben a viszonylagos szervezeti lazaság eredményezte a rendjelek változatosságát. A katolikus máltai lovagrend jelvénye általában a fehér zománcos johannita-kereszt, a szárak között egy-egy liliommal. Ettől eltér a cseh–osztrák ág rendjele, melynél a liliomok helyett arany, kétfejű, koronás sas tölti ki a szárak közeit. Mindkét típusú jelvény arany koronán függ. A jogi lovagok, valamint a világi nemes hölgyek és lovagok számára készült jelvény koronája felett a lovagrend címerpajzsa, valamint zászlókból és fegyverekből álló, arany trófea jelenik meg. A szalag mindegyiknél fekete selyem. A világi rendtagok jelvénye a fél rendkereszt volt, melyet egy szabályos johannita-kereszt felső, negyedik szárának hiányával különböztettek meg a három osztály rendjeleitől. Ők „donátok" (félkeresztesek) néven váltak ismertté.

A keresztes háborúk idején a rend sok új taggal bővült, ezekből „nyelvek" szerint nyolc csoport jött létre. A XVIII. század derekától minden nyelvcsoport rendi méltóságot választott. A választott méltóság viselője egyben az adott csoport feje is volt: nagykomtur, nagymarsall, nagyadmirális, nagyperjel, nagykancellár stb. E nyolc méltóságnak a lovagokénál nagyobb kereszt járt, ezért nevezték őket nagykeresztteseknek. Közülük választották a nagymestert. A Brandenburgban letelepült johanniták már a XIV. században elszakadtak a rodoszi lovagoktól. A reformációval pedig az új vallás követőivé váltak, így a katolikus máltai rendtől teljesen elkülönültek. A XIX. században újjászervezett máltai lovagrendtől való megkülönböztetésül a protestáns johannita szervezetet nevezik johannita lovagrendnek. A nagy múltú rend ezen ágát oszlatta fel 1811-ben III. Frigyes Vilmos porosz király, tekintélyes birtokait pedig Poroszországba olvasztotta, s a következő évben királyi porosz johannita rendet alapított, mely azonban csak nemesi kitüntetésként funkcionált. A rendet eredeti szellemében IV. Frigyes Vilmos állította vissza 1852-ben. A rendjelvények azóta lényegében változatlanok. A fehér johannita-keresztet, melynek szárai között négy aranykoronás porosz sas helyezkedik el, fekete selyemszalagon, nyakban viselik. A rend osztályainak megfelelően: kommendátori kereszt, jogi lovagkereszt és tiszteletbeli lovagkereszt létezik. Korona csak az első két osztály rendjelét ékesíti.

Szent János lovagjai hazánkban a XII. században telepedtek meg. Rendjüket uralkodóink pártfogása kísérte. Részt vettek II. Endre jeruzsálemi hadjáratában, IV. Bélának pedig a tatárjárás idején tettek hasznos szolgálatokat. Érdemeik elévülhetetlenek a gyógyítás tudományának terjesztésében is. A keresztény ügyek mellett a rend általánosan ismert funkciója ma is a betegellátás és a jótékonyság világméretű gyakorlása.

ALBRECHT GYULA

Máltai lovag

Tiszteletbeli lovag rendjelvénye

A rend régi viselete

Mohamed

Bajor Gizi az Azra főszerepében

A Magyar Színházi Intézet Színháztörténeti Múzeuma nemrég két értékes olajfestménnyel gazdagodott. Az Egyesült Államokban élő Louis Mark Jr. nyugalmazott diplomata ajándékozta a gyűjteménynek apja két művét: Lábass Juci és Bajor Gizi egy-egy portréját. Alkotójuk, Márk Lajos a kiegyezés évében született az erdélyi Rettegen, és a századelő egyik népszerű alakja lett. Már tizenhárom éves korában remek másolatot készített Munkácsy Mihály Krisztus Pilátus előtt című képéről. Hat év múlva a müncheni Akadémiára került Herterich osztályába. A második szemeszter végén a bajor állam egy férfiaktjáért a szokásos ár ötszörösét fizette a tanítványnak. A karrier és a tanulás Párizsban folytatódott. A Julien Akadémián Robert Bougueraeu, Ferrier és Robert-Fleuri voltak a mesterei. Hazatérése után a fővárosban, a Benczúr mesteriskolában dolgozott. Munkáit Ferenc József is kedvelte, akiről portrét is festett. Lyka Károly a Művészet 1907. évi egyik számában nagy tanulmányban méltatta Márk Lajos művészetét. Márk ekkor „Budapest festője", a főváros szalonjainak, budoárjainak, asszonyainak és azok aktjainak plasztikus ábrázolója, aki a keresetlen mozdulatokban és a drapériák érzéki játékában találja meg a női test szépségét. Lyka Károly szavait rövidesen a Nemzeti Szalonban megrendezett gyűjteményes Márk Lajos-kiállítás támasztotta alá. A harmincöt kiállított mű elenyésző része volt portré. Csak festményeket láthattak a látogatók, noha Márk Lajos mint grafikus, karikatúrák, plakátok és könyvillusztrációk alkotója is jelentőségre tett szert. A kiállítás egyik eredménye öt meghívás Németország különböző városaiba, amelyek közül csak a berlininek és a düsseldorfinak tett eleget, mert közben Amerikába is hívták. 1910-től 1921-ig, bár többször hazalátogatott, de az Egyesült Államokban élt. Ott házasodott meg, és ott született fia is. Ez idő alatt népszerűsége az óceánon túl is egyre növekedett.

A Panama-csatorna megnyitása alkalmából rendezett San Francisco-i nagyszabású Nemzetközi Kiállításon aranyérmet nyert képeivel. Önálló gyűjteményes kiállításokat rendezett az Egyesült Államok számos városában, illetve több képpel szerepelt más tárlatokon is. A New York-i National Arts Clubban rendezett kollektív kiállítása indította el amerikai diadalútját. Nem is vált hűtlenné New Yorkhoz, de New-Port, Denver, Buffalo, Philadelphia és San Francisco is megismerhette művészetét. A kinti „felső négyszáz" elhalmozta porté-megrendelésekkel: Miss Claudine Morrisról készült festménye és a világhírű bécsi operaénekesnőről, Jeritza Máriáról 1925-ben, New Yorkban festett portréja az egész világ illusztrált sajtóját bejárta. Mindkét hölgy féloldalasan, egy kanapészerű alkalmatosságon ül, nyugodt tartásban, kezük ügyében valamilyen textília. Ez a beállítás jellemző Márk portréira. Ugyanígy örökítette meg a Színháztörténeti Múzeumban látható képen Márkus Emíliát és Lábass Jucit. Ebben a tartásban – paradox módon – a modellek kevésbé merevek, és alkalmat ad a festőnek egy-egy szép kéz és a textília kölcsönhatásának, az anyagok plasztikusságának kifejezésére. Márk Magyarországon is portréfestőként vált ismertté, noha a kiállításokon életképeivel, csendéletszerű alkotásaival, tájaival is bemutatkozott. 1938-ban Amerikában telepedett le, és ott halt meg hetvenöt éves korában. Képeit a Brooklyn Museum, a Manhattan Club, a buffalói Albright Gallery ugyanolyan tisztelettel őrzi, mint a Nemzeti Galéria, a Nemzeti Múzeum vagy a Magyar Színházi Intézet Színháztörténeti Múzeuma.

1935 tavaszán, Csánky Dénes rendezésében a Műcsarnok adott otthont a III. Nemzeti Képzőművészeti Kiállításnak. Ezen minden kiállító három alkotással vehetett részt. Márk Lajos két portréja és a Teraszon című műve szerepelt. A két portré egyikének címe: Germánné Bajor Gizi. Márk Lajost Szép Ernő, illetve az általa írt nagy sikerű színmű ihlette meg, amelynek a sikersorozata nem is elsősorban az írónak, hanem Bajor Gizinek volt köszönhető. A színmű pedig az Azra volt, amelyet 1930. február 7-én mutattak be a Nemzeti Színház Kamaraszínházában. Az Azra műfaja mese. Alapja Heine azonos című költeménye. Szép Ernő mindazt belefoglalta ebbe az alkotásba, ami a kor és saját stílusát, életérzését, de elsősorban divatját meghatározta. Szimbolizmusba hajló romantika, némi szecessziós beütés, keleti környezet, hatalmas szerelem és transzcendentális világ, kábítószer mérge és halál. Az elérhetetlen kalifa még elérhetetlenebb lánya liliomos udvarának őrzését az azrák törzséből való jemeni rabszolgára bízták. Az ifjú szerelme a lányt is felgyújtja: felrúgva az udvar rendjét, sok galibát okoz apjának. Végül már el is szökne a rabszolgával, de a fájdalomtól eszét vesztett azra nem a hús-vér asszonyt, hanem az általa elképzelt Leilát választja – a halálban. Szép Ernő műve a klasszikus értelemben vett dramaturgiai előnyökkel nemigen dicsekedhet, Bajor Gizi és partnere, Uray Tivadar azonban kétszázötvennél több előadást hozott ki belőle. Pedig a próbák során a szerző nem volt elégedett Bajor Leilájával, amely különbözött az ő földöntúli asszonyról szőtt elképzelésétől. Főként az a hisztérikus nagyjelenet, amit a művésznő „műsoron kívül" alakított, amikor Szép Ernő közölte vele aggodalmait. Bajor Gizit azonban egy szál szegfűvel és testtartásban is kifejezésre juttatott megbánással ki lehetett engesztelni. A premier után pedig, az immár elégedett költő kézírását közölhette a Színházi Élet: „Beszél. A szűz szerelem révületét hallod hangra kelni. A virágokat hallod, amikor

MÁRK LAJOS festő Muzsák, 1990. 2.

Mark Lajos

U. 819

Halmi Arthurral
egy házban lakik New-
Yorkban. Sok arcképet
festett 1912–13. telén,
és genre képet is eleget.
Kitűnően fest, jövő nyá-
ron valószínűleg haza jön

Pesti Napló. 1913. szept. 14

(Magyar művészek
Amerikában.)

-ként P. 140.- ar. P. 280.-

Teljes tisztelettel

HOUBA ÁNTAL FIAI

műasztalosok

Budapest, VI., Üveg-utca 34.

Telefon: 2-928-57.

Márk Lajos

a Lipótvárosi Kaszinó dísztermének
medaillon képei

Thirring Bpest

67. l.

Márk Lajos

U. 4061.

Az Est.

1925. jun. 21. (Márk Lajos newyorki műtermében.)

P. F. N. =

Newyorkban festett képei Margaret Sanger, Dorothy Gordon, Mrs Alexander L. Low, Mrs. Tower Bridges, Dorothy Moris.

serkész csapat szervező bizottsága.
tya-u. 5. sz. — Telefon: 86—4—85.

ruljon legalább hozzá, hogy minden
k az idei Világjamboree-ra!

! *Asszonyunk!*

bája lesz a magyar cserkészmozgalomnak.
ozás. Jamborre, magyarországi megrendezése rend-
kat állít minden magyar cserkész csapat elé.
erkészei is kiszeretnék venni ebből a munkából
rezzük, mely parancsolja, hogy az élen járó csa-
renek a Jamborre megrendezésében, másfelől pedig
világtalálkozó lelki értékeiből, minél gazdagabban

dig a jóbarátok áldozatkészsége és a magunk be-
eleget tettünk, — hogy anyagiak híjján, egyetlen

MDK

Márk Lajos aranyérem

Magyar müvészet a san-franciscoi kiállitáson.
Az Ujság, 1916, okt. 27. 14 l.

Márk Lajos festőművész
Névnap
Tükör előtt
Pihenő
Fotel előtt
Gyöngynyakék
Ablaknál
Pamlagon

Festőművészek gyüjteményes kiállitása Pécs.
1930. október november

kis kockáiba hármas fehér pontokat helyez. Kedvelt színei a kék, vörös, sötétrózsaszín és zöld. Ezenkívül sok aranyat használ.

19. HORAE BEATAE MARIAE VIRGINIS.

Latin. Kis oktáv. XV. század.

Hártya. (Charta virginea.) 110×80 mm. 82 levél. Texturaírással 16 sorba írva. Vörös feliratok, kék és arany kezdőbetűk. 7 *nagyobb és* 112 *kis iniciálé. Kötés:* XIX. századi barnabőr-borítás, a hátlapja régebbi.

Francia munka a XV. század első negyedéből.

A Simor-könyvtár letétje.

1a lap: „Incipiunt hore beate marie virginis secundum consuetudinem romane eccl." *D* iniciálé (19×27 mm), feketével keretelt arany alapon kék betű. Belül, arany alapon háromszirmú levélkékben végződő kék, zöld, piros indakörök. Némi eltéréssel azonos iniciálék még a következő lapokon: *28a (D); 33a (D); 37a (D); 44a (D); 51a (C); 64a (D).*

Kék és sötétrózsaszín kis aranybetűk (átlag 8×12 mm) a következő lapokon: *1b; 2b; 3b; 4b; 6a; 7a* (13×16 mm); *8b; 9a; 10b; 11b; 13a; 14a (2); 15a; 15b; 16b; 18a; 18b; 19b; 20a; 22a; 23a; 23b; 24a; 24b; 25a; 26b; 27a (2); 27b; 28a; 28b; 29a; 30a; 30b; 31a; 31b (3); 33a; 33b; 34a; 34b; 35b (2); 36a; 36b (2); 37a; 37b; 38b; 39a; 39b; 40a (3); 41a; 41b; 42a; 42b; 43a (2); 43b; 44a; 45a; 45b; 46b; 47a; 48a (2); 48b; 49b; 50a; 50b (2); 51a; 52a; 52b; 53a (2); 53b; 54a; 54b (3); 55a* (13×19 mm); *55b; 56a; 56b; 57a; 57b;*

je a *Népszabadságban*
a múlt év tavaszán az olasz hatóságok találtak rá *S. Zoranra*. A szerb származású, svéd állampolgárságú férfi ellen kábítószer-kereskedelem gyanújával Svédországban nemzetközi elfo-

kiló heroint szállító
országba. A 25 éves buc
fit akkor fülelték
átadta a kábítószert
jugoszláv állampolgá
kilós heroinos zacsk

Százéves a Duna-palota

Százéves a BM Duna-palota épülete. Az évforduló alkalmából több jubileumi rendezvényt tart az intézmény. Mától a palota történetéből rendezett kiállítás tekinthető meg.

Az épület, amely 1945-ig kaszinóként működött, majd Fórum Klub néven írók, művészek találkozóhelye volt, 1948-tól került a Belügyminisztériumhoz. Hat éve nyitotta meg kapuit a nagyközönség előtt, azóta különböző rendezvények otthona. Konferenciák, kiállítások ugyanúgy helyet kapnak itt, mint koncertek, színdarabok, állófogadások és esküvők. Márk Lajos festőművész freskóival díszített színházterme neves előadókkal dicsekedhet: Dvorák például itt vezényelte saját szimfóniáját. Bartók Béla pedig ide pályázott A kékszakállú herceg vára című művével.

B. R.

Tocsik elhalas

Tocsik Márta betegsé
Fővárosi Bíróság sze
halasztotta a mára ki
gyalást abban a polgá
amit az ÁPV Rt. ind
gásznővel szemben. A
az indokolta, hogy a
tanúmeghallgatásokk
tódik, akikhez Tocsik i
ket intézett volna. Ért
szerint tanúként idéz
Liszkai Pétert, az ÁPV
vezető jogtanácsosát
Pétert, a Vektor Rt. vez
Mint ismeretes, az ÁP
resetében a megbízási s

Szombaton

Ismét korszerű

Szombattól vár[illegible]ar

NÉPSZABADSÁG 1997 máj. 28
MÁRK LAJOS

...sleges, hiszen *Vass* ...dája – *Szathmári* ka- ...*gendi* vezérletével – ...ett, sőt öt góllal (10:5) A félidő 11:9-cel zá- ...atásban viszont egy- ...ibáztak támadásban ...t, és csak a továbbra ...rmában védő Szath- ...olt köszönhető, hogy ...y a hajrára. A csehek ...kor dicséretes, ha hozzátesszük, hogy két éve Izlandon a legjobb tizenhatig sem jutott el a legénység.

További eredmények: Izland–Norvégia 32:28, Spanyolország–Horvátország 31:25, Koreai Köztársaság–Jugoszlávia 37:33, Egyiptom–Kuba 24:20, Svédország–Litvánia 32:20, Oroszország–Tunézia 20:14, Franciaország–Japán 22:21.

...korán búcsúzott Goran

...skó továbbjutott a Roland Garroson

...SZ

...TT MUNKATÁRSUNKTÓL

...ri a labdát – tett meg- ...llenfelére *Krocskó Jó- ...oslak* elleni mérkőzés ... szettjének közepén. ...r két nyert játszma állt ... neve mellett és a har- ...n is vezetett.

...degeim szétzúzódnak – ...el a nézőtérre Krocskó ...gyanennek a mérkőzés- ...gyedik szettjében, ami- ...yon úgy nézett ki, hogy ...kre marad a döntés: a ...lép-e tovább a második ...a, vagy a szlovák. Ne- ...ért ... nem volt annyira ... moly feladat koncentrálni – nyilatkozta Krocskó József a mérkőzés után.

Következő ellenfele is ismert már: *Simiannel,* a világranglistán nálánál tíz hellyel előrébb rangsorolt franciával játszik. Ha nyerne – de szép is lenne! – *Michael Changgel* találkozhatna a harmadik fordulóban.

Jim Courier 1991-ben és 1992-ben a Roland Garros bajnoka volt férfi egyesben. '93-ban még döntőt játszott *Sergi Bruguerával,* egy évvel később az elődöntőig jutott, attól kezdve egyfolytában „mélyrepül". Az idén produkálta pályafutása ...teni mélypontját, miután már az első fordulóban kikap... a svéd ...

M.D.K.

Márk Lajos,festő

A Műcsarnok festői közé tartozott.Naturalista eszközökkel megfestett bizonytalan jelentésü allegóriái voltak.524.o.

Kampis Antal: A Képzőművészetek

A Kultúra Világa.III.köt.A képzőművészetek,a zene, a szinház és a film.Minerva.1960.Bpest

Márk Lajos

MÁRK LAJOS: NŐI ARCKÉP
TÁRSULATI DÍJ 1902.

Szm K T 50-147 l.

POLL HUGÓ: HAZATÉRŐ BUCSÚSÓK.
TÁRSULATI DÍJ 1908.

5. Rombaux Egide. A sátán jeányai. Köszö
6. Lagae Jules. Dr. Lambotte E. arcképe. Br szobor.
7. Lagae Jules. Goffin Arnold arcképe. Br szobor.
8. Lagae Jules. Dillens J. arcképe. Bronzsz
9. Lagae Jules. Lequine L. arcképe. Bronzsz
10. Khnopff Fernand. Alarcosnő. Rézkar
11. Rassenfosse Armand. Munkásnő. Rézkar
12. Khnopff Fernand. Virágot tartó nő. Rézk
13. Danse Auguste Michel. A modell. Rézk
14. Stevens Alfréd. Hárfásnő-zöld ruhában.
15. Rops Félicien. Ártatlanság. Rajz.

Márk L...

Márk Lajos (Retteg, 1867. aug. 25. — N
arsképfestő és illusztrátor. Münchenben,
folytatott tanulmányok után 1910--21 közö
élete végén É-Amerikában élt, ahol főleg
kat festett. Alakos képei (Tükör előtt, I
kedveltek voltak. Több dijat nyert. Ameri
mos gyüjteményes kiállitást rendezett. Pl
zett, és kiváló karikaturista volt. Több
Atelierben, Intimitások, Kisértés, Láz) a
Lyka Károly: M.L. ujabb festményei (Müvés

Magyar Életrajzi Lexikon

MDK

Márk Lajos festő

Gyüjteményes tárlata az Ernst Múzeumban 1927. jan. 23.- án nyilt meg.

Magyar Művészet, 1927. 2.sz. 113.l.

tegi fiú meghódította a világot. A következő stáció Páris volt, hol a Julien-akadémiában Robert Bougueraeu és Ferrier voltak mesterei. Páris után Budapesten a Benczur-mesteriskolában dolgozott Márk, aki hamarosan kedvence lett a budapesti közönségnek. A XIX. század fordulóján, amikor a magyar festők is azt gondolták, hogy utána kell küzdeniök és szenvedniök a világ művészeti küzdő piacán nagyrészt már elintézett küzdelmeket, amikor kiváló tehetségek letértek helyesen megkezdett útjukról csak azért, hogy valamely hangos irány uszályába ők is bele fogódzkodjanak: Márk haladt megkezdett útján. Csodás szinpompájú kompoziciók kerültek ki ecsetje alól, mintha egy felsőbb hatalomtól kapott volna parancsot, hogy fesse meg azt a gondtalan világot, amelynek nincsen sejtelme az elkövetkező vízözönről. Az aranykor modernizált mesevilága ragyog felénk Márk képeiről, melyeken nem tudjuk, mit csodáljunk inkább, szinesen tolonganak tündérország aktjai, tarka selymes, bársonyos, directoire-kalapos női. *És részegedjetek meg, szerelmeseim*, mondja az egyik képcím a vásznon ábrázoltaknak. Mi viszont hálásak vagyunk Márknak a tiszta művészet boráért, amellyel becsületet szerzett mindenfelé a magyar névnek.

Belterjes művészeti gazdálkodást folytatunk mi magyarok. Tele vagyunk kiváló tehetségekkel, a nagyvilág azonban kevésről vesz tudomást. E kevés között, ma élő festőművészeink közül egyik első helyen van Márk Lajos, aki 1910-ben megkezdődött amerikai tartózkodása alatt nemzetközi márka lett. Tizenkettedfél esztendeig volt kint az Egyesült Államokban, honnan 1921-ben jött haza Budapestre, majd három esztendő mulva ismét kiment egy esztendőre. E hosszú időt főképen New-Yorkban töltötte. Ezenkívül

NÁDLER RÓBERT: Profil

A Műcsarnok Őszi Tárlatáról

New-Port, Denver, Buffalo, Philadelphia és San-Francisco voltak a főstációk, hol Márk vagy önálló kollektiv kiállítással szerepelt, avagy valamely kiállítás keretén belül, nagyobb kollekcióval. A siker nyomon kisérte: a felső négyszáz — ilyen szerény számot mondanak az Egyesült Államokban a Londonban emlegetni szokott felső tízezer helyett — Márkban a klasszikus angol arcképfestők méltó utódát látta és elhalmozta őt megrendelésekkel.

— És hogy is jött eredetileg az amerikai út gondolata, kérdeztem.

— 1907-ben kollektiv kiállítást rendeztem a Nemzeti Szalonban. Ekkor Németország öt különböző városába meghívtak kiállításra. Ezek közül azonban csak Berlinbe és Düsseldorfba mentem el, mert időközben amerikai barátaim unszolására egy amerikai turnére szántam rá magamat, amelyből hosszas otttartózkodás lett.

— Hogy teltek el a háborús évek?

— Nem volt semmi baj, csak az a szorongó érzés, mely állandóan rajtam ült a bizonytalanságban, hogy mi is történik idehaza. Ezt a szorongást azonban felére csökkentette *Rózsi*, ki mindent megosztott velem.

S a művész szeretettel néz feleségére, aki egy foteuil mélyéről valóságban is, szinpompás vásznakon örökéletre festetten is visszamosolyog a mesterre. A Greenwich-Villageben megkötött frigynek egy nyolcesztendős, csupa-ötlett fiucska lett a gyümölcse. Ha valaki igazán tudni akarja, hogy miben gyönyörködik legjobban Márk Lajos, (t. i. a szóbanforgó idősebb), elárulom, hogy azokban a tréfás mondásokban, amelyekkel ifj. Márk Lajos megörvendezteti. Sajnos, ezek elkrónikázására már nincsen helyem. Ha pedig erre nincs, akkor még kevésbé lehet olyasmire, mint kitüntetések felsorolására. Ilyesmiről nem is kérdezem a mestert; majd a lexikonokban elolvassuk, hogy e két világrészben hol mindenütt tüntették ki. Inkább műveiből szeretnék e lapok hasábjaira többet beszorítani. Az itt közöltek közül egyik-másik azok közül való, amelyek a new-yorki National Arts Club-ban rendezett kollektiv kiállításon voltak kiállítva s amelyek a mester amerikai sikereit megalapozták. Jeritza Máriának arcképe, mely az egész világ illusztrált sajtóját bejárta, 1925-ben New-Yorkban készült. Col. Henry

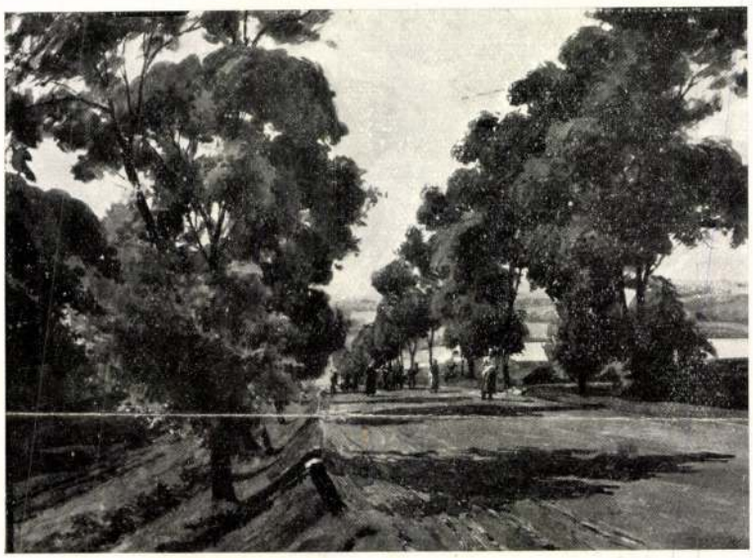

NÁDLER RÓBERT: Fasoros országút

Az Aquarellisták és Pasztellfestők Tárlatáról

Watersonnak — az amerikaiak Rákosi Jenőjének — arcképe nemcsak festői erényeket, de lélektani elmélyedést is mutat. Hát kompoziciók nincsenek?

— Dehogy nincsenek, — szól a mester — s egy félig kész nagy vásznat mutat, egy igazi Márk-ízű assembléet, mely az olasz renaissance minden derüjét egyesíti az angol finomsággal.

— Hiszen ez tegnap még sehol sem volt, — állapítom meg és megfenyegetem Louist, hogy elmondom neki a német ember tréfás beszélgetését az angollal a kölni dómról. (Olvasóim biztosan ismerik, azért nem írom ide.).

— Tegnap még nem volt itt — riposztoz Louis — de vasárnap már a falon lesz, mert az eféle megrendelés nem tűr egy perc halasztást sem; ezt az ebédlőnkbe rendelte — a feleségem.

Márk ma frissebb, mint valaha.

Siklóssy László dr.

Ezt a karrikatúrát Márk Lajos rajzolta abból az ötletből, hogy Kallós Ede a Műcsarnok tárlatán megnyerte a 2000 koronás Rökk Szilárd-féle díjat. A szoborműt, amelyet a zsűri e nagy díjjal koszoruzott, Kozma Sándor síremlékének egy részlete: a törvényt őrző római, aki felett Juszticia istenasszony őrködik. Márk az istenasszony helyébe Kallóst rajzolta, akihez hálásan emelkedik a pályakoszorús római.

—«»—

Uj könyvek

Az Uj Idők szerkesztőségének a következő új könyveket küldtek:

Magyar könyvtár, szerkeszti Radó Antal, Wodianer F. és fiai kiadása. A következő új füzetek jelentek meg: Anatole Francetól Crainquebille-Putois, fordította Gábor Andor; Alexander Bernáttól Shakespeare és Turchányi Elemér fordításában: Roger mester siralmas éneke a tatároktól elpusztított Magyarországról.

A nyelvtörténeti szótárról. Bartha József, Melich János és Szilasi Mór közreműködésével írta Simonyi Zsigmond. Kiadta az Athenaeum.

A hevesmegyei nyelvjárás. Irta Becze Nagy János. Heves vármegye támogatásával kiadta az Athenaeum.

A képviselőház ideiglenes házszabályai. Irta Solus. Sármán Arnold könyvkereskedésének kiadása, Budapesten.

Ilus asszony és más elbeszélések. Irta Gaghy Dénes. Megjelent a Franklin-Társulat kiadásában.

Egy rendőr naplójából. Rajzok és elbeszélések. Irta Laky Imre. Kimnach László és Egry József rajzaival. A Pátria irodalmi vállalat kiadása.

Adatok és vélemények a tagosítás és birtokrendezés új törvényhozási rendezéséhez. — Tallián Béla földmívelésügyi miniszter megbízásából összeállította a m. kir. földmívelésügyi minisztérium mezőrendőrségi és birtokrendezési ügyosztálya.

Budapesti Szemle. Szerkeszti Gyulai Pál. December havi füzet.

A mi érdekeink. Irta Somlyói V. Ignác. Kiadja Ugocsa vármegye iparfejlesztő bizottsága.

Versek. Irta Kordina Lilly. Megjelent Budapesten, a szerző saját kiadásában.

Lia könyve. Költemények, írta Peterdi Andor. A szerző saját kiadása.

Csókok, szenvedések. Költemények, írta Halmi Bódog. A szerző saját kiadása.

—«»—

A SZERKESZTŐ ÜZENETEI

H. Judith, *Bukarest.* Van-e férfiu, aki még sohasem volt szerelmes? Ez körülbelül olyan kérdés, mint amilyent Ninon de l'Encloshoz intéztek nyolcvanéves korában: „Mikor szünik meg a nő szeretni?“ Ő azt felelte, hogy kérdezzenek meg egy öregebb asszonyt. — Ami az ön kérdését illeti, nem hisszük, hogy volna olyan férfiu, de azért lehetséges. Newtonról, a nagy tudósról mondják, hogy őt egész életen keresztül annyira elfoglalta a buvárkodás, hogy soha eszébe sem jutott a nő. De a világ Newtonnak csakis az agybeli működését látta kifejezve munkáiban, arról azonban, hogy mi történt a szívében, nincs tudomásunk. Az igazi nagy szenvedélyek nem mennek ki a piacra, ha kimennek, több bennök a hiuság, mint az érzés s azért a világ a legtöbb esetben nem tud róluk. Ha akad valaha útjában egy férfiu, akiről azt mondják, hogy sohasem szeretett, a valószinüség amellett szól, hogy elrejtve, a szíve mélyén él egy nagy szerelmi érzés, amelynek nem lehet és nem szabad megnyilatkoznia. S mivel hallgat, föltételezik róla, hogy nem létezik.

D—ó C—a. Igenis, a „kremsi fehér“, tudományos nevén bázikus szénsavas ólom, határozottan mérges és a háztartásokból kizárandó. Ha Ön még eddig nem vallotta kárát, örüljön neki és legyen a jövőben óvatosabb. Mi bizony már nagyon csunya következményeit láttuk a „kremsi fehér“ alakjában a szervezetbe belopózkodott ólommérgezésnek.

Egy kis fiu naplójából. Elmésebben és szebben van mindez megírva egy „Rossz fiu naplója“ című, amerikai eredetü könyvben, amely pár év előtt magyar nyelven is megjelent. Nem mondjuk, hogy abból van véve, de e hang, a stílus, sőt a meseszövés is körülbelül ugyanaz.

A férfiért. Eszünkbe juttatja azokat az ételeket, amelyekben minden együvé van hordva: drága fűszer, inycsiklandozó mártás stb., de mégis hiányzik belőlük valami, amit a szakács fantáziájának lehetne nevezni. Az irónál ez az eredetiség, amelyet nem pótol semmi egyéb. Kitaposott ösvényen halad az ön elbeszélése is.

G. Tibor. A december negyediki számban meg volt írva róla, hogy nem közölhető.

Drótostót. 1. A vendéget mindig illik kikisérni. 2. Virágot elfogadhat. 3. Megfelel.

D. Renée. Az illető tán teljesíti óhajtását, de mégis helyesebb, ha nem fordul hozzá kérésével. Mivelhogy levelét elkésve kaptuk, már csak ebben a számban válaszolhatunk.

Dr. M. Jenő. Szíveskedjék beküldeni a fényképet. Ha megfelel, helyet szorítunk neki.

H. *Kolozsvár.* Ön is megkapja.

Szivargyűrűk. Többen fordultak hozzánk azzal a kéréssel, hogy mondjuk meg nekik, hol tehetnének szert szivargyűrükre? Forduljanak Kenessey Kálmánné úrasszonyhoz Nagy-Kőrösön, aki szivesen megadja a kivánt fölvilágositást, ha a válasz számára levélbélyeget mellékelnek.

4834. számu előfizető. A két ifjusági színmű olyannyira németizü, hogy annak kiadása magyar nyelven cseppet sem kivánatos.

F. B. *Bonyhád.* A kérdéses színmű még nem jelent meg könyvalakban s igy meg sem szerezhető.

Zombori előfizető. 1. Egy nagyon szép karácsonyi számot kapnak. 2. Ha régi előfizető és a kiadóhivatalhoz fordul, díjtalanul megkapja. De keret, sajnos, már nincsen.

E. Elek. *Kassa.* Van egy ilyen című elbeszélése. Megrendelhető Singer és Wolfner könyvkereskedése útján. Ára postai küldéssel egy korona és húsz fillér.

R. 93. Igenis foglalkozik. Címe: IV., Szervita-tér 1.

A boldogság. Az ön rajza szerint csak az lehet tökéletesen boldog, aki bolond. Nem új fölfogás és már meg is irták egynéhányszor. Az éppen a baj, hogy megirták, máskülönben tán — a kuriózum kedvéért — helyet szorítottunk volna neki.

Chasse-partie. Nagyon is kúszált módon van megírva és erősen kellene földolgozni, hogy egyáltalában irodalmi formája legyen. Mivel azonban témájánál fogva sem nekünk való, nem vállalkozunk az átdolgozás nem éppen könnyü munkájára.

Egyetlen. 1. Nem a fiatal leánytól függ, hogy fogadja-e a szerenádot, vagy nem (hacsak ő maga nem rendeli meg, ami hála Istennek nagyon ritka eset). Azt rendesen az ő előleges megkérdezése nélkül szokták rendezni tiszteletére. A régi jó magyar szokás, amely különben éjjeli muzsikának nevezi a szerenádot, úgy hozza magával, hogy a vége felé egy pillanatra mutatkozzék az ablaknál. Ennyiből áll az ő köszönete is. 2. Az arc védelmére fátyolt akkor kezdi viselni a leány, amikor már félti az arcbőrét a nap hevétől, vagy a széltől. Máskülönben nincs korhoz kötve a fátyol viselése. 3. Boát is viselhet a fiatal leány, még pedig olyan színűt, amely leginkább illik neki. Mivelhogy pedig a fehér szín felel meg legjobban, azt ajánljuk. 4. Édesanyja előleges beleegyezésével elfogadhat karácsonyra virágot. 5. Nincs az ellen semmi kifogása az illendőségnek.

R. A. *Tolna.* 1. Asztaltársaságot, amelyet nők alakítottak, nem ismerünk. Nem is hiszszük, hogy léteznék olyan Budapesten, mivelhogy a nők csaknem kivétel nélkül családi körben étkeznek. Ha azonban egy nők által alakított egyesületnek óhajt tagja lenni, ajánljuk a Magyar Nők Közművelődési Egyesületét (Budapest, Városligeti fasor 26. szám). Forduljon levélben oda és megkapja az egyesület részletes programját, amelyben megvan minden szükséges tudnivaló. 2. A korának leginkább megfelel a fehér ruha. 3. Mindig a nő nyujthat előbb kezet annak, akit bemutatnak neki. 4. Ha az édesanyjának nincs ellene kifogása, megteheti. 5. Csak aztán, ha befejezte a zongorajátékot. 6. Teheti, sőt karonfogva is mehet vele, ha az édesanyja megadta beleegyezését. 7. Olyasmivel, ami kedves az illetőnek, például: egy szép kézimunkával. 8. Sajnáljuk, de üdvözletek fogalmazására már igazán nem vállalkozhatunk.

Falusi menyecske. Azokon a régóta lefagyott kezeken bizony nem könnyü segíteni. Még leginkább várhat eredményt az ichthyolos kenőcstől, amely úgy készül, hogy 10 gram ichthyol sulfammoniacumot elkevertetünk 90 gram amerikai vazelinnak. E csokoládészínü, kátrányszagu zsírral bekeni esténként kezeit, aztán valami igen bő keztyűt húz, hogy az ágyneműt be ne piszkítsa. Reggel langyos vízzel lemossa a kenőcsöt és ezt így ismételi 4—6 hétig. Gyakran láttunk tőle teljes eredményt.

M. I. *Maros-Ludas.* Ha van szép, antik családi ékszere, úgy tűzhet hajába egy-két antik boglárt, fehér kócsaggal, vagy ha ez nincs, lehet virágot is; egy-két szál rózsát vagy fehér krizantémumot. Koszoru és fátyol természetesen csak a leányokat illeti meg.

A javíthatatlan. Magunk is sajnáljuk, hogy a jó kezdetnek nem volt eddig megfelelő folytatása. De nem rajtunk múlik, akikben megvan most is a jóakarat, hogy elismerésünkkel honoráljuk azt, ami jó. Sajnos, hogy azóta nem volt alkalmunk — s ezúttal sincs.

Uj Idők 1904—5. XI.—12. sz.

Reálista. 1. Középfoku állami vincellériskola kétéves tanfolyammal: Bihardiószegen, Nagyenyeden, Egerben és Pozsonyban van. Ezekben a gyakorlati kiképzés mellett az elméleti oktatásnak is tágabb tér van kijelölve. Fölvételi kellékek: ép, egészséges testalkat, betöltött tizenhat éves kor, a népiskola végzése. Az iskolából kikerülő növendékek kisebb szőlők önálló kezelésére, vagy munkavezetői alkalmazásra képesítettek. A vincellér-iskolába való fölvétel történhetik teljes tápdíjmentességgel (szegénysorsuaknál), fél-tápdíjmentességgel vagy a tápdíj fizetésének kötelezettségével. A tápdíj évi 240—300 korona között váltakozik.

A meteor. Az eszme nem rossz, de a kidolgozásban nincs meg az a meggyőző erő és hév, amely szükséges, hogy az efélét elfogadhatóvá tegyen. Követi azt a sablont, amely ellen pedig megíródott az egész.

S. L. *Bajta.* Sajnáljuk, de „mérsékelt áron" senkinek sem küldhetjük a lapot.

H. L. A rajz még oly kezdetleges, hogy nem használhatjuk föl.

Kéziratok, amelyek a hét folyamán érkeztek: Szabó uram Sárikája. Távozóban. Egy a sok közül. Dal az első csókról. Az anya. Éjjel. Piroska menyasszony lesz. Immaculata. Hozzá. A halál. Sajogó szív. A kegyelet. Imádom anyám. Margit. A mi szerelmünk. Anonyma. A levél. Emlékül. Babi és Bübi. Csalfa álom. Szerelmem vége. Nyár derekán. Férfi sorsa a nő. Hozzád. Álmok. Két szív. Szárnypróbálgatások. Ködben. Véleményt a legközebbi számunk egyikében mondunk róluk.

M. Gyula. Ne csináljon semmit, mert csak azt érné el vele, hogy időnek előtte megszürkülne.

X. Nem használható.

Több olvasó. Arról a vígjáték-pályázatról, amelyet a debreceni színház leendő igazgatója hirdetett, a következőket tudjuk: Kiváltatik egy vígjáték, amelynek tárgya Csokonai és kora. Szépprózában legyen írva, de fölhasználhatók Csokonai versei közül azok is, amelyek beilleszthetők a darab meséjébe. A legjobbnak ítélt mű pályadíja ezer korona. Az előadási jog, külön díjazás nélkül, Zilahi Gyula igazgatót megilleti, de más színpadokon is előadható aztán, hogy már színrekerült nála s a más színpadokon való előadásért járó tiszteletdíj a szerzőé. Ugyanez áll a dicséretet nyert többi pályaművekről is: az elsőbbségi jog Zilahi igazgatóé, aki tiszteletdíj fejében az első két előadás jövedelmének tíz, az azután következőknek öt százalékát fizeti. A pályázat határideje 1905 május elseje, a pályaműveket idegen kézzel, olvashatóan leírva kell beküldeni Kovács József, debreceni polgármester címére. A kézirathoz mellékelve pecsétes, jeligés levél, amelyben a szerző neve, polgári állása és lakóhelye meg van nevezve.

D. H. A földrengést jelző készülékek közül a Cacciator-féle van használatban nálunk, Ó-Gyallán és Temesváron. Olasz találmány s hasonlít egy kisebb vályúhoz, amelynek az egyes világtájak irányában egy-egy rovatkája van. A vályút színültig megtöltik higanynyal és lökés esetén a higany kicsurran a rovatkák alá helyezett csészékbe. Ha például dél felül érkezik a lökés, a déli csészébe ömlik. A kiömlő higany mennyiségéből a lökés erejére is lehet következtetni. Hibája azonban ennek a szeizmometernek, hogy gyengébb földrengésnél nem működik, nagyon erősnél pedig a higany annyira megmozdul, hogy az ellenkező irányu csészébe is ömlik belőle. Sokkal megbizhatóbbak azok a műszerek, amelyek mint érzékeny ingák működnek. Ilyen az Ehlert-féle, a Brassart-féle és a Vicentini-féle. Részletes leirásokat nem adhatjuk ezen a helyen, de megtalálhatja a Természettudományi Közlöny 1904. februári füzetében.

Sz. Artúr. (Éjjel.) A témájánál fogva nem nekünk való. Tessék arra gondolni, hogy az Uj Idők családi lap.

V. Ilonka, *Nagyvárad.* Köszönjük a szíves figyelmet. Átadtuk annak, akinek elsősorban szól.

Vadásztréfák. (G. V.) Ezekből a „vadászlatinsággal" megírott történetekből hiányzik az az elem, amely élvezhetővé tenné azokat: a humor. Igy csak egyszerü füllentések, amilyeneket az öreg Münchhausen könyvében bőven találunk, de sokkal több eredetiséggel fűszerezve.

K. F. A rajzok nem közölhetők.

Magyar Társaság Sopron. 1. A kereskedelemügyi miniszter a vasuti tisztképző-tanfolyamon az 1903—4-diki tanévtől kezdődő érvénynyel több tanrendi módosításon kivül a hallgatók fölvételére nézve azt a szabályt létesitette, hogy elvileg csupán oly jelentkezőt vesznek föl, aki már tíz hónap óta vasuti szolgálatban van, a tanév alatt is ebben, illetve vasutjuk ellátásában maradnak és fölöttes igazgatóságuk fölvételre ajánlják. A magántanulók fölvételét egyidejüleg végleg beszüntették. 2. Napidijasi fizetést kap. 3. Nem kötelező.

Nem közölhetők: Nyári éj. A Tisza eredete. (Népmonda.) Beszélgetés. Hogyha te nem lennél . . . Hozzátok. Miért? Nagyanyám írján. Ködben. Én. Minden húrja . . . Gyermek valék . . . Karácsonyfa. Téli estén. Az első csók. Dermedés. Temető mellett. Itt és idegenben. Holdfény.

TARTALOM

Szöveg: *Az utolsó tekintetes úr.* Irta Gárdonyi Géza. — *Négyszáz korona.* Irta Heltai Jenő. — *Költemények: Sors.* Irta Lampérth Géza. — *Összetépett levél.* Irta Feleki Sándor. *Öröm, harag, fájdalom . . .* Irta M. Korniss Aranka. — *Ifjuságí Regénytár.* Irta x. y. — *Barátság.* Irta Szojetlov I. V. — *Feleségemhez.* Irta Bán Aladár. — *Mednyánszky,* Malonyay Dezső könyve. — *Két szép könyv.* Irta Keve. — *Nappali komédia.* Irta Zöldi Márton. — *Rovatok.* Mindenféle. — A szerkesztő üzenetei.

Képeink: Port-Artur éjjeli ostroma. — A Műkedvelői kiállításából (három kép). — A képviselőház üléstermében december tizenharmadikán (hat kép). — A műbarátok körének kiállítása. Wiegand Ede bútora. — Neményi Ambrus dr. — Iványi Jenő. — Joachim József.

Kéziratokat nem adunk vissza.

Laptulajdonos: **Singer és Wolfner.**

Szerkesztőség és kiadóhivatal:

Budapest, VI. ker., Andrássy-út 10. sz.

A Rimaszombati Konzervgyár

szállít postán, frankó csomagolás, egy literes dobozokban zöldborsót, gyengebabot 1 kor., paradicsomot 75 fillér, spárgát 1 kor. 60 fill.-ért, egy kilós pohárban mellange-marmeladot 1 kor., áfonya-kompótot 1 korona 20 fillért, 24-féle húskonzervet á 1 korona.

Ha őszül a haja

használja a „*Stella*" vizet, amely nem fest, hanem a haj eredetiszínét adja vissza. Üvegje 2 korona, Zoltán Béla gyógyszertárában Budapest, V. kerület, Szabadság-tér (Sétatér-utca sarkán).

Nyalánkságok!

Páratlanul finom töltött apró **teasütemények** 1 kiló 2 forint, a világhírü **Bohéme**-torta darabja 1 forint és a kitünőnek elismert **Töff-Töff** torta ujdonság darabja 1 forint. Cím: Megay cukrászdája Miskolc.

Női fehérnemüek

divatos szolid kivitelben, mérsékelt szabott árak. *Kunz József és Tsa,* Budapest, V. ker., Deák-tér 1. Menyasszonyi kelengyék állandóan megtekinthetők.

Minden hölgy

hajhullás, hajtörés és korpaképződés ellen kizárólag *Diana-hajszeszt* rendel. (A hajat nem növeszti.) Nagy üveg 4 korona. Postán szétküldi: Erényi Béla Diana-gyógyszertára Budapest, Károly-körut 5. sz.

Élesztőnélküli egészségi „Kuglóf"-liszt

Fölhívjuk a t. olvasó közönséget eme magyar találmányu árucikk hirdetésére, amelyet *Friedl és Jörös* nagyváradi cég hozott forgalomba, amelyért a cég a st.-louisi világkiállításon ezüstéremmel lett kitüntetve.

Orvosi kitünőségek

egyhangu véleménye az, hogy a Zoltán-féle csukamáj-olaj, amelynek rossz szaga, íze nincsen, a gyermekek legjobb erősítő és tápszere, amiért is ajánlatos ezt is számításba venni a ragályos betegségek elleni védekezésnél. Üvegje 2 korona, a készítő Zoltán B. gyógytárában Budapest, V., Szabadság-tér.

Fejuk J. Károly,

fiumei kávé- tea és angolrum áruháza, *Budapest, IV., Kossuth Lajos-utca 17.* Telefon 44. Tessék árlapot kérni.

Előkelő úrhölgyek

kedvelik Szikszay valódi **Gyöngyvirág arckenőcsét,** mely az arcot és kezeket üdén, lágyan, fehéren tartja és biztosan hat szeplő, pattanás, sömör ellen. Ára **1 K. 20 f. Szikszay Gusztáv** gyógyszertárában **Budapest—Erzsébetfalva** és Török József gyógyszertárában Budapesten.

TANNINGENE

a legismertebb hajfestőszer sötétszürke, barna és fekete, ára **2** frt **50** kr.

Czerny-féle keleti Rózsatej
(Orientalische Rosenmilch)

a legkedveltebb szépitőszer, ára 1 frt. Hyg. Balsamin-szappan 30 kr. FRITSCH-féle napraforgó olaj-szappan 50 és 35 kr.

ANTON J. CZERNY
Wien, XVIII., Carl Ludwigstr. 6. Szétküldés utánvét mellett. Kapható minden nagyobb gyógytárban, drogériában és illatszertárban. — Prospektus ingyen. Budapesten: **Török-féle gyógytárban.**

Singer és Wolfner kiadása Bpest, Andrássy-út 10.

GARAS:

Gúnyos mesék.

Ára 3 korona.

BUDAPESTI HIRLAP: A Garas név erős talentumot föd el, olyan tehetséget, akinek mondanivalója, fantáziája, sok ötlete és kitalálása van s akinek beszéde formás, érdekes és új . . . Tele humorral és szatirával . . .

PESTI HIRLAP . . . A Gúnyos mesék megkapóak. A szerző könyve érdemes arra, hogy a közönség érdeklődése ráterelődjék.

Márk Lajos

MAGYAR MESTEREK

MÁRK LAJOS

Márk Lajossal nem egy kedves közös gondolatom van. Első ezek között, hogy mindketten magyar feleséget hoztunk haza Amerikából. Esküvőnk is csaknem egyidőben volt ugyanabban a városban. Ő is, én is hiába keresnénk még egy kollégapár után. Másik közösségünk: a művészet. Ezen barátságosan megosztozunk: ő alkotja a szebbnél-szebb műveket, én gyönyörködöm bennük. Nem szabad ezt az utóbbit lekicsinyelni. Márk Lajos, ez a kedves humorú szerény ember engedné legkevésbé; ő bizonyára meggyőzne mindenkit, hogy a műélvezés sokkal fontosabb dolog, mint a műalkotás, mert egyébként miért alkotna a művész? Legfeljebb azt nem mondhatjuk, hogy előbbrevaló, mert az alkotásnak időben legalább is meg kell előznie a gyönyörködést.

Csak egy dologban nem értettünk egyet: ennek a cikknek a létrehozásában. Nem akart beszélni önmagáról. Beszéljenek a képek, gondolta, de még ezt sem mondta. Elamerikázta a dolgot, amúgy pestiesen. Végre azonban megértettem vele, hogy mégsem írhatok egy jó barátról annak minden segítsége nélkül.

Képzőművészet 1928. 14. sz.

MÁRK LAJOS: Gyermekarckép

MÁRK LAJOS: A művész és felesége

egészség jele, hogy nem lettünk internacionalistákká, hanem még inkább magyarokká.

A magyar művészet és irodalom csak akkor kapcsolódhatik bele a magyar nemzeti életbe, ha felfogásában, működésében, színeiben és tárgyi megválasztásában eleget tud tenni a nemzet sóvárgásának a nemzeti szépség iránt. Ha meglesz az összhang, az irodalom, a művészet és a nagy tömegeket betöltő hatalmas nacionalizmus között, nem aggódom a magyar irodalom és művészet sorsa tekintetében.

Sajnos, a kultúrális gondolat védelemre szorul. Nem elég, ha csak a kultuszminiszter képviseli, kell, hogy a magyar kultúra védelmének hadseregében a magyar szellemi élet képviselői is felsorakozzanak. Az utóbbi időben a nagy bankok, nagy gyárak, biztosítótársulatok és részben a nagybirtokok vezetői sokallották azokat a kiadásokat, amelyekkel a magyar állam a művelődést igyekszik segíteni. A politikai életben minden termelési ágnak és érdekcsoportnak teljes joga van arra, hogy a maga érdekeit képviselje. Baj csak ott kezdődik, ha ez a felfogás nem mint egy társadalmi csoport véleménye, hanem mint a nemzeti közvélemény állásfoglalása jelentkeznék.

De miként a felsorolt gazdasági érdekképviseleteknek, a magyar irodalomnak és művészetnek is meg kell mondania, mi fáj neki, menynyire vérzik és mit jelent az ő működése a magyar nemzetnek. Elismerem, hogy nagy gazdasági üzemek nélkül nem prosperálhat az ország, de nem prosperálhat tanító, nem virúlhat irodalom, tudomány és művészet nélkül sem.

Ha egyfelől felsorakoznak a gazdasági érdekképviseletek, másfelől mi is tanuságot teszünk a magyar iskola, művészet és tudomány mellett. A verdiktet a nemzet mondja ki, a felvilágosító munkát a kongresszustól várjuk. Meg vagyok győződve arról, hogy a magyar nemzet, amely annyit áldozott a történelem folyamán a magyar kulturáért, most is meg fog bennünket érteni.

tegi fiú meghódította a világot. A következő stáció Páris volt, hol a Julien-akadémiában Robert Bougueraeu és Ferrier voltak mesterei. Páris után Budapesten a Benczur-mesteriskolában dolgozott Márk, aki hamarosan kedvence lett a budapesti közönségnek. A XIX. század fordulóján, amikor a magyar festők is azt gondolták, hogy utána kell küzdeniök és szenvedniök a világ művészeti küzdő piacán nagyrészt

NÁDLER RÓBERT: Profil

A Műcsarnok Őszi Tárlatáról

már elintézett küzdelmeket, amikor kiváló tehetségek letértek helyesen megkezdett útjukról csak azért, hogy valamely hangos irány uszályába ők is bele fogódzkodjanak: Márk haladt megkezdett útján. Csodás szinpompájú kompoziciók kerültek ki ecsetje alól, mintha egy felsőbb hatalomtól kapott volna parancsot, hogy fesse meg azt a gondtalan világot, amelynek nincsen sejtelme az elkövetkező vízözönről. Az aranykor modernizált mesevilága ragyog felénk Márk képeiről, melyeken nem tudjuk, mit csodáljunk inkább, szinesen tolonganak tündérország aktjai, tarka selymes, bársonyos, directoire-kalapos női. *És részegedjetek meg, szerelmeseim,* mondja az egyik képcím a vásznon ábrázoltaknak. Mi viszont hálásak vagyunk Márknak a tiszta művészet boráért, amellyel becsületet szerzett mindenfelé a magyar névnek.

Belterjes művészeti gazdálkodást folytatunk mi magyarok. Tele vagyunk kiváló tehetségekkel, a nagyvilág azonban kevésről vesz tudomást. E kevés között, ma élő festőművészeink közül egyik első helyen van Márk Lajos, aki 1910-ben megkezdődött amerikai tartózkodása alatt nemzetközi márka lett. Tizenkettedfél esztendeig volt kint az Egyesült Államokban, honnan 1921-ben jött haza Budapestre, majd három esztendő mulva ismét kiment egy esztendőre. E hosszú időt főképen New-Yorkban töltötte. Ezenkívül

New-Port, Denver, Buffalo, Philadelphia és San-Francisco voltak a főstációk, hol Márk vagy önálló kollektiv kiállítással szerepelt, avagy valamely kiállítás keretén belül, nagyobb kollekcióval. A siker nyomon kisérte: a felső négyszáz — ilyen szerény számot mondanak az Egyesült Államokban a Londonban emlegetni szokott felső tízezer helyett — Márkban a klasszikus angol arcképfestők méltó utódát látta és elhalmozta őt megrendelésekkel.

— És hogy is jött eredetileg az amerikai út gondolata, kérdeztem.

— 1907-ben kollektiv kiállítást rendeztem a Nemzeti Szalonban. Ekkor Németország öt különböző városába meghívtak kiállításra. Ezek közül azonban csak Berlinbe és Düsseldorfba mentem el, mert időközben amerikai barátaim unszolására egy amerikai turnére szántam rá magamat, amelyből hosszas otttartózkodás lett.

— Hogy teltek el a háborús évek?

— Nem volt semmi baj, csak az a szorongó érzés, mely állandóan rajtam ült a bizonytalanságban, hogy mi is történik idehaza. Ezt a szorongást azonban felére csökkentette *Rózsi*, ki mindent megosztott velem.

S a művész szeretettel néz feleségére, aki egy foteuil mélyéről valóságban is, szinpompás vásznakon örökéletre festetten is visszamosolyog a mesterre. A Greenwich-Villageben megkötött frigynek egy nyolcesztendős, csupa-ötlett fiucska lett a gyümölcse. Ha valaki igazán tudni akarja, hogy miben gyönyörködik legjobban Márk Lajos, (t. i. a szóbanforgó idősebb), elárulom, hogy azokban a tréfás mondásokban, amelyekkel ifj. Márk Lajos megörvendezteti. Sajnos, ezek elkrónikázására már nincsen helyem. Ha pedig erre nincs, akkor még kevésbé lehet olyasmire, mint kitüntetések felsorolására. Ilyesmiről nem is kérdezem a mestert; majd a lexikonokban elolvassuk, hogy e két világrészben hol mindenütt tüntették ki. Inkább műveiből szeretnék e lapok hasábjaira többet beszorítani. Az itt közöltek közül egyik-másik azok közül való, amelyek a new-yorki National Arts Club-ban rendezett kollektiv kiállításon voltak kiállítva s amelyek a mester amerikai sikereit megalapozták. Jeritza Máriának arcképe, mely az egész világ illusztrált sajtóját bejárta, 1925-ben New-Yorkban készült. Col. Henry Watersonnak — az amerikaiak Rákosi Jenőjének — arcképe nemcsak festői erényeket, de lélektani elmélyedést is mutat. Hát kompoziciók nincsenek?

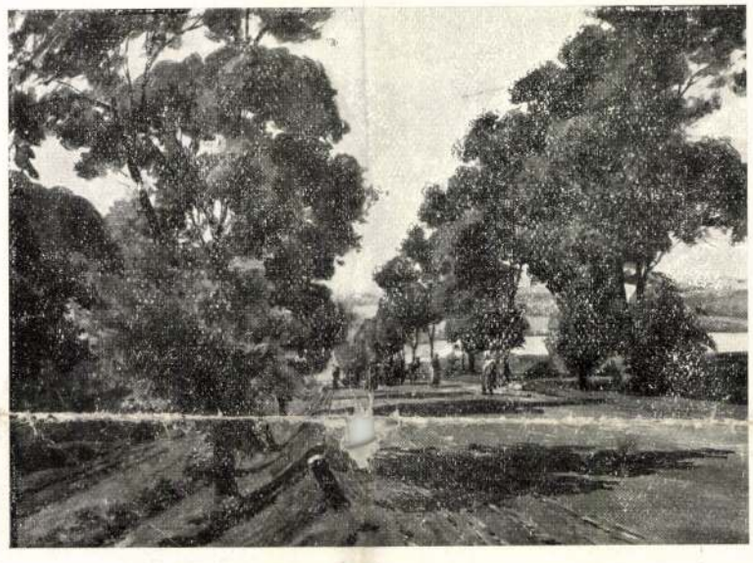

NÁDLER RÓBERT: Fasoros országút

Az Aquarellisták és Pasztellfestők Tárlatáról

— Dehogy nincsenek, — szól a mester — s egy félig kész nagy vásznat mutat, egy igazi Márk-ízű assembléet, mely az olasz renaissance minden derüjét egyesíti az angol finomsággal.

— Hiszen ez tegnap még sehol sem volt, — állapítom meg és megfenyegetem Louist, hogy elmondom neki a német ember tréfás beszélgetését az angollal a kölni dómról. (Olvasóim biztosan ismerik, azért nem írom ide.).

— Tegnap még nem volt itt — riposztoz Louis — de vasárnap már a falon lesz, mert az eféle megrendelés nem tűr egy perc halasztást sem; ezt az ebédlőnkbe rendelte — a feleségem.

Márk ma frissebb, mint valaha.

Siklóssy László dr.

rajzoló. Egyik szobánk falán egy kőnyomat díszelgett ilyenféle címmel: Történelmi Korszakok Alkotói. Rajta volt Árpádtól kezdve Batyányi Lajosig mindenki. Addig izgatott ez a litográfia, mígnem előkerestem egy árkus papirost és nagy türelmesen lerajzoltam az összes alakokat sorjában úgy, ahogy az eredetin voltak. Mikor azonban az alattalévő betűkre került a sor, ezeket is egytől-egyig lemásoltam, de már nem sorjában, hanem úgy, amint az nekem készítettem egy másolatot, amely arra birta apámat, hogy festőnek szánjon.

— Gimnáziumba többfelé jártam. Pesten a piaristáknál, Kalocsán a jezsuitáknál. Mindenütt, mint magántanuló, mert gyenge, beteges fiu voltam. Tizenkilenc éves koromban kerültem ki a müncheni Akadémiára, Herterich tanár osztályára. Szűkös viszonyok közt éltünk mi piktorgyerekek, de mégis aranyidő volt az. Sohasem felejtem el azt az örömömet, amely

MÁRK LAJOS: Dr. Zimmer Ferencné

A Munkácsy-céh tárlatáról.

a legszebbnek és legpraktikusabbnak tetszett. Büszkén mutattam apámnak munkámat. Apám megdicsért, de hozzátette:

— Mi ez itt alul? Miféle betűk ezek?

— Amennyi a képen volt, papa, — feleltem önérzetesen, — ott van valamennyi, egy sem hiányzik belőle!

— Apám, aki íróember volt, jót kacagott az önkényes betűcsoportosításon, én magam pedig valósággal el voltam képedve, hogy apám még azt is észreveszi, hogy milyen sorrendben vannak felrakva a betűk. Tizenhárom éves koromban Munkácsy: Krisztus Pilátus előtt c. képéről a második szemeszter végén ért. Valami ötszázan állítottunk ki növendékek a szokásos kiállításunkon. A nagy tömeg vizsgamunkából a bajor állam tőlem négy vagy öt fejet és egy férfiaktot vásárolt, sőt megtörtént az a hallatlan eset, hogy míg eleddig minden munkáért húsz márkát fizettek, aktomat száz márkáért vették meg. Mindenkit boldoggá tett ez a „praecedens". Óriási pénz volt ez a száz márka. Úgy szoktuk volt számítani, hogy hatvan márkáért tudunk egy hónapig élni, negyven márkáért pedig haza tudunk utazni.

Így kezdődött el az a pálya, amelyen a ret-

— Hát jó! kiáltott Louis. Here you are! Most megkapod! Először is elmondok egy anekdótát. Ha mindenáron hallani akarsz, hallj ilyent is. Veled is úgy teszek, mint Kiss Józseffel, akinek a Hét első címlapját, — amely Teleki Samu grófot ábrázolta a zanzibári szultán díszöltönyében, — én rajzoltam. Egyszerre csak tízéves jubileumot ült a Hét, amelynek ünnepi számába mindenkinek belekellett írni, költeni, zenekölteni, rajzolni és táncolni. Természetesen nekem is. A baj az volt, hogy magamról kellett volna művelnem valamit. Nem akaródzott semmiképen. Kiss József sem tágított. Végre közvetlenül lapzárlat előtt a szerkesztőségi kifutógyerekkel megfogatott a kávéházban. Nem volt menekvésem. Ceruzát és papirt ragadtam s lerajzoltam magamat, megrémült hands offállásban, előttem pedig a revolvert rám szegező Kiss Józsefet, hozzá ezzel az aláírással:

— Kedves Mester, ön oly kedvesen kér, hogy ellenállni nem tudok . . .

Szóval ilyenféleképen birtam én is szólásra Louist, akivel természetesen erdélyi gyermekkorát mondattam el:

— Azt tudod, hogy Rettegen születtem 1867-ben. (Ez az évszám azonban nem fontos; lehetőleg felejtsük el.). Öt-hat éves gyerek voltam, amikor Marosvásárhelyre hurcolkodtunk. A Kövecses-utca melletti palás hegy oldalán laktunk. Nagy mulatságom telt abban, hogy a palából zsebkést, sarkantyút, pipát faragtam. A faragót mindazonáltal elnyomta bennem a

MÁRK LAJOS: Portrait

Krimhilda (Márkus Emilia) hun és nibelung harczosok közt.

A pásztorok. (Gyenes, Rózsahegyi, Szőke) Attiláról regélnek. (Utójáték.)

MÁRKUS LÁSZLÓ «ATTILA» CZÍMŰ SZINDARABJA A NEMZETI SZINHÁZBAN. — Jelfy Gyula fölvételei.

Gundahár tudja, hogy Krimhilda meg akarja ölni Attilát, kit pedig ő istenít, mért nem vigyáz jobban Attilára?

Utójáték fejezi be a darabot. Ugyanazon a szinhelyen mai parasztok elbeszélgetnek Attiláról. Ennek is szép lirai hatása van, de a drámai hatást utólagosan is csökkenti. Most lesz legendává a dráma, régi dallá régi gyülölségről. De a drámai hatást nem szabad ily epikai elemmel zavarni.

Kétségtelen költői tehetség alkotása e mű, de oly tehetségé, mely még keresi magát, még pedig oly úton, a hol nem tud magára akadni. Az ilyen művek teszik az embert kiváncsivá a költő — következő művére. Két egymás után következő mű adja meg a költői erő irányát és ad módot a költői erő értékelésére.

Az utolsó évek legerősebb drámai benyomását *Schönherr* darabjának köszönjük. Midőn e drámájából mutatványt olvastam, ezen a helyen jelentettem, hogy úgy látszik, nagy alkotással állunk szemben; midőn az egész művet olvastam, feledhetetlen megindulás vett rajtam erőt; előadását a Vigszinházban is szépnek találtam, de mennyivel szebbnek a darabot, midőn előadás után újra elolvastam. Ez a drámairó. A mű egyébként lefordithatatlan, ámbár fordításban is szép és nálunk megjátszhatatlan, mert ismeretlen az a parasztipus, melynek nehány érdekes változatát látjuk, mégis közepesen eljátszva is nagy hatást tesz. A darab elpusztíthatatlan. A Vigszinházban alig sejtetik a tiroli parasztot, kivéve tán *Fenyvesit*, de kitünően érzi a császári lovast *Csortos;* a többiek, mint *Hegedüs*, ha nem speczializálják is alakjukat, egyetemes művészetükkel hatnak, csak Tapolczaynak kellene a mi érzésünk szerint egészen másnak lennie. Elképzelem, hogy Münchenben és Bécsben a darab óriási hatást tesz. Az itteni előadásnak még a hangja is csak távoli visszhangja a darabnak. Gorkij és Hauptmann (Takácsok) óta nem volt ily természetü nagy alkotás. Egy nép tragédiája, — igen, ez megfelelő czim, ez jelzi hivalgás nélkül a mű karakterét. Nagy perspektivák vonnak bennünket mélységekbe és messzeségekbe, az életnek hihetetlenül intenziv és gazdag képe tárul föl előttünk. Mindez vakitóan világos és mégis mélységesen mély; igen egyszerű és mégis káprázatosan gazdag. Hallom, azt mondják, nem történik benne semmi. Ha ez semmi, akkor én a semmi mellett vagyok. A legjelentősebb események játszódnak itt le. Az ellenreformáczió korában vagyunk, midőn az osztrák császár tűzzel-vassal visszahódítja a protestánsokat a katholikus egyháznak. A ki evangélikus marad, azt pánczélos lovasa a maga katonáival kikergeti az országból. A Rott-ok előkelő, gazdag, régi protestáns család; az öreg Rott mondja, hogy midőn hatéves volt, látta a vallási harczokat, akkor fejezték le a magát luteránusnak valló apját; most 82 éves és még mindig folyik ez a lelkeket, testeket emésztő harcz. Ő gondosan titkolja evangelikus voltát, mert itt akar meghalni és eltemettetni; az utolsó pillanatban fogja hitét vallani, úgy két hét mulva. Fia, Kristóf is titkolja evangeliumi hitét; a paraszt, ha földjétől elragadják, olyan, mint az átplántált fa, kevés éli túl az átplántálást. De a többiek vallanak és kinnal elszakadnak hazájuktól. Kristóf öcscse földönfutó, szomszédja el készül menni, sógora megy, csak a dúsgazdag Englbauer nem megy, hanem összevásárolja az elhagyott földeket, hogy minden fiának (kilencz van) külön háza, földje legyen. Harmadnapra több mint kétszáz megy. Kristófot nagyon bántja a lelkiismerete, mindenki vallja hitét, csak ő fél; de jő a pillanat, mikor fölegyenesedik és odamondja a császár lovasának, hogy ő is evangelikus. A lelkiismeretnek ez a kitörése nem tett? nem cselekvés? Van-e jelentősebb? Sógorát a felesége nem követi a számkivetésbe, de Kristófot neje és fia fogja kisérni, a *veréb*, így hivják pompás tizenkét éves fiát, a ki igazi Rott, makacs, hajthatatlan, jó és impulziv. De a lovas meg akarja törni azt a gaz népséget, kihirdeti, hogy a kiskorúak itt maradnak. De akkor Kristóf nejének is itt kell maradnia a verébbel! Kristóf lelkének hatalmas törzse, mint a nádszál, úgy inog, végre nyilegyenes ismét és megmarad hite, akarata mellett. Ez nem cselekvény? Mondjanak erősebbet! De mikor a szabadságra vágyó veréb megtudja, hogy neki itt kell maradnia és a lovas el akarja fogni, ő a sebes patakba ugrik és elvész. Rott pedig puszta kézzel neki megy a pánczélos lovasnak, leteperi és fojtogatja, neje meg hozza a baltát. Az utolsó pillanatban Kristóf magára eszmél. Az evangeliom tiltja a vérontást és parancsolja, hogy bocsássunk meg ellenségeinknek. Most újra cselekszik Kristóf; mert bizony cselekvés az, midőn nagy feszitéssel erőt vesz magán és oda nyújtja kezét a lovasnak, a ki ép oly becsületes lovagja Szűz Máriának, mint Kristóf az evangeliomi hitnek és a ki, mikor Kristóf nejével és holt fiával távozott, széjjeltöri kardját, a mely annyi becsületes embert földönfutóvá tett. Micsoda élő alakok ezek, az öreg Rott is és a többiek mind, és mily jól esik annak tudata, hogy ilyen emberek vannak. A parasztot egyhangúnak mondják, de Schönherréi nem azok, mindegyik más. Van itt fanatikus és lanyha, becsületes, ingadozó, közömbös, és hogy semmi se hiányozzék, van két csavargó, a Kesselflick-Wolf és szeretője: a Strassentrapperl. Ezeknek semmijük sincs, se otthonuk, se családjuk, még nevük se. Olyanok, mint a madár a levegőben, énekelnek és szeretik egymást. A gyökértelen élet is élet és majd gyökeret ereszt. Ezek gyermekének már lesz neve, foglalkozása, ki tudja, tán földje is. Az ég oly sötét, de egy helyen egészen kék és ott a nap is kisüt. Mellette a fekete még feketébb. Hogy lenézik a parasztok ezeket, ők meg csúfolják a parasztot. Egy nép pusztult el, de az Englbauernek kilencz fia van, és a Strassentrapperl is terhes. Új nemzedék jő majd, melynek új örömei lesznek, új kínok fenyegetései közt. Csodálatosan olvad itt egybe a mindennapi élet rajzával az örökkévalónak szimbolizácziója! A nyelv is dialektus, de erővel teljes, kifejező és gazdag. Az igaz, hogy a költő a legszerencsésebb ösztönnel a legszerencsésebb témát választotta. Ritkán jönnek azok az alkalmak, a mikor a paraszt is az élet legmagasabb csúcsára emelkedhetik. A hithűség és odaadás magaslatán az összes társadalmi különbségek megszűnnek, a paraszt, a nemes, a tudós, a fejedelem: egy. A legcsodálatosabb pedig az, hogy azt a német parasztdrámát mindenki megérti, a nem-német, a nem-paraszt, a nem-protestáns, a nem-vallásos is. Mert a forrás: a lélek ereje, az emberi méltóság érzése mindnyájunkban megvan és ebben is a paraszt, a nemes, a tudós és a fejedelem egy.

A közönség is mélyen megindult a darabon, ámbár ennek a szinháznak a közönsége nincsen hozzászokva ehhez a műfajhoz.

A szinészeknek is jó volt ilyet játszani, mintha tisztító folyamban megfürödtek volna. A szinháznak és a művészeknek bele kell pusztulniok a Nyári szerelem és ilyenek előadásába. Csodálatos, hogy egyike a legjobb szinészeknek, *Szerémy*, a mi érzésünk szerint teljesen elvétette a szerepét. Az a Sandperger nem őrül meg, a szövegben ennek nyoma sincs; hiszen a végén, midőn lemond a hitről, csak úgy ujjong, mert itt maradhat a maga földjén, a maga házában, ámbár megölték a feleségét és ennek szelleme följár majd a házba. De ez nem őrültség! De még ha megőrült volna is, akkor se kellene ezt az őrültséget ily gesztusosan játszani. Tessék elhinni, a parasztnak az őrültsége is egyszerűbb, mint az uraké. De szó sincs őrültségről és Szerémy játéka a szólóbetét kelletlen hatását tette ránk. Művészi játékot mutat, de a mely nem ide való.

Alexander Bernát.

MŰVÉSZI ÉLET A YANKEEK HAZÁJÁBAN.

Márk Lajos az amerikai művészetről. — Műbarát milliomosok. — Szinházi furcsaságok. — Az amerikai hazafiság. — A yankeek és Magyarország.

A whisky múltja legföljebb hatvan év, a művészeté legkevesebb négyezer, — s mégis az első nyert gyorsabban polgárjogot Uncle Sam birodalmában. Eddig úgy látszott, mintha az amerikaiak sokszor túltengő üzleti szelleme, a heves gazdasági verseny közben megfeledkeztek volna a mélységes művészi intimitásokról s szépségekről s túlzottan gyakorlati czéljaikba nem tudták még azokat beolvasztani. Ma már van művészet Amerikában is, ha pl. a szobrászatban van még mindig kilátás arra, hogy egy-egy Bartholdy készitsen szobrot az amerikaiaknak.

Megszoktuk a rendkivüliségeket, ha Amerikáról olvasunk. Sőt már túlteszszük magunkat azon is, ha azok meg sem történhettek. Annál érdekesebb tehát, ha egy kiváló művészünktől hallunk egyet-mást Amerika művészeti viszonyairól, a ki épen nem elfogult s igyekszik sok téves véleményt eloszlatni az újvilágot illetőleg.

A mostanában hazatért *Márk* Lajos szokott szellemességével jegyezte meg látogatásunk alkalmával:

— Előre bocsájtom, hogy én nem tengeri betegség után láttam meg Newyorkot. Tehát semmi vizióm nincsen. A mai amerikaiakról az a benyomásom, hogy nemcsak munkakedvelők, de szinház- és műbarátok is. Látszik, hogy mostanában frissen indul meg egy roppant erőfeszités, hogy a világ legjavát hordják össze képtáraikba, a leghiresebb erőket hozzák szinpadjaikra. Milliókat fektetnek pompás külsőségekre ezenkívül, mindent gazdagon és láthatóan. Ez tapasztalható az otthonukban is, mely egyébként nagystilű és diszkrét. A művészetben konzervativak s nagy régiségkedvelők. Pierpont Morgannak és más milliárdosoknak törekvése, hogy minél nagyobb értékű régiségek jöjjenek Amerikába, s ha tőle függne, a Louvre és a British Museum legnagyobb ritkaságait összevásárolná. Egész külön irodaszemélyzete foglalkozik a nagyhirű műtárgyakról való értesüléssel.

A művészi megrendeléseknél mindig másodrendű előttük a honorárium, azaz a jelentősége nem lényeges előttük. Egy-egy amerikai milliomosnő kedvét találja abban, hogy akár tizenhat művész szemén keresztül láttassa magát, vagyis palotáját tizenhat különböző portraitvel diszitheti. Ezenkívül a milliomosok lakásaiban igen sok a franczia, angol és holland mester, Rembrandtól kezdve Courbetig s a modern angolokig, francziákig. Az ultrát nem veszik be. Épületeikben még az úgynevezett «nouveau styl» vagy szeczesszió sem szerepelhet. Kedvelt épitészeti stiljük a renaissance s az angol, a villáknál az indián és ó-mexikói motivumok. Maga a lakásberendezés angolos.

Sok milliomosnál, igaz, a művészet oly ritka, mint sok gazdagnál a kaviár. Viszont láttam gyönyörű példáit az amerikai hazafiságnak — a mely nem áll meg a zsebnél. A buffalo-i múzeumot például néhány műbarát-milliomos hozta össze. Mr. Olbright pompás palotát épittetett e múzeum czéljaira egy park közepében. Más milliomosok alapot gyűjtöttek képek vásárlására. Mr. Chappin egymaga gyűjtötte a nevéről elnevezett nagy képterem ritka szép anyagát.

Az amerikai művészek, mint Sargent, John Alexander, Chase, stb. ugyanott végezték művészi tanulmányaikat, a hol az európaiak, vagyis Münchenben, Párisban. Piktor van elég Amerikában is. A mi pedig a művészi kiállításon a nyomtatványokat, lapokat és szemléket illeti, az összehasonlitás határozottan Amerika előnyére válik az európai termeléssel szemben. Az amerikai lapokból óriási halmaza gerjed ki a talentumoknak.

A szinházban két dolog volt visszatetsző előttem. Az egyik az úgynevezett «spot-light» (félvilágitás). A ki énekel, arra szines fénysávot vetitenek. Minden egyéb el van sötétitve. És ezt úgyszólván minden szereplő szerepénél ismétlik. A másik bizarrság az, hogy felvonás, illetve előadás végén, mikor már a függönynek kellene legördülnie, a legutóbbi szereplők a saját felfogásuk szerint meg megtoldják a jeleneteket, hogy ezzel is megháláljak a közönség tapsait.

Egyébként úgy vélem, hogy a jó izlés Amerikában is az, mint bárhol. Míg egyes amerikai groteszk dolgon az «európai» izlés megütközik, körülbelül úgy vannak ők is, mint mi, midőn azt mondjuk:

— Ez kell a magyarnak! — de mégsem egyeztetjük össze a magunk izlésével. Éppen így fogadhatjuk az amerikai furcsaságokat is, midőn ők hasonlóképen mondhatják:

— Ez kell az amerikaiaknak! — de azért

MRS. SHERMAN-FISHER.

MRS. HENRY T. SCOTT.

MR. BULKELEY WELLS.

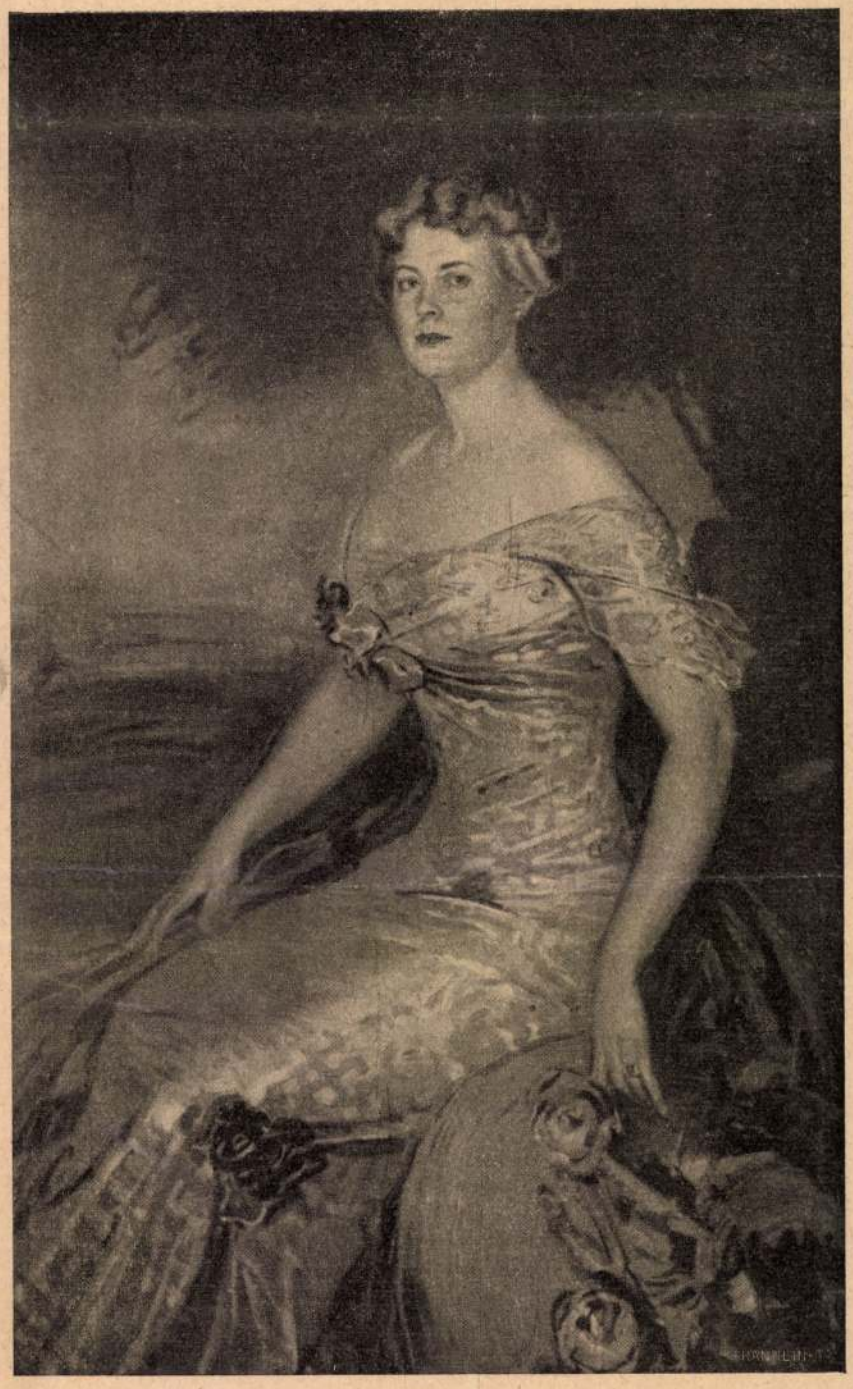

MRS. GENEVIÈVE CH. PHIPPS.

MÁRK LAJOS AMERIKÁBAN FESTETT ARCZKÉPEIBŐL.

1. Szőlőszedés. — 2. Puttonos leányok. — 3. A szőlőt a kádba rakják. — 4. Taposás. — 5. A sajtolás.

SZÜRET EGERBEN, AZ IRGALMASOK CSEGLŐDI-HEGYI SZŐLŐJÉBEN.

Balogh Rudolf felvételei.

nem fér össze minden az amerikai általános jóizlésével.

Arra a kérdésre, hogy azok a milliomos amerikaiak, a kikkel összetalálkozott, érdeklődnek-e Magyarország iránt, Márk Lajos így válaszolt:

— A Magyarországról kérdezősködő amerikainak azt válaszoltam, hogy kétféle amerikaiak vannak: a kik már voltak Magyarországon, s a kik még nem látták a szép földet európai utazgatásaik közben. Az illető yankeek hevesen óvást tettek s kijelentették, hogy mihamarabb nem fognak s nem akarnak tartozni az általam meghatározott — második kategoriába.

—roly.

REZÁNOV.

REGÉNY. (Folytatás.)

Irta **Atherton Gertrude.** Angolból fordította **Esty Jánosné.**

Ezzel hajótörést szenvednek Rezánov összes tervei, melyek érdekében Kaliforniát felkereste, a mi nyomorult sitkai telepeseire a végromlást jelenti, a társulatra pedig a csődöt. Rezánov nem beszélt előtte saját személyéről, kivéve, ha egy bizonyos czélból tette, de mégis elmondott neki egyet-mást, Langsdorff és a két tengerésztiszt pedig többet is. Nem volt ő afféle üresfejű caballero, ki ablaka előtt serenádozik, hanem egy negyvenéves férfi, kinek szenvedélyét észtehetség és nagyravágyás tartották féken. Büszkeséggel töltötte el a tudat, hogy egy ilyen ember által szerettetik; és bár tudta, hogy Rezánovra kemény, munkás élet vár, csalhatatlan ösztöne megéreztette vele, hogy azért jövendő életében nem lesz óra, melyben gondolatai ő hozzá ne térnének vissza. Mi ő, hogy egy ilyen ember pályájába akadályokat gördítsen? Hisz még itt e kertben négy hosszú napon át édes álmokban ringatta magát, hogy mily sokoldalú leleményességet fog kifejteni abban, hogy boldoggá tegye kedvese otthonát, ép úgy, mint abban, hogy a külvilágban elért sikereit kivivni segítse.

Most azonban mélyen felsóhajtott és kissé elkeseredett; a nehéz teher, mit a hosszú várakozás ró a leányra, máris ránehezedni látszott. Két év hosszú, nagyon hosszú idő volt! És okozhatott késedelmet még más is. Rezánov megbetegedhetik; hisz már meg is betegedett

A színház válságának okairól

VIII. Én, Te, Ők, azaz: Mi

Eddig könnyű volt írni!

A vizes lepedőt mindig másra borítottuk. De most!

Akárhogy is kerülgetem a dolgot, magunkról is meg kell mondanunk az igazságot!

Mert nemcsak a drámaírókban, a színház direktorokban, színészekben, rendezőkben, rádióban, mozikban, sőt a kritikusokban van a hiba, hanem, legvégül, de nem legutóljára, bennünk is!

denki elhagyott. Elvesztette jelentőségét, el a létjogosultságát!

De láttunk mi már olyan csodát, hogy az elhagyott oltárokat újra felkeresték, de ahhoz nagy adót kellett előbb fizetni.

Ma, mikor színház-válságról beszélünk, legelső sorban kellene közönség-válságról beszélni.

Mert mi történt?

Márk Lajos: „Tükör előtt"
(Az Ernst múzeum állandó kiállításáról)

Azaz, engedelmet kérek, hogy helyreigazítással élek, csak bennem és őbennük! Azaz Bennünk! De ebben Te, kedves olvasóm, nem vagy benne, sőt éppen Te vagy az, aki mindezeket az igazságokat megállapítod rólunk!

És most, hogy így szépen kimagyarázkodtunk, lássunk a dologhoz!

A színház, mint ahogy nagybölcsen tudjuk, két részből áll: színpadból és nézőtérből. Önmagában egyik sem ér semmit. Az is baj, ha nincs mit nézni, de nagyobb baj, ha nincs kinek játszani! A színház miérettünk épült, a mi gyönyörűségünkre épült, a mi érdekünkben épült! Az üres színház olyan oltár, amit min-

A legutolsó értékes tényked ése a színháznak az volt, mikor a polgári házasság bevezetése után, síkra szállott a nem házassági közösségből származó gyermek megbélyegzése ellen. De ez csak az utolsó felcsapódó lángja volt egy későn érkezett gondolatnak.

A világ addig alkotott kultúr-kincseit mosolygós arccal kezdették ki, és mi is jó nagyokat nevettünk a tréfáknak és nem vettük észre, hogy tulajdonképpen meglopnak bennünket. Jött az úgynevezett felvilágosodottság kora! Új izmusok, új tudományos színezetben! Talán soha se emlegették annyit az öreg Darwint, mint ekkor! A természettudományok szalon-témává alakultak, csak úgy, mint most a freudizmus! Minden disz-

Művész-Élet
1933. II. 2/7.

nóságot játszi könnyűséggel elbújtathatunk alatta. Sőt még azt is igényelhetjük, hogy ezeket a szexuális kilengéseket tudományos megállapításoknak vegyék!

Kezdődött pediglen azzal, hogy a színházban nagyokat kacagtunk a megcsalt férjek póruljárásán. Oh! ez nem a Dandin György póruljárásán való kacagás volt, nem, ez indok nélküli káröröm volt! S mert káröröm volt, jól esett nekünk! Értéket tulajdonítottunk neki! De ezzel a kacagással együtt a lelkünkbe lopta magát egy másik érzés: már nem tartottuk bűnnek, nemtelennek a barátunkat megcsalni a feleségével! Nem! Sőt! Virtus lett belőle! Igy alakult ki a családi háromszög! Ehhez már csak egy lépés kellett és meglett a sokszög! Ez újabb problémával járt! A családba vetett hit megingott. A gyerek már nem becsülte szüleit. Mit is becsülhetett volna bennük? Más lett a szülő és gyermek közötti viszony. És amit a gyerek otthon látott, az csak indítéka volt annak, hogy ő az ő életútján csak jobban eltántorodjon mindattól, amire nem tanították meg megbecsülni és ami, — valljuk be az igazat, — számára csak üres fikció volt.

Ilyen körülmények között rontott ránk a világháború!

A háború sohase volt az erkölcs nevelőintézete. Még akkor sem, ha nagyon elszigetelten jelentkezett is!

De ez a háború az egész világot felperzselte. Minden, amit szentnek hittünk, lerombolódott a lelkünkben. Hazugság lett a vallás parancsolatja: ne ölj! Jutalmazandó erény lett: a „lopj!" Térdre borultunk az az aranyborjú előtt és odadobtunk mindent elébe: Becsületet, tisztességet, barátságot és jó lelket!

A háború után az addig rejtekben bujkálók, akik vámszedői voltak a kiomlott vérnek, lassan előkerültek és egymás után foglalták el a legjobb pozíciókat. A véres csaták hőseit kigúnyolták, hogy oly balgák voltak és frontra mentek, ahelyett, hogy ők is dekkoltak volna. A hazaszeretet jutalma legjobb esetben is csak rokkantság volt, meg valami rézfityegő, ami csak arra jogosít, hogy a villamoson tisztelettudóan helyet kérj!

A nagy nyomorúság után, csak úgy egyre-másra, mintegy a föld alól teremtek bankházak. Papiros rongyokat pénznek kiáltottak ki és árúként adták-vették!

Ebben az időben a színházak mind jól mentek! Mindenki igyekezett menekülni a papiros-pénzektől, melyekre napról-napra nagyobb és nagyobb számokat nyomtattak. A gyerek, még azt se tudta mi az: egy, de azt már tudta, mi az: ezer!

Gomolygó, örvénylő, reményt és hitet elvesztő idők voltak ezek. A nők, — az élet és a világ megjavítói, — kirúgták maguk alól a talajt és abban versenyeztek, ki tud mélyebbre sülyedni a gyönyörök keresésében, az élvezetek hajszolásában. Nem csak a hajukat vágatták le rövidre, az erkölcsi felfogásukat is; nem csak a szoknyájuk lett kurtább, a tisztességük is...

Az anyagias világfelfogás magával hozta az ideálok lerombolását és a szociális nyomort!

Most térjünk vissza magunkon keresztül a színházhoz és üljünk be a nézőtérre és legyünk közönség!

Tudjuk azt, hogy a színház társas-játék! Nem csak a színészek játszanak, mi is! Nem csak színpadon, a nézőtéren is!

Talán éppen ez a leggyönyörűbb az egész színjátszásban, hogy én a néző, nem vagyok egy teljesen különálló, idegen személy, akinek a színpadon történtekhez sincs semmi köze! A színpad nem más, mint embertársaink élete! És ugyan kit nem érdekel a mások élete? Ki nem kíváncsi egy kis pletyka-témára? Mert ott fent a színpadon, ábrázoljon az szobát, vagy szabad teret, nagyúri kastélyt, vagy koldús kunyhóját, emberek, élő emberek ügyes-bajos dolgait látjuk. És ríkassanak meg bár nyomorúságukkal, vagy kacagjuk magunkat halálra balgaságaikkal, mindig leszűrhetünk egy kis igazságot, amit jó hazavinni. Gondoljuk el, hogy egy véletlen folytán bepillanthatunk Lear király családi életébe. Mit látunk? Ott is átkot szül a vagyon és az örökség, egymás elleni haragot. De milyen átkot és milyen haragot? Dandin György megcsalattatásán hány felszarvazott férjnek tolakszik erőltetett mosoly az arcára, míg a csábító, kajánul mosolyog az orra alatt. És Solness hiába akarja elnyomni az ifjúságot, egy napon bekopog hozzá és akkor szédül le, mikor fentjár az elérhető magasságok tetején! Az „Ördög" csak a nő lázongó vére, amely szeretne is, nem is, leplezetlenül oda állni a világ elé szerelmével. A jólét visszatartja, a mámor csábítja, kényelmes megoldás: szerelmi háromszög. Mi kint ülünk a nézőtéren és együtt élünk velük!

Miért nem tetszik mégse?

Mert nem tetszik! Ha tetszenék, nem lenne válság!

Mert van válság! Van! Oh, nem csak gazdasági! Több annál!

A mi válságunk van! A lelkek válsága van!

A színház a mi tükörképünk!

Ha nem tetszik a képünk, akkor nem a tükröt kell összetörni, de kicserélni a képünk! Egy ember nem tud megfiatalodni, az emberiség igen! Nem én ülök a nézőtéren, nem te, sem ő, hanem Mi! Én egymagamban gyenge vagyok, te is, ő is! De Mi, együtt, erősek vagyunk! Ha nem tetszik a képünk, változtassunk magunkon. Változtassuk meg életünket. Mert azzal már te is tisztában vagy, hogy amiben élünk, az nem Élet.

Hol a hiba?

Mi bennünk!

A színház csak a mi lelki vágyódásunk szerint igazodott! Mi nagyon akartunk modernek lenni! Hát most itt van! Lehetünk, sőt túlmodernek is! A színház már mögéje bújt a legkacskaringósabb agytekervényednek és annak titkait kutatja! Minekünk már nem kell semmi, ami mai. De már az sem igen, ami holnapi... Mi már az előre nem látható jövőt akarjuk megfogni. A

Márk Lajos

BH. 1932. XII. 18.

BH. 1932. XII. 18.

Csoportkiállítás

Az Ernst-Múzeum holnap megnyíló csoportkiállításán az első hely az élő festők között *Márk Lajos* illeti meg. Mostani gyüjteménye ismét jó formában mutatja a mestert. Motivumai ezuttal is otthonukban, vagy szabadban levő, kellemesen beállított hölgyek és szines virágesöndéletek szellemes, impresszionista stílusban. A napfény játékát Márk Lajos a keveretlen színek egymásrarakásával, a vászon kihagyásával éri el. Ezért olyan levegős és fénytől átitatott az előadása. Kerüli az egységes, nagy, nyugodt színfoltokat; minden sziporkázik, vibrál a festményein. *Siesta* és *Tea a parkban* című képei a legkiválóbbak és a legjellemzőbbek a mesterre. *Förstner* Dénes viszont mindennek a plasztikáját érezteti. Különösen régebbi képein mintázta meg határozottan, sötét színekkel az alakokat. Ujabban szolnoki tartózkodása alatt kissé megvilágosodott a palettája, a tájakat legtöbbször a nappal szemben festi. De ez a körülmény sem vezet a körvonalak fölbomlására. Meggyőző igazsággal festi a vizet, a szolnoki Tiszát. Egy ilyen kép, a *Halászbárkák* a legjobb alkotása. *Jakab* Ödön paszelljeiben Rippl-Rónaiból indult ki, de újabban a quattrocento mesterek is érdeklik. Önarcképe már ezt az újabb stilust mutatja. Vigyáznia kell azonban, hogy a sok női szépség festése közben el ne sekélyesedjék. *Barcsay* Jenő színes és feketével készült rajzokat állított ki. Jól érezteti a dombok szántóföldjeinek nyugalmát, amint nagy kompozíciókba olvadnak össze. Színes rajzai francia hatásokat árulnak el. A kiállítás szobrásza kisfaludi *Stróbl* Zsigmond, aki különösen angliai képmásaival kelt méltán feltünést. Kisfaludi Stróbl úgy mintázta ezeket az érdekes, köznapi tipusokon felülálló fejeket, amint látszanak, minden festőiségükkel, a közvetlen élet eleven villanásaival. G. B. Shaw portréja különösen gipszben kitünő, a márványpéldány már kicsit veszített a formák frisseségéből. Épp így megkapó Hamilton generális hallatlanul beszédes, intelligens feje. A kiállítás grafikusa *Sinkovits* Jenő, aki különösen régi magyar nemesek képeivel alkotott egyénit és stilusosat.

Y. E.

karácsonyi
jándék
ilői-út 2.
Petőfi Sándor-u 10.

müvegek,
méterek,
épkészü-
ivitelben

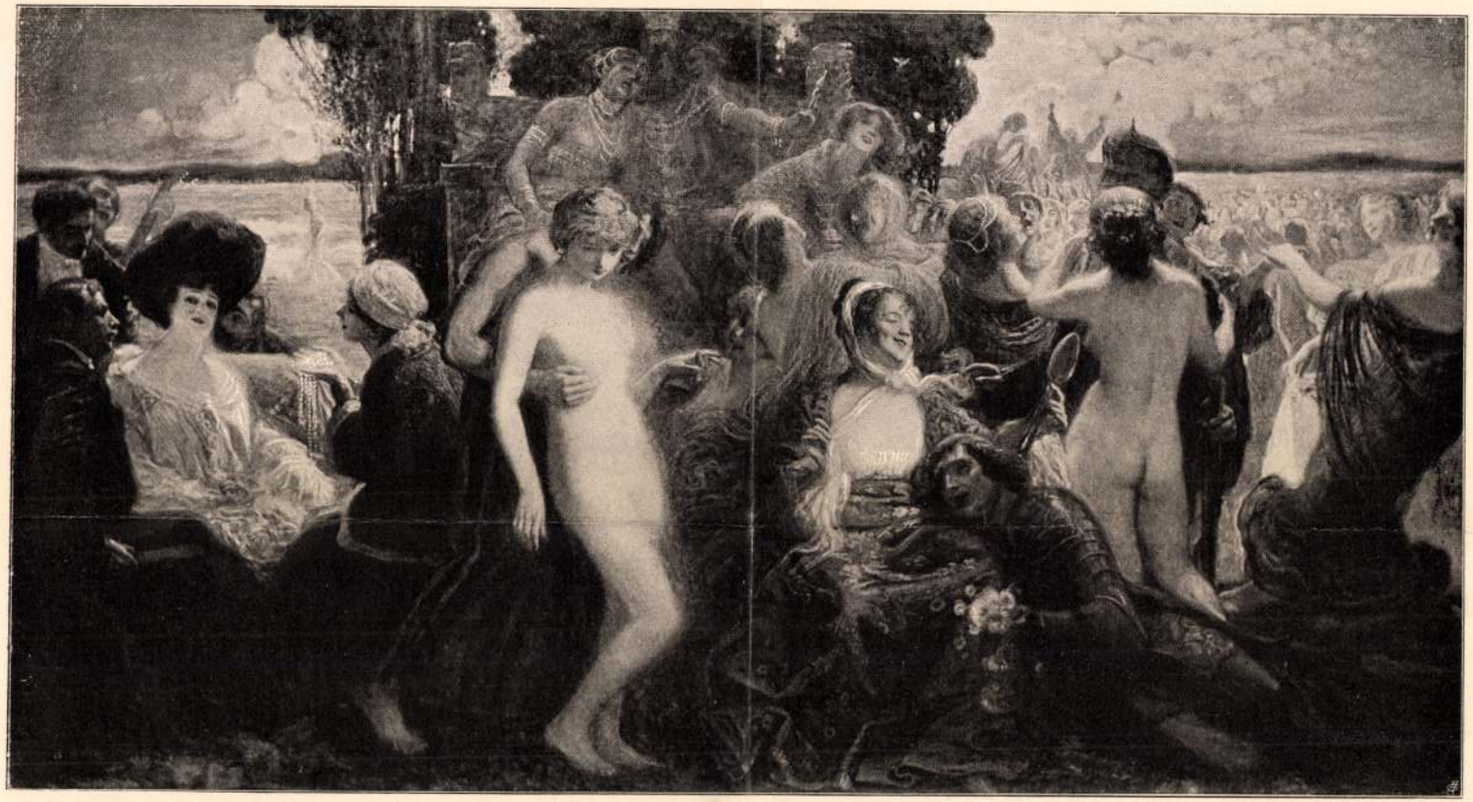

A KÖNYVES KÁLMÁN JOGOSÍTVÁNYA

FESTETTE MÁRK LAJOS

A MÁMOR

Modern magyar festőművészek

BRUCK LAJOS.

A mult század hetvenes éveinek elején történt, hogy egy fiatal piktor minden teketoria nélkül oda igazította festő-állványát Páris egyik népes utcájának közepére s nagy buzgalommal kezdett hozzá egy utcai jelenet természet után való megfestéséhez. Egyszerre oda lépett hozzá egy rendőr s felszólította, hogy minél gyorsabban hurcolkodjék el az utcáról, mert Párisban csak négy fal között szabad festeni a piktornak. A fiatal festő hiába tiltakozott a művészet nevében az ilyen rendszabály ellen: végre is engednie kellett s nagy haraggal hagyta a pompás utcai jelenetet, amelyről képet akart festeni. Magyar piktor volt e bohèm-jelenet hőse: Bruck Lajos. Elárulja ez a jelenet is, hogy művészetében mindig a való élet ábrázolására törekedett. Persze Olaszországból ment Párisba s megszokta volt, hogy az örökké nyüzsgő olasz életet ne a műterem falai között, hanem a dúsgazdag képeket valósággal kínálgató utcákon ragadja meg ecsetét.

Mikor Párisba érkezett, már túl volt tanulmányain. Mondhatnók, hogy a maga akkori szűkebb körében művészi multja is volt. Hiszen valósággal piktornak született s legkedvesebb gyermekjátéka is a rajzoló ceruza volt. Mióta kifejlődött gondolkodásának önállósága, nem is akart egyéb lenni, mint festő. Tizenöt esztendős sem volt még, amikor Pápáról — itt született 1846-ban — nagy reményekkel jött a fővárosba s egy rajziskolában rendszeresen kezdett megismerkedni a rajzolás titkaival, a melyeket otthon csak magától igyekezett kitalálgatni. Tehetségével hamarosan feltűnt s az akkori festők figyelmét is magára vonta. Járt azután műteremről műteremre, de végre maga is meggyőződött arról, hogy az első tapasztalatok után most már Bécsben és a külföldön kell magát tökéletesítenie. 1865-ben már a bécsi festészeti akadémia növendékei között működött, de nem szentelhette magát teljesen iskolai tanulmányainak, mert a megélhetés gondjai az arcképfestésre szorították. Folytonosan dolgozott s végre szerezhetett annyit, hogy megvalósíthatta régi vágyát: elmehetett Olaszországba. Három évnél tovább élt ezután a legélénkebb olasz városokban, különösen Velencében, Nápolyban és Firenzében s most már egyedül a maga zsánerének tanulmányozásába merült el. Bécsben és időközben itthon festett képeivel magára vonta a magyar műbarátok figyelmét is, akik szintén közbenjártak az érdekében a kormánynál. Állami ösztöndíjat is kapott, de azért nagyon sokat kellett dolgoznia Olaszországban is, hogy anyagi gondok nélkül folytathassa művészi tanulmányait.

Érdekes epizód az életében, hogy olaszországi tartózkodása alkalmával egész sereg apró képet festett casettekre, amelyek azonban egy angol műbarát kezébe kerültek, később pedig más festő neve alatt nagy áron találtak vásárlókat Angolországban. Nápolyi tartózkodása alatt a Vezuvot is számtalanszor megfestette a világ minden részéből oda sereglett turisták számára s ezzel is sok pénzt keresett. Volt idő, amikor reggeltől estig nem csinált egyebet, mint a kitörésben levő Vezuvot festette s művésztársai, ha évődni akarnak vele, még ma is azzal bosszantják: „Neked egyszer Nápolyba kellene menned, hogy lefessed a Vezuvot". A magyar kormány nagyobb ösztöndíjjal tüntette ki, módot adva neki arra, hogy most már Párisban folytassa tanulmányait. Rövidebb ideig tartó németországi és hollandiai utazás után 1875-ben érkezett meg a francia fővárosba s akkor történt vele a már említett kedves utcai jelenet. Minthogy természet után nem dolgozhatott, régi vázlatait igyekezett kidolgozni. Képeivel hamarosan magára vonta a francia műkereskedők figyelmét. 1876-ban már a Salonban is megjelent s „Az erdő szélén" című tájképével, majd a következő évben „Jó tanácsok" című genrejével, mely egy szolgálatba induló fiatal leányt ábrázol, akinek aggodalommal ad jó tanácsokat az öreg anyja. Mind a két kép nagyon megnyerte a francia műbirálók tetszését és Bruck Lajos azután évről-évre szívesen látott vendége lett a Salonnak. Munkácsy Mihály is nagy szeretettel pártfogolta s egyben buzdította a hazai tárgyú képek festésére. Ebben mutatkozott legfényesebben Bruck tehetsége. „A várva várt levél", a Salonban dicsérettel kitüntetett „Árvák" és a „Kiránduló", továbbá az „Utolsó krajcár", a „Balatonvidéki életkép", „A falusi bíró", „Az indulás" egytől-egyig nagy tetszéssel és méltánylással találkozott alkotások.

Itthon már ekkor jól ismerték Bruck művészetét a Képzőművészeti Társulat tárlataira küldött képei révén. De számos képének csak a reprodukciója került haza, mert kiállításuk után azonnal elkeltek Párisban. A francia műbírálat különösen „Depart pour la ville" (Utazás a városba), „A távollevő levele", a „Vashámorban" című képeit tüntette ki. Számos festményét angol műbarátok vásárolták meg s neve Angolországban is igen jóhangzásúvá lett. Ennek tulajdonítható, hogy később elhagyta Párist az angol főváros kedvéért s itt is egész seregét festette meg kedves humorú genre-képeinek.

Kirakatverseny a Petőfi-utcában

Mühlbeck Károly rajza

A rettentő Safranics és a kis Borbálka

Elbeszélés

Irta Kisbán Miklós

Vége

Azt mondják a nagy okosok, hogy senki sem láthat a jövőbe, különösen nem a magáéba, de ez csak az afféle úri népre vonatkozik, mert rusznyák földön minden jövendőbeli dolgokat ki lehet fürkészni, megvan a hozzá kellő babonaság, ami pedig nem csal, tudja azt ott mindenki. Ki meddig él, hány gyereke lesz, milyen sor vár reá, minden kérdésre könnyüszerrel lehet választ kapni, csak a módját kell tudni, s ha az ember nem ismeri, megmondja akármelyik javasasszony egypár hatosért. Borbálka is hamar megtudta, hogy mit kell tennie, hogy választ kapjon arra: boldog lesz-e azzal, akit szeret?

Bizony nehéz dolog végrehajtani, ami ehhez kell. Ki kell menni az erdőre pénteken virradóra, rétszögleten megállani, és egy fejszét kell élével bevágni a földbe. Ha már most éppen akkor, mikor feljön a nap, hét szarvast lát az ember átmenni a réten, se többet, se kevesebbet, hát akkor biztosra veheti, hogy boldog lesz azzal, akit szeret.

Szegény Borbálka, jaj de megijedt ezen. Hogy ő éjnek idején az erdőre menjen! Nem, ő ezt soha meg nem teszi. Azért mégis, mégis csak ezen járt az ő következetlen eszecskéje. Hogy is kell? Le kell vágni a fejszét a rétnek a sarkán . . . pénteken hajnalban. Rettentő dolog biz az, éjjel ő nem mehet. Elhatározta, lesz ami lesz, ő nem megy ki éjszaka, de már csak úgy játékból szobájába csente az apja fejszéjét és elrejtette az ágy alatt. Pedig nem akart kimenni, csak tréfából vette el, hogy elpróbálgassa, hogyan kell, miként kell. Csütörtök délután a jegyző mindent tűvé tett a fejsze miatt, de Borbálka nem szólt. Az apja azt hitte, hogy a mindenes vesztette el és meg is pofozta szegényt, ott, Borbálka szeme láttára. Borbálka akkor se szólt. Ilyen rejtélyes kisleány volt Borbálka.

Borbálka az este, midőn mindnyájan nyugalomra tértek, végleg határozott. Ő nem megy az erdőre. Úgyis csak babonaság mindez és a babonaság bolondság. És hogy éppen hét szarvas menjen át a réten és éppen akkor, mikor kisüt a nap, hisz ez majdnem csoda volna! Aztán, ha csak nappal valami kényelmes kis babonaságot kellene elkövetni, még hagyján, de éjjel! és abban a nagy rejtélyes erdőben! Nem és nem. Borbálka lefeküdt.

Itt volna talán vége ennek a történetnek, ha Borbálka következetes kisleány lett volna. De Borbálka nem volt következetes, amit az is bizonyít, hogy jóval éjfél után, mikor már csak a legnagyobb csillagok világítottak a falu feletti erdei ösvényen, egy kékruhás kis alak botorkált fölfelé, fejszével a karja alatt. Kétségtelen, hogy ez Borbálka volt.

Az erdei ösvényen akart fölmenni egy tisztásra, hol egyszer kis gyermekkorában epret szedett volt. Oda akart menni, de alig tett néhány lépést az erdőben, máris eltévedt. Eleinte nem vette észre, hanem úttalan haladt tovább a szálasban.

Nagyon sötét volt, borzasztóan sötét. Ilyen sötétség csak erdőben lehet. Nem látott magától tíz lépésnyire sem. Lassan mendegélt szegényke, hol megbotlott valami nagy lehulló ágban, hol beleütközött valami fába. És mind vadabb, mind járhatatlanabb lett az erdő. Mintha kezek, hosszu, vékony, kiaszott ujjak fogták volna meg olykor, sovány karok ölelték volna át, tar-

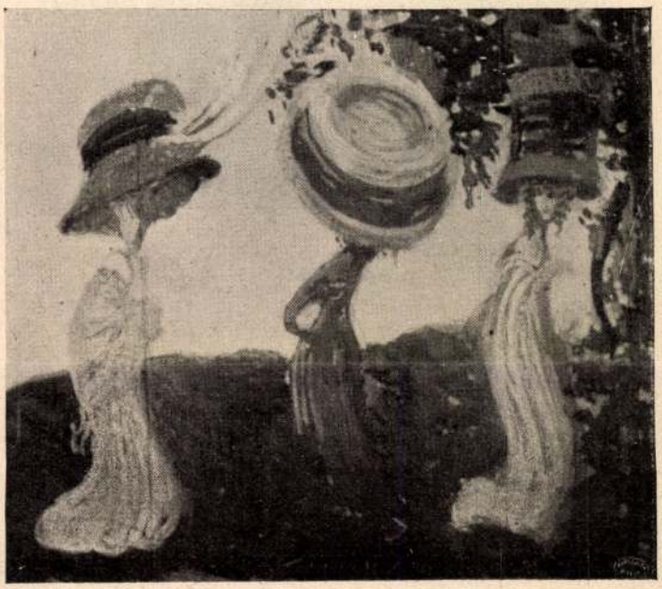

Márk és Nagy Endr parodisztikus tárlatából

I. Fent és —

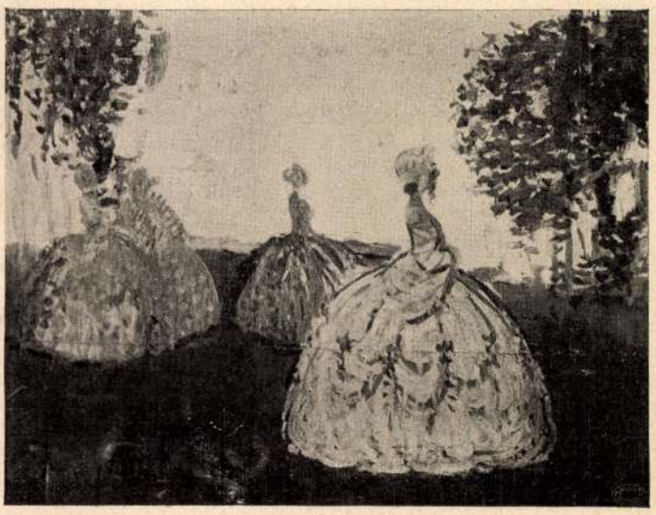

Márk és Nagy Endre parodisztikus tárlatából

2. alant

Uj Idők 1909. XV. 15.

Gyermeknap Budapesten

A legkisebb adakozó

ismétli őket. Austerlitz napja, a piramisok négy évezrede talán frázisok voltak, de frázis voltukat csak akkor vesszük észre, amikor egy köpcös színész megcsinálja a hozzájuk mért kézmozdulatot.

A modern történetírás nem szereti az izolált jelenségeket. Korának mozgalmaiba, korának eszméibe és érdekeibe állítja be az egyes embert és e mozgalmakon, eszméken és érdekeken keresztül érti meg. Az idősebb Pitt Anglia tengeri és kereskedelmi fejlődését képviseli, Robespierre a „Társadalmi szerződés" fanatikusaiból emelkedik ki, Bismarck, a német egységnek gondolatával nő nagyra és Cavour halálos ágyánál az Italia Unita rajongói sírnak. Az angol imperializmus útján lesz hatalmassá Disraeli, a francia bourgeoise érdekeit védi Thiers, az ipari munkásságot szervezi Lasalle és nekik ád elméletet Marx. Mindenütt egy pozitiv mileu, egy pozitiv irány, egy pozitiv program. Napoleonnál mindez hiányzik, vagy legalább is ködbe vesző, elmosódott. Ő nem képvisel semmi mást, csak önmagát, saját gigászi egyéniségét. Nem csoda, ha a milieu elmélet kissé legitimista megteremtője, Taine, a császár pályájában a renaissance nagy, olasz hadvezetőinek föltámadását látta.

Ha mindenáron analógiát akarunk keresni, talán csakugyan nem találjuk másutt, legalább a külső hasonlóságnak némi nyomait, mint a Francesco Sforzák, a Castrucio Castracanik világában. De Taine hibája az volt, hogy Napoleont is mindenáron milieuből akarta magyarázni és mivel sem a forradalmi, sem a forradalom előtti Franciaország nem adott neki ehhez anyagot, visszament a középkori Toskanaba. Pedig Napoleon legegyénibb jellemvonása éppen az, hogy nem tűri a sablonos beállítást, a tudományos skatulyázást, a rendes történeti módszertant. „C'est lui" — kiáltották mámoros lelkesedéssel Dél-Franciaország parasztjai, amikor visszatért Elbáról. „Ez Ő." Nem a császár, nem Napoleon, nem Bonaparte, hanem egyszerüen „Ő". Ez az „Ő" jutott bele a történelembe és a ki foglalkozni akar a császárral, annak alkalmazkodnia kell ehhez a kivételes, milieun kívüli poziciójához.

„Eljön az idő, amikor az embereket semmi sem fogja jobban foglalkoztatni, mint az igyekezet, hogy nekem igazságot szolgáltassanak" — írta Napoleon Szent Ilona szigetén naplójába. Fodor Sándor ezt a mondást választotta munkájának jeligéjéül és ezzel már eleve bizonyságot tett a maga fölfogásáról. Ő sem hajlandó arra, hogy a császárral szemben banális mértéket alkalmazzon. Óriási munkával a legtetszetősebben állította össze az anyagot és ebből az anyagból Napoleon nagysága plasztikusan domborodik ki. Nem a dicséret tirádái, hanem az elmondott tények váltják ki ezt a hatást és mi érezzük, hogy a történetíró nyugodt objektivitása azért sohasem szorul a háttérbe. De éppen azért, mert Fodor Sándor objektiv történetíró, közeledik majdnem áhitatosan a Dom des Invalides halottja felé.

„Eljön az idő . . ." A császár nem tévedett. Lényének nagyszerü talánya, bűnhődésének szinte antik méretei már életében megkezdették a legendaképződést alakja körül. A leláncolt Prometeus mítosza az ő személyében újra megismétlődött. Halála a kiengesztelődés ősi hagyományait ébresztette föl a lelkekben. A francia parasztok szobájában a császár képe, amint halálos ágyán pihen, a megfeszített megváltó mellett csüng. És Fodor Sándornak igaza van, amikor művének előszavát azzal fejezi be, hogy: „senkinek sem lehet közönyös annak alakja, kit a pártatlan történeti kritika arra ítélt, hogy örökké éljen, hogy örökké bámulják és — mert elkövetett hibáiért szertelenül bűnhődött — hogy örökké sajnálják". *Farkas Pál*

Sándor Kálmán amatör-fényképe

Nagypéntek

Márk és Nagy Endre parodisztikus tárlatából

Benczúr nyomán: Vajkstädler megkeresztelése

tották volna vissza a kendőjénél, szoknyájánál fogva. Mintha olykor lesuhadna alatta a föld, megindult lába nyomán a haraszt csúszott vele völgynek ismeretlen mélységek felé. Máskor valami óriás ledőlt fa meresztett feléje hosszu fenyegető ágakat, amelyek bekerítették, maguk alá vonták és midőn kimenekült, megint ujabb baj, ujabb akadály állotta az útját. Itt valami ismeretlen vad ugrott föl előtte, rohant el mellette nagy ropogással, ott valami ijesztő hang huhogott a fákról. Elcsúszott sima, sötét csuszós dolgokon, megakadt kigyózó indákban, szurós makacs tövisekben: kő megütötte és megszaggatta. Mintha az egész erdő tiltakozott, ellentállott volna. Szegény Borbálka bizony szívesen visszafordult volna, de az erdő már nem engedte, körülfogta folyondár ujjaival, elzárolta ágas, bogas mesgyékkel, omló törmelékfalakkal fojtogatta tövises bokrok, páfrányos bozótok tömegében. Borbálka küzdött, küzdött a sírással és az erdővel, küzdött minden erejével lázasan, dacosan, cél nélkül, küzdött, ahogy az életéért küzd az ember.

Az ádáz küzdelemben alig vette Borbálka észre, hogy kezd virradni. Hirtelen jött a hajnal, ahogy erdőben szokott. Egyszerre csak világos volt, egyforma szürke világosság. De ez nem volt megnyugtatóbb, nem, talán még titokzatosabban, még félelmesebben végnélküli volt így a vadon. Az árnyék eltünt, de eltünt mindenünnen. Egyenlően foszlott szét a derengő világosság, a távoli és a közeli tárgyak összefolytak. Mintha tejüvegből volna, mintha áttetsző volna minden, mesebeli, szörnyü csöndes és elátkozott, élettelen erdő és mozdulatlan. Achátkőből faragva a fatörzs, a szürke mohák is, a sziklatömb is, még a lombok is.

Borbálka ment, ment tovább. Ment, nem tudta már hova, merre, csak ment cél nélkül, ok nélkül. Meg-megállott, körülnézett, aztán ment tovább sietve, mintha menekülnie. De az erdő elől nem menekülhetett. Mindenünnen körülfogta, magába zárta az erdő és nem is küzdött már, mintha biztos volna a prédájában, mintha azt mondaná: enyém vagy Borbálka!

És rettentő csend volt.

Sehol semmi, se mozgás, se hang, még patak se zúgott, szél se suhogott, ki volt halva az erdő, ő volt az egyetlen élő lény ebben az elátkozott rengetegben. De nem! Éppen ahogy folytatni akarta az útját, ott a haraszton előtte egy szalamander ült. Fekete-tarka szalamander sárga foltokkal pingálva, mozdulatlan és fényes mint egy vadonatúj játékszer. Azt hitte volna, ez sem él, ha fekete bőrénél nem fénylettek volna jobban a parányi üveges szemei. A szalamander Borbálkára tekintett és Borbálka nagyon megijedt. Körülnézett, hogy merre meneküljön. Aztán még egyszer a tarka gyík felé fordult, de ez már nem volt ott. Más volt ott: Safranics.

Safranics szólalt meg elsőbben. Jóakaró, bár kissé gúnyos hangon, ahogy gyerekhez szólunk, kit rajta kapunk valami ártatlan csinyén, így kérdezte:

— Mit keres itt ilyen jókor, Borbálka?

Borbálka nem ijedt meg ezen, meg se lepődött, el sem bámult. Elmondta, hogyan, töviről fokára, hogy ő miért jött, hogy ő mit keres, mit vár, hogy a csodáért jött. Safranics pedig mosolyogva bólintgatott hozzá, mintha mindezt már régen tudta volna, úgy a holló a bal vállán az is úgy bólintgatott, pedig ez tán már még se tudhatta.

— Hét szarvas menjen át a réten jobbról, balra éppen akkor, mikor a nap feljön? Jöjjön kis Borbálka, majd én elvezetem.

Megindultak. Az erdész elől ment, Borbálka utána. Borbálka minden szó, minden kérdés nélkül követte a rettentő hírü Safranicsot, aki elől a legbátrabb embe-

Márk és Nagy Endre parodisztikus tárlatából

Benczúr nyomán: A budoárban

Jeusselin mester, a nagy emberek borbélya

rek remegve menekültek, aki elől a plébános úr is messze kitért, akár ha ez a világ legegyszerűbb dolga lett volna. Sőt buzgalommal követte és az ajkán egy ici-pici titkos mosoly játszott. Nem csodálkozott azon, hogy olyan meglepő váratlansággal reá akadt, nem, ő ezt természetesnek, magától értetődőnek érezte, hogy Safranics egy az erdejével. Valóban bele is illett az erdőbe! Hosszu, szikár, nagycsontu termete, lóbáló nyurga karjai, kopott ruhái elvegyültek a fa kérgével, a lombbal, sárga haraszttal, a holló a vállán mintha egy fatörzsön gubbasztott volna, és Borbálka pár lépésnyire mögötte már alig tudta megkülönböztetni az erdőtől. Ahogy elindultak, egyszerre szinesebb, barátságosabb lett az imént oly félelmetes vadon. Safranics minden lépésénél élénkült az erdő. Azt hitte volna az ember, hogy csak őt várták a rigók, a pintyek a császármadarak és a havasi mátyások. Itt-ott, fönn a fán és a bokorban, a páfrányok között, mindenfelé közel és távol, sipoltak, fütyöltek, danoltak, hívták egymást és felelgettek: a fák kérgén kopácsoltak a harkályok és lenn a Borbálka lábainál méhek ültek földongva a fűszálak tetejére, a fűszálak meghajoltak és szivárványos harmat eső hullott ki belőlük.

Egy világ elevenedett meg körülöttük, egy igéző, rejtelmes, sohasem sejtett gazdag világ, és minden hang a Borbálka lelkében visszhangzott, minden dal a szívében zengett, és Borbálka ment az édes megváltás érzésével, reménnyel, bizalommal, meggyőződéssel a csoda biztos tudatában, ment a csodás erdőn át a csoda felé.

Rét szegletéhez jutottak. Safranics megállott és intett Borbálkának: itt, és ő szótlan engedelmeskedett. Levágta maga elé a fejszét és várt. Már egészen világos volt. A réten könnyü, szürke párafoszlányok úsztak, amelyekben elvesztek a fiatal nyirfák fehér törzsei és a ködben, mely a fű fölött elterült, csak a harmatterhes pókhálók fénylettek élesebben. A réten túl ott hömpölygött a biborvörös bükkerdő és a bérckoszorú égett a fényben. Fenn az égen szakgatott fellegek úsztak, sötét rongyok az éjszakának széttépett palástjából és a felhőrongyokon vérszínü foltok világítottak, mintha a nap beléjük törülte volna győzedelmes kezeit.

Borbálka dadogó szívvel nézett abban az irányban, merre a Safranics karja, barna, karmos ujja mutatott.

Most vágott az első napsugár a rétszéli nyirfákra, most vált hirtelen színaranyá a rezgő lombjuk és a nyárfák alatt egy, kettő, három szarvas vonult ki lassan a rétre. Most még egy, aztán kettő, azután még egy-egy hatalmas bika és mind kijöttek jobboldalt a rétre.

Safranics fölemelte a kezét. A szarvasok megálltak. Mind Borbálkára néztek fölemelt fejjel, széjjelálló hegyes fülekkel. Egy pillanatig mozdulatlan álltak, csak a bika hatalmas aggancskoronája villogott, azután lassan, sorban egymás mögött, a bika leghátul átügettek a keskeny réten, el balra, be a sűrübe, mind a héten. Eltüntek.

Borbálka tágranyilt szeme még mindig oda bámult a rétre, mely füstölgött a szarvasok nyomán. A halántékában kalapált a vér. Megszédült egy kissé s a feje oda hanyatlott a Safranics mellényére. Szörnyen pipaszagu volt ez a mellény, de Borbálka nem bánta, ő csak azt érezte, hogy a csoda megtörtént az ő kedvéért, hogy megszólalt maga a természet, hogy ő neki feleljen, csak azt érezte, hogy ő kimondhatatlanul boldog! Még a pipaszag, még az olyan meleg, olyan élő benyomást tett . . . még az is olyan édes volt! Meddig dőlt így Borbálka a Safranics mellén, nem tudta volna azt megmondani, neki egy kéjes örökkévalóságnak tetszett.

Hangos, gúnyos károgásra ocsudott föl. A holló károgott a Safranics vállán. Borbálka összerezzent.

Megfordultak, elindultak. Mentek vissza lefelé.

Szótlanul mentek. Safranics vezetett, hosszu, egyenletes, zajtalan léptekkel. Úgy haladt, mint valami árnyék, ág meg nem roppant a talpa alatt, levél meg nem zörrent még a legmélyebb harasztban sem. A vállán a holló minden lépésnél előre-hátra ringott, mint az alvó lovas a nyeregben.

Olykor Safranics megállott és megfordult, vajjon

Mark Lajos

Perenyi Istvánné arch.
(IV. nemzeti kiáll.)
Repr

Művészet
1937. 77. l

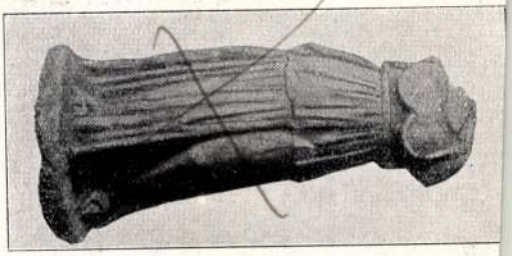

ban a Magna Mater tisztelete. Római szobor.

PAUL ARNDT: Torso einer Kybele auf dem Löwen. II. Jahrhundert nach Christus.

20. GRÁNÁTALMA.

Márvány. Magassága 8 cm. Szélessége 7 cm. Majdnem a fele hiányzik. A földréteg, amelyben feküdt, vörösbarna színre festette. Athénből való.

A gránátalma rendesen halotti áldozatok ábrázolásain fordul elő. A mi darabunk is valószínűen domborműves síremlékről törött le. Archaikus korból való (Kr. e. VI. század, vagy V. század eleje).

PAUL ARNDT: Granatapfel. Archaisch.

Márk Lajos

Magyar Képzőművészek Orsz.

Márk Lajos, festőművész, a Szövetség festőszakosztályának egyik elnöke, Newyorkban nagysikerű kiállítást rendezett.

Képzőművészeti Közlöny

1939. I. sz. 11. l.

DEBRECEN SZ. KIR. VÁROS DÉRI MÚZEUMA.

TELEFON: 11-98.

241/1943. Dm. sz.

Nagyságos

Dr. SZENTIVÁNYI GYULA urnak

BUDAPEST, XI

Lágymányosi-utca 16.

Hivatalból
díj átalányozva

s irodalmi czikkek, felváltva: Zene, Képzőművészet, Köz-
Heti-Posta stb.

Társ. könyvnyomdája.

Verő György 190
Vészi József 315
Zola 97

Krónikák.

Alakos: Ujév a Nemzeti Szinháznál ... 10
Bojtorján: Gárdos 42
— A madár fiaihoz 220
— A tenger titkai 331
Dániel: Az önképzőkör tragédiája 56
— Oszloplakás 133
Dixi: Podlipny 257
Don Miguel: A manchai sikon I. 273
— — II. 293
— — III. 328
Globetrotter: Végig a világon 229
Ifj. Herczegh Mihály: A mintaszerü ifju 277
Hubermaier: Ötezer üres lakás 389
Idem: B. u. é. k. 27
— Sche, vagy: Hams'an Idée? 106
Ignotus: 5400 vagy: a Teréz 17
— Szegényke 33
— Intra muros et extra 81
— Emile Zola 97
— Bem és Petőfi 164
Incubus: Yvette Guilbert el nem énekelt kupléiből 121
— A becsületes megtaláló 347
— A jövő telefonja 363
— Bucsu a rektortól 377
Jaákh: Ének a kutról 36
— Levél a római pápához 49

— A mások lovagias
— Gróf-e a gróf? ...
Tóth Béla: A pasqu
— A király iródeákja
I—s.: Franciaország
— A bécsi Olympus
K. T.: Családi dráma
S—r.: A holt fogoly
—x.: Régi pénzek, u
— Va banque ... ...
— A szódaviz ... ...

Sa

Délibáb: Tavaszi ani
— Bicziklin ... ...
— Bécsi kirándulás ...
Emma: Levél ... ...
— Levél a hétről ... ...
— Nyári levél ... ...
Pont: Utazás Budape
Szigma: Az éjszaka
— Egon táró ... ...
— Desdemona ... ...
— Kocsik ... ...
Szomaházy István: R
Trull: Elhagyott etapp

Költen

Ábrányi Emil: Szeme
— Ha Petőfi élne ...
ifj. Ábrányi Kornél:
Apor László: Téli ké

Krimhilda (Márkus Emilia) hun és nibelung harczosok közt.

A pásztorok. (Gyenes, Rózsahegyi, Szőke) Attiláról regélnek. (Utójáték.)

MÁRKUS LÁSZLÓ «ATTILA» CZÍMŰ SZINDARABJA A NEMZETI SZINHÁZBAN. — Jelfy Gyula fölvételei.

Gundahár tudja, hogy Krimhilda meg akarja ölni Attilát, kit pedig ő istenít, mért nem vigyáz jobban Attilára?

Utójáték fejezi be a darabot. Ugyanazon a szinhelyen mai parasztok elbeszélgetnek Attiláról. Ennek is szép lirai hatása van, de a drámai hatást utólagosan is csökkenti. Most lesz legendává a dráma, régi dallá régi gyűlölségről. De a drámai hatást nem szabad ily epikai elemmel zavarni.

Kétségtelen költői tehetség alkotása e mű, de oly tehetségé, mely még keresi magát, még pedig oly úton, a hol nem tud magára akadni. Az ilyen művek teszik az embert kiváncsivá a költő — következő művére. Két egymás után következő mű adja meg a költői erő irányát és ad módot a költői erő értékelésére.

Az utolsó évek legerősebb drámai benyomását *Schönherr* darabjának köszönjük. Midőn e drámájából mutatványt olvastam, ezen a helyen jelentettem, hogy úgy látszik, nagy alkotással állunk szemben; midőn az egész művet olvastam, feledhetetlen megindulás vett rajtam erőt; előadását a Vigszinházban is szépnek találtam, de mennyivel szebbnek a darabot, midőn előadás után újra elolvastam. Ez a drámairó. A mű egyébként lefordíthatatlan, ámbár fordításban is szép és nálunk megjátszhatatlan, mert ismeretlen az a parasztipus, melynek nehány érdekes változatát látjuk, mégis közepesen eljátszva is nagy hatást tesz. A darab elpusztíthatatlan. A Vigszinházban alig sejtetik a tiroli parasztot, kivéve tán *Fenyvesit*, de kitünően érzi a császári lovast *Csortos;* a többiek, mint *Hegedüs*, ha nem speczializálják is alakjukat, egyetemes művészetükkel hatnak, csak Tapolczaynak kellene a mi érzésünk szerint egészen másnak lennie. Elképzelem, hogy Münchenben és Bécsben a darab óriási hatást tesz. Az itteni előadásnak még a hangja is csak távoli visszhangja a darabnak. Gorkij és Hauptmann (Takácsok) óta nem volt ily természetü nagy alkotás. Egy nép tragédiája, — igen, ez megfelelő czim, ez jelzi hivalgás nélkül a mű karakterét. Nagy perspektivák vonnak bennünket mélységekbe és messzeségekbe, az életnek hihetetlenül intenziv és gazdag képe tárul föl előttünk. Mindez vakítóan világos és mégis mélységesen mély; igen egyszerű és mégis káprázatosan gazdag. Hallom, azt mondják, nem történik benne semmi. Ha ez semmi, akkor én a semmi mellett vagyok. A legjelentősebb események játszódnak itt le. Az ellenreformáczió korában vagyunk, midőn az osztrák császár tűzzel-vassal visszahódítja a protestánsokat a katholikus egyháznak. A ki evangélikus marad, azt pánczélos lovasa a maga katonáival kikergeti az országból. A Rott-ok előkelő, gazdag, régi protestáns család; az öreg Rott mondja, hogy midőn hatéves volt, látta a vallási harczokat, akkor fejezték le a magát luteránusnak valló apját; most 82 éves és még mindig folyik ez a lelkeket, testeket emésztő harcz. Ő gondosan titkolja evangelikus voltát, mert itt akar meghalni és eltemettetni; az utolsó pillanatban fogja hitét vallani, úgy két hét mulva. Fia, Kristóf is titkolja evangeliumi hitét; a paraszt, ha földjétől elragadják, olyan, mint az átplántált fa, kevés éli túl az átplántálást. De a többiek vallanak és kínnal elszakadnak hazájuktól. Kristóf öcscse földönfutó, szomszédja el készül menni, sógora megy, csak a dúsgazdag Englbauer nem megy, hanem összevásárolja az elhagyott földeket, hogy minden fiának (kilencz van) külön háza, földje legyen. Harmadnapra több mint kétszáz megy. Kristófot nagyon bántja a lelkiismerete, mindenki vallja hitét, csak ő fél; de jő a pillanat, mikor fölegyenesedik és odamondja a császár lovasának, hogy ő is evangelikus. A lelkiismeretnek ez a kitörése nem tett? nem cselekvés? Van-e jelentősebb? Sógorát a felesége nem követi a számkivetésbe, de Kristófot neje és fia fogja kisérni, a *veréb*, így hivják pompás tizenkét éves fiát, a ki igazi Rott, makacs, hajthatatlan, jó és impulziv. De a lovas meg akarja törni azt a gaz népséget, kihirdeti, hogy a kiskorúak itt maradnak. De akkor Kristóf nejének is itt kell maradnia a verébbel! Kristóf lelkének hatalmas törzse, mint a nádszál, úgy inog, végre nyílegyenes ismét és megmarad hite, akarata mellett. Ez nem cselekvény? Mondjanak erősebbet! De mikor a szabadságra vágyó veréb megtudja, hogy neki itt kell maradnia és a lovas el akarja fogni, ő a sebes patakba ugrik és elvész. Rott pedig puszta kézzel neki megy a pánczélos lovasnak, leteperi és fojtogatja, neje meg hozza a baltát. Az utolsó pillanatban Kristóf magára eszmél. Az evangeliom tiltja a vérontást és parancsolja, hogy bocsássunk meg ellenségeinknek. Most újra cselekszik Kristóf; mert bizony cselekvés az, midőn nagy feszítéssel erőt vesz magán és oda nyújtja kezét a lovasnak, a ki ép oly becsületes lovagja Szűz Máriának, mint Kristóf az evangeliomi hitnek és a ki, mikor Kristóf nejével és holt fiával távozott, széjjeltöri kardját, a mely annyi becsületes embert földönfutóvá tett. Micsoda élő alakok ezek, az öreg Rott is és a többiek mind, és mily jól esik annak tudata, hogy ilyen emberek vannak. A parasztot egyhangúnak mondják, de Schönherréi nem azok, mindegyik más. Van itt fanatikus és lanyha, becsületes, ingadozó, közömbös, és hogy semmi se hiányozzék, van két csavargó, a Kesselflick-Wolf és szeretője: a Strassentrapperl. Ezeknek semmijük sincs, se otthonuk, se családjuk, még nevük se. Olyanok, mint a madár a levegőben, énekelnek és szeretik egymást. A gyökértelen élet is élet és majd gyökeret ereszt. Ezek gyermekének már lesz neve, foglalkozása, ki tudja, tán földje is. Az ég oly sötét, de egy helyen egészen kék és ott a nap is kisüt. Mellette a fekete még feketébb. Hogy lenézik a parasztok ezeket, ők meg csúfolják a parasztot. Egy nép pusztult el, de az Englbauernek kilencz fia van, és a Strassentrapperl is terhes. Új nemzedék jő majd, melynek új örömei lesznek, új kínok fenyegetései közt. Csodálatosan olvad itt egybe a mindennapi élet rajzával az örökkévalónak szimbolizáczióját! A nyelv is dialektus, de erővel teljes, kifejező és gazdag. Az igaz, hogy a költő a legszerencsésebb ösztönnel a legszerencsésebb témát választotta. Ritkán jönnek azok az alkalmak, a mikor a paraszt is az élet legmagasabb csúcsára emelkedhetik. A hithűség és odaadás magaslatán az összes társadalmi különbségek megszűnnek, a paraszt, a nemes, a tudós, a fejedelem: egy. A legcsodálatosabb pedig az, hogy azt a német parasztdrámát mindenki megérti, a nem-német, a nem-paraszt, a nem-protestáns, a nem-vallásos is. Mert a forrás: a lélek ereje, az emberi méltóság érzése mindnyájunkban megvan és ebben is a paraszt, a nemes, a tudós és a fejedelem egy.

A közönség is mélyen megindult a darabon, ámbár ennek a szinháznak a közönsége nincsen hozzászokva ehhez a műfajhoz.

A szinészeknek is jó volt ilyet játszani, mintha tisztító folyamban megfürödtek volna. A szinháznak és a művészeknek bele kell pusztulniok a Nyári szerelem és ilyenek előadásába. Csodálatos, hogy egyike a legjobb szinészeknek, *Szerémy*, a mi érzésünk szerint teljesen elvétette a szerepét. Az a Sandperger nem őrül meg, a szövegben ennek nyoma sincs; hiszen a végén, midőn lemond a hitről, csak úgy ujjong, mert itt maradhat a maga földjén, a maga házában, ámbár megölték a feleségét és ennek szelleme följár majd a házba. De ez nem őrültség! De még ha megőrült volna is, akkor se kellene ezt az őrültséget ily gesztusosan játszani. Tessék elhinni, a parasztnak az őrültsége is egyszerűbb, mint az uraké. De szó sincs őrültségről és Szerémy játéka a szólóbetét kelletlen hatását tette ránk. Művészi játékot mutat, de a mely nem ide való.

Alexander Bernát.

MŰVÉSZI ÉLET A YANKEEK HAZÁJÁBAN.

Márk Lajos az amerikai művészetről. — Műbarát milliomosok. — Szinházi furcsaságok. — Az amerikai hazafiság. — A yankeek és Magyarország.

A whisky múltja legföljebb hatvan év, a művészeté legkevesebb négyezer, — s mégis az első nyert gyorsabban polgárjogot Uncle Sam birodalmában. Eddig úgy látszott, mintha az amerikaiak sokszor túltengő üzleti szelleme, a heves gazdasági verseny közben megfeledkezkeztek volna a mélységes művészi intimitásokról s szépségekről s túlzottan gyakorlati czéljaikba nem tudták még azokat beolvasztani. Ma már van művészet Amerikában is, ha pl. a szobrászatban van még mindig kilátás arra, hogy egy-egy Bartholdy készítsen szobrot az amerikaiaknak.

Megszoktuk a rendkívüliségeket, ha Amerikáról olvasunk. Sőt már túlteszszük magunkat azon is, ha azok meg sem történhettek. Annál érdekesebb tehát, ha egy kiváló művészünktől hallunk egyet-mást Amerika művészeti viszonyairól, a ki épen nem elfogult s igyekszik sok téves véleményt eloszlatni az újvilágot illetőleg.

A mostanában hazatért *Márk* Lajos szokott szellemességével jegyezte meg látogatásunk alkalmával:

— Előre bocsájtom, hogy én nem tengeri betegség után láttam meg Newyorkot. Tehát semmi vizióm nincsen. A mai amerikaiakról az a benyomásom, hogy nemcsak munkakedvelők, de szinház- és műbarátok is. Látszik, hogy mostanában frissen indul meg egy roppant erőfeszítés, hogy a világ legjavát hordják össze képtáraikba, a leghiresebb erőket hozzák szinpadjaikra. Milliókat fektetnek pompás külsőségekre ezenkívül, mindent gazdagon és láthatóan. Ez tapasztalható az otthonukban is, mely egyébként nagystilű és diszkrét. A művészetben konzervativak s nagy régiségkedvelők. Pierpont Morgannak és más milliárdosoknak törekvése, hogy minél nagyobb értékű régiségek jöjjenek Amerikába, s ha tőle függne, a Louvre és a British Museum legnagyobb ritkaságait összevásárolná. Egész külön irodaszemélyzete foglalkozik a nagyhirű műtárgyakról való értesüléssel.

A művészi megrendeléseknél mindig másodrendű előttük a honorárium, azaz a jelentősége nem lényeges előttük. Egy-egy amerikai milliomosnő kedvét találja abban, hogy akár tizenhat művész szemén keresztül láttassa magát, vagyis palotáját tizenhat különböző portraitvel díszítheti. Ezenkívül a milliomosok lakásaiban igen sok a franczia, angol és holland mester, Rembrandtól kezdve Courbetig s a modern angolokig, franczíákig. Az ultrát nem veszik be. Épületeikben még az úgynevezett «nouveau styl» vagy szeczesszió sem szerepelhet. Kedvelt építészeti stiljük a renaissance s az angol, a villáknál az indián és ó-mexikói motivumok. Maga a lakásberendezés angolos.

Sok milliomosnál, igaz, a művészet oly ritka, mint sok gazdagnál a kaviár. Viszont láttam gyönyörű példáit az amerikai hazafiságnak — a mely nem áll meg a zsebnél. A buffalo-i múzeumot például néhány műbarát-milliomos hozta össze. Mr. Olbright pompás palotát építtetett e múzeum czéljaira egy park közepében. Más milliomosok alapot gyűjtöttek képek vásárlására. Mr. Chappin egymaga gyűjtötte a nevéről elnevezett nagy képterem ritka szép anyagát.

Az amerikai művészek, mint Sargent, John Alexander, Chase, stb. ugyanott végezték művészi tanulmányaikat, a hol az európaiak, vagyis Münchenben, Párisban. Piktor van elég Amerikában is. A mi pedig a művészi kiállításon a nyomtatványokat, lapokat és szemléket illeti, az összehasonlítás határozottan Amerika előnyére válik az európai termeléssel szemben. Az amerikai lapokból óriási halmaza gerjed ki a talentumoknak.

A szinházban két dolog volt visszatetsző előttem. Az egyik az úgynevezett «spot-light» (félvilágítás). A ki énekel, arra szines fénysávot vetítenek. Minden egyéb el van sötétítve. És ezt úgyszólván minden szereplő szerepénél ismétlik. A másik bizarrság az, hogy felvonás, illetve előadás végén, mikor már a függönynek kellene legördülnie, a legutóbbi szereplők a saját felfogásuk szerint meg megtoldják a jeleneteket, hogy ezzel is megháláljják a közönség tapsait.

Egyébként úgy vélem, hogy a jó izlés Amerikában is az, mint bárhol. Míg egyes amerikai groteszk dolgon az «európai» izlés megütközik, körülbelül úgy vannak ők is, mint mi, midőn azt mondjuk:

— Ez kell a magyarnak! — de mégsem egyeztetjük össze a magunk izlésével. Éppen így fogadhatjuk az amerikai furcsaságokat is, midőn ők hasonlóképen mondhatják:

— Ez kell az amerikaiaknak! — de azért

Márk Lajós

U. 3791

Tanulmány (kékruhás nő) c. olajf. szinesen repr.

Pesti Hirlap Vasárnapja

1930. okt. 5

Ujl. 506.

Mark Lajos

l.

Ernst Mur Bi.kiáll

75, 89, 97, 77.

A MÜEMLÉKEK ORSZÁGOS BIZOTTSÁGA

nagytekintetü elnökségének

Budapest.

IX.Rákos-utca 10.

Márk Lajos

festő

l. élesz

Karczagmagyállam

713. h.

álló angyal kissé balra-
mialatt kezeit összetette.
, melyet középütt választ
ak, ruhája sárga, köntöse

. Lelt. sz. 1206. — Vétetett
1000 lirán (906 K). — El-
n (246–95). — Az elszámo-
az 1895 november 28-iki
– Az elszámolást elfogadta az
-900) és az 1901 augusztus
01).

ajstr. 11. l. — Verzeichniss

Pályanyertes plakátok

Márk Lajos festménye

hangon figyelmeztetett, hogy a hátralevő időt arra kell fordítanunk, hogy begyakoroljuk magunkat szerepünkbe . . .

Mondott olyan intim részleteket, amelyek hallatára majdnem odáig voltam a féltékenység miatt és elmondott olyan külsőségeket, apró vonásokat, amikről magam sem tudtam eddig. Végtelen önzésemben észre sem vettem, hogy mennyire szenved, egészen elfoglalt egy gondolat:

— Lenke az enyém lesz!

Mikor fivérem elutazott, vagy két napig nem mertem elmenni Lenkéékhez, de végre rászántam magamat a döntő lépésre. Istenem, hogy dobogott a szívem!

Lenke szemrehányással fogadott. Hogy milyen vőlegény vagyok én, ki három napig magára tudom hagyni. Duzzogott is egy kicsit, hogy a fivéremet annyira szeretem. S mikor csüggedve állottam, odajött hozzám, két karját a nyakam körül fonta és csókra nyujtotta ajkát . . .

*

S ekkor történt az, minek magyarázatát harminc esztendő óta hasztalan keresem.

Biztos vagyok abban, hogy teljesen beleéltem magamat a fivérem szerepébe, meg mernék esküdni rá, hogy nem vétettem el semmit a külsőségekből. Jól adtam a szenvedélyes, a szerelmes vőlegényt — könnyü is volt az nekem, mert hisz minden érzésem lángolt és szívem olyan rég várta ezt a percet! — és mégis abban a pillanatban, mikor az ajkam odatapadt volna az ő ajkához, hirtelen megváltozott a leány arca.

Most is látom magam előtt, amint az indulatok egész skáláján végig ment, majd megállva pillanatra az egyiknél, majd tovább rohanva rémült száguldásban. Ez volt a sorrend: először óriási bámulás, aztán megdöbbenés, majd habozó kétkedés és végül szilaj harag.

Ellökött magától, aztán ismét egészen közel jött hozzám és mereven a szemembe nézett. Én bátran és szemhunyorítás nélkül állottam ki tekintetét, mint a játékos, kinek arcáról le akarja olvasni az ellenfél, hogy mi van a kártyájában, de ő el van tökélve, hogy el nem árulja magát. Hasztalan volt minden. A leány a lelke szemével vizsgálta bensőmet és kitalálta a titkomat.

Uj Idők 1899. V. 39. sz.

mentünk a fivérem lakására és én magamra maradtam a vendégszobámban, önkéntelenül fölsóhajtottam és azt mondtam:

— Bizony isten, ő a szerencsésebb!

Össze is szidtam magamat ezért a csunya gondolatért és lelkem mélyéből bocsánatot kértem Ágnestől De mikor az ágyban feküdtem és magam elé akartam idézni menyasszonyom képét, a képzeletem rossz szolgálatot tett, mert folytonfolyvást csak Lenkét hozta elém . . .

Kitalálják tán a többit. Azzon három nap alatt, melyet fivéremmel együtt töltöttem, az őrülésig beleszerettem a menyasszonyába. S akkor egy démoni gondolat fészkelődött az agyamba, egy hatalmas vágy emésztette a véremet. Küzdöttem ellene, de végre mégis győzött.

*

Mielőtt elbúcsuztam a fivéremtől, azt mondtam neki:

— Jenő, tudod-e, hogy én vagyok a legboldogtalanabb ember ezen a földön?

Megdöbbenve nézett rám és sápadt arcáról leolvastam, hogy kitalálta szerencsétlenségem okát.

— Tán csak nem . . .? — hebegte.

— Ugy van, szeretem a menyasszonyodot és beleőrülök abba a gondolatba, hogy másé legyen.

— De szerencsétlen . . . hát az a másik leány? . . . Ha már engem nem néznél, mi lesz Ágnessel?

— Bánom is én! Törődöm is vele! Nem kell sem a testemnek, sem a lelkemnek!

A fivérem az ajkát harapdálta és bosszúsan rám szólt:

— Kérlek, ez nem Halma-játék! Hogy a tied legyen az, ami az enyém és az enyém az, ami a tied, pusztán csak azért, mert a másé. Itt egy egész életről van szó.

— Igen is, *az enyémről*. Mert esküszöm neked, hogy főbe lövöm magamat, ha Lenke nem lesz az enyém.

*

Bárcsak a szavamnál fogott volna, de ő nagyon szeretett, jobban mindennél ezen a földön, még a menyasszonyánál is jobban. S mikor egy hét mulva arra a kérdésére: — megmaradsz-e még mindig a szándékodnál? — azt feleltem neki: — Inkább, mint valaha! — ő sóhajtva azt mondta:

— Legyen hát. Ugy sem tudnék boldog lenni abban a tudatban, hogy üdvösségem ára a te életed. Én hát holnap elutazom a te lakóhelyedre és ezentul *te* vagyok, te pedig én. De adja isten, hogy meg ne bánjuk ezt a játékot.

Megöleltem, össze-vissza csókoltam, ujongtam boldogságombam. Ő tűrte mindezt, de nem viszonozta. Száraz

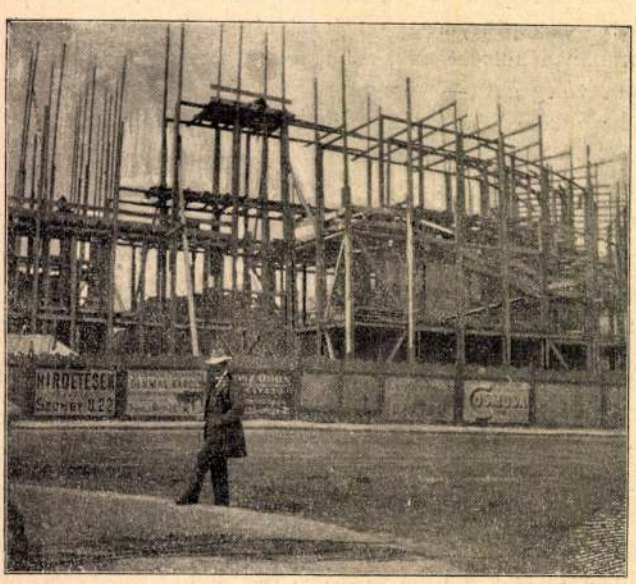

Az épülő milleniumi emlékmű a Városligetben.

A szegény ácsfiú feljutott az egyházi és világi tekintély piedesztáljára, a hol ősz fejét a kitüntetéseknek összes földi glóriája vonja fénybe.

Ez az ő szédítő karrierjének története!

*

Sovány, magas, kissé hajlott alak, beesett szemekkel, formás, vastag orral és éles vonásokkal, szemeinek mély tüzéből a szellem fénye sugárzik elő.

Arcán mindig van valami szokatlan ünnepélyesség, a melyet talán a *tehetségek önérzetének* lehetne nevezni.

Modora előkelő, föllépése öntudatos és társalgása imponál. Mikor tárgyába belemélyed, sűrű szemöldeit összevonja, ajka vonaglik és csak arcának izomjátéka árulja el azt a küzdelmet, a mely vajudó lelkében folyik. Csak mikor a tárgyat minden oldalról megvilágította, akkor derül föl arca egy pillanatra s gyöngéd mosoly fut végig szigoru vonásain, mint a futó felhők árnyéka a fodros tengeren.

Többnyire a fővárosban lakik. Zerge-utcai palotájában, a hol a főuri elegáncia és művészi ízlés mellett előzékeny és szíves fogadtatásra is talál a vendég a váradi bíborosban.

Festett világ.

Egyszer éjjel elmentem a műcsarnokba; muzsika szólt benne, tavaszi kijáró toalettekben sétált ott a közönség. Egynéhányan boroztak, feketéztek és konyakot ittak. Mások tereferéltek és buzgón tanulmányozták felebarátaik legujabb divatját. A muzsika hangjai teremről-teremre szálltak, szinte megsimogatták ezt a sok képet meg szobrot, a mi itt a publikum elébe van adva.

Muzsikaszó mellett álltam eléje két-három nagy képnek, furcsa volt egy valcer pergő akkordjai közt meglátni ezt a vérehullató Krisztust, ezeket a kínjukban vonagló latrokat, ezt a lányalakba bujt mardosó lelkiismeretet, ezeket a civakodó vénasszonyokat, státusférfiak hideg hüllőképét, temetőjeleneteket, az égből lepottyanó Ikarust, naplementét, napfölkeltét és így tovább. Ez a festett világ semmi rokonságot sem tart azzal az eleven világgal, a melyik itt nézi. Amabban van valami nagy, megdöbbentő vonás, emez itt pilleélet, léha, könnyü, céltalan. A mit a mostani tárlaton egypár nagy festő az ő világából bemutatott, az felsőfokra emelése ennek a silány, csöpp polgári életnek. Nincs is inyére rendes embernek, hogy ezek a piktorok ilyen erőszakosan fölizgatják az ő idegeit. Szidják, meghurcolják a képeiket és visszavágyódnak azokra a szokvány-műremekekre, amiken nagyon szépen le van pingálva a Vadász temetése, az Első lépés, a Nagyapó kedvence; — csupa szelíd, szalmaizü, lagymatag história, a mitől még senki sem veszítette el lelki egyensúlyát.

Bizony ilyen képeket hál' Isten nem látni most már. Ellenben vannak itt nagy vásznak, a miken szinte ekszplodál a szenvedély; ezeknek a kitöréseknek izzófénye sejteti azt a hatalmas lávaáramot, a mely ezeknek az alakoknak bensőjében buzog. Néhány művész erős kézzel vezet minket az ilyen szenvedély-kohókhoz, mi megállunk előttük, akár a pók a gyűrűjének szélén s beletekintünk a nagy misztériumba, a mely ránk veti vörös fényét. Nyughatatlan képek kérlelhetetlen, lázító kéztől föstve. Ilyen a *Richir* Perversité-je, modern Magdolna, a ki nem bánja bűneit, hanem pokoli szomjas szemekkel epekedik újabbak után. A szemében összeszűrődik Babilon minden bűne; az arcán valami melankolikus dac ül és ezt mondja: nos, hát ilyen vagyok, mi közötök hozzá? Jámbor lelkek elszörnyűködnek ekkora erkölcstelenség láttára és hamarjában nem is a képet nézik, hanem annak meséjét, lehetetlen nagy bűnöket, képzelhetlen festőjét a lélekben és megállapítják, hogy ez a kép erkölcstelen kép. Itt hát a morál megint egyszer összeütközésbe jön a művészettel, mint annyi sokszor s az emberek ismét keresik, detektív módjára a bölcseleti ideát, a mit ennek a képnek okvetetlenül magában kell rejtenie. Hogy Richir nem gondolt az ilyen dolgokra, hogy ő csak éppen megfestette, még pedig igen kitünően, ezt a leánykát, a hogy az életben találta, azt nagyon kényelmesen el szokták felejteni.

A másik szenzációs kép, a mely fölött hevesebb hangon folyik az itélkezés, *Exter* Consummatum est című nagy vászna. Ez a müncheni mester erőszakos német, a kiben tombolni tud a meghatottság, ha nagyon akarja. A keresztrefeszítés a gyöngébb idegzetüekre brutális és nehéz dolognak fog hatni, szertelennek és túlzottnak fogják találni azok, a kik szeretik az elegáns és finom művészetet. Erről a képről csöpög a vér, rajta extatikusan vonaglanak a keresztre feszített testek izomrendszerei. A fájdalom itt nem megtört és bágyadt, hanem szinte viharzik, úgy hat, mintha ez a festő egybegyüjtötte volna magába a szenvedés érzéseinek mindenféle szuperlativuszát, s azt most kiöntötte volna erre a vászonra. Exter kész és erős művész, rég túl van azon, hogy az előadása fölött szó essék. Festett egy sor lágy, szimbolikus képet, enyhe opálként változó színskálákban, olyan festett szonáta-féléket. Ez, a mit mi most tőle látunk, kiröppenése mindannak a vaskos germán erőnek, a mi eddigi lágy képeinek megalkotása közben bennerekedt a lelkében. Pazarlása a szilaj, csaknem durva erőnek. De nézzék meg, hogy ez az erőszakos német minő finom tud lenni, a mikor nem vérbe mártja ecsetjét s a mikor vakarókésével nem turkál vonagló izmok közt. Nézzék meg ennek a keresztrefeszítésnek hátterét, ezt a mély és finom tájképet, vagy nézzék meg azt a remekbe rajzolt női alakot, a mely a fájdalom súlya alatt majd hogy összeroskad a keresztfa jobb oldalán.

Még egy képet emelt a szenzáció magaslatára a közönség. Ez *Villegas* képe, a mely összeszűri magában a modern szociálista hitvallásnak néhány dogmáját tehát, fenyegető programmot ad a társadalom bajaival foglalkozóknak. Nem valami művészi problémáról van itt szó, mert hisz' az igazi művészetnek nincs szüksége semmiféle tudomány mankójára. Legkevésbbé olyanéra, mint amilyen a divatos szociológia. Mi nem szívesen látunk képet az öröklés, alkalmazkodás, faji kiválás és az osztályok harcáról. Látszik ezen a nagy képen, hogy az nem pattant ki készen a művész szívéből, hanem inkább az ő elmélkedéseinek és kritikai időtöltésének gyümölcse. Nincs is annak olyan művészi értéke, mint Villegas egyéb műveinek, hiányzik belőle az az erő, az a nagyszerű céltalanság és az a hatalmas pompa, a mely régibb képein oly közvetlenül megragad minket. Ez *kigondolt* kép és több elmélkedésre, programcsinálásra, mint műélvezetre ad anyagot.

Akadt magyar festő is, a ki dolgot ad a közönség idegeinek: *Márk* Lajos az a Lelkifurdalások című képpel. Egy embert fest nekünk, a ki meggyilkolta a kedvesét. Az most zölden foszforeszkáló kísértet-testében megjelenik előtte, koporsójával meg az utolsó ajándék-rózsával. A rémület földre terítette a gyilkost, a fantóm azonban nem tágít mellőle; erőszakkal a képe elé tartja a rózsát s pókháló-koporsójának súlyával ráterül a vonaglóra. Erőszakos dolog, nem oly finom, mint a másik kettő, kicsit csinált. De megállítja maga előtt az embereket s talán egy kicsit hangulatba is hozná, ha éppen most nem muzsikálná odaát a harmadik teremben hangos muzsikáját az a zenekar.

E fölött a néhány kép fölött folyik a legtöbb beszéd. Vannak aztán a tárlaton nyugodalmasabb művek, szép enyhék, nagyon jól megfestve, sok hangulattal. Jövő számunkban ezeket fogjuk bemutatni.

L. K.

Ujdonk 1897. III. 20.

Mr. Tree, a londoni Svengali.

A kritikus pillanat.

Jelenetek a házas életből.

Írta: TÁBORI RÓBERT.

SZEMÉLYEK: *György*, a férj, *Ida*, az asszony, *Kelén* a házibarát. *A hitvesi szeretet géniusza.*

ELSŐ JELENET.

(*Ida. Kelén.* A *Géniusz* nincs jelen.)

KELÉN (*elkeseredett pátoszszal*): Végül pedig tudtára adom asszonyom, hogy a mérték betelt. Nem tudom tovább elviselni szívtelen kacérságát.

IDA (*ásítva*): Tudomásul veszem.

KELÉN (*m. f.*): Egy idő óta már nem éri be azzal, hogy udvarlóit gyötörje, újabb szenvedést talált ki számunkra (*Iszonyodva*): a férjével flirtel.

IDA (*méltósággal*): Hitvesi kötelességem.

KELÉN: Ne mondja! . . . De utóvégre is, mit akar vele? Mi célja van azzal, a mi annyira szokatlan?

IDA: Éppen mert szokatlan, vonz egy kicsit . . . Gondolja meg, mily siker lesz az, ha a férjem is beáll udvarlóim közzé.

KELÉN (*tiltakozó kézmozdulattal*): Nincs üresedés! Tiltakozom tehát az ipartörvény nevében . . . Úgyis annyian vagyunk már, hogy egy-egy mosolyáért véres kenyérharcok folynak. Kitelnék belőlünk egy egész zenekar.

IDA: Hát jó lesz majd ő karmesternek.

KELÉN (*gúnyosan*): György?

IDA: Miért ne? fölér bárkivel önök közül.

KELÉN: Kissé későn jutott erre a fölfedezésre.

IDA: Fölfedezők fátuma . . . Kolumbus is hét esztendeig készült, míg fölfedezte az Újvilágot.

KELÉN: Olyan új ön előtt György világa?

IDA: Körülbelül . . . Hozzá mentem feleségül, mert a társadalom megkövetelte tőlem azt az áldozatot, hogy férjhez menjek s mivel György külseje és modora megtetszett. Nem is csalódtam benne: respektálja szeszélyeimet, sohasem kifogásolja toaletszámláimat, csöppet sem féltékeny, a míg az illendőség határain belül udvaroltatok magamnak, szóval: valóságos mintaférj.

KELÉN: Úgy látszik, ez bántja önt?

IDA: Dehogy! Csupán úntat már a szabadságom, mert nem tudom hasznát venni. De ennek is önök az okai.

KELÉN: Hogy hogy?

IDA: Hát csak úgy, hogy a mintaudvarló csöppet sem különb a mintaférjnél. Önök is úgy hasonlítanak egymáshoz, mint az egyik bárányfelhő a másikhoz. Olyan színtelen az egyik, mint a másik.

KELÉN (*kötekedve*): S nem volnánk különbek?

IDA: Sőt rosszabbak. Unalmasak, önhittek, irígyek egymásra. Csak a rágalomban szellemesek és szívtelenek mint egy vén uzsorás. Igenis, mint egy uzsorás! Magas percentre akarják kamatoztatni azt a csekély tőkét, a mivel fölényben vannak a férj fölött.

KELÉN: S ez a tőke?

IDA: Hogy az ember nincs önökhöz kötve és sajátképpen semmivel sem adósuk, tehát minden lelkifurdalás nélkül kiadhatja útlevelüket.

KELÉN: Már látom, hogy itt van végre a kritikus pillanat.

IDA (*bámulva*): Miféle pillanat?

KELÉN: Minden kacér asszonynak van egy. Mikor belátja, hogy udvarlóját eddig csak hitegette, fölébred benne az adós lelkiösmerete. Ha megjött a kritikus pillanat, először gorombáskodik vele, aztán pedig . . .

IDA: Aztán pedig?

KELÉN: Édes jutalmat nyújt neki.

IDA: Igaza van! Fogadja hát az édes jutalmat. (*Az asztalon fekvő bonboniert fölveszi és kínálja Kelént).*

KELÉN (*egy bonbont ropogtat*): Foglalónak ez is csak valami.

IDA (*élesen*): Foglaló? Minek tart hát engemet?

KELÉN: Egy nagyon szép, de nagyon kacér asszonynak, a kinek már terhére vannak elvei.

IDA: Szemtelen!

KELÉN: Csak tessék! Minél gorombább, annál gyorsabban jutunk célhoz.

Mis Dorothea Baird, a londoni Trilby.

MÁSODIK JELENET.

Ida, Kelén, György a középen. A *Géniusz* még mindig nincs jelen.)

GYÖRGY (*mosolyogva nézi őket*): Már megint veszekedtetek? (*A bonbonier felé nyúl*): Szabad?

IDA (*elkapja a bonboniert, hevesen*): Magának nem!

GYÖRGY (*a zsebébe nyúl és kivesz onnan egy másik bonboniert*): Akkor hát a magaméból kínálom meg magamat.

IDA (*száraz hangon*): Sejtettem, hogy nem jön zavarba . . . Az ön számára ugyancsak nem találták ki a böjtölést.

GYÖRGY: Édesem, az az ember, a ki böjtöl, vagy már nagyon jóllakott, vagy pedig nem tudja, hol van az éléskamara kulcsa.

KELÉN: Tudok még egy harmadik esetet: mikor az ember már elrontotta a gyomrát.

dat és apró virtusaidat. A másikkal pedig, a mi erősen kicsinyít, a felebarátodat nézed.

IDA (*félre*): Ha csak gorombaság kellett neki, bőven kijutott belőle. (*Hangosan, mintegy elszólva magát*): Hát neki is terhére vannak már elvei?

GYÖRGY (*bámulva*): Miféle elvek?

KELÉN (*zavartan*): Semmi . . . semmi . . . egy kis tréfa az egész. (*félre*) Úgy látszik, ezek gúnyt űznek belőlem. (*Hangosan*) Most jut csak eszembe, hogy mennem kell . . . Légyottra várnak. (*Indul kifelé.*)

GYÖRGY: (*utána kiált*): Jó lesz, ha magaddal viszed a nagyító lencsét.

KELÉN: (*megáll, mintha valamit akarna mondani, de aztán gyorsan el a középen*).

Teázás közben. *Márk* Lajos festménye.

GYÖRGY (*mosolyogva néz végig rajta*): Akkor sem használnám a mesterséges ingereket, hanem becsületesen kikoplalnám magamat, míg újból megjönne az étvágyam . . . Ismerek azonban embereket, a kik annyira falánkok, hogy mindent megkívánnak, a mit a szemük meglát és a mi — a másé.

KELÉN: Tapasztalásból beszélsz?

GYÖRGY: Mint az orvos, a ki már sok nehéz beteget megfigyelt. (*Gyöngéden megsimogatja Kelén arcát.*) Szegény barátom, te nagyon beteg vagy!

KELÉN (*eltolja György kezét*): Ugyan, ne ízetlenkedjél! Nincs nekem semmi bajom.

GYÖRGY: Mert a szemeden hályog van. Nem kívül, hanem belül. Azért nem látsz befelé.

KELÉN: Szemorvosnak is fölcsaptál?

GYÖRGY: Annak is. S megfigyeltem egy különös bajodat. Az egyik szemgolyód nagyító lencse: azzal nézed saját magadat és apró virtusaidat. A másikkal pedig, a mi erősen kicsinyít, a felebarátodat nézed.

HARMADIK JELENET.

(*Ida. György.* A *Géniusz* bepillant az ablakon.)

GYÖRGY (*kis várlatva*): Mondja csak, miféle elveket említett az imént ennek a . . . majomnak?

IDA: A magam elveit. (*Megkínálja Györgyöt a bonbonierrel*). Tetszik?

GYÖRGY (*meglepetéssel*): Köszönöm! (*Utána nyúl, de meggondolja*): Szeretném tudni, miért nem akarta az imént, hogy vegyek belőle?

IDA: Csak!

GYÖRGY: Ebben is van logika, ámbár csak asszonyi . . . Őt is megkínálta?

IDA: Kit? és mivel?

GYÖRGY: Kelént a bonbonierrel.

IDA: Nem kínáltam, de ő maga vett belőle.

GYÖRGY (*megáll Ida előtt és ránéz*): Eltűrte?

IDA: Miért ne! Egy kis édesség nem kötelez semmire.

GYÖRGY (*ellöki a bonboniert*): Akkor hát nem kérek belőle . . . Útálok minden édességet!

IDA (*búsan*): Vagy tán csak azt, a mit az én kezem nyujt önnek?

GYÖRGY: Hogy képzelheti ezt?

IDA: Van rá okom . . . Mondja csak, hány éve vagyok már a felesége?

GYÖRGY: Úgy hiszem, hogy négy éve.

IDA: Szép idő. Négyszer virágzott ki azóta a tavasz, négyszer hervadt el a virága. Annyi idő alatt mégis csak megismerhette volna saját virágos kertjét. Vajjon ismer-e engem?

GYÖRGY (*mosolyogva*): Azt hiszem.

IDA: A nagyító lencse! . . . Akarja, hogy próbára tegyem?

GYÖRGY: Állok elébe.

IDA (*hirtelen letakarja a bonboniert*): Mondja csak, melyik az én kedvenc cukorkám?

GYÖRGY (*meglepetve*): A kedvenc cukorkája?

IDA: Az.

GYÖRGY (*zavarral*): Istenem . . . igazán röstellem, de már elfelejtettem.

IDA (*szomorúan*): Sohasem tudta . . . Pedig Kelén az tudja.

GYÖRGY (*dühösen*): Ne említse előttem azt a majmot!

IDA (*m. f.*): Lássa, ez csak külsőség volt . . . És hány vonás van bennem, a mi igazán érdemes volna, hogy tanulmányozza, de ön nem találta érdemesnek még, hogy csak megismerje.

GYÖRGY (*elkomolyodva*): Ön mondja ezt, Ida! A ki annyit sem törődött velem, mint azzal a cukorkával, a mit a fehér fogai közt ropogtat unalomból. Említette a négy tavaszt: ez az emlék keserűséggel tölt el, mert én önben csakis az április szeszélyeit láttam, de soha sem a május üde illatát. Ezt mindig másoknak tartogatta.

IDA: Ki az oka? Látott ön már olyan tavaszi virágot, a mely önmagát kínálja? Vagy nincs-e ahhoz jussa a virágnak, hogy ne törődjenek a töviseivel, hanem a nyíló kelyhében gyönyörködjenek?

GYÖRGY: Mindig bezárult a kehely, ha közeledtem hozzá.

IDA: Mert fagyos arccal jött el és a közöny lehelete áradt szét jöttére. Pedig a tavaszi virág meleget és napfényt kiván. Nyújtotta ön azokat valaha nekem?

GYÖRGY: S ön? . . . Mint a százszorszép, a mely száz imádóval kacérkodik, csakis éppen engem, a százegyediket soha sem akarta észrevenni.

IDA: Különös egy ember! Mikor róla van szó, mindjárt a kisebbítő lencsét használja.

GYÖRGY (*felcsillanó örömmel*): Igazat beszél most, Ida?

IDA: Miért hazudnám önnek? Hisz' nem udvarol nekem.

GYÖRGY (*tépelődve*): Nem! nem! ön csak játékot űz belőlem! Ki tudja, nem mondta-e ugyanezeket néhány perc előtt . . .

IDA: Kinek?

GYÖRGY: Kelénnek.

IDA (*idegesen*): Mit akar már megint azzal az emberrel?

GYÖRGY: Hogy mit akarnék vele? . . . Jó, elmondom: Szeretném ízekre tépni, hogy szívébe és lelkébe lássak, ha ugyan van neki lelke és szíve. Szeretném tudni, hogy van-e joga arra az önhitt mosolyra, a mely körüljátszsza ajkait, mikor velem találkozik . . . (*Dühösen*): Szeretném megölni, ha nem tartanék attól, hogy nevetségessé leszek.

IDA: Nem akar nevetségessé lenni? mintha most nem volna az.

GYÖRGY: (*dühösen*): Ida!

IDA: Hát aztán?

GYÖRGY: Nem tűröm ezt a hangot! . . . Torkig vagyok vele! Ha vétettem is ellene, ezt nem érdemeltem.

IDA: Nem érdemelte? Ugyan kérem, ne hivatkozzék velem szemben érdemeire! Hol vannak azok? Nevezze meg őket.

GYÖRGY: Türelmes voltam, elnéztem kacérságát és . . .

IDA: És a lehetőség határáig gyakorolta a szamarak és az együgyü férjek eme erényét. Lett volna inkább durva, kíméletlen, azt inkább elnéztem volna. De olyanba vett, mint egy bonbont: akárki megkívánt, öntől bizvást megropogtathatott volna.

GYÖRGY: Még ön tesz szemrehányást, lelketlen asszony? (*Szenvedélyesen*): Pokollá tette az életemet, megmérgezte minden érzésemet, féltékenynyé és gyanakodóvá tett. Nem kívánom, hogy büntesse meg ezért az isten, de ha megcselekszi, én nálam ne számítson részvétre.

IDA (*mosolyogva*): Igazán? . . . Hála az égnek, hogy végre idáig jutottunk; látom, önnél is beállott már a kritikus pillanat

GYÖRGY (*elcsodálkozva*): Miféle pillanat?

IDA: Ha Kelénnek hinni lehet, pedig ő szakavatott az effélékben, mikor valakit tudtunkon kívül szeretünk, először gorombáskodunk vele, aztán . . .

GYÖRGY: Aztán?

IDA: Megkináljuk édességgel. (*Pirulva és szemlesütve*): Kináljon már meg a bonbonierjével.

GYÖRGY: Ida!

IDA: Lesz-e már? . . . Vagy azt várja, hogy én kináljam meg? (*Ajkait csókra nyújtja*): Fogja hát, itt van.

GYÖRGY (*meg akarja csókolni*): Ida, édes Ida . . . de hát hihetek-e a füleimnek? (*Elkomolyodva*). Velem is kacérkodik. (*Odakünn léptek hallatszanak.*)

IDA: Még mindig kételkedik? . . . Pedig most az ideje vagy soha . . . Akkor hát én teszem meg. (*Megcsókolja Györgyöt, éppen mikor az ajtó kinyílik és Kelén bedugja fejét.*)

NEGYEDIK JELENET.

(Ida. György. Kelén. A Géniusz megjelen Kelén mögött a küszöbön.)

KELÉN: Bocsánat, de csak azt akartam mondani . . . (*Meglátja a csókolódzó párt és szájtátva bámul*): Kérem, mit jelentsen ez?

IDA (*kacagva*): Megjött a kritikus pillanat.

(Mialatt újból megcsókolja férjét és a *Géniusz* áldólag kiterjeszti karjait, *a függöny legördül.)*

Márk Lajos

amióta tudta, hogy az a melegszívü asszony itt van a közelében.

Végre megállt a kocsi, s a cselédek mosolygós örömmel fogadták a kis leányt, de ő nem sokat tudott róluk. Ezért Bethléri egyenesen az emeletre sietett vele, és a bűnbánó Mari segítségével ágyába fektette.

Közben megtudta, hogy sem felesége, sem anyósa nem tért még vissza Lomnicról.

Megkönnyebbülten sóhajtott föl. Pedig nem gyávaság riasztotta vissza attól a gondolattól, hogy Adriennek Judithról beszéljen, hanem ugyanaz az érzés, amely ösztönszerüleg arra késztet, hogy meg nem értő elől elrejtsük kedves könyveinket.

— Sziszi pedig egy szót sem fog szólni, — jegyezte meg magának keserün; mert nemcsak ő, de az egész háznép tudta, hogy anya és leánya közt sohasem fejlődött ki a ragaszkodásnak még csak árnyéka sem.

A kis leány legzsengébb kora óta babonás félelemmel húzódozott attól a szép nénitől, aki mindig módot talál arra, hogy míg a komorna egy ruhát kapcsol a derekára, vagy míg fehér fogai között két-három drágaköves kalaptü csillog, kemény szóval, még keményebb érintéssel gáncsoljon, büntessen.

Nem, Sziszi nem fog csacsogni, a cselédek pedig, saját érdekükben, tartózkodnak majd a fecsegéstől.

Bethléri még egyszer körülnézett, hogy minden rendben van-e a gyermekszobában. Azután, vigyázva, lábujjhegyen kiosont a kis alvó mellől.

Földszinten volt az a helyiség, amelyet sajátmagának tartott fönn a ház beosztásánál. S hogy megrövidítse útját, felesége hálószobáján keresztül igyekezett a folyosóra jutni. De alig tudott a sok nyitott láda, földön heverő doboz, ide-oda szórt papiroshalmazok között tovább haladni.

Bethléri türelmetlenül csöngetett a komornának:

— Miért nem csinál itt egy kis rendet? — kérdezte kurtán.

— Mert a méltóságos asszony azt parancsolta, hogy hagyjak mindent így, — felelte a tudatosan borzas kis pesti nő sértődötten.

Bethléri vállat vont, de nem állta meg, hogy azt az érett sárgadinnyét, amely ott illatozott a takarítatlan fésük tőszomszédságában, egy más asztalra ne tegye.

— Ezt csak nem parancsolta!

— A méltóságos asszony egyáltalán nem szereti, ha a holmijaihoz nyúlnak, — felelte Jolán sunyi alázattal.

— Csináljon rendet. Rögtön, — parancsolta Bethléri. S bár alig mondta ezt suttogásnál hangosabban, Jolán legott sietett szótfogadni.

— Micsoda kis szoba ez? — kérdezte Bethléri, midőn azt látta, hogy a megfélemlített leány reszkető kézzel nyit ki egy rejtett ajtót.

— Azt hiszem, seprőtartónak volt szánva, — felelte, mialatt a már ott fölhalmozott üres bőröndök és skatulyák tetejébe tele öllel vitte, öntötte, dobálta a cipőket, papirokat, ládákat, amelyeket útjában talált.

— Dohos egy fészek. Miért nem szellőztetik?

— Mert nincs ablaka, méltóságos uram.

Folytatjuk

A Műcsarnok téli tárlatából

Márk Lajos: Látogatás

A Könyves Kálmán jogosításával

Uj Idők 1909. XV. 47. sz.

Márk Lajos

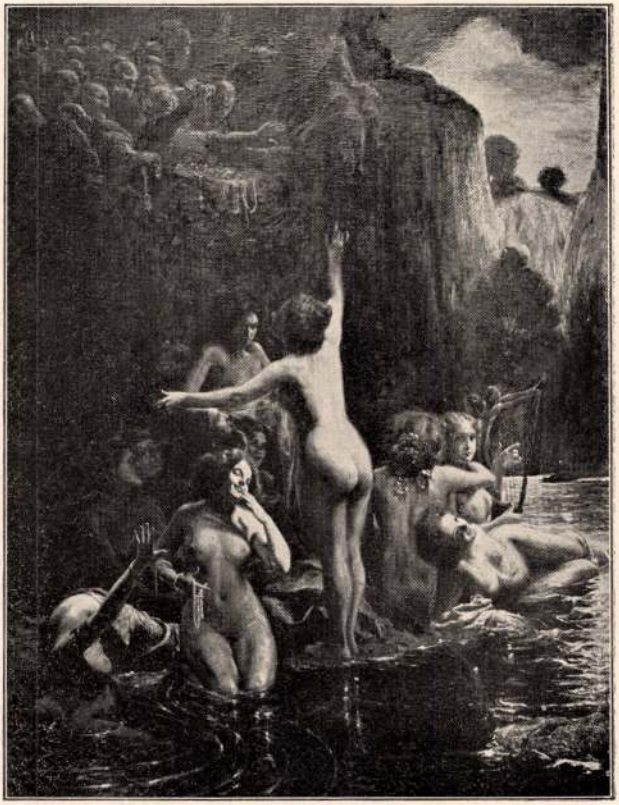

4 Márk Lajos: Syren-fészek.

Képrom. Tars. 1899—1900. téli Kiáll

7. Ujváry Ignácz: Tavaszi vihar.

gocska verődött át a lavinán és lett mindig nagyobb, meg nagyobb: egy apró fiu úgy sírt a sok között, hogy csoda. A tarka nép között olyan volt, mintha a dadája is mellette volna és csak a fokról-fokra erősebb sírástól lehetett tudni, hogy ugy sír, tipiskálva egymagában. Óh milyen fájó hang is a gyereksírás.

A sok dada mind magával volt elfoglalva, a sok ember, aki futólépésben haladt el mellette, csak észre se vette; ki vesz észre egy síró gyereket, akinek bizonyosan ott a dadája!

A dadája!

Elmaradt mellőle; ez volt a bánat.

Jött egy úri asszony, egy úrnak oldalán, mellettük az úton lépésben haladtak a csukott hintó előtt a szénfekete lovak. Mosolygott az úriasszony a siró gyereken és odaszólt a férfinak.

— No nézze azt a bús kis embert abban a földig érő gallérkabátkájában, hogy peregnek a könyei.

És mosolyogva törölte meg a gyerek arcát kis selyemkendőjében.

— Te síró jószág, mi baj?

Megint félrefordult a férfihez.

— Nincs több háromesztendősnél.

A gyerek siránkozott:

— Dada . . . dada . . .

A szárazra törölt kis arca piros volt a nagy szomoruságtól; fénylő nagy szeme gyönyörü volt. Az asszony megcsókolta és megnézte. Szép volt, szőke haja, nagy szeme, kis gödrös állacskája.

— Hogy hívnak édes?

— Bandi! . . . sírta a kis fiu bizalommal.

Bandi! Igen Bandi! . . . A szeme is ilyen kék volt, a szája is ilyen gödrös. A haja szőke.

Az asszony lelkére ráfeküdt valami. Felkapta az ölébe a babát sebesen, vitte a kocsijába.

— Bandi! súgta a kisfiunak és az rámosolygott.

A férfit ott hagyták a gyalogjárón, a kocsi elinduit. Meg volt hagyva a kocsisnak, hogy a városban kocsikázzanak, beszélni akart a babával.

— Haza megyünk édes, haza, kis fiam. A papa? Szereted a papát? A nagymamát is?

Már kacagott a gyerek a szép asszonyra. Tetszik a hangja neki, meg volt elégedve a kocsikáztató új dadával . . .

És az úton mesélt, mesélt neki az asszony összevissza, sokat, bolondos, meleg, anyai szókat.

— Haza viszlek, fiam, haza!

Megálltak a kapu előtt és kiszálltak a kocsiból. Tapsolt a gyerek.

Túlnan a gyalogjáróról izgatott, sebes járással került feléjük egy férfiu.

— Fiacskám, itt vagy! Hazahoztak? Hol jártál lelkem, rossz baba? Kerestünk! . . .

Levette a kalapját az úriasszony előtt — aztán lent felejtette . . . Nézte a földet, megfogta a gyermek kezét és nehéz, tompa hangon szólt:

— Maga hozta vissza, Zsófi?

Az asszony dacosan kiegyenesedett a férfi előtt és csengőn szólt:

— Én hoztam vissza. Sírva találtam az utcán egymagában. Vigyázzanak máskor rá jobban, Tamás!

— Köszönöm.

Beült a kocsiba az asszony megint, a férfi pedig ment, ölében a gyerekkel a kapun be, levett kalappal, megilletődötten. Szólt a gyereknek:

— Szeresd ezt a nénit, ha látod, lelkem. Szabad egy kicsit szeretned, pedig sokat, sokfélét beszélnek róla . . .

A nagyanyjától is elvette a gyereket és levitte magához a pusztára a nagy, a biztos magányba.

ANGELO.

A repülő ember

Mikor leszünk már egyszer urai a levegőnek is, amint urai vagyunk a szárazföldnek és a vizeknek? Mikor repül már az ember? A tudósok és mérnökök egész legiója töri fejét ezen a kérdésen, amelynek megoldása elhomályosítaná Stephenson, Volta, sőt Edison dicsőségét is.

A szomszéd Ausztriában, meg nem félemlítve Wellner három év előtti kudarcától, húszezer forintot adtak ismét össze Kress Vilmos mérnöknek, hogy valósítsa meg tervét, a ballon nélkül repülő léghajót. Franciaországban Renard és Krebs őrnagyok húsz év óta kisérleteznek a mendoni műszaki telepen, hogy egy kormányozható repülőgépet állítsanak össze. Sajnos, ők ketten nem akarnak tágítani a ballon mellől.

Angliában Hiram Maxim, az új golyószóró ágyú zseniális feltalálója, minden évben más formáju gépet szerkeszt; van pénze hozzá bőven, mert milliomos. Az Egyesült Államokból Langley bocsát világgá időnkint egy-egy alarmhírt, hogy a repülőgépet feltalálta és pár nap mulva Európába száguldoz vele. Azonban hasztalan várunk hónapokat is, a derék professzor otthon marad. Bizonyosan valami csekély javítás hátráltatja mindig, ami az utolsó percben vált szükségessé. Olaszországban Folari, a bolognai egyetem tudós tanára nem marad el külföldi kollegáitól. Habár csak papiroson konstruálja szellemes készülékeit, a mesterséges repülés elméletének ő egyik legnagyobb kapacitása. Németországnak, a professzorok klasszikus hazájának jelenleg nincsen világhírü tekintélye ezen a téren. E helyett minden nagyobb városban egyesületek vannak: Vereine zur Beförderung der Luftschifffahrt. Magyarországról ne szóljunk: itt őszintén sajnálják azt, aki a repülőgépen töri a fejét, sőt komolyan hiszik, hogy meghibbant az elméje.

Hogyan van mégis, hogy a lázas kutatás ellenére, amely a nagy államokban szakadatlanul folyik, használható repülőgépet eddigelé nem sikerült feltalálni? Az embernek szinte szégyenlenie kell magát, hogy nem bír rájönni annak a nyitjára, amit naponkint számtalanszor láthat, és tanulmányozhat a madarakon úgy, mint a szárnyas rovarokon. A leggyorsabb telivért elhagyják vasutaink, a delfint hajóink: a kicsiny szúnyog ellenben kifog rajtunk. A ballonok a szél játékszerei, a fölszállás velük istenkisértés. Sohasem tudhatni, hol érnek ismét földet, vagy mikor pukkadnak szét. Egy olyan apparátus kellene, amely saját erejéből emelkedik fel. Ez aztán föltétlenül kormányozható is: ebben nem lehet kétség. Bizonyos az is, hogy a repülőgép föltalálásának legnagyobb akadálya eddig a ballon volt. Látva, hogy a fölemelkedés kérdése a ballonnal teljesen meg van oldva, mindenki csak abban mesterkedett, hogy hogyan lehetne azt a levegőáramlattól függetlenné tenni. Gondolták: a léghajó már megvan, csak kormányozni kell még. Azonban a szél ereje rettentő, néha több métermázsás tárgyakat kap föl és sodor mérföldekre. Mi neki egy ballon, amely könnyebb a levegőnél és amelynek kolosszális tömegébe belekapaszkodhatik?

Mikor minden kormányzó készülék haszontalannak bizonyult még a lengedező »zefir« ellen is, kiadták a jelszót, hogy repüléshez kicsiny helyre koncentrált roppant hajtóerő szükséges. Ne is álmodjanak tehát repülőgépről addig, amíg ennek a hajtóerőnek a kérdését meg nem oldották. És éveken át munkálkodott a modern technika: bámulatos gépeket hozott létre, amelyek elfértek egy kalapskatulyában, de azért húsz-harminc lóerőt szolgáltattak. Mind nem ért semmit. A La France ballont, amelytől annyit reméltek Renard és Krebs, ezer lóerő sem tudta volna a szél irányából csak tíz méterre is eltéríteni. Körülötte vígan röpködtek a madarak és lepkék egy ezredrész lóerő nélkül.

Ezzel a ballon sorsa eldőlt. Nem veszik többé számításba azok, akik a repülőgéppel komolyan foglalkoznak. Marad egyelőre még izgató látványosság és olyan óriási játékszer a hadseregekben, aminő kicsinyben a gyermekek számára készült tíz krajcáros hólyagballon. A hadseregeknek ez a céltalan kedvtelése évenkint százezrekbe kerül. Ha ennyi pénzt költenének sikert igérő tervek megvalósítására, munkaközben a repülőgép lényegét már régen kitalálták volna.

De az emberi tudásvágy nem ismer akadályokat. Az eddigi balsikerek el nem lankasztottak egyet sem azok közül, akik a világot meg akarják ajándékozni az emberi elmének olyan alkotásával, amely talán évszázadokig nem lesz túlszárnyalva. A józan munkálkodóknak józan megfigyelő tudósok jöttek segítségül. Kitűnik, hogy a repüléshez éppen abból kell legkevesebb, amit legfontosabbnak tartottak eddig: a hajtóerőből. Kitünik, — hogy a libának semmivel sincs több ereje szárnyaiban, mint az embernek — lábaiban. Ha az embernek egy olyan *ernyőfelület* áll rendelkezésére, amely testének sulyával arányos és melyet lábaival mozgatni tud, föl *kell* neki tudni emelkedni a levegőbe. Csupán egy dolog szükséges még hozzá: *kezdősebesség*.

Arckép Festette *Márk Lajos*.

Az első, aki ilyen alapelvek szerint egy ember számára való repülő szerkezetet készített, Lilienthal berlini dúsgazdag gyáros és mérnök volt. Kisérletei ezzel a szerkezettel nem sikerültek teljesen, de nagyobb és tanulságosabb eredményt ért el a mesterges repülés terén mindenkinél. Nem igen meredek dombról lefelé szaladva, alkalmas helyen elrugta magát és a vállaira erősített szárnyakat kézzel-lábbal mozgásba hozta. A kezdősebesség és a szárnycsapások fölvitték olykor harminc méter magasságba. Innen kezdve a repülő ember esni kezdett, de egyúttal folyton haladt előre is. Nem egyszer félkilométer utat tett meg így Lilienthal, miközben jobbra, balra, sőt visszafelé is képes volt magát kormányozni.

Látnivaló, hogy a repülés kérdését Lilienthal sem oldotta meg. Apparátusa kezdetleges volt és folyton javítani kellett rajta. Hogy teljes eredményt érjen el, ennek dicsőségétől megfosztotta őt tragikus halála: a zseniális férfiu két év előtt készülékéből kiesett és a földön agyonzúzta magát.

Találmányának alapeszméje azonban túlélte őt és ma már nincsen számbavehető aëronauta, aki ne vallaná, hogy a mesterséges repülés csak nagy felülettel történhetik. Ami pedig fő: ne igyekezzünk azonnal repülőgépeket létrehozni, hanem egyelőre elégedjünk meg egy ember számára való repülő felülettel. A természetben nincs ugrás: a vasutakat talyigáknak, a hadihajókat fatörzsekből vájt csónakoknak kellett megelőzni. Szárnyak nélkül egyetlen állat sem repül. A természet, amely legegyszerűbb módon konstruál mindent, maga sem képes a repülést létrehozni másképp, mint szárnyakkal, vagyis a levegőre nehézkedő felülettel.

Langley Filadelfiában és Kress Vilmos Bécsben, habár eszméik szellemesek, azonnal a levegőben járó hajót szeretnék megvalósítani. A szakemberek tehát nemcsak kiváncsisággal, hanem egyszersmind aggodalommal várják az időt, mikor a munkában levő két gép elkészül és megteszi első próbaútját. Kress Vilmos gépe különben Magyarországon fog először szerepelni, még pedig a szép Fertő taván, amelynek nagy, csendes síkja és sekély vize a kisérletekre fölöttébb alkalmas. A gép négy személyre készül és mindenestül ezerkétszáz kilogramot nyom.

Még ezen a nyáron, vagy legkésőbb szeptember hó végén teszik vele az első próbát. Majd elválik, hogy a százharminc négyszögméter terjedelmü mozdulatlan ernyő, amely alatt az utasok ülnek, a hajót ki tudja-e emelni a vízből? Ha nem, akkor valószinüleg ez lesz az utolsó kisérlet repülőgéppel és utána Lilienthal találmányának tökéletesítése, vagyis a repülő ember következik, valóságos, mozgó szárnyakkal.

Hanem azok a szárnyak! A modern mechanika bámulatos alkotásait látva, azt hinné az ember, hogy mesterséges szárnyat csinálni nem nehéz föladat. Pedig ellenkezőleg: sok kitünő mechanikus töri ezen mostanában a fejét. Pontos számítások szerint a minimális szárnyfelület, amelyre a repülő embernek szüksége van, hét négyszögméter, a két szárnyra tehát egyenkint negyedfél négyszögméter esik. A szárnynak könnyünek kell lenni, különben nem talál elég ellenállásra a levegőben, továbbá erősnek, hogy el ne törjön, végül hosszunak, hogy minél messzebbről fogja föl és hajtsa maga alá a levegőt. Láthatni, hogy ilyen szárnyhoz még az aluminium is nehéz anyag, fáról persze szó sem lehet. A legnagyobb madárszárny egy méter hosszu és alig egyhatod négyszögméter terjedelmü. Az emberi találékonyságnak tehát ki kell bővíteni a természet dimenzióit.

SERESS IMRE

Uj Idők 1899. V. 35. k.

Mark Lajos

Ernst Mur. Kiäll. 47

Magyar remekmunkk

1921. máj

Fehérruhás leány.

Jellinek Henrik

Anlajd

EGYETEMI NYOMDA

AUGUSZTUS

31 nap — 35. hét

23 sárnap	
24 létfő	
25 edd	
26 zerda	
27 ütörtök	
28 éntek	
29 ombat	

Márk Lajos
festő

Főrendi Lapok 1896. jul. 22., 6. old.
(Vidonszky. Az ezredéves ünnepségek megörökítése festményekben.)

Kalmár

Márk Lajos
festő

Fővárosi Lapok 1895. febr. 6., 415. old.
(Művészeti. A millenniumi kiállítás
piktúrái.)

Kalmár

Márk Lajos
festő

Fővárosi Lapok 1895. jun. 6., 1787. okl.
(Művészetek. Vif.: Magyar művészek
a két „Salon"-ban.)

Kalmár

Márk Lajos
festő

Fővárosi Lapok 1895. jan. VI., 271. old.
(Művészetek. a téli kiállítás utolsó napjai.)

Kalmár

Márk Lajos
festő

Fővárosi Lapok 1895. ápr. 19., 1245. old.
(Szana Tamás: Tavaszi kiállítás.)

Kalmán

Márk [Lajos]
festő

Főrávi Lapok 1895. ápr. 20., 1257. old.
(Ujdonságok. A kultuszminiszter a mú-
csamokban.)

Kalmi

Márk Lajos
festő

Törvánori Lajos 1895. ápr. 24., 1304. old.
(Művészetek. Magyar művész Párisban.)

Kalmár

Márk Lajos
festő

Fővárosi Lajos. 1895. jan. 3., 32. old.
(Műrésztér.)

Kalmár

Márk Lajos
fertő

Fővárosi Lapok 1895. ápr. 6., 1091. old.
(Műrészetek.)

Kalmár

Mérk Lajos
festő

Fővárosi Lapok 1895. febr. 17., 541. old.
(Szana Tamás: A plakátok versenye)

Kalm!

Márk Lajos
festő

Fővárosi Lapok 1896. május 30., 6. old.
(Művészeti. Album lapok.)

Kalmár

Márk Lajos
festő

Fővárosi Lapok 1896. máj: 12, 1-2. old.
(Szana Tamás: A műcsarnokból

Kalmár

Márk Lajos
festő

Fővárosi Lapok 1896. okt. 24., 5. old.
(Művészetek a kormány működésében)

Kalmár

Mátk Lajos
festő

Fővárosi Lapok 1896. febr. 5., 8. old.
(Művészetek. Festők műtermeiből.)

Kalmár

Máté Lajos
költő

Fővárosi Lapok 1896. dec. 8., 10. old.
(Irodalom. Bródy Sándor új könyve.)

Karinthy

Márk Lajos
festő

Fővárosi Lapok 1900. dec. 9., 7. old.
(Vajda Ernő: Téli László.)

Kalmár

Márk Lajos
festő

Fővárosi Lapok 1905. dec. 23., 14. old.
(Vajda Ernő: Téli dalok.)

Kalmár

~~Eisenhut Ferenc~~

tovább ~~ér~~ Márk Lajos (?)

A millenneum diszfelvonulás körképe. Bp. é. n. Keppel.

S1-S1 A festők nem emlitve a cimben (csak emlékezetből irtam)

Márk Lajos

nyílt meg Márk Lajos gyűjteményes kiállítása a Nemzeti Szalonban. .. Nov. 3-án

Művészet 1907. 413. l.

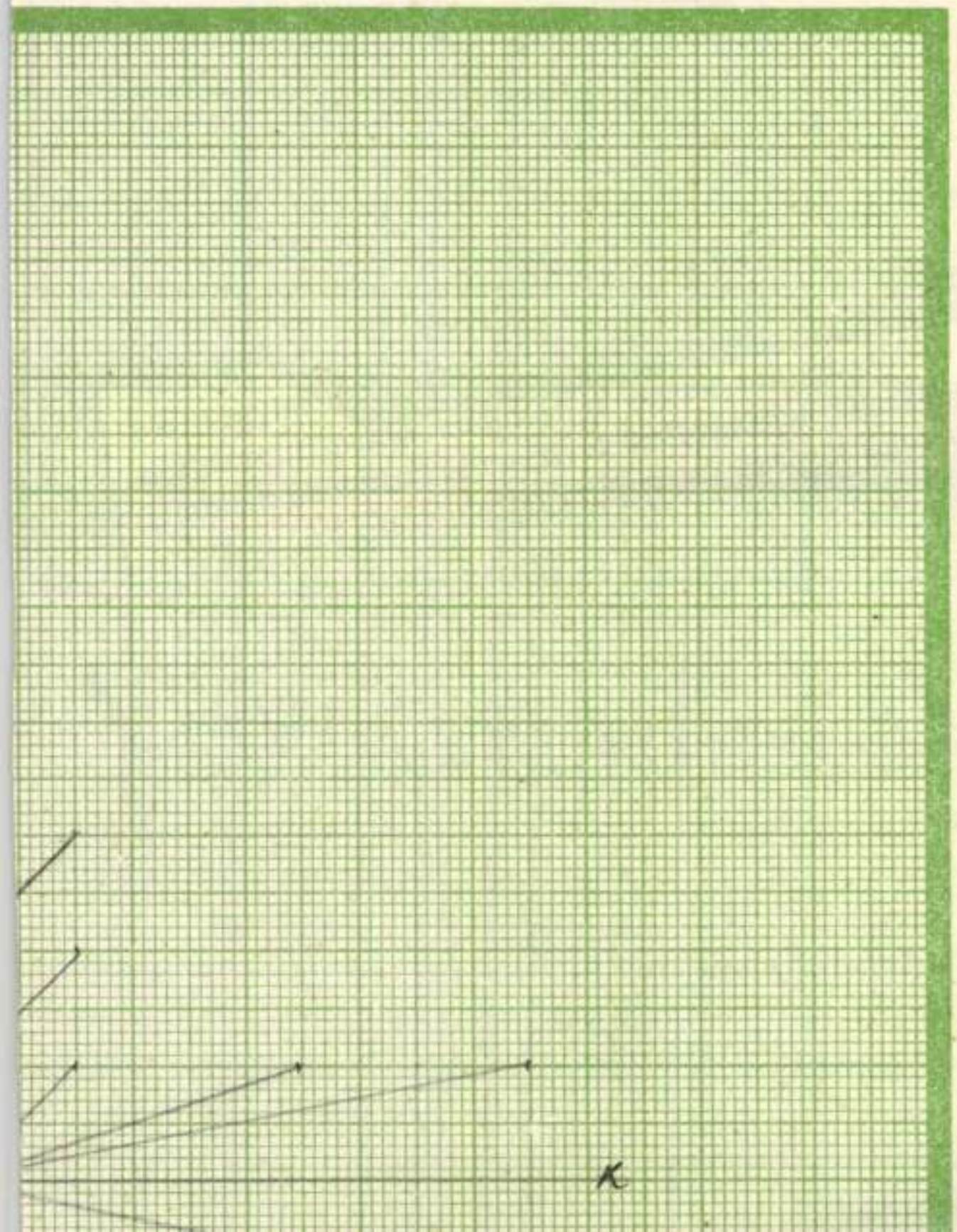
K

Mark Lajos

Koppmagyarat 150 éve

MÁRK LAJOS / 1867 - 1942 / :
219. Női tanulmányfej. - O.rajz, p. 15.3 x
18.5 cm. Jelz.nélkül.

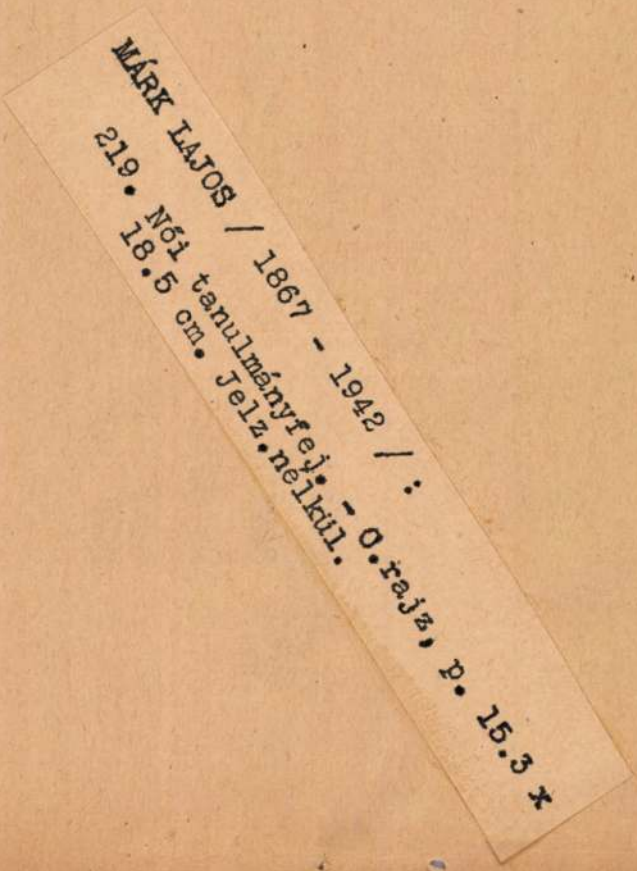

215. Hunyadi Jánost Vitéz János oktatja. - Olajf.,v.méret 34 x 26 cm.Jelz.nélk.

216. Önarckép. - Olajf.,v.méret 63 - 19 cm. Jelz.j.k. "Than M.1882".

217. Tanulmány. - Olajf.,v.méret 31.6 x 39.8 cm. Jelz.nélk.

TORNYAI JÁNOS / 1869 - 1937 / :

218. Önarckép. - Olajf.,fa,méret 47 x 50 cm.Jelz.f.b.s."Tornyai".

UDVARY GÉZA / 1872 - 1932 / :

219. Bacchanália. - Olajf.,v.méret 50 x 65 cm.Jelz.l.b."Udvary G."

gabb festőiség teliti

Ehhez képest
dominál *oeuvre*-jébe
ahogy a gyümölcs-
összeállított csendél
helyett is *a természe*
geometrikus rendsz
éreztetésével. Miu
valami átfogó *szint*
az életesség illúziój
űzni az illuzioniszt
dimenziót csak „ha
nemcsak rideg ábrá
szubjektív lírájának
kubista szellem ere
kifejezésre.) Ez a
mértéktartásában az
velgéstől ment puri
tette, az érzés kivet

Márk Lajos

Bajor Gizi képmása.

Fibra Szinház Irodalom

1943. 18. sz.

tételük szerint tul a művész minden szubjektiv érzésen, impresszión s az atmoszférikus jelenségek behatásától is függetlenül van a világ jelenségeiben valami állandó és alapvető lényeg, s ők ezt a lényeget akarták kifejezni.

De hogyan?

A szín — a kubisták elmélete szerint — nem „lényeges" eleme ennek az általuk keresett abszolút valóságnak, sőt még csak nem is „jellemző", hiszen a szín a fényjelenségek behatása szerint folyton változik, ellenben igenis örök és állandó *a forma és a tér*, s így a „lényeg" a tömegek és a síkok s ezeknek egymáshoz való viszonya a térben.

Szobotka akkor kísérletezett ezekkel a század elején felmerült problémákkal, mikor ezeknek fontosságát nálunk még csak igen kevesen sejtették. Sőt nem egy munkájában már akkor messze túl jutott a kísérletezés fázisain. Hogy csak két emlékezetes képét idézzük: *Vágtató szekér* és *Hajón* című munkái nemcsak történeti jelentőségűek, de maradandó értékei is a magyar kubista festészetnek. A művész ma jóleső elégtétellel láthatja, hogy ha az új magyar festőnemzedék nem is követte őt azon az úton, melyen ő szinte úttörőként indult el, éppen ma és éppen e nemzedék legjobbjai azokon a tanulságokon nőttek nagyra, melyeknek jelentőségét akkoriban talán csak ő és Kmetty ismerték fel idehaza.

Mark Lajos

gyüjt. kiáll.

Nemzeti Salon

1907. nov.

Fov. képt

Márk Lajos

Gy. Márkus Lilly arc-
képe, repr.

Művészet
1938. 31. l.

er : Anyai boldogság.

Décsei: Könyvismertetés. MM, V., 1929., 172. l. — Lepold—Lippay 56. l.

Keresztrefeszítés

Vászon, olaj, 90×51 cm.
Gerevich: Az Újság 1916. júl. 20., 4. l. — Lepold—Homor 97. l. — Gerevich PA, 220. l. — Décsi: Könyvismertetés, MM, V., 1929., 172. l. — Lepold—Lippay 56. l.

Levétel a keresztről

Vászon, olaj, 90×51 cm.
Gerevich: Az Újság 1916., júl. 20., 4. l. — Lepold—Homor 97. l. — Gerevich PA, 220. l. — Décsei: Könyvismertetés, MM, V., 1929., 172. l. — Lepold—Lippay 56. l.

SCHROTT, ANDREAS (osztrák festő, működött a XIX. sz. elején)

Rudnay prímás arcképe

Vászon, olaj, 42×34 cm.

Márk Lajos

l.

Ernst Museum kiáll

135. sz.

1932. dec.

Abaújvár, ref. templo
Bárcza, r. k. templo
Bodókő-Váralja, vár
Derenk, szádvai romj
Felső-Kázsmárk, ref.
Felső-Vadász, várrom
Füzér, várrom.
Garadna, r. k. templ
Göncz, várrom.
Göncz-Ruszka, ref. t
Görgő, r. k. templom,
Gyórke, ref. templom
Hejcze, r. k. templo
Hernád-Büd, r. k. te
Jászó, prépostsági tem
freskói.
Jászó-Ujfalu, kápolna
Kassa, székesegyház.
Sz.-Mihály-kápo
Ferencziek tem
Domokos-rendi
Különféle régi
Fő-utcza ház

Márk Lajos

Nő ékszerzel, olajf

repr.

Árverési közlöny

1931. 2 rk. n

Tiszteletpéldány.

ÁRVERÉSI
ELŐZLŐNY

Mark Lajos

Láz c. képe
286. l.

Szanatrázév

Márk Lajos

wód
z
Szana Szárév
289. l.

Vasárnap

13

Szentcsalád

Hétfő

14

Hilár pk. ea.

Kedd

15

Remete sz. Pál

Szerda

16

Protestáns naptár

Január

V	13	Vidor
H	14	Bódog
K	15	Lóránt
S	16	Guszt.
C	17	Antal
P	18	Pirosk.
S	19	Sára

Ó görög naptár

Dec.-Jan. 1935

V	31	Melán.
H	1	U 1935
K	2	Szilv.
S	3	Gord.
C	4	70 ap.
P	5	Teop.
S	6	Epifán

Izraelita

MÁRK LAJOS

81 Nyári virágok olajf. 2500.—

Nemzeti Szalon

Csendélet kiáll. 1932 febr-márc

1971. F. M. S. Burgau.

Saját képe.

Derékig látható, jobb
ben palettát és ecseteket
~~elején~~ fogja. Prémes kucs
sieme barna, arcza be
kabátjának bélése prém
ratot olvassuk:

F. M. S. vo

Pinxi

Kettős vászon, mér

Márk Lajos

l.

Kat Beograd

1931

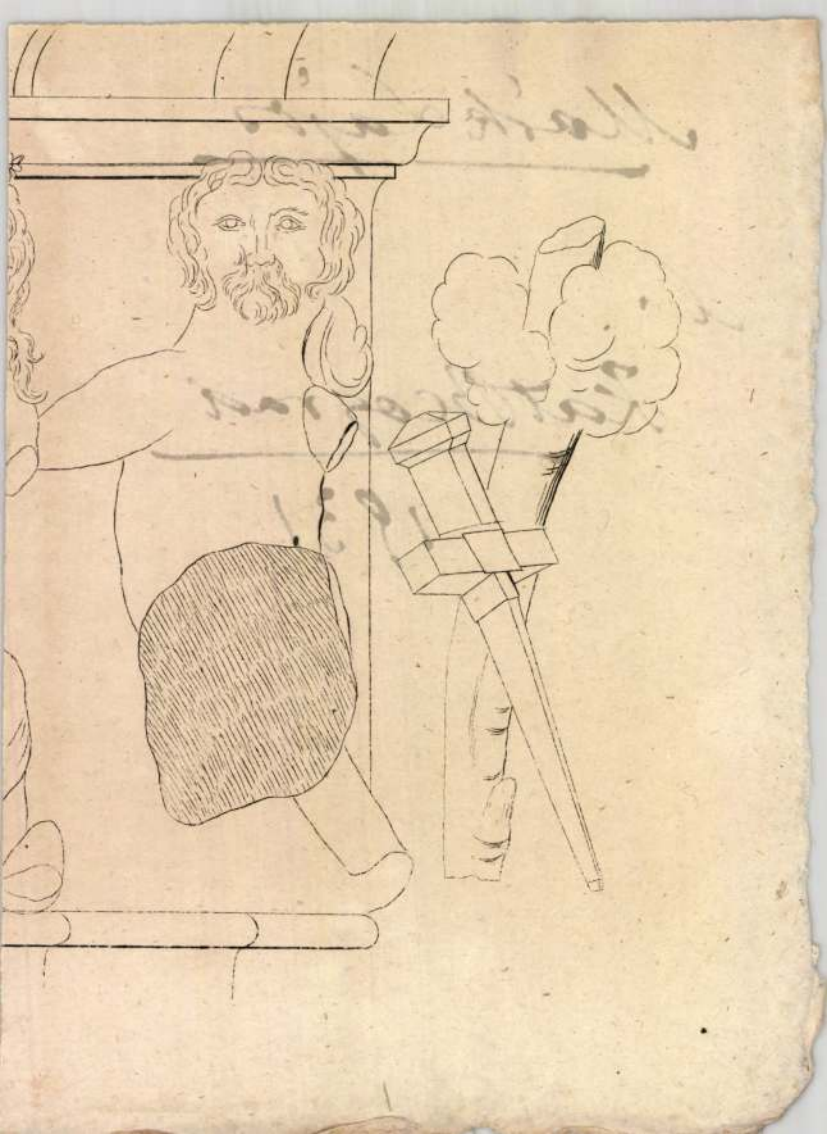

Márk Lajos

l.

Festőművészek művei-
ből rendezett kiállí-
tás katalógusa.
Kaposvár 1931
febr. – márc.
(Frankel)

3.

4.

Márk Lajos

1.

Festőművészek gyűjt. kiáll. katalógusa.
Pécs 1930 - okt - nov.
(Fränkel)

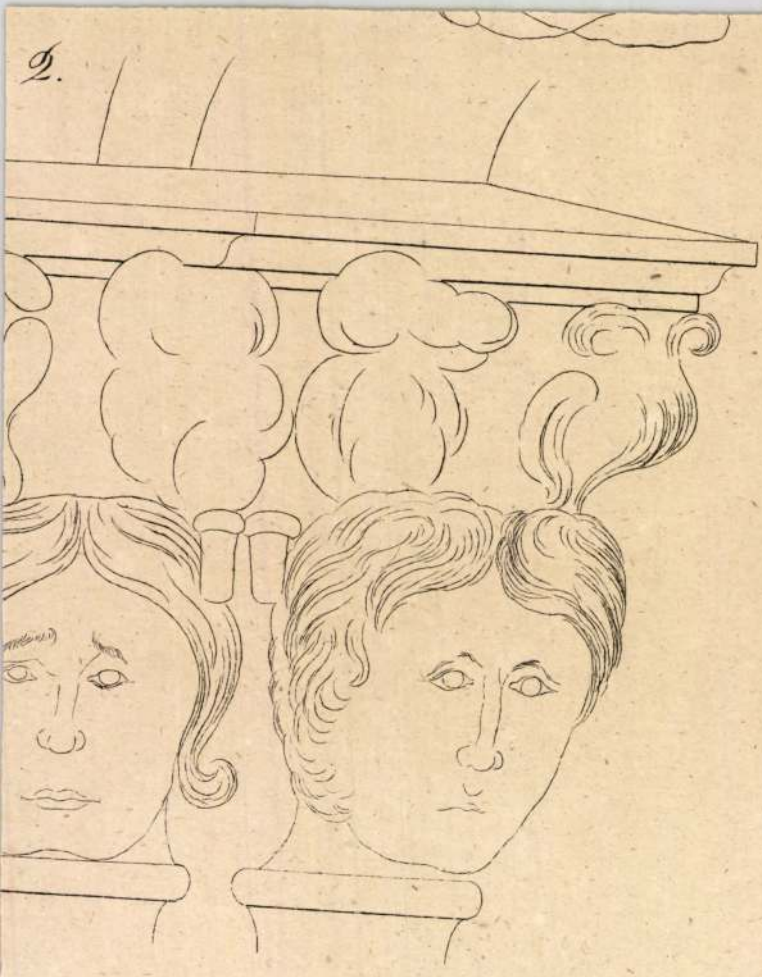

Márk Lajos

"gr. Teleki Samu arcképe" c. művét bemutatták a tárlaton, melyről Pulszky Ferenc: "Séta a művészház termeiben" cimmel ir.

A január 12.-i lap cimlapján mutatja be a művész festményét, a fenti arcképet.
Repr.

A HÉT, Bp. 189o. I. évf. I. kötet. mutatványszám 1o-11. lap.
189o. január 12. I. évf. 2. sz. cimlap.

MÁRK LAJOS, festő

--

Nemes Marcell 1911-ben 80 képet ajándékozott a Kecskeméti Múzeumnak.-E gyüjtemény jegyzéke:
42.-MÁRK JAJOS: Parkban ülő nő.-vaszon,olaj.-42?+75 cm
Jelezve jobbra lent:Mark L.-Katona Józsi Múzeum.-Ltsz: 56.24.--28.sz.kép.
299.old

SÜMEGI GYÖRGY: Nemes Marcell a mügyüjtő Adalékok a magyar századeleji mügyüjtés történetéhez 275.old

CUMANIA,III.HISTORIA, Bacs-Kiskun Megyei Múzeumok Közleményei, Kecskemét, 1975

Márk Lajos

"A szerződésnélküliek" c. müvéről irja Masque: "A tárlat" cimmel: Teritett asztal mellett "egy sereg facér müvésznő és müvész lesi a boldogabb jövendőt".
"A legpretenciózusabb festmény valamennyi között."

A HÉT, Bp. 1895. dec. 15.
VI. évf. 5o. sz. 798-8oo. lap.

Márk Lajos

Hatalmas vászna "Küzdelem" cimmel szerepel a tárlaton. Reggeli világitásban egy enervált ember viziói. "A tárgy bizarr, majdnem visszataszitó, de a női alakok néhánya, sok bravúrral van festve."
Masque: "Az ezredik év Szalonja" cimmel ir a kiállitáson szereplő müvekről, s annak ellenére, hogy élesen birálja a müvész alkotását, mégis ezt a képét tartja az eddigiek közül a legjobbnak.
A HÉT, Bp. 1896. juni. 7.
VII. évf. 23. sz. 384-385. lap.

Márk Lajos

"Kisértés" c.képén "mulató társaság, mulató figurákkal, s egy szegény kis fiuval, aki maga se érti, hogy került a kompániába." "Letört liliomok" c. müvét birálja a kritika, mely a Krónika c. rovatban "Mütárlat" cimmel jelent meg, irta Bojtorján.

A HÉT, Bp. 1894. dec. 2.
V. évf. 48. sz. 758-760. lap

MÁRK LAJOS / 1867 - 1942 / :

176. Merengő. Olajf., v. 61 x 82 cm.
Jelz.j.a.s.: "Márk".

Székesfőv. képt. jub. kiáll.
1944

Márk Lajos

VASZARY JÁNOS / 1867 - 1939 / :

277. Fekvő nő. - Olajf., v. 120 x 98 cm.
Jelz.b.a.s.: "Vaszary".

278. Parkban. - Olajf., v. 102.5 x 80.5 cm.
Jelz.j.a.s.: "Vaszary J."

279. Fürdőzők. - Olajf., v. 59 x 45 cm.
Jelz.f.j.: "Vaszary J."

VÁRADY GYULA / 1866 - 1929 / :

280. Verőfényes reggel a Bakonyban. - Olajf.,
fa. 80 x 62 cm.Jelz.l.j.:"Várady Gy 913".

VEDRES MÁRK :

MDK

Márk Lajos

A "rojalisták királya" /Karlovszky Bertalan/. Repr.

Uj Idők 1899. V. 14. sz. 302.l.

gazdagabb mondaan

nemzedékre szállv

MDK

Márk Lajos

Müvészet 19o7. 281-294 l. Illusztrációkkal

MDK

Márk Lajos

Hódoló bandérium, körkép

Műtermekből. Műcsarnok, 1898, okt. 20. 96 l.

MRS. SHERMAN-FISHER.

MRS. HENRY T. SCOTT.

MR. BULKELEY WELLS.

MRS. GENEVIÈVE CH. PHIPPS.

MÁRK LAJOS AMERIKÁBAN FESTETT ARCZKÉPEIBŐL.

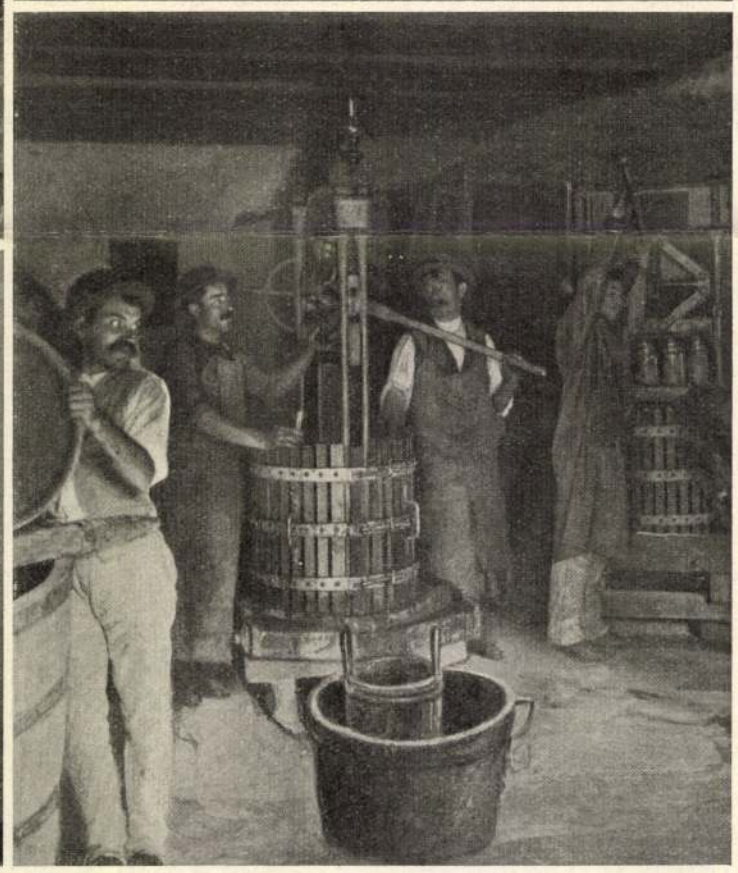

1. Szőlőszedés. — 2. Puttonos leányok. — 3. A szőlőt a kádba rakják. — 4. Taposás. — 5. A sajtolás.

SZÜRET EGERBEN, AZ IRGALMASOK CSEGLŐDI-HEGYI SZŐLŐJÉBEN.

Balogh Rudolf fölvételei.

nem fér össze minden az amerikai általános jóizlésével.

Arra a kérdésre, hogy azok a milliomos amerikaiak, a kikkel összetalálkozott, érdeklődnek-e Magyarország iránt, Márk Lajos így válaszolt:

— A Magyarországról kérdezősködő amerikainak azt válaszoltam, hogy kétféle amerikaiak vannak: a kik már voltak Magyarországon, s a kik még nem látták a szép földet európai utazgatásaik közben. Az illető yankeek hevesen óvást tettek s kijelentették, hogy mihamarabb nem fognak s nem akarnak tartozni az általam meghatározott — második kategoriába.

—roly.

REZÁNOV.

REGÉNY. (Folytatás.)

Irta **Atherton Gertrude.** Angolból fordította **Esty Jánosné.**

Ezzel hajótörést szenvednek Rezánov összes tervei, melyek érdekében Kaliforniát felkereste, a mi nyomorult sitkai telepeseire a végromlást jelenti, a társulatra pedig a csődöt. Rezánov nem beszélt előtte saját személyéről, kivéve, ha egy bizonyos czélból tette, de mégis elmondott neki egyet-mást, Langsdorff és a két tengerésztiszt pedig többet is. Nem volt ő afféle üresfejű caballero, ki ablaka előtt serenádozik, hanem egy negyvenéves férfi, kinek szenvedélyét észtehetség és nagyravágyás tartották féken. Büszkeséggel töltötte el a tudat, hogy egy ilyen ember által szerettetik; és bár tudta, hogy Rezánovra kemény, munkás élet vár, csalhatatlan ösztöne megéreztette vele, hogy azért jövendő életében nem lesz óra, melyben gondolatai ő hozzá ne térnének vissza. Mi ő, hogy egy ilyen ember pályájába akadályokat gördítsen? Hisz még itt e kertben négy hosszú napon át édes álmokban ringatta magát, hogy mily sokoldalú leleményességet fog kifejteni abban, hogy boldoggá tegye kedvese otthonát, ép úgy, mint abban, hogy a külvilágban elért sikereit kivivni segítse.

Most azonban mélyen felsóhajtott és kissé elkeseredett; a nehéz teher, mit a hosszú várakozás ró a leányra, máris ránehezedni látszott. Két év hosszú, nagyon hosszú idő volt! És okozhatott késedelmet még más is. Rezánov megbetegedhetik; hisz már meg is betegedett

BETLEHEMESEK. Linek Lajos rajza.

T. Vachott Sándor úrnak!

Hogy búdat gátolja Bugát, jó dinnyemagot küld. Hogy van Sáp? Tavain, sápog-e kácsa, de vad?

Ebből látod, hogy még nem felejtettem el verset írni. Röviden szólván fiamat ma keresztelték, neve: Mike, Miklós, Sándor. Csókollak mindnyájatokat. Pest, ápr. 25. 1844. *Vörösmarty.*

(Vége következik.)

A MŰCSARNOKBÓL.

A téli kiállításon sokan nézik *Márk* Lajos egy nagyobb festményét, mely Erzsébet királyné életének egy derüs mozzanatát tárja elé, oly jelenetet, mely azért is érdekes, mert a királynénak utolsó Budapesten létére vonatkozik. A királyné 1897. őszének egy részét itt töltötte. Vele volt leánya, Gizella főherczegnő is. Egy délután megjelentek a városligetben, hol még látni lehetett az ezredéves kiállítás utolsó maradványait. Az előkelő világ a Gerbaud-pavillonja virágos udvarán szokott összegyülni. Ez a pavillon az 1885-iki országos kiállítás emléke, akkor király-pavillon volt. A királyi pár többször megfordult itt. Rudolf trónörökös, ki védnöke volt a kiállításnak, a kiállítás megnyitásakor a pavillon előtti lépcsőn állva, s körülvéve az ország nagyjaitól, a kiállítás intézőitől — mondta el lelkes beszédét. A királyné 1897 őszén leányával, Gizella főherczegnővel, udvarhölgyei kiséretében fölkereste e helyet, a mikor már kioszk volt. Terraszán Munczy Lajos zenekara játszott. A királyné és kisérete megpihent, frissitőt vett magához, aztán rövid idő múlva távozott leányával. A czigányzenekar bánatos magyar nótát játszott «*Lehullott a rezgő nyárfa ezüstszínü levele.*» Mondják, a királyné kivánságára játszotta el. A képen Márk Lajos azt a pillanatot festette le, mikor Erzsébet királyné Gizella főherczegnő, Festetich Mária grófnő, Limpök bárónő, Ferenczy Ida és Perfall báró társaságában elhagyja a pavillont. A kép a «Könyves Kálmán» részvény társaság tulajdona, mely szines szoksorosításban fogja közrebocsátani.

Bihari Sándor életképe «Csalamádé-gyűjtés», melyet szintén közlünk, a művész ama munkái közül való, melyeket történeti tárgyu és nagyobb kompozicziójú festményeinek elkészülése alatt, a népéletből fest. Ez is találó kép a mezei életből, két dolgos parasztnőnek jól megfigyelt, jól visszaadott alakjával.

Grünwald Béla a nagybányai művész iskola egyik tagja, a mostani kiállításon több festményében nyilatkozó eredetiségével tünik fel. A kompozicziókhoz, a csoportos képekhez örömest használja a tájképi részleteket. A «Völgyben» képe is ilyen, az előtér puha pázsitján ülő szerelmes párral, erdős tájjal, melynek völgyén patak csillog ki kígyózó ágyából.

KARÁCSONY.

Az ezerkilenczszázegyedik évet írjuk immár a Megváltó születése óta, mikor a betlehemi mezőkön legeltető pásztorokhoz angyal szállott alá, mondván:

«Nagy örömet hirdetek néktek, megszületett a világ megváltója Betlehemben.»

A pásztorok nem csodálkozának el az angyal szavain és fogták botjukat s ott hagyván nyájaikat, elindulának Jézus felkeresésére.

A királyokhoz nem az angyal szólott. A három királyok jelző csillag után indúlának, elhajigálván kopjáikat és vértjeiket, s tömjént és mirrhát helyeztek a kisded jászolához.

Egy úton mentek még akkor a pásztorok és királyok!

Ezerkilenczszázszor rügyeztek ki azóta a fák. Sok nemzetet, országot, tanokat és nagy férfiakat és intézményeket temetett el azóta az idő, de a szent legenda megmaradt és él ma is a hívek lelkében. Jézus nagy alakja, melyet a festészet, a szobrászat, a művészetek ezer és ezer féleképen igyekeztek ábrázolni, nem fogy az idővel, de nő, folyton nő, még óriásabb lesz a mainál, mert mint a csillagok, ő is annál fényesebben világit, minél távolabbra esik tőlünk.

Kigyúltak ma este is a kis gyertyák az erdők fáin, melyek a szobákba bejöttenek. És körültök a családok megemlékeznek a szent gyermekről és a csillag nyomán elindúlt három királyokról.

Éjfélkor kitárúltak a templomok ajtai. Betódúlnak rajtok a hivők és hozsannát kiáltanak. De ki tudja, nem megszokás-e ez már csak. Mert mig a Krisztus alakja nagyobb lett és mindig magasabb, addig az emberek mintha egyre alacsonyabban állnának. A czivilizácziónak a vallással együtt kellene mennie, — de mintha eredményeit tekintve szembe menne és a hit mintha halványabb lenne már a hivek szivében. Az emberek nem oly naivak többé, de nem is oly ártatlanok.

És ha mostan ezerkilenczszáz év multán megismétlődnék a szent legenda; az angyal is most bizonyára nem a pásztorokkal, hanem a királyokkal tudatná a nagy eseményt.

És ki tudja, vajjon a világi és az egyházi fejedelmek és vének hajadon fővel tisztelegnének-e az újszülöttnek bölcsője előtt . . . Talán el se mennének, de ha elindúlnának is, immár sokan nem a tömjént, nem a mirrhát vinnék magukkal. A mai emberek a betlehemi istállóban nem a kisdedet imádnák, — hanem inkább azon töprenkednének, hogy lopva a tehénkét fejjék meg, mely ott a jászolnál párájával melengeti a szent kisdedet.

Mikszáth László.

CSILLAG-ÖZÖN.

A pogány istenek kultuszával nem veszett ki egyúttal az istennők kultusza. Csakhogy az istennők modernizálódtak egy kicsit, nem a túlvilágot jelentő Olympuson lakoznak, hanem a világot jelentő deszkákon jelennek meg imádóik előtt s egy kis névváltoztatáson is mentek keresztül. Az olympusi istennőkből *divák* lettek, és vannak köztük *divette*-k is, a művészet egén való csillogásukról pedig *étoile*-oknak, *star*-oknak, *csillagok*-nak is nevezik őket. Egy ilyen csillagokból font koszorút mutat be mostani képünk, melyet Strelisky művész-keze állított össze a budapesti szinpadok diváiból, heroináiból, starjaiból és divettejeiből. A művészetnek legkülönbözőbb elemei és fokozatai, a magyar női szépségnek legválogatottabb árnyalatai vannak itt együtt.

Márkus Emilia a Nemzeti Szinház starja. Az ő nevét keresi leginkább a szinlapon a szinházba járó közönség. Ő Romeónak a *Juliája* és Troilusnak a *Cressidája* és ő a *Nóra*, *Francillon*, *Simrose* marquisnő, és ki tudná elősorolni, hány más művészi alaknak a megteremtője!

Z. Bárdy Gabi. Grófné, szép asszony és primadonna. A Népszinháznak egyik erőssége. Kitűnő énekesnő, operettben és népszinműben egyaránt. Ő alakítja legközelebb Suppé operettjének főszerepét, a *Modell*-t.

Hegyesi Mari, a Nemzeti Szinház szépséges heroinája, a kinek sok igazi sikere volt már a nemzet első szinpadán.

Hegyi Aranka, a népszinházi primadonnaháromság egyik dísze. Hogy mint szinésznő kicsoda, azt a *Stella-Olympia-Antonia* és a *Lili* poétikus ábrázolójáról aligha kell elmondanunk. *Czinka Panná*-ja és *Szaffi*-ja, *Páris-a* és *Lancelot*-ja tanuskodnak művészi alakító képességének csodálatraméltó sokoldalúságáról.

Maróthy Margit: Ráthonyi Ákosné. A Nemzeti Szinház bájos társalgó-szinésznője. Egyik nagyobb sikerét Echegaray «*Folt a mely tisztít*» czimű drámájában érte el, Enriqueta szerepében.

Bojár Teruska és Margó Zelma két operettszinházunk támaszai. Amaz sikeres kezdő, emez ünnepelt divája volt a vidéki szinpadoknak.

Küry Klára — van-e, ki e nevet nem ismeri? A külföld összes operett-szinpadai irigylik érte a Népszinházat, a melynek ő igazi csillaga, Üdvöskéje. A legkiválóbb szubrett-szerepeknek legkedveltebb ábrázolója, s hogy drámai erő is lakozik benne, megmutatta a «*Bubos pacsirtá*»-ban.

Blaha Sári a *Blaháné* leánya, törekvő fiatal erő, rokonszenves énekesnő, ki édesanyja szárnyai alól átröppent a Kerepesi-útról a Magyar Szinházba, a hol mindjárt megtették «*New-York Szépé*»-nek, s be is vált.

Blaháné — a nemzet csalogánya és — büszkesége.

Komáromi Mariska, a legtanúltabb és legtökéletesebb magyar operett-énekesnő. Három éven át volt a Magyar Szinház tagja, a hol *Mimóza* (Gésák), *Bimbilla* (A bolond) és *Szulamit* voltak legfényesebb alakításai. Azelőtt a Népszinháznak és az Operának volt a tagja.

Csillag Teréz, a Nemzeti Szinház talajából fakadt, most a Vígszinház *csillaga*. A «*Szikrá*»-tól a «*Kis mamá*»-ig a hányat lépett, annyi sikert aratott.

Fáy Szeréna, Kolozsvárról tért vissza a Nemzeti Szinházba, hogy betöltse a Jászai Mari távoztával megüresedett tragikai szerepkört. Kifejező arcza és hangja, gondos játéka nagy sikerrel küzd meg a drámai szerepek legnagyobb nehézségeivel is.

Dóry Margit, drámai szinésznőnek készült s a Nemzetiből énekesnőnek ment át a Magyar Szinházba.

Strelisky műtermében készült kép.

BUDAPESTI SZINHÁZAK MŰVÉSZNŐI.

1. Márkus Emilia.
2. Z. Bárdy Gabi.
3. Hegyesi Mari.
4. Hegyi Aranka.
5. R. Maróthy Margit.
6. Bojár Teruska.
7. Margó Zelma.
8. Szoyer Ilona.
9. Küry Klára.
10. Blaha Sári.
11. Blahánné.
12. L. Komáromi Mariska.
13. Csillag Teréz.
14. Horváth Juliska.
15. Gombaszögi Margit.
16. Fáy Szeréna.
17. Dóry Margit.
18. Keczeri Irén.
19. Cs. Alszeghy Irma.
20. Lánczy Ilka.
21. Meszlényi Adrienne.
22. Ligeti Juliska.
23. T. Vizváry Mariska.
24. Varsányi Irén.
25. Jászai Mari.
26. Szacsvayné.
27. Török Irma.
28. Vizváryné.
29. Helvey Laura.
30. Vásárhelyi Vilma.
31. Nagy Ibolya.
32. Ábrányiné.
33. Haraszty Hermin.
34. Berzétei Ilona.
35. Rózsa Lili.
36. Ledofszky Gizella.
37. Vidorné.
38. Kalmár Piroska.
39. Inkei Gizella.

— Szabad-e egy üveg pezsgőt rendelni? kérdé a férj.

Két tekintet szidta le egyszerre. Pezsgőt ittak, jó kedvük támadt. A cifra népáradat, a mely előttük a téren elhömpölygött, mulattatta őket. A ravasz városi zenekar már másodszor húzta a diadalmas nászindulót.

Vetti — Valerie előtt most először — megcsókolta az urát.

— Köszönöm, hogy elhozott!

Berde valamit akart válaszolni, de elharapta.

A mikor azonban fizetésre került a sor, megkérdezte tőle:

— Mennyi borravalót szabad adni!?

*

Később találkoztak másnap. Berdének a foga fájt, az ablakokat nyitva feledték éjszakára. Leültette őket, reggelizzenek, ő maga meg kiment egy kissé a rivára sétálni.

A két testvér egyedül maradt. Nem szóltak egymáshoz, ettek. Valerie kezdte aztán a beszédet:

— Írni kell haza. A lányoknak.

— Írtam.

— Hol van.

— Itt. Írjál hozzá.

Valerie elolvasta a levelet. Mindössze egy sor volt, ez:

»Boldog vagyok!«

— Az vagy-e csakugyan? kérdé hirtelen, meggondolatlanul.

*

Egész nap szótlan volt, de estefelé annál beszédesebb kedve lett a férjnek. Erőszakoskodott, hogy Valerie karját is az ő karjába öltse. Kisétáltak a rivára, leültek egy elhagyatott kávéház elé, a hol roppant tüntetéssel fogadták őket.

— Lányok — mondá a férfi — boldog vagyok, hogy így veletek lehetek. Különösen most, hogy a bolondságaim nyugszanak. Megvallom, rossz kedvem támad néha; mennyi szennybe hempergőztem meg világéletemben! Ha Vetti nem haragszik meg, elmondom a szeretőim sorát, a hiteles névjegyzéket . . . Nem tudom. Aztán lányok, megmondom, hogy egy kissé fáj nekem, hogy ti engem, egészen biztos, kitartotok . . .

Tréfásan mondta, nevettek rajta.

— Belátom — folytatta — hogy izetlen vagyok ezzel. Abban is hagyom. A mi a tiétek, az az enyém, elfogjuk együtt puccolni, mind, mind, az utolsó soldóig, aztán . . .

— Aztán — felállt és úgy gesztikulált, mint egy színész — leányok, ki vállalkozik, hogy velem együtt belemártja magát ebbe az olajos tengerbe, mindörökre.

— Én megyek magával mindenhová! szólt Vetti és megszorította karját.

Valerie nem szólt semmit. A kis kanálisokból kibukkantak a muzsikáló, éneklő gondolások és igyekeztek a nagy csatorna felé. A vízi szerenád kezdődött.

— De miért — szólt az asszony — a mikor oly szép az élet, én elhatároztam, hogy örökké fogok élni!

*

Másnap leüzentek Valerienek, hogy reggelizzen magában nem mennek le, nagyon lusták.

Délután Berde jött le egyedül. A sógornét a társalgóban találta, zongorázott.

— Nem unja magát?

— Nem.

— Mért nem jött fel?

Valerie nem felelt.

— Ránk unt?

— Lehet.

— Miért?!

— Itt is hagyom magukat, jobb lesz maguknak egyedül. Keresek valami misst és tovább megyek...

— Jól van! szólt a férfi. A meddig itt van, úgy is — Nem fejezte be, elharapta a mit mondani akart.

Este, mind a hárman együtt, nem szóltak azonban a tervről. Megint uszó zene volt a kanálison és lelkük ellágyult, személytelenné lett a nagy általános szerelemben, a mi a puha, világos, fűszeres éjszakában megnyilatkozott.

A férj — jó keményen — magához szorította feleségét:

— Szeretem magát, szeretem magát! — mondá csendesen.

— Maga az én asszonyom! tette hozzá hosszu, néma elmélyedés után.

Valerie behunyta szemeit és álmos fejét lehajtotta a gondola szélére, a kis hullámok fel-felszökdöstek és megcsókolták a kontyát.

*

Vetti nem jól érezte magát, elhatározták, hogy fönt ebédelnek. Nagy, nagy ebédet csapnak. Berde nehéz borokat hozatott.

Be akarta csípetni őket és ő csípett be hamarosan.

Kedves és mulatságos volt ilyenkor. Paraszti humora visszatért, beszélt az igazi és a vállalt családjáról. Vetti roppant gyönyörködött benne, annyit nevetett, hogy nyilalást kapott és a végén kérte:

— Ne már . . . ne . . .

Elhallgatott. A nyelve különben is nehezebb lett és a mámor második stádiuma következett be nála: szitkolódzni kezdett.

Szidta a taliánokat, csúfolta Velencét, az angolokat, a lányokat, a galambokat:

— Meg kell nézni, milyen zsivány képük van azoknak a San-Marcoi galamboknak. Született gazemberek, kancsalok, a csőrük se áll jól . . .

A Vikol testvérek egy kissé meg voltak sértve a galambok miatt, de nem mertek ellentmondani. Az alacsony szobában oly hatalmasnak tetszett ez a kipirult magas férfi, úgy imponált mindkettőjük-

LÁZ. MÁRK LAJOS festménye.

Az *Uj Idők* egyedül jogos reprodukciója.

1895. I. 20.

Márk Lajos

— **Megalakult az amerikai Munkácsy-Céh.** A Munkácsy-Céh elnöke, *Márk Lajos*, jelenleg Amerikában tartózkodik, ahol elhalmozták munkával. Mindamellett időt szakított magának arra, hogy megalakítsa az Amerikában élő magyar művészek között a budapesti anyaegyesület amerikai társegyesületét, hogy ilykép kapcsolatot létesítsen a két világrészben élő magyar művészek között. Az amerikai egyesület a művésztagokon kívül collektor-tagokat is gyújt, azaz műgyűjtőket, akik a Céh kiállításain kötelezik magukat bizonyos összegért vásárolni. A *York Art Guild* helyiségében a napokban megalakult a Céh s megválasztotta a művésztagok bizottságait, a közelebbi feladat lesz a műbarát tagok gyülését összehívni, ahol az amerikai közélet kitünőségei közül megválasztják az elnököt, a disztagokat és diszelnököket, hogy azután megindúljon a munka. A művésztagok a következő tisztviselőket választották meg. Művészelnökök: *Halmi Arthur* és *Pogány Willy*, ügyvezető igazgató *Kallós Árpád*, társigazgató *Sarkadi Leó*, választmányi tagok: *Ferryman Ferenc*, *Leidenfrost Sándor*, *Ratzka Ferenc* festők, *Kállényi Gyula* szobrász, *László György* épitész. Kiállitást rendező bizottság: *Finta Sándor*, *Jámbor Lajos*, *Kautzky Gyula*, *Schönbauer Henrik*, *Székely József*. *Márk Lajos* a nyáron hazaérkezik és akkor megkezdődik a Munkácsy-Céh munkája itthon és Amerikában.

PH. 929. V. 30.

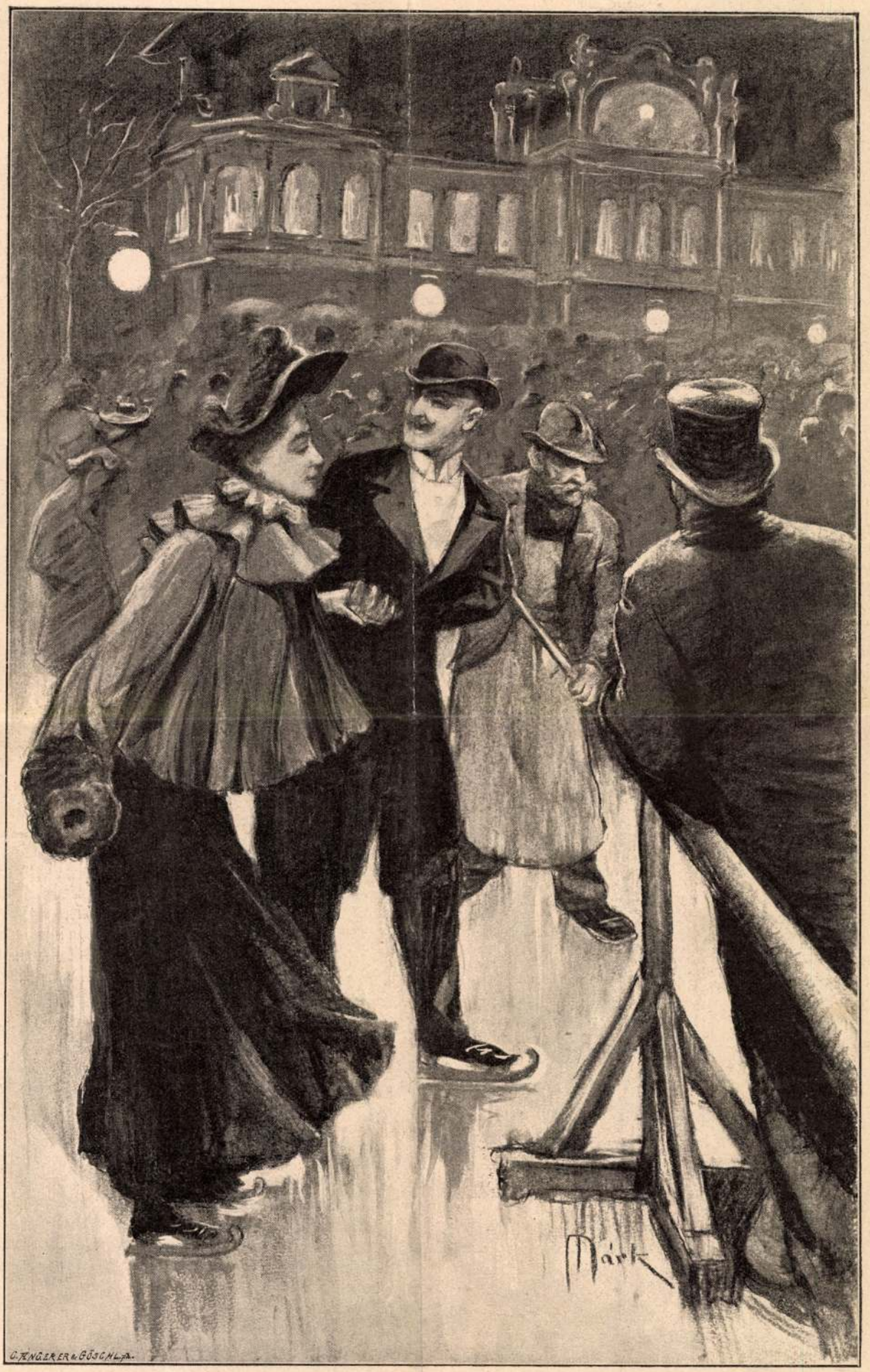

VILMA REGÉNYE.

Az *Uj Idők* számára rajzolta MÁRK.

1895. I. 7.

Márk Lajos

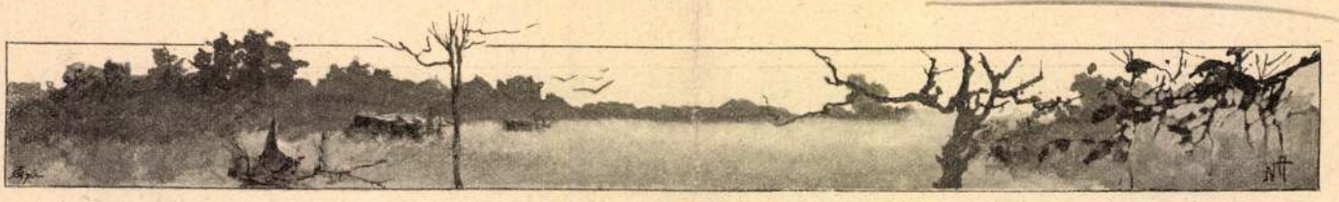

III.

Az orv-vadász.

Mindenütt hó.

Fényes, csillogó hó, a melyre ugyancsak süt a nap, de nem olvasztja meg, hanem csak káprázatossá teszi a sugárjátékkal.

Valaha gyönyörű zöld mező volt itt, vagy talán éppen dús, hullámos vetés, a melyben pacsirta fészkelt. Most csupa hó, friss hó, a lépés alatt ropogó fehérség borítja a kalásztermő rónát.

Nincs hideg, az ég vándorfellegei is szakadozottak, tornyosak, a milyenek a téli hófelhők nem szoktak lenni.

Bogáncskóron kívül még gaz se látszik sehol. A kóró körül kipörgetett mag, száraz, perjeszerű szemét. Itt tengelicek lakmároztak. Most is átlendül a pusztán egy tarka-barka csapat s csengő, tiszta hangon hívja egymást: »cipak! cipak!«

Ragyog az ég, ragyog a hó.

Néha gyönge szél súrolja végig a havat, még arra sincs elég ereje, hogy bele túrjon. Kellemes, bágyasztó idő ez. A nyúl megfekszik a vackában s fülét lesunyítva, alszik. Most nem csípi a fagy, nem ijeszti az északi szél süvöltő jajgatása: bután, restül lapul meg puha hóágyában és nem sokat törődik estig a világgal.

Valaki bócorog a hómezőn, úgy tesz, mintha eltévesztette volna az utat. Néz jobbra, néz balra, egyre keresgél a tekintetével.

Ahán! most hirtelen megáll, valami nagyon lekötötte a figyelmét. Furcsa kis mélyedések vannak a hóban, négy-négy együtt, azután megint négy, arrább megint annyi. Kettő egymás mellett elől, kettő egymásután hátul.

Így ni:

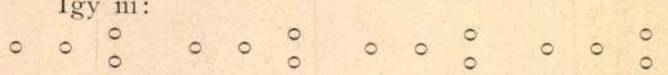

Nyúlnyomok! friss nyomok!

Merről jött, merre ment? . . . Sok vadász van, a ki azt nem tudja.

A nyúlnak sokkal hosszabb és erősebb a hátulsó lába, mint az első. A hátulsóval rugja előre magát, egyszerre, egyforma erővel. A két első lába mintha csak mankó lenne, a mire támaszkodik. A hátulsó nyomok nagyobbak s keresztvonalban vannak egymás mellett, míg a két kisebb első láb nyoma a hosszuság vonalában, egymás után következik. De minthogy a hátulsó láb lódul ugrásközben előre, így hát a nyom is úgy alakul, hogy a két hátulsó láb előtte van a két elsőnek. A haladás iránya e szerint mindig arra van, a merre a hátulsó lábak nyoma látszik. Ez biz elég furcsa, de hát nem lehet rajta változtatni.

A ki ott bandukol a hómezőn: ilyen nyúlnyomra akadt most éppen. Azt vizsgálja, azt nézegeti. Bizonyos, hogy ebben a csöndes, szinte langyos időben rátalál előbb-utóbb a vackában pihenő tapsifülesre. Az ember megy előre lassan, egyszáz-kétszáz lépést, mindenütt a nyom mellett marad, azt nem lehet elhibbantani, az bizonyosan jó helyre vezeti. Egyszer csak ravasz mosolyra húzódik szét a szája.

— Hm!

Mintha elveszett volna előle a nyom. E szerint hát a nyúl nem lehet messzire.

Ez tán még furcsább, mint a nyomteória, de azért éppen olyan igaz. Mert az a szokása a tapsifülesnek, hogy mikor jártában-keltében vackolni akar: hirtelen kiugrik oldalt, vagy másfél ölnyire, a régi irányából, azután ujra szökik egyet más irányban, kétszer-háromszor is kipattan, csak azért, hogy ha valami ellensége követné a nyomát, hát a válságos ponton elveszítse a tájékozást, ne érezze tovább a szimatot.

Hiába való az! az orvvadászt nem lehet megcsalni. Éppen ebből a tétovázásból tudja, hogy nem sokáig kell már keresnie.

Ellenzőnek tartja tenyerét a szeme elé, úgy vizsgálja a havat. Valahol egy kis emelkedésnek kell rajta lenni, a hol a nyúl kiásta magának a fekvő helyet.

Ahol van ni! Már látni is a hóban a félénken összehúzódó szürkeséget.

A tolvajpuskás nem sokat gondolkodik, odadurrant; neki nem ambiciója futtában lőni a nyulat.

A szegény füles kifordul a vackából s rug egyet-kettőt, mielőtt végképen beadná a kulcsot.

Lassan libbenti arrább a szél a lőporfüstöt; a nyúl meg az egycsövü puska eltünik az orvvadász daróczsűre alatt.

HONTERUS JÁNOS SZOBRA BRASSÓBAN.

Folyó évi május hó 12-én elhatározta Brassómegye közgyűlése, hogy *Honterus* Jánosnak, a XVI. század egyik kitűnő tudósának, Erdély első reformátorának s az első erdélyi könyvnyomda alapítójának szobrot állít. A szobor azóta elkészült s a minap leplezték le Brassóban. A szobrot, Harro Magnussen német szobrász művét, képben mi is bemutatjuk lapunk mai számában s egyszersmind röviden ismertetjük Honterus működését is.

A mohácsi vész után lépett föl Brassó városában *Honterus* János, alapját vetve egy addig ismeretlen szellemi életnek, mely a bekövetkezett török uralom szomorú évei alatt nem engedte, hogy az országnak legalább ebben a kis részében kialudjék a művelődés fáklyája.

Honterus Brassóban 1498-ban született. Családjáról biztos adataink nincsenek; hogy kik voltak szülei és hogy Honterus minő nevelésben részesült, csak sejthetjük. Valószinű, hogy atyja timár volt és hogy ő a brassói iskolában tanúlt. 1515—1520 között elhagyta szülővárosát és külföldre ment, legelőször Bécsbe, a hol a szabadművészetek mestere lett. Ezen időben jelentek meg első irodalmi dolgozatai, még pedig Krakóban egy latin nyelvtana és egy világleirása.

Baselben jelent meg tőle Erdély térképe és egyetemes földrajzának második kiadása. Harminczöt éves korában Honterus visszatért szülővárosába s első gondolata, a melyet meg is valósitott, egy könyvnyomda felállítása volt. A nyomdát rajzok és fametszetek előállítására is berendezte.

E nyomda 1535-ben létesült és első volt Erdélyben. Honterus maga 1545-ig mintegy 15 tudományos munkáját nyomatta ki benne. Nevezetesebbek ezek közül: egy latin és egy görög nyelvtan; a logika alapelvei; kivonatok a pandekta-jogból, Szent Ágoston műveiből, meg a már említett egyetemes földrajz.

Nem sokára Honterus egy magániskolát is állitott föl, a melyben a városi iskolákból kikerült ifjakat tovább oktatta és a felnőttek részére is előadásokat tartott.

1542-ben a hitújítási mozgalom élére állott. Már elébb sok elégedetlenségre adott okot az egyházi tanítás hiányos volta, a papok botrányos magaviselete, de még inkább némely oly visszásság, a melyek a szász papság különleges jogállásából eredtek. Nagy sérelmet látott Brassó városa különösen abban, hogy az esztergomi érsek, *Balázs* Ferencz, szabadon akart rendelkezni a papok, templomok és hivek felett, a tized egy részét magának követelte és nem akarta tovább tűrni, hogy az espereseket maguk választhassák. Mindez beleütközött a szászok régi jogaiba és a királyi privilégiumokba. Ezek az állapotok nagyon hozzájárultak ahhoz, hogy a szászok örömmel forduljanak a reformáczió tanításai felé.

1542-ben adta ki Honterus hitújítási könyvecskéjét, a melyben Brassó és a Barczaság hiveinek tanácsokat adott a hitújításra és a melyben régi hitök elhagyására s az új tanok követésére szólította fel őket. Munkássága, mely Luther és Melanchton figyelmét is nagy mértékben felköltötte, Martinuzzi György biborosnak, Erdély akkori vezérlő államférfiának is feltűnt, a ki az országgyűlés elé hivatta, hogy felelősségre vonják. Honterus azonban személyesen nem jelent meg, hanem maga helyett egy a reformáczió védelmére irt könyvet küldött, melyben álláspontját védelmezte.

1544-ben fejeződött be a régi hittől való elszakadás, a mikor Honterust megválasztották Brassóban városi papnak s ráruházták az iskolákra való felügyeletet is. Új iskolát alapított és egy nagy könyvtárnak vetette meg az alapját Brassóban — 600 kötettel, köztük 70 érdekes kézirattal. E könyvtár azonban 1689-ben tűzvész martaléka lett s csak 25 kötetet tudtak belőle megmenteni. 1549-ben jún. 23-án érte utól Honterust a halál. Két gyermeke maradt; utolsó utódja 1824-ben halt meg.

Kozmografiai és kartografiai munkái, a melyek között Magyarország első térképe is megjelent, az akkori esztergomi érseknek, a hires humanista Verancsics Antalnak elismerését is kivívták, a ki Honterussal szoros barátságra is lépett.

Egykoru arczkép után.

HONTERUS JÁNOS.

HONTERUS SZOBRA BRASSÓBAN.

Emlékét maradandóan meg fogják őrizni munkái, úgy szintén a brassói, most is virágzó gimnázium újjászervezése s az iskolák számára kidolgozott ama szervezeti szabályzat, a mely még most is egyike a paedagogiai irodalom kiválóbb alkotásainak.

Kupcsay Feliczián.

AZ EZREDÉVI DISZMENET KÖRKÉPE.

Az ezredév ünnepélyeinek fényes és megragadó eseményei közt bizonyára a legemlékezetesebb a nagy díszmenet, mely a megyék és városok küldöttségeivel kisérte végig a fővároson Szent István koronáját a budai királyi lakig, a hol a király és királyi család tagjai várták. A rendkívül festői menetet a fotografiák sok helyről fölvéve megörökitették. De az egyes részleteket ábrázoló ilyen fölvételek nem képesek a nagy látványról teljes képet és fogalmat nyújtani. E mellett hiányzik belőlük a szín és az útak mellékeit ellepő roppant néptömeg, mely oly érdekes kiegészítője volt a közel két óráig tartott nagy látványosságnak.

Az 1896-iki hódoló díszmenetnek a késő időkre való mögörökitésére sokféle terv merült föl. Az első, melyet végrehajtottak, az a nagy körkép, melyről már szóltunk. Festette több jónevű művész, kik még az események élénk hatása alatt és a résztvett személyiségek és hatóságok előzékeny segítségével állították össze a pompás jelenetnek egyes részleteit és személyeit.

A nagy körkép tervezője és a festésben intézője *Eisenhut* Ferencz, ismert nevű jeles művészünk. De ily művészi munka terjedelme és különböző természetű részei a művészet többféle eszközeit kivánják meg. A művészetnek egészen más terén otthonos az a festő, a ki alakokat, történeti eseményeket vagy népies jeleneteket fest; más az a festő, a ki lovascsapatok délczegségét fejezi ki, vagy a ki a tájképekben adja a természet hangulatát, avagy az épitészeti hatásokat tolmácsolja ecsetével. Ez a körkép is több művészt foglalkoztatott.

Ezek közt legnagyobb rész *Márk* Lajosnak jutott, hogy a nagy körmenetben résztvevők arczképét elkészitse. A fotografia lehetett segítség, de a gépies fölvételek befogadását a művészi berendezés nem tűrheti meg. Márk az egyes alakokról külön tanulmányfejeket készített, melyeket bele lehessen illeszteni a kép szerkezetébe s melyeken a szinek is képviseljék a történelmi hűséget. Több arczképet az élet után festett. Minden esetre érdekes, hogy egy nagy képhez mily különböző erőket kell felhasználni s mennyi részletet szükséges kidolgozni előbb, mielőtt az összhang, mely a végső hatáshoz közre szól, létesülhet.

Márk Lajosnak a körképhez készített arczkép-vázlataiból mutatunk be most egyszerre többet, mint művészi töredékeket, mint egy művész alkotásaihoz való külön tanulmányokat. Igy magokban is érdekesek; külön darab mindenik. Látjuk bennök a művész saját erejét és egyéni sajátságait, s látjuk, hogy a részletek is mily gonddal készültek.

A lapunk mai számában közlött képek a pompás jelenet szereplőinek arczképei. Köztük *Perczel* Dezső belügyminiszteré, ki a díszmenetet rendezte és vezette lóháton. Itt van báró *Fejérváry* Géza honvédelmi miniszter mellképe, igazi katonás kép. *Tisza* Kálmán ősz szakállas és pápaszemes arczképe is jellemző. *Vaszary* Kolos bibornok-primás szelid arczát is fölismerjük. *Lobkowitz* herczeg zöldtollas csákója alatt szintén föltalálja a fővárosi ember az ismerős alakot. *Wlassics* miniszter képe sem tagadhatja el, hogy kit ábrázol. És még sok más

arczkép mutatja a művész jellemző képességét. Nem nagy stilű ábrázolások, sőt némelyiken a könnyű odavetés szabadságát találjuk. De mindannyi az összrendezés egy-egy sajátszerű műve, mely művészi alkatokat nyújt egy oly nagy festményhez, minő a diszmenet körképe.

IRODALOM ÉS MŰVÉSZET.

Róna Béla. Pipacsok. *Budapest, 1898.* A szerző neve nem ismeretlen név az újabb irodalomban. Különösen az alpesi német nép apró dalainak, az úgynevezett *Schnadahüpfel*-eknek csinos fordításával tűnt ki. Eredeti költőnek sokkal gyöngébb; hiányzik belőle az az égi szikra, a mi az igazi költőt az egyszerű verselőtől megkülönbözteti. Sem a szív édes megindulását, sem a képzelet szivárványos képeit, sem a gondolatok erejét, eredetiségét, sem a költői nyelv báját, zenéjét nem találjuk fel költeményeiben. Verseit többnyire magyaros formában irja, de a nyelv, a szellem még sem magyar bennök. Csodálatos, hogy mennyire nem ismeri a nyelv fordulatait, árnyalatait. Egyik versében azt mondja: haragszik az édes anyád, mert csak a virágokkal gondolsz.

«Nem jól teszi, csak azt mondom,
Ha haragszik rád, galambom;
Fiatal volt ő kelme is,
Fiatal is, szerelmes is».

e helyett: Ő kelme is volt fiatal. A helytelen szórend egészen megváltoztatja az értelmet. Vannak a kötetben magyartalanságok is, pl.:

«Szőke kis lány szívem *érted* de vágyik».

Valmi*re* vágyik az ember, nem valami*ért*.
«Örül az unokája *szavain*». — E helyett: szavainak.

«Egyszer aztán, úgy tiz évre tán,
Tudakoztam a Mari után».

Tudakozódni lehet valaki után, nem tudakozni; a névelő használata a személynév előtt szintén magyartalan. A kötet tartalma elég változatos, van benne egy csomó szerelmi dal, több elmélkedés, családias vers, egy pár genre-kép s nehány nem épen sikerült kisérlet az elbeszélő nemben. Az utóbbiakban naiv anachronismusokkal is találkozunk. Losárdi Zsuzsánna pl. midőn Rákóczi Ferencz a nemzeti ügy bukásával Lengyelországba vonul, arra kéri a fejedelmet, hadd követhesse «török Rodostóba», mintha bizony a bujdosók akkor még hírét is hallották volna Rodostónak. Az öt íves kis kötetből álljon itt mutatványul a következő költemény:

Füreden.

Én istenem, jaj de szép is,
Mosolygósabb itt az ég is!
A merre csak járok-kelek:
Mulatoznak az emberek.

Tündérvilág ez az élet;
Olyan jó is így tevéled!
Így álmodtuk, úgy-e, régen,
Én édes kis feleségem?

Itt járunk a parton ketten,
A kezem a te kezedben;
Elmerengünk múlt időkről,
Álmodozunk szép jövőről.

Boldogságunk virágos fa,
Csöndben vagyunk el alatta,
Kicsi lányunk mosolygása
Az éltető nap sugára.

Tündérvilág ez az élet,
Olyan jó is igy tevéled.
Így álmodtuk mindig . . . régen . . .
Úgy-e, édes feleségem?

A főváros statisztikai hivatalának közleményei. Budapest székes-főváros statisztikai hivatalának igazgatója, dr. *Kőrösi* József a következő négy munkát adta közre: *Budapest az 1891-ik évben; a népleirás és népszámlálás eredményei. — Budapest halandósága az 1886—1889-diki években és annak okai. — Az 1896 november 15-dikén tartott népösszeirás eredményei. — Az 1885—95. évi budapesti épitkezések.* Mind a négy munkát dr. Kőrösi József irta a hivatalos adatok alapján. Különösen általános érdekű az 1891-iki *népszámlálásról* és a *halandóságról* szóló két nagy kötet.

Az *egészségügyi állapotok* örvendetes javulást mutatnak. Most felével kevesebb ember hal meg Budapesten, mint huszonöt évvel ezelőtt. 1874-ben tizezer lakos közül 495-en haltak meg, most pedig csak 242-en. Ez azt jelenti, hogy a főváros hétszázezernyi lakosságát számítva 12000 emberélet menekül meg évenkint a haláltól. A budapesti *népszámlálásról* szóló munkában különösen bőven tárgyalja az iró a lakosság keresetforrásainak kimutatását. Budapesten jelenleg a kereskedelemből és forgalomból élők száma 30,000, ellenben az iparból élőké 85,000, mely utóbbiakhoz még hozzászámíthatjuk a 111,000 főnyi napszámos- és munkástömeg legnagyobb részét. Egyuttal láthatólag ismétlődik nálunk is a kisipar hanyatlása és az átmenet a mindinkább terjeszkedő nagy gyáriparra. Az idegenek száma állandóan csökken, de a keresetképes lakosságnak még mindig egy nyolczada osztrák és külföldi, sőt van két rendbeli foglalkozás, a téglavetőké és az ápoló nővéreké, a melynél az idegenek többségben vannak. Idegenek továbbá a zenészek egy harmadrésze (cseh), a vasöntők egy negyedrésze (cseh, morva), valamint a vendéglősök és pinczérek egy negyedrésze és a házalók egy hatodrésze (lengyel zsidó), Németországból származik számos technikus és nevelőnő, mely utóbbiak egyharmadrésze idegen. Egyes foglalkozások egész kifejezett felekezeti karaktert mutatnak. Legnagyobb a katholikusok száma a házbirtokosok és a napszámosok között. Aránylag legtöbb protestánst számlálnak a földmívelők, tanítók, hivatalnokok, pintérek, czipészek, szabók, lakatosok, cselédek és mérnökök. Túlnyomóan zsidó a legtöbb kereskedelmi ág; majdnem kizárólag zsidók a buza- és kézműárukereskedők, az ékszerészek, a bútorkereskedők és a ruhakereskedők.

Olcsó Könyvtár. A Franklin-Társulat e népszerű vállalata, mely a hazai és idegen irodalmaknak anynyi jeles termékét adta már a magyar közönség kezébe, egyre gyarapodik érdekes sorozatokkal. Most jelentek meg az 521—540. terjedő számok és a következő műveket foglalják magukban:

Chateaubriand «René» novelláját, melylyel a nagy franczia iró az Atala-sorozatot fejezi be; fordította Bogdánfy L. (521) Az 522—23. füzet *Czuczor* «Hőskölteményei és meséi», míg a következő kettős szám *Fáy* András jóizű vígjátéka «A mátrai vadászat». A modern franczia szinműirodalom egyik költői előkelőségének, *Augier*nak darabja «A szegény arszlánnők» mint olvasmány is felette érdekes, noha az új szinpadi izlés tán már lejáratta e műfajt. *Shakespere* vigjátéka «Sok zaj semmiért» (528—29.) egy világhires regény elé került, *Constant* «Adolfja» elé (530—31.) mely a Wertheriádák közt a világirodalomra legnagyobb hatással volt. Érdemes volt összegyűjteni *Bozzai* Pál «Irodalmi hagyományait» (532—33.), a ki az ötvenes évek érdemes szépirója volt. *Greguss* kitüntetett tanulmánya «A balladáról» (534—36.) is itt van a sorozatban. *Blanche* «Művészek csarnoka» (537—38.) Rafael, Michel Angelo és Leonardo da Vinci alkotásaival ismertet meg. Az összeállított sorozatot *Tibullus* «Elegiáinak fordítása» (539—40.) zárja be. Igy elegyül költészet és tudomány e nem eléggé ajánlható vállalatban, melynek egyes számai 10 krajczáron kaphatók.

A nemzeti szinház új intendánsa. A nemzeti szinház és operaszinház intendánsává kinevezett gróf *Keglevich* István augusztus 29-ikén foglalta el hivatalát. Az intendánst *Káldy* Gyula, az opera igazgatója üdvözölte. Gróf *Keglevich* a tagok buzgó támogatását kérte.

Elvárja a személyzettől, hogy nemcsak mindenki teljesiteni fogja kötelességét, de annál még többet is fog végezni. Rendes körülmények közt főnök ilyet hivatalnokaitól nem kivánhat, de művészeti személyzettől, művészeti lelkesedéstől kivánhat sokkal nagyobb buzgalmat, mint bárki mástól. Viszonyaink különben is olyan sanyarúak, hogy mindenkitől megfeszített, erős működést kell megkövetelnie s ebben saját maga is mindent el fog követni. Kettőt azonban különösen figyelmébe kiván ajánlani a művészi és adminisztrativ vezetőségnek. Az első az, hogy mindenkitől teljes őszinteséget kiván, még akkor is, s különösen akkor, ha valamit kezdeni óhajt. Az őszinte szót mindig hálásan fogadja s azt baráti szolgálatnak tekinti. A másik az, hogy a szinházak belső ügyeiről a nyilvánosság elé ne jusson olyan, a mi a közönség elé nem tartozik, mert az utóbbi időben azt vette észre, hogy a közönség nagyon sokat foglalkozik a szinházak olyan ügyeivel, melyek a közönség elé tulajdonképen nem tartoznak. A két szinház igazgatói ezután bemutatták az intendánsnak azokat, kiket még nem ismert.

Gróf *Keglevich* István augusztus 31-ikén jelent meg a *nemzeti szinház* személyzete előtt, s elmondta, hogy mint intendáns mire törekszik e nagy multu országos intézetnél. Az új intendánst gróf *Festetich* Andor igazgató, a tagok részéről pedig *Mihályfi* Károly üdvözölték.

Az intendáns erre hosszabban szólt. Sokat nem igér, sőt úgy érzi, hogy a jelen mostoha körülmények között gyakran meg kell majd tagadnia a méltányos óhajtások teljesítését is. Mikor először volt intendáns, a nemzeti szinház fénykorát élte. Fényes kép volt, megfelelő keret nélkül. Ő megvásárolta a fényes keretet is, még pedig részletfizetésre. A hosszú évekre kiszámított részletfizetési rendszert nem fogadták el és egy év terhére irták azt, a mibe a keret került. Azóta, úgy látszik, belátták, hogy nem pazarlás az, ha a nemzeti szinház bizonyos fényüzést fejt ki. A fölszerelésre szánt pénz megtérül úgy, hogy a közönséget vonzza a szinházba és növeli a bevételt. Csak az a czéltalanul elpazarolt pénz, a melyet mindenféle személyi kiadásra fordítanak. De most még komolyabb helyzettel áll szemben. Meg van kötve a keze és bár azt tudják már, hogy költekezés nélkül is lehet deficzit, azt még nem vették észre, hogy pénz nélkül nem lehet szinházat vezetni. És most úgy áll a dolog, hogy a nemzeti szinház nem adhatja elő mindazokat a darabokat, a melyeket előadni kötelessége volna, mert sokba kerülnek és hogy azokat, a melyeket előad, nem adhatja elő olyan fölszereléssel, a minő az ország első szinpadához illenék. Pénz nincs, a bevételek ijesztő módon apadtak és a szinház látogatottsága csökkent. Az első föladat a közönség rokonszenvének visszahódítása. Ezt *jó műsorral* lehet elérni, és a tagok *művészi lelkesedésével*. Neki fogni művészi lelkesedéssel a munkának azért, hogy visszanyerjük pénz nélkül is azt, a mit más szinházak fényes kiállítások által elérnek. Takarékoskodással a nemzeti szinháznál mi nem tudunk elérni semmit, mert nincs miből megtakarítani, de tudunk a szellemi működés terén, tisztán a művészet hatása által eredményt elérni, még pedig rövid idő alatt. Ha talán eddig azt mondták, hogy ezt a darabot várja a közönség, de nincs arra pénz, én azt mondom, legyünk merészebbek és adjuk elő pénz nélkül, minden költséges fölszerelés mellőzésével, adjunk minden jó és vonzó darabot és adjuk oly jó előadásban, a mely képes legyen megszüntetni a túlzott, szászszorosan túlzott ellenvetést és kifogást, a mely a közönség némely részében felhangzott. Igy a legrövidebb idő alatt meg fog szünni a panasz és soha többé fölhangzani nem fog. Programmjának másik része az, hogy lehetőleg előmozditsa a nemzeti szinház *új épületének* létesítését. E föladatok megvalósítása a művészektől függ. Ha önök elérik azt, hogy a közönség szivében ismét ott fog élni a nemzeti szinház, akkor a nagyközönség szivbeli érzelme azok eszére és akaratára is ki fog hatni, a kik szinházaink sorsát intézik és nem lesznek képesek többé hidegen visszautasítani és megtagadni azt, a mi ez intézet fejlődésének szilárdítására és igy a magyar közmivelődés érdekében is okvetetlenül szükséges.

Az intendáns beszédét a szinház tagjai megéljenezték és végül még *Szigeti* Imre, a szinház nyugdij-intézetének nevében üdvözölte az intendánst.

A képzőművészeti társulat kiállítása. A képzőművészeti társulat *Márk* Lajos és *Karlovszky* Bertalan festőművészeket Párisba küldte, hogy ott a kiválóbb művészek képeit és szobrait elkérjék a műcsarnok tavaszi tárlata számára. A két művész két hét múlva indúl útjára. A legközelebbi téli tárlat újítással is szolgál a közönségnek. Nemcsak képek, szobrok, rajzok lesznek benne láthatók, hanem művésziesen készített bútorok, üvegfestmények, iparművészeti tárgyak. Ez az újítás változatosabbá teszi a tárlatot s emeli az iparművészet iránt való érdeklődést a közönségben.

MI UJSÁG?

Az uralkodó jubileuma. Ő Felsége ötven éves uralkodásának jubileuma alkalmából rendezendő bécsi ünnepekre, a melyek november 29-ikétől deczember 2-áig tartanak, mint eddig ismeretes, Vladimir orosz nagyherczegen kivül az olasz trónörökös, mint Umberto olasz király képviselője, a szász királyi pár s a román és a szerb király érkeznek Bécsbe. Vilmos német császár nem vehet személyesen részt az ünnepeken, mert akkorra még nem tér vissza keleti utazásáról. Vilmos császár tudatta azonban, hogy ő Viktória császárnéval együtt deczember 14-ikén érkezik Bécsbe, hogy személyesen kifejezze Ő Felsége előtt szerencsekivánatait.

A királyné üdülése. Erzsébet királyné Ő Felsége augusztus 29-ikén eltávozott Nauheimból. A nauheimi időzés nagyon jól hatott a felséges asszony egészségére. A királyné augusztus 29-ikén délután a közeli Cronbergből, Frigyes császárné egyik kastélyából, hova Frankfurton keresztül kocsin ment, *Mont-Cauxba* utazott. Ott több hetet tölt s aztán

Éva pedig félig lehunyt szempillái alól figyelte meg áldozatát.

— Bocsásson meg, ha szavaim gúnyosan hangzottak, — mondta őszinte szomorusággal hangjában. — De látja, amint maga kimondta, hogy Margitot szereti... egyszerre fölébredt bennem végtelen árvaságom tudata... Nem ... Hagyjon kibeszélni, másféléve múlt, hogy férjhez mentem és azóta soha, értse meg: soha se volt egy élő lény közelemben, aki előtt kisírhattam volna magamat!...

Endre megrendülve tekintett reá:

— Éva, sírni tud? — kérdezte inkább csak önmagától.

És a fiatal asszony talán meg se hallotta ezt, hiszen szenvedélyes zokogás remegtette meg szép vállait.

— Éva, az Istenért! ... minden percben bejöhetnek ... csendesedjék, kérem! ... — unszolta Endre, torkában el-elakadó szóval. És mintha foganatja lenne kérésének, lám Éva máris felült helyén és könyeit zsebkendőjével szárította.

— Ugy-e, őrült vagyok? — kérdezte bánatos mosolylyal. — Az imént mondtam, hogy mennyit gondoltam magára. Talán el se hitte, pedig esküszöm, hogy igaz! ... Lássa, férjemben, bármily keveset vártam is tőle, mégis csalódtam. Kicsinyes, fösvény, de azért minden szeszélyemet teljesíti ... meghunyászkodásból ... különben ... De ha a legjobb ember volna is, akkor se érthetnők meg egymást soha ... Azt reméltem, hogy ha sokat leszünk külföldön, legalább külsőleg változik egy kicsit s nem marad olyan — parlagias ... De még ez is a régi ... ugy-e? ... Aztán meg, ráadásul, el is betegesedett, mint a túlságos vénen átültetett tölgyfa ... Lehet, sokat aggódik, — vetette közbe Eva, szemeit lesütve, — mert szerinte a vagyoni helyzetünk megrendült. Igen ... Én nem sokat értek az ilyesmihez, — vallotta könnyedén, bár még mindig nem nézett föl brüsszeli csipkéiről, — de talán apa volt az oka ... Vagy én?! ... — kérdezte ijedten, de aztán vállat vont, — Lehet, hogy én is ... Mindenesetre, úgy látszik kevesebb volt a penészdi nábob pénze, mint ahogy hireszteltték. — De, — és itt újra egész lelkével belenézett a Parajdy szemeibe, — de mindezt elviselném. A szegénységtől se félek, hiszen megszokhattam ... hanem az egyedüllét! — Az a rettenetes sivár egyedüllét!

Endre nem hallgathatta tovább:

— Miért lenne egyedül, — kiáltá, — hiszen ezután, ha én ...

— Ha ön elveszi Margitot, — vágott szavába Éva szenvedélyesen. — Tudom: a barátság morzsáit nekem juttatja ... De hát azt hiszi — lihegte, míg mindkét kezét a fiatalember vállára tette, — azt hiszi, beérem annyival? ...

— Éva! Éva! — rebegte Endre, magához vonva a szép asszonyt, aki egy pillanatig hagyta, hogy ölelje, de csak egy pillanatig, aztán kibontakozott karjából.

— Nem, nem, — kiáltá! — Ne hallgasson reám, ... se saját magára ... de menjen, meneküljön! Itt a másik szobában várja az, aki magát szereti, aki magát boldoggá fogja tenni ... Kicsinyes, polgárias, mindennapos boldogsággal, az igaz, — tette hozzá kicsinylőleg, — de hány embernek jut még csak ennyi is? ...

Folytatjuk

Unica

Elbeszélés

Irta JÓKAI MÓR

Vége

Aztán ki tudja meg, hogy ott voltak? A Barnum cirkuszában ötezer ember ül tömegben, ki vesz ott észre egy leányt, aki a legyezője mögé rejtegeti az arcát? Elvitte az Unicát magával a Barnum-cirkuszba. Hiszen csak komédia volt. De mégis csak tragédia lett ebből.

Az anya szemében delej van. Ötezer emberarc között is megtalálja rögtön a maga drága kincsét. A kisleány elbámult, fedetlenül hagyta az arcát, amikor meglátta az apját mint Sámsont a porondon: s azután az anyját, selyem trikóban, amint fölmászik a kétöles rúdon s töllebben a hattyu hátára. Az egész közönség visszafojtott lélekzettel hallgat.

S ebben az önkénytelen csöndességben, ami a művészet legnagyobb diadala, egy sikoltó kiáltás hangzik föl: „mamám, vigyázz!"

Xion odatekint, meglátja a leányát, kétségbeesetten kiált föl: „Unica!" s azzal mindenről elfeledkezve, oda akar repülni hozzá, rohan a levegőn át, a Sámson nem bírja elkapni a kezével, a Szilfid leesik s kitöri a nyakát.

Unica ezzel a kiáltásával megölte az anyját.

Az akrobata-pár mutatványának vége volt.

A filibaszter gavallér ember volt. Egy szóval sem dorgálta meg a leányát.

Mikor a felesége temetéséről haza került, odahívta a szobájába Unicát.

— Édes leányom, — mondá neki, — anyád meghalt, többet velem együtt nem játszik. Keresetünk megszünt. De neked sem fog többé ruhákat varrni. Magadnak kell életmódot keresned. Fiatal vagy, szép vagy. Válogathatsz, hogy mivé légy? Akarsz művésznő lenni? Tetszik a művészi pálya? Hozzá juthatsz. Énekesnő akarsz lenni? Itt van ez a halom hangjegy, ezt be kell tanulnod zongorára, énekhangra. Deklamálni akarsz? Itt van ez a francia, német, olasz nyelvtan, ezeket végig kell tanulmányoznod, aztán a konzervatóriumba négy évig följárnod, beszélni, játszani tanulnod. Visszaijedsz tőle? Irtózol a színpadtól? Akkor ajánlok neked más valamit. Én korábbi éveimben, mielőtt filibaszter lettem, egy indus kiskirálynál voltam tétováló mester, annak az asszonyain tanultam ki a mesterségemet. Ha könnyü módon, minden fáradság nélkül akarsz magadnak életmódot szerezni, szánd el rá magad, hogy általam engedd tétováltatni a testedet. Ebből becsületesen és úrimódon megélsz, még vagyont is szerzesz. Adok neked egynapi határidőt, hogy melyiket válaszd.

Az egynapi határidő leteltével az mondá Unica az apjának, hogy inkább engedi magát tetőtül-talpig teleszurkáltatni mint hogy azt a sok bolond könyvet, hangjegyet végigtanulja.

Azzal megkezdődött a munka.

Három esztendeig tartott a filibaszternek, amíg az Unica minden tagját telerajzolta a tétováló művészet minden remekeivel.

No mármost el volt látva Unica egész életére teljes, tökéletes toalettel. Ezen a kosztümön a divat nem változtat.

A Műcsarnok tavaszi tárlatából

MÁRK LAJOS: Arckép

S bizony szép viselet volt! Leírjam? Láttuk, akik csak férfiak vagyunk, annak divatjában. Bámulatos szép volt.

Csak az arca nem volt tétoválva. Az meghagyatott istennői tisztaságában. Azontúl napok, holdak, csillagok, karikák (de milyen karikák!), virágok, rózsák, tulipántok, liliomok, napraforgók, hímes pillangók, tarka kolibrik, kígyók, egymásba kapcsolódva, közbe az abrakadabra jelvényei, a zodiacus égi szimbolumai. És mindez egy csudaszép termet eszményi tökélyü idomaira rajzolva bizarr szinekben.

Ahhoz is hősi elhatározás kellett, hogy egy leány azt a tízezernyi tűszúrást elszenvedje s azoknak a méregporokkal, cinóberrel, karminnal, ultramarinnal, rézzölddel, okkerrel bedörzsölését, de még inkább heroinává emeli Unicát az a merész elszántság, hogy ő élethivatásul fogadja el apjának azt a tervét, hogy így mutogassa magát az egész világnak: belépti díjért.

Egész takarója egy indus-köpeny volt: tarka napmadár tollakból összerakva. Azonkívül egy hermelinpalást, amit levetett, ha látogató jött. Itt Budapesten az Andrássy-út egyik palotájában volt a lakása földszinti helyiségben, ahol fogadta a közönség tagjait, két forint belépti díj mellett. Az apja volt az impresszáriója. Nem volt az a szokásos merev kiállítás betanult helykeretben. Lehetett őt látni szokott napi foglalkozásában, ahogy fésülködött (dús haját koszorúba csavarva viselte), ahogy reggelizett, ebédelt, amihez maga főzte az ételt, italt, amint a mandolint pengette, volt egy kedves kapucinus majma, azzal mindenféle játékot űzött. A majomnak négy keze van, az egyiken megesett, hogy indiskréciót követett el az indus kötényen. Azért kapott az úrnőjétől egy pofont, a nézőközönségtől ellenben fügét, diót. Különben minden a legszigorúbb illemszabályok mellett ment végbe. Jelen volt az apa, a hatalmas Herkules, aki kész volt az illetlen magaviseletü látogatást az ablakon kiröpíteni. Végül maga az apa elmuzsikálta a kíntornáján a Rákóczy-indulót, amelynek gyors tempójára az Unica eltáncolta a négerek csárdását s akkor aztán teljes tökéletességében bámulhatóvá tette virágkertté alakított istennői termetét.

Hogy Unica évek során át megtartotta erkölcsi épségét, annak a legérthetőbb oka volt éppen a tétovált sága. Ugyan kinek volna kedve egy tarka figurákkal telerajzolt hölgyet magáévá tenni? Hol akad ennek pária?

Uj Idők 1903. IX. 15.

Kedves barátom,

itt küldöm Márk-élettrajzát nagy köszönettel. A könyv fele már kész, most a II. részen (Művészete) dolgozok. Körben Márk junior elutazott, most Dél-Amerikába hegesztél át s engem nem fizetett ki. Most azután várhatok, míg ismét pénzt küld.

Hiába, — a kit az Istenek gyülölnek, érünk teremtenek.

Igaz?

Meleg köszönettel

igaz híved

Lázár Béla

V. Zoltán u. 10

I. 1.

MÁRK LAJOS: NYÁRI VIRÁGOK

Nemz. Képtön kiáll
1933

RUDNAY GYULA : LAKOMA

Márk Lajos

Képzőművészek

1928. 14. t.

Önarckép.

MÁRK LAJOS: Önarckép

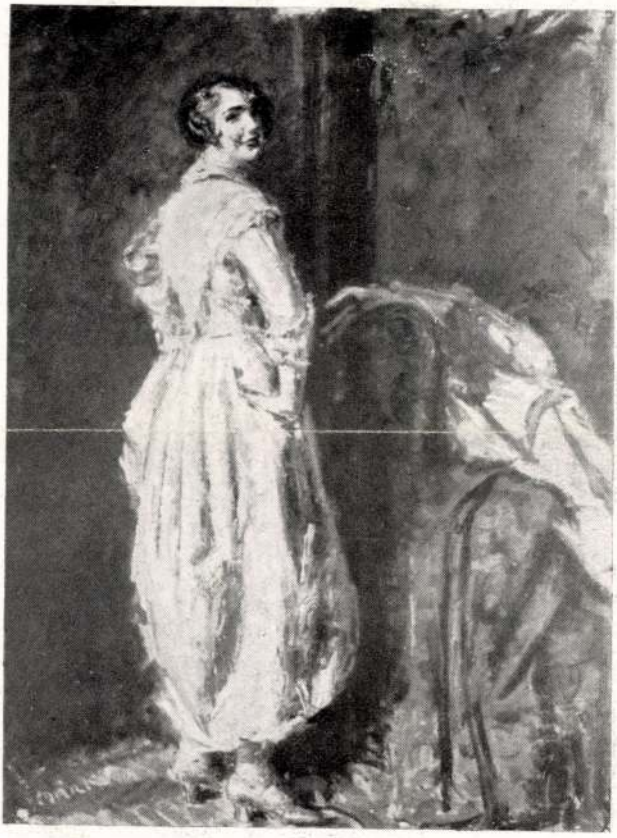

Márk Lajos: Műteremben.

Ernst Museum kiállításai
(VI. (1929)
Munkácsy-céh kiáll.

Magyar-Mannheimer Gusztáv: Cigányok.

Márk Lajos

Képzőművészet 1927, 4. 2.

Aztán itt van az ősi talaj egy magyarzamatú bajnoka, *Tornyay* János. Zsánerképein a bús magyar élet, földszagú színes birodalma a legsötétebb húrokon vonaglik, melyet az öreg Tornyai fiatalos bravúrral penget. Lélek, művészi meglátás, egyéni íz teszi emlékezetessé szereplését.

Udvari Géza lehiggadt színfilozofus, ki témáiba egységes szín és forma karaktert visz be, kiválóan komponál. Egyike ő azoknak a keveseknek, akiknek rajztudása és kompoziciókészsége klasszikus nívón áll.

MÁRK LAJOS: *H. F. úrhölgy portréja*

Míg Tornyay a drámaiassághoz a paletta sötét színeit adja, addig Udvari Pál a világos színek skáláján birkózik a témák sokféleségével, sokszor szédítő bravurral.

Áldor János tájképein a tőle megszokott finom tónusok uralják ma is azokat a témákat, melyeket a szabad természet ölén les el, de a falusi ucca s ház problémák nem egyenlő qualitással dokumentálják Áldor művészetét.

Gábor Móric dámája rajzban és színben egyképpen szép, az ő stilizálásra hajló művészetében egyéni ízt érez az ember s fölfelé ívelő pályát mutat őszinte törekvése. *Szent István*y Gyula — igás lovai rajzban, mozgásban elsőrangúan vannak odavetve, szinte kár, hogy azt a gyerek figurát is a képre festette, mely könnyed színekben tartva eltörpül egészen. Uj tónust ütött meg *Barkász* Lajos. A régi ragyogást valami bánatos, megtört színskállán vibráltatja most s a stilizáló, laposhatású színfoltok a képein nem veszik fel a versenyt azzal a régi naturalizmussal, melyet annyi finomsággal szokott volt megfesteni. *Szabó* Dezső szépen fejlődik, mind jobban és jobban magára talál fejlődésképes művészete. Tájképe szép, piacképe jó. *Márton* Ferenc a rajz magyar nagymestere tudásának néhány újabb dokumentumát küldte be a tárlatra, melyek közül a legjobb a nagyteremben lévő anyóka ceruzarajza. *Pádly* Aladár tájképei színesek, lélek van bennük.

A harmadik teremben van vitéz *Darvassy* Istvánnak néhány szép tájképe, az ezüstös napfény üde levegőjét festi meg egyszerű eszközökkel s becsületes alapossággal. *Gimes* Lajos olaszországi tájképei széles, pasztózus kezeléssel könnyed rajzi felkészültséggel dokumentálják a tájkép bravuros mesterét, ki az olasz ég izzó színeit rakta föl biztos kézzel, komoly alkotására. *Hosszu* Márton női figurája jól van a térbe komponálva, a figura háttere is szép, előkelő egyszerűséggel ad illő keretet a jó valőrben tartott portraitnak, mely újabb haladását dokumentálja a művésznek. Itt van *Nádler* Róbertnek is néhány szép képe, egy tengerparti tája, női figurával, igen szép. *Komáromi Kacz*, *Tury* Gyula, *Brüll* Aladár. *Haranghy* Jenő, *Major* Jenő, *Tornai* Gyula, *Zádor* István, *Budai* Sándor, *Szántó* Lajos sikerült képeivel találkozunk még e teremben, ahol magam is kiállítottam egy nagyméretű csendéletet. Külön ki kell emelnünk *Moldován* Béla karakterben pompáson elfogott gyermekportréját.

A többi termekben is van egész sereg jó kép. *Eölvedi Gachal* József egy cigányasszonya állít meg bennünket az V. teremben. Kár, hogy ezt a talentumos művészt nem az első teremben látjuk, mert minden qualitása megvan arra, hogy a legjobbak között vonuljon föl a kiállítás vele. Ugyancsak ide került a magyar művészképzés egyik nagy mestere is, *Balló* Ede. Előkelő, szép portraitja karakterben kiváló, az úgynevezett reprezentáló arcképgyűjteményben muzeális értéket képvisel. *Kemény* Nándor egy jó fejet állított ki egyszerű eszközökkel dolgozva kevéssel is sokat tud mondani. *Sárdy* Brutus, *Turmayer* Sándor, *Huber* István, Aradi *Edvi* Illés Jenő, Gy. *Sándor* József. *Uher* Arisztid, *Nagy* Vilmos, *Vig* Bertalan, *Komáromi Kacz* Endréné nívós képeit talál-

OKTÓBERI TÁRLATOK

A Műcsarnok Őszi Tárlata

Ha seregszemlét tartunk a tárlaton, látjuk, kiket nem láthatunk. Nem csupán az önténtes száműzöttek hiányoznak, azok, kiket maga a rendszer száműz onnan, hol kiállítani ma is előkelőbb, mint bárhol másutt. Hiányoznak a nemes hagyományok kiváló letéteményesei, a konzervativ művészek avant -gardeja. Éppen ezért kár — nagy kár a vadvirágok között a nemes értékeket szinte elbújtatni.

Ez a rendezési szépséghiba, mely a kritikák alaptónusán keserűen cseng még a fülünkben, kerültessék el. Annak a becsületes törekvésnek, melynek ez a palota hajlékot ad egy-egy alkalommal, mikor száz és száz magyar művész sikert és kenyeret vár a kiállítástól, nem az a jutalma, mit a kritika százezerszámban a publikum közé szór.

Az első terem főhelye *Kukán* Gézáé. Dupla jog látszik itt érvényesíteni az elsőséget Kukán részére. A kép témája — s annak nagysága. A kormányzó impozáns méretű képéről van szó. Vártuk mi lesz, mit hoz meglepetésként számunkra Kukán akkor, mikor László Fülöp hazajött s halomba rakták előtte a magyar borostyánt. Szerettünk volna néhány levélből Kukán képére is borostyánt fonni, még maradt annyi a magyar ugaron, hogy neki is jutott volna, de várakozásunkban csalódtunk. Kukán bravuros nagyvonalúságát itt hiába keressük, a biztosság érzete nincs a képen, pedig e nagyszerű témán, hogy excellálhatott volna! Az alak térbe komponálása elhibázott, az arc groteszk hatást tesz. Szinte el sem hiszi az ember, hogy a szomszéd portrait, Gách szobrászművész arcképét ugyanaz a kéz vitte a vászonra. Ez karakterben kitűnő, rajzban jó, előadásban friss és könnyed.

Márk Lajosnál az eredmények már nem ilyen divergánsak. Márk egyformán ura a színnek, a rajznak akkor is, ha fenséges előkelőségre, vagy közvetlen, pózmentes helyzetekben kell a figurát megfestenie. Színeiben a hidegség meleget áraszt, a letompított anyag fénnyé nemesedik, mely a bőrön, húson, drapérián csak úgy elomlik s életet lehel mindenüvé, akár a háttér, vagy a térkitöltő motivumok világát, ha nézzük. Sokat, nagyon sokat tud Márk Lajos.

BOSZNAY ISTVÁN: *Szántás.*

Komáromi Kacznak van itt egy színtén jól megfogott portraitja, Sipőcz polgármester arcképe, mely a becsületes mesterségbeli tudás összes fegyverzetével fölszerelten készült, karakterben jó s előadása ízléses. *Mihalovics* Miklós Judása, *Romek* Árpád napsütéses udvara, *Kárpáthy* Jenő dunai képei, *Kiss* Kálmán viztükörtanúlmányai jó képek.

Sárkány Gyula feleségéről festett klasszikusízű nagy képe a legjobb kiállított képei között. Nemesen érzett tónusok mély tűzben világítanak nála, nem bravurok érdeklik, mint inkább a a becsületes munka, elmélyített színfilozofiája ... s ha kompozicióiban a vonalak ritmusát a folttömegek kiegyensulyozott rimikájával összhangba fogja hozni, úgy még sok érékeset fog hozni, úgy még sok értékeset fog a magyar pikura Sárkánytól láni . . .

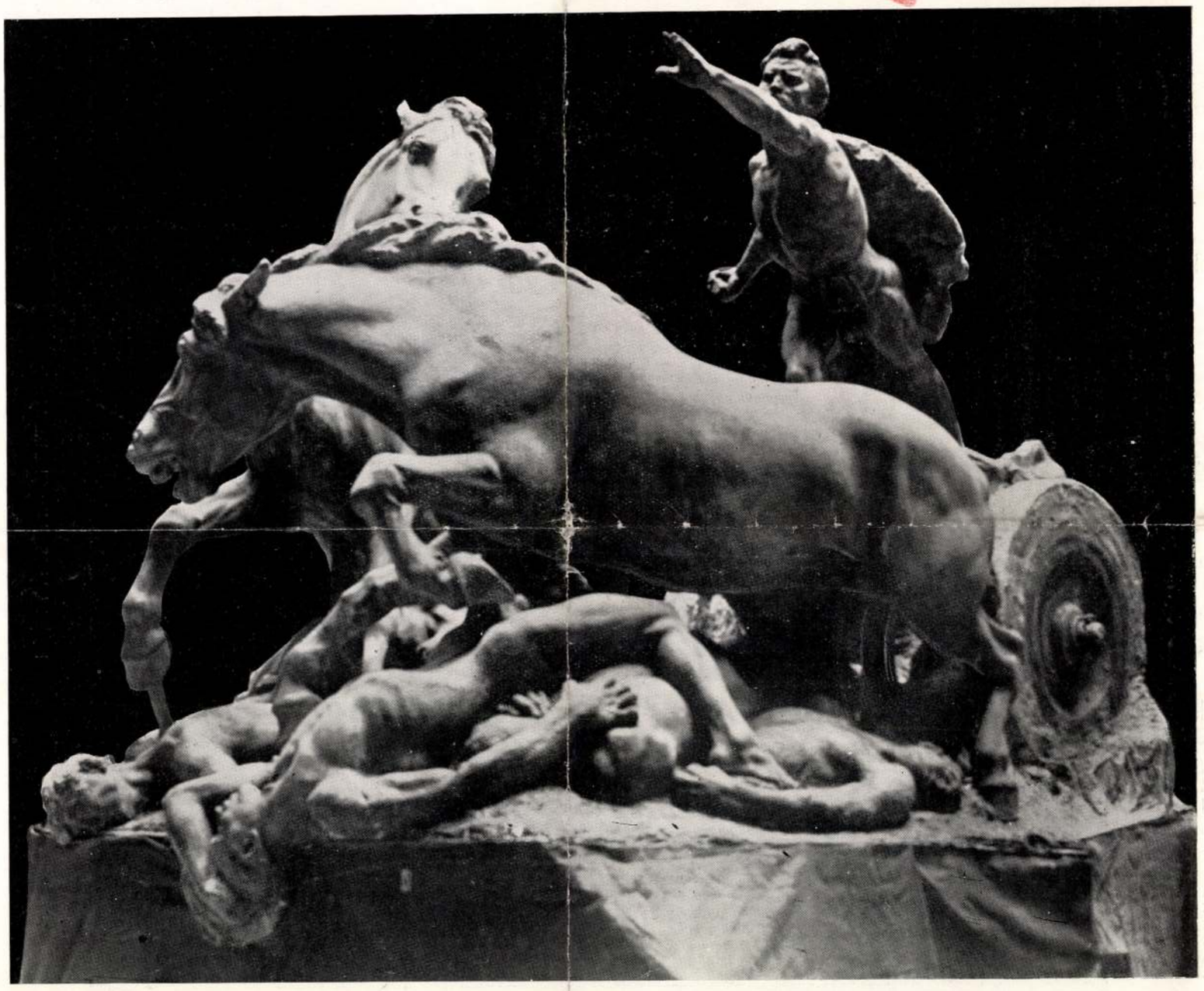

GÁCH ISTVÁN: A Szabadság-szobor bigája

MÁRK LAJOS : Miss Claudine Morris

Márk

az „Uj Szalon" első kiállításán szerepel ~~[illegible]~~ alkotásával, melyek egész korszakot fűhröztek vissza.

Ener karikatura

P N - 931. XI. 15.

Lieber

[illegible]

[illegible]

M.D.K.

Márk

"D.Gy.-né arcképe" cimmel a lap hozza a művész alkotását a Műcsarnok téli tárlatáról. Repr.

Képes Családi Lapok, Bp. 1904. nov. 2o.
26. évf. 47. sz. 869. lap

Ügyintéző:
Tárgy:

MDK

Márk

Kallopyge, festm.

Könyves Kálmán kiváló műlapok jegyzéke. 45 l.

MDK

Márk

neve emlitve

Pérely: Magyar rajzolók külföldön 149.l.

M.D.K.

Márk

Rajza Kéméndy Jenőről a "Morzsák a "Muskátli-asztal"ról" c. rovat illusztrálására. Ugyancsak fenti rovat illusztrációjaként közli a lap a müvésznek Lechner Ödönről készitett karikaturáját.

Szinház és Élet, Bp. 1906. jan. 28. IV. évf. 5. sz. 67. lap

M.D.K.

Márk

Jámbor Lajos-ról készitett rajzát bemutatja a lap.

Szinház és Élet, Bp. 1906./jan. 14./ IV. évf. 3. sz. 38. lap

M.D.K.

Márk

Két rajza: Kéméndy Jenőről és Nagy Endréről "Morzsák a Muskátli-asztalról" cimmel közölt tréfás szöveg illusztrálására a "Muskátli-aszta" tagjairól.

Szinház és Élet, Bp. 1905. nov. 26. III.évf. 33. sz. 419-421. lap

Márk

A müvész neve szerepel a "jelesebb" képzőmüvészek között a lap beszámolójában, melyet "Téli kiállitás a Mücsarnokban" cimmel közöl, felsorolva a kiállitó müvészeket.

Képes Családi Lapok, Bp. 1903. nov. 29.
XXV. évf. 48. s z. 857. lap

Márk arctípfestő

Donáth Gyula és Telcs Ede szobránottal, valamint az ott irójával gyakran tartózkodtak a Japán kávéházban. A cittíró lárja, mikor trépáket üzlet ott, általában Donáth kezére.

Gyula Lipola: Művészélet. Részlet Vándor éveim c. könyvéből 74-76. l.

Somogy, 1987. 6. sz. 74. l.

VÁRKISASSZONY ÉS A KÉT LOVAG
MÁRK LAJOS RAJZA

HAZAI KRÓNIKA

MŰVÉSZETI ELŐADÁSOK. A Magyar Építőművészek Szövetsége egy idő óta művészeti előadásokat rendszeresített, amelyek művészi körökben szives fogadtatásra találtak. Az előadásokat vita szokta követni, amelyben a felvetett kérdések különböző, rendesen felette érdekes megvilágításban részesülnek. A „Művészet“ olvasói ösmerik már ezeknek az előadásoknak néhányát: Spiegel Frigyes és Gerő Ödön nemrégiben közölt cikkei ezek sorából valók. Legutóbb Tőry Emil építőművész s műegyetemi magántanár olvasta fel a MÉSZ gyűlésén „Az építészet esztetikája“ című tanulmányát.

A felolvasó első sorban előadja nézeteit a legtágabb értelemben vett esztetikáról, a képzőművészetek különböző ágairól. Első sorban a szem érzékszervével veszünk tudomást a képzőművészeti alkotásról: fontos tehát ismernünk a helyes látás törvényeit. A távolságok helyes megbecsülése nem közömbös az építőre nézve. Az ő gyakorlati tapasztalata például, hogy a szem a szélességi dimenziókat horizontális irányban jobban tudja becsülni, mint a mélységi s magassági méreteket. Utal a toronymagasságok gyakori túlbecsülésére. E szemmérték mellett fontos a perspektivai érzék, ezzel korrigálták amazt a klasszikus időkben, lásd Vitruviust és lásd Penrose beható méréseit. Ha az építendő műtárgy eltorzításától óvakodni akarunk, a perspektivai megkurtulást már a rajztáblán való tervezésnél is tekintetbe kell vennünk. Nagyon fontos a látszög nagysága, ha valamely műtárgy teljes átpillantásáról van szó; újabb elméleti és gyakorlati kisérletek a maximális látszöget 30—36°-ban állapították meg. Belsőségeknél a teljes átpillanthatás látószöge 45°-ig is emelkedhetik, nagy termeknél azonban a gyakorlat azt tanácsolja, hogy a szemben levő fal akként dimenzionáltassék, hogy a belépő annak képét 18—20° szög alatt kaphassa. A gyakorlati adatokon nyugvó elmélet alapját sikerült matematikai pontossággal meghatározni. Újabb fontos elem lehet az építőművészetben a szín. Az előadó a szín alkalmazását, a szín-kontrasztot, a szinekkel való dekorálás elveit, a szinek nyelvét fejtegeti.

A formákról és építészeti összhangról szólva, az előadó két rövid szabályt állapít meg: 1. A művészi egységet változatosság nélkül előidézni sohasem lehet; az utóbbi nélkül ugyanis sajátos egyhangúság lép érvényre. 2. A változatosság azonban művészi egység nélkül se lépjen fel soha; mert a követelt egység hiányában a változatosság játszi tarkasággá sülyed alá. Magasabb szempontból tekintve, hogy valamely műtárgy tessék, úgy azon — az említett szabályok megtartásának feltételezésével — az egyén munkájának is meg kell látszania. Legjobban az az architekturai alkotás fog tetszeni, amelynél a szigorú egységesség mellett az elemek legnagyobb gazdagsága tapasztalható anélkül, hogy a célszerűség s evvel kapcsolatban az elmaradhatlan szimbolizmus szem elől tévesztetnék. Az építőművészet szimbolikus formanyelvének betűi az elemek kontrasztja, hullámzása, ritmusa, szimetriája s a proporció. De az e betűkből alakult mondat csak akkor mondható tökéletesnek, ha idekapcsoljuk a stílus fogalmát.

Mint a tudománynak, úgy a művészetnek is van ideálja. A művész nyelve a tudósétól eltérően mindig szimbolikus. „Ha ez a nyelv nem is oly

Művészet 1905.

A JÁMBOR KIRÁLY ÉS A HITETLEN POGÁNY
MÁRK LAJOS RAJZA

exakt, mint a tudományé, annál könnyebben vezet sejtelmes képzetekhez; gondolatainkat messze elragadja s lelkünket mintegy földöntúli régiókba vezérli el; csak az ilyen szerencsésen formált vagy festett monumentális műalkotásokról, melyek hatásukban elragadnak s a kételyt meg nem tűrik, mondhatjuk csak tudományos szigorúsággal azt, hogy szépek."

ÚJ MŰVÉSZETI FOLYÓIRATOK. Két új művészeti folyóirattal gyarapodott hazai szakirodalmunk. Az egyik „Művészi Ipar" címmel jelenik meg minden hó 15-én, célul tűzvén a magyar iparművészet szellemi és anyagi érdekének védelmezését s az idevágó ismeretek terjesztését. A prospektus szerint „feltárja a titkos vagy legalább is hangtalan bajokat, tanít és az erre hivatottak komoly tollával megjelölni segíti az utat, amelyen haladva, megteremthetjük az önálló, hatalmas művészi ipart. A legszorosabb összeköttetésben a napi élet lüktetésével gyakorlati irányt követ". Szerkeszti Hamvay Ödön. — A másik folyóirat címe „Modern Művészet", ez augusztus és szeptember kivételével minden hó közepén jelenik meg, szerkeszti dr. Lázár Béla. A lap a prospektus szerint „a mai ember művészetismeretét kívánja szolgálni, fokozatos bevezetéssel, feltárva a művészek törekvéseit, megszólaltatva a művészt. Figyelme kiterjed a magyar és külföldi művészet törekvéseire, a forrongó, levegőben lebegő művészi célzatokra, célul tűzi a lélek nemesbítését, a művészi látás és ízlés finomítását".

AZ ÉREMKEDVELŐK EGYESÜLETE e nyáron megalakult s nyomban feladatai teljesítéséhez fogott. Aránylag rövid idő alatt mintegy másfélszáz tag iratkozott az egyesületbe, akik nemsokára meg fogják kapni az első, Petőfi alakjától díszes plakettet. Felette örvendetes, hogy ez az ideális célú művészeti egyesület létre tudott jönni. Bízunk benne, hogy nemcsak amatőrjeink számát növeli, tudását neveli, hanem egyben biztosítja a nemes plakettművészet fellendülését is. Látva e sikert, szomorúan gondolunk az örök vajúdásra kárhoztatott „Grafikai Egyesület"-re, amely évek óta az alapszabályok tervezésénél tart, meg sem alakult s már is letűnt a színtérről.

KELL-E CÍM A KÉPNEK. Furcsa madarakat lehet egy-egy budapesti tárlaton felfedezni, ha az ember kiérzi a tömegből a tipust. Például mulatságos alak a lelkiismeretes ellenőr, amint felüti katalogusát, meggyőződik róla, hogy az 516-os tényleg ott lóg a falon s akkor nyugodtan megy tovább. Nem csodálnám, ha egy ilyen alak, ahelyett, hogy a katalogusban megceruzázza a számot, egyszerre csak előszedne egy kalauz-ollót és átlyuggatná a képeket nagyobb biztonság kedvéért.

Az ellenőrnél komplikáltabb és valamivel értékesebb is a címkórosok fajtája. Azt hiszem, hogy a legtöbbje gyógyítható lenne egy kis szellemi hályogoperációval — ezért mondom, hogy értékesebbek az ellenőrnél. A gyógyíthatatlan.

A címkóros feltűnő figyelemmel néz a képre s ez elég ok arra, hogy jól szemügyre vegyük őt magát. Azt mondtam, hogy a képre néz, ez még nem jelenti azt, hogy a képet nézi. Nem, ő a kép címét olvassa oly figyelmesen, mert azt hiszi, hogy az a fontos Teszem azt, a már említett 516-os kép címe: „Utolsó óra". Szegényes szoba, az ágy szélén egy asszony ül s a párnák között egy gyerekfej látszik. A kép roppant tetszik a mi barátunknak. Miért? Mert oda van írva: „Utolsó óra". Az ő jó szívében lejátszódik a korai halál nagy tragikuma, az anya fájdalma s a halálról való minden bánatos képzete. Lelki emóciót érez, meg van hatva s ezt a kép okozta. Tehát a kép jó — neki legalább jó. Hát ezt a derék embert a piktor egész egyszerűen becsapta. Az egész „Utolsó óra" meg se volt festve, csak oda volt írva alája, címnek.

Az arcokon semmi sem élt abból a fennen hirdetett nagy fájdalomból. Az anya szenvedéseit, reményeit, erői végső megtörését, a kis gyerek lázas álmait, szomjas ajkait, elröppenő lelkecskéjét, se szín, se vonal mutatni nem képes. A homályos kis ablakon belopódzó félhomály finom játékát az a durva, kemény folt nem helyettesítheti — de azért szólt a nagy dob: ide nézzetek érzékeny szívűek, itt van az a nagy esemény, a halál, az utolsó óra, ide nézzetek. És a néző meghatottan morzsolja szét jobb sorsra érdemes könnycseppjét.

Mi történt? Tehetetlenkedett a piktor s mert öntudatosan vagy öntudatlanul érezte, hogy pusztán az ecsetjével nem tud a nézőhöz közel férkőzni, elment koldulni az irodalomhoz s ott kapott kölcsönbe egy hatásos címet. Ez bizony világcsalás, hitványság, semmi más. Csakhogy annyira megszoktuk, hogy fel se tűnik, nem is látjuk a helyzet ferdeségét — ebben a kedves, otthonos légkörben. De alkalmazzuk csak azt a fogást szokatlan helyen, ahol másforma panamák divatosak, teszem azt az irodalomban. Hogy festene ott a fogás? Mit szólna ahhoz az olvasó, ha egy regényemben le kellene írnom egy szép, vadvirágos rétet, amelyen majd Adolár szerelmet vall Mathildnak, de a leírás helyett mellékelném a vadvirágos rét fényképét s a szövegben csak utalnék a miliőre? Úgy-e hogy gondolatnak is förtelem? Egyszerűen lehetetlenség; de azért ez a lehetetlenség minden tárlaton megesik egynéhányszor. Mindebből már most az következnék, hogy javasoljam a képcím eltörlését. Hadd hasson a kép egymagában, becsületesen, kölcsönkoldult cégérek nélkül. Tehát le a címmel. Előbb azonban nézzük meg csak amúgy felületesen a kérdés történelmét.

A régi képeknek is adogattak címet. A keresztény egyházi festészetben természetesen előbb készült a cím, mint a kép, mert hiszen leginkább a szent-

FONOGRÁF A LOVAGKORBAN
MÁRK LAJOS RAJZA

Művészet 1905.

írás egy-egy mondata volt a képtárgy. „Amen dico vobis, unus vestrum me traditurus esse" állott az úrvacsora alatt. A németek aztán — mert roszszabbul rajzoltak, mint az olaszok — tovább fejlesztették a címet és ilyeneket is írtak a kép alá: „Dies Bild zeiget, wie der Pfarrer von So — und — so den Leuten ihre Sünden um Geld erlasset". Vagy kétszáz évvel később jöttek azután a nagy változások. A táj, amelyet a régi festők háttérül használtak, elfoglalta az egész vásznat s a festők felfedezték a hegyet-völgyet, a természetet. Ma már a festészet egyik iránya teljesen kifejlődött, kicsúcsosodott a modern tájképben és nincs nevetségesebb, mint mikor finom tájkép alá more patrio címet raknak. Hát az erdő is odaírja a szélére: „Erdei részlet" vagy „Tölgyes" vagy mi mást? Úgy-e, hogy nem? És úgy-e, hogy nem hiányzik? Azért, hogy nincs vignettája, csak újjong a fák fiatal zöldje, csak táncol a napsugár nedves levél síkján, csak tele van a táj édes-aranyos dallammal, isteni, nagy művészettel.

A szociabilis festészetnél nem egészen így áll a dolog. Ma minden kép, amelynek eseménybeli tárgya van, portrait, pszichologia kell hogy legyen, ha érdekelni akar bennünket. Hiába, a póz korszaka lejárt, s amint a drámában sem elégszünk már meg Vörösmarty legszebb zengésű hatosaival, hanem lelket keresünk, úgy a szociabilis — hogy ne mondjam történeti — festészetben is az embert keressük első sorban. Munkácsy Krisztus-képei örök érdekűek, mert láttukra megszülemlik bennünk a félelmes suttogás: íme az ember. Ilyen nagy és ilyen hitvány, ilyen szent és ilyen nevetséges az ember. De bizonyos történelmi képeknek sárga selyemruhás fővezérei, hiába, csak a múzeumban s a kispolgárok ebédlőjében ragyoghatnak. És aki ez ellen beszél, az úgy jár, mint Ibsen Solnes mestere, aki lebukott annak a toronynak a tetejéről, amelyet maga épített.

De hogy el ne tévedjek a tárgytól, ott tartottam, hogy a jó szociabilis kép mindig pszichologiai.

Már most az a kérdés, kell-e az ilyen képre cím? Azt hiszem, hogy kell és pedig mennél roszszabb a kép, annál inkább, mennél jobb, — annál kevésbbé. És a tökéletesnél? — felesleges. Ez a remekmű ismertető jele. „Krisztus Pilatus előtt". Kell ehhez cím? Hát van ember, aki ezt a képet cím nélkül is rögtön fel nem fogná? Hát nem a nazarethi áll ott a senatus populusque romanus széke előtt?

MESZLÉNY RIKÁRD

MAGYAR MŰVÉSZNÖVENDÉKEK PÁRISI TANULÓ ÉVEI. Ha ismerjük a franciáknak a modern művészetre gyakorolt befolyását, úgy természetesnek fogjuk találni, hogy ma már az ő művészeti iskoláik a leglátogatottabbak. Míg egyrészt iskoláik szabad fejlődést biztosítanak a növendék egyéniségének, másrészt Párisnak művészeti és irodalmi élete jótékonyan hat intellektuális életükre. Körülbelül ez lehet a magyarázata annak, hogy évről-évre annyi idegen művészifjú keresi fel Párist. Magyarország, ha minőségben nem is, de számban határozottan gyengébben van ott képviselve. Ennek egyik kulcsát abban találom, hogy az Országos Magyar Képzőművészeti Tanács az ösztöndíjazottjainak megtiltja a Párisban való tanulást, kivéve a plakettőröket és grafikusokat. Sajnálom, hogy e sorok keretében nem mondhatok el egyetmást arról, hogy reánk nézve mennyivel előnyösebb a franciák, mint a németektől való tanulás. Művészifjaink és ifjú művészeink erre megfeleltek akkor, mikor negligálva az esetleges ösztöndíjat, családi segélyezés mellett, sőt sokan anélkül is, Párisban folytatják tanulmányaikat. Sokan, nagyon sokan vannak azonban még itthon, akik bár állandóan Párisba vágynak és többé-kevésbbé módjukban is lenne, nem ismerve eléggé a viszonyokat, nem mernek útrakelni. Megkisérlem tehát afféle rövid útmutatást adni.

Párisba érkezve először is a szállás okoz gondokat, akinek nem volnának kint jó barátai, ismerősei. Ahogy én ismerem fiatal művészeink átlagos anyagi viszonyait, bátran ajánlhatom a „Quartier Latin"-beli „Hotel meublé"-ket. Ilyen szálló számtalan van a Beax-Arts, a Luxembourg, az Université környékén. Legfőbb erényeik az olcsóságuk és hogy kandallós szobáik nem igen fűthetők, miáltal eleve lemond az ember a meleg szobáról, megtakarítva ez által egy színházjegyre valót. Csinos, tiszta szobáinak bére havonta 18, 20 és 80 frank közt váltakozik. Borravaló a conciergenek 5—10 frank, ezzel meg van fizetve a kiszolgálás és a kapupénz is. Ugyanezen szállókban teljes ellátást is adnak 150—200 frankért. Ugyanígy vannak „Pension en famille"-ok is. Ezeket inkább nőkollégáink szeretik, mint ahol csendes, mondhatnám, testvéri életet élnek, ha a műteremből hazajöve, találkoznak a szeretetreméltó háziasszony szalonjában. Többnyire angol és amerikai misszek vannak ott együtt.

Az étkezés Párisban sokkal olcsóbb, mint nálunk. Vannak vendéglők, hol borral együtt 1 frankért is tisztességesen megebédelhet az, akinek nem telik a 3—5 frankos Duval- vagy pláne Paillard-féle ebédekre. Még olcsóbbak a kis „Cremerie"-k, ahol 50—70 centimos ebédeket is kapni. Fel kell itt említenem a műtermeket is, melyekkel bőven meg van áldva Páris. Legelőkelőbbek a Parc Monçeau környékbeliek. Ott készülnek az amerikaiak arcképei. A Montmartret az intelligens bourgeoisie foglalta le magának.

A Quartier Latin-beli műtermek évi bére 450-800 frank között váltakozik. Természetesen a szükséges bútorzatot a művésznek kell összevásárolnia, amihez elég olcsón jut. A még kezdő embernek azonban nem szükséges a műterem, hisz egész nap el van foglalva az akadémián.

Lássuk most az akadémiákat. Első az állam által fentartott „Ecole Nationale des Beaux-Arts". Régi, avult rendszerű intézmény, mely minket ma

A CHANSONETTE ÉS A TRUBADUR
MÁRK LAJOS RAJZA

az egyéniség szabad fejlődésének korában kevésbbé érdekel. Akik azonban óhajtanának beiratkozni, azoknak a követségünktől kell ajánló-levelet felvinni és egy kis felvételi vizsgát letéve, növendékei lehetnek. Ez esetben 40 frankot kell ajándékozni a tanítványok közpénztárába, melyből holmi ismerkedési estélyek rendeződnek.

Az idegenek inkább a magánakadémiákat keresik fel, mint ahol semmiféle akadály sem tolul egyéniségük szabad fejlődése elé. A magánakadémiák közt legjobbak az Académie Julian 31. rue du Dragon, Académie Colarossi, rue Grand-Chaumier és ugyancsak ott az Académie Grandchaumier. Ezeken nincs felvételi vizsga. A leglátogatottabb az Académie Julian. Alig van a modern művészetnek olyan számottevő nagyja, aki meg nem fordult volna a Julianban. Minden nemzet képviselve van egy pár igen tehetséges emberrel, kik egymás között a legjobb egyetértésben dolgoznak, tanulnak. Mestereik: Bouguereau, Robert Fleury, G. Ferrier, H. Royer, Jean Paul Laurens, kik szerda és szombati korrekturájuk alkalmával szeretettel gondoskodnak tanítványaik haladásáról. Az akadémián élő modell után rajzolnak, festenek és mintáznak aktot, fejet, félalakot drapériával. A tanítványok ambicióját a különböző díjak kiosztásával és a jobb művek megvételével biztosítják.

Az Académie Julian tandíjai:

	Fél napra		
	Festők	Szobrászok	Hölgyek
Egy hónapra	25 frk	40 frk	60 frk
Negyedévre	75 „	100 „	150 „
Fél évre	125 „	150 „	250 „
Egy évre	200 „	250 „	400 „

	Egész napra		
	Festők	Szobrászok	Hölgyek
Egy hónapra	50 frk	60 frk	100 frk
Negyedévre	125 „	150 „	250 „
Félévre	200 „	250 „	400 „
Egy évre	300 „	400 „	700 „

Állvány és egyéb felszerelésekért még kell néhány frankot fizetni. Ehhez kell még számítani, hogy az új növendéket beléptekor „nouveau! payez la boire“ kiáltásokkal kapacitálják a régiek egy barátságos reggeli tartására. Régi, kedves szokás, mely elől senki sem zárkózhatik el. A már említett Colarossi és Grandchaumier akadémiák egyik előnye, hogy este 7-től 9-ig fél frankért alkalmat adnak élő modell után akt rajzolására olyanoknak, kiknek ez nappal nem áll módjukban.

Akik először mennek Párisba, azoknak ajánlatos, hogy csak félnapra és estére (7—9-ig) iratkozzanak be, miután így a délutánjaikat felhasználhatják a különböző galériák, nagy mesterek műtermeinek, múzeumok könyvtárak, séance-ok stb. stb. látogatására. Néha pedig, szép időben, festőládával felszerelve igen olcsón eljuthatnak Párisnak festői környékére (Clamart, Colombes, St. Cloud, Suresnes, stb.), ahol alkalmuk lehet en plain-air festeni. Különösen ajánlható az atelierkben eltöltött délelőtt után egy kis szabad természet.

Ezek után még időt kell szerezni, hogy alkalmuk lehessen intellektualitásukat feljeszteni. Páris képző-, zene- és színművészeti, valamint irodalmi életének könnyű hozzáférhetősége erre ezer alkalmat nyujt. Társadalmi életében pedig megtalálunk minden szélsőséget. Nagyon hasznos tapasztalatokat gyűjthet, aki nem sajnál egy kis fáradságot.

CSERNA REZSŐ

KIÁLLÍTÁSOK. A nyár folyamán ez évben is alig volt művészeti kiállítás. Az őszi sorozatot az iparművészeti tárlat nyitotta meg, amelyet Kaposvárott rendezett a Magyar Iparművészeti Társulat közreműködésével egy e célra alakult kaposvári bizottság. Megnyilt augusztus 27-én. Szeptember 9-én két kiállítást nyitottak meg Budapesten. Az egyik Csontváry Kosztka Tivadar képeit, a másik a Photo-Club magyar és külföldi amatőr-fényképgyűjteményét foglalta magában. A Nemzeti Szalón szeptember 10-én nyitotta meg Budapesten Böhm-kiállítását, a nemrég elhunyt Böhm Pál művészi hagyatékát, festményeit, vázlatait, tanulmány-rajzait mutatva be. Ugyancsak a Nemzeti Szalón nyitotta meg szeptember 17-én Nyiregyházán egyik vándorkiállítását.

ÚJ SZOBROK. Békéscsabán szeptember 18-án leplezték le Kossuth Lajos bronzszobrát, amelyet Horvai János mintázott. Ugyancsak Kossuth Lajos szobrát avatták fel szeptember 24-én Makón. Ez is bronzmű, szerzője Kallós Ede. Budapesten szeptember 15-én állították fel minden ünnepélyesség nélkül Pálffy tábornok bronzszobrát a Köröndön. Ennek a műnek szerzője Senyei Károly.

KITÜNTETÉSEK. A Fraknói püspök alapította két római díjat a Képzőművészeti Tanács Réti István és Kosztka József festőknek ítélte oda.

A sümegi Ramasetter-szobor pályázatán tizenhat pályamű közül az első díjat és a megbízást Istók János, a második díjat Lukácsy Lajos pályaműve kapta. A zsüri megvételre ajánlotta Gárdos Aladár és Faragó Árpád pályaműveit.

A kaposvári iparművészeti kiállításon az állami érmet Horváth Károly, az Iparegyesület ezüstérmeit Galambos Dezső és Zsupán Gyula, bronzérmeit Goitein Mór, Vincze László és Pap Mihály, az Iparművészeti Társulat elismerő leveleit Farkas Géza, Fehér Mór, Bösenbach Lajos, Kelemen Péter, Schiffer Lajos, Legár József, Kovács Ignác kapták.

KRIESCH ALADÁR „Olasz leány“ című képét közöljük első mellékletünkön. Eredetije pasztell.

MUHITS SÁNDOR illusztráció-rajzát közöljük második mellékletünkön. A rajz Gulliver utazásainak ifjúsági kiadásához készült.

Márk Lajos

I.

Arcképfestők kiállítása

Uj egyesület ez, amely ennek a festői műfajnak művészeit fogja össze együttesben, még pedig elég szigorú zártságban azokat, akik a portrében elsősorban a hasonlóság és jellemábrázolás festői megoldására törekszenek és nem helyezik festői problémájukat mindenek fölé, messze függetlenségben a modelltől. A kiállítók névsorában ott szerepelnek jóformán mind, akik arcképfestésben nevet és hitelt szereztek. A régebbi generáció művészei közül *Karlovszky* két ismert szép portréja, *Balló* és *Glatz* reális emberábrázolása. *Márk* Lajos két nagy színes képe mellett *Endrei* Sándor, *Knopp* Imre, *Kunwald* Gézár szerepelnek szép képekkel. A fiatal generáció élén *Szüle* Péter, *Matyasovszky*, *Zsolnai*, *Zádor*, *Hermann* Lipót és *Frank* Frigyes nagyobb kollekcióit állnak. Rajtuk kívül *Áldor* egy női és férfi portréja, *Bánk* Ernő két finom miniatürje, *Benkhárdt*, *Hubay* Andor, *Hamvay*, *Szabó*, *Kövesdy*, *Kukán*, *Moldván*, *Pilch*, *Sárkány*, *Prohászka*, *Dabis* Róza, a két *Udvary*, *Vass* Elemér és *Weisz* Margit egy-egy képpel dokumentálják értékeiket a portréfestés területén.

8.6.u.930,X,21,

930 X. 21. 8.u.